

**NE SALVĂM
TRĂIND
ORTODOXIA!**

*

***APĂRAREA IDENTITĂȚII NAȚIONALE
ȘI SPIRITUALE A ROMÂNILOR.
MODELE DE PATRIOTISM.
REDESCOPERIREA VALORILOR
CREȘTINE ȘI NAȚIONALE***

*

**ANTOLOGIE
cu texte culese și comentarii
de Radu Iacoboae**

VOL. IV

**SUCEAVA
2007**

MOTTO:

**Dar, noi ce facem pentru împlinirea idealurilor
celor care au luptat și s-au jertfit?...**

Păr. Arhim. TEOFIL PÂRÂIANU

**Nimic din ceea ce se petrece în lumea aceasta nu este
întâmplător. Întâmplarea, pentru noi, se cheamă
PROVIDENȚĂ DIVINĂ, iar așa-zisul destin se cheamă
DUMNEZEU: «Vouă însă toți perii capului vă sunt
numărați»(Matei, 10:30). Să căutăm de fiecare dată, în spatele
lucrurilor lumii, rațiunile divine ale întâmplărilor.**

Pr. GHEORGHE CALCIU

PARTEA I:

TRĂIREA

ÎN

LIBERTATE

ȘI

ADEVĂR

MAI MULTĂ ATENȚIE LA INFORMAȚIILE REALE DIN MASS-MEDIA ROMÂNEASCĂ

*Nimic nu e nou sau întâmplător în campania de discreditare a alegerilor anticipate! În spatele acestei idei se află o tehnică veche: **chemarea la solidaritatea cu propria mizerie**. Această manevră a fost adusă la desăvârșire, în ultimii 50 de ani, tocmai pentru a descuraja autonomia de gândire și pentru a înregimenta mulțimile în țarcul patriotismului pasiv. Vă aduceți aminte? Ori de câte ori regimul comunist avea o problemă și ori de câte ori ceva îi deranja obișnuințele, izbucnea solidaritatea. (invocată și de Ion Iliescu, față de mineri... - n.a.) Poporul era chemat să facă roată în jurul propriei mizerii și să simtă că, până la urmă, în ceasul greu, suntem toți la fel. A fost cutremur? Să ținem aproape și să nu ne înjurăm conducătorii! Au făcut țărăniștii o demonstrație? Avem nevoie de liniște, nu ne trebuie mai multe partide, în definitiv suntem toți români, de ce să ne dușmănim?! Să strângem rândurile, hai, vecine, să ne împăcăm, că suntem oameni serioși, nu ca ăia care se ceartă în parlament!*

*Acest instrument de control în masă lucrează bine păzit. El se prezintă înfășurat în omenie și lărgeste inima spre a îngusta judecata. Fiind o formă de șantaj sufletesc, lucrătura e greu de dejucat. Cine se pune contra e o bestie străină de neam. **Solidaritatea prin mizerie are o singură menire. Ea întărește puterea celor ce știu să conducă doar peste mulțimi inerte și se tem de confruntarea cu minți lucide, în competiția politică deschisă. Dresorii de nenorociri știu bine ce fac. Chemarea la bucuriile primitive ale înapoierii egale a lovit mereu, cu precizie, în tot ce era diferit sau rival.**¹*

*

Agenții Biroului Federal de Investigații au arestat un analist angajat în cadrul Pentagonului, sub acuzația de spionaj. Serviciul de informații american a ajuns după patru ani de investigații la concluzia că analistul Lawrence A. Franklin a divulgat informații strict secrete despre posibile ofensive americane în Irak unor angajați ai unui grup de presiune pro-izraelian. [...] Cercetările FBI au aruncat suspiciuni asupra Comitetului Public de Afaceri Americano-Israeliene, presupusa beneficiară a informațiilor, care se pare că întreține legături strânse cu înalți oficiali ai administrației Bush, printre care și secretarul de stat Condoleezza Rice. [...] În timpul unei percheziții la domiciliul angajatului de la Pentagon, au fost descoperite zeci de documente clasificate. [...] Drept pentru care, acuzatul riscă o pedeapsă de până la 10 ani de închisoare. După ce întreaga poveste a fost dată publicității, Israelul și-a declinat imediat responsabilitatea...²

*

Adoptarea în Senat a legii privind Holocaustul a durat tot 3 ani. Negarea în public a Holocaustului sau a consecințelor acestuia constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la șase luni la cinci ani și interzicerea unor drepturi, se arată în proiectul de lege privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist [...] Potrivit unuia dintre amendamentele Ministerului Justiției, «prin Holocaust se înțelege persecuția sistematică sprijinită de stat și anihilarea evreilor europeni de către Germania nazistă, precum și de către aliații și colaboratorii săi din perioada 1933-1945». În cadrul dezbaterilor din plen, fostul

¹ Traian Ungureanu, în art. Dresorii de nenorociri, România liberă, 16 iulie 2005, p.5.

² Scandal de spionaj la Pentagon, Gândul, 6 mai 2005, p.10 (Mediafax).

ministru al Culturii, senatorul PSD Răzvan Theodorescu, a semnalat că textul propus, pentru concordanță cu definițiile europene (!), înlocuirea sintagmei «anihilarea evreilor europeni» cu «anihilarea minorităților etnice, religioase și politice». Conform raportului suplimentar, constituirea unei organizații cu caracter fascist, rasist sau xenofob se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi. De asemenea, răspândirea, vânzarea sau confecționarea de simboluri [...] Aceeași pedeapsă este prevăzută pentru promovarea ideologiei fasciste, rasiste ori xenofobe, prin propagandă săvârșită în public, prin orice mijloace. (Mediafax) (lăsând la latitudinea fiecărui magistrat să interpreteze ce înțelege el prin fascism, rasism și xenofobie? - n.a.)³

*

Domnule președinte – Director general, Emisiunea dezbateri difuzată ieri 31 mai a.c. pe postul TVR – 1, ora 20.15, având ca subiect Manifestația anticomunistă din Piața Universității, a fost concepută cu totul altfel decât am convenit anterior cu delegatul dvs., dl. Titi Dincă, coordonator Direcția Programe.

1) Dezbateri nu a abordat deloc idealurile anticomuniste ale Manifestației maraton din Piața Universității aprilie – iunie 1990, manifestație care a durat 52 de zile și nopți fără întrerupere, considerată a fi cel mai lung miting (anticomunist) din istorie. Dezbateri a abordat exclusiv reprimarea manifestației.

2) În propunerea mea, scrisă din 25 aprilie a.c., v-am solicitat ca în cadrul emisiunii să fie difuzat un material de circa 8 minute, conținând exclusiv știri, difuzate de către posturi TV din Europa occidentală referitoare la manifestația din Piața Universității. [...]

3) Eu am avut inițiativa organizării de către Televiziunea Română a acestei emisiuni – dezbateri, prima după cei 15 ani care au trecut. [...]

4) În mod regretabil, moderatorul emisiunii, dl. Cătălin Ștefănescu, a lezat cel mai elementar drept de autor. Autorii filmului "Piața Universității România" sunt trei, nu doar unul, respectiv Stere Gulea (ci și Vivi Drăgan Vasile, Sorin Ilieșiu) [...]

5) Moderatorul emisiunii trebuia să menționeze faptul că filmul a fost produs de Studioul de Creație Cinematografică al Ministerului Culturii la inițiativa maestrului Lucian Pintilie, directorul acestuia, precum și faptul că filmul a fost distins cu Marele premiu pentru film documentar de lung – metraj, Uniunea Cineaștilor din România, 1991, precum și cu Premiul pentru film eveniment, Festivalul filmului, Costinești, 1991.

6) Moderatorul emisiunii trebuia să mulțumească în numele Televiziunii Române pentru faptul că Filmex – România, deținătorul drepturilor filmului, a acordat Televiziunii Române dreptul de difuzare gratuită.

7) Cu toate că am convenit cu dvs. ca dezbateri să fie extrem de responsabilă, la care să fie invitați exclusiv lideri de opinie, analiști obiectivi de talia domnilor Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Cristian Pârvulescu, totuși au fost prezenți la dezbateri câțiva dintre «actorii» evenimentului. În mod ciudat, au lipsit tocmai cei mai importanți, adică reprezentanții manifestației anticomuniste.

8) Având în vedere cele de mai sus, în numele dreptului la liberă informare al cetățenilor de către Televiziunea publică, vă solicităm în consens cu telespectatorii, repetarea emisiunii – dezbateri pe postul TVR – 1 la aceeași oră [...]

Vă reamintim că aniversăm 15 ani de la Manifestația–maraton din Piața Universității, care, atât prin idealurile ei anti-totalitare, cât și prin reprimarea ei cu o violență care a îngrozit întreaga lume, au marcat profund societatea românească [...] Subliniem că acum 15 ani

³ Răspândirea de simboluri fasciste – închisoare 3 ani, Gândul, 6 mai 2005, p.4.

Televiziunea Română a prezentat evenimentele derulate în Piața Universității din perioada 22 aprilie–15 iunie 1990 în mod tendențios. Considerăm că astăzi Televiziunea publică are obligația de a repara aceste lucruri, cu atât mai mult cu cât Televiziunea Română a avut un rol decisiv în reprimarea sălbatică a acestei manifestații, prin oprirea emisiei și instigarea opiniei publice împotriva celor care mai rămăseseră în Piața Universității la sfârșitul manifestației-maraton. Acum, după 15 ani, credem că este timpul ca aceste evenimente să fie discutate cu toată responsabilitatea și obiectivitatea, nu așa cum aceste evenimente au fost discutate în cadrul emisiunii-dezbatere din 31 mai 2005.⁴

*

Și dacă răpirea (celor trei jurnaliști români - n.a.) a fost «coaptă» în sfere mult mai înalte? [...] «Cadavrul de deasupra comorii» a devenit, în timp, un simbol al informației aruncate pe piață pentru a proteja adevăratele informație fierbinte și a-i salva pe cei care se află în spatele poveștii. Întrebarea e dacă nu cumva scenariul răpirii puse la cale de Hayssam și Munaf nu reprezintă tocmai un asemenea «cadavru». Ceva indicii ar fi, după cum urmează. Cine are capacitatea să înceneze o răpire «teroristă»? Cozmin Gușă și nu numai el, se agită de ceva vreme atrăgând atenția asupra unei ciudățenii: președintele dă semne că s-a împăcat spectaculos cu băieții din serviciile secrete, adică exact cu cei pe care i-a înfierat cel mai tare în campania electorală. A părut extrem de suspect felul insistent în care Băsescu le-a atribuit integral reușita pentru eliberarea ostaticilor și asta exact când fanii lui așteptau să radă capete grele, după expirarea celor șase luni de grație. Și nu e vorba de directorii serviciilor, care, oricum, sunt niște «stranieri» în domeniu, ci de adevărații supergrei, șefi de divizii ș.a.m.d., oameni care trag sforile în mai toate domeniile majore ale vieții din România, de la politică la afaceri. [...]

Să vedem cam care ar fi povestea. Unul sau mai mulți din serviciile secrete se gândesc cum să intre pe sub pielea președintelui (care inițial dădea semne că va „reforma” această instituție - n.a.) și descoperă că **o lovitură de imagine** ar fi cadoul cel mai potrivit. Rețelele se pun în mișcare și sunt găsiți doi indivizi perfecți pentru operațiune, mai exact doi afaceriști arabi controversați, cu enorm de multe bube-n cap și care pot fi șantajați lesne. [...] Să fim serioși, un asemenea plan, al unei pseudo-răpiri în Irak urmate de o pseudo-detenență și de o pseudo-eliberare, nu poate fi pus pe picioare de doi civili care sunt, oricum, monitorizați la sânge. Nu poate fi opera nici a unei grupări politice, ori a unui șef de stat, pentru că politicienii români nu au avut și nu au «anvergura» necesară. (De aceea înclinăm să credem că Băsescu nu a fost parte a acestui plan, ci doar un fericit «beneficiar», cu sau fără știrea lui). Dar poate fi opera unor supergrei ai unor servicii secrete care au relații puternice, din era Securității, cu lumea arabă, au bani, au influență, au informații și, peste toate cele, au motivația de rigoare: dorința de a-și prezerva puterea și după termenul de șase luni anunțat de Băsescu. Sunt oameni care nu acceptă sub nici o formă să împărtășească soarta lui Toma Zaharia, a lui Gioni Popescu și a altor generali mari care au fost trași pe linie moartă (din motive serioase, care ar pune în pericol persoana fiecăruia dar și a colaboratorilor, a celor implicați și chiar a unor politicieni!) [...] Dacă scenariul răpirii se va bloca la nivelul Hayssam și Munaf, e clar că abia peste 50 de ani vom avea șansa să aflăm adevărul. (prin desecretizare - n.a.)(adevăr declarat de însuși dl. Băsescu!) Și încă ceva: C. T. Popescu dezvăluie, în editorialul său de ieri, că a avut o întâlnire între 4 ochi cu Ohanesian iar concluzia discuției a fost că adevărul se află la intersecția momentului în care Băsescu era apostrofat de Ohanesian (înainte de răpire!; prin semnul făcut cu două degete la tresele de pe umăr, într-o conferință - n.a) pentru toleranța față de serviciile

⁴ Scrisoare deschisă (Sorin Ilieșiu, în numele autorilor filmului, 1 iunie 2005), România liberă, Opinii în aldine (supliment), 3 iunie 2005.

secrete și cel în care mulțimea serviciilor secrete pentru reușita «eliberării». Oricum ai da-o, tot de servicii te ciocnești. Lucru care întărește, și el, demonstrația de mai sus.⁵

*

Petrolul caspic a luat-o spre Vest. Primul val de petrol a fost pompat pe conducta Baku – Tbilisi – Ceyhan, în ziua de 25 mai (2005), Este un eveniment care va marca pentru multă vreme geopolitica Asiei Centrale și nu numai. [...] Acțiunea realizată de British Petroleum a fost sprijinită direct și masiv de către Statele Unite ale Americii. În 1994, 11 parteneri de afaceri au semnat un acord pentru exploatarea hidrocarburilor din bazinul Mării Caspice. [...] Cu toată opoziția Rusiei, lucrarea s-a finalizat. Este un semn clar că Moscova a pierdut rolul de hegemon în Asia Centrală. [...] La terminalul de la Ceyhan din Turcia se vor încărca simultan două tancuri petroliere de câte 300 000 de tone dw. [...] Conducta va pompa peste un milion de barili pe zi. Deocamdată, țițeiul provine din Azerbaidjan, dar Nursultan Nazarbaev, președintele Kazahstanului, a anunțat, cu prilejul inaugurării, că țara lui vrea să-și trimită petrolul pe aceeași conductă. Pentru că aceasta este doleanța marilor companii Chevron, BG și ENI, care au uriașe exploatare în Kazahstan. [...] În aceeași perioadă, Viorel Hrebenciuc și Tender (Ovidiu) călătoresc în Kazahstan unde insistă să nu fie acceptată compania Rompetrol ca partener de afaceri. Când Dinu Patriciu a fost arestat, tocmai se pregătea un contract foarte important cu Kazahstanul... (contract important și pentru România - n.a.)⁶

*

Deputați și senatori de lux și-au băgat în buzunar banii contribuabililor. Ancheta prezentată ieri de Grupul de Investigații Politice se referă la datoriile pe care firmele demnitarilor PSD le au față de statul român. [...] Lista deputaților PSD cu firme care au datorii la stat se deschide cu Viorel Hrebenciuc, deputat de Bacău și liderul grupului PSD din Camera Deputaților. [...] BARTER GRUP SA (unde deține 19% din acțiuni, ca și Dan Matei Agathon, fost ministru al Turismului) datorează 5 161 409 300 lei la bugetul de stat, 2 510 927 599 la bugetul asigurărilor sociale de stat și 220 276 225 lei la bugetul asigurărilor pentru șomaj (în total aproape 8 miliarde lei vechi!)⁷

*

...Mergând pe firul scenariilor lansate în zilele ce au urmat eliberării ostaticilor, o dată cu punerea sub învinuire a lui Ion Iliescu s-a spus că anunțarea faptului că în sfârșit acesta va suporta consecințele crimelor din 13-15 iunie 1990 ar fi... o diversiune. Cu scopul de a pune în umbră sau de a stopa despicarea firului în patru în cazul celor trei ziarști. Care, iată, s-au dovedit a fi patru. Și, pentru că ziarista franceză a fost neîndoielnic eliberată inclusiv cu sprijinul celulei românești de criză, pentru a bruia inclusiv această bucurie, devine previzibilă intensificarea denigrării lui Băsescu. [...] De remarcat cum toți aceia care au stat lângă Ion Iliescu în zilele sângeroase ale mineriadei 13-15 iunie (obiectul anchetei demarate de procurorul Dan Voinea) au luat cu asalt mijloacele de informare să spună minciună după minciună pentru a-l susține pe fostul șef al statului atunci când taxează acuzațiile drept «porcării și provocării». Este clar că le mai merge și lor o vreme. Până la urmă, însă, toți cei care au înțeles să pozeze în «săraci și cinstiți» (îmbogățindu-i pe alții!) sau, dimpotrivă, în

⁵ Bogdan Tiberiu Iacob, Înscenarea «Hayssam – Munaf», cadavrul de deasupra comorii piratilor, 7 Plus, 3 iunie 2005.

⁶ Viorel Patrichi, Vedere de pe Centura Politicii, Rost, Nr. 29/iulie 2005.

⁷ Parlamentarii PSD datorează bugetului de stat peste 238 de miliarde, România liberă, 13 iunie 2005.

«bogați și cinstiți» (ceea ce rar se întâmplă!) vor trebui să suporte consecințele pentru faptele penale pe care le-au comis...⁸

*

Vom avea anticipate la toamnă din cauza modificării proprietății? [...] Modificarea legilor proprietății și a celor din domeniul justiției a fost puternic contestată de PSD și PRM. De altfel, PSD s-a remarcat, în decursul timpului, ca un apărător al chiriașilor din casele naționalizate – doar au fost destule cazuri de lideri social-democrați care au pus mâna pe astfel de case. Chiar și sediul PSD din șoseaua Kiseleff se află într-o vilă furată de statul comunist de la adevărații proprietari. De asemenea, pesediștii se opun modificării legislației în domeniul justiției. PSD a anunțat deja că va depune o moțiune de cenzură, iar PRM o va sprijini. [...] Pe de altă parte, Consiliul Superior al Magistraturii se opune modificărilor în domeniul justiției inițiate de ministrul Monica Macovei.⁹

*

George Roncea, fost participant activ la manifestația din Piața Universității, consideră: „La 15 ani de la acele evenimente trebuie să înțelegem că nu e vorba de o răzbunare, nici de revendicări, intenția fiind de a-i ajuta pe cei care anchetează să finalizeze, să rezolve dosarele în cauză. Dacă în iunie 1990 în represiune au fost implicate conducerea statului și FSN, în prezent este obligația statului să spună adevărul despre cele întâmplate. Există documente, există zeci de mii de articole de presă care arată clar cine au fost cei care au provocat violențele în iunie 1990. Presa a dezvăluit că cei care au produs incendiierile (inclusiv ale autobuzelor) erau sportivi de la Dinamo și polițiști.¹⁰

*

Eliberarea lui Miron Cozma exact la împlinirea a 15 ani de la sângeroasa mineriadă din iunie 1990 e o culme a sfidării celor căzuți sub bătele ortacilor sau sub bastoanele și gloanțele forțelor de represiune. [...] Fostul președinte s-a dovedit extrem de generos nu doar cu Miron Cozma, ci și cu alți indivizi condamnați pentru infracțiuni de o extremă gravitate: omor cu cruzime, violarea unei fete de 10 ani, șpăgi grase, corupție etc. Dacă Antonie Iorgovan fusese poreclit în presă «tatăl hoților» (și «apărătorul hoților») pentru că, avocat fiind, a apărat inși cu dosare grele, cum ar putea fi numit Iliescu pentru aceste acte de clemență halucinante? În paranteză fie spus, încă nu s-a realizat problema incompatibilității între calitatea de avocat și cea de parlamentar, poate și din cauza faptului că unii avocați din Forul Legislativ s-au opus, având tot interesul ca legile să rămână fără dinți pentru a-și putea scoate basma curată clienții. Pe sume grele. (dar și „interesul de partid” - n.a.) [...] Încă de la începuturile comunismului, artizanii sistemului totalitar au avut în vedere crearea unor formațiuni paramilitare, veritabile «armate de rezervă», care să fie folosite în acțiunile murdare, acolo unde nu se putea interveni oficial. Minerii au fost primii vizati. Lucrul în subteran, traiul în comunități izolate, subordonarea necondiționată față de șefi, orice abatere putându-se solda cu o tragedie, au constituit factori extrem de favorabili transformării lor într-o masă de manevră care să acționeze necondiționat la ordinele păpușarilor din umbră. Iar păpușarii au lucrat la greu și în perioada postrevoluționară, ca și în timpul revoluției. Chiar o mare parte din populația Bucureștiului a căzut victimă diversiuilor și i-a încurajat pe mineri. Pe fondul tensiunii extreme au fost lansate cu premeditare, inclusiv pe canale oficiale, zvonuri dintre cele mai teribile.

⁸ Simona Popescu, Iliescu și «teoria procurorului idiot», România liberă, 13 iunie 2005.

⁹ R. G., în art. Asumarea răspunderii – testul Guvernului Tăriceanu, România liberă, 13 iunie 2005.

¹⁰ Romulus Cristea, în art. «Incendiarii din iunie '90 erau polițiști», România liberă, 16 iunie 2005.

Protestatarii au fost asociați cu legionarii (continuând astfel stratagema comuniștilor), au fost făcuți «golani» (Ceașescu vorbea de huligani – aceeași metodă, doar politrucul era altul), în piață sau la sediile partidelor istorice (cu care manifestații s-au ferit să se confunde spre a nu muta caracterul profund anticomunist și oarecum idealist-romantic al acțiunii lor cu luptele politice) au fost găsite arme, droguri, bani falși ș.a.m.d. (!) Ticăloșia cea mare a fost însă înscenarea cu incendiarea autobuzelor (există documente în original!) după ce Piața fusese eliberată de majoritatea protestatarilor și după ce forțele de ordine îi ridicaseră și pe ultimii greviști ai foamei (tratați sălbatic și inuman, bătuți și torturați). De ce? Pentru că Ion Iliescu dorea un plus de legitimitate «civică» după alegerea sa ca președinte în Duminica Orbului. Drept pentru care au fost aduși minerii și s-au produs ororile. ¹¹

*

...Tot în discursul de la Timișoara, Cozma l-a atacat din nou pe Ion Iliescu, însă spre deosebire de declarațiile din Capitală, când s-a ferit să spună răspicat cine i-a chemat pe mineri la București, de data aceasta el a afirmat că fostul șef al statului poartă întreaga vină, întrucât el le-a spus ortacilor să vină în Capitală, iar aceștia s-au dus să «lupte» (pentru salvarea democrației? - n.a.). El a reamintit faptul cum Iliescu le-a și mulțumit la final minerilor pentru că «în naivitatea sa, tovarășul Iliescu – pentru mine nu a fost niciodată domn -, care nu e așa un mare om politic, credea că va fi președinte pe viață, un fel de Ceașescu, nu credea că va fi tras la răspundere», a explicat Cozma... ¹²

*

Viorel Hrebenciuc (nume des vehiculat în mass-media, fiind totuși în conducerea PSD-ului - n.a.), fostul secretar general al Guvernului Văcăroiu, dezmente, firește, declarațiile lui Miron Cozma, care susține că regimul Iliescu i-a oferit postul de ministru de Interne și de șef al așa-zisei Gărzi Naționale. «Nici vorbă de așa ceva!», ne-a declarat ieri Hrebenciuc. Acesta a povestit că într-adevăr el personal a fost de multe ori în Valea Jiului, în virtutea calității de «pompiere de serviciu al Guvernului»: «De câte ori era vreo grevă în Valea Jiului mă trimiteau pe mine să le rezolv și mă duceam la negocieri». Hrebenciuc susține că Nicolae Văcăroiu nu a participat la întâlnirile cu Miron Cozma deoarece «nu se înțelegeau deloc». În schimb, un «obișnuit» al descinderilor guvernamentale în fieful minieresc era Florin Georgescu. Hrebenciuc a confirmat existența partidelor de tenis cu piciorul despre care a povestit Cozma la ieșirea din penitenciar. «Venea și Florin Georgescu cu mine și jucam tenis cu piciorul. Ba, o dată am făcut chiar pariu că Florin îl bate pe Miron și am câștigat, că Miron nu avea tehnică», a relatat liderul PSD. ¹³

*

...(Emil Constantinescu) a afirmat că, în urma unei anchete complete, s-a depus în instanță încă din 1998 un rechizitoriu care conține recunoașterea faptului că protestatarii din Piața Universității au fost împușcați de «militarii de la Buzău, ai lui Trușulescu, care au venit la București în urma unei cereri a lui Iliescu». Potrivit lui Constantinescu, acest batalion de cercetători ai armatei în mod normal operează în spatele frontului inamic. Și Lucia Hossu – Longin, de la postul public de televiziune, a declarat că «a existat un decret semnat de Iliescu pentru chemarea minerilor». Analistul Stelian Tănase a reluat ideea că în evenimentele din 13-15 iunie au fost implicați și securiști. «Ce altceva au fost acolo decât detașamente ale Securității

¹¹ Bogdan Ficeac, Radiografia unei manipulări criminale, România liberă, ibidem.

¹² L. M. Forțiu, Miron Cozma acuză: «Iliescu poartă toată vina!», ibidem.

¹³ A. V. D., Hrebenciuc și Georgescu, partenerii de tenis cu piciorul ai «luceafărului negru», ibidem.

care au fost reactivate și trimise acolo? Au avut liste cu adrese, numere de telefon. Aceștia nu erau mineri»...¹⁴

*

De ce e Miron Cozma un om liber? Din același motiv pentru care, din iunie 1990, un număr necunoscut de bărbați și femei zac sub pământ la cimitirul Străulești. Din exact același motiv pentru care **rușinea de a fi român a devenit o profesie printre români și o concluzie durabilă printre străini**. La ambele capete ale acestor fărădelegi și eșecuri stă Ion Iliescu. **Fostul președinte al României e autorul și simbolul unui dezastru istoric pe care abia începem să îl înțelegem**. [...] Greața și oroarea de România s-au instalat, de la Londra la Stockholm, în iunie '90 și nu s-au mai stins. Imaginile din țara în care vin minerii, țestele despicate de lanțuri și zâmbetul perfid al celui ce a mulțumit la răsăritul noului ev mediu stabilesc, în continuare, opinia generală despre România. Cum? Așa cum se știe, din tată în fiu, că Italia înseamnă soare și mare și că scandinavii sunt blonzi. Această creștătură pe scoarța cerebrală a omului european nu se poate șterge decât într-un singur fel: printr-un gest clar și amănunțit de justiție publică. **«Iliescu judecat pentru sângele vărsat!» - aceste versuri de trotuar celebre sunt tot ce poate fi mai precis și mai proeuropean în folclorul prodemocratic românesc. Grațierea lui Cozma, decisă de Iliescu cu o semnătură de miliardar care lasă bacșiș cât o viață de om, și contrasemnata de Adrin Năstase, jurist competent doar în fața lui Bivolaru, a fost ultima palmă. Lumea ar fi primit mai bine, de la Londra la Berevoiești, o reparație sau măcar o ieșire tăcută din scenă. [...] Să nu facem din Cozma vectorul justiției viitoare. Acest om poate îngroșa dosarul lui Iliescu, dar nu își poate subția vina. Ne aflăm iar în fața oportunismului cu gură mare, boală care a mâncat mereu instituțiile noastre fixe, pentru a le sui în remorca stăpânirilor...¹⁵**

*

Într-o scrisoare deschisă adresată președintelui Băsescu, profesorii britanici Dennis Deletant și Tom Gallagher își exprimă îngrijorarea privind anumite **amenințări pe care istoricul Marius Oprea (expert în istoria Securității române) le-ar fi primit din zona serviciilor secrete românești**. De asemenea, doi indivizi au cerut recent vecinilor săi din Brașov date despre persoanele cu care intră în contact. [...] **«El a primit și o amenințare cu moartea din partea unui general din SIE. Un astfel de comportament al autorităților române este incompatibil cu respectarea drepturilor omului»** la care România s-a angajat în momentul aderării la Consiliul European, NATO și în calitate de candidat la statutul de membru al UE...¹⁶

*

...În ajunul datelor de 11-12 iunie 1990 pe birourile șefilor IJP, SRI, Prefectură și CJ Argeș sosiseră ordinele Guvernului României prin care se solicita participarea semnificativă la ceea ce urma să rămână în istorie «Mineriada din 13-15 iunie», **Argeșului revenindu-i confecționarea bătelor pentru mineri și transportul acestora la o destinație ce urma să se intersecteze cu traseul ortacilor**. A fost aleasă comuna Potcoava din județul Olt. Directorul fostului CPL, azi ALPROM, a reușit să calibreze «piesele de mobilier», respectiv picioarele de scaune și de mese, așa cum erau cunoscute bătele. [...] Același Ion Cârstoiu (actualul prefect de Argeș) a pus la dispoziție camioanele întreprinderii ITA pentru transportul bătelor și al sutelor de salopete minerești până în comuna Potcoava, unde au fost predate ortacilor din Valea Jiului,

¹⁴ Roxana Ristache, Iliescu ar putea deveni inculpat în dosarul mineriadei, ibidem.

¹⁵ Traian Ungureanu, Cozma dogoare, ibidem.

¹⁶ Gelu Trandafir, Marius Oprea – avertizat din zona serviciilor secrete?!, ibidem.

precum și 10 autobuze, în care au fost imbarcate, pe lângă minerii din Muscel, și câteva sute de polițiști argeșeni. Convoitul cu toate cele solicitate Guvernului Român de Ion Iliescu a plecat din curtea IJP Argeș în jurul orei 22.00, 12 iunie 1990...¹⁷

*

...«**Criza morală din România nu va fi rezolvată fără eradicarea corupției din învățământul superior**», a spus profesorul Emil Constantinescu, fost rector al Universității București, devenit recent membru al AECD–UE. «Există informații și sesizări despre corupția și incompetența manifestate în multe instituții din țară, cum ar fi universitățile apărute la Oradea, Craiova, Petroșani, Băile Herculane (Facultatea de Drept), Târgoviște, Timișoara», a declarat Emil Constantinescu, atenționând că trebuie luate măsuri dure împotriva acestui fenomen de degradare. «În special acțiuni penale, care să ducă la responsabilitatea penală a celor care au compromis învățământul românesc», a precizat Emil Constantinescu, care a arătat că, «pe lângă corupția din Justiție și Administrație (recunoscute de UE ca obstacole ale integrării), **corupția din Universitatea românească este și mai gravă, deoarece afectează pe termen lung societatea.**» [...] Investigațiile ziarului nostru au permis descoperirea unui fapt uluitor: la facultățile Crevedia, Făget, Amara etc. și-au obținut diplome universitare cohorte de politicieni (parlamentari) de toate culorile și oameni de afaceri dubioși, care astăzi se împăunează cu titluri de jurist sau economist. [...] Fostul rector s-a referit la «**corupția din Facultățile de Drept, unde se obțin diplome pe bani sau favoritisme, fapt ce va duce la apariția unor magistrați corupți încă de la începutul carierei lor...**»¹⁸

*

Săptămâna trecută, o instanță rusească a dat verdictul într-un proces care trenează de șapte ani și care viza asasinarea deputatei Galina Starovoitova, renumită militantă pentru drepturile omului din Rusia, adeptă fidelă a celebrului disident acad. Andrei Saharov. Dar nu atât simpla comunicare a sentinței a atras atenția opiniei publice, cât mai ales faptul că reprezentantul procuraturii a recunoscut că a fost vorba de un asasinat politic. Asasinarea dnei Starovoitova nu a fost însă, decât unul dintre cazurile de distrugere deliberată a politicienilor liberali de primă mărime, înainte și după 1998. [...] Fără îndoială, asemenea situații se includ în fenomenul mai larg al crimei organizate, care ia amploare în Rusia, pe fondul unei piețe foarte profitabile a traficului de arme, sustrate din imensul arsenal moștenit de la Imperiul sovietic. Fenomenul este mult mai complex și are motivații diverse. Între altele, și acțiuni bine dirijate în vederea sugrumării oricărei tendințe de democratizare reală a societății rusești. Iar în aceste acțiuni un rol bine conturat se pare a-l avea o formațiune politică ultranaționalistă și xenofobă (Partidul Liberal Democratic), condusă de excentricul Vladimir Volfovici Jirinovski. Semnificativ, prin decret prezidențial semnat de Vladimir Putin la 17 ianuarie 2001, Jirinovski a fost distins cu titlul de «jurist emerit», pentru «meritele sale în dezvoltarea legislației ruse»! (fapt incredibil de asemănător cu cel al decorării în 2004 a lui C. V. Tudor de către Ion Iliescu...- n.a.)¹⁹

¹⁷ Ștefan Dumitru Afrimescu, Cine a fasonat bâtele destinate «golanilor» din Piața Universității ?, România liberă, 2 iulie 2005.

¹⁸ Silviu Alupei, Politicieni făcuți universitari la facultăți din Crevedia, Făget și Amara, România liberă, 7 iulie 2005.

¹⁹ Constantin Lupu, în art. Rusia a recunoscut primul asasinat politic, ibidem.

*

Ziarul nostru dezvăluie culisele unei afaceri dubioase, girată de regimul PSD, din care statul român a fost păgubit cu milioane de dolari. Fostul manager general al TAROM, Nicolae Demetriade, nu este străin de aceste aranjamente și este greu de crezut că afacerea a fost parafată fără girul mai-marilor din guvernul PSD. Afacerea a fost încheiată de cumnata lui Adrian Năstase, Rodica Odobescu, în calitate de director general al companiei aviatice, și sub îndrumarea fostului manager TAROM, Nicolae Demetriade. Două Boeing-uri din flotila TAROM au fost vândute cu 600 000 de dolari. Specialiștii spun că au fost date la prețul unui motor de avion. Avioanele au fost achiziționate în 1975, iar experții susțin că acestea au o durată de viață de 50 de ani și că erau bine echipate și întreținute. Aeronavele au ajuns în Emiratele Arabe Unite, unde Demetriade a fost timp de 10 ani, pe vremea lui Ceaușescu, reprezentant al TAROM. Demetriade recunoaște că avioanele au fost vândute la un preț de nimic, dar susține că nu era de ales.

Aeronavele puteau ajunge în hangarele Armatei. Mai ales ținând cont de faptul că MAPN a încheiat un contract controversat pentru achiziționarea unor avioane ce au făcut războaiele din Coreea și Vietnam. [...] Cele două avioane Boeing 707 vândute erau bine echipate, întreținute și aveau foarte puține ore la bord. Specialiștii spun că ele aveau ca durată de viață 50 de ani și că ar fi urmat să iasă din uz abia în 2035. Valoarea lor, astăzi, pe piață este de 5 milioane de dolari și ele se află în dotarea NATO. [...] Au o capacitate de 200 de persoane și sunt prevăzute cu o cală imensă. Motiv pentru care sunt folosite pentru transport marfă, ele putând căra 40 de tone. Aceste avioane au motor clasa JET și pot atinge 900 km / h. [...] Au fost vândute, pe 7 aprilie 2003, la prețul de 600 000 de dolari. [...] Pe motiv că nu mai răspund standardelor UE. Adică, nu corespundeau standardelor STAGE 3, fiind la standardul STAGE 2. Este vorba despre zgomotul prea mare produs de acest tip de avion...²⁰

*

...Dosarul Codul Muncii a fost, ca urmare redeschis. Reprezentanții IMM-urilor au contestat și criticat însă în van. Baronii capitalului autohton, și mai ales reprezentanții multinaționalelor străine, au avut însă mai mult succes. În mod net, multinaționalele din România au proiectat să folosească prilejul pentru a obține un nou text favorabil lor. Sub presiuni puternice, materializate și în cerințe exprese ale FMI în vederea încheierii unui acord cu România, revizuirea Codului Muncii a fost stabilită ca o prioritate pe care guvernul trebuia să și-o asume...²¹

*

...În loc să provoace o criză definitivă în interiorul aparatului pe care se sprijină grupul Iliescu, regimul anilor 1996-2000 s-a grăbit să intre în criză el însuși. Acum, energia populară care a adus la putere un program anti-PSD riscă să se piardă din aceleași motive. Președintele și primul ministru au ezitat, s-au gândit și răzgândit în loc să apese pe buton. Pe scenă ar fi rămas, cu meterezele intacte, sistemul de stat în care grupul Iliescu a fixat România, dincolo de alegeri și schimbări de regim: serviciile secrete, rețeaua de bănci, alianțele ad-hoc la votul parlamentar și, deasupra lor, o magistratură aglomerată de clienți fideli, mai ceva ca metrourile la ora 8. Acest aranjament pare un blestem, un deochi fără descântec, cu atât mai mult cu cât acum

²⁰ Costel Oprea, Afaceri păguboase marca PSD: Avioane vândute pe nimic, România liberă, 13 iulie 2005.

²¹ Ilie Șerbănescu, Codul Muncii își aduce aminte de IMM-uri, România liberă, 7 iulie 2005.

*el va supraviețui unei crize mortale. PSD e slab și nepopular. Trecutul mineresc și prezentul arab ale partidului au produs dezgust și acest lucru se vede în sondajele de opinie. Însă exact în clipa în care se pregătea să urce resemnat pe eșafod partidul primește vestea că va fi grațiat. [...] Amânarea sau anularea alegerilor anticipate ar fi dat opiniei publice certitudinea că totul era de mult stabilit, că schimbarea e un fel de a vorbi și că societatea românească nu are proiecte, ci e sclava stării de fapt. Acolo unde era posibilă o soluție radicală rămâne o Curte Constituțională de partid, un fel de Jilava înzestrată cu robe fără dungi...*²²

*

...Aș mai reaminti faptul că am reușit după o luptă tenace să provoc declanșarea aceluia proces al comunismului pentru ca apoi, nici după un an, să fie blocat în faza începerii urmăririi penale. Erau prea puternice forțele care se opuneau unui asemenea act (grupe în jurul lui Iliescu). A urmat lupta legislativă, dar proiectele mele de lege au ajuns piese de arhivă în Senatul României. Fie mutilate, cum a fost cel al deconspirării Securității (devenit L. 187 / 1999). Fie respinse de Consiliul Legislativ, cum a fost proiectul Legii lustrației, denumit «Accesul la funcțiile publice și politice al foștilor demnitari comuniști sau membri ai aparatului de opresiune». Fie deturnate cum s-a întâmplat cu cel privind «Desființarea condamnărilor și a măsurilor cu caracter politic (din 1945-1989)», ajuns o biată Ordonanță de Urgență (nr. 214 / 1989). Nimic nu ilustrează acum mai bine unde ne găsim, decât eșuarea încercării eroice a dnei Monica Macovei, de a reforma în sfârșit Justiția. Pentru că, atâta vreme cât dreptate și adevăr nu este într-o societate, nimic bun nu este! Decât corupție, abuz, afaceri mafiotice, relații de cumetrie și de interese și, în final, sărăcie, nedreptate și haos. Ar fi suficient de edificator, dacă s-ar putea citi biografiile magistraților care dețin astăzi (la 15 ani de la o revoluție care s-a vrut anticomunistă și antisecuristă), funcții de conducere de la cel mai de jos nivel al aparatului de justiție și al parchetelor și până la cel mai înalt nivel. Cred că presa noastră ar trebui să publice toate aceste biografii. Atunci poate vom înțelege mai bine de ce merg lucrurile în justiție așa cum merg. Și de ce Iliescu și-a plasat și aici «dinozaurii», uneori chiar și cu soțiile lor. Numai asemenea magistrați pot sfida totul de la înălțimea și inamovibilitatea robelor pe care le poartă (cumulând venituri care însumează peste 125 milioane lunar sau practicând cumulul de funcții). Și de ce este posibil ca un magistrat purtând roba elitei din justiția română să poată judeca plângerile soției sale, sau să-i apere fără teamă și rușine interesele și dosarele? [...] Deci securiștii au învins și aici! Ei n-au predat și nu vor preda dosarele decât după ce le-au verificat filă cu filă, selectând sau distrugând tot ceea ce ar fi dus la o mai bună cunoaștere a ororilor săvârșite de «brava lor Securitate» și de securiști (unii astăzi în uniforme de generali). [...] Sunt convins că tot acei oameni din Serviciul de Dezinformare urmăresc, prin agenții lor mai vechi sau mai noi, ca și prin cei care din diferite motive le fac jocul, să izoleze din ce în ce mai mult pe acei oameni care rămân intransigenți în lupta și atitudinea lor împotriva comunismului și a securiștilor. [...] Tot datorită metodelor Securității și a infiltrării agenților ei, precum și a greșelilor și păcatelor unora dintre liderii săi, PNȚCD a fost adus de la măreție la decadentă. (ceea ce s-a întâmplat, chiar și cu legionarii, în timpul guvernării antonesciene, tot prin infiltrări abile - n.a.) [...] Ori, în cazul României, Securitatea nu numai că n-a fost declarată criminală (ca și securiștii), ci dimpotrivă se încearcă eroizarea ei, iar securiștii dețin funcții și demnități în stat, ori s-au îmbogățit peste noapte...²³

²² Traian Ungureanu, Defect de vorbire, România liberă, 14 iulie 2005.

²³ Constantin Ticu Dumitrescu, Dacă adevăr nu e, nimic nu e!, ibidem (suplimentul Opinii în aldine).

²⁴ Tom Gallagher, România liberă, 22 iulie 2005.

*

...Din cele 12 țări invitate la aderarea la UE în 1999, România este cea în care moștenirea comunistă a fost cel mai bine consolidată. [...] După ce s-a asigurat că oameni de încredere au ocupat fiecare nivel al justiției, noua Constituție din 2004 a garantat în mod corespunzător separarea puterilor dintre justiție și executiv. Aceiași oameni erau deja pe poziții în 1994, anul în care Ion Iliescu își exprima profunda nemulțumire față de orice judecător care îndrăznea să restituie proprietățile foștilor proprietari de la care au fost luate în vremurile comuniste. [...] Cei mai mulți reformatori din justiție au fost izolați, Paul Florea a fost forțat să se retragă, procurorul Cristian Panait zace în mormânt, judecătoarea Andreea Ciucă a fost aruncată pentru un timp în închisoare și astfel operațiunea era desăvârșită. Venise atunci vremea creării fațadei independenței justiției cu tot cu păstrarea vechiului sistem. Acum, această farsă e pusă la încercare. **Are loc o tentativă reală de creare a unui sistem judiciar în care oficialii sunt selecționați pe baza aptitudinii lor, nu a legăturilor pe care le au, a unui sistem juridic transparent care încearcă să servească binele public, nu interesele unei oligarhii înguste...**²⁴

*

...- Era evident că această reformă, a sistemului de justiție în România este una dintre cele mai importante teme ale aderării. E un criteriu foarte important de îndeplinit. [...] Nu sunt mai optimist din moment ce avem decizia Curții Constituționale. Asta arată că România nu va fi în stare să îndeplinească toate criteriile de aderare. [...] În primul rând. Comisia s-a schimbat, iar domnul Rehn (n.red. - comisarul european pentru extindere) acționează mai serios și ținând mai mult cont de fapte decât a acționat domnul Verheugen. În al doilea rând, în ultimii ani am primit orice de la România, cu excepția adevărului.(cu referire la anii guvernării pesediste 2000-2004 - n.a.) Comisia a crezut în hârtii, nu în realități. Aceste lucruri s-au schimbat. Cred că această acuzație nu va fi foarte serioasă, din moment ce noi am primit doar minciuni de la cei care au fost la putere. Noi nu pedepsim guverne sau popoare, încercăm să convingem candidatele că trebuie să îndeplinească ce s-a negociat. Oricine este la putere în România trebuie să facă această reformă a justiției. Iar socialiștii au eșuat, de aceea ea este pe agendă, ei au avut foarte mult timp să o facă. [...] Nu duc un război personal și nu am fost singurul care a votat așa. (împotriva - n.a.) Ce vreau eu e ca UE să se întărească. [...] Cred că, în calitatea mea de europarlamentar, trebuie să apăr tot ce am realizat în UE, pentru ca UE să aibă o șansă de a supraviețui și după o extindere.[...] În toate aceste procese de extindere trebuie să apărăm toată moștenirea noastră europeană comună realizată de la declarația lui Robert Schuman, din 1950 încoace...²⁵

*

După prăbușirea sistemelor comuniste în Europa de Est metodele de globalizare ale economiei s-au accelerat: expansiuni, fuzionări, participări la bursă, masive reduceri de personal și de salarii. În paralel, managerii se îmbogățesc pe banii firmelor în care activează. «Corupția nu are loc datorită necesității financiare» (în acest caz), declara recent expertul anticorupție Peter Blomberg de la Transparency Internațional, ci «din lăcomie». «Reprezentanții etajelor superioare au dezvoltat pretenții de atotputernicie». [...] «Criminalitatea economică – spune prof. dr. Hans See din Germania - este minimalizată de purtătorii de cuvânt ai concernelor, de partidele politice, de parlamente și de guverne într-un

²⁵ Markus Ferber, într-un interviu acordat lui Gelu Trandafir, România liberă, 23 iulie 2005.

mod lipsit de răspundere. La fel de forurile economice, de justiție și de mass-media BCC (Business Crime Control, organizația de experți economici din Germania) cercetează și explică aceste aspecte de 15 ani, dovedind că forma de criminalitate economică este cea mai periculoasă dintre toate. Și cea mai nocivă din punct de vedere politic, social și ecologic.»²⁶

*

...Cu siguranță că nici în cele mai negre gânduri nu v-ar veni să credeți că în 14 iunie, la ora 22.05, colonelul Gheța de la M.I. raporta că în acea noapte sediul PNT va fi incendiat de mineri. Probabil, numai că înaltul gradat al MI solicita – țineți-vă bine! – protecția minerilor de către unități ale Armatei. Nu cumva să fie bătuți de bătrânii PNT-iști. Să fie protejați minerii, în schimb cei de la PNT să fie incendiați și căsăpiți. Participanții la măcel trebuiau apărați de agresiunea victimelor. (pentru orice eventualitate - n.a.) Colonelul Gheța învățase bine lecția de la profesorul Ion Iliescu. Iar minerilor li s-au acordat câtă protecție și-au dorit. Au fost cazați chiar în unități militare primind cazarmamentul ostașului. [...] Vă dați seama cât de mult au decăzut autoritățile statului și câtă cârdășie exista cu Ion Iliescu dacă solicitase Armatei să-i protejeze pe incendiatori și bătauși! Nu de mult Chițac a și afirmat că «demonstrații au reprimat forțele de ordine». Acum este clar și cui trebuie să i se impute pagubele mineriadei, nu numai răspunderea penală și politică. Nu s-a acționat la întâmplare, ci la ordine precise. Jurnalul Garnizoanei dezvăluie o adevărată strategie de luptă iar represiunea a fost totală, controlată și regizată de la început de Ion Iliescu și oamenii săi. Este vorba de terorism de stat...²⁷

*

...Din păcate, la noi e încă tocmeală. Faptul că mii de români au «uitat» să respecte termenul de ședere în UE este urmarea directă a faptului că autoritățile n-au impus de la bun început respectarea legii. Situația nu este nici pe departe singulară. În cei 15 ani de democrație originală, o mulțime de legi au fost date doar pentru uzul și bunăstarea anumitor grupuri de interese, altele sunt legi «fără dinți», care statuează niște reguli, dar nu conțin pedepse pentru nerespectarea lor, iar o sumedenie de altele nu sunt aplicate sau sunt aplicate selectiv, după tipicul «legea e pentru proști», deșteptii găsesc destule portite pentru eludarea ei sau pentru stoparea dosarelor care îi vizează. Iar disprețul față de lege pornește chiar de la vârf. (de la „mari politicieni” - n.a.)

Iată recentul exemplu cu declararea averilor demnitarilor și depistarea eventualelor conflicte de interese. Ani de zile a fost amânată legea cu pricina și după ce, în sfârșit, a fost promulgată, ea nu este respectată chiar de o bună parte a legiuitorilor sau a guvernanților. Ba, mai mult este privită cu un total dispreț, dovadă multele declarații completate nu doar cu lipsuri, ci cu o batjocură ostentativă (mai ales de pesediști). **Or, într-o asemenea țară, unde înșiși cei aleși să facă legile și cei abilitați să le pună în aplicare se consideră mai presus de ele, tocmeala se generalizează.** Ba, mai mult, când cineva se hotărăște să aplice la un moment dat prevederile legale, se creează stupoare, proteste, nemulțumiri acute. Și, repet, nu oamenii sunt vinovați. Ei se adaptează sistemului. Dacă se poate, încearcă să-l fenteze pentru a scoate maximum de profit cu minimum de efort. E legea firii. Dar atunci când autoritățile sunt ferme marea majoritate a cetățenilor se supun. Pentru că simt acut necesitatea existenței unor jaloane, a unor reguli în măsură să asigure funcționarea optimă a societății. În absența lor nu poate fi decât haos. Chestiunea, la noi, este extrem de gravă tocmai pentru că nu se reduce la

²⁶ Manola Romalo, De la globalizare la ... lăcomie, România liberă, 30 iulie 2005.

²⁷ Petre Mihai Băcanu, Președintele României – strategul represiunii din 13-15 iunie '90, România liberă, 11 august 2005.

nerespectarea unei legi sau a alteia, ci se referă la crearea unei întregi mentalități. [...] Dacă vom reuși să ne adaptăm rapid standardelor legislative din Uniunea Europeană, în măsură să creeze o nouă mentalitate, vom câștiga partida integrării. Pentru aceasta însă respectul față de legi trebuie să înceapă de la cel mai înalt nivel. Fără excepții. ²⁸

*

Marian Bucur, patronul Casei Capșa din Capitală, administrează trei terenuri fabuloase, care însumează 36 000 de hectare: 19 000 de hectare în Munții Făgăraș – zona Nucșoara, județul Argeș; 7 000 de hectare la Zagar, județul Mureș, obținute în 2004 printr-o licitație dubioasă; 10 000 de hectare concesionate, pe 49 de ani, în Balta Ialomiței. „Perla coroanei” este terenul de vânătoare din Făgăraș. Cele 19 000 de hectare au fost făcute cadou, de Romsilva, Asociației de vânătoare „Cerbul”, care-l are ca președinte pe Marian Bucur. Printre membrii asociației (importanți) se numără nume grele ale fostei guvernări, precum Adrian Năstase și Miron Mitrea. Suma încasată de Romsilva este ridicolă: 30 de milioane lei vechi pe an, adică 1600 de lei vechi pe hectar! Pe această imensă proprietate, Marian Bucur a ridicat un adevărat castel, pe patru niveluri. Fortăreața este înconjurată cu gard, din beton. ²⁹

*

...Unele organizații de partid sunt precum lojile masonice în care ceremonia inițierii îi cere inițiatului să renunțe la gândirea independentă (în mod indirect, bineînțeles - n.a.), să se arate miop și amnezic față de comportamentele nevrednice ale colegilor și să fie foarte selectiv în ascultarea propriei conștiințe. Nu trebuie să surprindă nici că multe din cele mai reacționare (stative) filiale ale Alianței nu sunt interesate să găsească tineri, ci mai degrabă reciclează activiști care au fost la partidele rivale. Astfel, nu poate fi un moment mai potrivit pentru apelul lui Valeriu Stoica de reconstruire a taberei reformiste din România (consolidarea drepte, încă fragilă și divizată). Ideal, aceasta ar implica aderarea comună a PD și PNL la o structură federativă permanentă, în care să aibă loc și PPCD-ul lui Ciuhandu. [...] Acum, perspectivele distrugerii unor părți ale vechiului sistem postcomunist sunt mai puternice decât oricând. Dar asta se va întâmpla doar dacă o mulțime de oameni noi se implică în politică. [...] Guvernul actual e în pericolul de a exista doar cu îngăduința PSD... ³⁰

*

Antonie Iorgovan a scăpat deocamdată cu o sancțiune ușoară, după ce a afirmat că «Adrian Năstase a fost înconjurat de o gașcă, criteriile de apartenență la aceasta fiind homosexualitatea, masoneria și infracționalitatea.» Biroul Permanent al PSD a decis ieri să-i retragă sprijinul politic, cerând grupului parlamentar din Senat să-l schimbe din funcția de secretar al Senatului. Totodată, a cerut Consiliului de Integritate Morală al partidului să judece dacă Iorgovan este apt pentru excludere, iar organizației Caraș-Severin să decidă dacă-l mai păstrează ca membru. ³¹

*

Senatorul Antonie Iorgovan (numit de unii „părintele Constituției” - n.a.), supranumit „Tatăl hoșilor” (de către unii, desigur - n.a.), aruncă în promiscuitate războiul

²⁸ Bogdan Ficeac, Lege și tocmeală, ibidem.

²⁹ Mădălin Popa, Castelul din Carpați, Evenimentul zilei, 21 martie 2006.

³⁰ Tom Gallagher, Defeștii din Alianță contribuie la o revenire a PSD, România liberă, 29 iulie 2005.

³¹ Florin Ciornei, Antonie Iorgovan poate scăpa doar cu o bătaie de la Ilie Sârbu, Evenimentul zilei, 21 martie 2006.

grupărilor din Partidul Social Democrat. «A înnebunit lupul!» Declarația recentă a lui Adrian Năstase, când a început urmărirea penală împotriva sa în cazul „Zambaccian”, se potrivește perfect cu situația din PSD.

Senatorul Antonie Iorgovan a făcut ieri o declarație șocantă. Conform acestuia, Adrian Năstase nu a condus un partid, ci «a fost înconjurat de o gașcă». Mai mult, «criteriul de apartenență la această gașcă a fost, în primul rând, homosexualitatea, în al doilea rând – masoneria și nu în ultimul rând – infracționalitatea.»

Iorgovan a făcut și nominalizări: «gașca lui Năstase» îi avea ca membri pe «Gabriel Oprea, Eugen Bejinariu, Ilie Sârbu, Miki Șpagă și Șpagaton», ultimul fiind numele de alint, în partid, al lui Dan Matei Agathon.

Afirmațiile lui Iorgovan au stârnit stupeoare și indignare în PSD. Ilie Sârbu a cerut măsuri radicale: să vină cu dovezi sau să plece din partid! [...]

Miron Mitrea îl va urma pe Adrian Năstase și va renunța la funcțiile deținute în partid și în Camera Deputaților. Apropiatii președintelui, Mircea Geoană, susțin că acesta intenționează să se prezinte cu o listă consistentă de lideri care vor face pasul în spate. Pe lângă demisia lui Mitrea, în pachet se vor afla și cele ale lui Viorel Hrebenciuc, Dan Ioan Popescu, Marian Oprișan, Radu Mazăre și Marian Vanghelie.³²

*

Secetă, furtuni, uragane, ploi abundente, călduri excesive și incendii devastatoare. Fenomene meteorologice naturale, dar de o amploare fără precedent afectează mai multe zone ale Globului, punând probleme deosebite autorităților. [...] La Congresul internațional asupra populației care are loc în orașul francez Tours, specialiștii au subliniat că încălzirea climei ar putea avea consecințe grave asupra omenirii; secolul actual putând înregistra «sfârșitul lumii așa cum o știm noi». Un studiu european relevă că temperatura medie în Siberia a crescut cu trei grade Celsius din 1960, iar topirea zăpezilor și a ghețarilor a început peste tot, antrenând fenomene meteorologice fără precedent și în zone altădată ocolite de astfel de manifestări extreme.³³

³² Laura Gafencu și Florin Ciornei, Homosexualitatea, criteriul găștii lui Adrian Năstase, Evenimentul zilei, 18 martie 2006.

³³ Gabriela Anghel, Sfârșitul unei lumi?, România liberă, 20 iulie 2005.

MAREA DIVERSIUNE A MASONERIEI: «NAȚIONAL-COMUNISMUL» SAU NAȚIONALISMUL CONFISCAT, TRUCAT ȘI MANIPULAT

MOTTO: *Comunismul amenință civilizația și cultura. Oricare. Cea romană, bizantină, chineză, indiană, arabă. El nu este numai un dușman al națiunilor, ci și al tuturor oamenilor, al Dumnezeului lor, al tuturor manifestărilor omenești.*

Joseph Mackiewicz

În secolul XX, denumit și secolul marilor nenorociri umane și al experimentelor făcute pe oameni, minciuna și ipocrizia n-au mai fost ridicate la gradul de "artă" decât în comunism. Tocmai de aceea, a vorbi despre naționalism în cadrul comunismului și a afirma că adepții comunismului au fost naționaliști și au luptat pentru patria lor, mi se pare o adevărată blasfemie și o afirmație care sfidează pur și simplu rațiunea.

S-a vorbit despre național-comunism, de pildă în cazul dictaturii lui Ceaușescu, s-a vorbit despre detașarea noastră față de sistemul sovietic, începută de Gheorghe Gheorghiu Dej și continuată de dictatorul Nicolae Ceaușescu, dar toate aceste lucruri care au lezat sau nu interesele străine (masonice) nu constituie dovezi de naționalism, pentru că adeseori acesta poate fi doar unul de fațadă, mascând abil interese proprii. **Comunismul, prin însăși originea sa de import, este profund antinațional și suprastatal - vizând crearea unui sistem global - și nu asigură libertatea individului,** ci dictatura proletariatului sau mai degrabă, a grupului liderilor comuniști.

Așa cum au remarcat și alți autori, "naționalizarea comunismului" a fost o lovitură foarte grea aplicată masoneriei, cea care a sprijinit atât venirea la putere a comunismului în Rusia și apoi în alte țări, cât și a nazismului în Germania, și apoi tot ea a exploatat consecințele războiului, declanșat anume. Pentru oculta internațională, orice conflict militar de amploare reprezenta o sursă de câștig, o afacere extrem de profitabilă care nu trebuie ratată. În plus, cel de-al doilea război mondial a mai fost declanșat și pentru crearea Holocaustului evreiesc, ca prin sacrificarea unei părți mai sărace a evreimii din Europa să se realizeze emigrarea evreilor "cu stare" în Palestina, unde mai trăiau israeliți, urmași ai triburilor biblice. Iar Holocaustul și așa-zisul antisemitism, provocat și întreținut de evrei sunt de fapt tezele sioniștilor și ultranaționaliștilor evrei. **Ceea ce se cheamă ultranaționalism definește în fapt un naționalism profund alterat și fanatizat, un naționalism prefăcut și șovin. Este o ridiculizare a naționalismului autentic.**

În opinia d-lui Florin Mătreșcu, cercetător atent al fenomenului comunismului, „nimeni până acum nu a putut câștiga o imagine clară și completă asupra dimensiunilor celui mai mare genocid din istoria omenirii". De aceea, o privire de ansamblu este greu de dobândit, dar nu e imposibilă:

„Se poate spune fără nici un fel de exagerare că întreaga "operă" a ctitorilor marxismului, precum și platformele ideologice și programatice ale regimurilor impuse cu brutalitate de cohortele de discipoli și executanți, dezvăluie în spatele frazelor demagogice și înșelătoare adevărata caracteristică fundamentală a teoriei și practicii marxist-leniniste, și anume: **violența și teroarea, mergând până la criminalitatea organizată la nivel de stat - statul-mafiot.** [...] Ilya Ehrenburg, crud și mizerabil apologet al comunismului sovietic, scria în teribila sa foaie volantă intitulată "Ucide!": «Nemții nu sunt oameni! Noi nu vom vorbi, noi vom

omorî! Ucide pe nemți! Nu te sfii, ucide!» [...] Regizorul rus Stanislav Govoruchin: «Uciderea lui Nicolae (ultimul țar al Rusiei) și a familiei sale este una din cele mai brutale atrocități din istoria criminalității. Sistemul sovietic este mult mai rău decât național / socialismul german și necesită neapărat organizarea unui al doilea Nürnberg». [...] Din păcate, toate strădaniile de a efectua cercetări obiective privind tema abordată de lucrarea de față întâmpină dificultăți foarte mari, în primul rând datorită faptului că unul din scopurile principale ale regimurilor comuniste, precum și ale partidelor marxist-leniniste și grupărilor teroriste care activează în țările lumii libere, l-a constituit dintotdeauna **împiedicarea aflării adevărului despre crimele comise**. Astfel, trebuie să spunem de la bun început că nu credem că se vor putea trage vreodată concluzii definitive, bazate pe date statistice absolut exacte, privind numărul total al victimelor comunismului internațional. Cu toate acestea, istorici de renume și martori oculari au reușit de-a lungul timpului să comunice cifre edificatoare, capabile să contureze imaginea îngrozitoare a genocidului comunist".³⁴

Cât de naționaliști au fost comuniștii, care se băteau cu pumnul în piept că ei sunt "adevărații fii ai României", se poate deduce din următoarele fragmente: „Astfel, între 28 iunie 1940 și 22 iunie 1941 au fost deportați în lagăre un număr de 300 000 de români basarabeni și bucovineni (D. Novacovici). Alte surse indică o cifră mult mai ridicată: între 800 000 (Victor Malcoci) și 1 000 000 (George Ciorănescu). Dintre deportații acestui prim val al terorii se estimează că 10 000 au fost relativ repede asasinați (Chirilă Ciuntu și D. Novacovici) [...] Se evaluează că între 1945-1954, cel puțin 500 000 de români basarabeni și bucovineni au fost deportați în lagărele Gulagului (Alexandru Bidian). Numărul total al victimelor comunismului în Basarabia și Bucovina de Nord este estimat de Ovseyenko la 1 500 000 de persoane. [...] Numai ca rezultat al prizonieratului din lagărele sovietice au fost declarați «dispăruți» 180 000 de soldați români (Johann Urwich). După ocuparea țării de către Armata roșie - care a costat un număr ce nu va fi niciodată cunoscut, de oameni simpli, uciși de soldații ruși pentru a-i prăda de bunuri sau pentru a le viola nevestele și fetele sau pur și simplu, fără motiv - , după așa-zisele «alegeri libere» din 1946 (cu ocazia cărora comuniștii au ucis o serie întregă de membri ai partidelor istorice) și mai ales după acapararea totală a puterii de către comuniștii români protejați de cizma rusească, în România s-a dezlănțuit teroarea roșie, abătută practic asupra tuturor straturilor sociale și profesionale ale populației. Cine va putea calcula însă vreodată numărul celor care au fost uciși în clinicile psihiatrice sau în urma unor pedepse de drept comun, menite a masca motivele politice, practică folosită cu predilecție în timpul lui Ceaușescu, în intenția de a ascunde, față de forurile internaționale preocupate de respectarea drepturilor omului, adevăratul număr al deținuților politici? Și cine va afla vreodată numărul exact al celor uciși de-a lungul anilor la granița României cu Ungaria și mai ales cu Iugoslavia, unde numai în 1988 au fost 400 de persoane împușcate de grăniceri români sau sârbi și un număr mult mai mare de înecați în Dunăre (Alexander Konstantin, 1989). În sfârșit, dorim să mai punem o întrebare: cine va putea numi vreodată cifra exactă a celor care, mai ales în ultimii 15 ani ai regimului Ceaușescu, au murit din cauze determinate direct de măsurile inumane ale dictatorului: copiii și bătrânii morți de inaniție și frig, femeile moarte în încercarea de a provoca avortarea copilului purtat în pânțe, pentru a nu mai da naștere încă unui suflet nevinovat pe care nu-l puteau hrăni sau multele, mult prea multele sinucideri care au făcut ca România să ajungă încă din 1983 pe locul 3 în statistica europeană ?”³⁵

³⁴ Florin Mătrescu, Holocaustul rosu, Editura Gerom-Design, București, 1993, pp.4-6.

³⁵ Ibidem, pp.20-45.

Nu trebuie să excludem nici deținuții politici din România anilor 1946-1989, care au fost asasinați în închisori sau prin muncă forțată și în regim de exterminare pe șantierele naționale, nici deportații din Bărăgan și nici românii uciși începând cu luna decembrie 1989: „*Ajungem la momentul Decembrie 1989, când Revoluția română, începută la Timișoara și continuată la București și în alte orașe din țară, a eșuat în puciul înscenat de troica Iliescu – Roman - Brucan și materializat prin intervenția macabrei securități. Conform datelor raportate de dl. Ioanițoiu, în revoluția română și-au pierdut viața 1030 de persoane, dintre care 534 în București și 496 în provincie. Dintre cei morți, 17 nu împliniseră încă vârsta de 15 ani și 599 cea de 30 de ani. De menționat că inițiatorii și complicii acestei monstruoase băi de sânge n-au publicat nici până în ziua de azi cifra reală a victimelor și continuă să vehiculeze cu insolentă minciuna că făptașii ar fi fost «teroriști», la care se adaugă și insinuarea că aceștia n-ar fi fost români, ci «străini». Nedezmințindu-și caracterul net comunist, regimul actual din România este autorul următoarelor acte de barbarie: 28 Ianuarie 1990, 9 Februarie și Martie 1990 la Târgu Mureș, uciderea și molestarea câtorva persoane oponente înaintea alegerilor din 20 mai 1990, totul culminând cu reprimarea demonstrației pașnice din Piața Universității cu ajutorul mineriadei organizate de Ion Iliescu ajutat de agenții securității [...]. În concluzie, trebuie să subliniem că aceste crime datorate regimurilor comuniste conduse de Gh. Gheorghiu - Dej, N. Ceaușescu, și Ion Iliescu - ultimul de esență neocomunistă - nu au fost încă nici pe departe elucidate. [...] Nebulos rămâne și numărul victimelor ucise în țările din lumea liberă de către criminalii și teroriștii aflați în slujba directă a KGB sau a serviciilor - fiice din celelalte țări socialiste”.*³⁶

Pentru a ne da seama cât de cât de amploarea și consecințele pe care le-a avut și încă le mai are comunismul în întreaga lume, autorul mai sus citat identifică trei aspecte, care continuă încă să se situeze în centrul preocupărilor noastre:

„1. *Amplourea și durata timp de peste 70 de ani a crimei organizate care a dat naștere holocaustului roșu, amploare necunoscută în istoria lumii;*

2. *Paralela până la identitate ce poate fi stabilită între comunism și fascism (numit în Germania național – socialism) este o realitate contestată cu fervoare de întreaga stângă internațională [...] La demonstrațiile din timpul și de după puciul comunist din august 1991, la Moscova, mulțimea scanda: "Să isprăvim cu fascismul roșu!" [...] Există cercuri direct interesate în a împiedica efectuarea unei comparații între - pe de o parte - cele șase milioane de victime din rândul populației evreiești («holocaustul negru») și milioanele de victime ale celui de-al doilea război mondial, ambele datorate mișcărilor și guvernelor naționaliste de dreapta (extremiste) și - pe de altă parte - «holocaustul roșu», răspunzător de uciderea a circa 200.000.000 de persoane (într-o estimare medie). Acesta este unul din motivele pentru care tema holocaustului negru este mereu actuală (și nu numai în Germania Federală), în timp ce atrocitățile incomparabile ale holocaustului roșu sunt pur și simplu eludate sau, când adevărul este mult prea bătător la ochi, minimalizate;*

3. *Cu mult mai gravă mi se pare a fi tănuirea faptului că ceea ce unii numesc cu candoare "sfârșitul unui mit al acestui secol" sau mult mai sec, "sfârșitul unei epoci totalitare" a fost de fapt un monstruos experiment. Când a fost folosit pentru prima dată, acest teribil cuvânt a căzut ca un cuțit de gilotină pe sufletele tuturor oamenilor cinstiți care se preocupaseră cât de cât de analiza comunismului, a avut menirea de a ne trezi pe toți și a ne face să recunoaștem că am fost și mai suntem încă martorii vii ai celui mai înfiorător "experiment" din istoria omenirii; și nu ai unei "pane" produse în drumul firesc al istoriei [...] peste 1.500.000.000 de oameni, (care) au avut ghinionul de a deveni cobaii unui proiect satanic.”*³⁷

³⁶ Ibidem, pp. 45-65.

³⁷ Ibidem, pp.131-132.

O întrebare necesară, care se impune de la sine, este aceasta: ce a urmărit acest experiment incalificabil? Iată răspunsul d-lui Florin Mătrescu:

„Scopul experimentului a fost cucerirea puterii în toate țările lumii de către un anumit grup de persoane, dispunând de o ideologie cu caracter dogmatic, militant și totalitar, precum și de mijloacele violente necesare pentru a se instala și apoi a se menține la conducerea acestor state. În vederea realizării unui asemenea scop, grupul respectiv - a cărui dogmă ideologică bazată pe principiul luptei de clasă nu-i lăsa nici o posibilitate de acțiune pașnică și creatoare - nu putea apela decât la o singură metodă pentru a obține supremația absolută asupra întregii omeniri: distrugerea tuturor valorilor - de la structurile economice, sociale, culturale, religioase și morale a sute de popoare și grupuri etnice până la personalitatea fiecărui om luat în parte. Abia o asemenea distrugere de tip satanic îi putea oferi grupului respectiv posibilitatea de înlocuire a valorilor civilizației și culturii umane cu propria viziune materialist-dialectică și ateistă, inoculând aceluși individ uman adus în stare de șubrezenie fizică și psihică propria-i ideologie, și anume prin folosirea fără scrupule a tuturor mijloacelor imaginabile, menite a-i adormi rațiunea, spiritul de inițiativă, capacitatea de iubire și întrajutorare a aproapelui etc. În final, individul uman urma să fie transformat într-un "om de tip nou", adică într-un robot docil în mâinile "conducătorilor", care "să nu gândească, ci numai să muncească" [...]

Ce înseamnă asta? Siluirea și batjocorirea omului ca ființă biologică și socială, însoțite de o ideologizare masivă realizată prin toate mijloacele posibile au dus la apariția unui tip uman necunoscut până acum în istorie - așa-numitul "om de tip nou", adică "homo sovieticus": indivizi prezentând grave carențe de sănătate, dintre care unele ajung să aibă și implicații genetice (să ne gândim la gravele urmări ale subalimentării și defectuoasei funcționări a sistemului de sănătate publică, datorită cărora statistica bolnavilor cronici, a invalizilor, a bolnavilor mintali, a malformațiilor congenitale sau a copiilor degenerați a crescut enorm), dar și tot atât de grave tare psihice și morale (duplicitatea, un anumit soi de lenevie, lipsa simțului de responsabilitate socială, dezinteresul pentru tot ce depășește sfera imediată de preocupări proprii), pervertirea sistemului de valori morale și religioase, toate acestea conducând la intoleranță și la o concepție aberantă de tipul "noi suntem buricul pământului", unde noi are adesea o accepție extrem de restrânsă, însemnând eu + o mână de oameni din anturajul meu (rude sau nu) + etnia mea (cu condiția ca acești conaționali să aibă aceleași opinii politice cu mine, să aparțină aceluiași cult religios etc). Că asemenea "oameni de tip nou" nu vor accepta niciodată nici idealuri democratice, nici avantajele materiale ale economiei libere (în cadrul căreia reușita nu poate fi obținută decât cu o cât mai bună pregătire profesională, dublată de o muncă asiduă, ingeniozitate, curaj în a-și asuma riscuri etc), nici principiile morale ale umanismului creștin, este un lucru de la sine înțeles." ³⁸

În România, **formula aberantă de "național-comunism" a fost creată în scop de diversiune, de a crea confuzie în rândul electoratului, mai ales prin asocierea aceasta dintre comunism și ideea de național - sugerând naționalismul mai degrabă decât naționalitatea.** Or, naționalismul și comunismul sunt două lucruri opuse, ireconciliabile. Acest concept, apărut în timpul dictaturii ceaușiste, a fost continuat sub alte forme și în timpul regimului lui Iliescu,

³⁸ Ibidem, pp. 109-129.

contribuind substanțial la subminarea și decăderea naționalismului autentic, a patriotismului și la divizarea societății.

Iată ce spune și autorul " Holocaustului roșu": „Devine din ce în ce mai evident faptul că o parte a nomenclaturii și securității din perioada anterioară lui Decembrie 1989 a primit sarcina de a pune bazele național-comunismului, una din diversiunile apărute și în alte părți ale uriașului fost "lagăr socialist" și care se bazează pe folosirea stării de spirit generate în populație fie de unele probleme inter-etnice adânc înrădăcinate în istoria mai veche a unui anumit teritoriu (printre altele, cazul României). [...] Atenția maselor populare este deviată de la problemele majore (confruntarea cu trecutul comunist, desființarea totală a structurilor acestuia și trecerea la economia de piață), fiind în schimb fixată pe problemele legate de minoritățile etnice, trezindu-se astfel patimi ancestrale în ambele tabere, care uneori pot lua forme mai mult decât agresive. Se realizează în acest mod o divizare a societății. [...] Mai mult, diviziunea poate duce la crearea chiar a unor partide politice pe naționalități (vezi UDMR), ceea ce din punct de vedere politic este de fapt un non-sens, deoarece drepturile naționale și cultivarea tradițiilor etnice se face peste tot în cadrul unor asociații, nu al unor partide. Dar **scindarea pe plan politic poate aduce folease reale în primul rând neocomuniștilor, pentru că astfel este ruptă tabăra opoziției și se nasc premisele unor viitoare conflicte chiar în sânul acelor ce doresc sincer îndepărtarea structurilor comuniste și democratizarea reală a țării.** [...] O altă acțiune congruentă celor de mai sus este inițierea și finanțarea de către neocomuniști, tot prin trimiși proveniți din nomenclatură și securitate, a presei de tip naționalist: " Europa", "România Mare", "Și totuși iubirea", conduse de unii dintre cei mai compromiși corifei și apologeți ai comunismului în general și ai ceaușismului, în special: Eugen Barbu, Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu ș.a. Această presă are menirea de a crea mai ales în majoritatea neinformată a populației românești - o stare de spirit apropiată de fanatism, îndreptată împotriva absolut tuturor minorităților etnice. [...] În schimb, ziarele enumerate mai sus nu încetează a regreta comunismul și pe Nicolae Ceaușescu. În sfârșit, presei violente "de dreapta" i-a urmat înființarea partidelor național-comuniste "România Mare" și "Partidul Unității Naționale", ale căror programe, în afara parolilor naționale frizând ridicolul, nu se diferențiază aproape deloc de cele ale partidului neocomunist FDSN sau PSM inițiat și condus de Ilie Verdeț, fost prim-ministru și cirac docil al lui Ceaușescu. [...] Atât FDSN, împreună cu PSM, de extrema stângă, PRM și PUNR de extrema dreaptă vor intra în Parlament, vom asista în România la ceea ce nu a existat până acum în nici un stat din lume: o coaliție, fie ea și mascată, între forțele politice de extremă dreaptă și stângă, chiar dacă această așa-zisă "dreaptă" nu este în realitate decât una național-comunistă".³⁹

După cum se poate observa, acest național-comunism s-a perpetuat, iar reacția dură față de minorități în presă, la televiziune și radio, critica permanentă a puterii de către P.R.M. în special, a creat în conștiința electoratului ideea că acest partid reprezintă "dreapta" în România. Diversiunea a prins de mai multe ori la alegeri. Dar lucrul cel mai grav este acela că **a împiedicat prin ocuparea acestei poziții închegarea unor forțe politice de dreapta autentice, care ar fi schimbat desigur traiectoria României.**

Tranziția către capitalism a fost împiedicată prin toate mijloacele posibile, iar când nu s-a putut, s-a întârziat aplicarea legilor:

„Paralel cu acțiunile enumerate mai sus, se desfășoară și încercarea de a întârzia prin toate mijloacele trecerea României spre o economie liberală de piață și spre o reală democratizare a vieții sociale și de stat. Mijloacele folosite în acest scop sunt foarte variate și ating din nou toate registrele: de la manipularea psihică a cetățenilor până la stipularea nu

³⁹ Ibidem, pp.113-114.

numai în diversele legi promulgate de Parlamentul cu majoritate neocomunistă, ci și în noua Constituție a țării a unor exprimări ambigue, menite a crea posibilitatea interpretării după bunul plac. [...] **Acțiunea cea mai eficientă a fost dusă de neocomuniști pe plan psihologic.** Prin discursuri demagogice, prin măsuri luate numai pe jumătate, prin presă și televiziune, prin zvonuri răspândite cu măiestrie de specialiști în materie ai fostei securități au fost bătute în capul oamenilor o serie întreagă de idei care au dus la nașterea unei **adevărate psihoze a fricii**, concretizate în opinii de tot felul: "dacă se va atrage capital străin în privatizarea și modernizarea unităților industriale, atunci vom rămâne toți fără lucru, ... averea țării va fi vândută străinătății, ... ne vom trezi pe cap cu foștii patroni, care ne vor exploata la sânge etc."; sau "dacă se vor desființa I.A.S. - urile și gospodăriile agricole colective și mai ales, dacă vor ieși la alegeri partidele din Convenția Democrată, atunci vor veni înapoi moșierii care ne vor lua pământurile"; sau "dacă vom readuce pe tron monarhia, atunci regele își va lua înapoi fostele domenii ale coroanei". Concluzia: mai bine să nu se schimbe nimic, mai bine este ca în palatul Cotroceni să locuiască Dl. Iliescu, pentru că cel puțin îl cunoaștem, doar el "ne-a scăpat de Ceaușescu", "el ne-a dat pământ" și "el ne majorează salariile, nepermițând privatizarea și modernizarea industriei pentru ca noi să ajungem șomeri". [...] Marea promisiune făcută țărănimii de "dare" a pământurilor agricole a fost **o minciună** pentru că: a) țăranilor nu li s-au înapoiat pământurile furate la colectivizarea forțată, adică unora nu li s-au dat deloc nici suprafața ce-o avuseseră și nici aceleași parcele care fuseseră ale moșilor și strămoșilor lor ; b) suprafețele împărțite sunt așa de mici, provenind de cele mai multe ori din pământul mai puțin rodnic al zonei respective, încât țăranilor le este imposibil de a cultiva cereale, astfel încât gospodăriile colective și întreprinderile agricole de stat trebuie (vezi Doamne) să funcționeze în continuare; c) cel puțin la început se încercase ca aceste pământuri să nu fie date în folosință veșnică, deci cu drept de vindere și mai ales, ceea ce-l interesează, cu drept de transmitere la urmași prin moștenire; d) nu se asigura țăranilor nici posibilitatea de credite avantajoase după sistemul existent până în 1947 al «Băncii Agricole») și nici posibilitatea de a închiria mașinile agricole și toate cele necesare cultivării pământului, deoarece stațiunile de mașini și tractoare au rămas în proprietatea statului sau a gospodăriilor colective; chiar în aceste condiții nici până în ziua de azi, după ce au trecut trei primăveri de la Revoluție, în foarte multe sate nu s-au împărțit certificatele de proprietate; e) nu s-a pornit nici un fel de campanie care să inițieze țărănimea în administrarea și cultivarea propriei gospodării agricole după regulile economiei de piață, prezentată astfel încât să fie înțeleasă de toată lumea. În schimb, încă de la începutul lui 1990, s-a împrăștiat prin toate canalele mass-mediei, inclusiv ale celei din străinătate, minciuna că "țaranul român nu vrea să primească pământul", că nu mai știe să-l muncească, că nu mai vrea să-l muncească etc." ⁴⁰

Național-comunismul a fost consolidat prin toate mijloacele de manipulare sau ale războiului psihologic, practicând în special **dezinformarea, intoxicarea și manipularea opiniei publice**. Împotriva unor personalități marcante ale societății românești, s-au dezlănțuit din partea promotorilor național-comunismului adevărate campanii de denigrare, care de cele mai multe ori și-au atins scopul, îndepărtându-le din viața politică. Exemplele sunt numeroase, începând cu Doina Cornea, Dumitru Mazilu, Corneliu Coposu, Ion Rațiu și mulți alții.

Oare nu știu acești "național-comuniști" deficiențele doctrinei marxist-leniniste? Nu știu că ea încalcă până și cele mai elementare, dar și importante prevederi ale Declarației universale a drepturilor omului, adoptate de ONU la 10 decembrie 1948? Ce spun, de pildă articolele 3 și 5: "Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale" și "Nimeni nu va fi supus nici la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante". Oricine

⁴⁰ Ibidem, pp.114-116.

poate să înțeleagă "totala incompatibilitate dintre umanism/drepturile omului pe de o parte și marxism-leninism/dictatură comunistă pe de altă parte".⁴¹

Acești nostalgici, ai epocii "de aur" Ceaușescu, ar trebui să înțeleagă unele adevăruri: „**La rădăcina marxismului stă faza iacobină a revoluției franceze, în timpul căreia, așa cum corect s-a exprimat Edmund Burke - " o minoritate hotărâtă și înarmată a încercat ca prin folosirea monopolului puterii și violenței, să preia controlul întregii societăți "**, și au existat și alți doctrinari ai marxismului și apoi ai marxism-leninismului; foarte mulți dintre ei au activat sub măști aparent inofensive: "gânditori independenți" sau înregimentați în "curente filosofice"(existențialismul lui Sartre sau faimoasa "școală de la Frankfurt" sunt numai două exemple din multiplele ce s-ar putea da), ca să nu mai vorbim de alte numeroase "școli" de literatură, publicistică, sociologie, economie politică etc, ori de schismele teologice apropiate mai mult de problemele materiale ale omului decât de cele spirituale, cum ar fi "biserica eliberării". În șirul nesfârșit al acestor manipulatori ai mulțimilor, începând cu Karl Marx, Lenin, Troțki, Stalin și seria mai nouă a unui Ceaușescu, Honecker etc., se înscriu și mai recentii propovăduitori ai neocomunismului de tip gorbaciovist, care vor să "restructureze" sistemul prin reforme impuse de sus, dar fără schimbarea profundă nici a structurilor economice, nici a celor politice. Pe linia acestora din urmă se înscriu și cei răspunzători de furtul Revoluției române din Decembrie '89, în cap cu marele ideolog **Silviu Brucan**, fost redactor-șef la "Scînteia". [...] Acest domn, care în paginile oficiosului partidului comunist sprijinea din toate puterile instalarea cât mai solidă a comunismului în România. [...] Și tot atât de sigur este și faptul că ideologii marxiști vor trebui trași cândva la răspundere pentru rolul jucat de ei în conceperea și executarea monstruosului experiment al comunismului. Legile penale ale tuturor țărilor prevăd aceleași pedepse pentru omucidere, ca și pentru instigare la crimă." ⁴²

Într-o lume în care comunismul n-a dispărut, fiind prezent și azi în unele țări, precum și în mentalitățile multor oameni din țările fostului lagăr socialist, există încă primejdia continuă a comunismului. Este un motiv întemeiat de îngrijorare și pentru dl. Florin Mătrescu: *"Dar poate cel mai grav fenomen la care asistăm de la sfârșitul lui 1989 încoace este constituirea așa-numitului "național-comunism", care va putea duce – nu exagerăm deloc - la destrămarea brutală a visului prăbușirii comunismului fără mari vărsări de sânge și la izbucnirea nu numai a nenumărate focare de conflicte armate (care există deja), ci chiar a celui de-al treilea război mondial. Astfel, dacă în cursul acestui secol omenirea civilizată a avut de înfruntat mai mult sau mai puțin separat cele două sisteme dictatoriale "național-socialismul" și "comunismul" (asta fără a ține seama nici de fundamentarea teoretică a ambelor pe ideologii de tip dogmatic-totalitar și nici de strânsele contacte ale hitlerismului și stalinismului din anii '30, încununată de semnarea la 23 august, ora 23.13 a pactului Molotov – Ribbentrop), în ultimii ani aceste două ideologii își unesc în mod vizibil forțele. Pe ce argumente ne bazăm aceste afirmații? Faptul că toate partidele "naționaliste" create în fostele țări comuniste au fost întemeiate și sunt conduse de membrii marcanți ai fostelor partide comuniste și foarte adesea de ofițeri sau colaboratori ai serviciilor de securitate. Acest fenomen se poate observa, repet, pe întreaga arie a imperiului comunist, inclusiv în România, unde conducătorii și ideologii partidelor naționaliste sunt foștii apologeți ai comunismului cunoscuți de toată lumea (Eugen Barbu, C. V. Tudor, Adrian Păunescu ș.a.) Legătura cu comunismul este de altfel stabilită nu numai de înseși*

⁴¹ Ibidem, p.130.

⁴² Ibidem, pp.132-136.

persoanele devenite peste noapte "adevărații iubitori de țară", ci și de alte două fapte: opera desfășurată mai ales de sus-numiții mânăuitori ai condeiului întru spălarea și scoaterea basma curată a comunismului în general și a "geniului Carpaților" în special; ocrotirea vizibilă a acestor partide extremiste și militante (amenințările și violențele nu numai de limbaj pot fi auzite aproape în fiecare zi) de către puterea neocomunistă instalată la conducerea țării".⁴³

Consider prin urmare, că este foarte important să aflăm cine sunt adevărații inițiatori și experimenterii ai holocaustului comunist îndreptat împotriva omenirii, care astăzi se află în spatele așa-zisului național-comunism: „Este limpede pentru oricine că acțiunea practică de comutare violentă pe scară mondială a evoluției firești a omenirii în scopul de a instaura peste tot o dictatură de tip comunist nu putea fi gândită și pusă în aplicare decât de forțe care să poată răspunde la trei cerințe fundamentale: să dispună de o foarte largă rază de acțiune, fiind reprezentate în toate țările și în toate păturile dominante pe plan politic, economic, social și cultural; să poată manevra și influența destinele umanității conform propriilor interese (dacă nu total, cel puțin în mare parte); să aibă un caracter preponderent secret și conspirativ, care să asigure păstrarea unei tăceri absolute privind scopurile și metoda de efectuare a experimentului comunist. **Or, de cel puțin 260 de ani nu există în lume decât o singură grupare de interese, care - deși nu este perfect unitară, ci împărțită în mai multe ramuri - ar corespunde celor trei condiții enumerate mai sus: francmasoneria sau, prescurtat, masoneria. [...] în legătură cu care - de altfel - nu există decât foarte puține informații documentare obiective. În schimb, se cunoaște destul de bine ce rol a jucat masoneria franceză în pregătirea și desfășurarea Revoluției de la 1789, în revoluțiile de la 1848 care au izbucnit aproape simultan în diferite țări europene (destul să amintim că majoritatea pașoptiștilor români au fost francmasoni!), precum și în toate evenimentele "revoluționare" care au avut loc de atunci încolo. Se știe de asemenea că în tot acest timp o serie întreagă de politicieni, precum și de capete încoronate, au fost membri ai câtei unei grupări francmasonice, ca să nu mai vorbim de forța reprezentată de aceste grupări în lumea internațională a economiei și finanțelor. Câte o indiscreție scăpată în paginile presei internaționale (devenită foarte curajoasă în ultimii ani!) a deschis ochii multora în legătură cu rolul ce-l joacă, de exemplu, organizații ca " Council Foreign Affairs" pentru Statele Unite sau așa-numita "Trilaterală" pentru restul lumii."**⁴⁴

Autorul distinge în cadrul francmasoneriei două ramuri principale:

„a) **Masoneria roșie**, care este "de stânga" (socialistă), procomunistă, internaționalistă și profund antinaționalistă (înțelegând prin naționalism nu neapărat extrema dreaptă, ci pur și simplu patriotismul normal și de bună calitate), anticreștină și antimonarhică, având ca vârf de lance "Loja Marelui Orient" cu sediul în Franța și cu ramificații în majoritatea țărilor lumii, dar mai ales în Estul Europei.

b) **Masoneria neagră sau de rit scoțian**, care este conservativă, creștină, adesea promonarhistă, având puternice emanații în "lojile naționale"(în primul rând în Anglia, S.U.A. și Germania de Vest) și întreținând strânse legături cu biserica catolică și cu numeroase organizații conservative și anticomuniste din întreaga lume. În ciuda acestor diferențe, între cele două ramuri există unele legături și întrepătrunderi mergând uneori până la identitate în ceea ce privește **conlucrarea lor în cercurile financiare și economice internaționale.** Trebuie de asemenea consemnat faptul că aceste două tipuri de masonerie își dispută adesea supremația asupra unui anumit teritoriu."⁴⁵

⁴³ Ibidem, pp.171-172.

⁴⁴ Ibidem, pp.136-137

⁴⁵ Ibidem, pp.137-138.

Autorul reușește să sublinieze de asemenea modul în care s-a reușit implantarea comunismului în Rusia: *"Unul din momentele cheie ale punerii în practică a experimentului comunist a fost hotărârea luată de Loja Marelui Orient de a-l susține pe Lenin. Informații fragmentare, un excepțional film cu caracter documentar al curajosului regizor italian Damiano Damiani, urmat de cartea tot documentată purtând același titlu "Trenul", semnată de Yvonne Viehöver, au ridicat cortina asupra inițierii și executării "secvenței Lenin". Să răsfoim puțin această excepțională carte: Unul din personaje poartă numele de "Parvus". Este un evreu aparținând exilului rus, socialist convins și adept al luptei pentru revoluție. După cum se exprimă autoarea, "Parvus era un capitalist cu idei socialiste, plăcându-i automobilele scumpe, blondinele costisitoare, având o pasiune pentru șampanie, țigări groase și mâncare bună" [...]* În martie 1917, Germania se afla în ajunul intrării în primul război mondial a S.U.A. La Statul Major al armatei germane se adunase o grupă de ofițeri superiori [...] generalul Erich Ludendorff, comandantul frontului de est, ceruse insistent ca acest front să fie cât mai repede oprit, altfel fiind imposibil a se face față intrării în război a americanilor. [...] Feldmareșalul a început să amintească de străduința lui von Bergen (ministrul de interne) de a slăbi Rusia prin subversiune politică (sabotaje, greve, neliniște socială). Din păcate, aceste acțiuni nu avuseseră încă efectul dorit, adică acela de a determina Rusia să încheie o pace separată. [...] Evocându-se aceste lucruri, notează autoarea, "toți știau despre ce e vorba; sume între 40 și 80 de milioane de mărci fuseseră folosite pentru finanțarea unor mișcări subversive produse de anarhiști, naționaliști, grupări antițariste, toate fără succes". În acest moment Diego von Bergen a rostit următoarea frază care a hotărât soarta secolului al XX-lea: "Cred că cel mai bine ar fi să auziți părerea D-lui dr. Helphand despre întreaga problemă". Câțiva participanți au încercat să se opună unei asemenea hotărâri de contact, deoarece faimosul Pravus era cunoscut pentru moravurile dubioase. Totuși situația ei era de așa natură (precară, din punct de vedere militar, politic și economic), încât s-a hotărât contactarea lui Helphand, adică a lui Parvus. La întâlnirea cu Parvus, care s-a recomandat ca "purător de cuvânt al unor cercuri financiare bine plasate" (a se înțelege Loja Marelui Orient), acesta și-a expus planul: "Lenin, reprezentantul aripii de extremă stângă a revoluționarilor ruși, poate încheia pacea cu Germania. [...] Cu un an în urmă, Parvus promise deja 1 000 000 de mărci în aur pentru organizarea unei greve generale la Petersburg în Ianuarie 1916, acțiune la care au participat 55 000 de oameni". Acum, pentru aducerea lui Lenin la Petersburg s-au avansat lui Parvus ca "primă rată", 5 000 000 de mărci în aur. **Pactul cu diavolul** fiind pecetluit, n-a mai rămas de discutat decât unele amănunte organizatorice."⁴⁶

În continuare se arată: „După 7 Noiembrie 1917 s-au succedat o mulțime de evenimente, în a căror desfășurare au intervenit de fiecare dată cercurile interesate în supraviețuirea comunismului. Iată numai câteva dintre ele:

a) furarea de către masonerie a vagoanelor cu aur trimise de guvernul provizoriu democrat generalului Denikin, comandantul frontului rusesc de vest în perioada 1917-1918, aceluși Denikin care ulterior s-a refugiat în Siberia, unde a organizat o armată proprie, cu ajutorul căreia a reușit o vreme să asigure independența și suveranitatea Siberiei, recunoscută de altfel ca atare de Lenin, la 4 aprilie 1920.

b) finanțarea primului stat comunist din lume în vederea consolidării poziției sale (cercurile financiare americane în frunte cu Armand Hammer fiind direct implicate în electrificarea Rusiei sovietice, în modernizarea industriei etc), culminând cu recunoașterea oficială a U.R.S.S. în 1934 și acceptarea sa în Liga Națiunilor.

⁴⁶ Ibidem, pp.138-140.

c) în sfârșit, nu trebuie să uităm nici rolul masoneriei de rit scoțian în finanțarea național-socialismului lui Hitler (prin cercurile "financiare" engleze conduse de Norman Montagu), acțiune pornită din intenția de contracarare a comunismului (și deci a Marelui Orient), dar care s-a dovedit a fi fost o greșeală fatală, soldată cu organizarea monstruosului holocaust negru și dezlănțuirea celui de-al doilea război mondial."⁴⁷

Pentru a se crea o confuzie totală, s-a făcut și încă se mai fac "corecturi" ale comunismului și fascismului: „Este adevărat că obsesia de a crea structuri internaționale (uniuni politice, bancare, industriale, de binefacere, de cultură etc.) este un atribut al ambelor ramuri masonice. Dar folosirea marxismului (ulterior a comunismului și a tuturor variantelor situate la stânga spectrului politic) pentru realizarea dorinței de a domina lumea este "opera" exclusivă a masoneriei roșii, a Lojii Marelui Orient. Pe de altă parte, în ciuda situării masoneriei anglo-americane de rit scoțian pe o poziție net anticomunistă, nu se poate nega rolul unora din grupările ei în sprijinirea extremei drepte. [...] Autorul, James Goldsmith (purtător de cuvânt al amintitei Hollinger Corporation, care îl are în conducere pe Lordul Rotschild, membru al Trilateralei) într-un articol din "Daily Telegraph" propune deci "o corectură estetică a fascismului, pentru a-i da mai multă omenie și spre a-l face să devină "un fascism cu față democratică" (ca replică la neocomunism sau la comunismul cu față umană de tip gorbaciovist) [...] În această rețea internațională de forțe, situația României nu este deloc ușoară: în momentul actual ea pendulează între cele două alternative posibile: rămânerea în neocomunism (patronul acestei ideologii fiind în continuare Loja Marelui Orient și cea mai mare parte a masonilor francezi în frunte cu Dl. Mitterand, că doar nu întâmplător acesta a fost singurul președinte al unei mari puteri care l-a vizitat pe Ion Iliescu!), fie să aleagă comutarea la o societate de tip democratic occidental, în care implicarea masoneriei de rit scoțian este inevitabilă."⁴⁸

Desigur, pe lângă cei care au conceput marele experiment comunist, care a scris cele mai negre pagini din istoria omenirii, o parte de vinovăție aparține și executanților încadrați în aparatul represiv sau de conducere a statelor comuniste, precum și colaboraționiștilor (intelectuali, informatori ai securității, gazetari): „Trecerea noastră în revistă nu poate să nu amintească de importantul rol colaboraționist jucat de mediile de informație în odioasa manipulare a spiritelor umane de către întreaga stângă internațională. Presă, radioul, televiziunea, toate acestea au ajutat direct la instalarea comunismului într-o serie întreagă de state și au luptat din răzputeri pentru menținerea lui la putere, una din atribuțiile lor fiind acoperirea monstruoaselor crime înfăptuite. Folosind întreaga gamă a mijloacelor de dezinformare (de la adevăruri trecute sub tăcere sau spuse pe jumătate până la mistificarea grosolană a realității istorice și la cântarea de osanale marxismului-leninismului și viitoarei vieți fericite ce-o va duce omenirea sub comunism), mass-media a fost în mare măsură compromisă de mult prea mulții colaboratori strecurați în redacțiile și studiourile ei. Puținii care au rezistat presiunii roșii au avut mari neplăceri, fiind etichetați ca "promovatorii unui anticomunism primitiv" sau ca "situați la dreapta scalei politice", cu alte cuvinte acuzați de fascism ca și cum a fi anticomunist înseamnă a fi automat de extremă dreaptă. Acești jurnaliști care au ales calea adevărului și a informării corecte merită cu atât mai mult din partea noastră, a celor ce cunosc pe propria piele ce înseamnă comunismul, nu numai respect, ci și recunoștință."⁴⁹

⁴⁷ Ibidem, pp.140-141.

⁴⁸ Ibidem, pp.143-145.

⁴⁹ Ibidem, p.163.

Un exemplu mai actual de dezinformare, dintre multele care s-ar putea da, este cel folosit în cazul asasinării judecătorului Falcone: „Atentatul căruia i-a căzut victimă juristul italian Giovanni Falcone a fost prezentat de majoritatea mediilor de informație că ar fi fost exclusiv un act de răzbunare al Mafiei. Se escamotează însă cu grijă dezvăluirile făcute chiar de presa rusească (*"Izvestia"* din 26 mai 1992), care scot în evidență faptul că defunctul Falcone intrase în posesia unor dovezi privind operațiunile de "spălare a banilor" ale fostului partid comunist cu ajutorul Mafiei și al francmasoneriei, bani care fuseseră obținuți din exportul ilicit de aur și diamante întreprins vreme îndelungată pe cont propriu de acest partid «al poporului»."(17) Și câteva exemple de stil al guvernării sau de "crime împotriva umanității": „Pentru ce Lenin, Troțki, Stalin și ceilalți au judecat ca necesar să extermine pe toți aceia care îi desemnau ca "inamici"? Pentru ce s-au crezut ei autorizați să încalce codul nescris care guvernează viața Umanității: să nu ucizi! [...] Urmare a politicii bolșevice față de sate, o foamete teribilă a pustiit regiunile Volgăi. În 1921-1922 ea a antrenat moartea a 5 milioane de persoane, copiii fiind primele victime. [...] Declanșând războiul civil, bolșevicii deschid calea unei violențe nemaipomenite. La Orșă, în 1918 un ofițer polonez a fost spânzurat și străpuns cu țeapa de către soldații armatei roșii. [...] Vinița (Ucraina) iunie 1943. Au fost deschise gropi comune datând din 1937-1939, care conțineau sute de cadavre. Pe acest loc autoritățile comuniste instalaseră un parc de cultură și odihnă și un teatru de vară. La Jitomir, Kamenet-Podolskii etc. gropi asemănătoare au fost descoperite. Astăzi încă, asemenea descoperiri sunt curente: în vara anului 1997, 1100 de corpuri au fost exhumate în apropiere de St. Petersburg și alte 9000 într-o groapă comună dintr-o pădure din Karelia. [...] Katyn, aprilie 1993, germanii descoperă în gropi comune cadavrele a 4500 de ofițeri polonezi. O comisie a Crucii Roșii stabilește că aceștia au fost executați de ruși în primăvara anului 1940 (în total au fost 25 000 de dispăruți). Până în 1989 guvernul comunist din Polonia, dar mai ales guvernul rus și comuniștii ruși din lumea întreagă atribuiau masacrul germanilor." ⁵⁰

De asemenea, merită de văzut și de analizat modul în care a fost exploatat în beneficiul puterii geniul lui Eminescu pentru consolidarea cultului personalității lui Ceaușescu. Merită analizat și felul în care s-a realizat confiscarea naționalismului în "epoca de aur": „Preluat de la ultimul Gheorghiu Gheorghiu-Dej, naționalismul a constituit dintru început **o piesă diversionistă esențială în bătălia pentru imagine a regimului Ceaușescu.** De la euforia națională a "destinderii" din perioada 1968-1971, până la moartea lui Brejnev și până la instalarea la Kremlin a lui Mihail Gorbaciov, el a servit drept argument extern al "independenței" românești față de Moscova, R.S.R. căpătând în ochii Occidentului un statut privilegiat, de "alternativă pozitivă" în cadrul Tratatului de la Varșovia. Nu-i mai puțin adevărat că în ciuda unor iritări afișate, sovieticii au tolerat și speculat în propriul lor beneficiu această "excentricitate" a liderului de la București, profitabilă câtă vreme România servea drept țară de tranzit pentru tehnologia și armamentul din Apus. [...] În perioada ceaușistă a fost utilizată pe scară largă o strategie double bind de "valorificare critică a operelor unor autori exilați sau apropiați, în interbelic, de extrema dreaptă și, pe de altă parte, prin revendicarea lor discretă de către aripa naționalistă a PCR, orchestrată din umbră de către Securitate. Însăși "reabilitarea" lui Lucrețiu Pătrășcanu implica preeminența etnicului asupra determinărilor supranaționale ale comunismului, alături de încercarea de a presupune un comunism "bun", "național", "de

⁵⁰ Eugen Holban, *Pe marginea apariției: «Cartea neagră a comunismului»*, Ed. Căpriană, Paris, 1998, pp.48-54.

omenie" în fața comunismului "rău" atribuit tacit exclusiv unor cauze neromânești, în speță alogenilor și ocupației sovietice. Pe de altă parte, legionarismul și fascismul sunt invocate prompt de către regimul comunist al lui Ceaușescu pentru a-i înfieră pe opozanții liberali."⁵¹

Naționalismul contemporan din România, în sensul bun și firesc de patriotism, este încă în suferință și aproape inexistent. Cei care fac paradă de naționalismul lor și critică celelalte etnii (unguri, evrei, romi etc) nu pot fi considerați naționaliști adevărați. Îi putem eventual numi ultranaționaliști sau extremiști, deoarece naționalismul lor este excesiv și greșit interpretat, uneori de tip diversionist sau deformat cu totul. Starea acestui naționalism autentic este prin urmare astăzi critică, neputându-se închea datorită pe de o parte confuziilor create, iar pe de alta menținerii unor complexe de frică și inferioritate din timpul regimurilor totalitare (1938-1989).

În sprijinul afirmațiilor de mai sus, putem invoca desigur opinii ale unor cercetători avizați, printre care se remarcă îndeosebi cele aparținând istoricului Marius Oprea: „Spre deosebire de crimele comise de regimurile militare sud-americe (asemănătoare celor comuniste), care sunt investigate fără ca autorii lor să poată beneficia de imunitatea prescrierii faptelor, în România inițiativa oficială a instrumentării unui așa-zis "proces al comunismului" a eșuat în derizoriu, majoritatea anchetelor la finele anului 1991 cu privire la crimele fostei Securități au fost stopate, cu rare excepții, înainte de a se finaliza prin trimiterea în judecată a făptuitorilor, iar procurorii care s-au ocupat de asemenea cazuri au fost îndepărtați din sistem sau marginalizați. Petiționarilor care au reclamat dispariția unor apropiați în universul concentraționar din România comunistă, li s-a răspuns în genere că "nu există date" în legătură cu respectivele persoane dispărute, fără ca organele statului să treacă la anchetarea serioasă a împrejurărilor acestor dispariții. Majoritatea disparițiilor, așa cum relevă documentele publicate în volumul de față, au în spate executarea sumară a celor dispăruți, deși împotriva lor justiția nu se pronunțase prin condamnări la moarte. Execuțiile au fost premeditate, săvârșite cu sânge rece și în cunoștința încălcării normelor legale. Cum a fost posibil? e o întrebare retorică, foarte des formulată în momentele de șoc de după răsturnarea regimului comunist. Un răspuns asupra mecanismelor pe care le-am numi de banalizare a răului l-a dat încă din 1985 într-un eseu disidentul est-german Jens Reich, reputat profesor de bio - matematică, în care autorul vorbea de "o pierdere a conștiinței în umbra STASI", poliția politică din R.D.G. Textul, intitulat "Siguranță și lașitate: gândacul în sticla de lampă", pune puterea regimului în seama **controlului exercitat de Securitate asupra mecanismelor fricii**, pentru că "alături de frică se strecoară și lașitatea în fața autorității, constrângerea de a te purta bine, a fi pe linie și totodată acea abilită retragere în cochilie a melcului: un amestec între supunere și reflexul de a te preface mort.[...] Reich descrie sincer dilemele morale ale individului în relația cu sistemul comunist în perioada anilor '80, când regimul era deja tacit acceptat de majoritatea populației, raportul cu instituțiile statului nu mai era unul antagonic, iar împotrivirea față de dictatură devenise deja accidentală. Răul impregnase universul cotidian, se banalizase. Rarele acte de disidență erau departe de a pune la îndoială legitimitatea regimului; ele urmăreau îndeobște o utopică reformare "din interior" a acestuia."⁵²

Desigur, nu a fost "meritul" Securității românești de a fi creat mijloacele de represiune. Ele au fost preluate efectiv de la ofițeri sovietici special instruiți de NKVD (fosta CEKA, viitorul KGB) pentru a fi la rândul lor instructori în România: „Într-o Notă de la Comitetul

⁵¹ Paul Cernat; I. Manolescu; A. Mitchievici; I. Stanomir, *Explorări în comunismul românesc*, vol.I, Ed. Polirom, Iași, 2004, pp.384-385.

⁵² Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente.1949-1989*, Ed.Polirom, Iași, 2002, pp.13-15.

Central, nedatată, redactată probabil cu prilejul anchetelor care s-au făcut în 1967-1968 la Securitate se arată: "după venirea consilierilor sovietici, la propunerea acestora au fost introduse unele măsuri organizatorice, metode de muncă, denumiri de funcții și termeni de specialitate după modelul organelor de Securitate sovietice." Este un element care demonstrează faptul că în fond, **Securitatea a acționat ca un instrument al știrbirii suveranității naționale României, prin supunerea sa unei comenzi străine, chiar dacă aceasta, ulterior anului 1958, a luat forma unei "colaborări frățești" cu serviciile de informații sovietice.** [...] Aparatul poliției politice a avut tocmai de aceea un rol esențial în acțiunea de consolidare a comunismului, prin mijloace ale terorismului de stat. Principala sa atribuție a constat în inocularea și administrarea sentimentului de frică, o componentă fundamentală în administrarea actului de poliție politică. Practic, acesta a fost rolul securității în regimul comunist din România, iar evoluția aparatului său a fost circumscrisă acestui scop, în funcție de specificitatea contextului intern și internațional în care acționa. [...] Mijloacele de teroare utilizate de stat au urmărit menținerea fricii în stare difuză. Manipularea ei în această stare, posibilă ca o consecință a mijloacelor brutale cu care regimul comunist din România își trata adversarii, s-a dovedit atât de eficientă încât a creat percepția unei puteri malefice de-a dreptul supranaturale a Securității. **Frica, mai întâi cultivată și apoi întreținută de poliția politică în beneficiul puterii comuniste, a avut aceleași rezultate obținute cu două secole înainte de absolutismul monarhic și la mijlocul secolului XX de către nazism.** [...] După acest principiu, deși raportată la numărul populației, suma celor care în anii regimului comunist din România au cunoscut în mod direct Securitatea este departe de a reprezenta o majoritate, totuși cea mai mare parte a populației a manifestat o adâncă teamă față de această instituție. Reflexul a fost îndelung exersat pe parcursul primelor decenii ale regimului comunist, interval în care brutalitățile aparatului de Securitate au dus la prelungirea exigențelor regimului concentraționar dincolo de zidurile închisorilor și ale birourilor de anchetă. Din cauza acestor brutalități, frica a ieșit din sediul Securității, din pușcării și lagăre de muncă, a ajuns în stradă și a intrat în casele oamenilor pentru ca la finele celor decenii de consolidare a regimului prin teroare să reușească performanța unei manipulări care să nu mai reclame reprimarea în forme dure. La mijlocul anilor '60, rezistența anticomunistă din România era practic anihilată, iar exigențele regimului erau nu numai acceptate cu resemnare și însușite ca o parte a universului cotidian de largă majoritate a populației, ci proclamate și chiar asumate drept legitime și superioare democrației de mult mai numeroși cetățeni în comparație cu momentul instaurării comunismului. Reprimarea impregnase cotidianul și nu mai ieșea în evidență; răul se banalizase la capătul a două decenii de administrare a fricii cu o rigoare științifică".⁵³

Până unde a mers teama față de Securitate? Potrivit autorului, **teama s-a transformat în reflex, adică a pătruns adânc în resorturile psihologice ale individului:** „Aparatul polițienesc a generat această frică mai întâi prin acțiunile sale și apoi prin simpla existență sau doar prin invocarea sa. După acest model, **Securitatea s-a transformat treptat într-un soi de demon fără chip, slujitor fidel, ferm și la nevoie, crud al regimului.** [...] Arestările la ore târzii din noapte, uneori fără un motiv plauzibil chiar în ordinea vremii aveau un efect devastator nu numai asupra victimelor și familiilor celor care luau calea închisorii, ci și asupra vecinilor și cunoscuților. După eliberarea foștilor deținuți politici, brutalitățile din anii instalării și consolidării regimului comunist au fost conștientizate cu o și mai mare pregnanță, iar teama față de poliția politică a ajuns să se transforme în reflex. [...] Investigarea modului de funcționare a Securității și de aplicare de către aceasta a măsurilor de poliție politică apropie până la confundare regimul comunist din România cu **modelul dictaturilor sud-americe.** Brutalitatea

⁵³ Ibidem, pp.12-16.

a fost utilizată până la banalizare, luând forma unui regim care dispunea cine cumpără televizoare sau cerea înregistrarea mașinilor de scris la Miliție. [...] La fel a rămas până astăzi un rău banal, când structurile ei continuă să impregneze societatea. Moștenitorii ei sunt clasa politică a foștilor activiști securiști și informatori, care au tot interesul să păstreze în continuare, sub acoperirea unui discurs de subestimare a răului, cât mai puțin știrbite structurile și puterea ei. Voința politică a fostei Securități și a fostului activ al partidului comunist, dominantă în România ultimilor 12 ani și tradusă în decizii parlamentare sau administrative, face ca moștenirea trecutului comunist (între care arhivele sunt doar o mică parte, în comparație cu puterea economică și cea politică) să fie administrată tot de aceia care au susținut vechiul regim. Cartea de față a fost concepută ca o primă breșă în această blocadă a tăcerii."⁵⁴

Desigur, nu este rostul acestei cărți să prezinte fie și sumar unele din documentele de arhivă din volumul d-lui Marius Oprea, dar cu siguranță că prin aceste dezvăluiri, precum și prin cele peste o sută de articole publicate de domnia sa în presă sau difuzate la Radio Europa Liberă sau incluse în culegeri de studii și publicații academice, la care se adaugă faptul că în prezent coordonează programele de cercetare ale Institutului Român de Istorie Recentă, și-a atras dușmani numeroși și puternici. Nu este o farsă sau o întâmplare faptul că a fost în repetate rânduri amenințat cu moartea și nici acela că în apărarea lui au venit reputați politologi și profesori ca Tom Gallagher (autorul volumului "Jaful unei națiuni. România de la comunism încoace.") și alții, care au cerut în mod expres Președinției române măsuri de protecție pentru tânărul istoric. Același Marius Oprea a întâmpinat dificultăți în studierea arhivelor Securității. Accesul istoricilor în arhiva SRI a fost sistat din 1998. Noua conducere a SRI a refuzat să predea arhiva noului său gestionar de drept, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor fostei Securități. Autorul precizează de altfel: „Această atitudine de blocare a accesului la trecutul fostei poliții politice am pus-o și o pun pe seama voinței de a proteja trecutul unora dintre ofițerii Securității, care în prezent joacă un rol important pe scena politică sau în administrația de stat din România.”⁵⁵

La aceste precizări facem o mențiune: motivul acestui blocaj poate fi extins și la unii politicieni (destul de mulți), având în vedere mai ales faptul că o parte din aceștia, cu funcții de conducere în trecut, se regăsesc și azi în poziții cheie sau importante și nu trebuie să pierdem din vedere că în timpul comunismului erau obligați să meargă "la studii" în URSS, unde au fost "prelucrați" în spiritul malefic, putem spune, al comunismului.

Pe aceeași poziție se situează un alt mare istoric contemporan, Dennis Deletant, care scria în martie 2002: *„Ca și în cazul altor aparate de teroare politică, cea mai puternică armă a Securității a fost frica, iar amploarea propagării acesteia în rândul populației românești ne oferă principala rațiune a succesului ei. Mai mult, moștenirea acestei frici va influența timp de ani de acum înainte tiparele comportamentale ale multor români, mai ales dacă ei nu vor fi convinși că practicile coercitive din trecut au fost abandonate. **Frica induce obediență și prin urmare, reprezintă un extraordinar mecanism de economisire a mâinii de lucru (securiste).***

Tocmai eșecul transformării acestor instituții (Ministerul de Interne și Siguranța) a oferit comuniștilor pretextul de a purcede la subminarea guvernului Sănătescu (august-noiembrie 1944), în timp ce autoritățile sovietice și-au asumat slăbirea forțelor armate și de poliție ale României. În vreme ce acestea din urmă erau drastic reduse, o grupare paramilitară de stânga numită Formațiunile de luptă Patriotice sau Gărzile patriotice, pe structura căreia se va înființa Departamentul Securității Statului, ulterior sub alte denumiri, era pregătită sub supravegherea

⁵⁴ Ibidem, pp.16-17.

⁵⁵ Ibidem, p.20.

NKGB (Comisariatul Poporului pentru Securitatea Statului). Gărzile au fost înființate în septembrie 1944 și plasate sub comanda lui Emil Bodnăraș, agent sovietic născut în România, de origine ucraineano-germană, cel care s-a ocupat și de paza lui Antonescu și apropiaților săi, până la predarea acestora rușilor pe 1 septembrie. [...] Deși avea serioase rezerve, regele Mihai i-a permis lui Groza să formeze guvernul (1 martie 1946). Acesta este momentul în care controlul poliției secrete române a trecut în totalitate în mâinile ofițerilor sovietici din NKGB, deși în mare măsură personalul Securității era de origine românească. [...] Un alt agent sovietic, Serghei Nikonov, a fost numit în funcția de director SSI, fiind subordonat lui Bodnăraș (pentru supravegherea lui, printre altele). Cariera lui Nikonov ilustrează perfect metodele utilizate de NKGB pentru a-și infiltra agenții în România. [...] Subordonarea serviciilor de securitate și de informații române, în slujba intereselor Uniunii Sovietice s-a desăvârșit prin numirea lui Pantelimon Bodnarenko, agent NKVD de origine ucraineană, în calitate de șef al Secțiunii Politice și Administrative a PCR. Această secțiune era însărcinată cu acțiunile de contraspionaj în rândul membrilor PCR. În iulie 1949, Nicolschi (Alexandru sau Boris Grunberg; născut la Chișinău) a ordonat uciderea a șapte prizonieri, lideri ai unei mișcări de rezistență anticomunistă, aflați în tranzit de la Penitenciarul Gherla spre Timișoara. [...] N-ar trebui să ne mirăm că numeroși deținători ai posturilor superioare din DGSP proveneau din două categorii: membri ai minorităților etnice și muncitori necalificați (foarte puțini români au arătat de bunăvoie entuziasm pentru PCR, înainte de ascensiunea sa la putere, prin comparație cu unii membri ai minorităților etnice)." ⁵⁶

Spicuum în continuare din paginile d-lui Deletant: „Cântându-i în strună lui Stalin, Dej a reușit să-și consolideze poziția în cadrul partidului și să-și înlăture rivalii potențiali. Când în 1952 Stalin a dat ordin de lichidare a presupușilor sioniști din întregul lagăr sovietic (motiv pentru care a și fost asasinat), Dej a folosit prilejul de a scăpa nu doar de evreica Ana Pauker, dar și de Luca, maghiar din Transilvania. De asemenea, printre "deviaționiști" a fost inclus și ministrul de Interne Teohari Georgescu, etnic român, care îl însoțise pe Dej în perioada războiului, dar care se asociase Anei Pauker și lui Vasile Luca. Acuzațiile contra lui Georgescu, Luca și Pauker au fost pregătite sub stricta supervizare a consilierilor sovietici. [...] Succedându-i lui Dej, în martie 1956, Ceaușescu a perpetuat atitudinea antisovietică din ultimii ani, ce a permis partidului să susțină că apără interesele naționale. [...] Înlăturarea lui Drăghici a anticipat în același timp intenția lui Ceaușescu de a subordona Departamentul Securității controlului total al partidului. [...] Disidenții erau supuși supravegherii, hărțuirii, intimidării și riscau să-și piardă slujbele. Dacă toate acestea nu aveau succes, ei erau arestați și judecați, adesea pe baza unor acuzații considerate de Amnesty International drept "pretexte", cum ar fi delictul de parazitism, relații homosexuale, tâlhărie etc., fiind trimiși fie la închisoare, fie la ospiciu sau în lagăre de muncă forțată. [...] Pe baza unui decret semnat de președintele Iliescu, pe 26 decembrie 1989, DSS a fost scos de sub controlul Ministerului de Interne și trecut în subordinea Ministerului Apărării Naționale. De fapt, DSS a fost integrat în sistem și legitimizat, ofițerii săi primind permisiunea să-i elibereze pe colegii lor suspectați de a fi tras în mulțimile ce demonstrau la Revoluție. Este adevărat că trei zile mai târziu, a fost emis un alt decret prin care DSS era dezintegrat și șefii de Direcții arestați sau trecuți în rezervă, dar aceasta a fost doar o măsură de fațadă. Până în acel moment, cei mai mulți dintre "teroriștii" suspectați fuseseră eliberați. Faptul că martorii nu erau de încredere, inerția birocrăției, dorința de protejare a unor interese majore (ce includeau Serviciul de Pază și Protecție a președintelui Iliescu, care adăpostea ofițeri din fosta Direcție a V-a, precum și brigada antiteroristă SRI, printre ai cărei membri se numărau foști ofițeri USLA), toate acestea explică de ce investigațiile

⁵⁶ Dennis Deletant, *Studiu introductiv*, în volumul lui Marius Oprea, op.cit., pp.21-30.

asupra celor aproape 1000 de persoane, despre care se recunoaște oficial că au murit în Revoluție, nu au fost terminate și de ce relativ puține acuzații au fost formulate." ⁵⁷

Interesante și revelatoare sunt și următoarele aprecieri: „Chiar inerția guvernului în a-i aduce în fața justiției pe cei din DSS suspectați de asasinat și tortură marchează un semn al apatiei generale din societatea românească sau teama privitoare la suferințele și abuzurile comise în trecut. **Confruntarea trecutului nu este o prioritate politică în România; când ea va deveni o prioritate, doar atunci purificarea morală adusă de Revoluție va înceta să se mai lovească de indiferența care a înlesnit abuzurile drepturilor și demnității umane în timpul lui Ceaușescu.** Ce este acum clar e că autoritatea controlului comerțului exterior de către ofițerii DSS/CIE le-a conferit acestora poziții privilegiate în România postrevoluționară. Inerția noilor guverne românești a determinat ca ofițerii DSS, cu cunoștințele lor de specialitate, cu legăturile externe și cu influența pe care încă o mai exercită la Ministerul Comerțului Exterior, să creeze o **veritabilă mafie economică.** Folosindu-și priceperea în afacerile comerciale, acești ofițeri au pus bazele unor firme particulare de import-export și exploatându-și poziția din cadrul aceluiasi Minister și al altor agenții guvernamentale, au reușit să monopolizeze o parte semnificativă a exporturilor românești. [...] Într-un document pus la dispoziția unor jurnaliști străini, despre alegerile din mai 1990, s-au dat numele unor presupuși ofițeri din fostul DSS care lucrează la Ministerul Comerțului Exterior. Mai multe dintre aceste nume au fost publicate într-un articol din "Times". Documentul pretinde că "400 de ofițeri din fostul DSS sunt angajați în organizațiile de comerț exterior"; de asemenea, toate pozițiile cheie din Minister sunt ocupate de colonei DSS. Unii ofițeri de Securitate au fost numiți diplomați. [...] Generalul-locotenent Nicolae Pleșiță i-a urmat lui Dima în 1980 cu funcția de ministru prim - adjunct la Interne, înlocuit și el în 1984 de către general-locotenent Aristotel Stamatoiu, ministru adjunct. Stamatoiu a fost unul din șefii Securității arestați în 30 decembrie 1989. Pleșiță și Doicaru nu au fost închiși. Se zice că Doicaru a murit într-un accident cu o armă de foc, în martie 1991, la o podgorie din Costești, la sud de Focșani. [...] În 13 ianuarie 1972, Matei Pavel Haiducu, agent CIE implantat în Franța pentru a pune la punct o rețea de spionaj industrial, a primit ordin de la șeful său, generalul Pleșiță, să-i asasineze pe Paul Goma și Virgil Tănase, ambii scriitori disidenți, injectându-le o otravă specială, elaborată pentru a provoca atacul de cord. În loc de a asculta ordinele, Haiducu s-a predat autorităților franceze. Relatarea lui despre misiunea de îndeplinit a revelat că ordinul de asasinat nu a venit de la Ceaușescu, ci de la Pleșiță, care dorea să se facă plăcut președintelui. Fără îndoială, acest tip de exces de zel explică și alte tipuri de asasinat..." ⁵⁸

Este vorba desigur de același Nicolae Pleșiță, care în anul 2005 apărea la postul de televiziune OTV, etalându-și cu mândrie faptele din trecut. Fără comentarii...

Poate nu întâmplător în România actuală, dar și în Republica Moldova, se practică încă unele forme de război psihologic, inoculându-se printre multe alte mijloace "rușinea de a fi român", respectiv rușinea de a fi moldovean", cu efecte imperceptibile aparent, dar foarte grave pentru prezentul și viitorul nostru: „Zeci de ani despre țară nu s-au spus decât lucruri defăimătoare. La fiecare emisiune, ocupanții rusofoni le dădeau peste nas băștinașilor: Iată ce-i România voastră! Râsul și nenorocirea lumii! Nu e de mirare că sute de moldoveni nu mai vor să audă de România și să vorbească limba maternă! (Mircea Druc, probabil că nu știa că și în Țară mulți români se rușinează că sunt români!; între ei destui scriitori) [...] Kominternul a înzestrat PCR-ul cu sarcina de a reda Basarabia imperiului URSS [...] moldovenismul nu era decât o nadă, fiind că, simultan, se cultiva "rușinea de a fi moldovean", rușinea de a vorbi moldovenește, pentru ca limba rusă să devină limba "maternă" pentru totdeauna. Rușii însă au

⁵⁷ Ibidem, pp.32-43.

⁵⁸ Ibidem, pp.46-53 și 42.

pariat și pariază pur și simplu, pe rusificarea populației din Basarabia. De aici **cultivarea pe orice căi a rușinii de a fi român**. *Surpriza e că sentimentul este inoculat, de multă vreme, astăzi mai mult ca oricând, și românilor din Țară. [...] Judecata simplă era: în clipa când moldovenii nu vor mai fi majoritari în propria lor patrie, nu va mai exista nici o "ispită" naționalistă ca la 1918, iar România la rândul ei va renunța la drepturile ei seculare. [...] "A conduce România în sensul curent presupune condiția prealabilă de a trăda. Politicianul se simte puternic numai în actul de prigonire a românismului și înțelept numai în lepădarea de specificul spiritual al strămoșilor lui. Români deromânizați - iată ce sunt în majoritatea lor conducătorii noștri. Puși în fața naționalismului, au sentimentul intim al propriei lor turpitudini și ca să se elibereze de această stare sufletească, îl prigonesc cu zvăpăială de apostazi. Căci numai apostazia cunoaște înverșunarea nimicitoare împotriva credinței părăsite și numai trădarea alimentează ura împotriva celor trădați. Prigonitorii naționalismului sunt unelte ale străinismului împotriva propriului lor neam".(Nichifor Crainic) În Basarabia, "minoritatea" românească e considerată "antinațională", "subminatoare a statalității", o plagă pe corpul statului nou născut, care se cere extirpată. [...] Un lucru e sigur: fără româno-fobia din România, indusă de elitele politice înstrăinate de propriul popor, rușinea de a fi român în Basarabia nu s-ar fi produs. A înțeles-o între alții un poet martir basarabean: Dumitru Matcovschi."*⁵⁹

În continuare se arată: „De aceea, spunea Mircea Druc, **prima datorie istorică a României în Revoluția din 1989 era reîntregirea**. Or, România nu va fi niciodată o adevărată națiune europeană (sau pur și simplu o națiune) ruptă în bucăți. Ea va suferi mai departe de drama sfâșierii, care dramă a ținut-o în subdezvoltare secole întregi. Cauza zbaterii în corupție și promiscuitate morală și economică vine din acest nou **rateu istoric**, pe care, din nenorocire, elitele noastre nu-l conștientizează. **Intellectualul cu instinct național știe că nu poate rămâne indiferent la soarta României și nu poate sta deoparte**. [...] Să ne reamintim că impasul renașterii naționale s-a acutizat în preajma alegerilor din 1994. În acei ani, am citit într-o publicație părerea unui parapsiholog care explica surprinzătoarea cotitură în mentalitatea publică din Basarabia prin utilizarea armii psihologice, care ține de paranormal de către serviciile secrete moscovite. De fapt, am mai invocat aici tehnicile războiului informațional, cu mult mai eficient decât cel din tranșee. Parapsihologul încerca să explice prin paranormal, metamorfoza foarte ciudată a unui naționalist ca Mircea Snegur (caz asemănător, să zicem, cu al lui Nicolae Iorga). Cu un „bombardament mental” poți ține sub control un popor întreg, deturnându-l de la calea firească a intereselor sale. Constrângerile economice și Armata a 14-a nu i se păreau suficiente parapsihologului pentru a da de rostul celor ce se petrec între Prut și Nistru. Îmi exprimam atunci părerea că dincolo de războiul informațional, se exploatează și gustul pentru putere al multor lideri basarabeni (confirmat și de cercetătorul american Charles King). Acum știm că toate s-au coroborat cu drama conștiinței sfâșiate pe care o trăiesc românii ca popor de falie civilizațională.”⁶⁰

Cât de adânc a pătruns comunismul, promovând „gândirea unică” și „robia muncii”, în existența noastră și cât va fi de greu să-l scoatem din mentalitățile și obiceiurile actuale, sunt aspecte pe care le-a evidențiat printre alții și filosoful român Constantin Rădulescu-Motru, care scria în jurnalul său, în 1952: „Astăzi sunt convins însă că **regimul comunist va sfârși prin a zdruncina din rădăcini existența românilor ca stat național și independent**. [...] Constatările mele nu-mi îngăduie să fiu optimist. În anii din urmă am avut atâtea deziluzii asupra

⁵⁹ Theodor Codreanu, *Basarabia sau drama sfâșierii*, Ed. Pax Aura Mundi, Galați, 2004, pp.31-122.

⁶⁰ Ibidem, pp.154-171.

naționalismului românesc, am văzut atâta micime de suflet și atâta servilism din partea bărbaților pe care eram obișnuit să-i respect, încât nu mai cred în minuni izvorâte din Românismul pe care l-am slăvit odinioară în scrierile mele. [...] **Știința propagandei. Sau știința cum să-l prostești pe om, făcându-l să ia minciuna drpte adevăr și hoția drept faptă dreaptă și cinstită.** Eu, cu cât mai examinez mai aproape propaganda comunistă, cu atât devin mai cuprins de „admirație” în fața iscusinței cu care este condusă. Cel mai erudit psiholog este copil față de maturitatea și abilitatea cu care sunt concepute în ea cele mai inofensive lozinci sau informații de jurnal. Din mijloacele propagandei bolșevice îți dai seama mai bine decât din orice altă învățătură, de natura ființei omenești, de cât este în realitate omul de prost. În această propagandă, nu este slăbiciune omenească, fie ea cât de ascunsă, care să fie uitată și nefolosită așa cum trebuie. [...] Mai aflăm că ARLUS - Asociația Română pentru legăturile cu Uniunea Sovietică, înființată în toamna lui 1944, înseamnă de fapt altceva: „Alipirea României la Uniunea Sovietică”⁶¹

Dincolo de aceste adevăruri subliniate magistral de filosoful român, este regretabil că în acei ani, în care a trăit în condiții grele, dar fără a fi întemnițat (ca atâția alți intelectuali români!), domnia sa și-a pierdut speranța și a constatat sterilitatea românismului. În opinia mea, chiar metaforic vorbind, nu putem „admira” abilitatea unui sistem diabolic și a propagandei sale, iar din punct de vedere religios a spune că omul este în realitate un prost este până la urmă o ofensă adusă divinității, care există într-o anumită măsură în fiecare om. Îmi este greu să cred că un spirit ca al său a fost convertit, potrivit spuselor lui Nichifor Crainic, și cumpărat sau redus la tăcere de către francmasoneria mondială.

⁶¹ Constantin Rădulescu-Motru, *Revizuirii și adăugiri, 1950 și 1952*, Ed. Floarea Darurilor, București, 2001, pp.60-368.

PENTRU ROMÂNII CARE N-AU RENUNȚAT ȘI NU VOR RENUNȚA NICIODATĂ LA LIBERTATE ȘI ADEVĂR...

Atunci când omul răstoarnă din inima lui idolul mândriei ce acoperă Chipul dumnezeiesc, când închină lumea toată ca dar lui Hristos, nu mai suferă a privi nesimțitor la drama creației. Punctul de fugă al vederii duhovnicești nu mai este idolul mândriei, ci Chipul lui Dumnezeu care îl atrage în Rugul Aprins al Iubirii Sfintei Treimi. Ochii inimii lui izvorăsc neîncetat mirul lacrimilor și inima lui naște în chinuri cuvântul rugăciunii pentru lumea deznădăjduită. [...]

*Oare este întâmplător faptul că Hristos a aflat în vameși și desfrânate acea deschidere a inimii spre schimbare, spre pocăință, spre primirea luminii Cuvântului pe care nu o aveau inimile împietrite ale fariseilor? Cum să înțelegem că Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși? Aceștia sunt cei care își cunosc păcatele, și care, deși neputincioși să se schimbe prin sine, suferă așteptând și nădăjduind izbăvirea de la Dumnezeu! Nu fățărnicesc adevărul, nu și-au astupat ochii și urechile inimii, nu și-au pervertit conștiința ca să ia minciuna drept adevăr și răul drept bine, nici nu hulesc harul ce surpă închipuirile și planurile deșarte ale omului. Aflați pe treapta cea mai de jos, au acea **dispoziție de a se disprețui pe sine** care, atunci când întâlnește pe Hristos se aruncă la picioarele Lui, când este împreună cu dragostea și dăruirea de sine lui Hristos, îmbracă omul în haina dumnezeiască a smereniei.⁶²*

*

*Păcătoșii cu care stă la masă Hristos, și pe care îi face vase alese ale iubirii Sale, au conștiința, dată de sfâșietoarele și îndelung repetatele căderi, acelei neputințe a omului de a crește rupt de ajutorul lui Dumnezeu. N-au pervertit cu totul în ei conștiința stării, prin deprinderea cu păcatul, în iadul deznădejdiei. Păstrează în inima lor cu sfințenie dorul fiului risipitor, **dorul întoarcerii la casa iubirii părintești**. Știu printr-o lungă suferință că **strălucirea de o clipă a păcatului nu eliberează, ci înrobește**, înlănțuie printr-o dependență dureroasă, mutilează chiar, în final, capacitatea ființială a omului de a se bucura, de a comunica, de a se dăruie pe sine iubirii. [...]*

De aceea, cei întorși din iadul deznădejdiei în lumina smereniei au acea simplitate înțelegătoare, acea atitudine plină de compasiune și cuprinzătoare a inimii, acea putere dată de ura păcatului și de iubirea față de cel ce trece prin ceea ce ei înșiși au trecut, care îi face să poată ajuta cu adevărat și pe aproapele pierdut. Nu judecă pe cel căzut, ci simt urgența de a-i veni în ajutor. Măcar printr-un strigăt către Domnul. Îi face să poată înțelege și sprijini pe cel ce stă să cadă. Îi face să nu se scârbească de cei ce zac în mizerie exterioară și lăuntrică, de cei ce au nevoie de Om să-i arunce în scăldătoare. De pe chipul lor de fii întorși întru iubirea Tatălui strălucește lumii iubirea părintească. [...]

*Păcătoșii care stau la masă cu Hristos sunt cei ce conștientizează starea de sfâșiere în care i-a aruncat păcatul, și în aceeași măsură descoperă prin **întoarcerea către Dumnezeu**, că Acesta de mult le-a pregătit întoarcerea. Și cu cât se înminunează că mult li s-a iertat, cu atât se umplu de iubire către Dumnezeu, după cum zice Scriptura.⁶³*

*

***Rupte de Chipul lui Dumnezeu, informațiile nu mai ating inima omului.** Vedem atunci izbucnind războirea, schisma lăuntrică între diversele funcții ale omului: voință, rațiune, poftă,*

⁶² Philotheos Pharos, *Înstrăinarea ethosului creștin*, Ed. Platytera, Colecția Logos și Ethos, București, 2004, pp.6-9.

⁶³ Ibidem, pp.9-10.

iuțime, etc., parazitare de virusul neubirii. Căci ceea ce unifică inima omului este iubirea. Iubirea este chipul trăirii sobornicești, creșterii omului după asemănarea Sfintei Treimi.

Într-o societate în care omul este adesea redus la funcția strict profesională – singura care pare a da competența discursului în viziunea structuralistă modernă -, asumarea menirii de creștin și martor al iubirii dumnezeiești trece drept o nebunie. Dar această fericită nebunie în Hristos nu încetează să lucreze în taină minunea învierii oamenilor la lumina cunoștinței de Dumnezeu. [...] Lucifer a deschis o prăpastie a morții, care este autoplăcerea naturii proprii de creație, arată părintele Ghelasio. A avea plăcere în lipsa Divinului este păcatul. Desfrâul autoplăcerii spirituale, a te gusta pe tine însuși până la nebunia autodistrugerii, iată magia păcatului demonic. Căci natura creată nu poate avea adevărata plăcere decât ca răspuns la taina Întrupării dumnezeiești, ca părtășie la Trupul lui Hristos.⁶⁴

*

Iată că iubirea de Dumnezeu și iubirea de aproapele sunt respirația vieții duhovnicești. Multe iubiri se sting și se surpă, ajung la zisa săturare tocmai pentru că nu scufundă iubirea aproapelui în iubirea de Dumnezeu, pentru a o afla pururi înnoită întru sfințenia Învierii. [...]

Adevărul prefăcut prin închipuirea umană și prin acea încercuire magică a trupului păcatului nu deschide inima omului spre primirea tainei dumnezeiești, nu izvorăște apa vie a harului. Nu îl face pe om liber, precum adevărul dumnezeiesc. Fătărnicit, adevărul riscă să rămână formă pietrificată, un adevăr de vistierie, păstrat și depozitat spre a fi degustat individual, dar nu împărtășit sobornicește, pățimit până la sânge pentru plinirea Trupului lui Hristos. De aceea, securizând mai degrabă rațiunea suficientă a omului, acest zis adevăr, care mai degrabă presupune plăsmuirea unui chip mincinos al lui Dumnezeu după chipul și asemănarea omului, este sterp, neroditor, potrivnic nebuliei crucii și vrăjmaș al Întrupării lui Hristos. Îl izolează și îl singularizează pe om, făcându-l să se împotrivescă Adevărului dumnezeiesc întru care înfloreste autentica libertate.

Creștinul viu duhovnicește este cu adevărat contemporan cu Hristos și cu sfinții.⁶⁵

⁶⁴ Ibidem, pp.13-15.

⁶⁵ Ibidem, pp.7-21.

IAR NOI NU PUTEAM RENUNȚA LA PĂGUBOASA MENTALITATE DE SPECTATOR ?

Spre finalul acestui volum, câteva reflecții și constatări vin să întărească și mai mult mesajul său. Ele aparțin d-lui Claudiu Târziu și nu fac altceva decât să sublinieze adevăruri dureroase despre noi toți, în general.

*

Am mai spus-o: mentalitatea este principala cauză a eșecurilor în lanț suferite de societatea românească post-decembristă. Până nu ne vom debarasa și de ultimele reziduuri ale mentalității comuniste, vom continua să rătăcim în deșertul tranziției. Inerțiile mentalității înșurubate în minți de totalitarismul comunist ne împiedică să facem vreun progres. Bunăoară, mentalitatea îi face imobili pe cei mai mulți români. Sunt spectatori la propria lor viață. Evenimentele care li se întâmplă le smulg lacrimi, zâmbete sau aplauze. Dar nu-i determină să acționeze. Necazurile îi împing în cochilia singurătății, în tovărășia penibilă a alcoolului. Realitatea le dă peste coarnele de melci orbi și îi face retractili. Furia li se împotmolește în hazul de necaz. Înainte vreme, când poliția, politica rețea crud orice încercare de protest, românii defulau prin "șopârlilete" strecurate în cărți, filme și spectacole, prin bancul susurat între prieteni. Astăzi, când au libertatea de a îndrepta răul care li s-a făcut în comunism, când au dreptul real la asociere pentru o cauză nobilă, când pot lua atitudine, înjură guvernul (mai la îndemână - n.a.) și râd gros. Fără nădejde. Politica îi scârbește, și pe bună dreptate. Societatea civilă îi lasă indiferenți.

Mare parte din români nu știu ce înseamnă societatea civilă (care, în România, se reduce la presă și la câteva organizații mai vizibile). Nici nu-i preocupă să afle. Nu îi interesează să se implice în diferite proiecte ale societății civile (de la sprijinirea persoanelor cu nevoi speciale, la acțiuni culturale de amploare).

O mică parte din concetățenii noștri se simt atrași de gândul unor fapte în folosul comunității, în slujba unor idealuri înalte. Aceștia se împart în: făuritori, comozi și lași. Prima categorie este cel mai puțin numeroasă. Majoritatea românilor nu găsește nici un rost în a-și cheltui energia și timpul, a uza generoși de competența lor pentru binele comun. Implicarea în "viața cetății" este semn de responsabilitate și de iubire față de aproapele – calități care ne lipsesc.

Trist este că nu toți cei care se aruncă în apele involburate ale unei activități civice o fac dezinteresat sau din tot sufletul. Pe alții îi împiedică să se dăruiască total obligațiile personale de tot soiul.

Dar nu despre ei vreau să fac vorbire aici, ci despre leneși și fricoși. Și mă voi referi la ei din perspectiva unei asociații care servește ideea națională și ideea creștină.

Sunt destui dintre cei cărora trebuie să le înmoi posmagii care, totuși, aderă la o organizație civică. Îi împinge nevoia de a aparține unui grup. Însă nu participă cu adevărat. O scaldă, nu își îndeplinesc sarcinile, n-au inițiativă. Mai mult încercă decât folosesc. Sunt tributari, într-o oarecare măsură, mentalității de spectator. Doar că își doresc o relație mai apropiată cu "actorii". Greu va reuși un lider ori o întreagă organizație să-i determine să țină ritmul. De aceea, categoric, trebuie eliminați. Puterea unei organizații nu este dată atât de

numărul membrilor săi, cât mai ales de gradul de implicare și de potența acestora – intelectuală, financiară etc.

Cât despre lași, sunt aceia care cred în aceleași principii și valori, care tânjesc după același ideal, dar îi paralizează frica de a nu păți ceva. Dacă șeful nu e de acord cu ce gândesc și mă dă afară din serviciu? Dacă nevastei nu-i place în ce scop îmi folosesc timpul liber și divorțează? Dacă părinții se supără și mă izgonesc? Dacă îi urmărește până la sfârșit. Lor le aduc aminte cuvintele Domnului și Mântuitorului nostru: ”Cine ține la viața lui o va pierde, iar cine își va pierde viața lui pentru Mine o va afla”(Matei, 10, 39). Acest adevăr este valabil, mutatis mutandis, și în cazul celor care își iubesc mai mult propriul confort decât neamul.

PARTEA A II-A:

TRĂIREA

ÎN

DUHUL

ORTODOXIEI

CREDEȚI CĂ SUNT INCOMPATIBILE CULTURA ȘI CREDINȚA?

MOTTO: *Cultura duce la înțelegerea ideii de drept, de interes general și de datorie, așa că nu se poate vorbi despre lupta pentru respectul dreptului și înfrângerea abuzurilor câtă vreme nu se va dezvolta prin cultură o conștiință puternică în fiecare individ. De aceea, statul democratic trebuie să facă din spiritual și din cultură un scop principal al activității sale.*

Petre Andrei

O incursiune în sfera spiritualității, dar și a culturii contemporane, consider că este oricând binevenită și chiar necesară. Anumite precizări se impun a fi făcute deoarece adeseori s-a remarcat fie o concurență între acestea, fie o delimitare forțată a acestora, acreditându-se ideea că au scopuri și mijloace total diferite.

Este adevărat că odată cu Umanismul Renașterii și epoca modernă a început un proces de înstrăinare a omului față de Dumnezeu și de scindare a societății prin desprinderea de însași rădăcinile sale creștine și renegarea tradiției creștine autentice. Civilizația modernă a întronat în mijlocul universului ei Omul, ca valoare supremă, dar nu un tip de om religios ci unul "deasupra religiei" sau desprins de religie. Se poate vorbi despre un oarecare câștig, în sensul revalorificării culturii grecești, dar în același timp trebuie să avem în vedere o mare pierdere, pentru că prin mijlocirea filosofiei eline antice - în special cea a lui Platon și Aristotel - și prin raportarea permanentă la ea, gândirea Europei occidentale s-a dezvoltat și s-a distanțat ireversibil, în mod treptat, de spiritualitatea și tradiția creștină din răsăritul Europei. Raportul dintre teologie și filosofie s-a inversat, acordându-se întâietate acesteia din urmă. Aici se află o cauză profundă a "crizei" actuale a întregii omeniri.

Ceea ce se întâmplă astăzi în lumea întreagă nu este deloc întâmplător. **Faptul că asistăm la un atac concertat îndreptat mai ales asupra valorilor creștine, dar și împotriva culturii naționale, are desigur o explicație rațională. Credința și cultura sunt doi piloni de rezistență ai oricărei națiuni. Dacă acestea două dispar sau sunt denaturate profund, se prăbușește întreg edificiul și se ajunge inevitabil la o stare de haos și anarhie, iar ulterior la prognozată dictatură globală.** Prin urmare, putem trage concluzia că un important obiectiv al globalizării actuale, după cel al obținerii puterii politice și economice, este anihilarea credinței/spiritualității tradiționale și a culturilor naționale. În acest mod, omul este lipsit de ajutorul lui Dumnezeu și îndepărtat de El, iar libertatea și conștiința omului sunt anihilate sau transformate practic în „forme fără fond”, departe de realitatea vieții și de Adevăr.

Observăm în zilele noastre, că este aplicat în continuare un anume principiu nesănătos: *„Iubește și fă ce vrei!”* Întâlnim tot mai des tineri care îți răspund prompt: *„fac ce vreau cu viața mea”*. Contează însă, ce anume înțeleg oamenii prin iubire. Iubirea poate fi lesne denaturată, prin pervertirea înțelesului profund al ei. Unii o înțeleg ca iubire narcisistă sau egoistă (luciferică), alții o traduc prin dragoste pasională sau pătimașă, în care accentul se pune pe sexualitate și chiar, mai recent, prin iubire între parteneri de același sex. Observăm cum dragostea pe care a propus-o lumii creștinismul este astăzi răstălmăcită. **„Iubește și fă ce vrei!” pare a fi deviza societății moderne și axioma simptomatică a vremurilor noastre.** Aceasta nu poate fi totuși decât o viziune reduționistă asupra iubirii și a filosofiei noastre de viață.

Prin aplicarea acestei devize contraproductive, personalitatea omului este trunchiată în substanța ei și i se asigură stagnarea ori regresul. Accentul cade aici pe două dimensiuni de bază

ale sufletului, și anume pe **sentimente** și pe **voință** (voința de a cultiva libertatea deplină). Este exclusă, desigur nu întâmplător, o altă facultate sau putere sufletească importantă: **rațiunea**. Nu spunem că rațiunea ar rezolva de la sine totul, dar lipsa ei împiedică foarte mult întreaga construcție a personalității umane și înlătură armonia acesteia. Imaginați-vă o masă care se sprijină doar pe două picioare în loc de trei sau patru și veți constata rezistența acesteia.

După opinia mea, în locul cultului deșănțat al libertății, în fapt tot mai îngrădită și amenințată pretutindeni în lume, ar trebui subliniată importanța conștiinței de sine a omului și la un nivel superior, a conștiinței naționale. Prin activarea conștiinței de cetățean, se poate spune că omul devine responsabil și pentru destinul comunității sale.

Dar mai întâi trebuie să trezim așadar **conștiința**, această scânteie divină care a fost dăruită fiecărui om și care se conduce după anumite principii morale etern valabile și inalienabile. Conștiința nu este altceva în fond decât **trezirea la realitate** în urma intervenției divine sau invocării ajutorului divinității, iar Dumnezeu prin glasul conștiinței, fie îl mustră cu iubire pe cel ce greșește, fie îl îmbărbătează pe cel descurajat să-și urmeze drumul presărat de obstacole. Conștiința nu poate exista fără aportul rațiunii divine, dar și al celei umane. Iar rațiunea umană se cade a se pleca înaintea rațiunii divine cu recunoștință și respect, și chiar cu iubire. Fiecare om smerit își conștientizează ca făptură creată propria mărginire înaintea incomensurabilului, a necuprinsului său Creator.

Omul are nevoie să-și conștientizeze menirea, pe care este chemat s-o urmeze, realizând acele lucruri care duc la împlinirea lui din toate punctele de vedere, dar cu precădere pe plan spiritual și pentru aceasta nu trebuie decât să-și dezvolte și să-și asculte mereu vocea conștiinței sădită dintru început de bunul Dumnezeu. Ca ființă socială, tributar educației și mediului său ambiant, omul trebuie să-și găsească locul în societate, să se integreze armonios în ea, atât în societatea locală, cât și în cea națională. El este dator să-și învingă pornirile iraționale, instinctele primare sau dorințele pătimase, cum ar fi cea a îmbogățirii rapide prin parvenire sau pe diferite căi ilicite. Omul trebuie să se îmbogățească în **înțelepciune**, care presupune judecata logică și obiectivă, bunul simț, spiritul critic constructiv și luciditatea, dar să-și agonisească și **cumpătarea**, adică simțul măsurii sau al echilibrului, **dreptatea** și **curajul**, pleiada virtuților cardinale, prețuită încă din Antichitate.

În locul devizei „*Iubește și fă ce vrei!*”, care lasă loc diverselor interpretări inadecvate, aș vrea să propun una mai explicită: „**Fii cât mai bine informat astăzi și analizează tu însuși totul, căutând chiar rațiunile divine ale tuturor întâmplărilor; iubește-ți aproapele ca pe tine însuși, căci numai dacă vei dăruia, vei primi la rândul tău și fă întotdeauna ceea ce-ți dictează conștiința ta, în virtutea libertății pe care o ai și pe care trebuie s-o păstrezi cu orice preț.**”

Din cele arătate mai sus, reiese un anume raport între credință și cultură. În primul rând, constatăm că ambele ne sunt necesare, fiind de nedespărțit. Nu putem afirma că ar putea să existe o credință adevărată fără cultură, pentru că spiritualitatea și cultura interferează. Este sugestiv exemplul Bibliei și al adevărului revelat în paginile ei, cunoscut fiecărui creștin vrednic de numele său, iar cunoașterea acestui Adevăr nu reprezintă în sine altceva decât un veritabil act de cultură. Valoarea învățăturilor cuprinse în Sfânta Scriptură este atât de mare, încât până astăzi ea a rămas „cartea cărților”, principala scriere din istoria umanității, sursa inestimabilă și originară a întregii culturi și civilizații actuale, cartea care a influențat hotărâtor evoluția omenirii. Și nu întâmplător se încearcă în zilele noastre denaturarea adevărului cuprins în ea, prin intermediul unor cărți precum „Codul lui Da Vinci” de Dan Brown sau „Codul Bibliei” aparținând unui alt scriitor din S.U.A. care pretinde că ar fi descoperit în Biblie o formulă matematică încifrând istoria umanității, precum și prin alte cărți sau mijloace.

Din punct de vedere creștin, nu poate exista așadar credință fără cultură. Dar dacă avem în vedere o credință rătăcită, cum ar fi cea împărtășită de multe secte religioase, putem remarca unele consecințe: incapacitatea de a înțelege și trăi credința adevărată - care presupune și fapte, sacrificiu de sine, altruism-, lipsa de discernământ în problemele care vizează cultura, respingerea alterității, a celor ce gândesc altfel (obstrucționând astfel dialogul real cu cei de alte convingeri religioase), intoleranța profundă, fanatismul religios, izolarea față de comunitatea locală și națională.

Problema ar putea fi pusă și dintr-o altă perspectivă: poate exista oare cultură fără credință? Putem despărți total sfera culturii de cea spirituală? Răspunsul este negativ. Ce înseamnă în definitiv cultura fără credință? Consecințele sunt nefaste: îmbrățișarea ateismului sau a unor erezii contemporane, sacrificarea conținutului culturii în favoarea formelor goale ale ei sau a civilizației, apariția idolilor consacrați de mass-media, de genul Andreea Marin, Teo Trandafir, Mircea Radu ș.a., adulați de atâția tineri și vârstnici.

Expresia culturii fără credință este întruchipată mai ales în categoria liber-cugetătorilor, care și-au creat propria lor morală. Însă această moralitate vine adeseori în contradicție cu morala creștină și cu Dumnezeu. Nu pot fi numiți intelectuali adevărați acei oameni care îmbrățișează individualismul, pragmatismul și cultul banului, care nu-și dezvoltă o conștiință critică și nu se angajează civic. Un intelectual adevărat promovează în societate morala creștină, pentru că este singura morală care îl angajează în spațiul public, adică în viața cetății. Interesul național este pus așadar deasupra celui personal

În consecință, nu putem vorbi nici de credință fără cultură, nici de cultură fără credință. Acestea sunt inseparabile. Dacă le separăm totuși, efectele sunt în plan spiritual dezastruoase. Împreună însă au forța de a dinamiza personalitatea omului și de a-i asigura mântuirea. Cultura este până la urmă un mijloc sau un suport al creației de bunuri materiale și spirituale. Este ogorul fertil pe care rodește neîncetat creația, prin care tindem să ne asemănăm cu Dumnezeu și să-L lăsăm să lucreze în noi, cu ajutorul harului Său. Cultura este suportul pe care ia naștere actul creator, generator de progres în societate.

Nu trebuie să neglijăm nici distincția pe care o face criticul Tudor Vianu, afirmând categoric că *„este absolut necesar să evităm confuzia care se face între cultura totală a sufletului - ideal înalt și ultim al efortului cultural - și ceea ce se numește cultură generală, prin care se înțelege mai degrabă o mobilare a minții cu cunoștințe de tot felul, împrumutate tuturor domeniilor spiritului omenesc”*.

Cultura adevărată este cea care deschide drum către o viață guvernată de principii morale. Este mijlocul prin care conștientizăm în mod superior credința. Cultura non-valorilor, anti-cultura, nu poate salva lumea, ci dimpotrivă. Iată ce remarca și filosoful român P.P. Negulescu: *„Cultura însă, în înțelesul ei adevărat, e altceva. Este înțelegerea mai adâncă a lumii și prețuirea mai justă a valorilor ei, este lărgirea mai cuprinzătoare a orizonturilor vieții și luminarea mai nuanțată a diferitelor ei aspecte.”*

Părintele Teofil Părăian pune această problemă astfel: *„Ce este un om cult ? Un om care învață tot și uită tot! Dar oricât ar uita, tot îi mai rămâne ceva. Cultura îl șlefuieste, îl netezește, îl modelează. Așa este și cu credincioșii la biserică. Ei vin însă să asculte mai ales predica. Chiar dacă uită, tot le mai rămâne ceva. [...] Credința în Dumnezeu mi-a dat un suport moral, iar cultura mi-a dat puțința să mă afirm.”* În altă carte, afirmă că: *„Și credința și cultura înobilează. **O cultură adevărată secondează credința.** Credința mântuiește, deci înobilează, pentru că mântuirea înseamnă și înobilare, și la fel și cultura: aducând în față niște valori deosebite, valorile acelea lucrează în om spre bine. Însă trebuie să fii selectiv și să găsești ceea ce ne poate ajuta [...] Așadar, în măsura în care cunoaștem lucruri de valoare putem să le împrumutăm. Eu sunt un om care iubește cultura; pe mine două lucruri m-au ajutat în viață:*

credița în Dumnezeu și cultura și pe amândouă le recomand. Nu le recomand separat, adică numai credința sau numai cultura, ci le recomand împreună [...] Însă trebuie să se evite cultura care nu-i cultură, cultura mincinos numită astfel, adică o cultură care sapă, care dărâmă."

Ceea ce putem numi astăzi o atitudine înțeleaptă este contactul nemijlocit cu lectura și cu valorile noastre creștine și naționale. Cartea rămâne până la urmă cea mai importantă hrană spirituală și de care noi nu ne putem lipsi. Majoritatea oamenilor de pretutindeni sunt fie bombardați mediatic cu un amestec de minciună și adevăr, adică sunt premeditat menținuți, de anumite cercuri pretins "elitiste", la un nivel de incultură și sărăcie îngrijorător. Dacă mai menționăm și predispoziția oamenilor către ceea ce este mai ușor, spre comoditate și superficialitate, lene și chiar aroganță, atunci devine și mai greu de găsit **drumul spre lumină, calea către Dumnezeu.**

Omul, indiferent ce s-ar întâmpla, nu trebuie să se descurajeze. Iar cel mai prețios ajutor îi vine întotdeauna de Sus. De aceea să ne îndreptăm neconținut cugetul spre Dumnezeu și milostivirea Sa. Dorințele zadarnice, bogății, plăceri, măririi nu ne vor mântui. Dumnezeu voiește fapte, iar viața cea plină de fapte bune place inimii Sale. **Nu vorbele mari îl fac pe om sfânt sau drept, ci faptele.**

*

Ce folos, frații mei, dacă zice cineva că are credință, iar fapte nu are? Oare credința poate să-l mântuiască? [...] Așa și cu credința: dacă nu are fapte, este moartă în ea însăși.

(Epistola sobornicească a Sf. Ap. Iacov, cap.2, 14-17)

*

Feriți-vă de iubirea de argint și îndestulați-vă cu cele ce aveți, căci însuși Dumnezeu a zis: «Domnul este întru ajutorul meu; nu mă voi teme! Ce-mi va face mie omul?» [...] Iar facerea de bine și întrajutorarea nu le dați uitării; căci astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu.

(Epistola către Evrei a Sf. Ap. Pavel, cap.13, 5-6)

*

*Dar dacă cei doisprezece apostoli, o mână benefică de oameni, au schimbat lumea, **alte mâini, malefice**, au încercat de-a lungul istoriei să o întoarcă înapoi. Nu o dată, în numele adevărului și al dreptății au fost reinstaurate sclavia, violența și dreptul de viață și de moarte asupra omului liber. Istoria Europei ne oferă numeroase exemple.*

*După paisprezece secole de la Edictul de la Milano (313), care scotea Biserica lui Hristos din catacombe, **Revoluția franceză** o va trimite din nou în subterane. Începând din noiembrie 1793, toate bisericile Franței vor fi închise, transformate în grajduri de cai sau crescătorii de porci. Notre - Dame, catedrala Parisului, devine templul "Ființei Supreme", al zeiței Rațiunii, cu dansatoare și oficianți ai noii religii anticreștine. Preoții sunt supuși în masă unui ritual de abjurare a credinței, sau masacrați dacă refuzau, după cum atestă marea frescă a Catedralei din Île de Ré, în Vandeea. Mănăstirile și seminarile teologice sunt desființate.⁶⁶*

*

În ședința Convenției din 17 noiembrie 1792 care a decretat "anularea tuturor religiilor", iacobinul Anarchis Clootz, proclama solemn: "Mă declar dușman personal al lui Isus Cristos. Adevăratul suveran e Poporul, el e Dumnezeul lumii. Numai imbecilii pot crede într-un alt Dumnezeu sau ființă supremă." După decenii, la a doua ediție a Comunei din Paris - care a prefigurat comunismul de mai târziu - , comunardul Flourens avea să adauge: "Ura împotriva lui Dumnezeu este principiul înțelepciunii." Sângeroasa represiune iacobină împotriva poporului din Vandeea, care s-a răsculat împotriva profanării bisericii și a

⁶⁶ Camilian Demetrescu, în art. "Rădăcinile creștine ale Europei se surpă în conștiința oamenilor", apărut în Suplimentul „Aldine” al cotidianului România liberă, din 29 iunie 2005, pag.II.

religiei, a fost primul genocid ideologic din istoria Europei. Lenin și Stalin au avut așadar buni maestri.

Documentele vremii atestă cruzimea represiunii dezlănțuită de quadrumvirii teroarei - Robespierre, Danton, Marat, Saint Just. În 1794 Comitetul Salvării Publice, sub semnătura lui Carnot, ordona textual "masacrarea femeilor și a copiilor. Femeile, pentru că sunt organele de procreație, iar copiii pentru că sunt viitorii bandiți." E scris negru pe alb în analele terorii iacobine.⁶⁷

*

Iată ce gândea Engels despre Revoluția franceză, înainte de a proclama împreună cu Marx faimosul "Manifest comunist" care avea să dezlănțuie cea mai violentă perioadă a istoriei moderne: „**După teribila revoluție franceză, un spirit nou, diabolic a pătruns în conștiința umanității; de atunci negarea lui Dumnezeu și-a ridicat amenințător capul. Nu mai avem de-a face doar cu o indiferență sau cu o răceală față de Dumnezeu. Nu, e vorba despre o dușmănie deschisă, declarată.**” Poet creștin în tinerețe, animat de idealuri umanitare, Engels va deveni după întâlnirea cu Marx și Bruno Bauer, unul dintre profeții nihilismului, ai urii de clasă și ai dictaturii proletariatului.⁶⁸

*

Puțini cunosc, de pildă, pierderea ireparabilă pe care a adus-o Romei construcția actuala Bazilicii a Sfântului Petru din Vatican. Considerată o capodoperă a genului Renașterii, a fost în realitate un act de ruptură cu marea tradiție creștină a Cetății Eterne. Pe locul în care se află azi acest edificiu, Împăratul Constantin construisese în secolul al IV-lea antică Bazilică San Pietro, cea mai impunătoare și mai bogată în opere de artă dintre toate bazilicile paleocreștine ale Romei – precum Santa Maria Maggiore, San Giovanni in Laterano, San Paolo fuori le mura, Santa Sabina și altele.

Bazilica lui Constantin avea o mie de ani de existență când Papa Giulio secondo, în veacul al XVI-lea, a decis să fie demolată, pentru a edifica în locul ei actuala bazilică. Imensul patrimoniu de arhitectură și de artă, începând cu magnificele mozaicuri ce flancau marea navă centrală a catedralei, a fost distrus, fără a se conserva nimic din splendoarea operelor paleocreștine și medievale, realizate de-a lungul secolelor. La acest **act de barbarie** a fost părtaș însuși Michelangelo, împreună cu Rafael, artiști de curte și sfătuitori ai Papei, care au condus lucrările de construcție, Buonarrotti însuși fiind autorul cupolei noii bazilici.

Tragedia acestei demolări a durat aproape șapte decenii. Călugării au continuat să slujească pe vechile altare, în timp ce zidul care îi despărțea de șantierul noii biserici înainta inexorabil, distrugând totul în calea sa. Din fericire, un monah pe nume Grimaldi, conștient de imensa pierdere, a desenat cu mîgălă unul câte unul, grandioasele mozaicuri. Am avut prilejul să văd desenele în Biblioteca Vaticană - singura mărturie rămasă despre acel patrimoniu inestimabil, pierdut pentru totdeauna. Pentru **gustul Renașterii**, arta paleocreștină era grosolană, primitivă, incompatibilă cu noua viziune despre frumos a vremii.

Dar noua bazilică nu s-a substituit celei vechi doar în sens material. Mutația s-a produs totodată pe plan estetic și simbolic, marcând **trecerea de la spiritualitatea medievală la umanismul antropocentrist al Renașterii**. Noua bazilică nu mai este orientată, altarele nu mai privesc spre răsărit, ca în tradiția paleocreștină și bizantină, templul nu mai este integrat cosmic, ci subordonat exigențelor urbanistice și de reprezentanță ale puterii temporale. Fațada nu mai păstrează nimic din arhitectura catedralelor medievale, biserica a devenit palat triumfal, sediu

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

al autorității papale, emblemă a regalității pământești. E o întoarcere la clasicismul antic, precreștin. ⁶⁹

*

În fresca lui Michelangelo, în schimb, **Omul tronează alături de Hristos, întruchipați ca doi atleți olimpici, stăpâni ai universului creat de Dumnezeu, dar guvernat de om. Este omul Renașterii din care, prin continuă emancipare de sub tutela divinității - de la viziunea umanistă, la cea iluministă, darvinistă, agnostică, marxistă și în ultimă instanță atee a lumii - se va naște omul modern.** [...]

Timp de două milenii, destinul poporului român a fost dramatic, dar și generos în același timp, dovada fiind însăși supraviețuirea sa în istorie. Nenumărate sunt probele la care a fost supus, dar nici flagelul năvălitorilor ostrogoți, vandali sau tătari, nici jugul turcesc nu l-au strivit și nu l-au umilit ca ultima năvălire barbară a "liberatorilor" bolșevici. Nici unui principe din istoria noastră nu i-a trecut prin minte să distrugă bisericile propriului popor. Cunoaștem cu toții dezastrul demolării lăcașurilor de cult din "epoca de aur" a dictaturii lui Ceaușescu. Buldozerele ateismului au dărâmat zidurile bisericilor, dar nu și pietrele vii din care erau făcute. De sub ruine credința s-a ridicat mai puternică decât înainte.

Ce se întâmplă în acest timp în liberul Occident? Nimeni nu se atinge de zidurile bazilicilor, care se înalță splendid la cer. Și totuși, acele bazilici **se surpă în conștiința oamenilor.** Vorbind despre creștinii botezați care dezertează din lăcașurile de cult, Papa Ioan Paul al II-lea îi numea "creștini invizibili, creștini muți, creștini care trăiesc ca și cum Dumnezeu n-ar exista." Și nu sunt tiranii dictaturii proletarietului, cei care au ridicat mâna asupra catedralelor din Occident, ci proprii săi filosofi, liberii cugetători, așa-zisi umanști, care au decretat moartea lui Dumnezeu, nihilistii, demolând cu târnăcopul ateismului biserica lui Hristos în mintea oamenilor. Pierderea semnificației simbolice a edificiului sacru în Occident a fost paralelă cu degradarea morală a societății. ⁷⁰

*

Într-o lume golită de miturile primordiale, omul modern și-a confecționat mituri noi, cum ar fi **mitul progresului fără limite** (al progresismului) sau **mitul laicismului**, adică al unei religii fără Dumnezeu. Iată cum explică Sigmund Freud, unul dintre demolatorii Marii Tradiții, necesitatea acestui mit în "Viitorul unei iluzii": „dacă se vrea extirparea religiei din civilizația europeană, trebuie găsit un alt sistem doctrinar care, din capul locului, va trebui să aibă toate caracteristicile unei religii: sfințenie, rigiditate, intoleranță și interzicerea gândirii, pentru a se apăra.” Nu se putea o descriere mai exactă a comunismului, a ierarhiei de partid, a cenzurii, a misticismului ideologic cu toate atributele unei religii demonice: cruzime, fanatism, intoleranță.

Peste declinul civilizației occidentale avea să se suprapună în secolul XX tragedia utopiilor totalitare, fondate pe principiul rasei superioare și a clasei superioare. Știm cu toții ce a însemnat instaurarea în România a regimului preconizat de Marx și Freud în România (și aplicat de Lenin, Stalin și ceilalți). ⁷¹

*

Am fost zi de zi martor al primei mineriade. Într-o noapte depozitul cu ajutoare umanitare a fost jefuit de necunoscuți. I-am scris episcopului Ploscaru de la Lugoj, cerându-i

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ Ibidem, pag. III.

⁷¹ Ibidem.

ajutoare. Aflând ce s-a întâmplat, mi-a răspuns: **''Lucrurile materiale dezbină, cele spirituale unesc.''** În acel moment am înțeles că trebuia tipărită Biblia, de care sufletul românilor avea atâta nevoie.[...]

Declinul civilizației noastre a fost prevăzut de unii filosofi europeni conștienți de cauzele acestei drame. Dar nici Spengler cu al său ''Crepuscul al Occidentului'', nici René Guenon în ''Criza lumii moderne'', nici Camus în ''Strigătul'' sau Orwell în ''1984'' și Huxley - care au denunțat cu luciditate aberația comunismului - nici unul nu a intuit reacția anticorpilor noilor generații care, în a doua jumătate a secolului XX, vor da naștere mișcărilor de **trezire spirituală, de redresare morală**, prefigurând o inversiune de tendință în evoluția acestei civilizații. Unii filosofi, scriitori, teologi și istorici ca Maritain, Claudel, Henri de Lubac, Mircea Eliade, Urs von Balthazar sau Paul Ricoeur, ca să citez doar câțiva dintre ei, au anunțat și încurajat această reacție benefică. Astăzi, în timp ce majoritatea pasivă continuă să se scufunde în nisipurile mișcătoare ale materialismului vremii noastre, minoritatea activă, de care aminteam mai sus, înoată curajos împotriva curentului, pregătind renașterea spirituală pe care o prevedea Malraux (în celebra lui frază - ''secolul XXI va fi un secol religios sau nu va fi deloc'').⁷²

⁷² Ibidem.

A SOSIT CEASUL RĂSĂRITULUI CREȘTIN. REDESCOPERIREA ADEVĂRATEI TEOLOGII

Nebunia înțelepciunii lumii înaintea lui Dumnezeu este ilustrată de blocajul mental al lui Pilat înaintea Adevărului Întrupat. Astfel, față în față cu Adevărul, se întreba: Ce este adevărul? Desigur, se referea la un adevăr feliat și ambalat, la adevărul ca idee, iar nu ca și Cuvânt. Așa încât creștinii nebăgați în seamă și smeriți, lipsiți de strălucirea și onorurile lumii, sunt mai înțelepți, după cum le spune Apostolul Pavel Corintenilor, decât înțelepții acestei lumi. A căror complexitate îi împiedică adesea de a privi Adevărul Față către Față. Și care, asemeni smochinului neroditor, nu dă rodul cel de toată vremea al inimii. Deși își înalță cugetul spre cer ca un copac uriaș, dar cu crengile fără rod. Și mai mult, făcând umbră, confuzie în inimile celor ce se strâng în jurul lor.

*Astfel, în mod paradoxal, unii creștini simpli, ignorați de cele lumești, și chiar păcătoși învederați care strigă după izbăvire la Domnul, sunt mai aproape de adevăr decât mulți dintre cei bogați în cunoștințe. Aceasta pentru că se raportează la Adevăr ca la Persoana care vrea și poate să îi izbăvească. Iar nu la un adevăr omenesc aflat prin secționarea și disecția unei porțiuni limitate de realitate, adevăr privit de cele mai multe ori inert și controlabil, manipulabil. **Omul duhovnicesc caută adevărul ce tămăduiește, iar nu cunoștința care îngâmfă.** Și doar prin raza simplității se risipesc închipuirile deșarte ale satanei și ale minții.⁷³*

*

Sunt unii creștini, axați mai mult pe activitatea intelectuală, care nu se pot ruga. Sunt asaltați de idei, chiar teologice, în timpul rugăciunii și nu se aduna. Alții chiar disprețuiesc rugăciunea, ca fiind menită celor mai puțin înzestrați cu inteligență, care n-au capacitatea sau măcar pretenția de a scruta și cuceri prin inteligență înălțimile adevărului. Dar Domnul iubește mai mult simplitatea și smerenia. Totuși, simplitatea nu e totuna cu necultivarea, sau prostia arogantă și grosolană, după cum pare că înțeleg unii, care lovesc în intelectuali, ci e țelul comun al celor cultivați și necultivați, cu inima spre Domnul.

Cei ce au idei, fie și teologice, în vremea rugăciunii, sunt sfătuiți de Părinți să nu le bage în seamă. Dăruite fie Domnului care, de va folosi, le va întoarce la vreme potrivită cu mult rod, spre folos duhovnicesc. Altfel, cu toate că am teologhisit în numele Domnului, putem auzi de la Dânsul acel cuvânt înfricoșat: „Plecați de la Mine, lucrătorii fărădelegii. Nu vă cunosc pe voi, fiindcă nu M-ați căutat, ci v-ați mulțumit a vorbi despre Mine, fără a mă afla, fără a-mi vorbi, fără a-mi aduce darul neprihănit al inimii. Și deși Eu am lucrat prin voi prin voi întoarcerea multora, voi înșivă ați lepădat darul, nu ați vrut să întrupați Iubirea Mea.”

*Alții, prin grijile și complexele ce îi macină lăuntric, simt uriașe scurgeri de energie, sunt ca și vlăguiți. Caută mereu ușurare, scăpare în **conformarea cu duhul lumii**, dar nu află din aceasta decât poverile lăuntrice ale prejudecăților. Creștinii însă se cuvine a nu fugi de greu, ci a iubi crucea. Se cuvine a se bucura că nu sunt din lumea aceasta, întoarsă cu susul în jos. A se bucura de nebunia cea în Hristos, Care a răsturnat trufia saducheilor, înțelepciunea fariseilor și cărturarilor, și mesele schimbătorilor de bani. A se bucura de disprețul lumii ca de o mare cinste. A se veseli de cununa mucenicească a însoțirii cu Hristos. Și rămânând neclintiți din iubirea de aproapele.⁷⁴*

*

⁷³ Florin Caragiu, în Cuvânt Introductiv la vol. păr. Philotheos Pharos, *Înstrăinarea ethosului creștin*, Ed. Platytera, Colecția Logos și Ethos, București, 2004, pp.43-44.

⁷⁴ Ibidem, pp.44-45.

*Credința înțeleasă raționalist ca act al unei funcții izolate sau zis dominante a omului, iar nu ca act al persoanei în întregul ei, adunate în dăruirea cea către Dumnezeu, duce la un complex de războire între diferitele funcții, care nu mai pot fi coordonate și corelate într-o creștere armonioasă, duhovnicească. Ca urmare, după cum am amintit, apar disfuncții și complexe patologice, crize care cheamă cu urgență o rezolvare duhovnicească. Căci deformarea modului unitar și sobornicesc de viață în Hristos duce la irosirea și dezintegrarea vieții, până la **pierderea bucuriei de a trăi**. Iar bucuria de a trăi este intim legată, este izvorâtă cu covârșire și în chip desăvârșit de însăși Învierea lui Hristos. Care după slăvita Sa Sculare din morți, a zis femeilor mironosițe și ucenicilor: ''Bucurați-vă.''*

Mai ales în contextul actual al zisei globalizări, care este înțeleasă diferit de diversele curente și confesiuni, însă este dirijată politic în direcția unei uniformizări controlabile și dirijabile în mod centralizat a vieții în lume, creștinismul este supus unei presiuni crescânde de asimilare. Suntem martorii unei împușnări a credinței în cei atrași de mirajul confortului și rațiunii suficiente. Poziția Părintelui Philotheos se aseamănă în multe privințe cu aceea a Părintelui Martir Pavel Florenski. Vedem aceeași fermă nevoie de regăsire a ethosului creștin, a specificului propriu Culturii Duhului.⁷⁵

*

Deși Creștinismul lipsit de funcționalitate pe care lumea îl cunoaște astăzi este versiunea apuseană a creștinismului, se pare că ea predomină existențial chiar și în acele zone ale lumii unde confesional domină varianta răsăriteană a creștinismului.

***Consecințele dezastruoase ale unui creștinism denaturat și disfuncțional din punct de vedere existențial sub multe aspecte decisive, fac imperioasă constatarea denaturării precum și restabilirea tradiției creștine într-o autenticitate inițială, o chestiune de viață și de moarte pentru omul contemporan.** [...] Sincretismul este una din trăsăturile societăților în decadentă, pentru care, în ultimă instanță, ceea ce contează este confortul și prosperitatea. Convingerile și recunoașterea adevărului provoacă adeseori neliniște și pot tulbura o viață confortabilă. Totuși, în cele din urmă, nimic nu generează mai multă neliniște și suferință decât vânarea oarbă a unei vieți confortabile și opulente.*

*Creștinul ortodox conștient nu este o persoană care are o ideologie și o estetică diferite față de un catolic sau de un protestant, ci este o persoană care identifică și adoptă un mod de viață care se demonstrează în practică a fi mai viabil decât acelea pe care le propun, catolicismul sau protestantismul sau alte tradiții religioase necreștine. [...] Deși viața nu se învață din cărți, ortodocșilor care vor să facă ceva în privința acestei crize de autenticitate (o criză a contemporaneității și a depășirii situației critice prin înțelegerea și asumarea viețuirii duhovnicești, cf. d-lui Florin Caragiu - n.a.) li se impune ca necesar studiul textelor Sfinților Părinți ai Bisericii pentru a descoperi nu doar Ortodoxia, ci însuși Creștinismul, pentru că rămășița trăirilor creștin-ortodoxe pare a se împușina fără speranță. Cei care descriu celor neinformați tropsul (chipul) ortodox al ființării și al viețuirii fac trimitere la cărți, iar în momentul în care auditoriul îi întrebă unde se întâmplă toate aceste lucruri extraordinare pe care ei ni le descriu și care par să răspundă celor mai profunde căutări ale noastre, atunci dacă nu le este imposibil, abia cu foarte mare greutate reușesc să le indice un spațiu în care aceste realități splendide sunt trăite.*⁷⁶

*

Ura nu este un sentiment pe care îl simt niște criminali sălbatici și odioși. Ura înseamnă să nu vrei să vezi pe cineva în fața ochilor tăi, să vrei să se deschidă pământul ca să-l înghită și să dispară din fața ochilor tăi, iar aceasta este ceva ce toți, până și sfinții, o simt de-a lungul

⁷⁵ Ibidem, pp.45-46.

⁷⁶ Păr. Philotheos Pharos, în op.cit., pp.58-61.

timpului, încă și față de persoanele dragi lor. [...] Capacitatea mea de a-mi exprima mânia imediat era consecința unei trăiri bazate pe o tradiție culturală conformată de o activitate creștină nefalsificată. Tradiția creștină care a conformat cultura în care m-am instruit, nu consideră creștinul drept un om perfect și fără de păcat. Nu înțelegea virtuțile creștine, precum d.ex. dragostea, iubirea, ca legi pe care unii le păstrează, iar alții nu, ci ca pe un urcuș inepuizabil. Omul care trăiește o tradiție ortodoxă nefalsificată nu va spune niciodată că ține porunca iubirii față de Dumnezeu și aproapele său, pentru că oricât ar iubi pe Dumnezeu și pe aproapele său cunoaște că această iubire nu poate fi decât limitată și de aceea nu simte nevoia de a ascunde imperfecțiunile și limitările ei, refulându-și sentimentele sale negative și convertindu-le în psihopatologic.

În final, cultura nu înseamnă să porți o mască de politețe și suavitate în spatele căreia să ascunzi o față respingătoare, iar mai politicoș nu este omul care poartă o mască, oricât ar fi ea de politicoasă, ci acela care-și arată adevărata-i față, cât ar fi ea de respingătoare, aceasta însemnând nu numai politețe, ci și sănătate sufletească. [...] **Redescoperirea adevăratei teologii creștine este imperativă pentru lumea contemporană.** Este de asemeni imperativă redeterminarea a însăși teologiei creștine și preocuparea ei față de realități decisive, care asigură prosperitatea vieții umane și sunt într-o coeziune desăvârșită cu aceasta. [...] Nimic nu se poate face fără costuri personale și, mai ales, teologia.⁷⁷

*

În tot ce am scris până acum n-am folosit niciodată persoana întâi. Textele mele erau ca și cum nu ar fi avut autor, ca și cum s-ar fi scris ele însele. Academica persoană întâi plural a profesorilor mei mi s-a părut întotdeauna hilară. Persoana întâi singular mi se pare arogantă și „neștiințifică”. În realitate însă, ascundeam în toate acestea o frică de responsabilitate, indisponibilitatea de a-mi exprima opiniile riscând.

Acum însă nu mai există spații de rezervă pentru astfel de jocuri. Cuțitul a ajuns la os. Atât de scăzut este nivelul la care a ajuns viața bisericească și teologia ei, încât oricine vrea să păstreze o elementară seriozitate, ori tace ori denunță ceea ce se întâmplă, înainte de toate punând în pericol și expunându-și el însuși propria persoană. Pentru că este caraghios ca astăzi cineva să acuze pe ceilalți pentru mizeria noastră, când contemporana decădere umană este cazanul în care fierbem cu toții.

Starea vieții bisericești a unei epoci este cel mai sigur și cel mai autentic mod de a afla valoarea teologiei ei. Iar o importantă unitate de măsură este starea lumii. [...] Însă duhul lui Hristos lipsește aproape cu totul din lumea creștină contemporană, iar Biserica este aproape în întregime în afara lumii sau în întregime asimilată lumii. În realitate, Biserica este astăzi aproape în întregime invizibilă. [...] Biserica nu ar trebui să fie desigur din lumea aceasta, însă oricum va trebui să fie înlăuntrul lumii acesteia. Totuși Biserica pare astăzi fie în întregime în afara lumii, fie în întregime identificată și asimilată lumii. Astăzi Biserica este în lumea ei. Ierarhia Bisericii Greciei, de ani întregi, se reunește doar pentru a alege episcopi. Nu arată că este preocupată de nimic altceva, în vreme ce catastrofa ecologică, care pe planeta noastră este deja consumată, creează serioase neliniști pentru cum va putea fi salvată viața pe pământ peste cincizeci sau o sută de ani, în vreme ce nivelul la care au ajuns relațiile dintre oameni este scăzut la maximum, încât omul se simte amputat, deconectat și singur; nu numai într-o societate...asocială ca a sa, însă chiar și în mijlocul familiei sale, el își exprimă disperarea sa consumând droguri, ori cu ajutorul terorismului, a depresivității și a atâtor alte acțiuni convulsive la care recurge, fără a avea conștiința adevăratei probleme și tocmai pentru că nu o are.⁷⁸

⁷⁷ Ibidem, pp.76-84.

⁷⁸ Ibidem, pp.84-86.

*

În decursul veacurilor se naște o nouă tendință, astfel că Liturghia, din predare a modului de viață bisericesc, devine o ceremonie și un mod obiectiv de sfințire, iar clericul, din dascăl și părinte duhovnicesc, devine oficiant.

Cultul bisericesc tinde să revină la anteriorul cult al preotului păgân, care nu era nici părinte nici dascăl, ci oficiant, și să dobândească inevitabil elemente magice.

Între timp, în Apus, teologia a fost raționalizată deplin. „Teologii” nu mai sunt nici Părinți nici dascăli, ci cugetători. Adică teologia lor este produsul cugetării de laborator și cercetării bibliografice. [...] Existența orei de Religie în școlile laice constituie o realitate anormală, fără precedent, necunoscută și de neînțeles în tradiția noastră bisericească a epocilor anterioare și este rezultatul unor foarte mulți și eterogeni factori, străini de autentică tradiție bisericească. [...] **Decăderea facultăților de teologie și înstrăinarea de viața bisericească și de realitate în general, continuă năncetat. În foarte scurtă vreme, profesorii facultăților de teologie se vor declara ateii și va începe să gândească oricine că principala calitate a aceluia care va deveni episcop și va drept - învăța cuvântul lui Hristos este diploma de absolvent al unei facultăți de teologie.**⁷⁹

*

Credința adevărată trăiește prezența lui Dumnezeu și pregustarea Împărăției Sale, iar această trăire definește modul de viață al credinciosului care astfel transmite celorlalți ceea ce trăiește. [...] Singura noastră predică autentică este modul nostru de viață, iar atunci când avem un cont la bancă supraumflat, când suntem avizi de putere și iubitori de slavă deșartă, când dăm o importanță deosebită strălucirii exterioare, când vrem să ni se închine și să ne divinizeze ceilalți, atunci propovăduim în mod nemincinos lumea și pe mamona, oricât de impresionantă ar fi religioasa artă oratorică a cuvintelor noastre. [...]

Omul contemporan vrea împlinire, însă nu vrea și necesara angajare în acest scop. Vrea întâlnirea cu Dumnezeu, însă vrea în același timp să se bucure de toate comoditățile, iar împlinirea este corelată angajării, iar aceasta este valabil întotdeauna. Este valabilă pentru relațiile noastre cu ceilalți oameni, este valabilă pentru activitățile pe care le profesăm, de la cele de nivel înalt până la cele mai prozaice. Putem să jucăm orice joc, pentru a reuși să avem și salariul convenabil și cățelul sătul, însă numai ne risipim energia și finalmente nu avem nimic.⁸⁰

*

Tradiția ortodoxă este o îmbinare absolută între disciplină și libertate. Există în ea suficientă libertate în vederea exprimării personale. **Însă, din nefericire, astăzi vedem să se impună în viața bisericească o disciplină riguroasă în ceea ce privește ascultarea față de autorități și nu în ceea ce privește păstrarea autenticei tradiții** căreia mulți ne arătăm cunoscători incontestabili fără a putea spune de unde și cum am dobândit această cunoaștere. [...] Starea de conștiință deplină a omului este absolut necesară dezvoltării duhovnicești, deoarece conștientizarea conduce la autocunoaștere și autocunoașterea conduce la metanoia, adică la dispoziția pentru schimbare. Metanoia este starea sufletească aflată în opoziție cu autarhia, cu autosuficiența spirituală a Fariseului, a omului „virtuos”, care crede că se găsește în starea de „har”, exact pentru că nu deține autocunoașterea și de aceea rămâne în stagnare, nu se dezvoltă. [...]

Este un fapt incontestabil că ethosul ortodox a fost influențat considerabil de către ethosul pe care creștinismul apusean l-a produs și care a condus la ruina vieții creștinilor Apusului și a contemporanei lumi apusene în general.⁸¹

⁷⁹ Ibidem, pp.88-95.

⁸⁰ Ibidem, pp.106-107.

⁸¹ Ibidem, pp.118-124.

*

Este dificil pentru oricine să înțeleagă cum s-a născut convingerea că tradiția culturală apuseană este mai rafinată decât cea a Răsăritului. Oricare ar fi proveniența acestei convingeri, ea pare a fi considerată stare de fapt. Mai ales în lumea creștină, aceasta se întâmplă oricum, iar oamenii și cele două tradiții culturale acceptă această convingere fără discuție. Drept consecință, apusenii își expun un aer de superioritate și foarte ades au pretenții de la aceia care într-un oarecare fel provin din tradiția culturală răsăriteană să-și renege tradiția lor culturală și să se conformeze „superioarelor” moravuri apusene. Când, la începutul secolului nostru și într-un oarecare procent chiar și acum, funcționarul serviciului american de la emigrații îi spunea grecului terorizat că acum numele lui nu mai este Vasileios sau Konstantinos, ci William sau Charles, nu avea nici cea mai mică îndoială că era un misionar care îi civilizează pe barbari. Pe de altă parte, misionarul din răsărit se rușina de barbara lui origine și se grăbea să se anglo-saxonizeze. Își schimbase numele lui din Papadopoulos în Papson, își uitase limba lui maternă, vorbea copiilor lui o americană spartă ca vai de ea, iar finalmente și-a schimbat și religia și a devenit anglican, pentru că anglicanismul era religia anglo-saxonului.

Și chiar dacă nu și-a schimbat religia lui, a încercat pe cât a putut să-și protestantizeze ortodoxia astfel încât să fie mai puțin barbară. S-a limitat folosirea tămâiei și a lumânărilor și închinarea la icoane, pentru că toate acestea constituiau obișnuințe barbare.

În viața cotidiană au fost introduse de asemeni o mulțime de reforme într-un foarte scurt timp, reforme care aveau de-a face mai ales cu exprimarea sentimentelor, precum și cu valoarea și funcția corpului omenesc.⁸²

*

Exprimarea mâniei, atât de directă la răsăriteni și la mediteraneeni, a fost descurajată. Strigătele, un foarte comun și suficient de lipsit de pericol mod de exprimare a mâniei pentru răsăriteni și la mediteraneeni, au fost caracterizate ca și canibalism, iar abținerea, pacea și liniștea exterioară au devenit incontestabilele trăsături ale cultivării.

Exprimarea bucuriei a fost limitată de asemeni la zâmbete reținute, iar sărbătorile au pierdut atât de mult din vivacitatea lor, încât a devenit imposibil să vezi diferența dintre masa de după înmormântare și recepția nupțială.

Această mentalitate a influențat în Apus actul de cult ortodox, care este mai ales sărbătorire. Spontaneitatea credincioșilor a fost devorată, iar cultul ortodox a fost transformat într-o plictiseală docilă.

Exprimarea tristeții a fost redusă la o farsă respingătoare. Mulți ortodocși, care nu și-au remaniat comportamentul, vizitându-și prietenii anglo-saxoni în doliu, s-au găsit într-o poziție ciudată: aceea de fi mângâiați chiar de cei care erau în doliu, care încercau să cenzureze plânsul propriilor vizitatori, repetând dezgustător: „Nu plânge, scumpul meu, totul este perfect”.

⁸³

*

Foarte mulți ortodocși zelotiști, mai ales dintre cei care au schimbat sensul ortodoxiei, sunt indignați atunci când ortodoxia este amestecată cu tradiții și obiceiuri politice și naționaliste – cum le numesc ei pentru a se auzi mai șovinist. Acești oameni în mod clar nu se pot dezbată de anterioara lor prejudecată dualistă, adică separarea religiei de viață și limitarea acesteia fie la un intelectualism steril, fie la un oarecare gen de misticism exotic și pitoresc.

⁸² Ibidem, pp.124-125.

⁸³ Ibidem, p.125.

În realitate, dacă religia nu va deveni un mod de viață, o cultură care este trăită în viața cotidiană continuu, fără declarații făcute în gura mare, atunci constituie un simplu joc, artificiu și evaziune.

Elementul patogen al tradiției culturale anglo-saxone are rădăcini teologice. Acestea Izvorăsc din puritanism și cvietism, acești doi monștri repugnanți ai creștinismului, ai legalismului roman și barbarismului european.

O schimbare fatală de direcție a tradiției creștine este alterarea scopului de bază al vieții creștine: întâlnirea și unirea cu celălalt, cu Dumnezeu și cu aproapele, înlocuite cu obținerea progresului etic individual și a mântuirii individuale. Cu această concepție, nimeni nu va deveni membru al Bisericii atunci când se unește cu alte membre ale acesteia și devin cu toți împreună un singur trup, Trupul lui Hristos, ci atunci când, păzind câteva canoane etice bine definite, devine în mod esențial un om desăvârșit. [...] creștinul nu este cineva care și-a atins scopul, ci este cineva care se află într-o mișcare continuă și, în consecință, ceea ce îl face pe un om creștin este faptul că duhovnicește înaintează și se află într-o dezvoltare continuă, iar nu că are de păstrat continuu niște canoane.⁸⁴

*

Parabola Vameșului și a Fariseului este un foarte bun exemplu pentru aceasta. Fariseul era un om foarte vrednic. Nu era nici fur, nici desfrânat, ci mergea adeseori la biserică și făcea multe daruri și milostenii. Totuși, era satisfăcut de reușitele sale și credea că nu este necesar să facă altceva, și astfel a rămas în stagnare. De cealaltă parte, vameșul trăia o viață murdară, dar o recunoaște, nu este satisfăcut de aceasta și hătărăște să se pună pe treabă. Al doilea, iar nu primul, s-a pogorât mai îndreptat la casa sa, ne spune Hristos.

Întreaga tradiție răsăriteană se sprijină în mod creștin pe acest fundament. Creștinul apusean pare să ignore aceasta cu totul și, cu ajutorul generalizărilor lipsite de elasticitate, a dezvoltat o etică în alb și negru. A dezvoltat etica propozițiilor alternative, care a creat multe probleme încă de la început, dificultăți care devin foarte evidente și în zilele noastre. Creștinismul apusean a încercat să înfrunte consecințele eticii sale standardizate a propozițiilor alternative și a generalizărilor dezvoltând două modele dezastruoase: 1) Modelul eticii exterioriste și 2) declasarea criteriilor.

În realitate, primul dintre ele **transferă centrul de greutate de la tentativa de a fi creștin la tentativa de a părea creștin**. Foarte curând, creștinii apuseni au constatat că nu vor reuși niciodată, dacă singurul mod de a deveni creștin este să ții toate legile și canoanele. De aceea și-au concentrat toate forțele în direcția efortului de a părea că sunt așa cum ar trebui să fie. O trăsătură potrivită a acestei tactici o constituie **ipocrizia**, care de altfel este foarte cunoscută tuturor eticilor legaliste și inflexibile. Exact aceasta au însemnat fariseismul și puritanismul, iar ele au depășit cu mult cvietismul.

Celălalt model îl reprezintă declasarea criteriilor, astfel că dacă singurul mod de a fi creștin este să ții toate legile și canoanele atunci putem mări numărul creștinilor dacă putem reduce legile și canoanele pe care aceștia trebuie să le țină. Epoca noastră a avut parte până la saturație de adaptarea acestei tactici. A început cu protestantismul și s-a dezvoltat într-un foarte mare grad în papism, care a răspuns cu o impetuoasă permisivitate recentului exod și indiferenței adepților săi.⁸⁵

*

Este greu să spună cineva care dintre aceste tactici este cea mai sinistă. Prima a creat oameni falși, care își consumă energia lor nu pentru a se dezvolta, ci pentru a se ascunde. A doua amputează extazul vieții și o face plicticoasă și prozaică. Singurul lucru pe care îl așteaptă

⁸⁴ Ibidem, pp.126-127.

⁸⁵ Ibidem, pp.128-129.

apuseanul de rând de la sine însuși este să nu fure și să nuucidă, iar când ajunge la acest stadiu, stă și nu face nimic și în cele din urmă vegetează și finalmente se plictisește.

Nu i se deschide vreo perspectivă de mare inspirație în viața sa. De aceea se dedă unei infantile întoarceri spre sine însuși care îl conduce fie la depresie, fie la tulburări psihice. Atunci când nu poate să-și satisfacă totuși poftele sale, lumea se năruie. Nu ar fi avut șansa să cadă în depresie din cauza frustrărilor sexuale, dacă ar fi avut în viața sa vederile unui ascet, care de câte ori mânca, plângea gândindu-se că în timp ce își hrănea stricăciosul său trup, lăsa flămând nemuritoru-i suflet. [...] în acord cu concepția apuseană a eticii creștine, creștinul este acela care ține poruncile și nu este posibil ca un creștin să aibă aceste sentimente negative precum mânia sau ura. Această concepție a fost încorporată culturii apusene și, finalmente, exprimarea mâniei în limitele culturii apusene este considerată barbarie. Unui om cultivat nu i se permite să simtă și să își exprime mânia.

Drept consecință a acestei concepții, mânia este refulată și transformată în simptome patologice. Mânia refulată este pervertită și finalmente se exprimă pe căi indirecte, foarte bine deghizată și într-un mod cu totul aparte distructivă. [...] Duhul necurat al mâniei care iese din... barbarul răsăritean în strigăte și țipete, la omul din apus, care îl refulează cu un zâmbet, se întoarce aducând cu el șapte duhuri mai rele decât acesta, precum nevrozele de orice fel, psihozele, depresiile, abuzul de substanțe chimice, alcoolismul, fanatismul religios, bolile trupești precum cancerul și multe altele.

Incontestabil, situația „rafinatului” psihotic apusean este mult mai rea decât starea „needucatului” răsăritean care strigă. Mânia refulată este cauza multor fatalități din istoria lumii. Multe revoluții, războaie, măceluri au fost izbucnirea catastrofică a mâniei refulate. Același lucru este cauza multor consecințe catastrofice ale fanatismului religios, precum inchiziția și înfricoșătoarele crime ale comunităților calvine medievale.⁸⁶

*

Tratarea psihoterapeutică a unui individ tulburat psihic este în mod esențial un proces de orientare a omului apusean, pentru că **tradiția ortodoxă nu a acceptat tactica măștii exterioare și chiar dacă încurajează lupta pentru desăvârșire, condamnă mania desăvârșirii, care este negarea acceptării imperfectiunii și care pe limba Părinților este aroganță satanică.**

Este surprinzător cum creștinismul apusean a distrus imaginea biblică a lui Hristos și l-a prezentat ca pe un om pasiv și molatic cu obraji roșii și cu păr cârlionțat. Este deplorabil că mulți ortodocși sunt deranjați de puternicul și spontanul Hristos iconic al artei bizantine și au slăbiciune pentru dulceagul Hristos al artei apusene.

Este surprinzător cum creștinismul apusean a reușit să-L imagineze pe Hristos din a cărui ochi ieșeau flăcări și îi privea pe Farisei „cu mânie” (Mc. 3,5) ca pe un dulce și îngăduitor, cum a ajuns să-l prezinte pasiv și molatic pe energicul Hristos care a făcut un bici de ștreanguri și „i-a scos pe toți din templu” cu oile și boii lor, „le-a vărsat banii și le-a răsturnat mesele” (In. 2,13-16).

Este surprinzător cum creștinismul apusean a sfârșit prin a descrie ca tăcut și temperat pe acela care a rostit înspăimântătoarele „Vai”-uri și i-a numit pe Farisei și Cărturari „fățarnici”, „morminte văruite”, „șerpi”, „pui de vipere” (Mt. 23) și care i-a spus ucenicului ce îi propunea să evite patimile (răstignirii - n.a.): „mergi înapoia mea, satano” (Mt. 16,23).

Este de neînțeles cum Hristos a fost redus la un principe eunuc al păcii, deși a declarat cu hotărâre: „Nu socotiți că am venit să aduc pacea pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie. Căci am venit să despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra sa” (Mt. 10,34-36). Hristos a promis pacea, dar nu una ipocrită, o pace exterioară, ci reală,

⁸⁶ Ibidem, pp.129-131.

pacea lăuntrică: „Pacea mea o dau vouă”, a spus „nu precum dă lumea vă dau eu”(In. 14,27).⁸⁷

*

În ultimii ani, psihologia ne-a dat posibilitatea să constatăm cât patologic creează ethosul creștin apusean. Cultura apuseană, cu suportu-i puritan care accentuează atât de mult importanța succesului, încât cei care trăiesc în atmosfera lui cad în panică la eventualitatea ratării.

Societățile apusene nu pot suporta ratarea și refuză violent pe oricine ratează; însă cum ratarea este inevitabilă experienței umane, omul Apusului se preface. Poartă o mască foarte groasă pentru a-și ascunde adevărata față și adevărata viață pe care o trăiește subteran, iar pe celălalt îl privește ca pe un spion, ca pe un contra-candidat și ca pe o amenințare, de aceea nu se încrede în el și îl evită. Drept consecință, trăiește în van, într-o singurătate insuportabilă și viața lui nu are sens, pentru că satisfacerea nevoii omului de a întâlni pe altcineva nu este decisivă numai pentru împlinirea și dezvoltarea lui, ci chiar și pentru însăși ființarea lui.

Ca urmare a disperării lăuntrice pe care o trăiește din cauza tuturor celor amintite, omul Apusului dezvoltă diferite defensive nevrotice și negarea este dominantă. Încearcă multe moduri de a evada din starea sa de disperare precum drogurile, activitatea sau supraocupatia și încearcă să se convingă pe sine însuși că este un om fericit, pentru că are o mașină scumpă și o casă somptuoasă.

Încearcă să-și satisfacă nevoile lui umane prin dobândirea de bunuri mai degrabă decât prin comuniunea cu persoane, însă viața pe care o trăiește astfel este mizeră și vrednică de plâns și nu are nici o legătură cu viața pe care are posibilitatea să o trăiască. Deși se mândrește când este vorba de bunurile și confortabilitățile lui, în sufletul său simte că toate acestea nu sunt ceea ce dorește cu adevărat.⁸⁸

*

Când cineva vizitează țări precum India sau Tibetul, întâlnește oameni nespălați și flămânzi care își acoperă trupurile lor numai oase cu o zdreanță, dar în a căror privire se vede un străfund, o spiritualitate, în opoziție cu privirea omului occidental, care este plată și goală și care, dacă defensivele pe care le-a dezvoltat ca să nu vadă înfricoșătoarea lui stare nu sunt imbatabile, intuiește că acei cerșetori flămânzi au găsit acel singur lucru care „este trebuincios”, după cum spune Hristos, în opoziție cu omul apusean care se îngrijește și se agită „de multe” (Lc. 10,42). [...] **Omul există cu adevărat în măsura în care se întâlnește cu sufletul celuilalt în cea mai mare simplitate și împarte cu el cele mai profunde sentimente, acestea fiind fie disperarea, îndoiala, nesiguranța, fie dragostea amicală sau delicatetea. Numai atunci când împarte cu celălalt cele mai adânci trăiri, pozitive sau negative, comunică cu el, iar această nevoie de comuniune cu celălalt nu este o simplă nevoie, ci este Nevoia sa fundamentală.**

Lipsa acestei comuniuni este iadul. Pentru că în iad „nu se vede cineva cu aproapele față către față”, în timp ce raiul este acolo unde „cineva poate vedea fața celuilalt”, iar în acest rai ethosul apusean nu ne permite să intrăm, deoarece prin importanța acordată succesului se exclude comuniunea / societatea. **Pentru ethosul apusean omul este considerat realizat când are bani, o poziție înaltă, prestigiu și putere, chiar dacă nu există în viața sa o prezență umană.**

Este tragic că și noi ortodocșii am adoptat în practică acest ethos apusean și pentru a o constata cineva, va fi de ajuns să arunce o privire la publicațiile bisericești, unde domină elogiile la adresa reușitelor administrației bisericești și unde se dă impresia că toate sunt

⁸⁷ Ibidem, pp.131-132.

⁸⁸ Ibidem, pp.132-133.

paradisiace, iar păcatul nu mai există, chiar dacă în textele noastre liturgice și în operele Părinților Bisericii accentul se pune pe păcătoșenia umană.⁸⁹

*

Mulți istorici sunt de acord că disprețuirea și subestimarea barbarilor Apusului de către romeii Răsăritului a fost tragică greșală diplomatică a acelora. [...] Printre primii Răsăriteni care încep să fie impresionați cultural de către Apus este și însuși împăratul Manuel Comnenul, care concomitent i-a înfruntat pe apuseni cu o aroganță cumplită.

Energicul interes al lui Manuel pentru gusturile, obiceiurile și manierele apusene a provocat contrarietate în Răsărit, unde cultura de atunci era cu mult superioară celor din Apus, și a adus cele mai dezastruoase consecințe Imperiului.

Manuel Comnenul admira și imita pe cavalerii Apusului, i-a acceptat cu mult entuziasm pe apuseni în Constantinopol și le-a oferit poziții înalte. Erau apusenii romei sau barbarii apuseni? Oricum, politica filoapuseană a lui Manuel a vătămat mult Imperiul Roman de Răsărit și revolta locuitorilor din Constantinopol împotriva acestei politici a sfârșit cu măcelărirea latinilor din Constantinopol la 1182.

Admirația Răsăritului pentru Apus coincide cu declinul puterii și bogăției lui. Pare, deci, că confortul material al Apusului sau lipsa materială a Răsăritului (afectat mai mult decât Apusul de atacurile migratorilor - n.a.) a fost cel puțin una dintre cauzele schimbării. Istoria umană poate fi înțeleasă și explicată corect numai când există înțelegerea firii umane, care în mod esențial rămâne aceeași întotdeauna. Un studiu atent al firii umane asupra acestei chestiuni va ajuta la dezlegarea misterului. **Coruperea răsăritenilor în fața bogăției și realizărilor tehnologice ale Apusului este o realitate istorică pe care o constatăm și în zilele noastre, pentru că ea se petrece și acum.**⁹⁰

*

Este un acord ciudat sau aproape unanim al istoricilor, chiar și al celor ortodocși, că reprezentanții Bisericii răsăritene la sinodul de la Florența au fost considerabil inferiori cultural față de cei din Apus. O enumerare însă a membrilor sinodului care au luat parte activă de ambele părți arată clar că nu aceasta este realitatea. [...] Alocuțiunile lui Ioan de Montenegro (reprezentant al Bisericii apusene - n.a.) „nu erau altceva decât etalarea silogismului scolastic. În loc să explice cuvintele Sfinților Părinți în acord cu faptele lor, folosise diferite argumente scolastice pentru a determina sensul cuvintelor care erau cuprinse de diferite citate patristice”. [...] Cum deci s-a născut mitul superiorității latinilor? Răspunsul la această întrebare este poate impresia care a început încă de atunci să fie creată, cum că instrucția constă exact în formația scolastică și în îndemânarea dialectică pe care Latinii au arătat-o la sinodul de la Florența și care de atunci creează teribile sentimente de inferioritate răsăritenilor.

În afara acestuia, poate să existe și un alt motiv care este parte a răspunsului la tragică întrebare: Dorotheu de Mytilene menționează în istoria sa că grecii s-au simțit atât de bine în Veneția de-a lungul săptămânilor șederii lor (chiar și câțiva episcopi), încât au numit-o Pământul fâgăduinței, comparând nenorocirea propriului imperiu care era atunci oprimat de turci, cu libertatea și confortul vieții din Apus. Cei mai neputincioși greci au fost ademeniți cu ușurință încât să vrea să aspire la o conciliere care le promitea o bunăstare terestră abundentă.

Această promisiune a Apusului a devenit de atunci ispita continuă a grecilor și a ortodocșilor în general, de a-și părăsi modul ortodox de viață, care se identifică cu oprimarea și sărăcia, și să accepte pe cel apusean, care din ce în ce mai mult promitea bunăstarea, recunoașterea și ascensiunea socială. Această ispită a devenit foarte energetică, mai ales în

⁸⁹ Ibidem, pp.133-134.

⁹⁰ Ibidem, pp.148-149.

ultimii ani, pentru ortodocșii care emigrează în Apusul tehnocrat, dar care nu i-a lăsat neinfluențați nici pe aceia care nu emigrează.⁹¹

*

Reprezentanții Răsăritului de la Florența au fost orice altceva decât inferiori reprezentanților din Apus, dar au avut un teribil dezavantaj în relație cu aceștia. Erău divizați. Promisiunea confortului material și a slavei lumești i-a corupt pe unii reprezentanți ai Răsăritului și i-a făcut mai latini decât latinii.

Admirația modului de viață apusean și sentimentul respectiv de inferioritate avut de unii ortodocși la sinodul de la Florența și care continuă să-i posede pe mulți dintre membrii Bisericii răsăritene, a ascuțit extraordinar prăpastia dintre curentul raționalist și cel isihast care se ciocneau în spațiul Răsăritului.

Dacă într-adevăr sărăcia, mizeria, epuizarea socială au dat naștere admirației Răsăritului pentru modul de viață apusean, atunci putem să ne imaginăm cât s-a mărit această admirație în decursul dominației otomane, de-a lungul căreia romeii trăiseră în cunoscutele condiții de sărăcie și umilire.

De-a lungul primelor două secole ale dominației otomane, romeii s-au zbatut mai ales pentru supraviețuirea lor biologică și nu au avut posibilitatea să se gândească și să aspire la dezvoltarea culturală, ci înflorirea economică ce s-a înfăptuit în clasele lor de-a lungul secolului al optsprezecelea, a condus la renașterea intereselor lor culturale.⁹²

*

Fanarioții nu aveau interese religioase substanțiale. Fuzionarea lor cu Patriarhia s-a făcut din interes și avea în vedere prestigiul social. [...] Cultura educațională a Patriarhiei era unul dintre principalele interese ale fanarioților acestei epoci, deoarece ar fi vrut să-și asigure prin intermediul școlilor Patriarhiei formarea descendenților lor. Căci pentru fanarioții acestei epoci, formarea (poate întotdeauna) înseamnă educație intelectualistă, intelectuală și scolastică, conform modelelor apusene dominante în acea vreme.

Fanarioții nu numai că nu înțelegeau, dar și disprețuiau tradiția isihastă a Bisericii Ortodoxe. [...] Intelectualii fanarioți și dascălii pe care aceștia i-au desemnat în școlile Patriarhiei studiaseră la facultățile Universității din Padova sau la celebra școală Sfântul Athanasie din Roma, pe care Biserica papistașă o instituise, mai ales **în scopul latinizării ortodocșilor**. [...] Poporul, cu atașamentul lui față de propria tradiție, a văzut iluminismul Fanariților ca pe o încercare de catolicizare și dezortodoxire a sa și a desfășurat o atitudine vrăjmașă împotriva lui. Atitudinea acestor oameni simpli din popor a fost numită de iluminiști obscurantism și se poate chiar să fi fost, într-o oarecare măsură. [...]

Invidia reciprocă dintre Apusul creștin și Răsăritul creștin nu a fost atât politică pe cât a fost culturală. Apusul creștin a simțit întotdeauna pentru Răsăritul creștin ranchiuna pe care fiul adolescent o simte față de tatăl său, savant celebru.

Din acest motiv, polemica Apusului creștin împotriva Răsăritului creștin recurge adesea la tradiția lui culturală. [...] Cu cât își pierde puterile și sărăcește Răsăritul creștin, cu atât mai mult Apusul îl tratează de sus și ajunge până în punctul în care să considere de datoră sa de barbarizarea acestuia.

Întemeietorul metodismului, John Wesley, scrie în secolul al optsprezecelea despre obscurantismul și superstițiile creștinilor răsăriteni, despre care spune că nu ar trebui să se numească creștini pentru că în realitate sunt idolatri, atunci când creștinii Răsăritului profesau martiriul zilnic în numele credinței lor creștine.⁹³

⁹¹ Ibidem, pp.150-151.

⁹² Ibidem, pp.151-152.

⁹³ Ibidem, pp.152-161.

*

Și totuși, după cum o arată lucrurile, însăși această victorie a Apusului cultural constituie cruciala lui înfrângere, deoarece prin dominația lui s-a arătat patogen și mortal. Lumea a început deja să caute și va căuta mai mult alte soluții. Deci a sosit ceasul Răsăritului creștin, care are o concepție diferită față de Apus despre om, despre nevoile lui reale și despre cum vor fi satisfăcute aceste nevoi.

Raționalismul a fost testat și nu a corespuns nevoilor profunde ale omului. A sosit clipa ca lumea să încerce modul isihast pe care Răsăritul creștin l-a experimentat și a constatat că într-adevăr corespunde acestor nevoi. [...] În tradiția culturală creștină răsăriteană, nu este considerat cultivat cel care învață pe dinafară o gnoză cerebrală sau care dobândește capacități dialectice, ci acela care și-a purificat inima de patimile omenești, iar mai concret de **patima egoismului.** [...]

La acceptarea propovăduirii evanghelice, spune Ioan Gură de Aur, nici înțeleptul nu este ajutat de înțelepciunea lui, nici cel neînvațat nu este vătămat de ignoranța lui, iar dintre cele două, desigur, ignoranța înlesnește acceptarea propovăduirii evanghelice (Omilia a IV-a la I Cor.), iar aceasta deoarece cunoașterea și înțelepciunea lumii sau a cuvântului este fenomenologică, este cunoașterea care nu cunoaște, după Grigore de Nyssa. Numai credința, potrivit lui Maxim Mărturisitorul, este lucrarea și dezvăluirea adevăratei cunoașteri, iar la această cunoaștere sufletul omului ajunge atunci când lucrările (energiile)-părți, înțelepciunea și cumpătarea, cunoașterea teoretică și cea practică, se unesc. Sufletul cunoaște cu adevărat numai unificat în acest mod.⁹⁴

*

Tradiția răsăriteană creștină este sigură că adevăratul progres al omului se va realiza prin post și rugăciune, adică prin prefacerea lăuntrică a omului, care se realizează numai cu ajutorul harului lui Dumnezeu și prin asceza care nu este scop în sine, ci se face cu intenția de a ajuta la transformarea lăuntrică.

Tradiția răsăriteană creștină este convinsă că, cu cât fiecare membru în parte este infestat de narcisism, grijă față de sine, autoadorare, cu atât umanitatea nu va putea nicicum, cu ajutorul niciunui artificiu psihologic, economic, social sau politic, să construiască relații omenești sănătoase și societăți binecuvântate. [...] Nu are cu adevărat importanță ce imperfecțiune alegem pentru a justifica abandonarea cuiva. Când ne permitem nouă înșine pentru un motiv oarecare să-l abandonăm pe aproapele nostru, atunci mai devreme sau mai târziu îi vom abandona pe toți oamenii și toți ne vor abandona la rândul lor. Când acceptăm un păcat de moarte, atunci toate imperfecțiunile umane în cele din urmă se fac păcate de moarte. [...] Numai înlăuntrul acestui duh poate exista și familia. Dacă soții sau părinții nu se luptă să limiteze narcisismul lor, nu va putea să existe nici mariaj, nici familie, după cum se vede clar din judecata acestor instituții ale contemporanei societăți consumiste. [...] Într-adevăr, adeseori îi auzim pe mulți dintre romeii din Occident prezentându-ne câteva dintre aceste admirabile „tehnici” care vor da soților posibilitatea să aibă fiecare tot ceea ce vrea și în același timp să rămână cuplu. Însă decăderea mariajului în epoca noastră arată că credința în aceste „tehnici” și în posibilitățile lor este infantilă și demonstrează la acest capitol că soluția la problemele existențiale ale omului nu este o soluție tehnocrată.⁹⁵

*

Viața duhovnicească în Răsăritul creștin se bazează într-un grad foarte mare pe cunoașterea de sine. Cu cât omul estimează „mari cele despre propriul sine”, cu atât nu îl

⁹⁴ Ibidem, pp.175-177.

⁹⁵ Ibidem, pp.178-180.

cercetează harul lui Dumnezeu și este chinuit de ispite „până ce își va afla boala sinelui” și se va refugia la Dumnezeu în umilință. „Căci îndurarea urmează smereniei”.

Avva Pimen a spus că „dacă va ajunge omul la cuvântul apostolului, toate sunt curate celor curați, se va vedea pe sine ca cel mai mic dintre toate creaturile. Spune fratele: cum e cu puțință să mă consider mai mic decât un ucigaș? Răspunde Avva că dacă va ajunge omul la înălțimea acestui cuvânt și va vedea om ucigând, va spune că acela a făcut acest păcat numai o dată, eu însă ucid în fiecare zi”.

Omul cunoaște că inima sa a atins curățenia atunci când „îi consideră pe toți oamenii buni, și nimeni nu-i va părea acestuia necurat și pângăritor”, spune Isaac Sirul.

Cu o astfel de atitudine care exclude abandonarea aproapelui, relațiile umane se pot dezvolta vertical și orizontal.

Abandonarea aproapelui în cultura apuseană este o tehnică defensivă cu ajutorul căreia fiecare încearcă să se protejeze spre a nu fi abandonat el însuși. Temeiul acestei abandonări este neținerea câtorva canoane sociale care până a deveni canoane sociale au fost rețete etico-religioase, fundamentate pe pervertirea legalistă puritană a învățaturii morale creștine.⁹⁶

*

Dacă din lăuntru inimii omului vine tot răul care îl pietrifică atunci când se dedă patimilor, atunci circumstanțele exterioare nu au o prea mare importanță.

Unii oameni trăiesc onest și virtuos, în timp ce alții trăiesc necinstit și păcătos. Diferența nu constă într-o constrângere exterioară, ci în posibilitatea pe care o are omul de a-și alege modul său de viață.

În raport cu cât este un om plin de har, el poate să-și ajute aproapele să-și vadă decăderea și să fie mântuit din ea. Broaștele (patimile) au fost stârpite în Egipt atunci când Moise și-a întins mâinile. Privind la brațele deschise ale lui Hristos pe Cruce, sau la brațele întinse ale fiecărui om care își răstignește eul în numele lui Hristos, **omul poate să se mântuiască de demonii lui interiori, iar nu având în vedere o realitate exterioară impersonală.**

Răul exterior care poate să-l vatăme real pe om este (acela care este) proiecția răului interior.⁹⁷

*

La prima întâlnire cu profesorul meu consultant (de la Facultatea de Teologie „Holly Cross” din Boston), acesta m-a întrebat dacă-mi terminasem masteratul sau doctoratul. Necontaminat de microbul științificității, cum eram atunci, i-am răspuns că eram interesat să dobândesc câteva cunoștințe, iar nu să obțin o oarecare diplomă. Profesorul meu consultant a rămas mirat și a încercat să mă convingă că fără asigurarea dată de diplomă, cunoștințele mele ar fi aproape inutile. (într-o viziune, desigur pragmatică - n.a.) Întrucât, așa sau altfel, pentru mine această chestiune nu avea nici o importanță și pentru că am constatat că între felul meu și al lui de a gândi exista o prăpastie de netrecut, am căzut de acord să mă ocup de master. [...] În grupă eram destul de taciturn, și asta din mai multe motive. Din cauza greutăților provocate de limbă nu înțelegeam destule lucruri, însă dincolo de aceasta, chiar dacă atunci încă nu conștientizasem, trăiam o violență brutală. Profesorul coordonator, utilizând o tehnică folosită uneori în grupurile psihodinamice pentru a distruge atitudinea defensivă a unui membru inactiv al grupului, m-a atacat în forță și printre altele mi-a spus: „Noi facem atâtea ca să ni te apropiem, iar tu nu faci nimic”.

Atacul m-a surprins și i-am spus: „Vă comportați asemenea unui copil care a găsit o cutie și întrucât nu poate să o deschidă, o sparge, ca să-i vadă conținutul. În țara mea, am continuat, istorisim povestea unui păstor pentru a cărui manta au pus rămășag soarele cu vântul,

⁹⁶ Ibidem, pp.181-182.

⁹⁷ Ibidem, p.186.

care dintre ei i-o vor scoate. A început mai întâi să sufle vântul, însă cu cât sufla mai tare, cu atât mai strâns păstorul își înfășura mantaua sa. Apoi a încercat soarele și cu raza sa caldă l-a făcut pe păstor să-și scoată mantaua. Întrebați, am adăugat, ce am făcut eu ca să mă apropii de dumneavoastră. Vă voi spune. Am învățat limba dumneavoastră. Am studiat teologia dumneavoastră. Am învățat să mănânc mâncărurile dumneavoastră care nu sunt vestite pentru savoarea lor. Ce ați încercat dumneavoastră să cunoașteți și să aflați despre mine? Nu mi-ați recunoscut nici măcar dreptul de a purta numele meu și mi-ați dat un nume, cum faceți de obicei, pe care nu l-am avut niciodată. Nu au putut să spună nimic. Însă de atunci eu nu am mai permis anglo-saxonilor să mă traumatizeze și să-mi vândă concepția că ei sunt cei cultivați, iar eu barbar.⁹⁸

*

Orice cuvinte am folosi pentru a descrie iubirea, o vom avea subminată decisiv, întrucât o prezentăm ca discurs și nu ca degustare a vieții. De aceea, oricât au fost de frumoase cuvintele care adesea au fost rostite de-a lungul ultimilor ani – și într-adevăr au fost foarte frumoase - , cuvintele au început să-și piardă într-un mod foarte primejdios puterile și în scurtă vreme vor provoca numai plictis, dacă nu cumva îl provoacă deja.

Omul contemporan, împovărat de starea sa de disperare, a început să considere toate aceste cuvinte frumoase drept bătaie de joc. După opinia mea, astăzi problema este dacă vom găsi curajul să recunoaștem că propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu nu poate să fie despărțită de realizarea lui în plan pastoral. Și va fi cel puțin deplorabil dacă noi vom descoperi astăzi ca soluție psihologia, cât și cele legate de ea, care nu constituie decât încercarea ratată a lumii apusene de a înfrunta **separația dintre gândire și viață pe care scolastica a creat-o**. Ar fi de asemenea blasfematoriu să insinuăm că joncțiunea dintre gândire și viață ar fi o realitate necunoscută tradiției creștine, pe care ar fi descoperit-o recent psihologia.⁹⁹

⁹⁸ Ibidem, pp.66-69.

⁹⁹ Ibidem, pp.82-83.

URIAȘA MANIPULARE A OMULUI CONTEMPORAN (ASPECTE PRIVIND GLOBALIZAREA ȘI POSTMODERNISMUL)

Cu toții am avut ocazia să constatăm uneori, mai mult sau mai puțin dezamăgiți, că lumea în care trăim diferă de ceea ce ea se proclamă sau se dorește a fi: o lume civilizată și democratică. Neconcordanța se datorează mai ales faptului că așa-zisa civilizație modernă și democrația, ca fundament al acesteia, se îndepărtează tot mai mult de origini și de sensul lor inițial, pe care le reneagă și le disprețuiesc. Lumea modernă pare să uite cu totul de Dumnezeu. Biserica Catolică traversează perioada cea mai grea din însăși existența ei, dar, nici ortodoxia sau alte religii tradiționale nu sunt scutite de ofensiva mondială dezlănțuită împotriva valorilor acestora. De asemenea, lumea actuală se îndepărtează de cultura autentică, promovând una practică, de consum (tip coca-cola, cum o numește Theodor Codreanu), «adevătată» sau croită pe măsura omului „consumerist” (fără a ști însă, adeseori, ce anume consumă).

Pentru a putea înțelege implicațiile globalizării actuale, care împinge omenirea pe marginea prăpastiei și mai ales **tragedia omului contemporan**, supus forțat unui proces de transformare într-un om nou - *homo globalis sau cetățeanul universal* - (mărginit, pragmatic, apatrid, ateu și mai ales materialist!), avem nevoie de o abordare transdisciplinară. În acest sens, contribuțiile unor autori precum Tiberiu Brăilean și Theodor Codreanu sunt semnificative și ne înlesnesc atât cunoașterea noilor tendințe și mutații din lumea contemporană, dar și meditațiile noastre proprii. Aș vrea să cred că următoarele fragmente pot constitui un imbold, un punct de plecare pentru apărarea identității noastre și a valorilor creștine și naționale, puse astăzi la stâlpul infamiei de către forțe obscure dar adepte ale globalizării, de către intelectualii adevărați, cu devotament față de patria și neamul cărora aparțin prin naștere.

*

În fond, ambiția transdisciplinarității, frumos și subtil ilustrată de textele lui Tiberiu Brăilean, este de a schimba orientarea dominantă a civilizației noastre, de a pune stavilă proiectului cartezian prin unificarea cunoașterii fragmentate. Revoluția s-a produs, în bună măsură, pe linia fizicii cuantice, care a dovedit că subiectul și obiectul nu sunt radical distincte și că legăturile dintre ele nu se sprijină doar pe cauzalități locale, ci răspund unei cauzalități globale, ceea ce a condus, treptat, la nevoia unei schimbări de paradigmă epistemologică.

Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie chiar textul ce dă titlul acestui volum, Grădinile lui Akademos, urmat de Universitatea viitorului. Educația este un element structurant al vieților individuale și al dinamicilor sociale, iar globalizarea problemelor sale este o realitate de netăgăduit. Cum la fel de limpede e și impasul în care s-a ajuns.¹⁰⁰

*

Universitatea trebuie să serbeze universalitățile. Vocația sa nu este să creeze specializări înguste, să parceleze câmpul cunoașterii, ci să creeze și să disemineze cultură, să învețe oamenii să gândească, să formeze nu atât inteligențe, cât caractere. Obiectivul său este omul deplin, miraculos și misterul său. În loc de aceasta, ea produce în serie mare intelectuali lipsiți de cultură, produce diplome, parafe și titluri, cultivă o funcție preponderent comercială, un soi de negoț intelectual în care numărul distruge calitatea. Idioția savantă, beția de cuvinte, perspectivele obscure s-au cuibărit și se simt bine în acest spațiu consacrat al "gândirii libere".

Universitatea nu trebuie să predea "materii", ci spiritualitate. Menirea sa nu este să producă ceea ce Patapievici numea "calfe proaste", iar Nietzsche "cretini educați", ci spirite

¹⁰⁰ Cezar Ivănescu, în Prefață (Către o nouă viziune asupra lumii) la volumul lui Tiberiu Brăilean, *Grădinile lui Akademos*, Ed. Junimea, Iași, 2005, p.7.

luminate, prin intermediul maștrilor spirituali, care sunt profesorii (dar nu masoni, desigur!). Un profesor este ca un actor, de dorit magistral, un model de erudiție și comportament, ce îți oferă chei de descifrare a tainelor cunoașterii și vieții, de împlinire destinală. De aceea, învățământul la distanță este un nonsens.¹⁰¹

*

Oricât de mare ar fi **orgoliul specialiștilor**, ei nu pot vedea dincolo de peștera în care s-au autoclaustrat, de îngustimea propriei specializări, devenind ceea ce Malraux numea “intelectuali lipsiți de cultură”. Există un mit al “bunului specialist”, care face să nu fii văzut cu ochi buni dacă te aventurezi spre un nivel de cultură generală ceva mai ridicat, atunci când cărțile îți sunt cumpărate și de “amatori”. Devii suspect sau chiar periculos. Spre onoarea lui, și Hayek a fost, spre pildă, acuzat de amatorism și diletantism după succesul de public al Drumului către servitute. Scrisul bun și notorietatea publică sunt semne de neseriozitate științifică în ochii universitarilor cu pretenții bovarice de specialiști. Cum arăta H.-R. Patapievici, preluând un avertisment mai vechi al lui Jakob Burckhardt, „progresul științific a fost adesea întârziat de o formă de obtuzitate, cultivată cu aroganță de «spiritele academice și de profesori» - die Akademiker und Professoren: este vorba de **retragerea trufașă în specializarea cea mai îngustă profesional, adică mai mărginită intelectual și aruncarea discreditului social asupra interesului diletant, adică îndrăgostit față de cultură, în general.**

Profesorul este un mânuitor de idei, pe care le împărtășește cu cei mai tineri. El nu este un meșteșugar ager, ci un formator de spirite, de personalități. Nu atât acumularea de cunoștințe este importantă în acest sens, cât deprinderea de a gândi, care-l ridică pe om pe scara de contemplator al universalilor. [...] **Cu toții avem nevoie în viață de modele, iar destinul ne hărăzește ore astrale în care întâlnim oameni deosebiți. Astfel de maștri ai destinului ne amprentează puternic, ne pot schimba cursul vieții și rămân pentru noi repere fundamentale dincolo de succesiunea evenimentelor temporale. Și cred că învățătura vie a profesorului, transmisă direct, cu toate nuanțele sale inconfundabile, cu toată încărcătura sa de sens, rămâne superioară literei scrise. Un ochi fin al maestrului știe să pătrundă adânc în sufletele discipolilor săi, să-i învețe să gândească, cu stil, cu eleganță. Cum spunea Țuțea, teatrul seminar este o formă estetică, adică de stil. Așa trebuie să și fie, cred, un profesor, un model de erudiție și comportament, care oferă chei de descifrare a tainelor cunoașterii și vieții, de împlinire destinală.**¹⁰²

*

Într-o Universitate a viitorului, viziunea trebuie centralizată, iar autoritatea centrală trebuie desființată, conform cu ceea ce germanii numesc, Ordnungstheorie - teoria organizării instituționale. [...] **Cel mai greu e întotdeauna să schimbi mentalitățile.** Pentru aceasta e necesar – cum spunea Marx – ca educatorii (formatorii) să fie reeducați (desigur, în alt sens). Or, aici s-au înregistrat mai curând involuții, în ultimul timp. Problema este a transformării sistemului birocratic – administrativ actual, plin de vicii structurale, într-un sistem viabil. [...] Este nevoie de multă creativitate în modelarea schimbării instituționale. Aceasta necesită nu atât experimente conceptuale, cât, mai ales, **identificarea căilor și modalităților de introducere sau de restaurare a normalității**, ca stare generatoare de progres, capabilă să dezvolte o productivitate societală cât mai mare. Conducerea altruistă, (care) este mai mult o artă decât o știință. Consider că nu se poate conduce performant (o universitate și nu numai - n.a.) decât în baza unor principii ce reprezintă atributele Divinității: Binele, Adevărul, Dreptatea, Frumosul, Dragostea. Aceasta îmi amintește de o icoană descrisă de Florenski, în care, din Duhul Sfânt,

¹⁰¹ Tiberiu Brăilean, op. cit., p.9.

¹⁰² Ibidem, pp.9-13.

curgeau asupra celor aleși șapte raze de har: înțelepciunea, rațiunea, sfatul, tăria, cunoașterea, evlavie și frica de Dumnezeu.

În viitor, conducerea Universității va trebui să asigure un echilibru delicat între descentralizarea operațiilor și coordonarea controlului.¹⁰³

*

Așa-zisul "consens washingtonian", care a asigurat victoria asupra comunismului și guvernarea lumii în primii ani de după "sfârșitul istoriei", nu mai este valabil astăzi, în sensul că nu mai oferă mijloace de gestionare eficientă a conflictelor. **Apariția lui homo globalis, cu identitate transmisibilă pretutindeni în "satul global"**, despre care vorbea Marshall McLuhan cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, și a noilor mize conflictuale, viteza nemaiîntâlnită cu care se derulează evenimentele, precaritatea funcționării instituțiilor și lipsa de control asupra proceselor, ca și o seamă de provocări pe care omenirea nu le-a mai cunoscut par să-i dea dreptate lui Robert Kaplan, care avertiza că **ne îndreptăm către anarhie**. [...] Așa cum arăta recent și Henri Kissinger, spre deosebire de trecutul nu foarte îndepărtat, astăzi amenințările sunt abstracte și difuze. "Niciodată înainte, spunea el, nu a fost necesar un război fără fronturi și fără repere geografice bine definite și să se desfășoare, în același timp, eforturi pentru reconstruirea principiilor fundamentale ale unei ordini mondiale, care să ia locul celei dispărute în fumul și flăcările celor două turnuri de la World Trade Center". [...]

Am creat riscuri pentru planetă pe care nici o altă generație nu le-a creat. Trăim acum un moment decisiv al unei posibile schimbări, cu oportunități, dar și cu riscuri teribile: globalizarea terorii, a crimei, a drogurilor, a traficului de conștiințe ș.a, iar ca un corolar, promisa fabricare de oameni. Quo vadis, Domine?

Problema fundamentală e cum să construim o lume și liberă și sigură. Obiectivul propus pare să fie un capitalism global funcțional. Este el și posibil? Capitalismul a fost până acum un fenomen național, nu a fost global niciodată. Ceea ce ni se propune reprezintă un salt conceptual cuantic: armonizarea chiar uniformizarea diferitelor modele sau tipuri de capitalism și impunerea unui model unic. Piața dictează aceste evoluții, ea disciplinează guvernele și nu invers. [...] Dar aici, Antony Giddens vorbea despre „globalizarea de jos în sus și globalizarea de sus în jos”. Este vorba despre două tendințe concomitente ce au surse diferite, dar finalitate unică. Prima este tendința pieței, cu toate forțele ei, ce tinde către unicitate; a doua este o tendință ce se greșează pe prima și încearcă să o controleze, dar o deformează, încercând să impună un anumit tip de globalizare, o nouă ordine internațională, susținută mai întâi de o nouă arhitectură financiară internațională.¹⁰⁴

*

Colapsul comunismului nu garantează valabilitatea și viabilitatea democrației occidentale, sau imposibilitatea apariției unor **tiranii mai subtile**. În acest sens, Alexis de Tocqueville spunea că „despotismul trebuie să trezească mai multe temeri într-o epocă democratică”. **În S.U.A, democrația trece prin riscuri mai mari ca oricând și acestea vin, în bună parte, din surse încă obscure**. Platon deja atrăgea atenția că după democrație urmează tirania și nimic nu garantează că actualele regimuri democratice nu ar putea semăna în curând cu oligarhia Atenei sau Spartei antice. Tocmai viața îndestulată a cetățenilor atenieni sub Pericle i-a orbit, oprindu-i să vadă pericolul ce se insinua din interior, din lăncezeala burților pline, pe care grecii o și considerau a fi adevărată sclavie. Și astfel s-a produs un puseu al forțelor primare, ajungându-se la războiul peloponesian, care a ruinat totul. Oare nu seamănă bine această situație cu cea de azi?

¹⁰³ Ibidem, pp.14-15.

¹⁰⁴ Ibidem, pp.17-19.

Robert Kaplan asemăna evoluția, democrației cu cea a creștinismului, care s-a impus ca prima religie a lumii, dar a cunoscut, în același timp, numeroase frământări și schisme. [...] **Propovăduind democrația în exterior, ea este uitată la ea acasă** (bună pentru alții, care însă o acceptă foarte greu sau chiar o refuză - n.a.) [...] **Societatea e produsul nevoilor noastre, iar guvernarea e produsul corupției noastre. De aceea, spre pildă, părinții fondatori ai Americii au evitat modelul republicilor antice grecești, bazate pe virtute, optând pentru un model utilitarist, ce manipulează masele și le canalizează instinctele egoiste și materialiste spre scopuri considerate benigne, cum este idealul burților pline. Numai că am văzut ce pericole se ascund în spatele unui astfel de nobil ideal.**

Așadar, **ce se va întâmpla cu democrația**, în condițiile în care securitatea oamenilor este atât de amenințată, conflictele militare se înmulțesc și se intensifică, căpătând tot mai mult caracterul unei confruntări globale? ¹⁰⁵

*

Parafrazându-l pe Nichita Stănescu, **nu cumva un guvern mondial a și apărut**, devreme ce n-a apărut încă? Puterea nici nu mai aparține preponderent statelor. Din primele 100 de puteri economice ale lumii, 51 sunt **corporații multinaționale**. Primele 200 de astfel de corporații dețin 28% din activitatea economică a lumii, iar primele 500 realizează 70% din comerțul mondial. **Ele sunt avangarda unei organizări darwiniene a politicii, în care toată lumea se luptă cu toată lumea și supraviețuiește cel mai apt.** La fel s-a întâmplat și când principatele feudale au devenit state. **Acum, puterea trece preponderent dinspre acestea, dinspre politic, spre economic, spre finanțe, informații și medii de comunicare.** Ia naștere un Leviathan corporatist, care acționează global, sinergic cu mediile politice, academice și comunicaționale, bazat foarte mult pe performanțele noilor tehnologii. Cum profetiza Saint-Simon (apologet al comunismului! - n.a.), „guvernarea oamenilor va fi înlocuită de administrarea **bunurilor**” (omul ca marfă - n.a.). În aceste condiții, democrația își pierde înțelesul (drepturile omului nu mai au sens - n.a.), mai ales că guvernării și guvernații nu mai aparțin neapărat unei comunități sau unui teritoriu anume, iar ceea ce ne paște este **un regim hibrid, care nu știm încă prea bine cum va arăta.** Cât despre Occidentul democratic, va avea și el destinul atâtor civilizații remarcabile, care au dispărut în istoria omenirii. [...]

Începând cu cruciații, Occidentul a ieșit modificat din toate contactele cu lumea musulmană. Mă întreb cum vor arăta el și valorile sale după actualul conflict, ce se anunță la fel de lung și cel puțin la fel de complicat? ¹⁰⁶

*

Huntington (Samuel P.) evidențiază clivajele ce se adâncesc în interiorul societății americane, faptul că **elitele sale s-au deznaționalizat și nu mai reprezintă America profundă, în vreme ce religiozitatea, patriotismul și atașamentul față de tradiții, mândria de a fi american rămân, mai curând, apanajul claselor defavorizate.** America este condusă de un mic grup de oameni, care au confiscat puterea în scopul dominării întregii lumi, o elită cosmopolită, formată din **politicieni, lideri ai marilor corporații tradiționale, proprietari ai unor trusturi de presă și câțiva intelectuali globaliști**, în timp ce majoritatea populației devine tot mai naționalistă și mai tradiționalistă. Așadar, elite cosmopolite, adevărate „suflete moarte”, rătăcesc poporul american, **târându-l în aventura globalistă, unde îl amenință dezastre de proporții.** Soluția ar fi, în opinia autorului, **întoarcerea la origini, la spiritul religios și autentic patriotic al părinților fondatori.** (ai națiunii - n.a.)

Într-adevăr, elitele au devenit tot mai transnaționale, universaliste, izolându-se într-o „bulă socio-culturală”, iar mulți intelectuali au „trădat” valorile tradiționale (ca «intelectuali

¹⁰⁵ Ibidem, pp.19-20.

¹⁰⁶ Ibidem, pp.20-21.

adevărați» ce sunt! - n.a.) și argumentează superioritatea morală a identificării cu omenirea ca întreg, a cosmopolitismului. În acest sens, spre pildă, Amy Gutmann, de la Princeton University, susține că „cea dintâi fidelitate a americanilor nu trebuie să fie pentru Statele Unite sau altă comunitate politică suverană”, ci pentru „umanismul democratic”. Suveranitatea națională trebuie să facă loc „suveranității individuale” și „comunității mondiale a ființelor umane”. **Naționalismul și patriotismul sunt înfierate ca „forțe ale răului” oriunde în lume, în timp ce excepționalismul american promite realizarea „națiunii universale”, prin răspândirea, chiar și forțată, a valorilor americane în alte societăți.** În opinia actualei elite conducătoare, distincția dintre America și restul lumii este pe cale să dispară, datorită triumfului iminent al puterii americane și a atractivității culturii și civilizației de peste ocean (mai ales în rândul tinerilor! - n.a.).¹⁰⁷

*

Dar cel mai puternic vector al globalizării este cel economic. **Economismul a creat o forță ce transcende, în desfășurarea ei tot mai orgolioasă, frontierele naționale, tinzând spre o piață unică, adică spre integrarea vechilor economii naționale într-o entitate globală, cu erodarea corespunzătoare a rolului și autorității guvernelor naționale.** În context, constată Huntington, marile corporații întorc spatele Americii. Concerne mari, cu baza în S.U.A., precum Ford, Motorola, Coca-Cola, Aetne, Kimberly-Clark, Price Castco și multe altele, au devenit tot mai puțin americane, recrutându-și conducerea și mâna de lucru practic din întreaga lume, în slujba intereselor globale, care nu întotdeauna coincid cu cele ale guvernului american. [...]

Democrația americană, arată autorul, a devenit tot mai puțin reprezentativă, establishment-ul american, public și privat, cosmopolit și antireligios, s-a separat tot mai mult de poporul american, **politica externă nu mai este americană, ci internaționalistă sau imperialistă.** America s-a apucat să facă „ordine” în lume, să facă pe jandarmul universal. Este aceasta menirea sa? Această evoluție intră oarecum într-o logică de dezvoltare imperială a marilor civilizații. Dar, în acest fel, identitatea americană este periclitată. [...]

Viziunile cvasi-profetice ale lui George Orwell și Aldous Huxley par să fie confirmate, în bună măsură, de desfășurările actuale. La noi, Orwell este relativ mai cunoscut prin *Ferma animalelor* și *1984*, traduse de ani buni, dar *Brave New World* (*Mândra lume nouă*) a lui Huxley mai puțin. Or, mi s-au părut foarte interesante proiecțiile sale din această lucrare apărută în 1932 (!), date fiind și remarcabile asemănări cu analiza huntingtoniană. Huxley „construiește” o lume ce astăzi ne apare nu doar ca înspăimântător de posibilă, o anti-utopie de genul celor din imaginarul lui Bosch, privind **o lume degradată, răsturnată cu susul în jos, ci chiar o prezență reală, generând unele dintre spaimile noastre cele mai profunde: este lumea în care trăim.**¹⁰⁸

*

Huxley prezintă o lume dominată de „o nouă ordine mondială”, condusă de un organism supranațional, ale cărui decizii sunt adoptate într-un cadru non-transparent, fără consultarea indivizilor în numele cărora se iau respectivele decizii, un guvern totalitar, o „dictatură binevoitoare”, ce se preocupă de grijile și nevoile oamenilor așa cum le înțelege ea, prin prismă ideologică. **De fapt, indivizilor mai mult li se creează, prin manipulare, printr-o condiționare de tip pavlovian, nevoi și dorințe, care mai apoi să fie satisfăcute, într-o manieră tipică unei societăți de consum.** Totul lucrează în favoarea unei elite productiviste, ce acționează și controlează totul la scară globală. Nu se mai produce pentru a se consuma, ci se consumă pentru a produce, un consumerism ieftin și gratuit (vezi și Pascal Bruckner, *Mizeria prosperității*, sau Rebe Guenon, *Domnia cantității și semnele vremurilor*).

¹⁰⁷ Ibidem, pp.21-22.

¹⁰⁸ Ibidem, pp.22-23.

„Regele consumator”, individul în general, este redus la o creatură cu reflexe condiționate, lipsită de creativitate, a cărui fericire constă în a repeta cotidian o serie de acte banale, fără o viziune, fără o perspectivă mai vastă. Datorită descoperirilor din genetică și biotehnologie, are loc o teribilă manipulare a viului, omul devenind o componentă înlocuibilă, programat ab ovo să funcționeze strict specializat, fără a-și depăși atribuțiile, o standardizare dusă la extrem, exceptând – firește – pe membrii clubului discret care conduce lumea.

Un alt proces anticipat de Huxley este cel de **desacralizare**, de pierdere a verticalității și, prin aceasta, de **dezumanizare**, de **alterare a esenței umane a sistemului de maternitate bunăoară, sau a respectului filial**, ajungându-se la o socializare artificială, lipsită de comuniune, de solidaritate, de etică. Structura socială nu se mai bazează pe un cod moral puternic, pe valori comune. **Dragostea și căsătoria devin non-valori prohibite și degradante.** Oamenii trăiesc ca într-o rezervație, sau într-o imensă eprubetă, cu impresia fermă că aceasta e lumea, că așa arată ea dintotdeauna...¹⁰⁹

*

Produsele „noi culturi” se impun în special prin **media, prin filme și prin publicitate. Un adevărat bombardament mediatic inoculează treptat, subliminal, „valorile” noii ere, programând individul într-o manieră hipnopedică, inculcându-i-se gesturi, atitudini și comportamente „potrivite”.** Aceasta începe încă din copilărie, cu ajutorul televizorului, calculatorului și al unei educații „adevate” și continuă, desigur, la maturitate. În ficțiunea (?) lui Huxley, oamenii trăiesc o viață secularizată (aceeași, timp de secole - n.a.) și bine „securizată”. Orice urmă de spiritualitate autentică, valorile și simbolurile sunt deturnate și distorsionate până la grotesc, golate de sens și, până la urmă, înlocuite. [...]

Am intrat în timpul pasionant al marilor sinteze. Numai astfel putem înțelege ce se întâmplă și cu, ajutorul lui Dumnezeu, arunca o lumină salvatoare asupra acestor desfășurări bezmetice, ce par să scape oricărui control, amenințând însăși viața pe pământ. Viața și gândirea trebuie să se unească într-o teognoză vie, care nu e posibilă decât prin intervenția Providenței. Avem nevoie în analiza teoretică și în acțiunea noastră practică, ce nu trebuie despărțite, de un principiu teandric, divino-uman, integrator, care nu poate fi decât o formă de revelație care să recenzeze ideile și ființele până la unitatea propriei sale esențe, principiu aflat în lume, dar care nu este din lume, ci de mai presus de lume: este principiul cristic, în care integrarea nu e una pur conceptuală, ci existențială, ontologică. Prin asumarea de către Hristos a firii umane, ne-am integrat en Hristo în comuniune cu Dumnezeu. **Hristos a refuzat stăpânirea acestei lumi, arătându-ne că nu acesta e scopul vieții, ci înțelegerea și trăirea sa profundă în taina adevărului, în comuniune sfântă, deoființială, căci ce poate fi mai frumos decât să te vezi pe tine însuși în Dumnezeu prin celălalt...** Paul Evdochimov spunea că „nu cunoașterea limpezește taina, ci aceasta din urmă limpezește cunoașterea. Cunoaștem numai datorită celor pe care nu le vom cunoaște niciodată”.¹¹⁰

*

În opinia lui M. Castells, globalizarea economică a fost plănuită de către țările G-7, marile corporații transnaționale și instituții financiare globale. **A rezultat un cazinou global, operat electronic, în care fluxurile financiare nu urmează regulile de piață, ci manipulează piața.** Prețurile nu mai sunt stabilite de raportul cerere-ofertă, ci influențate de diferitele strategii de investiții promulgate de computer, de aprecierile subiective ale unor analiști cu influență, de evenimentele politice și de tot felul de alte turbulențe imprevizibile. Piețele globale de capital implică tranzacții zilnice de peste două trilioane de dolari, influențând decisiv cursurile de schimb ale monedelor și lipsind de independență politica economică a guvernelor

¹⁰⁹ Ibidem, pp.23-24.

¹¹⁰ Ibidem, pp.24-25.

naționale. [...] **Singura valoare prețuită sunt banii. Întregul sistem este proiectat având în centru idolul monetar (și înmulțirea banilor - n.a.).**

Am introdus astfel, în inima economiilor și societăților noastre un fetiș pe care-l slujim cu cele mai sofisticate mijloace disponibile și care ne condiționează decisiv viața. [...]

O altă caracteristică importantă a capitalismului global o reprezintă **febra marilor fuziuni și concentrări de capitaluri**. Marile corporații acționează în acest sens cu o capacitate debordantă. Majoritatea fuziunilor corporative procură „prestigiu corporativ”, dar nu aduc cu ele mari avantaje în direcția eficienței economice sau a profitabilității și produc schimbări structurale dramatice, pentru care oamenii sunt complet nepregătiți. În plus, speculațiile și falsurile fac ca multe active sau titluri să aibă valori umflate artificial, creând, astfel o buclă financiar-monetară tot mai detașată de economia reală, un balon de săpun ce se poate sparge la orice turbulență, generând crize de proporții, cum s-a întâmplat în Mexic (1995), Asia de Sud-Est (1997), Rusia (1998), Brazilia (1999), Argentina (2002) ș.a.¹¹¹

*

Adeptii capitalismului global susțin că fluxul noii economii va ridica „toate ambarcațiunile”. Analiza lui Castells însă ne arată că lucrurile nu stau deloc așa. „Lupta dintre diverși capitaliști și tot felul de clase muncitoare – scrie el – este subsumată opoziției fundamentale dintre logica frustă a fluxurilor de capital și valorile culturale ale experienței umane”. **Discrepanțele de avuție s-au accentuat mai mult ca oricând. O elită globală de speculatori financiari, antreprenori și specialiști în high-tech conduce lumea, în timp ce marea majoritate sărăcește.** Diferența între venitul pe locuitor între Nord și Sud a crescut de la 5 USD în 1960 la 15 USD în 2003. Cincimea cea mai bogată din populația planetei deține 85% din avuția globală, iar cincimea cea mai săracă doar 1,4%. Averele primelor trei persoane cele mai bogate o depășește pe cea a celor 600 milioane cele mai sărace. Chiar în S.U.A, 15% din populație trăiește încă sub pragul sărăciei. Iar tendința este de accentuare în continuare a polarizărilor. Costurile ecologice ale noii economii sunt încă și mai grave decât impactul lor social, afectând biosfera și viața umană în general, în moduri ce pot deveni curând ireversibile. Competitivitatea în economia globală este atât de acerbă, încât reglementările de protecție a mediului sunt eliminate în loc să fie întărite, pentru a reduce cât mai mult costurile de producție. [...] **Revoluția Tehnologică Informatică, crede autorul, a transformat decisiv și relațiile tradiționale de putere. Rețeaua a devenit forma de organizare dominantă în toate domeniile, iar participarea la aceste rețele a devenit, în zilele noastre, sursa esențială de putere.** Indiferent că e vorba de economie, de educație, de politică, de comunicații sau de domeniul militar, aceste rețele sunt, de fapt, interconectate la nivel global și dezagregă puterea statală prin **coruperea procesului democratic**, devenit astfel, unul plutocratic. Castells observă că autoritatea politică s-a deplasat în mod semnificativ de la nivelul național la cel local și regional, dând naștere „statului – rețea”. Uniunea Europeană este, în acest sens, cel mai bun exemplu, prin multiplele conexiuni orizontale, interregionale, pe care le asigură. Aici statele au cedat din propria suveranitate, în schimbul unei influențe crescute a blocului continental la care au aderat. **Oricum, adevărata putere nu se mai găsește nici la nivelul statelor, nici al corporațiilor, ci al rețelelor financiare globale, pe care nimeni nu le mai controlează cu adevărat.**

Noile tehnologii au făcut posibilă integrarea comunicațiilor prin combinarea sunetelor și a imaginilor cu cuvintele într-un „hipertext” unic. Această integrare a comunicațiilor afectează în mod fundamental cultura, putând duce la integrarea tuturor formelor de expresie culturală într-un hipertext electronic, o rețea lingvistică de cuvinte, sunete, imagini și alte expresii culturale, separate de istorie și de geografie, o rețea care ne guvernează și creează lumea de mâine. Distincția dintre real și virtual devine din ce în ce mai dificilă, iar în era informației –

¹¹¹ Ibidem, pp.27-29.

conchide autorul – adevăratele bătălii sunt bătălii culturale. Din analiza lui M. Castells rezultă că, în forma sa actuală, capitalismul global este o formulă neviabilă și trebuie regândit din temelii. [...] Dar toată lumea este de acord, și autorii prezentați în primul rând, că parcurgem o epocă de transformări globale, la capătul căreia lumea va fi cu totul alta. Dacă va mai fi...¹¹²

*

Încet, dar sigur, protestele antimondializare se mută din stradă în mediile academice. Remarcabilă este, în acest sens, contribuția profesorului Joseph Stiglitz, laureat al Premiului Nobel pentru economie pe anul 2001, fost consilier al președintelui Bill Clinton și apoi economist - șef al Băncii Mondiale, din această ultimă calitate demisionând, de altfel, pentru ași afirma opoziția față de cursul dogmatic al politicii organismelor monetar-financiare internaționale, sau a ceea ce unii numesc deja, mai mult sau mai puțin voalat, „guvernarea mondială”. [...] Stiglitz consideră că, în forma actuală, globalizarea înregistrează efecte mai curând negative, traduse prin întreruperi ale creșterii economice și accentuarea nedreptăților sociale, în principal. Desigur, globalizarea s-a dovedit eficace în dezvoltarea producției, a tehnologiilor și consumului, scoțând chiar din sărăcie zone întregi ale planetei, dar toate acestea – crede autorul american – cu prețul accentuării dramatice a inegalităților și a unor crize devastatoare care au răvășit Africa, Asia, America Latină ș.a. [...]

Mondializarea financiară este, de asemenea, demontată cu argumente din interiorul sistemului, considerându-se că desfășurarea acesteia avantajează excesiv proprietarii, băncile, că normele de rentabilitate impuse de piață sunt nesustenabile și vor sfârși prin a înăbuși creșterea și dezvoltarea. De toate acestea s-ar face vinovată și clasa politică actuală care, în cea mai mare parte, nu înțelege noile realități. [...]

Evenimentele de la 11 septembrie demonstrează câtă ură, câte tensiuni s-au acumulat, la ce reacții poate conduce această formă de globalizare bazată pe o dominație unilaterală: pe polarizarea și mai mare a bogăției, pe nerespectarea angajamentelor privind dezvoltarea durabilă, implicând ajutoare mai mari pentru dezvoltarea țărilor sărace, optimizarea fluxurilor financiare, îmbogățirea funcționării instituțiilor internaționale cu responsabilități în domeniu, reducerea fenomenelor de excludere și periferizare ș.a.¹¹³

*

Această altă modernitate pentru care pledează Burke (Edmundi, în sec. al XVIII - lea), împotriva „Luminilor” și a raționalismului cartezian, reflectă o schismă vizibilă până astăzi în Europa, cel puțin între partea sa continentală și singularitatea conservatoare a insularilor britanici. Legile morale sunt, potrivit filozofului englez, legi naturale, înscrise în natura umană. Există, cum acredita și Adam Smith, o ordine universală, ce guvernează inclusiv destinul societăților umane. Omul e o ființă imperfectă și failibilă, dotată cu rațiune și cu voință, dar înscrisă în istorie și guvernată de ordinea universală amintită, care e de sorginte divină, dar pe care avem capacitatea de a o înțelege odată dezvoltată. [...] Moralitatea naturală se manifestă în comportamentul omului și în funcționarea instituțiilor sale, în primul rând în **religie** și în **drept**, care formulează limitele morale ale vieții în comun, în societate, care este cadrul în care adevărata natură umană capătă expresie, dezvoltându-se ca ființă morală, virtuoaasă. Statul sau comunitatea politică cu menirea de a crea și respecta condițiile acestei dezvoltări. Politica nu este altceva decât o prelungire a moralei (ce frumos!) în civilizație. Astfel, schimbările radicale, revoluțiile nu sunt indicate, ele putând duce la afectarea naturii umane. Ca ordine divină transpusă social, ordinea naturală, nu trebuie perturbată. În locul revoluției, Burke recomandă **reforma**, care îmbină schimbarea și stabilitatea, în limitele naturii umane, ale tradiției etc.

¹¹² Ibidem, pp.29-30.

¹¹³ Ibidem, pp.35-37.

Autorul britanic respinge teoria “drepturilor naturale” ale omului, “democrația pură”, așa cum apare ea la Hobbes, Locke și Rousseau, și se declară adeptul unei “guvernări mixte”, în care ideea de ordine și cea de unitate sunt esențiale. El lansează o idee pe care o va prelua ulterior Leo Strauss, numind-o “egalitarism permisiv”, o idee ce cultivă virtuțile civice și valorile morale ce trebuie să stea la baza actului de guvernare, dar critică dur excesele Revoluției franceze, populismul și demagogia, în general. Schimbările trebuie să fie naturale, moderate, să fie rezultatul unui compromis între interesele inevitabil diferite ale subiecților.

Libertatea pentru Burke nu poate fi înțeleasă decât în contextul diversității, al inegalităților naturale și ordinii sociale, al moralității, care respectă diferența, limitele și tradiția. Revoluția franceză ar fi păcătuit nerespectând toate acestea, introducând un egalitarism și un individualism periculos, confundând libertatea cu libertinajul și centralizând excesiv puterea, ceea ce a dus, până la urmă, la pierderea libertăților fundamentale și, desigur, a egalității, la distrugerea ordinii sociale, ceea ce reprezintă păcatul capital. [...] Libertatea are limite morale și politice și drepturile omului trebuie astfel înțelese, dacă vrem ca ele să nu rămână o simplă abstracțiune. Înțelese corect, ele reprezintă necesara contrapondere a oricărei puteri politice și asigură stabilitatea societății. Burke acceptă și ideea de contract social, dar pentru el, acesta este înaintea de toate **unul moral**, nicicum unul comercial. Tradițiile pe care vrea el să le conserve, în spirit pur britanic, cuprind, în bună măsură, idei liberale, cum sunt pluralismul și libertatea bine înțeleasă, descentralizarea și primatul comunităților locale. Ceea ce critică Burke mai apăsător este **falsul universalism al rațiunii iluministe și schimbarea de dragul schimbării**. El prețuiește mult noțiunea de **echilibru**, fără de care nici un experiment politic nu este posibil, ducând fie la dictatură, fie la utopie, care mai apoi reinventează istoria. Or, nici un politician nu poate inventa istoria; ea este, până la urmă, generată de natura și cultura comunității respective, de experiența sa morală, a cărei prelungire este și trebuie să fie politicul.¹¹⁴

*

Isprava francezilor (boicotarea Constituției europene în 2005) demonstrează că un astfel de megaconstruct continental nu poate fi realizat doar prin reglementări juridice standarde tehnice. Este nevoie de ceva mai mult: este nevoie de un spirit european, de o conștiință europeană. **Fără fundament spiritual, nici o civilizație nu rezistă. Or, cea europeană de astăzi este singura din istoria omenirii care nu se bazează pe un solid fundament spiritual religios, ci pe “superbia rațiunii”** (în spiritul filozofiei lui Aristotel și Platon – n.a.). Europeanii sunt mai preocupați acum de drepturile homosexualilor și ale lesbienelelor, “zeițe ale rațiunii”, decât de fundamentele sale creștine. După 17 luni de negocieri sterile, eurocrații au reușit să-L alunge pe Dumnezeu dintre coperțile Constituției, de teama “amenințării” la adresa laicității și a Republicii. Și atunci, în ce cred europeanii? Care e liantul spiritual al casei lor comune, despre care se vorbește atât? Mult invocată “Europă socială” nu-L poate înlocui pe Dumnezeu.

Spiritul cartezian a infestat Franța până în esența sa profundă. De aceea, religia cu cei mai mulți practicanți aici este Islamul. Chiar un om luminat, erudit, un sociolog eminent ca Edgar Morin ajunge să scrie într-un număr recent din *Le Monde des Religions* o “Evanghelie a pierzaniei”, în care parafrazează credo-ul creștin “Să fim frați pentru că suntem mântuiți!” cu lozinca “Să fim frați pentru că suntem pierduți!”, propunând o acceptare a crizei de sens, sau acceptând că suntem pierduți, forjarea unui sens pur uman, plecând de la ideile de fraternitate și solidaritate, dar fără mântuire. Te strânge în spate...Citind toate astea mi-am amintit de bisericile din Belgia și Danemarca, pe care le-am văzut transformate în restaurante (brrr!), mi-am amintit cum anul trecut la Paris, un nespălat mi-a ținut calea către biserică cu un fluturaș pe

¹¹⁴ Ibidem, pp.39-40.

care desenase o măicuță fumând sub inscripția “Să salvăm Republica, să salvăm laicitatea!” Au salvat-o.

Văzând ce imensă nevoie de sacru a relevat moartea Papei Ioan Paul al II-lea, mă întreb ce va urma? Vor urma libertina Olandă, unde sondajele ne arată o rată de 73% împotriva Constituției, “putreda” Danemarcă, nerecunoscătoarea Irlandă ș.a.m.d. O civilizație bătrână, imobilă, aflată la sfârșitul unui ciclu de dezvoltare și care nu realizează beneficiile pe termen lung, pe care le poate aduce sângele proaspăt al Estului și vocația sa spirituală. Mă întreb tot mai des dacă vreau să fac parte dintr-o astfel de Europă...¹¹⁵

*

Lumea modernă este produsul spiritului protestant și al celui iudaic, la care a încercat să se adapteze și catolicismul, în vreme ce ortodoxia a rămas, în bună măsură, încremenită în proiect, pendulând între anarhism social și formalism etatist. [...] După modernitate urmează postmodernitatea; după postmodernitate urmează haosul? **Lumea pare cuprinsă de haos. Astăzi e aproape la fel de greu să fii creștin adevărat, cum era în primele secole de după Golgota.** Impoderabila relație a vizibilului cu invizibilul a fost uitată. Nu mai vedem nimic dincolo de propria umbră aruncată pe un pământ ce ne suportă tot mai greu. În loc de a prețui și a cultiva iubirea infinită de care suntem în stare, am investit alienant în dezvoltarea unei gândiri inevitabil limitate, care ne-a făcut nesupuși, rebeli și rebarbativi (apropo, “islam” înseamnă tocmai “supunere”) și **am pierdut credința, ca act viu de percepție imediată, de “pipăire” reciprocă dintre om și Dumnezeu, de ancorare în Absolut.** [...] Am ajuns să considerăm anormalitatea drept normalitate. Mă gândeam cu stupeoare că **noi, modernii, suntem singura civilizație din istoria omenirii care am separat puterea politică de cea religioasă, înlocuind legile divine cu legi umane și așezându-l, practic, pe om în locul lui Dumnezeu.** [...]

Poate că americanii au înțeles mai repede decât alții miza strategică uriașă pe care o are acest spațiu (al lumii arabe sau Orientul mijlociu) în noua eră pe care o vor “globală” dar un război rămâne, totuși, un război care, pe lângă toate ororile tradiționale, poate conduce la discreditarea democrației și la apariția unui pericol totalitar, ce se naște chiar în interiorul societăților cele mai dezvoltate “în numele libertății”. **Or, adevărații creștini știu că singurul război îngăduit după chemarea Mîntuitorului este lupta cu propriile păcate...** [...]

În 1983, J.F.Revel anunța sfârșitul democrațiilor, incapabile -credea el- de a lupta contra “celui mai redutabil inamic exterior: comunismul”. După numai câțiva ani, comunismul se prăbușea. Imediat, cu o promptitudine remarcabilă, F. Fukuyama anunța “sfârșitul istoriei” prin impunerea erga omnes a sistemului capitalist. Istoria a luat însă o pauză extrem de scurtă, pentru că imediat a fost anunțată identificarea unui nou inamic total: islamismul radical. Răspândit, fanatic și insinuat în mijlocul societăților occidentale, acesta ne promite un conflict de lungă durată, atipic, cu inamici nevăzuți și fronturi nenumărate; este ceea ce putem numi hiperbolic “războiul de o mie de ani”.¹¹⁶

*

Huntington constată și consideră ca determinant procesul de desacralizare a Occidentului, însoțit de o creștere a aroganței acestuia, faptul că valorile occidentale au devenit foarte materialiste, considerate de către mulți drept decadente: dezintegrarea socială, distrugerea familiei, lipsa solidarității, șomaj, droguri, corupție, prostituție, criminalitate ș.a. **O societate în care dimensiunea morală aproape că nu mai contează, în care banul face legea, iar cultul său înlătură orice scrupul.** Or, concomitent, o bună parte din lume cunoaște o resurrecție religioasă și nu poate înghiți “valorile” Occidentului odată cu produsele sale. [...]

¹¹⁵ Ibidem, pp.41-42.

¹¹⁶ Ibidem, pp.42-46.

Astăzi, capitalismul tinde să devină global, caracterizat prin piețe deschise, liberalizarea fluxurilor de capital și dominația corporațiilor multinaționale. Or, la acest nivel – crede autorul (Robert Gilpin) – sistemul nu poate supraviețui în absența unei conduceri “puternice și înțelepte”. “Continuitatea pieței nu se poate baza doar pe criterii de eficiență, ci și pe protecția și sprijinul acordat perdanților.” [...]

Bruckner (Pascal) atacă virulent economismul, **sacralizarea economiei și a capitalismului**, denunțând în același timp, tendința maniheistă ce se manifestă în tratarea unor asemenea subiecte. [...] Bruckner, și nu e singurul, care crede că economia a devenit astăzi o adevărată religie civilă, rece și austeră, dar care, cu sprijinul unor scheme, tehnici și modele riguroase și tot mai sofisticate, desfășoară o fervoare asemănătoare cu cea a unui cult. Într-o lume desacralizată, marcată de scepticism și incertitudine, spiritul descumpănit transferă înflăcărea pierdută asupra a ce are mai la îndemână: prosperitatea materială, înavușirea, care din mijloc devine scop în sine. Numai că aici se ascunde un mare pericol, cel al căderii într-o “idolatrie perdantă”, care înseamnă -de fapt- moartea spiritului ce vrea, astfel, să se salveze. De aici, un rechizitoriu sever al mercantilizării vieții cotidiene, al consumerismului și viciilor sale. [...] Foarte mulți oameni de afaceri intră în politica mare, care a devenit o afacere. Puterea se concentrează, astfel, în tot mai puține mâini, ca și avuția. [...] Zidul banilor creează bariere de castă și chiar o nouă limbă, un nou esperanto planetar, vorbită de o elită transnațională, este Wallish-ul, engleza de pe Wall Street.¹¹⁷

*

Unii conducători occidentali par resemnați, și, în general, se poate spune că politicul nu mai stăpânește lucrurile, că este tot mai neputincios în fața puterii, a dominației sferei financiare. [...] **În goana nebună după profit cu orice preț, zeificând raidurile speculative și averile făcute peste noapte, au fost uitate adevăratele valori ale capitalismului: creativitatea, perseverența, spiritul de echipă, inițiativa dublată de cumpătare, soliditatea instituțională, răbdarea, echilibrul și mai ales, munca și economisirea. Și atunci, este pervertită însăși natura sistemului, care a devenit un mare cazino. Sistemul trebuie reformat. E nevoie cum spunea Ronald Reagan, să ne reîntoarcem la bază. [...] Se joacă prea mult la cacialma, se tranzacționează iluzii, în goana după profituri facile și rapide, singura regulă fiind lipsa oricărei reguli. Lumea e un cazino. Într-un astfel de joc nu pot exista, desigur, numai câștigători, ci și perdanți și pierderi. Numai că, în timp ce câștigurile sunt individualizabile (ca și în cazul Caritasului - n.a.), pierderile după o logică stranie – se socializează rapid și se periferizează, perdanți devenind cu toții, în calitatea noastră respectabilă de cetățeni universali... În concluzie – scrie Bruckner – “ca să se elibereze de fanatism, de indigență, de ignoranță prin puterile încrucișate ale științei, industriei și comerțului, omenirea s-a aservit, la rândul ei, zeităților tehnicii și economiei. Iar acum ne întrebăm cine ne va elibera de ele? [...]**

Pentru a produce o teorie și o structură socială și economică radical diferită **este nevoie de o veritabilă revoluție culturală, de metalitate în primul rând.** Miza este foarte mare, căci de capacitatea noastră de a produce o asemenea schimbare și a trăi în armonie cu natura, cu întregul univers, depinde însăși devenirea civilizației umane. Rețeaua de relații ce leagă omenirea de întregul din care face parte este atât de complexă, încât fiecare gând, gest sau cuvânt are o importanță extraordinară pentru echilibrul ansamblului. Ca și fiecare sentiment, iubirea fiind recunoscută ca liant al universului. De aceea, **lucrurile trebuie privite sistemic, nici o însăilare de studii parțiale neputând fi considerată satisfăcătoare. Trebuie să fondăm o societate a spiritului.**¹¹⁸

*

¹¹⁷ Ibidem, pp.59-81.

¹¹⁸ Ibidem, pp.82-91.

*Avem nevoie să revalorizăm tradiția. Catolicitatea (în sens de universalitate) poate fi realizată numai prin ortodoxie (dreapta credință). Astfel s-ar putea dobândi o ecumenicitate autentică care poate fi alternativa viabilă și dezirabilă la materialismul și nihilismul globalizării atee în curs. Avem nevoie de o resurecție transfiguratoare care să releve adevărata fire a omului. Ea trebuie să vină din interior, din lăuntru nostru și al Bisericii celei VII. [...] Tăria ne vine din relația cu Cel prea înalt, ne verticalizăm. [...] Nunta Spiritului cu lumea se serbează în om și salvează lumea. Cum spunea Rudolf Steiner, “**tragedia materialismului constă în faptul că nu poate înțelege ce este materia**”. [...] Există un sens al comunității așa cum există un sens al omului. Deuteronomul ne învață că Dumnezeu a creat popoarele după numărul îngerilor săi așezând fiecăruia câte unul ca protector. Astfel, ordinea de jos devine un reflex al ordinii de sus. Cetele neamurilor sunt precum cetele îngerilor, fiecare națiune își are esența în Cer. De aceea, pacea între neamuri este ca o liturghie săvârșită de îngeri în toate limbile pământului, slăvind Numele cel sfânt al Dumnezeului păcii.¹¹⁹*

*

Nevoia indispensabilă de legături între diferitele discipline s-a tradus prin apariția, către jumătatea secolului al XX-lea, a pluridisciplinarității și interdisciplinarității.

Pluridisciplinaritatea are în vedere studiul unui obiect al unei singure discipline de către mai multe discipline odată. [...] Interdisciplinaritatea are o ambiție diferită de cea a pluridisciplinarității. Ea se referă la transferul de metode de la o disciplină la alta. [...]

***Transdisciplinaritatea** privește, după cum o indică prefixul “trans”, ceea ce se află în același timp între discipline, ceea ce trece prin ele și ceea ce e dincolo de orice disciplină. Finalitatea ei constă în înțelegerea lumii actuale, unul din imperative fiind unitatea cunoașterii.¹²⁰*

*

*Creând omul, Dumnezeu a dat sens creației sale. Dar omul căzut e chiar cel care suferă de maladia altui tip de antropocentrism, cel luciferic, împărțit de **moderni** și adâncit de amintitul “nou antropocentrism” **postmodern**. Omul izolat de Creator este egoist, opunându-se lumii ca lumen și neantizând-o, convins că i se cuvine orice. [...] Am insistat atât de mult asupra antropologiei creștine pentru a demonstra că există alternativă mai bună la “noul antropocentrism” postmodern. De fapt, acest “nou umanism” este încă o utopie la vechile utopii ale comunismului. Este utopia unui hedonism consumist, care se imaginează cel mai “realist” între “realisme”. Denis de Rougemont spune, însă, că doar omul care se roagă este realist. Or, omul “concret” sau “recent”, creație a paradigmei postmoderniste, râde de omul care se roagă și-l crede anacronic, mitoman etc. **Omul postmodern a părăsit atât de mult calea adevărului, încât rătăcirile lui devin demente, paralizat fiind în distracții, în pornografie și în violență malefică.** [...]*

*Secolul al XVIII-lea a adâncit, în Europa, o falie puternică între creștinism și lume. Vinovățiile trebuie egal împărțite, dar e cert că Biserica se depărtase cam de mult de doctrina “simfoniei” care făcuse gloria creștinismului patristic din Bizanț. Teologia scolastică, indulgențele și Inchiziția au determinat marile zguduiri ale Reformei. [...] Uluiitor devine faptul că revoluțiile europene se declanșează în numele Luminii. Este o cruntă ironie că în plină domnie a Bisericii lumea se descoperă fără lumen, opacă și încălțită, încât începe să creadă că lumina poate veni din sine însăși, ruptă de religie. Îți vine să crezi că religia însăși s-a rupt de Hristos, de vreme ce în numele ei se pot comite orori. Oare nu condamnă Inchiziția luminile minții, pe un Giordano Bruno, pe un Galilei? Deja diavolul trona în Biserică. Iar **masoneria își va lua misiunea să aducă în lume lumina în locul religiei.** Așa începe Lucifer să treacă drept*

¹¹⁹ Ibidem, pp.189-194.

¹²⁰ Basarab Nicolescu, în Anexe, op.cit., pp.209-210.

Dumnezeu. Gloria secolului al XVIII-lea este de a fi al Luminilor. Una din cele mai stranii răsturnări din istoria lumii, încât secolul cel nou se ridică împotriva lipsei de lumină, ajungând să numească evul mediu creștin drept obscurantism (întunecat - n.a.), adică înăbușitor de lumină în lume!¹²¹

*

Când ne gândim la lumea – lumen din teologia creștin-ortodoxă a Părintelui Stăniloae, conchidem automat că Europa se depărtase, de fapt, de marea comoară a creștinismului patristic, acesta, la rândul-i fiind înfrânt, ceea ce și explică prăbușirea Bizanțului. Omul a mărit, astfel, distanța dintre el și lumina Duhului sfânt, recăzând în violență malefică. Franța se pomenește în plină criză sacrificială, uitând calea hristică a rezolvării acesteia și pariind doar pe raționalismul justiției. **În locul libertății după fire, inteligenția franceză în frunte cu Jean Jacques Rousseau, proclamă libertatea după natură și decretează codul drepturilor și libertăților omului, marea miză a Revoluției Franceze. Dar nu există libertate după natură, nici egalitate sau dreptate, căci ar trebui să credem că natura își este suficientă sieși, că are suport ontologic în sine, ceea ce au și crezut metafizicile materialiste ale veacului, declanșând un război de anvergură împotriva religiei și a Bisericii, care-și recunoașteau, astfel, penetrarea de către diavol. Libertatea e numai după fire, care transcede natura, în lucrarea energiilor divine.** Când Biserica s-a pomenit în mijlocul crizei sacrificiale, adică în violența revoluției, Papa Pius al VII-lea a intervenit cu o bulă papală, încercând restaurarea libertății augustiniene, știind cât de primejdioasă pentru omenire e abordarea jertfei hristice. Cert e că **revoluțiile europene vor instaura o ruptură profundă între tradiție și modernitate**. De la societățile arhaice până în secolul Luminilor, predominantă a fost soluționarea crizei sacrificiale fie prin victima ispășitoare (ceea ce încă se va mai încerca în Franța, în conflictul franco-german, prin “afacerea Dreyfus”), fie ritualic, în spiritul învierii creștine, fie prin spălarea onoarei în duel, soluție consacrată în viața aristocratică a evului mediu, fie pe calea justiției, care va deveni cea mai eficientă în societățile moderne. Lumea fără lumen este “partea diavolului”, cum s-a exprimat Denis de Rougemont. Este o lume a dezbinării, a dublului monstruos, a răzbunării perpetue, o lume semibarbară, în care Cain trebuie să-lucidă pe Abel, iar urmașii acestuia să se răzbune, la rândul-le, pe Cain. Cine nu crede să arunce ochii în viesparul răzbunărilor din Orientul Mijlociu, unde în plină postmodernitate sacrificiile umane par interminabile, încât nici o lege de drept internațional nu le poate stopa. Lumea ca haosmos e bântuită de violența diabolică. Postmodernii se iluzionează când cred că în haosmos sunt posibile civilizația și cultura. Haosmosul e perpetuă “deconstrucție”, ca să mă exprim în jargonul post-modernist, adică eufemistic, iar de-a dreptul spus, e distrugere, descompunere, marș entropic către nimic. Violența în lume nu ține de ontologic, dar exprimă inaptitudinea diavolului de a crea, o violență malefică indusă omului căzut, asociată cu o falsă complexitate opacizantă, dincolo de care tronează nimicul. Moartea e forma ultimă a violenței, cu o dublă privare de libertate, a victimei și a călăului. De aceea moartea este ultimul dintre mistere, în fața căruia toți suntem “egali”, cum a spus-o Eminescu. Poetul a numit-o enigma, runa. Ea e lumea fără lumen.¹²²

*

Dacă norma augustiniană era Iubește și fă ce vrei!, acum, după André Bercoff, libertatea eului nu mai poate fi îngădită de iubire, ci e la voința nelimitată a individului: “Laissez-moi faire de moi ce que je veux”. Desigur fără nici o autoritate transcendentă. Omul e liber cu telecomanda televizorului în mână, într-un ocean de cultură fără capodopere, în care toate obiectele au drept de venerație: Borges și Kitsch-ul, Sandra Brown și coca-cola, într-un hedonism global, dar fără Shakespeare, Kant și poezii blestemați, căci aceștia n-au cunoscut

¹²¹ Theodor Codreanu, *Transmodernismul*, Ed. Junimea, Iași, 2005, pp.29-35.

¹²² Ibidem, pp.35-36.

fericirea. [...] Spre a nu se cădea în elitism, **mess-media a decretat vremea show-bussiness-ului, a publicității, a filmului american contra celui european, care e anacronic prin problematizare și finețuri artistice.** Tradițiile au fost abandonate ca rămășițe posibile ale trecutului. A trecut pentru totdeauna și vremea modernismului “disperaților”, al lui Kafka, al lui Emil Cioran, al lui Eugen Ionescu și al altora.[...]

Un conflict de remediat, zice Finkelkraut (Alain), rămâne încă între școală și elevi, fiindcă în vreme ce “școala este modernă, elevii sunt postmoderni”, încât **se poate vorbi de o criză a învățământului.** În consecință, trebuie împachetate gramatica, istoria, matematica, limbile clasice și depuse la muzeul de curiozități, iar în locul lor introduse disciplinele opționale, muzica rock, cu variantele ei postmoderne, metoda cea mai eficientă trebuind să devină **jocul.** “Puțin importă ce inteligență dezvoltăm prin joc”, precizează Fienkielkraut, important e ca, finalmente, tânărul să știe a mânui mașina, nu gândirea. Dar toate astea nu-s suficiente. În școală și societate, avem nevoie de o muzică fără Mozart, de o filozofie fără Kant, de o literatură fără Tolstoi, Dostoievski și Proust, o artă fără Michelangelo și Brâncuși etc. Elitele postmoderniste autohtone l-au putut completa ușor pe Fienkielkraut, scoțându-l din istorie pe Mihai Viteazul și introducând-o pe Andreea Esca, punând la grea îndoială necesitatea prezenței în manualele școlare a lui Eminescu, a lui Sadoveanu, a lui Rebreanu, a Mioriței, locul lor putând fi ușor luat de postmodernității în viață, care cultivă jocul simulacrelor.

Peste toate, însă marea performanță a “noului antropocentrism”, apreciază Fienkielkraut, este crearea nu numai al unui om nou, dar al unui nou popor planetar, dincolo de criteriul rasial și etnic. Iată cum multiculturalismul a dat roade. Cum se numește acest nou “popor”? **“Tinerii”**: acest popor este o apariție recentă.¹²³

*

Inteligenția românească și-a imaginat că ideea asupra “omului recent” este o invenție a domnului H.-R. Patapievici. El a putut constata, probabil, că “tinerețea” contaminează întreaga suflare de pe glob. Identitățile etnice, care trezesc atâta repulsie filozofilor postmoderni, pot să dispară liniștite, căci tinerii sunt gata să le substituie. Cum? Tinerii au puterea să respingă “convențiile vestimentare”, să se lepede de literatură, să prefere “benzi desenate”, muzica rock etc., toate contra exprimării verbale: cultura coca-cola în locul culturii cuvântului. [...] Or, omul postmodern s-a săturat de a fi persoană. **Comunicarea pe internet este o non-comunicare, căci e un nesfârșit joc al mesajelor anonime, pur distractive.** Iată de ce persoana (**Je**) a fost înlocuită cu Je-une, zice Fienkielkraut, recurgând și el la un joc de cuvinte. Spre a scăpa de rușinea identității naționale și individuale (care te mai obligă să te și exprimi într-un idiom destinat dispariției!), societatea postmodernă are datoria să stea cu fața spre Jeune, spre adolescența fără prejudecăți identitare. [...]

Era postmodernă, avertizează filosoful francez, este a vidului existențial, ca ultimă fază a democrației. Delirul mascator al nimicului, a apărut din lungul hedonism al consumatorismului occidental, culminând în “idolatria valorilor juvenile”. Dacă burghezul a fost figura centrală a modernismului, locul i-a fost luat, în postmodernism, de adolescentul fără personalitate: “Le Bourgeois este mort, vive l’Adolescent!” Înlocuirea conceptului de popor cu acela de jeunesse, observa și Edgar Morin, înseamnă apariția unei “bioclase”, în spiritul politicii corecte americane. Postmodernitatea riscă să fie dictatura minorităților de diverse soiuri, a discotecilor, a copiilor care cântă și dansează. Aneantizarea semnificației, din care postmodernii își fac un titlu de glorie, dezvoltă în creierul uman “emisfera nonverbală”: “Noi suntem lumea, noi suntem copiii”. Este **izbânda infantilismului, a barbariei, a lui Zombie.**¹²⁴

*

¹²³ Ibidem, pp.40-42.

¹²⁴ Ibidem, pp.42-43

Așadar, postmodernismul se dovedește a fi **triumful lui Zombie, mica bestie africană a morților vii**, agresivă, pierdută în opacitatea naturii, frustrată prin non-educație, după norma „luminii” rousseauiste a „libertății”, la antipodul antropocentrismului creștin, ca atitudine iresponsabilă împotriva copiilor și adolescenților, lăsați pradă „plăcerilor”, drogurilor, pornografiei, înțoarcerii la semibarbarie. E condamnarea omului la de-personalizare, la încetarea dialogului cu Dumnezeu și cu lumea, într-o lume care și-a pierdut transparența.

De altfel, în Haiti, modul de „fabricare” a misterioșilor zombi seamănă izbitor cu legenda mancurților lui Cinghiz Aitmatov valorificată în celebrul roman O zi mai lungă decât veacul. Iată cum stângismul totalitar estic și stângismul postmodernist vestic se-ntâlnesc de minune, la antipodi. Zombii sunt, ca și mancurții din comunism, niște morți vii. Tinerii luați prizonieri din alte triburi sunt îngropați de vii, până la gât, și lăsați o săptămână pradă insectelor și căldurii, interval în care voința și mintea sunt „deconstruite”, după metoda postmodernistă, pentru ca apoi să devină „**morți**” printre vii, **slugi ideale, fără memorie și personalitate**. Reîntorși printre cei vii, părinți, rude, prieteni, ca frustrați de amintiri, deci de o existență reală, ei se comportă, într-adevăr, ca „stafii”. Însă pentru tinerii zambi postmoderni metoda e cu totul alta: în locul îngropării și al înțepăturilor de insecte – **o nesfârșită distracție**, după îndemnul Amusez-vous! Paradoxal, efectele sunt aceleași, dar cu mult mai sigure, căci zombificarea/mancurtizarea devine dorință „mântuitoare”. **„Jocul” poate înlocui memoria tradiției, a istoriei, a familiei. Nu întâmplător noii ideologi declară istoria ca teritoriul minciunii, de care trebuie să ne debarasăm prin postistorie (conform „sfârșitului istoriei”, pronunțat de Fukuyama - n.a.).** [...] postmodernismul pretinde, mai departe, că a deschis un nou ev cultural și civilizațional. [...] Acum, el (Alain Finkielkraut) ne surâde din **utopia jeunesse, pe care am calificat-o drept cea mai iresponsabilă agresiune educațională din istoria lumii împotriva copiilor și adolescenților**. În noul „paradis” terestru, norma „libertății” este cea intuită de Ivan Karamazov: Dacă Dumnezeu nu există, atunci totul este permis [...] Jocul „poporului” jeune, în schimb, a putut prinde repede teren pe ruinele lui homo sovieticus, cu varietăți în celelalte țări foste comuniste. Și prinde ca orice simulacru sau kitsch, așa cum au prins mărgelele de sticlă la popoarele amerindiene, atunci când au venit europenii, exersați în viclenii, ca să le jefuiască aurul strămoșilor. [...] Prima defecțiune a modernității a fost hegelianismul ei funciar, cu **idolatrizarea ideii de progres**, condiția dintâi a istoriei. Progresul înseamnă venerarea noului, care „se identifică cu valoarea prin intermediul recuperării și al apropierei fundamentului – origine”. Ideea de istorie este substanța modernității. Iată de ce de la Arnold Gehlen (autorul termenului de post - histoire) și până la Vattimo sau Francis Fukuyama, s-a căutat să se argumenteze că postmodernism echivalează cu postistorie, sfârșitul istoriei însemnând și dispariția „noului” din arsenalul nostru de valori. Moartea istoriei este strâns legată de distrugerea metafizicii, dar și de „moartea” lui Dumnezeu. Apusul metafizicii și al istoriei este coroborat cu eliminarea fundamentului.¹²⁵

*

Când Vattimo și comilitonii echivalează fundamentul din metafizicile tradiționale cu Dumnezeu, ei comit cea mai mare diversiune din istoria gândirii umane. Asta înseamnă, în primul rând, să provoci echivocul asupra adevărului, adică să transferi libertatea omului, care este echivocă, asupra lui Dumnezeu. Echivocul se naște din libertatea noastră mutată în cuvânt, o coexistență a minciunii și a adevărului, dar care îl alungă pe ultimul. **Adevărul nu e niciodată relativ, ci numai minciuna. În relativismul adevărurilor umane se găsește întotdeauna o doză de minciună, ca parte a diavolului.** Nu adevărul este relativ, ci minciuna, care ascunde o parte a adevărului. [...] Or, când Vattimo obține relativitatea adevărului în istorie și în metafizică prin alungarea lui Dumnezeu, pe urmele lui Nietzsche, el nu face altceva decât să înlocuiască micile

¹²⁵ Ibidem, pp.43-47.

ciupeli la cântar specifice învingătorilor din istorie cu falsificarea însăși a cântarului, ignorând că această falsificare înseamnă a recunoaște domnia exclusivă a diavolului, într-o lume devenită opacă. Denis de Rougemont face o observație extraordinară: când Nietzsche a anunțat moartea lui Dumnezeu, el a uitat s-o anunțe și pe cea a diavolului. Iată dezlegarea enigmei. [...]

Și atunci mai putem conchide împreună cu Vattimo (Gianni) că „nihilismul deplin e unica noastră şansă...”. Gândul acesta e mai degrabă iresponsabil, fiindcă duce la curmarea oricărei șanse pentru om și lume. Zadarnic încearcă s-o îndulcească Vattimo zicând că Nietzsche n-a intenționat să distrugă toate valorile ca atare, ci doar valoarea supremă”, Dumnezeu. El cade, astfel, din confuzie în confuzie, deoarece Dumnezeu nu este valoarea supremă, ci doar adevărul fără nici un rest de minciună. Valori supreme inventează oamenii, după diverse criterii, dar Dumnezeu este deasupra oricărui criteriu. [...] Te întrebi pe ce lume continuă să trăiască filosofi. Dimpotrivă, e suficient să deschizi ochii și să constăți că **în lume violența, cu cât ne depărtăm de Dumnezeu, cu atât sporește**. Ba, mai mult, **modernii și postmodernii au generalizat violența în mass-media**, cea mai postmodernă țară de pe glob producând o industrie colosală de filme sufocante prin violență. [...] Dar postmodernismul nu înseamnă doar moartea lui Dumnezeu, a metafizicii, a istoriei și a umanismului tradițional, ci și a celorlalte valori, în care prim-planul îl ocupă, desigur, arta.¹²⁶

*

Se pare, așadar, că sofistica este, prin excelență, o filosofie homosexuală, prin echivocul ei hermafrodit, iar împlinirea s-a produs, pentru a doua oară în istoria gândirii umane, în postmodernism. Iată de ce postmodernitatea a devenit o civilizație a minorităților de orice fel, având, totuși, ca paradigmă minoritățile sexuale. Se explică și de ce postmoderniștii au descoperit și în filosofia lui Michel Foucault un stâlp de nădejde. [...] Aversiunea lui Foucault față de heterosexuali a ajuns până acolo încât a emis teza că „discriminarea” sexuală în bărbat și femeie este o structură impusă de societate, nefiind „naturală”, astfel că îi rămâne omului, ca sarcină a „noii antropologii” (!), o revoluție comparabilă cu a Supraomului nietzschean. Iar prima teză a acestei revoluții ar fi: „Trebuie să ne eliberăm de instanța sexului, teză asociată cu întrebarea cheie: ”Avem nevoie de un adevărat sex?” Evident, răspunsul e negativ (potrivit pentru Foucault, nu și pentru toți oamenii - n.a.). E nevoie de o desprindere a omului de natural, de biologic, de sub tirania sexului. Rostul homosexualilor pe lume e să producă o asemenea eliberare, căci ei nu suferă de o „maladie a instinctului sexual” cum se crede, ci sunt ființe evoluate, capabile să împingă umanitatea spre „noi modalități de viață care să se sustragă problemei identității și dorinței. „Foucault este un vizionar: el prevede o nouă cultură și civilizație, cu un stil de viață „gay”, în care înclinațiile heterosexuale să fie excepția, iar nu regula. De aici repulsia lui Foucault (dar și a celorlalți filosofi ai nonidentității) față de origine, de identitate. Ambiguitatea ființei care-și neagă originea duce la necesitatea transformării radicale și perpetue a omului. Foucault acuză creștinismul că a încorsetat omul în identitate, silind indivizii „a se recunoaște drept subiecți, ai plăcerii, dorinței, tentației și li s-a solicitat, prin mijloace diverse (examene de sine, exerciții spirituale, mărturisiri) să etaleze, în legătură cu ei înșiși și cu partea lor cea mai secretă, jocul adevărului și al falsului”, ca incitare la discurs, care a dus la o cunoaștere specifică.¹²⁷

*

Recitindu-l pe Eminescu, se poate constata că poetul știa de zvonul morții lui Dumnezeu, Nietzsche fiind doar ultimul ei mare colportor. Nu atât atei poartă vina dispariției sentimentului religios, zice poetul, cât oamenii Bisericii înseși. [...] **În orice caz, descreștinarea Europei era privity de Eminescu ca pe cea mai mare catastrofă istorică de la căderea Bizanțului.** [...]

¹²⁶ Ibidem, pp.48-51.

¹²⁷ Ibidem, pp.67-68.

Dimpotrivă, lui Nietzsche ireligiozitatea modernă îi apărea ca tonică, înlăturarea de ultim obstacol în calea libertății omului. (sau, mai degrabă, așa apare Nietzsche în tălmăcire postmodernă). El n-a vrut să știe că păzitorul libertății omului e Dumnezeu, iar nu diavolul. El n-a vrut să știe nici de afirmația lui Baudelaire că viclenia cea mai frumoasă a diavolului e să ne facă să credem că nu există. A crezut că omul, prin sine, își poate păzi singur libertatea. Omul nu are nimic de păzit, fiindcă Dumnezeu l-a creat liber. [...]

Ce sunt epigonii? Oameni care au pierdut acuitatea privirii și a auzului, oameni care nu mai aud plânsul Demiurgului. Cu viziunea sa, Eminescu recunoaște că nu vine spre Dumnezeu dinspre teologie, ci dinspre filosofie, așteptându-se să fie mustrat de preoți: „Nu ne muștrați! Noi suntem de cei cu-auzul fin / Și pricepurăm șoapta misterului divin;” (Preot și filosof). Ba, la rândul-i, îi muștră pe teologi că limbajul lor convențional (de lemn, cum i-am spus azi), i-a îndepărtat pe oameni de credință, adresându-se unor surzi: „Urmați în calea voastră mulțimii de absurzi / Și compuneți simfonii și imnuri pentru surzi, / Ascuteți adevărul în idoli, pietre, lemn, / Căci doar astfel pricepe tot neamul cel nedemn / Al oamenilor zilei sublimul adevăr - / Ce voi spuneți în pilde, iar noi l-avem din cer”.

Iată, așadar, o cu totul altă rebeliune filosofică decât la Nietzsche, nu mai puțin radicală, implicând toate datele rupturii de metafizică, inclusiv de ideea morții Demiurgului, a eternei reînțoarceri, a epigonismului. Din păcate, Occidentul păstrează o ignorantă intermitentă față de alte culturi, iar cărturarii români, complăcându-se în epigonism (sincronism), refuză a vedea comoara din propria casă.

Deși postmoderniștii îi dau dreptate lui Nietzsche și-l ignoră pe Eminescu, se dovedește că Nietzsche, cel interpretat de postmoderniști, e pierzător, iar Eminescu – câștigătorul încă ignorat. Și asta se vede din rezultatul filosofării lui Nietzsche: el a visat la apariția supraomului și a rezultat subomul sau omul recent postmodern. Atât de apropiat de Nietzsche în critica vechii antropologii și a metafizicii, Eminescu se desparte de acesta decisiv. Piatra lor de hotar poate fi și critica epigonismului. Poetul român dă credit înaintașilor iar nu epigonilor. **Punctul de divergență este credința.** (Eminescu e un gânditor profund creștin). Epigonii lui Eminescu sunt „moderniști” și, deopotrivă „postmoderniști”. Raportându-se la istorie, ei vor progresul cu orice preț, precum Cațavencu al lui Caragiale, iar în plan real – istoric – precum C.A. Rosetti, calificat de Eminescu drept „părintele demagogiei române”. Interesant că opțiunea lui Nietzsche pentru epigon vine din dialectica eternei reînțoarceri, care abandonează, totuși, ideea hegeliană de progres. Știut e că și Eminescu e un antihegelian, dialectica lui fiind, în realitate, o antitetică. E una dintre acele întâlniri stranii dintre Eminescu și Nietzsche, dovadă că ei gândeau la fel (genial - n.a.), dar în ecuații ontologice total diferite. **O „ecuație” sofistică, la Nietzsche, în spiritul adevărului, la poetul nostru.** ¹²⁸

*

Europenii au împrumutat de la americani (sau li s-a importat, în felurite moduri -n.a.) ideologia postmodernismului și, în virtutea acesteia, și-au croit o constituție ateistă, ignorând că America nici nu se gândește să-și schimbe Constituția, care nu este postmodernistă. America a rămas, în esența ei, pragmatistă, pe când postmodernismul n-a fost decât un vânt al modei. [...]

Paradoxul ceaușist a fost acest hibrid monstruos între comunism și pseudonaționalism, numit și național – comunism, care a făcut din România cea mai slabă țară din „lagărul socialist”, de îndată ce s-a ieșit din sistem. Sciziunea ideologică dintre „naționaliști” și „internaționaliști” s-a instalat în sânul partidului comunist imediat după venirea lui Ceaușescu la putere. Ea a dus la ceea ce am numit, în altă parte, „complexul sfâșierii”. [...] **Dacă în 15 ani de tranziție postcomunistă România a fost (și mai este) cea mai slabă țară din vechiul sistem, e fiindcă i-a lipsit inteligenței o veritabilă conștiință națională.** Și aici se vede cât de bine a

¹²⁸ Ibidem, pp.55-58.

lucrat ideologia comunistă la neantizarea acestei conștiințe. **Iar intelectualii care au pus mâna pe frâiele culturii după 1989 s-au trezit în bună companie cu ideologia postmodernistă a stângii americane, iluzionându-se – culmea ironiei! – că face o politică de „dreapta”.** [...]

În consecință, (Paul) Goma a ajuns exilatul cel mai demonizat, într-o măsură în care nici regimul comunist nu reușise s-o atingă. Și asta nu fiindcă el este „spurcat de gură” (cum îl apreciau comuniștii - n.a.), ci fiindcă a înțeles că trădarea intelectualilor a supraviețuit cu brio celor vreo cincizeci de ani de comunism. **Iar Goma reprezintă conștiința națională de sorginte eminesciană, în contra pseudo-naționalismului de tip ceaușist. Înfrânt ca disident și alungat din țară în anii lui Ceaușescu, el este astăzi înfrânt ca naționalist. E un alt paradox, fiindcă Paul Goma n-a dat niciodată impresia că e un militant naționalist. Și nici nu e. Dar îi pasă profund de destinul României, ca urmaș al urieșeniei naționale basarabene a lui Constantin Stere. Goma trăiește acum sărac și bolnav la Paris, după cum la fel trăiesc mulți scriitori din țară, spre deosebire de o minoritate profitoare, care și-a asumat rolul de neo-activiști, „formatori” și „diriguitori” de opinie în numele unei pseudo- societăți civile.**

Adrian Dinu Rachieru a sesizat că există două etape în evoluția postmoderniștilor români, după 1989. În primii ani, ei au fost preocupați mai cu seamă de ocuparea instituțiilor culturale, pe când discuțiile în jurul conceptului de postmodernism aproape că au sucombat, pentru ca de prin 1995 să revină în forță, moment când au și reușit să „clasicizeze” curentul, impunându-l ca temă de studiu în manualele alternative din învățământul preuniversitar.¹²⁹

*

Christophor Norris, într-un studiu din 1991 (Ce nu e în ordine cu postmodernismul?), constată că, intrat în politică, postmodernismul își pierde bruma de predispoziție ludică și amenință să fie „o adevărată catastrofă”, căci deformează, în primul rând, generațiile tinere, ceea ce confirmă constatările lui Alain Finkielkraut produse ceva mai devreme. Dacă acestea sunt simptome de postmodernitate, România se poate lăuda că se găsește în avangarda curentului, devenind încă de pe acum oglinda lumii viitoare. Există, altminteri, un contrast izbitor între spectacolele – parodii distractive din televiziuni și starea națiunii. **Mai mult, postmodernismul românesc a creat un nou tip uman – teleintelectualul, ipostaziat în analist politic, economic, cultural.** „Sunt oare, neapărat, elitele mediatiche veritabile elite?” se întreabă Adrian Dinu Rachieru. În realitate, e vorba de o pălăvrăgeală infinită, de o perfectă perpetuare a ceea ce Mircea Iorgulescu numea marea trâncăneală, referindu-se nu numai la eroii lui Caragiale. E la mijloc o exhibare narcisistă, caracterizată de conformism politic pus în slujba intereselor individuale și de grup, cum observa și sociologul francez Pierre Bourdieu. „Dacă revoluția va fi ratată, ne atenționează Rachieru, elitele vor trebui să răspundă la judecata Istoriei”.

Părerea mea e că nu se vor sinchisi de starea națiunii, fiindcă **mentalitatea postmodernă nu aduce nici o responsabilitate față de patrie, nemaivorbind că în fața Istoriei nici atât, din simplul motiv că am trăi nu în istorie, ci în postistorie.** Adrian Dinu Rachieru invocă opinia lui Mihai Ungheanu conform căreia „Cine se plasează în afara țării reale nu poate fi elită”. Cristian Tudor Popescu sesiza și el că intelectualul român „nu-și mai simte țara”. Intelectualul român nici nu mai are în vedere așa ceva, după cum decreta un tânăr teleintelectual imberb, „analist politic” curtat de televiziuni, Cristian Preda, dat fiind că ar exista o incompatibilitate între postmodernismul politic (și cultural) și specificul național. Adrian Dinu Rachieru se arată încă optimist, sperând în soluția lui Dimitrie Gusti: naționalizarea elitelor. [...] tradiția trebuie eliminată, pentru ca omul nou, postmodern, să-și poată urma calea nestingerii spre secolul al XXI-lea. [...]

¹²⁹ Ibidem, pp.104-122.

Omul postmodern trebuie eliberat de ideea Centrului, fiind liber să aleagă, condiția lui cea nouă stând în avantajul nomadismului. Filantropia guvernelor din România (sau de aiurea), grație căreia se acordă tinerilor basarabeni burse, în speranța că vor redeveni români, apare ca un semicaraghioslâc de care cei deștepți profită, fiindcă ținta lor nu e să se îndrăgostească de Tzară (denumire dată de Tamara Carauș), ci să poată evada din ghetoul moldovean și să devină postmoderni, adică nomazi.¹³⁰

*

Modelul noului nomadism este, desigur, american. America absoarbe nu numai migratori de pe întreg globul, dar și-n interiorul statului nu mai există prejudecata atașării de locul natal (sau de patrie), încât, într-un an de zile cineva poate să emigreze de pe coasta de est spre cea de vest, fără a-și mai lua măcar cu sine familia și lucrurile din locuință, cum făceau migratorii asiatici spre Europa. [...] Nomadismul postmodern, eliberat de orice complexe mesianice naționale, religioase, culturale, pare a fi spațiul paradisiac al globalizării. Dacă universitarii de la București sunt uimiți cât de repede au devenit tinerii basarabeni campioni ai postmodernismului politic și cultural, atunci numeroșii nomazi din țările orientale, care trec fraudulos granițele Occidentului, vor fi fiind supercampioni ai noii mentalități. [...]

Dacă în secolul al XIX-lea Eminescu întvedea o primejdie a „americanizării” României (America dunăreană), acum, se pare, proiectul e să se realizeze o Americă europeană. Mircea Cărtărescu (înainte de a-și anunța renunțarea la postmodernism; ca și Patapievici) credea serios, în 1998, în plăsmuirea unei Europe postmoderne, adică deplin americanizată: ”Falia care-i desparte esențial pe optzeciști și postoptzeciști de cei dinainte este falia dintre două lumi: lumea francofilă a costumului și a cravatei, a muzicii clasice, a sărutului mâinii și a respectului pentru marile valori și, pe altă parte, lumea pătrunsă de spiritul american, lumea hainelor de pe stradă, a muzicii rock, a pletelor, a culturii «populare», a emancipărilor de tot felul”. [...]

*H.R. Patapievici scria, la modul profetic, că „steaua lui Eminescu a apus” pentru totdeauna. De ce? Tocmai fiindcă așa prezice canonul postmodernist: ”Ca poet național, el nu mai poate supraviețui, deoarece noi ieșim, din zodia naționalului”. [...] Iar primul lucru pe care l-a declarat noul director (al Institutului Cultural Român), în alocuțiunea de înscăunare, e că, de aici încolo, cultura, în viziunea institutului, nu va mai fi o chestiune națională, ci una strict privată. Nimeni din agitata intelighenție națională n-a sesizat tâlcul declarației de program. E de prevăzut ce loc va ocupa o valoare ca Eminescu în proiectele private patapieviciene. **Se pare că, în România, primul criteriu de promovare în funcții de importanță națională (ca și Uniunea Scriitorilor Români ș.a. - n.a.) a unui individ este lepădarea de Eminescu (dar același Eminescu reunindu-i pe toți adevărații intelectuali! –n.a.). Exact după același criteriu i-a fost plasat președintelui Emil Constantinescu un consilier politic, Cristian Preda, tot mutant postmodernist, imediat după ce a declarat în faimosul număr din Dilema că Eminescu este nul din toate punctele de vedere.**¹³¹*

*

*Lucrări precum cea a lui Samuel P. Huntington despre ciocnirea civilizațiilor sunt menite să atragă atenția asupra dimensiunilor reale ale pericolului. Această confruntare de nivel planetar se face nu între marile religii, cum credea Huntington, ci între un Occident secularizat și o lume islamică radicalizată, ambele trădări ale religiilor prin **ideologizare**. Cu alte cuvinte, se ciocnesc un Occident postmodernizat și un Orient radicalizat în fundamentalism. Ateismul postmodern este ultima fază a secularismului început de mișcările protestante și amplificat de Revoluția Franceză, până în zilele noastre. Secularizarea a însemnat un lung*

¹³⁰ Ibidem, pp.123-126.

¹³¹ Ibidem, pp.126-128.

*proces de demagificare a lumii, pe care l-a analizat cu pătrundere Max Weber. **Etica protestantă a avut revelația mântuirii prin muncă**, ceea ce a declanșat spectaculosul fenomen al apariției capitalismului. Dar de aici a început și adâncirea secularizării, cu pierderea rădăcinilor religioase ale capitalului. Nimic în ființa – ca – ființare nu se poate sustrage **diferenței ontologice**. Uriașul progres al Occidentului s-a făcut cu prețul nevăzut al **pierderii credinței**. Intelectualii hiperraționaliști ai Europei au militat constant pentru demagificarea lumii, adâncind antiteza monstruoasă religie/știință, până la pierderea totală a sensurilor cu care se mândrește, doctrinar, postmodernismul. Antitezele monstruoase înlesnesc întotdeauna apariția unui gol, a unui vid ființial, cum a observat Eminescu. **În cazul Europei, acest vid lăsat de secularizare a fost umplut de numeroase secte religioase, dar mai cu seamă de cele două mari „religii” ateiste: comunismul și nazismul**. Acestea sunt marile „roade” ale capitalismului care și-a pierdut rădăcinile religioase.*

*Intelectualii care au început să înțeleagă consecințele secularismului modern și postmodern, militează, **în spirit transmodern**, pentru desecularizare. Secularizarea este cel mai puternic argument al fundamentalismului islamic în contra unui Occident „lipsit de Dumnezeu”. În vreme ce creștinul occidental își poate permite luxul de a nu mai fi creștin, ateismul fiind forma lui de a fi extremist fără a lăsa impresia extremismului (ideologic, prin cultul libertății extreme - n.a.), extremismul islamic nu-și îngăduie luxul de a nu fi fundamentalist, ceea ce este, în realitate, tot o abatere radicală de la preceptele Coranului. Ciocnirea devine, astfel, inevitabilă, căci nu miza credinței intră în joc, ci mizele politice și ideologice. Occidentul secularizat acuză islamul ca fiind ostil modernizării și progresului (condus firește de Israel și S.U.A. - n.a.). E o iluzie ideologică lucrând în defavoarea Occidentului. [...] Estimp, europenii ateii nu văd că, în realitate, islamul cucerește pașnic Occidentul, slujindu-se de armele democrației, ale modernității, contrazicându-i, astfel, pe ideologii europeni care-i cred „primitivi” pe orientali.*¹³²

*

Credem că rivalitatea actuală, antiteză monstruoasă, dintre Occident și Orient, ca operă a postmodernității, poate fi depășită, spre binele ambelor părți, numai printr-o mentalitate transmodernistă. [...] Ziauddin Sardar ne atenționează că societățile musulmane cunosc un triplu impact, căci asupra lor se exercită presiuni dinspre forțele modernității, ale postmodernității și ale tradiționalismului. Complicata ecuație în care sunt aruncate nu e soluționabilă prin nici unul dintre cei trei termeni, ci printr-un al patrulea, dincolo de toate aceste provocări – o mentalitate transmodernă, în stare să le valorizeze pe celelalte. [...]

*România a avut dintotdeauna „moderniști” și „tradiționaliști” (mai ales în ultimele două veacuri - n.a.), dar i-a lipsit spiritul transmodern, pe care-l reprezenta Eminescu cel mai ignorat gânditor de politică națională. [...] **Transmodernismul** nu invită la dispariția sau anihilarea nici uneia dintre părți, cum procedează extremismele contemporane. Sardar reproșează postmodernismului că a înlocuit realitatea cu „un ocean de imagini, o lume în care orice distincție între imagine și realitatea materială s-a pierdut”, pretinzând, în chip curios, că pariază pe concret: „**Postmodernismul vede lumea ca pe un joc video**, croindu-și calea de aici-acolo, purtând războaie în cyberspații, iubind într-o lume formată din biți. [...] Spre deosebire, transmodernismul trece dincolo de modernitate, toate, se ridică deasupra modernității și ne duce într-o altă stare de existență. Astfel, spre deosebire de postmodernism, transmodernismul nu este o proiecție lineară. Îl putem înțelege mai bine cu ajutorul teoriei haosului. În toate sistemele complexe – societăți, civilizații, ecosisteme ș.a. – multe variabile independente interacționează în numeroase moduri. Teoria haosului ne arată că sistemele complexe au abilitatea de a crea ordine în haos. Aceasta se-ntâmplă într-un punct de*

¹³² Ibidem, pp.156-158

neutralizare numit «marginea haosului». La marginea haosului, sistemul se află într-un fel de însuflețire între stabilitatea totală și fărâmițarea în haos. În acest punct, aproape orice factor poate împinge sistemul într-o ordine superioară, astfel spus sistemul evoluează spontan într-o nouă ordine de existență. Transmodernismul este transferul modernității de la marginea haosului într-o nouă ordine socială. Astfel, transmodernismul și tradiția nu mai sunt două viziuni opuse ale lumii, ci o nouă sinteză a amândurora.¹³³

*

Din păcate, mulți politicieni, birocrați, elite culturale sunt captivii mentalității postmoderne, incapabili de a se desprinde de ideologiile remanente, conservând o antipatie irresponsabilă față de tradiție. Ziauddin Sardar invită la schimbarea lentilelor Vestului privitor la tradiția islamică, pe care occidentalii o văd ca sistem închis. Dimpotrivă, tradiția este deschisă și dinamică, altfel ar fi condamnată dispariției; ea trebuie să fie judecată „din perspectiva transmodernismului și înțeleasă cu propriile concepte și categorii.”

Pe de altă parte, fundamentalistii islamici dovedesc, în mod paradoxal, că sunt nu mai puțin dușmani ai tradiției decât adversarii lor postmoderniști, căci constrâng tradiția la ideologie exclusivistă, sufocând-o. Sardar deplânge faptul că țările islamice sunt guvernate, în majoritatea lor fie de ultramoderniști, fie de ultratraditionaliști, „nici unii, nici alții neavând înțelegere pentru transmodernism”. [...]

Se pune acum întrebarea în ce măsură creștinismul poate fi compatibil cu transmodernismul, iar – prin acesta – Occidentul creștin și Europa creștin ortodoxă. Răspunsul nu poate fi decât unul: creștinismul este o religie transmodernă, prin excelență. Capitolul dedicat teologiei Părintelui Stăniloae o dovedește cu prisosință, în ceea ce privește ortodoxia. [...] Biserica există pentru gloria lui Dumnezeu, nu pentru a fi conectată la cultura umană. [...]”Dumnezeu este Duh și cine se închină Lui trebuie să I se închine **în Duh și adevăr**”. Deci Dumnezeu are propriul fel de a fi căutat și iubit. Dacă pentru samariteni și evrei era o chestiune de loc, Dumnezeu spune că asemenea căi sunt insuficiente, căci trebuie cunoscut **prin Spirit (Duh) și Adevăr (Cuvânt)**. Cunoașterea lui Dumnezeu este după voia lui Dumnezeu, nu a omului, căci este neschimbător și infinit. [...] Fiind dincolo de paradigmele culturale, transmodernismul este transculturalism.¹³⁴

*

Să mai luăm în calcul celebra declarație a morții lui Dumnezeu. Or, aceasta a fost supralicitată de postmoderniști, după ce devenise loc geometric al ideologiei comuniste. Și ceea ce este abuziv vine dintr-o flagrantă denaturare a enunțului nietzschean, deoarece gânditorul german n-a părăsit niciodată logica trivalentă a creștinismului, deși credea contrariul. Ar mai fi și piatra de încercare a atitudinii față de național. Modernismul radical comunisto-internaționalist a repudiat națiunea. La fel fac astăzi urmașii postmoderniști „liberali”. [...] Eminescu, în plină ascensiune a modernului de tip liberal, nu este doar un „premodern”, ci și un transmodern, deși nu s-a numit ca atare, el concepând o modernitate conservatoare, de felul celei engleze, pe care o și invocă. [...]

Atrag atenția în mod deosebit, că transmodernismul nu înseamnă și nu trebuie să însemne renunțarea la identitate, ci sporirea acesteia ca eternă reîntoarcere, mereu nouă și mereu veche, conform adevărului că „acei care își vor regăsi viața trebuie să o piardă” mai întâi, după modelul jertfei iisusiene. [...] În Statele Unite, un promotor al dialogului transmodernist, interconfesional este teologul Alan Watts, care a recurs la „experiențe” ale eliberării de îngrădirile strict confesionale (într-un sens opus restricțiilor epistemologice ale lui J.J. Fanella), redimensionând tradițiile, recuperând filozofia perenă, abandonată, de

¹³³ Ibidem, pp.159-162.

¹³⁴ Ibidem, pp.162-167.

postmoderniști și toate formele culturii. Astfel, dialogul global interconfesional poate deveni și dialog intercultural global, ceea ce nu se produce fără reacțiile, uneori violente, ale celor închiși în mentalitatea modernistă, chiar în interiorul bisericilor.¹³⁵

*

Se pune întrebarea în ce măsură așa-numita gnoză de la Princeton prefigurează eonul transmodern? Mișcarea s-a născut în 1969, la Princeton (universitatea unde lucrase Einstein), la Pasadena și la Mont Palomar. În scurt timp, au aderat **mii de savanți, constituindu-se un fel de francmasonerie „fără înscăunări, fără rituri”, un aristocratism fără veleități aristocratice, ca reacție la domnia materialismului marxist, a freudismului, a scientismului modernist, a ideologiilor de tot felul și în favoarea reînțoarcerii Spiritului, într-o „sinteză contemporană a științei, religiei și filosofiei”**. Mai mult, s-a vrut un veritabil mesaj pentru mileniul al III-lea. Intenția mărturisită era să se pună capăt crizei religioase moderne, America având și avantajul că nu a coborât, precum Europa, cortina de fier între religie și cercetarea științifică. Europa a favorizat, cu spiritul ei schizofrenic, umplerea golului, lăsat de antiteza religie/scientism, cu marile ideologii: nazism, comunism etc. [...]

O neîncredere funciară, lucidă, etalează gnosticii (adoratorii științei - n.a.) și față de mișcările minoritare (homosexuale, feministe, hippies, alți „iconoclaști”), găsindu-le de-a dreptul puerile. Și primejdioase. Cazul feminismului este revelator, o rătăcire cu consecințe grave pentru umanitate, căci, în realitate, este un grosier anti-feminism. **Feminismul postmodern e o pornire contra firii, deoarece vrea să adopte „virilismul”, să dobândească pseudo-drepturile bărbaților: grosolanie, cinism, viață aventuroasă, violență, neglijarea familiei, fumatul, drogurile etc.** Din acest punct de vedere, critica feminismului amintește de cea a lui Nietzsche. Exemplul fumatului este de un mare bun simț: „femeile au început să fumeze, în timp ce adevăratul feminism ar fi trebuit să-i îndemne pe bărbați să se lase de fumat”. Și: „Gnosticii deplâng pseudo-feminismul femeilor excitate care, prin extremismul lor brutal, rivalizează cu bărbații” (Raymond Ruyer).

Respiritualizând lumea, gnosticii îi redau transparența, căci gnoza tinde să fie „filosofia Luminii conștiente”. Dar deși **noul iluminism** nu are nimic de a face cu acela scientist și materialist din Secolul Luminilor, transparența spirituală tinde să reînvie panteismul precreștin dinspre un teocentrism cosmic. Cu toate că neo-gnosticii se feresc să numească Spiritul universal Dumnezeu, ei îl recunosc ca atare și susțin că Universul însuși este Dumnezeu, într-o plinătate dinamică, nu eonică, ci holonică. Pare să existe unele asemănări dintre Universul gnostic și cel al lui Eminescu, privirea lor fiind arheală. Însă, în definitiv, neo-gnosticii extind conceptul de Dasein la întreg cosmosul, nemaexistând diferență între Sein și Dasein, **extirpând, altfel spus, orice diferență ontologică. De aceea, filozofia și teologia gnozei nu se diferențiază esențial de ale masoneriei, coborându-se la nivelul ethosului macrofizic din sistemul celor trei materii lupasciene, fiind paradoxal, un soi de biologism atoateomogenizant. Nefamiliarizați cu subtilitățile filosofiei și teologiei, gnosticii riscă să alunece, cum observa în 1975 Louis Sableron, într-o „bâiguială filosofică”. Și acesta este, din păcate, impresia finală pe care o lasă străluciții savanți de la Princeton și comilitonii. [...] De fapt, gnosticii aceștia nici nu urmăresc geneza unei noi religii, o imposibilitate practică, ci doar să legitimizeze „științific” o redimensionare a religiei moniste iudaice, dat fiindcă foarte mulți dintre neo-gnostici sunt evrei! **Nu întâmplător din ruinele gnozei s-a declanșat mișcarea fantezistă New Age. Prețul: întoarcerea într-o epocă revolută, a unui monoteism incapabil să iasă din logica aristotelică a terțiului exclus. Astfel, formidabilii savanți de la Princeton au ratat deschiderea drumului către filosofia și teologia mileniului al III-lea, meritul, dinspre știință, revenindu-i europeanului Ștefan Lupașcu.**¹³⁶**

¹³⁵ Ibidem, pp.174-184.

¹³⁶ Ibidem, pp.187-191.

*

*Am văzut cum gnosticii de la Princeton au reclamat, pe bună dreptate, impostura feminismului. Dar, surprinzător, există câteva puncte comune între neo-gnostici și feminiști, care, la rândul-le, sunt tot niște gnostici. Adepții ambelor tabere năzuiesc la mai mult de a fi doar niște militanți laici, visând la întemeierea unei noi religii în zona New Age. De aceea, **ținta comună este „demitizarea” lui Iisus și, deci, răpunerea creștinismului considerat muribund.** [...] De la o emancipare firească a femeilor, **feminismul a putut ținti să devină o nouă religie împotriva creștinismului, îndeosebi.** Nu altul e mesajul cărților de mare ecou ale lui Dan Brown, din seria Codul lui Da Vinci. Autorul este scriitor de inteligent și a avut dibăcia să recurgă la **formula cărților de consum, atât de căutate în Kitsch-ul postmodernist.** El a pariat pe o cât mai largă penetrare în „mase”, fiind la antipodul elitismului neo-gnostic. Erezia lui pariază pe ideea veche că Biserica a denaturat creștinismul primitiv. Momentul crucial este stabilit în anul 325, la Conciliul de la Niceea. [...] Dar, crede Dan Brown, coticura a fost o uriașă eroare (impunerea dogmei Sfintei Treimi), atent regizată de împăratul Constantin cel Mare, în beneficiul propriei puteri. Împăratul ar fi dat poruncă să se distrugă toate evangheliile care vorbeau despre natura pur umană a lui Iisus Hristos. [...] „Adevăratele” evanghelii și alte scrieri arătau, însă, că Iisus a fost un om extraordinar, dar om în carne și oase, iar nu născut prin Duh, de același rang cu Tatăl ceresc. [...] S-a căsătorit cu Maria Magdalena, care la rândul-i, nu a fost o prostituată, ci de sânge regal (de unde ar deriva San Greal, **Sfântul Graal**). [...] Amenințată, însă, imediat după înmormântarea lui Iisus, Maria a fugit în Galia, fiind adăpostită de o comunitate de evrei (evrei care nici nu existau atunci sub acest nume; iar Sfântul Graal joacă un rol important în ideologia masonică/evreiască - n.a). În sânul acelei comunități s-au perpetuat descendenții lui Iisus și ai Mariei Magdalena, care nu sunt alții decât întemeietorii dinastiei Merovingienilor, clăditorii, deci, ai viitoarei Franțe! Rămâne un mister de ce Maria Magdalena, în loc de a fi cap al unei Biserici, s-a mulțumit doar cu a întemeia o dinastie. Totuși, Dan Brown înclină să creadă că timp de vreo trei veacuri creștinismul a avut o coloratură feministă, iar nu „patriarhală”, cum a ajuns de la Constantin cel Mare încoace. Altfel spus, apostolii au respectat testamentul lui Iisus privind sacrul feminin. Astfel, „Iisus a fost primul feminist din istoria omenirii. El și-a dorit ca viitorul Bisericii sale să fie încredințat Mariei Magdalena.” (!?)*

Și fiindcă „feminiștii” au fost persecutați caeretici, mai ales după Niceea, un urmaș al dinastiei merovingiene, ducele Godefroi de Bouillon, a înființat în 1099 o confrerie secretă de tip masonic și religios numită Le Prieuré de Sion (Stăreția din Sion), al cărei principal scop a fost să salveze de sub ruinele vechiului templu de la Ierusalim documentele care atestau adevărata natură umană a lui Hristos și testamentul său matriarhal. Acestea, împreună cu sarcofagul Mariei Magdalena, vor constitui marele secret al Sfântului Graal, păstrat de ordinul Cavalerilor Templieri, cei care dobândiseră documentele în urma unei cruciade. [...] Iată de ce posesia lor le-a adus Cavalerilor Templieri o putere extraordinară în fața Vaticanului, șantajabil din atare pricină. [...] Așa au ajuns la o mare putere, (nu prin crime și jafuri – n.a.) deținând teritorii în 12 țări occidentale (Rămâne o enigmă de ce n-au șantajat și Biserica din Răsărit!) Îngrijorat de expansiunea templierilor, Papa Clement al V-lea, în înțelegere cu Filip al IV-lea al Franței, a pus la cale, la 13 octombrie 1307, nimicirea ordinului, reușind să-i stârpească pe cei mai mulți. De atunci ar fi rămas ziua de 13 „cu ghinion”. Unii, însă, au scăpat, fiind cunoscuți ca Sangreal (Sfântul sânge). Ei vor duce mai departe secretul până în Ziua de Apoi, când vor putea dezvălui marea impostură a Bisericii creștine, spre a o dărâma și a o înlocui cu adevărata Biserică proiectată de Hristos, cea feministă. (!?) [...] În asemenea context dramatic, singura posibilitate de aflare a adevărului a devenit decodificarea operelor lui Leonardo da Vinci (cum ar fi Cina de Taină, Sfântul Graal nefiind potirul din care au băut apostolii, ci marele secret privind adevărata natură umană a lui Hristos și testamentul (Său

matriarhal - n.a.), misiune revenită lui Dan Brown, în cărțile sale, care pariază pe un mare impact planetar.

La nivel simbolic, va fi, în primul rând, o substituire de cruci. Cea a creștinismului va cădea (spune Dan Brown, al cărui nume trimite poate și la Sandra Brown, care a viciat enorm literatura! - n.a.), fiindcă a fost una a torturii, metodă practică și de Inchiziție, în virtutea cruzimii bărbaților în contra feminității (de fapt, vrăjitoare, care n-au fost acuzate pentru că „gândesc”, cum susține Brown - n.a.). În locul ei, va veni crucea pașnică, pătrată, roșie, cu toate brațele egale, adică, nu alta decât cea a Cavalerilor Templieri (acuzăți și ei de sodomie, între altele), de regăsit și pe drapelul unor state ca Elveția. (dar și pe unele pachete de țigări la modă - n.a.) New Age va fi eonul păcii, al frăției universale, o perfectă echilibrare a lui Yin și Yang sub întronizarea Mariei Magdalena drept cap al Bisericii. Această perfectă echilibrare a femininului cu masculinul este simbolizată de Steaua lui David: „Steaua lui David... Uniunea perfectă a femininului cu masculinul...Pecetea lui Solomon...ce desemna locul Sfintei Sfințelor, locul în care se credea că sălășluiesc divinitatea masculină și cea feminină – Jahve și Shekina.¹³⁷

*

Dacă autorul s-ar fi mulțumit cu succesul unui roman thriller foarte bine făcut, ar fi intrat ca atare în istoria literaturii. Dar el revine în cărțile următoare cu „citate” din arhiva Cavalerilor Templieri (pentru a fi mai credibil și ca „istoric” - n.a.), propaganda în favoarea unei religii feministe accentuându-se, deși cam totul fusese spus în primul roman. El crede că ar putea fi o fuziune între Steaua lui David și Crucea pătrată, sigla Stăreției din Sion, „premergătoare creștinismului cu o mie cinci sute de ani”. Simbioza aceasta ar garanta eliminarea violenței din istorie, căci, în realitate, creștinismul n-a fost o religie a iubirii, ci una a torturii. (!?)

Neavertizat asupra condițiilor de apariție a unei religii, Dan Brown le confundă cu modul de naștere a ideologiilor. El n-a înțeles că „logica” internă, a dogmei Sfintei Treimi, piatra unghiulară a creștinismului, depășește toate monismele și dualismele perindate în istorie. **Reîntorcerea la o religie precreștină în numele postmodernității, ar accentua inimaginabil cruzimea conflictelor din lume.** Un exemplu edificator este confruntarea de azi dintre steaua lui David și monismul islamic.

Pe de altă parte eliminarea Treimii din creștinism în favoarea unui dualism sexual în echilibru e un gând prin excelență gnostic. De altfel, personajul Jacques Saunière este surprins de nepoata Sophie Neveu că practică **sexul mistic în grup**, evocând disputatele isprăvi ale gurului Gregorian Bivolaru din grupul MISA. Dar Dan Brown este doar unul dintre autorii care vor să schimbe creștinismul actual într-o religie feministă, spre a repara o mare „nedreptate istorică”. În ultimele decenii, s-a creat o bogată literatură de exegeză biblică demolatoare în favoarea tradiției eretice. [...] Față de cele susținute de Dan Brown, exegeții ostili creștinismului adaugă multe alte defecțiuni ale teologiei biblice, pariul fiind existența lumească a lui Iisus Hristos. [...] De pildă, profetul creștinismului primitiv n-a fost Iisus, ci Ioan Botezătorul, marginalizat în chip vădit de Noul Testament, ca și Maria Magdalena. [...] Cu probabilitate mare Iisus n-a fost evreu, ci egiptean, asa cum arată și Talmudul. [...] Comentatorii sunt convinși că dacă tentativa de reformare a Bisericii iudaice ar fi reușit în direcția voită de Iisus și de Maria Magdalena, altfel ar arăta astăzi lumea și, bineînțeles, creștinismul. Din nenorocire, creștinismul în varianta nou-testamentară a constituit un imens recul comparativ atât cu mozaismul, cât mai ales cu islamismul, care deschisese lumii calea celei mai generoase spiritualități, căci adepții religiei egiptene dețineau secrete ale cunoașterii extraordinare, ceea ce le-a permis, bunăoară, să construiască piramidele. Aceste secrete au fost preluate, din fericire, de către eretici și de francmasoni. (!?) De aici ostilitatea necruțătoare dintre Biserică

¹³⁷ Ibidem, pp.191-195.

(invidia ?!), pe de o parte, și eretici, alchimiști și francmasoni, pe de alta. Un Giordano Bruno, alchimist și gnostic, a fost doar una dintre victimele ilustre ale confruntării (iar nu o excepție ?! - n.a.) În orice caz, cu exemple de asemenea factură (cazul lui G. Bruno sau Galileo Galilei, care s-a salvat pe sine în ultima clipă - n.a.), comentatorii gnostici al Bibliei produc aparențe solide în favoarea lor.

Dar proba centrală la care a căzut creștinismul (nu e Inchiziția, cu victimele ei sau desființarea Ordinului Cavalerilor Templieri - n.a.) e **atitudinea față de eros și de femeie**. (era și de așteptat, nu?; având în vedere coruperea mai ușoară a femeii în general, precum și cititorii din rândul femeilor, care ar putea sluji astfel cauza mișcării feministe - n.a.) Religiile orientale au avut marele avantaj că au văzut în eros supremul sacrament (?!), iar religia isiană cu atât mai mult, cu cât a avut ca temelie sacrul feminin, salvat în Occident doar de eretici, de alchimiști, de unele societăți masonice. Abia în zilele noastre Occidentul redescoperă erosul (cu sprijinul desigur al masoneriei și mass-mediei aservite - n.a.), dar și acum este interpretat ca pornografie, sub influența Bisericii anti-feministe. (?!) Vinovată de pedofilie, de violuri și de alte vicii erotice ar fi Biserica (?!), prin interdicțiile sale. Teologii creștini n-au înțeles că femeia este superioară bărbatului din punct de vedere sexual (?!), că prin natura ei este destinată plăcerii iar nu doar procreării. [...] Femeile au fost create de Creator spre a se bucura de plăcere (?!), pe când bărbații mai puțin. Toate cele trei religii patriarhale – creștinismul, islamismul și iudaismul – au categorisit activitatea sexuală ca murdară (?!) De aici toate opresiunile și crimele contra femeilor (?!).¹³⁸

*

Violența glosatorilor gnostici vine de acolo că ocultează esența creștinismului ca religie a iubirii, propunând alternativa Sexualității sacre. În asemenea demers, sunt manipulate cu multă abilitate erorile Bisericii, care n-au fost puține în decursul istoriei, îndeobște prin instituția Inchiziției (justificabile, parțial poate în parte, în context, în acele vremuri tulburi, când credulitatea și bunătatea creștinilor erau atacate și ușor de exploatat - n.a.). Firește, ignoră ortodoxia răsăriteană care n-a cunoscut Inchiziția. În esență însă, disputa se reduce la opoziția dintre agapè, iubirea împlinită în instituția căsătoriei (în creștinism), și iubirea pasională, pură (în erezii). Fenomenul a fost analizat cu ascutită luciditate de Denis de Rougemont, în cunoscuta sa lucrare Iubirea și Occidentul.

Cercetând mai în profunzime lucrurile, paradoxal, mișcarea feministă postmodernă are o influență nefastă asupra familiei, destrămându-o, căci, neașteptat lucru, duce la **isterizarea și masculinizarea femeilor**, așa cum au atras atenția înțelepții de la Princeton. **Departate de a crea o „religie a echilibrului”, feminismul declanșează un dezechilibru cu adevărat grav, punând civilizația pe o pantă a autodistrugerii demografice nu doar spirituale.** [...] Altfel spus, o veritabilă revoluție a omenirii nu poate fi ruptă de întoarcerea la familia creștină, de care lumea postmodernă s-a depărtat sinucigaș. E o naivitate crasă să crezi că unul dintre sexe poate decide în fața Sfântului Duh, ca ipostas al dumnezeirii treimice. **Femeia, ca individ uman în sine, nu e mai bună decât bărbatul.** Creștinismul nu e o religie „masculină” și familia nu înseamnă raport de la stăpân la slugă între cele două sexe. Investirea femeii cu un rol privilegiat nu ar pune capăt războaielor și violențelor de tot felul, fiindcă mecanismele evenimentelor nu depind de sexul conducătorilor (de fapt, în cazul unor crime și războaie, s-a recomandat „căutarea femeii responsabile” ! - n.a.) Cu atât mai puțin de cel de al treilea sex al lui Michel Foucault. Familia homosexuală, pentru care se duce azi o bătălie câștigată în multe locuri, este, prin excelență, **anti-familia**. O umanitate care ar evolua spre cel de al treilea sex este una sofisticată în absolut, căci înseamnă familie pentru moartea speciei, epuizată într-o iubire narcisiacă, cel mult pasională. Căsătoria între bărbați și între femei, în măsura în care nu poate avea ca resort decât

¹³⁸ Ibidem, pp.196-200.

iraționalitatea pasiunii, nu este, în concreto, o căsătorie, ci o „condamnare radicală a căsătoriei”, „profund legată de pasiunea pentru război”, observă Denis de Rougemont, cu trimitere și la **Cavalerii Templieri, asociați cu androginia homosexuală și care-și căutau sacrificiul pentru Sfântul Graal**. [...] „Nefericirea lor (vorbind de mitul Tristan și al Isoldei) își are astfel originea într-o falsă reciprocitate, mască a unui dublu narcisism”. [...] Iubirea – pasiune, ca pură adorare a femeii, a fost în secolul al XII-lea o religie, o erezie creștină, istoric determinată de la catari la trubaduri. [...]

Căsătoria creștină este iubire ca „supunere în prezent”: „Noul simbol al Iubirii nu mai este pasiunea eternă a sufletului aflat în căutarea luminii, ci căsătoria dintre Hristos și Biserică”, adică iubirea celuilalt așa cum este el „și nu către ideea de iubire sau către flacăra ei dulce și fatală”. Așadar, o revoluție de tip feminist, cum preconizează Dan Brown și comilitonii împotriva creștinismului, este o utopie menită să destrame familia creștină, fără a ști de urmări. „Dacă civilizația noastră – spune Denis de Rougemont – trebuie să supraviețuiască, ea va fi nevoită să înfăptuiască o mare revoluție: să recunoască faptul că **instituția căsătoriei** de care depinde structura ei socială, **este mai importantă decât iubirea cultivată de ea** și pretinde o altă temelie decât o fierbințeală frumoasă”.¹³⁹

*

Îl poți recunoaște pe rătăcit prin lipsa afectivității, care este esențială în ceea ce poetul argentinian Roberto Juaroz numea, în 1991, atitudine transdisciplinară. Din păcate, atitudinea postmodernistă e descurajatoare și-n atare privință. Ea a înlocuit afectivitatea (iubirea) cu sexualitatea. Iar, finalmente, cu pornografia. “Noi suntem - zice Basarab Nicolescu - cei care am ucis Erosul acestei lumi, favorizând dezvoltarea deșăntată a masculinității lumii noastre. **Erosul a fost înlocuit cu mascarada erotică, nunta feminității și masculinității cu o eliberare sexuală ce are toate caracteristicile unei sclavii (în măsura în care ființele umane devin anexe propriului sex)**, iar iubirea, înlocuită cu supravegherea atentă (posesivă - n.a.) pentru apărarea teritoriilor.” În arta și literatura postmodernistă există o invazie de limbaj pornografic de cea mai joasă speță. [...]

Dacă postmodernismul respinge agresiv valorile naționale, spiritul transdisciplinar nu mai consideră națiunile ca anacronice. “Transnaționalul nu implică în nici un fel devalorizarea ori dispariția națiunilor. Dimpotrivă, transnaționalismul nu poate decât să întărească ceea ce este mai creativ și esențial în fiecare națiune. Cuvântul «națiune» are aceeași rădăcină, nasci, ca și cuvântul «Natură»: forma natio-onis înseamnă și ea, la origine, naștere. Națiunile vor putea da naștere transnaționalismului, iar transnaționalul va putea elimina egoismul național generator al atâtor conflicte ucigătoare” (egosim, devenit extremism - n.a.). **Este evident că transnaționalul devine opusul internaționalismului** (imperialismului mascat - n.a.) [...] Transdisciplinaritatea e menită să împiedice dezastrele naționale din secolul al XX-lea prin rigoare, deschidere, toleranță. [...]

Nici o religie veritabilă nu s-a născut vreodată prin gnoză pură. Raționalitatea poate duce, cel mult la secte sau la “religii” materialiste, de felul comunismului. [...] Așadar, creștinismul nedeformat de schisme și secte, neideologizat de “fundamentațiști”, ci așa cum apare el la Părintele Stăniloae, împlinește toate exigențele unei paradigme transdisciplinare și transmoderniste.¹⁴⁰

*

Simțind tâlcurile autodenigrării intelighenției naționale, prin contestarea lui Eminescu, Svetlana Paleologu-Matta are intuiția unei drame speciale (care, totuși, nu e a României profunde!) a românilor. Pe aceștia, Eminescu îi “constrânge”, “prin idealitatea lui” să-l urmeze,

¹³⁹ Ibidem, pp.203-206.

¹⁴⁰ Ibidem, pp.223-227.

dar românii, “nefiind la înălțimea lui”, nu-l pot asimila și, în consecință, devin acerbii detractori, “patrioți de meserie” care-și propun să facă “ordine” în cultură și în destinul nației printr-o pseudo-sincronizare perpetuă cu alții, uitând că Eminescu este centrul spiritualității celei mai înalte (românești și nu numai - n.a.). Este, probabil, aici una dintre cele mai adânci explicații a fenomenului antieminescian din cultura românească (completând imixtiunea curentului postmodernist, care și-a propus să demoleze valorile naționale și naționalismul autentic - n.a.). [...] Marea revelație a autoarei a fost că geniul eminescian are consistența ontologică a unui spirit de dimensiunile lui Heidegger. Iar descoperirea a fost posibilă deoarece lecturile critice ale Svetlanei Paleologu-Matta s-au prelungit din postmodernitate în transmodernitate. Aici e cheia inaptitudinii contestatarilor lui Eminescu de a se apropia de profunzimile eminescianismului. **Dimensiunea sacrului nu intră în setul de valori postmoderniste.** Or, trebuie remarcat că Svetlana Paleologu-Matta i-a citit pe Nietzsche, pe Heidegger, pe Borges, pe Eminescu cu antenele cele mai fine ale postmodernismului înalt, care e anticamera transmodernității. [...] În 1993, autoarea a putut înțelege că **postmodernismul și neopragmatismul american “tind spre o expansiune planetară tehnico-științifică care schimbă modul de viață”,** dar pe un drum alimentat de orori și de rătăcirii.¹⁴¹

*

Nivelurile de realitate țin de ontologic, consideră Ștefan Lupașcu, iar multidisciplinaritatea și interdisciplinaritatea indică marea complexitate a realului. În acest labirint, este menirea transdisciplinarității să facă “ordine”. Ea e definită drept “ceea ce se află în același timp și între discipline și dincolo de orice disciplină. Finalitatea sa este înțelegerea lumii prezente, unul din imperativele sale fiind **unitatea cunoașterii**”. [...] De precizat că obiectul transdisciplinarității nu îl constituie nivelurile de Realitate, acestea continuând să rămână obiect multidisciplinar și interdisciplinar, ci ansamblul nivelurilor de Realitate și, în consecință, zona complementară de non-rezistență: “Din coexistența pluralității complexe și a unității deschise își face apariția un nou Principiu al Relativității: nici un nivel de Realitate nu constituie un loc privilegiat de unde pot fi înțelese toate celelalte niveluri de Realitate”. (Basarab Nicolescu). [...]

Nu mai există, astfel, riscul **închiderii în ideologie** (comunismul și nazismul, care reduceau lumea la materia macrofizică) sau al **închiderii în concret** (postmodernismul, care restrânge lumea la nivelul biologic de unde se nutrește filosofia simulacrelor). Iată de ce transdisciplinaritatea marchează un nou eon în istoria culturii și civilizației. Deschide, de aceea, și o nouă perspectivă asupra religiei, politicii, filosofiei, artei, educației și vieții sociale. Toate acestea sunt de deconstruit și de reconstruit, printr-o recuperare amplă a tot ce nu obstaculează deschiderea ethosului transmodern. Iar în asemenea privință suntem abia la început. Aici, mă văd nevoit să le simplific și să le reduc la minimum de semne, căci opera transmodernității nu poate sta la îndemâna unui singur om.

În sânul culturii, arta pare să fie cea mai apropiată de spiritul transmodernității, fiindcă ea nu a ignorat niciodată existența unor diferite niveluri de percepție ale realului, aflate în corespondență biunivocă. Cunoașterea artistică este, probabil, transdisciplinară, prin excelență. Marele ei atu este afectivitatea, care-i de ordin ontologic și care-i permite să fie nu numai cunoaștere a cunoașterii, ci, mai, ales, cunoaștere a necunoașterii (Ștefan Lupașcu). [...]

În Treimea cea de o ființă se ascunde marea taină a iubirii pe care pariază și Ștefan Lupașcu (filosof care a visat la o religie situată “între mistică și gnoză, din care ar putea să se revendice, la urma urmei, și New Age”).¹⁴²

¹⁴¹ Ibidem, pp.261-262.

¹⁴² Ibidem, pp.216-219.

CÂTEVA DIN EREZIILE EPOCII CONTEMPORANE

Suntem oameni, suntem plini de iubire de sine, chiar dacă ne dăm sau nu ne dăm seama. Totuși, nici unul dintre noi nu cred că ar alege în deplină cunoștință de cauză nici iadul nici minciuna, și nici întunericul veșnic. [...] Nu am încredere în priceperea mea de a vorbi despre Dumnezeu, dar nădăjduiesc că cel puțin sinceritatea mea te va pune pe gânduri. [...] Cred că atunci când cineva descoperă o cale spirituală despre care este convins că este cea bună, are datoria de a o urma din toate puterile, de a nu precupeți nici un effort pentru a ajunge la capătul ei. [...]

Oamenii sunt educați în așa fel încât să aprecieze valorile impuse de Occident. Nu sunt capabili să îi judece pe ceilalți decât prin prisma acestor valori. Talibanii sunt niște războinici lipsiți de rațiune, niște fanatici religioși. E ușor să dăm cu pietre în ei. [...] Nu îi simpatizez. Apreciez doar faptul că sunt consecvenți cu credința lor. Mult mai consecvenți decât creștinii care una cred și alta fac. [...] Ar fi bine să te duci direct la sursă, la învățăturile Sfinților Părinți ai Bisericii. Dar eu încerc să pregătesc terenul pentru această întâlnire. Cunosc nu puțini oameni care, deși plini de râvna cunoașterii, după ce au citit două-trei scrieri patristice s-au declarat plictisiți, de filosofia creștină. [...] Nu îți scriu în nici un caz pentru a birui eu, pentru a te îngenunchea cu argumentele mele. Acest lucru este cu neputință. Eu sunt destul de sceptic față de polemicile teologice. Din moment ce Dumnezeu nu îngăduie ca existența Sa să fie demonstrată științific, polemicile nu pot avea rezultate prea spectaculoase. [...]

Sunt de acord cu polemica atunci când amândoi acceptăm același teren de discuție. Dacă amândoi am accepta autoritatea Sfintei Tradiții și a Sfintei Scripturi, atunci am ajunge la același rezultat. Dar câtă vreme tu, iei din Scriptură numai ce îți convine, nu putem ajunge la aceleași concluzii. [...] Tocmai de asta îți acriu, pentru că, dacă mă aflu în adevăr, dacă adevărul este în Biserica Ortodoxă al cărei fiu nevrednic sunt, atunci Dumnezeu va împlini neputințele mele și mă va ajuta să vorbesc despre El. Și cred Lui că mă va ajuta, deși sunt păcătos. [...] Este plicticoasă credința creștină? Este plicticoasă lupta împotriva patimilor? Nu, în nici un caz. Numai că omul are nevoie să parcurgă anumite trepte până să descopere Frumusețea unei cărți precum este Scara Sfântului Ioan, și până să se hotărască să urce pe această scară.¹⁴³

*

“Să combinăm utilul cu plăcutul!” Iată unul dintre sloganurile spirituale ale omului contemporan. În zilele noastre s-au împușinat de tot atei. Astăzi nu mai dă bine să fii ateu. E ca și cum ai spune că ești prost. E mult mai rentabil să îți ascunzi egoismul sub forma unei afirmații gen: “Eu cred într-o inteligență superioară”. Și mai rentabil este să muți centrul de greutate pe negație: “Eu cred, dar nu în bazaconiile de la biserică. Acolo se învață și lucruri bune, dar restul...” Prin astfel de cuvinte omul se plasează într-un spațiu foarte sigur: nu îl poate acuza nimeni că e un simplu animal rațional. El crede. În ce crede, nu contează: important este că are credință. Oare?!?! Crezi că există fantome sau vârcolaci? E în regulă, înseamnă că nu ești orb față de lumea spirituală. Crezi în vise sau în metodele de ghicire a viitorului? E în regulă, nu te mulțumești cu banalitatea lumii profane. Nu este greu să observăm că mulți oameni s-au îndepărtat de Biserică pentru că li s-a părut că drumul Bisericii nu este compatibil cu modul lor de viață. Oamenii fug de ceea ce li se pare că le îngustează orizontul. Biserica afirmă că tot ceea ce învață ea este adevărat. Asta nu este rău pentru oamenii dominați, de superficialitate, rău

¹⁴³ Danion Vasile, *Despre horoscop, cutremure și ghicirea viitorului*, Ed. Bunavestire, Galați, 2003, pp.5-15.

pentru ei este faptul că Biserica afirmă că în afara ei nu există adevăr. Sfântul Teofan Zăvorâtul spune: “În afară de Biserica Ortodoxă nu este adevăr...”

Afirmația aceasta este foarte habotnică. Asta înseamnă că omul care crede altceva decât învață Biserica se află în rătăcire. Asta înseamnă că, dacă un om crede în altceva decât învață Biserica, se rupe de adevăr, se rupe de calea mântuirii. Nu este prea comod să fii de acord cu o afirmație atât de tranșantă. Este mult mai firesc să împărtășești o formă de credință mai blândă, mai tolerantă, în care să ai dreptul de a exista, dreptul de a gândi, dreptul de a avea propriile opinii. În care să ai dreptul să te îndoiești, dreptul să crezi altfel. În care să ai dreptul de a gândi liber și de a trăi liber. Fără bariere, fără prejudecăți.¹⁴⁴

*

Trăim într-o lume a înțelegerii, o lume în care intoleranța este pusă la zidul infamiei, iar toleranța este ridicată pe socul vechilor idoli. [...] Cum mai putem fi atunci fii credincioși ai Bisericii, cum putem să credem ce ne învață o Biserică în care nu ai voie să crezi altceva decât spun dogmele sfinților din vechime?...

Toate Sfintele Sinoade Ecumenice au învățat că oricine crede altceva decât mărturisește Biserica (ereziile) stă și sub osânda anatemei. Culmea fanatismului și a intoleranței, s-ar putea spune. De ce se răpește credincioșilor dreptul de a gândi liber? [...] În fața poziției dure pe care o are Biserica față de problema cugetării independente, omul și-a găsit un punct de refugiu: alege din credința Bisericii și din Biblie numai ceea ce îi place, numai ceea ce i se pare adevărat. Au trecut vremurile în care, din cauza stăpânirilor atee, oamenii să fie învățați că Hristos este doar un mit. Astăzi sunt învățați că a fost un personaj istoric. (un simplu om?!!!) Și frumusețea învățăturilor sale despre dragostea de Dumnezeu și de aproapele nu este contestată nici măcar de către marii maestri ai Orientului (francmasoni). Ei recunosc importanța persoanei lui Iisus, pe care îl consideră un avatar, o mare figură spirituală a cărei misiune a fost de a-i ajuta pe oameni să înlocuiască ura cu iubirea și războiul cu pacea.¹⁴⁵

*

E firesc ca, în momentul în care cineva găsește adevărul, să se lase mistuit de acest adevăr. Singura reținere justificată este provocată de faptul că mulți oameni se grăbesc să descopere adevărul, și ajung în cele mai ciudate fundături. Sutele de sinucigași care au murit în Guyana urmând învățăturile psihopatului Jim Jones, credeau că au ajuns în raiul pământesc. Și, chiar dacă acest rai era plin de mizerie, plin de compromis, plin de minciună, discipolii fanatizați nu vroiau să recunoască faptul că au luat-o pe un drum greșit. Unii au vrut să se reîntoarcă, dar nu li s-a mai dat voie. Cam așa li se întâmplă și celor care intră în oastea diavolului. La început, se simt foarte liberi. Dar în clipa în care își dau seama că libertatea lor este fictivă, nu mai știu cum să fugă. Rămân pe cale, fără a vedea o ieșire din labirint.

Să ne gândim la membrii diferitelor grupări orientale care, ajunși la proxenetism, la droguri și la alte rafinamente ezoterice, vor să pună punct aventurii lor spirituale. Dar și-au donat averile guru-lui. Case nu mai au: singurul lor punct de reper este comunitatea în care și-au spălat creierele. Dacă renunță la comunitate, vor fi niște inadaptați. Comunitatea le-a imprimat un mod de viață, comunitatea i-a format. Educația primită acolo este mai puternică decât cea primită în cei “șapte ani de-acasă”. Nu mai au nimic al lor. Nu au casă, nu au serviciu. Rudele îi disprețuiesc și nu vor să îi ajute. Au sufletele rănite și nimeni nu vrea să le întindă o mână de ajutor. Și atunci rămân în mocirlă. Nu este greu să ne dăm seama că, vrând să găsească adevărul, mulți oameni au ajuns pe culmile rătăcirii. Au ajuns la autodistrugere.¹⁴⁶

*

¹⁴⁴ Ibidem, pp. 15-17.

¹⁴⁵ Ibidem, p.17.

¹⁴⁶ Ibidem, p.19.

Am auzit și eu spusesele anumitor credincioși care, sub pretextul mărturisirii credinței în Hristos, se laudă cu înțelepciunea lor de a ajunge la acest adevăr. În loc să îl mărturisească pe Hristos, se mărturisesc pe ei însăși. Să mă ferească Dumnezeu să ajung ca ei! [...] Eu vreau să încerc să îți explic că învățătura Bisericii nu este compatibilă cu alte învățături religioase. Fac aceasta din două motive: pentru a te ajuta să înțelegi că **nu poți fi în același timp ortodox și eretic**, și pentru a te ajuta să te apropiezi de Biserică. [...] Există riscul ca unii oameni, ascunzându-se sub masca dreptei-credințe, să prezinte o nouă religie. Cam așa ceva a făcut Marian Zidaru, liderul “iluminaților” de la Pucioasa. Eu însă precizez că nu vreau să prezint nici o idee personală. [...]

Nu este de ajuns să vrei să fii creștin pentru a avea această calitate. **Pentru a fi creștin trebuie să te modelezi după învățăturile creștine.** Dacă refuzi aceste învățături, sau dacă le combini cu învățături parabisericești, te rupi de Trupul lui Hristos care este Biserica. [...] Liturghia nu e spectacol, nu e concert, să poată veni orice spectator. Liturghia e o Taină pe care nu o pot înțelege decât cei botezați. Ceilalți au ochii minții închiși și nu pot înțelege cum trebuie această slujbă. [...] Este adevărat că Dumnezeu te judecă după cum trăiești, faptele fiind strâns legate de credință. Dar Sfinții Părinți ne atrag atenția asupra faptului că nevoia celor care sunt atinși de erezie nu este bineplăcută lui Dumnezeu. Este mai roditor un post ținut cu hrană uscată de către un creștin ortodox decât un post numai cu apă de un yoghin.¹⁴⁷

*

Toată lumea știe că Lucifer a căzut din cer, că, nemulțumindu-se primul dintre îngeri, a avrut să fie mai mareș, decât Dumnezeu. Acești critici nu vor să înțeleagă că responsabilitatea căderii a avut-o Lucifer, ci consideră că “vinovat” este Dumnezeu, că i-a dat posibilitatea de a alege răul. Tot ei spun că nu Adam este de vină că a căzut, ci de vină este Dumnezeu că i-a dat posibilitatea să cadă. [...] Cunoaștem noi legile vieții și ale morții, cunoaștem noi legile creației ca să judecăm dacă Dumnezeu a făcut bine sau nu ce a făcut? “Dumnezeu este atotputernic, El stabilește legile, El putea rândui ca totul să fie altfel...” Minte omenească, minte slabă... Cum să își dea seama (de ex.) racheta singură că a fost construită greșit? [...]

Omul este o făptură liberă să aleagă între bine și rău. Măreția omului nu poate fi înțeleasă decât de către cei care ascultă cuvântul lui Dumnezeu: în momentul în care creatura încearcă prin propriile puteri să își găsească un rost, se va îndepărta de rostul ei autentic. Abia în momentul în care omul îl întreabă pe Dumnezeu care e rostul său în lume va putea primi răspunsul cel bun.

Cele două alternative sunt radical diferite: nu poți ajunge la cunoașterea adevărului dacă nu vrei să primești această cunoaștere de la Adevărul Suprem, care este Dumnezeu. **În momentul în care omul ia hotărârea de a face voia lui Dumnezeu, atunci mintea lui se luminează, se sfințește.**¹⁴⁸

*

Carl Gustav Jung: “Conform concepției sale, Hristos se subordonează ființelor divine superioare în așteptarea harului lor. Cei din răsărit (din Orientul îndepărtat n.n.), știu că mântuirea se întemeiază pe lucrarea pe care fiecare o face asupra sieși... Imitarea lui Hristos va avea pe termen lung dezavantajul că noi venerăm un om ca model divin care întrupează gândirea cea mai înaltă și uităm datorită imitației să împlinim gândirea noastră în cel mai înalt grad.” [...] **Cine crede că merge singur spre rai, ori este fățarnic, ori este înșelat de diavol. Credința creștină înseamnă legătura cu Dumnezeu, cu toți îngerii și sfinții.** Cine caută ajutorul Domnului în afară de Biserică, se lipsește nu numai de ajutorul sfinților și al îngerilor, se

¹⁴⁷ Ibidem, pp.21-24.

¹⁴⁸ Ibidem, pp.26-29.

lipsește de harul lui Dumnezeu. Există o luptă pentru mântuire. Cine vrea să câștige această luptă, trebuie să îi respecte regulile. Iar cine nu respectă regulile, nu poate lua cununa.

În citatul pe care l-am reprodus la începutul acestui cuvânt, Carl Gustav Jung, considerat de către un mare număr de intelectuali drept mare doctor al psihicului uman, se plângea de faptul că la creștini este mai importantă venerarea unui om, a lui Hristos, decât progresul spiritual prin propriile puteri. El, ca marea majoritate a intelectualilor, nu a înțeles că Hristos nu a fost doar un om (așa cum a afirmat ereticul Arie și urmașii săi). Hristosul pe care îl cinstește Biserica este Fiul lui Dumnezeu. Cine nu crede că Hristos este Fiul lui Dumnezeu este, după cum învață Evanghelia, antihrist: “Orice duh, care nu mărturisește pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui antihrist (I Ioan 4;3) [...] Ce este viața fără Hristos? O luptă disperată împotriva necazurilor, împotriva greutăților vieții, pentru ce? Pentru bucurii trecătoare, pentru tot felul de deșertăciuni. Viața fără Hristos este o viață fără rost.”¹⁴⁹

*

Unul dintre motivele pentru care oamenii caută să cunoască viitorul este tocmai o greșită înțelegere a necazurilor: câtă vreme necazurile sunt întâmplătoare, câtă vreme nu au nici un rost și singurul lor efect este întristarea, atunci lupta pentru a scăpa de necazuri este justificată. Sfânta Scriptură ne învață că **necazurile prin care trecem nu sunt întâmplătoare**, că rostul acestor încercări trimise de Dumnezeu este de curățare a sufletului omenesc plin de patimi, de conștientizare a neputinței firii și a nevoii de ocrotire dumnezeiască sau, în anumite cazuri, de pedepsire a unor păcate. [...]

Dumnezeu vrea ca, la examenul vieții, toți, să obținem note mari. De aceea El nu ne îngăduie să pătrundem în tainele viitorului. Biserica a condamnat nu numai astrologia, ci toate formele de ghicire a viitorului. Nimeni în afară de Dumnezeu nu poate ști viitorul. [...] Răspunsul pe care îl dă Biserica este simplu: toate “profețiile” făcute prin mediumi, toate cazurile în care viitorul a coincis cu ceea ce se ghicise mai înainte prin diferite metode, nu sunt altceva decât iscusite lucrări ale amăgitorului. [...] Întreaga Tradiție afirmă că, deși diavolul nu cunoaște viitorul, poate să insuflă oamenilor anumite “profeții”, dintre care unele se împlinesc. [...] Cazul I (diavolul detectiv). [...] Cazul II (diavolul psiholog). [...] Cazul III (diavolul păpușar): diavolul plănuiește ca în timp să determine anumite fapte, și se folosește de oameni precum păpușarul de figurinele sale.¹⁵⁰

*

Existența unor ghicitori – șarlatani (spre deosebire de cei “profesioniști”, care sunt vase ale diavolului) are un efect dublu: pe de o parte, la unii oameni trezește rețineri față de consultarea viitorului, dar la alții sporește dorința unei asemenea incursiuni – caracterul de neseriozitate al practicii făcând-o să pară un fel de joacă. [...] Unul dintre mijloacele prin care diavolul câștigă cel mai ușor adepți este implicarea slujitorilor Bisericii în practicile de ghicire a viitorului. Cea mai cunoscută metodă este cea a “deschiderii cărții” – a Sfintei Evanghelii sau a Psaltirii. [...]

Una dintre trăsăturile specifice vremurilor de haos spiritual în care ne aflăm este reapariția superstițiilor. Omul simte nevoia să pătrundă puțin în tainele viitorului și, dacă știe că este păcat să se ducă la ghicitoare, se mulțumește să se folosească de semnele pe care le poate observa el însuși. [...] Una dintre ideile fundamentale ale cunoașterii neopăgâne este că omul nu trebuie să mai țină cont de vreo autoritate supremă, că trebuie să scape de povara unui Dumnezeu care supraveghează lumea și să își ia destinul în propriile mâini.

Cuvântul libertate este strigat astăzi cu putere de către diferite categorii de oameni, și cu diferite scopuri, cel mai adesea exprimând libertatea omului de a călca în picioare tradițiile de

¹⁴⁹ Ibidem, pp.5-35.

¹⁵⁰ Ibidem, pp.46-48

orice fel și de a urca pe soclu statuia unui impunător idol: libertatea de a fugi de Dumnezeu. Autorii eretici fac o substituție interesantă: în locul Dumnezeului care ocrotește creația, ei așează o lege care guvernează lumea: legea ciclicității timpului. New-Age, Noua Eră, apare tocmai datorită acestei ciclicități: intrăm, vrem sau nu, în Era Vărsătorului (după Era Peștelui). Supunerii față de Dumnezeu i se preferă “supunerea” față de influența stelelor. Pretinsa libertate new-age-istă nu este altceva decât o robie față de capricile astrelor.¹⁵¹

*

Oamenii trebuie să își pună următoarea întrebare: intrăm sau nu intrăm într-o nouă Eră? Dacă intrăm, atunci concepțiile creștine trebuie ajustate astfel încât să nu contrazică realitatea. Dacă nu intrăm, atunci trebuie să ne ferim cu toate puterile de înșelarea care pe zi ce trece câștigă tot mai mult teren. [...] Astrologia (cu o largă răspândire în trecut) este una din ușile prin care **credințele păgâne intră în forță în societatea contemporană**. [...] Inițierea în tainele astrologiei este asemănătoare inițierii în oricare altă formă de vrăjitorie. [...] Toți astrologii “de calitate” sunt mediumi, chiar dacă nu toți conștientizează că ideile care le vin în minte în chip spontan sunt inspirate de o altă entitate. Puțini dintre cei care percep clar influențele unor astfel de entități își dau seama că au de-a face cu diavolul; majoritatea sunt convinși că astfel de spirite sunt “benefice” (chiar “îngeri de lumină”), și se deschid fără reținere influențelor “superioare”. [...]

În Vechiul Testament se arată că pedeapsa care îi aștepta pe vrăjitori era moartea. În zilele noastre vrăjitorii au nu numai dreptul să facă ce vor, ci chiar să își facă publice convingerile, indiferent de modul în care aceste convingeri influențează mediul social. Dar chiar dacă pentru vrăjitorii contemporani nu există pedepse penale, pe cei care mor nepocăiți Dumnezeu îi va pedepsi cu osândă veșnică în chinurile iadului (statistic, numărul vrăjitorilor și ereticilor care se pocăiesc înainte de a muri este infim). Practicarea astrologiei, ca a oricărei alte forme de vrăjitorie (spiritism ș.a), atrage după sine pedeapsa lui Dumnezeu peste întreaga comunitate care aprobă astfel de practici.¹⁵²

*

Profețiile sfântului (Cosma) legată de “lucrurile necuvântătoare care vor conduce lumea” ar putea fi legată de televizor tocmai pentru că **oamenii se lasă modelați de exemplele pe care le oferă acesta: de la televizor oamenii învață să vorbească, să se îmbrace, să “iubească”, să se relaxeze**. Televizorul este **un manipulator ideal** ale cărui comenzi subtile sunt executate de către oameni “în deplină libertate”. [...]

“Răul va veni de la cei citiți (învățați, intelectuali)”. [...] Una dintre cele mai clare dovezi care arată câtă dreptate a avut sfântul este necredința intelectualilor, sau mai bine zis reaua credință a acestora. Ce sunt intelectualii? Sunt oameni care se evidențiază prin nivelul lor intelectual. Nimic nu e rău înasta. Dar rău este că, în cele mai multe cazuri, intelectualii sunt rupti de Biserică, intelectualii au propriul lor Dumnezeu și propria lor credință. Rău este că intelectualii nu vor să își folosească talanții primiți de la Dumnezeu spre folosul lor duhovnicesc și spre ajutorul celorlalți, ci îl folosesc în scopuri contrare.

Specifică intelectualilor a fost atitudinea de a fragmenta învățătura Bisericii și de a lua din ea numai ce le convine. Nu este greu să recunoaștem originea acestei atitudini în trăsăturile de bază ale ereziilor primelor veacuri. Fără să își dea seama, intelectualii repetă demersul raționalist al marilor eretici (totuși uneori sunt conștienți de faptul că îi urmează pe aceștia: Carl Gustav Jung a semnat tratatul său Sermones ad Mortuos cu pseudonimul Basilide, celebrul eretic gnostic). [...]

¹⁵¹ Ibidem, pp.52-57.

¹⁵² Ibidem, pp.57-65.

Intelectualii au avut o atitudine dualistă în privința profețiilor legate de viitor. Mai precis, au căutat să nege valoarea profețiilor făcute de Sfinții Bisericii și să cerceteze cu atenție “profețiile” făcute de “misticii” de alte credințe (consider incorectă folosirea termenului mistic în afara teritoriului ortodox; Dumnezeu nu poate fi văzut decât de către cei cărora li se descoperă El însuși: față de creștinii ortodocși, “misticii” altor religii sunt orbi care au halucinații vizuale).¹⁵³

*

Aceasta este atitudinea impusă oricărui cercetător care aspiră la faimă internațională: imparțialitatea. Dacă tratezi lucrurile din perspectivă creștină, se consideră că ți-ai pierdut obiectivitatea: filtrul tău creștin a deformat realitatea. Această obiectivitate a cercetării nu a ținut seama de un criteriu: că lipsa perspectivei creștine poate fi de o mie de ori mai periculoasă decât imparțialitatea. Ce au făcut intelectualii (psihologi, sociologi, istorici ai religiilor, etc)? Au încercat să sondeze adevărurile religioase după propriile lor criterii. Ei au selectat criteriile de judecată a adevărului, de parcă acest lucru ar fi stat în puterea lor.

Există un adevăr al cercetătorilor, al specialiștilor. Dar el nu are nimic în comun cu Adevărul absolut, cu Dumnezeu cel viu. Nu vom analiza pe larg atitudinea religioasă a intelectualilor. Ci vom observa că linia pe care au mers ei în cunoașterea religioasă a fost urmată de către marea masă de oameni, care s-a lăsat călăuzită de către niște păstori orbi.

Ne vom opri atenția asupra unui singur aspect: cercetările migăloase i-au făcut pe intelectuali să ajungă la concluzia că profeții și profeți au existat în toate marile religii ale lumii. Imparțialitatea științifică le-a fost cea mai bună barieră pentru a ajunge la adevăr. Respingând învățătura creștină, ei au respins și darul discernământului cu care Dumnezeu îi binecuvântează pe creștini. Imparțialitatea, considerată piatră de temelie a cercetării lor a fost prăpastia care i-a împiedicat să deosebească între falsele și adevăratele minuni, între falsele și adevăratele profeții.¹⁵⁴

*

*Creștinii știu că nimic nu se întâmplă fără rost, că de fapt nu există întâmplare. Chiar dacă de multe ori oamenii nu înțeleg pentru ce au loc anumite cutremure sau inundații, în toate se manifestă o rânduială dumnezeiască. Și tocmai pentru că este dumnezeiască și nu omenească oamenii nu o pot cerceta cu aceeași curiozitate cu care cercetează lucrul mâinilor lor. Sau, chiar dacă o cercetează cu înfumurare, ajung la concluzii greșite. **Voia lui Dumnezeu se descoperă numai celor smeriți, celor sporiți în virtute, celor care merg pe calea mântuirii**. Ceilalți confundă cugetul lor cu cugetul lui Dumnezeu.*

*De ce există psihoza cutremurelor? Pentru că oamenii sunt conștienți de faptul că preferă păcatul virtuții, că aleg răul în locul binelui. Și le este teamă că pedeapsa lui Dumnezeu va cădea asupra lor, cu aceeași urgie cu care a căzut asupra celor din Sodoma, și Gomora. [...] **Este clar că, în cele din urmă sfârșitul lumii va veni. Dar creștinii nu au de ce să îl aștepte cu spaimă**. Celor ce au crezut cu adevărat în Hristos (și prin fapte au arătat-o), sfârșitul le va fi spre împlinire, spre bucurie veșnică în dragostea lui Dumnezeu. Creștinii nu trebuie să se teamă că vine sfârșitul, nu trebuie să se molipsească de **disperarea sectanților** a căror propăvăduire nu are în centru dobândirea raiului și unirea cu Hristos, ci spectacolul apocaliptic. **Totuși, cugetarea la sfârșitul lumii poate izgoni moleșeala, poate alunga trândăvia care vrea să pună stăpânire pe inimi**. [...]*

Este adevărat și faptul că înmulțirea păcatului și împuținarea creștinilor care duc o viață curată e un semn al apropierii sfârșitului. Un părinte cu viață sfântă a profetizat că, atunci când nu va mai fi potecă de la un om la altul (adică atunci când se va răci dragostea dintre

¹⁵³ Ibidem, pp.72-75.

¹⁵⁴ Ibidem, pp.75-76.

oameni), va veni sfârșitul. Vedem astăzi că, deși s-au înmulțit mijloacele de comunicare, că deși prin internet și prin telefonie mobilă oamenii își trimit sute de mesaje, aceste mesaje exprimă multă, foarte multă superficialitate. Și, chiar când aceste mesaje conțin declarații de dragoste, e vorba de cele mai ulte ori de o dragoste pătimasă, de o dragoste carnală: dragostea curată e stâlcită de tot felul de caricaturi.¹⁵⁵

*

Din Sfânta Scriptură aflăm că diavolul încearcă să imite lucrarea lui Dumnezeu, pentru a câștiga încrederea oamenilor. [...] Câtă vreme cineva spune că este creștin-ortodox, dar profețiile sale contrazic învățătura Bisericii, el este lup în piele de oaie. Semnele deosebiri între robii lui Dumnezeu și falșii profeți sunt clare. Dacă oamenii ar ține cont de ele, nu ar mai risca să cadă în prăpastie. Falșii profeți încercă să îi convingă pe oameni că în Biserică nu mai există sfinți, nu mai există sfințenie, și de aceea Dumnezeu își revarsă harul său asupra celor care au o credință diferită de cea ortodoxă. [...] Sfântul Cosma Etolianul le spunea creștinilor din vremea sa “Știi, fratele meu, cum te vrea Dumnezeu? Așa cum tu nu vrei ca femeia ta să aibă legături cu altul, așa și de la tine Dumnezeu vrea să nu ai nici o parte cu diavolul. [...]

Una dintre metodele cel mai des folosite de diavol pentru a atrage lumea în înșelare este **prezentarea întunericului drept lumină, a minciunii drept adevăr**. Părintele diacon P.I. David obsevera că ideologia new-age “se constituie într-o mare provocare pentru creștinism, nu numai fiindcă se propagă cu atâta forță, ci mai ales fiindcă atacă creștinismul, deși își anexează fâși mari din moștenirea creștină, începând cu Biblia”. New-age-iștii nu au putut nega în totalitate valoarea învățăturii creștine și atunci s-au grăbit să îl includă pe Hristos în panteonul Marilor Maeștri (?!!!) Dacă Hristos ar fi fost un mare Învățător, atunci era firesc (pentru ei) ca în învățătura Sa să găsească puncte comune cu gândirea neo-păgână, să se poată face paralele care să sugereze că Noua Eră nu neagă mesajul lui Hristos, ci îl continuă și îl împlinește. Așa cum Legea Nouă a împlinit Legea Veche. [...]

New-age-iștii s-au folosit de textele apocrife gnostice deoarece au găsit în ele punctele comune de care aveau nevoie. Motivația este simplă. Duhul întunericului care stă în spatele Mișcării New-Age este același cu duhul care a inspirat scrierea scripturilor gnostice.¹⁵⁶

*

Diana Dărmănescu (ca și părintele Dechanet, cu a sa controversată carte “Yoga creștină”) scria chiar că, din punctul ei de vedere, e un păcat să afirmi că yoga te îndepărtează de Dumnezeu.

Din punct de vedere creștin, această afirmație este o blasfemie. Scopul practicilor yoga (nu simple exerciții de respirație yoga) este eliberarea, ieșirea din ciclul reîncarnărilor. **Țelul vieții creștine este mântuirea**. Yoghinii, care vor să devină supraoameni, sunt urmașii lui Lucifer care a vrut să fie mai mare decât Dumnezeu. Creștinii sunt copiii lui Dumnezeu care vor să meargă pe calea mântuirii pe care le-a arătat-o Însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Yoga înseamnă nimicirea persoanei, sufocarea persoanei, uciderea personalității în numele unei fantomatice beatitudini, mistice, starea de Samadhi. [...]

Diavolul care l-a înșelat pe Adam nu s-a oprit din lucrarea sa. Astăzi el folosește procedee foarte diferite pentru a seduce sufletele. Una dintre principalele sale arme este aceea de a se folosi de cărțile eretice (gen yoga ș.a). Porunca Bisericii, poruncă prin care vorbește Dumnezeu, este clară: “Creștinii să nu citească cărți eretice!”. Dar oamenii nu vor să țină cont de această poruncă. Li se pare că, dacă ar asculta-o, ar fi habotnici. Și, ca să nu fie habotnici, citesc tot ce li se pare interesant. Dar, aflând ceea ce pare a fi interesant (diavolesc), își pierd sufletele. [...] După învățătura Sfinților Părinți **nimic nu trebuie să ne oprească să mărturisim**

¹⁵⁵ Ibidem, pp.77-80.

¹⁵⁶ Ibidem, pp.81-91.

dreapta-credință. Nu în ultimul rând trebuie spus că părintele Dechanet este catolic, și la catolici “libertatea de gândire” e foarte mare. [...] În momentul în care părintele Dechanet a ajuns la concluzia că idealul creștin este “aproape identic” (!!!) cu înțelepciunile păgâne, și-a părăsit credința creștină. De aceea, din respect pentru cuvântul preot, nu îl voi mai considera pe autorul cărții Yoga creștină decât un simplu eretic.¹⁵⁷

*

Oamenii au de ales între două modele: între modelul lui Adam, care a preferat neascultarea ascultării de Dumnezeu, și modelul lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care s-a lepădat de voia sa pentru a face voia Părintelui ceresc. Dacă îl urmăm pe Adam, ne vom împărtăși de satisfacția gustării din fructul interzis, dar ne vom împărtăși după aceea și de durerea lui Adam atunci când a fost izgonit din rai. Dacă îl urmăm pe Hristos, ne împărtășim atât de crucea smereniei, cât și de bucuria Învierii, de dragostea Părintelui Ceresc. [...] Dacă ținem seama de învățătura Bisericii lui Hristos, trebuie să înțelegem că **nu există o patimă mai rea decât erezia.** [...] După învățătura Bisericii Ortodoxe, **în spatele fiecărei erezii stă diavolul.** Faptul că omul contemporan face abstracție de lucrarea diavolului nu micșorează deloc această lucrare. Riscul de a fi ridicol, vorbind despre cursele vrăjmașului, este în egală măsură riscul de a prezenta poziția ortodoxă. Sunt conștient de faptul că așa cum unii ignoră atacurile diavolești, tot așa alții, bântuiți de duhuri sectare, văd ispita dracilor în fiecare manifestare, în fiecare frunză care cade la pământ. Trebuie ignorate ambele extreme. [...] Diavolul suferă de o patimă asemănătoare iubirii de arginți. Bogații lacomi, ori câte case, mașini și bani ar avea, tot nu se satură. Tot așa și diavolul: oricâte suflete ar câștiga, tot nu se mulțumește, vrea să mai câștige și altele. Pentru aceasta folosește strategii diferite de câștigare a sufletelor [...] tot așa Atotputernicul Dumnezeu are pentru fiecare dintre cei căzuți o cale de îndreptare.¹⁵⁸

*

Viața creștină autentică exclude monotonia (banalitatea și hăituiala/ritmul alert). Monotonia trădează lipsa preocupărilor spirituale. Dar creștinul adevărat, chiar și atunci când este bântuit de **duhul moleșelii – acedia** – se află în plin război duhovnicesc. Creștinii nu au nevoie să practice yoga pentru a fi mai calmi sau pentru a se lăsa “cuprinși de bucuriile dăruite de Dumnezeu”. Iar cei care se simt slabi în credința lor, trebuie să se lupte să devină buni creștini, și atunci își vor da seama că yoga nu i-ar fi putut ajuta la nimic. Dacă ar încerca să testeze yoga pe propria piele, s-ar asemana sinucigașilor care testează moartea pentru a vedea ce se întâmplă după ultima suflare. [...] Creștinii nu au nevoie de nici un guru care să îi lumineze. Creștinii urcă pe calea desăvârșirii ținându-se de mână de către duhovnicii lor. [...] **Nu poți sluji la doi domni, și lui Dumnezeu și diavolului.** [...]

Nu Nietzsche a fost de vină observând fățărnicia preoților pe care i-a criticat. Ideile sale demonice au fost determinate în mare măsură de către comportamentul și gândirea unor confrați. [...] Vina lui Nietzsche a fost că s-a mulțumit să arate cu degetul greșelile altuia, în loc să caute drumul spre Cer (totodată). Dacă l-ar fi căutat cu frângere de inimă, atunci Dumnezeu i-ar fi ieșit în întâmpinare. Dar Nietzsche nu a căutat acest drum. [...] Asta l-a dus la nebunie.¹⁵⁹

*

Lumea de astăzi e fascinată, putem spune chiar hipnotizată, de tot ce înseamnă cunoaștere ocultă, cunoaștere paranormală. Chiar dacă puțini oameni se dedică total acestui gen de cunoaștere pseudo-spirituală, practic marea majoritate a lor cochetează cu acest fenomen. [...] Apostazia de tip new-age-ist, caracteristică ultimelor decenii a secolului XX, și-a modificat puțin orientarea. Figura centrală a unui nou Mesia nu mai este așteptată cu aceeași

¹⁵⁷ Ibidem, pp.101-105.

¹⁵⁸ Ibidem, pp.108-112.

¹⁵⁹ Ibidem, pp.114-121.

intensitate. Dar sloganul “do it yourself” – mântuiește-te prin propriile puteri”, este la fel de actual. [...]

Geniile și oamenii de cultură, oricât ar fi de “experți” în aprofundarea Tradiției ortodoxe, câtă vreme nu trăiesc în propria viață Ortodoxia și nu simt în inimile lor lucrarea Sfântului Duh, rămân ca niște oameni care vorbesc despre înot fără să fi înnotat în viața lor. Învățătura “după literă” riscă să rămână o învățătură a acestei lumi. Or credința creștină este cu totul altceva: nu este calea prin care cunoaștem vreo născocire a vreunui Părinte filozof, ci este **calea prin care cunoaștem Adevărul.**

Cuvintele Sfântului Ignatie Briancianinov despre faptul că este imposibilă cunoașterea “rezultatelor” experienței creștine în lipsa parcurgerii directe a drumului creștin ar trebui gravate pe frontispiciu fiecărei Facultăți de Teologie ortodoxă: “cărturarul creștin este dator să învețe despre Împărăția Cerurilor nu doar din auzirea propăvăduirii privitoare la ea, ci și prin încercare.” Învățătura strict rațională, lipsită de suportul trăirii, naște fii înspăimântători. ¹⁶⁰

*

Nu putem fi ortodocși renunțând la ceea ce este specific Ortodoxiei: păstrarea Sfintei Tradiții. Și cum ar putea cineva să se considere ortodox dacă respinge existența duhurilor? Cum ar putea duce lupta duhovnicească dacă nu crede în existența dușmanului nevăzut? Așa ceva nu este cu putință. Sfântul Ignatie explică pe scurt de ce: dacă nu există diavoli, atunci întruparea Domnului “nu are nici pricină, nici scop”. [...] Omul, după căderea sa, nu mai este vrednic să vadă lumea îngerilor. Simțurile sale au devenit trupești, și nu mai pot percepe duhurile care îl slăvesc neîncetat pe Dumnezeu. Duhurile care se arată de obicei oamenilor, chiar dacă afirmă că sunt suflete ale răposaților sau îngeri, sunt de fapt diavoli. [...]

Mândria este ușa prin care diavolul intră. [...] Creștinii să înțeleagă că nu trebuie să caute să-i vadă și să vorbească cu ei. Cei care insistă să intre în legătură cu duhurile se deschid de bună-voie lucrării puterilor întunericului. [...] Biserica spune clar: spiritismul este o înșelare drăcească. [...] Între aceștia, vindecătorii cu bioenergie au un mesaj simplu: “vindecăm, deci avem putere de la Dumnezeu. Cine nu vindecă nu are putere de la Dumnezeu, deci nu cunoaște adevărul”.

Omul de astăzi suferă de boala curiozității: vrea să știe cât mai multe lucruri despre tot ceea ce se petrece în lume. Și atunci când scormonește după știri despre paranormal are impresia că face un lucru deosebit. Dar de fapt, încercând să își satisfacă patima curiozității, își deschide sufletul înșelării. ¹⁶¹

¹⁶⁰ Ibidem, pp.124-138.

¹⁶¹ Ibidem, pp.139-150.

SĂ NU REDUCEM TOTUL LA UTILITAR, INSTINCTUAL SAU RAȚIUNEA PRACTICĂ ȘI RECE

Pentru omul contemporan, în general, este oarecum evidentă criza de proporții a societății actuale. Starea moravurilor și starea națiunii sunt permanent surse de frustrări și de nemulțumire:

Societatea actuală, deci și cea românească, este pornită spre a-și schimba valorile, spre a-și schimba felul de a privi și a trăi viața: raporturile/relațiile dintre oameni, dintre om și societate – și astfel a valorilor etice și morale (de aici starea moravurilor); felul de trai cotidian – alimentație, preocupări, chiar și cele din timpul liber (dacă TV-ul mai lasă timp liber). Acestea se observă, lasă amprente, în problemele fundamentale ale vieții și mai ales în esența constituției omului – sufletul. Și astfel unii vorbesc de o pervertire a oamenilor.

Kant spunea că, unul din lucrurile care-l umplu de admirație și bucurie este «Legea Morală din mine» (din om). Această «lege morală» i-a fixat omului, de-a lungul istoriei sale, identitatea de ființă umană, de «trestie gânditoare», de ființă spirituală. Această lege, această conștiință din adâncul ființei sale, i-a arătat ceea ce este moral – adică compatibil și specific omului ca ființă superioară, ca încununare a creației – și ceea ce este imoral, deci incompatibil ființei omenești. Și astfel prin această lege morală a așezat de-o parte binele, frumosul, armonia, și de alta răul, urâtul, neorânduiala (haosul). Omul a dus o permanentă luptă cu sine, cu actele și faptele sale, între moral și imoral. Este adevărat, oamenii nu au urmat toți și întotdeauna această lege morală sădită în adâncul ființei, și s-au lăsat conduși de legile instinctului, și chiar exacerbându-le pe acestea coborându-se la nivelul necuvântătoarelor. De aici i-au venit marile suferințe și nenorociri. Instinctele își au rolul lor bine definit, de legi ale naturii fizice – întru subzistență și perpetuarea speciei (a vieții). [...] Instinctele, aceste legi ale naturii noastre fizice, în satisfacerea lor, sunt întovărășite de plăcere. Așadar, avem scopurile: existența și perpetuarea și cu ele plăcerea. Problema se pune de a nu le confunda, de a nu le inversa, adică de a nu face scop din plăcere, ceea ce este aducător de necazuri”.¹⁶²

*

Să nu reducem totul doar la utilitar, la instinctual, și nici la rațiunea practică, rece – fără voință, pentru că vom fi utilitari, coborându-ne la nivelul ființelor necuvântătoare – care se comportă și acționează în acest mod. Omul, ca ființă unică, are rațiune, sentiment și voință. Rațiunea, pentru a cântări și distinge faptele; sentiment, pentru a le da faptelor acel «omenesc» - acel specific unei «încununări a creației»; voință, pentru a-și dirija faptele, pentru a fi potrivite/conforme cu «Legea morală» din adâncul ființei sale. Desigur, omul a greșit, greșește și va greși, întrucât **confundă mijlocul cu scopul**: se pierde în amănunte și ratează principiul; acceptă imediatul și pierde țelul; acceptă superficialul și pierde esența; se complăce în derizoriu, în efemer, pierzând statornicul, durabilul. Acestei obtuzități, se datorează suferințele și nenorocirile care l-au însoțit de-a lungul timpului care, așadar, i se datorează lui – omului – și nesocotințelor sale. În aceste «căderi» omul are zvâcniri, luminări de conștiință (legea morală) și caută să se ridice, și aceasta în mod constant – prin geniile, eroii și sfinții săi. Astfel, omul nu se definește prin «cădere» - dacă ar fi așa, această tendință l-ar fi dus demult la distrugere, la nimicirea sa – ci prin «ridicare» (Nu întâmplător, Radu Gyr a scris poezia «Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane»!). Astfel apare situația, privită prin Legea Morală de care vorbește Kant. Prin ea găsim identitatea de ființe create spre echilibru și armonie, de către cel care ne-a așezat stăpâni pe această planetă. Dacă însă, vom privi din unghiul și sub stăpânirea Evangheliei, vom

¹⁶² Aurel Suci, în art. O problemă actuală, Permanențe, nr.4/aprilie 2005, p.20.

ajunge la noțiunile de păcat și de desăvârșire, de **dominație a spiritului asupra materiei**. Prin Evanghelie ne definim drept fii ai Tatălui Ceresc. «Toate faptele omului, toate mișcările lui se înseamnă undeva, într-o nevăzută carte și se înseamnă și în sămânța sa și cu aceasta își trage urmașii sub povara isprăvilor sale» (s.n., părintele Arsenie Boca).”¹⁶³

*

Putem, desigur să adâncim problematica religioasă și să constatăm o anume legătură între actuala civilizație democratică și entități malefice, care se mișcă, cu dezinvoltură printre noi și ne supun permanent ispitelor celor mai felurite: “Societatea creștină a veacurilor trecute trăia în cu totul **alt sistem de referință** decât cel de astăzi. Lumea spirituală avea o existență incontestabilă iar **demonii erau o realitate concretă**. Calamitățile naturale, perioadele de foamete și molimele erau privite ca încercări îngăduite de Dumnezeu pentru a ne aminti pururea de fragilitatea condiției noastre pe acest pământ. [...] Civilizația ce acum își spune «democratică» se mândrește că a eradicat pricinile de suferință materială. În aparență, ea a triumfat și asupra demonismului ideologiilor care îi amenințau fundamentele: nazismul și comunismul. [...]

Demonii continuă să fie prezenți între noi. Atât într-un mod subtil și imperceptibil, cât și într-un mod dureros și brutal. Se pare că Cel exorcizat cu adevărat din această lume este doar Dumnezeu. Moștenitorii civilizației creștine uită de lupta Mântuitorului împotriva ispitirii satanice. [...] «Cea mai mare victorie a diavolului este să ne facă să credem că el nu există», spunea Denis de Rougemont. Civilizația occidentală a ajuns acum pe o culme înaltă, având în față panorama «împărațiilor lumii» și a «slavei lor». «Pe acestea toate ți le voi da ție dacă vei cădea înaintea mea și mi te vei închina» (Mat. 4,9) i se murmură insinuant în ureche (lui Iisus Hristos). Dar de fapt cine ne șoptește? Demonii care nu există? Noi ne închinăm doar rațiunii și perfecțiunii omenești! Ele sunt cele care ne îndeamnă să fericim întreaga omenire prin cea mai bună societate sau – pentru a nu fi prea trufași în aprecieri – prin cea mai puțin rea dintre toate societățile pe care le-a cunoscut istoria umanității. [...] Civilizația democratică nu realizează că urmărind himera fluturată în fața ochilor de un demon abil și imperceptibil, dar cel mai puternic dintre toți – apostazia – s-a pomenit căzută în cușca cu lei a demonilor **urii și ai violenței**. [...] Urăsc acești islamiști fanatici civilizația democratică? Desigur. O urăsc atât pentru **materialismul ei**, dar mai ales pentru **tendențele sale de a se înstăpâni asupra civilizației și religiei lor**. Căci ei aderă cu acribie, în felul în care le este propriu, exact la cuvintele (de mai sus) pe care le-a rostit Hristos («Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: **Domnului Dumnezeului tău să I te închini/și numai Lui să-I slujești!**»). E adevărat, fără să creadă El (cu adevărat), ba chiar sfidându-L prin faptele lor barbare (demne poate de Vechiul Testament, dar nici atunci).¹⁶⁴

*

Dacă Europa ar fi rămas creștină, s-ar fi lăudat cu Hristos și nu cu civilizația ei. [...] **Europenii însă, nu se fălesc cu Hristos și cu Sfintele Scripturi, ci cu mașinile lor periculoase și cu produsele ieftine ale mâinilor lor, cu alte cuvinte, ei se fălesc cu cultura și civilizația lor**. Iar consecința acestei preamăriri a faimoasei lor «culturi» este ura tuturor națiunilor necreștine față de Hristos și creștinism. [...] **O revenire la valorile spirituale ar însemna în primul rând dobândirea de puteri adevărate în lupta împotriva demonilor**. O luptă al cărei sens este în primul rând soteriologic, al mântuirii noastre, al alegerii corecte între bine și rău. Aparent, discernământul pentru o asemenea alegere se poate sprijini și pe etica naturală. Acesta este

¹⁶³ Ibidem.

¹⁶⁴ Bogdan Munteanu, în art. **Demonii și civilizația democratică**, Permanențe Nr.10/octombrie 2004, pp.1-3.

doar un adevăr parțial. **Morala religioasă vine cu ceva în plus: cu o energie nebănută și cu ajutorul divin în lupta de a înfăptui binele**, care este privit drept colaborare liberă a omului la lucrarea lui Dumnezeu având ca țel final sanctificarea întregii creații căzute. Altfel, rămânem singuri în lupta împotriva demonilor pe care noi înșine i-am stârnit împotriva noastră.¹⁶⁵

*

Poate că nimic nu ne intrigă în ofensiva generală îndreptată împotriva religiei noastre tradiționale, decât acest vârf de lance al homosexualității, care iată, astăzi mai mult ca oricând, asemenea sectelor religioase au demarat și o **campanie de prozelitism**:

Asociația homosexualilor «Accept» a căpătat curaj după marșul de pe străzile Bucureștiului și își continuă acțiunile prin care încearcă să-i smintească și pe alții. Acum, băieții cu apucături pidosnice vor să-i determine pe profesori să îi învețe pe elevi că homosexualitatea este **opțiune sexuală ca oricare alta (?)** Ei au editat o broșură destinată dascălilor care predau educația sexuală, pe care au început s-o împrăstie **prin școli**. În «manual» scrie că homosexualitatea este o orientare nici mai bună, nici mai rea decât heterosexualitatea. Acolo sunt și **teste prin care elevii «să-și poată defini orientarea sexuală»!** La capitolul date statistice, homosexualii mint de îngheață apele. Aceștia pretind că «la nivel mondial (iar mondialismul adus în vedere!) infectarea cu HIV se produce în raport de 70% prin raporturi sexuale între bărbați și femei» și numai 10% prin raporturi între bărbați. Evident că inițiativa gay-lor a stârnit controverse. Iar unele personalități au luat deja poziții publice ferme împotriva «manualului». De pildă, reputatul psihanalist ieșean prof. dr. Constantin Romanescu a declarat pentru «Teșeanul»: «Mă întreb cum ar putea un profesor teafăr, care combate fumatul și alcoolul, care sunt simple obiceiuri, să promoveze în clasă viciul și devierea instinctului speciei? Este clar o tentativă de a culege prozeliți și este cu atât mai condamabil că se încearcă în școli, acolo unde adolescenții au, la o anumită vârstă o opțiune bipolară». Noi am atras atenția că pederastia nu se mulțumesc doar să-i tolerăm, ci că vor să facă prozeliți (ca sectele religioase!) și că o să atace mai ales copiii (pentru că pot deveni victime ușor și pe termen lung e amenințată însăși ordinea firească a lucrurilor).¹⁶⁶

*

Problema pusă în discuție capătă o amploare neașteptată pentru unii, dar previzibilă pentru alții și are nenumărate conotații și implicații în viața societății. Referindu-se la conflictul dintre generații dar și la situația tineretului, dl. Laurențiu Dumitru remarcă astfel: «Este de ajuns să deschizi televizorul ca să afli «starea națiunii». **Cei mai derutați și lipsiți de repere sunt tinerii. Ei au la dispoziție toate condițiile ca să-și dea viața peste cap.** «Nu știu ce aș fi făcut eu la vârsta lor, într-un asemenea mediu», îmi spunea deunăzi un prieten. Delicvența juvenilă, creșterea ratei prostituției, abandonul școlar, avorturile în rândurile tinerelor sau nebunia drogurilor sunt rezultate «firești» ale acestui haos generalizat, sunt o crudă realitate. Părinții tinerilor adolescenți de astăzi, cunoscând toate aceste **pericole latente**, nu știu ce să facă mai întâi pentru a-și proteja odraslele. E de ajuns ca părinte să arunci întâmplător un ochi spre televizor pe TVK – lumea sau MTV la emisiunile ce transmit imagini din cluburile Capitalei, ca să înțelegi **dezlănțuirea și descătușarea tinerilor prin discotecă**, ca să vezi ce înțeleg majoritatea dintre ei prin distracție. Dacă apoi comuți pe știrile de la ora 5.00 sau afli de la vreun vecin că fiul lui se droghează sau că este homosexual, înțelegi că azi nu-i nimic mai greu decât să fii părinte. Mii de griji, de temeri și, să o spunem sincer, în cea mai mare parte justificate.¹⁶⁷

*

¹⁶⁵ Ibidem, p.3.

¹⁶⁶ Fapte, vorbe, gânduri, în rev. Rost, Nr.30/august 2005, pp.8-9.

¹⁶⁷ Ioan Dunca, Sighet 2005, în Memento, Nr.14 (90)/august 2005, p.2.

Dezastrele naturale, care au afectat fără precedent anul acesta România au desigur o explicație științifică (încălzirea planetei datorită «efectului de seră» sau poluării și defrișării pădurilor). Dar, dincolo de aceasta, putem observa modul în care s-a ajuns până aici (nepăsarea și ignoranța umană) și să intuim rațiunile divine pentru aceste catastrofe. Ele nu sunt astfel, decât muștrări și avertismente serioase pentru omul zilelor noastre, care s-a îndepărtat de credință și de faptele bune, ziditoare pentru suflet. Creștinii cunosc în general importanța ce i se cuvine sufletului, față de partea materială a lumii, cea care domină astăzi. Căci, așa cum ne-a mărturisit Ioan Dunca, «Ce-i folosește omului dacă ar câștiga lumea întreagă, pierzându-și sufletul?». Teama este binevenită pentru oricine și pentru orice moment al zilei. Pentru orice creștin fiind motiv de meditație, **acesta fiindu-ne scopul ultim: Mântuirea sufletului.**¹⁶⁸

*

Fără îndoială, aceste inundații repetate și pe arii extinse au provocat suferințe oamenilor din zonele afectate, provocând motive de îngrijorare și pentru toți ceilalți români. Solidarizarea cu cei aflați în suferință este firească și creștină. După cum, a remarcat și una din marile conștiințe și voci din rândul nostru, părintele trecut la cele veșnice, Arsenie Boca: «Dacă omul s-a ridicat puțin câte puțin deasupra întunericului, n-a făcut-o decât **prin încercări anevoioase și prin muncă plină de suferință.** Această înălțime de sacrificiu s-a desăvârșit pe Calvar (Golgota), ca simbol al suferinței pentru alții. Iată dar, cum suferința noastră poate servi altora! Suferința este, astfel, legea sacrificiului sub care trăiește omul. **Suferința pentru alții este stâlpul de care se reazemă propășirea universală a omenirii.**¹⁶⁹

*

În limbajul religios, prin provocările lumii contemporane înțelegem în general ispitele și încercările la care este supus omul, pentru a-și arăta vrednicia față de Creatorul său. Dacă dorim să descifrăm cauzele ascunse ale acestor inundații, putem reflecta la răspunsul dat de părintele Calistrat Chifan, care identifică drept principal motiv necredința noastră iar eu nu pot decât să-i dau dreptate:

Liberalizarea avorturilor, aprobarea concubinajelor, marșurile homosexualilor, predarea sexualității la grădiniță și în clasele primare (?), ideea de scoatere a religiei din școală, libertinajul religios, rugăciunile comune ale ortodocșilor cu păgânii, propaganda ecumenistă (de unificare a religiilor!), programele mass-media cu caracter ateu (și de spălare a creierului!) și cu sfaturi și învățături contra lui Dumnezeu, discreditarea Bisericii, discreditarea clericilor și a monahilor (acuzele aduse preoților; cazul de la Tanacu ș.a.), neîncrederea în cuvântul lui Dumnezeu, neascultarea față de poruncile sfinte. [...] Câte biserici nu stau goale în sărbători și duminici? Câte sfinte liturghii ignorate, slujite doar de preot și de cântăreț (din cor)? Câte târguri deschise în sărbători? Câte întreprinderi private în care sărbătorile creștine nu sunt respectate? Câtă agoniseală nedreaptă, fără Dumnezeu, cămătării, credite false, înșelarea aproapelui, asuprirea văduvelor sărace și a orfanilor, asuprirea slugilor și a muncitorilor – sursă de îmbogățire pentru cei care cred că lumea este nepieritoare și Dumnezeu nu există?¹⁷⁰

*

Desigur, mai pot exista și alte cauze, în afara celor menționate mai sus, dar acestea sunt într-adevăr principale și de netăgăduit. Aș pomeni, de pildă patimile în care zac unii români,

¹⁶⁸ Ibidem.

¹⁶⁹ Arsenie Boca, în Memento, ibidem.

¹⁷⁰ Calistrat Chifan, Rost, Nr.30/august 2005, p.5.

dintre care se remarcă viciul beției. Și oare, câți români refuză cuvântul lui Dumnezeu în zilele de sărbători și de Duminică, preferând crâșmele sau alte distracții? Să ne aducem aminte și de articolele lui Eminescu, care critica vehement această stare de lucruri din vremea sa, dar care este mereu actuală, atât în comunism, cât și în acest așa-numit «neo-comunism» pe care îl parcurgem încă. Spun aceasta, pentru că tranziția către capitalism este departe de a se fi finalizat, iar capitalismul sălbatic nu cunoaște decât «legea junglei».

Trăim într-o lume a banului și acest lucru este evident pentru oricine. Există prin urmare un **cult al banului** dar rămâne de văzut pe ce elemente se bazează, pe ce suport s-a așezat și s-a justificat. În plan filosofic, au apărut autori care pornind de la teoria lui Benjamin Franklin, au dezvoltat filosofia lui economică pentru a sprijini în lume neo-liberalismul modern și pragmatismul: Iată textul lui Franklin: «**Ia aminte că timpul înseamnă bani**. Cel ce ar putea să câștige prin munca sa zece șilingi pe zi și se plimbă o jumătate de zi sau lenevește în odaia sa nu are voie, chiar dacă cheltuiește pentru plăcerea sa numai șase pence, să pună la socoteală numai pe aceștia, ci în plus, el a mai cheltuit cinci șilingi sau mai precis, i-a irosit. **Ia aminte că creditul înseamnă bani**. Dacă cineva îmi încredințează banii săi după ce au devenit plătibili, el îmi dăruiește dobânzile, sau atât cât pot face eu între timp cu acești bani. Aceasta se ridică la o sumă considerabilă, dacă omul se bucură de un credit bun și mare și-l folosește bine. **Ia aminte că banul are o natură productivă și rodnică**. Banii pot produce bani, iar aceștia, la rândul lor, pot produce și mai mulți și așa mai departe. Cinci șilingi puși în circulație sunt șase, repuși în circulație șapte șilingi și trei pence și așa mai departe, până ce se ajunge la o sută de lire sterline. [...] Cine taie o scoafă nimicește pe toți urmașii ei până într-a mie generație. Cine distruge o monedă de cinci șilingi asasinează tot ce s-ar fi putut produce cu ei: coloane întregi de lire sterline». [...] (Max Weber) este de părere că omul devine un «instrument» al câștigului, iar acesta din urmă este scopul vieții sale, în timp ce, în mod normal, câștigul nu este altceva decât un mijloc de satisfacere a trebuințelor materiale, hedoniste. Iar autorul german crede că această răsturnare este suficient de importantă pentru a justifica ideea că etica lui Franklin nu este o etică a câștigului material, ci o etică a desăvârșirii omului (?), devenind mijloc al câștigului. Așadar, în virtutea acestei inversări, omul se mântuie întrucât se pune pe sine ca mijloc în drumul spre un câștig irațional de bani, dincolo de orice plăcere hedonistă concretă. În logica obișnuită a economiei (moștenită de la gândirea greacă și preluată ca atare de Biserică), câștigul este un mijloc pentru satisfacerea nevoilor vitale normale ale omului. **Pentru protestanți omul se jertfește pe sine pe altarul câștigului.**¹⁷¹

*

Întrebarea fundamentală de abia de aici poate fi pusă: în ce măsură această **etică inversată** față de tradiția antică și bisericească asigură «sănătatea» omului ca ființă spirituală și mântuirea lui? De ce ar trebui să admitem că etica aceasta ce conduce, dincolo de orice mijloc (în cazul acesta, **mijlocul este chiar omul!**), la îmbogățire sau la acumulare de bani ar fi una firească? Judecând după cele spuse despre Ioan Casian mai devreme, importantă nu este inversarea scopului hedonist cu cel al înavușirii, ci faptul simplu că etica frankliniană, prin orice mijloc ar trece, conduce tot în punctul de criză al acumulării iraționale de capital. Weber crede că «sacrificarea» omului este o dovadă de ascetism suficient de mare pentru a face din protestantism o religie mântuitoare. Nimic mai fals. Omul nu trebuie să se sacrifice «fericirii» transcendente a câștigului nemăsurat, ci lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu nu vorbește nicăieri despre acumularea de bani fără măsură ca fiind o dovadă de mântuire, chit că se petrece cu «chinuirea» (sacrificarea) omului. E adevărat că protestanții aruncă în cer, adică în transcendent, dorința de câștig. Dar acest lucru nu înseamnă că ea este și mântuire. Am putea

¹⁷¹ Cristi Pantelimon, **Etica ortodoxă sau etica protestantă?** (IV), Rost, Nr.29/iulie 2005, pp.43-44.

spune contrariul: cu cât se acordă un grad mai mare de transcendență ideii de câștig material, cu atât primejdia rătăcirii căii firești spre mântuire este mai mare: este ca și cum, în locul lui Dumnezeu, ai așeza banul (alt Lucifer) și te-ai sacrifica acestuia. **Această etică (protestantă) nu este decât o formă modernă de idolatrie, adică de închinare la cele lumești, cu aparențe ascetice ce rezultă din sacrificiul concret al omului.** [...] În concepția lui Ioan Casian, «trei sunt felurile **arghirofiliei** (iubirii de arginți). Primul, care nu-i lasă pe cei ce renunță la cele lumești să se lipsească de averile și bunurile lor. Al doilea, care ne îndeamnă să înmulțim cu și mai mare lăcomie ceea ce am cheltuit sau am dat săracilor. Al treilea, care ne împinge să dorim și să dobândim lucruri pe care înainte nu le-am avut.»¹⁷²

*

Analizând discursul economic al lui Benjamin Franklin, descoperim toate aceste tipuri «ideale» ale arghirofiliei, dar mai cu seamă cel din mijloc, ce se referă la **înmulțirea banilor** [...] De fapt, «păcatul» lui Franklin este atât de mare, încât el nici nu acceptă ideea cheltuirii banilor. Bani sunt comoara sa cea mai de preț, ei trebuie conservați, înmulțiți, nu cheltuiți (cu atât mai puțin dați săracilor!). [...] Weber vede filosofia economică a lui B. Franklin într-o lumină cvasimonahală! Așadar, **toate valorile ortodoxe de raportare la bani sunt răsturnate.** [...] Evident, bogăția pricinuieste multe alte rele (oamenii bogați sunt pizmuiți, urâți de toți ceilalți, chiar de rudele apropiate, amenințați în permanență), dar, din punctul nostru de vedere, cu adevărat relevantă este expresia **nefericirii majore** a celui care crede idolatru în bogăție ca urmare a «închinării la aceasta». De aici, aparența de asceză a celui care vizează «generațiile» nesfârșite de bani. **În fapt, în spatele acelei asceze se ascunde o mare tristețe, ce rezultă tocmai din sentimentul că bogăția îl domină pe om și că el, din stăpân al ei (așa cum ar fi firesc), devine un simplu sclav al ei.** Așa cum spune Ioan Gură de Aur, cel care e zgârcit se poate abține de la celelalte păcate, dar este înlănțuit de o singură dragoste mare, aceea de bani. [...] Iar una dintre modalitățile de tulburare a echilibrului firesc al sufletului uman și de îndepărtare a lui Dumnezeu este tocmai **preocuparea exclusivă față de avere sau față de treburile lumești.** Concentrarea și fixația în această direcție devin, cu adevărat o sursă de pierdere a firescului unui om. Reaua întrebuintare a banilor de care vorbește Sfântul Maxim Mărturisitorul înseamnă, cel puțin pe o latură, idolatrizarea banului și urmărirea sa exclusivă, atribuirea acesteia a unei importanțe mai mari decât are în mod firesc (banul nu este decât instrument al schimbului de produse/servicii care trebuie folosite – banul este, așadar, sau ar trebui să fie, primul element «sacrificat» într-o filosofie economică firească. Dacă nu este sacrificat ci este înmulțit **pentru sine**, așa cum procedează Benjamin Franklin, care are aerul că înmulțește turme de animale, firescul este abandonat și apare **patologia banului**).¹⁷³

*

Această apropiere **exclusivă** de latura materială a vieții duce la o îndepărtare de Dumnezeu. «Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipsi și pe celălalt îl va disprețui; **nu puteți să sluiți lui Dumnezeu și lui mamona**». În ciuda caracterului său «religios», etica protestantă ce duce la nașterea capitalismului modern îndepărtează omul de Dumnezeu și nu-l apropie. Oricât ar fi reieșit dintr-o tensiune de natură religioasă cu privire la problematica mântuirii, **capitalismul modern duce în mod inevitabil la pierderea reperelor sale religioase și la adâncirea omului din ce în ce mai tare în singurătatea materialismului.** [...] Cei care cred în bani ajung să creadă mai mult în bani decât în Dumnezeu, chiar dacă nu l-au pierdut definitiv pe Acesta. În fond, avariția și

¹⁷² Ibidem, p.44.

¹⁷³ Ibidem, pp.44-46.

concentrarea exclusivă pe dobândirea bunurilor, materiale, îl împiedică pe om să se mai gândească la mântuire.¹⁷⁴

*

Revenirea la valorile tradiționale va trebui avută în vedere mai ales pe terenul educației copiilor noștri, care constituie o țintă principală a atacului îndreptat împotriva Ortodoxiei și creștinismului în general:

*Noțiuni ca autoritate și ascultare, bunăcuviință și amabilitate, comportare în societate și în viața particulară – toate s-au schimbat, s-au întors cu capul în jos. Această viață nenormală poate fi caracterizată ca stricată, alintată. Din pruncie cu copilul se poartă ca și cu un zeșor de familie: poftele lui sunt satisfăcute, dorințele îndeplinite, el e înconjurat de jucării, distracții, comodități, el nu este învățat și educat în conformitate cu regulile stricte de purtare creștină, ci i se creează condiții să se dezvolte în acea direcție în care îl poartă pornirile sale. [...] Viața se umple de o continuă **goană după distracții**, care sunt atât de lipsite de orice importanță, încât un vizitator din secolul XIX, privind emisiunile noastre televizate cele mai populare, reclama, filmele, muzica – aproape sub orice aspect al culturii contemporane – s-ar gândi că a nimerit într-o societate de nebuni, care a pierdut orice contact cu realitatea cotidiană. [...] De peste tot se aude chemarea: trăiește cu ziua de azi, desfătează-te, relaxează-te, simte-te bine. **Iar subtextul este altul, mult mai întunecat**: uită de Dumnezeu și orice altă viață înafară de aceasta, alungă din suflet orice teamă de Dumnezeu și cinstire a sfințeniei (a se vedea dese înjurături ale unora). [...] Loviturile tăioase ale lumii împotriva Ortodoxiei sunt îndreptate în primul rând asupra copiilor. Și îndată ce la copil s-a format o atitudine greșită, problema educării lui în spirit creștin devine de două ori mai anevoioasă. [...] Copilul care de mic este deprins cu muzica clasică, care s-a dezvoltat sub influența ei, nu este supus ispitei ritmului brutal al rockului, pseudomuzicii contemporane. [...] Copilul deprins cu literatura bună, drama, poezia, care a simțit influența ei asupra sufletului, care a primit o satisfacție autentică, nu va deveni un adept irațional al televiziunii moderne și al romanelor ieftine, care pustiesc sufletul și îl abat de la calea creștină. Copilul care s-a învățat să vadă frumusețea picturii și sculpturii clasice, nu se ademeneste ușor de pervertita artă contemporană, nu va fi atras de producțiile dezgustătoare ale reclamei și cu atât mai puțin ale pornografiei.¹⁷⁵*

*

Copilul care știe câte ceva despre istoria lumii, și mai ales despre cea creștină, despre cum au trăit și au gândit oamenii, prin ce hățișuri au trecut îndepărtându-se de Dumnezeu și poruncile Lui, și ce viață minunată și demnă au dus atunci când I-au fost credincioși Lui, va putea judeca bine viața și filosofia timpului nostru și nu-i va urma orbește pe «învățătorii» veacului acestuia.

*Una dintre problemele care stau astăzi în fața instruirii școlare constă în faptul că pruncilor **nu li se mai cultivă simțul istoriei**. Acesta este un lucru periculos și fatal – a-l lipsi pe copil de memoria istorică (se întâmplă și la adulți!). Aceasta înseamnă că el devine lipsit de posibilitatea de a lua pildă de la oamenii care au trăit în trecut. Dar istoria, în esență, se repetă continuu.¹⁷⁶*

¹⁷⁴ Ibidem, p.46.

¹⁷⁵ Ieromonah Seraphim Rose, în art. Copilul în mijlocul ispitelor, în rev. Rost, Nr.28/iunie 2005, pp.58-59.

¹⁷⁶ Ibidem, p.59.

¹⁷⁷ Viorel Patrichi, în art. Maska lui Ianus și mentalitatea «second-hand», Rost, Nr. nr.28/iunie 2005, pp.24-28.

*

Suntem o națiune veche, oricum, mai veche decât termenul «națiune», dar ceva s-a prăbușit în spiritualitatea românilor. Comunismul a perfectat opera imperialilor din cele patru vânturi. Evident, nu este o scuză pentru transformarea gravă a mentalității noastre, dar alogeni de tot felul au indus și induc sentimentul că am fi un popor inferior, o populație de «mioritici», «mămăliga care nu expodează» etc. Dacă îi repeți mereu unui copil că este idiot, el chiar devine idiot. [...] Desconsiderarea națiunii din care pretinzi că faci parte este o gândire de tip «second-hand». [...] Dar de ce să-l mai citim pe Mihai Eminescu dacă tot îl avem pe Horia Roman Patapievici? Invitat la o emisiune televizată, micul Diogene (Cinicul) a spus că: «România are o cultură de tip second-hand». Nu m-a mirat. Îi citisem cărțile în care săvârșea adevărate blasfemii la adresa națiunii române. [...] Iată ce scria domnul Patapievici în «Flacăra» lui Arion în 2003: «Eminescu este cadavrul nostru din debara, de care trebuie să ne debarasăm dacă vrem să intrăm în Uniunea Europeană». Nu este de mirare că în manualele de gimnaziu au rămas doar poeziile «Lacul» și «Freamăt de codru». L-au ascultat autorii de manuale, așa cum asculta A. Toma de Silviu Brucan.

În 1980, un ziarist român l-a întrebat pe Salvador Dalli «de ce are România o cultură minoră». [...] Maestrul era uluit. «O țară care i-a dat pe Eminescu, pe Enescu, Brâncuși, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran nu are o cultură minoră. Ce oferă astăzi Franța, Germania, chiar Spania în domeniul culturii? Nu, România nu are o cultură minoră» a răspuns Dalli. Un om care susține că avem «o cultură de tip second-hand» a fost numit în funcția de director al Institutului Cultural Român. Sfinte Sisoie, ce muscă! Iată oamenii care induc mentalitatea de tip second-hand în toate domeniile, de la cultură până la politica externă. [...] Mentalitatea «de tip second-hand» a inundat toată viața noastră politică, încât stai și te întrebi ce mai vor acești politicieni de la noi, alegătorii simpli de pe stradă.¹⁷⁷

*

Omul are un rost dat de Dumnezeu, dar uneori caută să-și facă singur alt rost, după mintea lui. În orice caz, starea cea mai rea a omului este aceea de a fi fără rost pe lume. Iar cel mai mare serviciu care poate fi făcut omului este a-l ajuta să-și (re)găsească rostul. [...] Societatea contemporană – și în mod special cea occidentală – încearcă să ne traseze noi idealuri în viață, învățându-ne că fericirea este de găsit totuși, aici pe pământ. Și se pare că așa cum merg lucrurile, ni se spune că fericirea se trăiește numai pe pământ, pentru că aici este viața, singura viață. Și dacă așa este, atunci scopul este dobândirea fericirii aici. Este clar că nu toți pot fi la fel de fericiți și acesta nu este decât un accident al naturii. Însă, printr-o raportare foarte simplă la creștinism, putem vedea cum toate fapăturile umane au șanse egale la mântuire și nu există favorizați sau defavorizați în fața lui Dumnezeu, așa cum sunt în fața lumii. [...] Deturnarea de sens are loc în momentul în care omul este îndemnat să își însușească tot mai multe lucruri, să se atașeze cât mai mult de materie pentru a deveni rob acesteia. Se trece de la veșnicia lui a fi la limitarea lui a avea și astfel omul trăiește în iluzia că este un mic suveran peste ceea ce este «al lui». Nu se gândește nici o clipă că trecerea prin moarte îl va dezlipi pentru totdeauna de ceea ce are și se va trezi în fața măreției dumnezeiești cu ceea ce este! Ce altceva decât o deturnare de sens este iluzia că a avea o casă, o mașină, cât mai mulți bani, îți vor duce fericire și împlinire? Or, așa ceva ni se oferă: nu trăire în duhul creștin, nu viețuire morală, nu mântuire, ci o sclavie, autentică sclavie față de ceea ce posezi tu însuși!¹⁷⁸

*

¹⁷⁸ Antonio Aroneasa, în art. **Deturnarea rostului**, Rost, Nr.28/iunie 2005, p.37.

Pe lângă informarea adecvată, pentru a promova cu adevărat valorile spirituale tradiționale în societate, avem nevoie chiar și în cesul al doisprezecelea, de o asanare morală profundă. Consider că trebuie depuse astăzi toate eforturile pentru a demara **un proces al comunismului**, asemănător celui desfășurat după război la Nürnberg, care a judecat crimele nazismului. Victimele comunismului sunt incomparabil mai multe și de aceea procesul are o mai mare justificare și este cu atât mai necesar. El trebuie să înceapă în România sau la inițiativa României, deoarece suntem țara cu cele mai multe victime raportat la numărul populației și care a avut un regim comunist extrem de dur.

De asemenea, avem nevoie de acea **lege a lustrației**, propusă cu ani în urmă de senatorul Ticu Dumitrescu, prin care să fie interzis cu desăvârșire accesul foștilor activiști de partid și securiștilor la orice funcție publică. Faptul că n-a fost adoptată și a fost luată chiar în bătaie de joc, prin numeroasele amendamente ce i-au fost aduse, spune multe despre fosta și actuala clasă politică. După cum nici accesul tuturor cetățenilor la dosarele securității nu trebuie îngăduit, ci dimpotrivă. În plus, avem fiecare dintre noi dreptul la o informare corectă și de acces la informația publică. Avem nevoie de **cea mai mare transparență** în această privință, și chiar în privința activităților parlamentare. Trebuie să luăm cele mai drastice măsuri împotriva celor care au deturnat fonduri publice în interesul lor personal, mai ales într-o țară recunoscută pentru starea ei de sărăcie. Toți aceștia trebuie să răspundă în fața justiției române, care trebuie să-și salveze și ea onoarea, pătată în ultimele decenii.

În sfârșit, nu trebuie să uităm trecutul nostru, istoria noastră recentă și pe cei care au suferit sau și-au pierdut viața. Dacă în comunism s-a urmărit îndobitocirea omului și obediența tuturor, cum se face că astăzi, după aproape 16 ani aceste obiective rămân în picioare și, sunt în plină desfășurare, fiind urmărite cu încăpățănare diabolică?

*

*Pe la începutul anilor '50 executam o pedeapsă de 8 ani temniță grea ca deținut politic și lucram în fabrica de lângă Penitenciarul Aiud. Pe atunci temnița Aiudului era cel mai mare depozit de inteligențe de pe pământul românesc. Oameni care formau prima linie de intelectuali în cultură, artă, știință, filosofie, medicină etc., dacă nu se închinau noilor stăpâni și nu le făceau jocul, erau urmăriți, vânați, arestați, condamnați, închiși, supuși tuturor injuriilor și loviturilor, tuturor umiliințelor și înjosirilor posibile. Prin izolarea de lume, de fapte, de evenimente și de orice formă a civilizației umane, se urmărea doar îndobitocirea omului. Împotriva noastră se exercitau constrângeri inumane, foame, bătăi, izolări în celule negre sau celule albe înghețate și tot ce se putea comite pentru distrugere și exterminare. Aceasta era **adevărata față a comunismului**, suprimarea valorilor, nimicirea și alterarea culturii, anularea tradiției, falsificarea istoriei, pe care mulți nu o vedeau sau nu voiau să o vadă, mai ales dacă ne gândim și la unii intelectuali din Apusul Europei, iar noi am fost țara care am dat cele mai multe victime, am suportat cele mai mari orori, dezastre și nenorociri, am trăit cele mai teribile tragedii. Este destul să amintim centrele de reeducare și exterminare de la Pitești, Gherla, Ocnele Mari, Canal, Periprava, Salcia, Aid și multe alte șantiere ale morții. Aceasta era voința ocupanților, iar slugile lor, comuniștii noștri, le-au întrecut așteptările prin zelul depus pentru a le îndeplini dorințele și a ucide tot ce a avut mai bun acest neam. Iar astăzi, nimeni nu-i trage la răspundere pe acești criminali.*¹⁷⁹

*

Este doar un singur caz, dar ilustrativ, pentru că fostul deținut politic **Dumitru Oniga** a fost întemnițat la o vârstă fragedă (16 ani) și pedeapsa sa nu s-a rezumat la acei ani de închisoare

¹⁷⁹ Dumitru Oniga, în art. Nichifor Crainic, Memoria, Nr.4/2004 (49), p.99.

¹⁸⁰ Tertulian Langa, în art. Trăind și supraviețuind sub ateismul comunist, rev.cit., nr.1/2005 (50), pp.71-72.

ci și la multe alte măsuri până în 1989, aplicate de temuta Securitate. În ciuda acestor condiții vitrege și ororilor pe care le-a trăit personal, iar altele le-a cunoscut indirect de la alții; a avut admirabila putere de a scrie, după anii de închisoare (și nu sunt puțini) volume de versuri, după ce anterior fusese îndemnat de nimeni altcineva decât una din marile conștiințe ale neamului românesc, dl. Nichifor Creainic. A mai scris articole, de o înaltă ținută morală pentru a demonstra că acest comunism și-a propus, printre altele, și asasinarea prin orice mijloace a memoriei neamului românesc.

*

*După atrocele procedee de anchetă, procurorul, în instanță, a declarat că «La dosarul inculpatului nu se află nici o probă despre vinovăția lui; dar cerem sancțiunea maximă: 15 ani muncă silnică, pentru că, dacă n-ar fi vinovat, nu s-ar afla aici», într-o perfectă logică atee. Am replicat: «Nu se poate să mă condamnați fără să aveți nici o probă! ». «Nu se poate? Ia uite că se poate: 20 de ani muncă silnică, fiindcă **ai protestat** împotriva justiției poporului. Aceasta e sentința definitivă și irevocabilă». Deci s-a putut... Consider că este un exemplu edificator, pentru oricine, despre ce înseamnă o **justiție comunistă**, cea pe care noi am îndurat-o și încă o mai îndurăm, acuma, când intrăm în Europa. [...]*

*Era în joia sfântă a anului 1948. Până atunci, timp de vreo două săptămâni, zilnic eram bătut în locul de tortură și de cercetare Malmaison: cu ranga sau cu țeava, la tălpi, peste bocanci, cu cablul peste fese, peste pulpe și la palme. Când mă băteau la tălpi, adevărate trăznete păreau că îmi străbat șira spinării și-mi explodează-n creier, dar fără ca să-mi pună cineva măcar o întrebare: mă pregăteau cu ranga, ca să ajung mai moale la anchetator. Legat de mâini și de picioare și atârnat cu capul spre podea, torționarii mi-au înfundat în gură un ciorap intens purtat, în ghete și în gură, de alți beneficiari ai umanismului socialist. Ciorapul devenise noua metodă antifonică prin care se împiedica răzbirea sunetului dincolo de locul de anchetă. De altfel, era cu neputință să scot chiar și un singur icnet. Și, pe deasupra, mă autoblocasem psihic: nu mai eram capabil de strigăt sau mișcare. Torționarii au interpretat aceasta ca semn de **fanatism**. Continuau mai îndârjiți tortura. Noapte de noapte și zi de zi. Nu întrebau nimic, căci nu răspunsul îi interesa, ci **lichidarea personalității**, stare care întârzia să apară, tot prelungind efortul de a-mi anihila voința, de a-mi obnubila gândirea. Și-mi prelungea indefinit tortura.¹⁸⁰*

*

Se-ntoarse cu un câine lup imens, cu colții fioroși: «O vezi ? Este Diana, cățeaua eroină, pe care au împușcat-o bandiții tăi din Munții Făgăraș. Ea te va învăța ce trebuie să faci. Pornește și alergă». «Cum să alerg, în camera de numai trei metri?» Lupoica, mârâind sinistru, stătea ca gata de atac. Am alergat, sub ochii și sub colții ei, 39 de ore, fără nici o întrerupere. Dar, finalmente, am căzut. Nu am acum răgaz să vă descriu psihologia unei alergări pândită de lupoaică. Când m-am oprit, s-a repezit la mine. M-a prins de gât, dar nu mi-a sfâșiat gâtulejul. Cum stam, așa, pe spate, vedeam deasupra mea o formă fumurie. Nu deslușeam ce e. Abia când, peste frunte și pleoape, simții că-mi curge ceva usturător și cald, am înțeles că bestia, în scârbă, mi-a urinat pe față. Din vorbele torționarilor, am înțeles că alergasem 39 de ore. «Pe ăsta să-l trimitem, mă, la Maratonul de la Rio! Ce resitență are bestia fascistă!» [...] Ca subiect lipsit de valoare în anchete, am fost mutat în închisoarea subterană din zona mlăștinoasă a Jilavei, adâncă, la opt metri sub pământ, care fusese construită, cândva, ca fort de apărare a Capitalei țării, acum cu totul inutilizabilă, din pricina puternicelor infiltrații de apă ce străbăteau betonul. Nimic nu rezista în ea. Doar omul, cel mai de preț tezaur al materialismului istoric! În încăperile Jilavei, sărmanii oameni făceau experiența de sardele: dar nu în baie de ulei, ci în suc propriu, în respirații, în urină și în apele de infiltrații, care mereu

ni se scurgeau pe ziduri. [...] Stăteam pe vârf de oase, pentru a ocupa un spațiu cât mai mic. Mâna nu încăpea decât întinsă peste șold, sau peste umărul vecinului. Nu rezistam așa decât vreo jumătate de oră; apoi toți, la comandă, căci nu se putea pe rând și separat, ne întorceam pe flancul celălalt. [...] De la Jilava, sărind peste lungi ani de profanări umane, am fost mutați, cu lanțuri la picioare, în închisoarea de izolare maximă, numită ZARCA – pavilion de spaimă al temniței de la Aiud...¹⁸¹

*

Nimeni nu poate ști ce se întâmplă cu torturatul și nici el însuși, copleșit de neprevăzut și de durere, nu realizează ce se petrece cu el, cu atât mai mult cu cât durerea nu poate fi înțeleasă, nu poate fi descrisă și nici explicată, ci doar trăită. [...] Nu mi-am putut închipui că omul de lângă mine, colegul meu, prietenul meu, supus unor torturi inimaginabile își poate schimba într-atât comportamentul, încât să fie de nerecunoscut. Explicații? Multe. Justificări? Nici una, doar ideea fixă dintr-o **ideologie de esență criminală**, în numele căreia a fost pusă în practică, la scară planetară, moartea fizică și moartea psihică, după împrejurări și după necesitățile momentului. Această ideologie utopică stă la baza terorismului internațional de astăzi. [...] «Trebuie să ieșiți în întâmpinarea noastră. Și noi am fost ca voi (deținuți), dar ne-am dat seama la timp de greșeala în care am căzut și, atunci, am renunțat la trecutul nostru, l-am condamnat și vom lupta împotriva lui până ce îl vom distruge». Trecutul? Dar unde-i trecutul? Și o lovitură puternică în cap îți indica unde este trecutul. «Aici, banditule, aici, în capul tău, în creierul tău, în gândirea ta, așa că asta vrem noi, să-ți scoatem din capul tău, din mintea ta, trecutul, toate amintirile tale, de când ai supt de la mă-ta otrava ce ți-a înveninat viața și până când ai ajuns aici. Cum o să facem? Foarte simplu, și noi avem și timp și metode. Să-ți scoți tot din capul tău, banditule, să faci eforturi și să-și metode. Să-ți scoți tot din capul tău, banditule, să faci eforturi și să-ți aduci aminte tot-tot, și aici, în gura mare să le spui și să le judeci tu și să le judecăm și noi și apoi să condamnăm trecutul care ne-a îmbolnăvit pe toți. Trebuie să-ți golești mintea, să-ți storci creierii, să ștergi engramele inscrite în contextul tău cerebral și, numai așa, după aplatizarea creierului tău, îl vom umple noi cu ideile noastre, inspirate din **cea mai avansată știință a lumii**, căci numai așa o să te poți schimba, și asta vrem noi, să te schimbi. Noi te ajutăm să-ți golești mintea, dar dacă opui rezistență, tratamentul nostru te va ajuta, loviturile pe care ți le vom aplica vor produce modificări de substanță la nivelul creierului tău care îți vor înfrânge rezistența și așa vei scăpa mai ușor și te vei vindeca mai repede de trecutul tău, iar noi îți vom modela gândirea. [...] Îmi sună în urechi și acum acest monolog desprins din mințile rătăcite ale colegilor mei, victime ale unui regim criminal («creatorul» torționarului Eugen Țurcanu). «Experimentul Pitești» este **o lecție la care trebuie să ia aminte întreaga omenire**, este un semnal de alarmă, este o primejdie care amenință și care încă planează asupra omenirii (comunismul supraviețuind în unele state și în practicile și mentalitățile unor conaționali).¹⁸²

*

Este singura și cea mai uluitoare situație care o cunoaște istoria criminalistică: **criminalul se bucură de pradă, urmărindu-și până la moarte victima**, construindu-și un sistem de persecuții și de exterminare a acesteia, extinzând represaliile și asupra descendenților. Discriminarea descendenților se practică și în prezent, ca o probă evidentă a dominației Securității asupra instituțiilor statului: **moștenitorii proprietarilor expropriați sunt împiedicați de justiție să-și moștenească părinții. Casele sunt ocupate tot de securiști, fără jenă, fără frică.** Schema «Marii lovituri» se completează cu un alt paradox. Nu fug tâlharii peste graniță (sunt ocupați cu securitatea poporului), ci încearcă să fugă cu disperare păgubașii. [...]

¹⁸¹ Ibidem, pp.72-74.

¹⁸² Nicu Ioniță, în art. «Barometrul demascărilor», rev.cit., pp.96-100.

Nu întreabă nimeni azi câți au fost arestați sau uciși pentru că au încercat să scape din «raiul comunist», dar mai ales câți, dintre ucigași se mai află între noi, ba chiar în importante funcții de stat (sau copiii acestora). [...] România «cască gura» zi și noapte la televiziunile subordonate Securității. Nu-mi propun să adaug ceva la ceea ce s-a scris, nici să discut critic felul în care mai mult sau mai puțin a fost informată populația României, cu atât mai mult cu cât se pare că **una din tarele «Omul nou» (exemplar uman majorita) este repulsia față de informare**. Conștiința sa nu suportă decât informații «prelucrate», agreează cu predilecție **misticările**, iar faptele devin credibile dacă sursa de informare este explicit sau presupusă aceeași cu care s-a desprins în Epoca de Aur a «Socialismului Victorios». [...] Nu se poate face nimic, politica și justiția sunt deja redute cucerite de mafia Securității. [...] În sfârșit, cea mai eficace metodă de transfer a bogăției statului în conturile securiștilor (din care au rezultat milionarii în dolari), simultan cu păstrarea unor mase populare la dispoziția bandiților, a fost falimentarea marilor întreprinderi de stat prin «întreprinderi căpușe» (aprovizionarea întreprinderii și vânzarea produselor se face prin întreprinderi private ale securiștilor de la fostul Comerț Exterior) ...¹⁸³

¹⁸³ Mircea Popescu, în art. Securitatea și slugile sale, rev.cit., pp.128-136.

REAȘEZAREA SOCIETĂȚII CONTEMPORANE PE TEMELIA VALORILOR MORALE ȘI SPIRITUALE

MOTTO: *Etica nu se reduce însă la act etic. Jumătate din ea e pură reactivitate, adică răspuns dat de conștiința individuală unor împrejurări pe care nu le-a ales și nu le-a provocat. Actul etic e expresia intervenției umane în imediatul lumii; e, deci, o specie a ofensivei morale.*

ANDREI PLEȘU

Cunoaștem desigur cu toții, câte ceva despre frământările și avatarurile lumii în care suntem ”condamnați” să trăim. Adeseori, însăși lumea aceasta ne apare ca o închisoare, în care suntem testați mereu de examenele vieții. Bucuriile se împuținează mereu, în vreme ce necazurile și angoasele cresc și ne apasă sufletește. De ce se întâmplă astfel și de ce tocmai nouă? **Trăim vremuri dificile într-adevăr, pentru că ne-am pierdut ordinea morală de care avem nevoie. Recuperarea acesteia, devine prin urmare, un act absolut imperativ, obligatoriu și necesar supraviețuirii noastre.**

În cele ce urmează, voi încerca să prezint câteva opinii, care pot impulsiona astăzi reaşezarea societății românești dar și a celei contemporane de pretutindeni pe temelia trainică a valorilor morale și spirituale. Totodată, aceste idei se cer a fi puse în aplicare, de către cei care se simt în putere să răspundă acestei chemări.

*

Talentul lipsit de convingeri și de preocupări înalte, talentul care poate spune orice pentru că nu are nimic de spus e-n artă - ceea ce e sofistica în filosofie: o euforie de nestăpânit a mijloacelor. Cu o asemenea năvingă euforie se răfuieste Socrate încă de la începutul procesului său: „Vă jur pe Zeus, cetățeni ai Atenei, că nu veți auzi vorbe înfrumusețate și împodobite cu întorsături meșteșugite și cuvinte alese. [...] Bine mi-ar sta, la anii mei, să vin în fața voastră cu vorbe ticluite, ca un tinerel.”(Apologia, 17 b-c)

Dacă ar fi să definim rapid și nepretențios înțelepciunea, am spune că ea e expresia supremă a sănătății, adăugând – pe urmele lui Socrate din Charmides – că sănătatea adevărată e rezultatul unei perfecte acomodări între spirit și corp (cu alte cuvinte, echilibrul dintre „material” și „spiritual” - n.a.). Înțelepciunea e, prin urmare, o virtute a integralității...

184

*

Dezbaterea etică nu e necesară acolo unde ea e de la sine înțeleasă. Ea devine însă necesară acolo unde există criză morală, defect moral, cădere.

*Majoritatea sistemelor morale nu reușesc, din păcate, mai mult decât să-l pună pe om la adăpost față de vacarmul său lăuntric și față de convențiile cetății. **E de reflectat la o morală mai ofensivă, o morală în care omul se propune lumii, învățând să locuiască suveran în sine sa, în loc de a se adăposti de sine.** Cine se adăpostește de sine pierde contactul cu daimonul său*

¹⁸⁴ Andrei Pleșu, *Minima moralia. Elemente pentru o etică a intervalului*, Ed. Cartea Românească, București, 1988, pp. 88-92.

*etic. Cine se decide să locuiască în sine, în umbra și lumina sa, află, încet-încet, ceva despre ordinea universală. Daimonul începe să vorbească.*¹⁸⁵

*

Între Socrate și legi nu e o relație administrativă, un mecanism orb al supunerii necondiționate; între Socrate și legi, între omul individual și normele ordinii universale e o „înțelegere”, un „acord”, o homologia – spune textul grecesc (Criton, 52 a fine). Așadar, o comunicare. Legea morală nu e o lege de care să ascuți, ci una cu care comunici, care știe să te asculte.

*Or, în plan moral, ca și în patologia medicală, nu există boli, ci bolnavi. [...] Adevărata terapeutică e capacitatea de a adapta știința generală a remediilor la singularitatea cazului. A vindeca e a avansa printr-o neobosită diferențiere. La fel, în etică, norma trebuie să găsească tonul potrivit și „pogorămintele” necesare pentru a vorbi dramei individuale și nu unei umanități abstracte, guvernabilă prin „statute” impersonale. Aceasta a fost marea intuiție a creștinismului originar, nerespectată, din păcate, de creștinismul instituționalizat de mai târziu: a înlocui eficacitatea generică a legii prin pathosul unui model personal; a înlocui „porunca” prin „pildă”.*¹⁸⁶

*

Acțiunea morală ține, mai degrabă, de sfera artelor marțiale: e război, cu tot ce e implicație de pericol și de strategie în experiența războiului. Calitățile pe care o asemenea experiență le valorifică sunt: curajul, tactul, discernământul, răbdarea, îndrăzneala și chiar o anumită formă de viclenie ...

*Dar pentru a dizolva virtualitatea virtuții, transformând-o în realitate pozitivă e, mai întâi nevoie să atingi pletitudinea unui adevăr trăit. Un adevăr, adică un spor de cunoaștere, o mai bună înțelegere a lumii. Dar un adevăr trăit, adică nu o știință neangajată, abstractă, ci una devenită crez. Nu un adevăr pe care îl ai - prin exercițiul liber al intelectului - ci un adevăr cu care ești împreună, cu care te identifice: un adevăr al intelectului adus în inimă.*¹⁸⁷

*

*În contextul eticii grecești, sau în acela al eticii medievale, n-ar fi fost nevoie să insistăm atât asupra definirii actului etic ca act de cunoaștere. Virtuțile morale erau - în ambele cazuri - dublate de severe virtuți intelectuale. Iar dintre virtuțile „cardinale”, numai trei erau propriu-zis „morale”(cumpătarea, curajul, dreptatea), pentru că cea de-a patra- **înțelepciunea** (sau **prudența**, phrónesis) - să aducă în discuție o facultate din speța intelectului. Aceasta a patra virtute era reperul, grila de control, ordonatorul legitim al celorlalte. Fapta morală fiind, necesarmente, expresia unei deliberări, a unei cântăriri prealabile a lucrurilor, ce depindea, într-o foarte mare măsură de puterea de judecată a făptuitorului.*

În lumea modernă însă, aproape nimeni nu mai asociază conceptul virtuții cu acela al inteligenței. Aproape nimeni nu mai vorbește de „virtuți intelectuale”, dimpotrivă sunt curente rechizitoriile proferate - din unghiul virtuții - la adresa îndeletnicirilor strict „contemplative”.

***Cultivarea virtuților are nevoie de har, de inspirație, de o înzestrare specifică, asemănătoare înzestrării artistice.** Numai absența acestei înzestrări face posibilă - și, de altfel, necesară - morala, de tip kantian, a datoriei. Morala datoriei e un schematism etic, de care au*

¹⁸⁵ Ibidem, pp.18 și 29.

¹⁸⁶ Ibidem, pp. 35-39.

¹⁸⁷ Ibidem, p.75.

nevoie firile fără dotație etică pentru a funcționa cât de cât onorabil. Când nu iubești în mod spontan binele, ți se cere, măcar, să-l respecti.¹⁸⁸

*

În toate privințele - fie că e vorba de exercițiul gândirii, de experiența curentă a vieții, de o decizie a voinței sau de opțiunile afectivității - **criza malefică, „răul” se manifestă ca patologie a discernământului: începi să vezi deosebiri acolo unde esențiale sunt asemănările...**

„Cicero însuși, în dialogurile sale, definea în chip elegant elocința drept înțelepciune bogat vorbitoare. **Care este izvorul elocinței ciceroniene? Sufletul instruit din belșug prin cunoașterea variată a tuturor lucrurilor [...]** La aceasta se adaugă bunul simț firesc, înțelepciunea și prudența (consilium)... Mai întâi trebuie să avem grijă cum gândim și apoi să ne potrivim cuvintele cu raționamentele și nu invers.”¹⁸⁹

*

Cine se supune conștiinței sale simte că se auto-determină. Cine se lasă dus de ursită, acceptă o determinare de alt ordin, obiectivă și imprevizibilă.

Conștiința e gloria independenței de sine. Eticul e fundamental, locuire; nu tehnică a con-locuirii, nu acord convenabil ce ceilalți, ci o robinsonadă, un fruct al singurătății.

Și, nu întâmplător, oamenii care știu să stea singuri, cei care știu să-și locuiască, în echilibru, singurătatea, sunt și cei mai sociabili, cei mai echilibrați con-viețuitori... Singurătatea e pregătirea optimă pentru viața în lume: nu evaziune, nu dezadaptare - cum se crede - ci propedeutică, exercițiu, áskesis. Drumul spre euforia paradisiacă a comuniunii cu ceilalți nu e decât exaltare utopică, dacă nu trece prin experiența radical formativă, a „pustiei”.¹⁹⁰

*

Acesta e teritoriul cu adevărat revelator al eticului: somnolența diurnă, cuminența irespirabilă a atitudinii, cenușiul valorilor. Pe scurt, placiditatea etică a omului mediocru. Privit de la distanță, el nu comite nimic grav: tocmai acesta e păcatul lui de moarte, cel care îl scutește de atacul comunității și de tresărirea conștiinței proprii. Caracterizat mai mult prin ceea ce omite decât prin faptul comis, liniștit în inexpresivitatea sa, invulnerabil din perspectiva „marii” morale, căci, repetăm, el nu face nimic care să fie brutal reprobabil, **omul mediocru e depozitarul cel mai perfect al mizeriei morale**. Si el există în fiecare din noi, sustrăgându-se oricărui proces prin tocmai crasa lui banalitate. Marea vinovăție morală, dezastrul moral, par aproape paradisiace pe lângă **viguroasa anestezie morală a omului mediocru**. Păcatul lui nu e că spune mari minciuni, ci că nu evită cea mai evitabilă mică minciună; nu că amână marele gest de autenticitate, ci că nu face nici măcar gestică minimei decențe. Acest „nici măcar” e problema centrală, culpa capitală a „minimalismului” etic. El circumscrie capacitatea comună de a rezolva nu dilema morală de proporții monumentale, ci „strictul necesar” al moralității. Marcat de această incapacitate, omul se face vinovat nu atât pentru răul la care e constrâns (de împrejurări aspre, spaime necontrolate și alte asemenea), ci pentru răul la care consimte neconstrâns, la care ar putea, deci, fără riscuri, să nu consimtă. **Nu să facă imposibilul i s-ar cere, ci să facă puținul care stă în puterile sale. Și puținul acesta rămâne nefăcut în virtutea unei inerții care afectează, ca o otravă reziduală, atmosfera morală din jur.**¹⁹¹

¹⁸⁸ Ibidem, pp. 77-79.

¹⁸⁹ Ibidem, pp. 83-88.

¹⁹⁰ Ibidem, pp. 123-126.

¹⁹¹ Ibidem, pp. 146-147.

¹⁹² Ibidem, pp. 148-152.

*

O analiză „spectrală” a mediocrității morale ar putea constitui, singură, obiectul unui text amplu. Ne vom margini să rezumăm, cu titlul de mostră, două din manifestările ei caracteristice: ipocrizia și carența spontaneității morale.

S-ar putea ca ipocrizia morală să fie maladia cea mai răspândită a speciei, un fel de „gripă” generalizată [...] Ipocritul nu-și regretă relele: „se jenează ” doar de existența lor și mai ales de ecoul lor posibil în conștiința altora. Soluția e disimularea. Și - în paralel- un interminabil și complicat demers al auto-îndreptării. Ipocritul nu se sfârșește într-o totală învoială cu sine, în uitarea igienică a oricărei vinovății, e un ipocrit de duzină. Ipocritul de anvergură nu se mulțumește a-și falsifica portretul în ochii celorlalți: marea lui reușită e să și-l falsifice în chiar ochii săi...

Deliberare în acțiune și spontaneitate în reacție - iată strategia morală cea mai potrivită. **Sunt momente în care nu e de făcut decât ceea ce ai simțit din prima clipă că trebuie să faci. Orice tergiversare suspendă iremediabil impulsul moral sănătos.**¹⁹²

*

În această perioadă de incertitudini și de tranziție - ce caracterizează lumea contemporană - omul își amintește de el însăși, fie că această întoarcere spre sine se manifestă ca egoism sau închidere în sine, fie că se afirmă ca altruism și nevoie de deschidere spre ceilalți. Dependența de celălalt se accentuează de o asemenea manieră încât orice monolog egoist al conștiinței reprezintă nu numai o atitudine irelevantă teoretic dar și periculoasă practic. În acest caz, se impune și o nouă înțelegere a conștiinței morale care, în mod esențial este conștiința de altul.

Ne aflăm în fața unei situații paradoxale: etica este pretutindeni revendicată, dar, în fiecare sferă a vieții sociale, proliferază noi morale, fondate pe imperative inedite ce par să se sustragă unor repere universale. Este o situație specifică societăților „postmoderne” care pun în discuție marile opere totalizante [...] „Mersul istoriei moderne a dat naștere unei formații inedite: societatea postmoralistă.” (Gilles Lipovetsky). Aceasta este o societate ce respinge retorica unei datorii austere, integrale concomitent cu legitimarea dreptului individual la autonomie și fericire. Este o „societate ușurată în adâncul ei de predicile maximaliste și care nu acordă credit decât normelor nedureroase ale vieții etice” (G. L.)¹⁹³

*

Problema centrală a epocii noastre este **problema responsabilității** (Rene Le Senne). Noi nu suntem - cum se spune adesea - în fața unei crize de civilizație ci în zorii unei civilizații noi și diferite, al cărei ctitor este conștiința responsabilității.

Lumea contemporană se confruntă cu probleme care niciodată nu au fost atât de grave, atât de importante, și care amplifică considerabil factorii de risc, inclusiv ai riscului fatal: dispariția speciei noastre.

Nu trăim într-o lume a certitudinilor. Cu cât avem mai mult progres cultural, științific, social chiar, cu atât riscurile sunt mai mari. Lumea contemporană se confruntă cu prăbușirea rapidă a sistemelor totalitare atât de dreapta cât și de stânga. Explozia informațională și ritmurile ridicate ale dezvoltării științifice și sociale au impus conștiința ireductibilei noutăți ce va caracteriza lumea de mâine. În plan moral, această tendință se traduce în eforturile gânditorilor de a identifica o nouă etică pentru viitor, și mai puțin pentru prezent.¹⁹⁴

¹⁹³ Sorin Tudor Maxim, *Conștiința morală*, Ed. Junimea, Iași, 1999, p.19-20.

¹⁹⁴ Ibidem, pp.35-36.

*

Responsabilitatea devine astfel „operația prin intermediul căreia Eul devine subiect obligat să acționeze.” (E. Levinas)

Avansam idea că: a) în cazul antichității grecești și romane valorile „centrale” erau cele morale; b) pentru evul mediu, cele religioase; c) valorile rațiunii, pentru perioada modernă; „Cunoașterea devine astfel valoarea etică supremă...” (Al. Boboc) [...] d) afirmării capitalismului îi corespund valorile economice, centrate pe eficiență și spirit întreprinzător; e) socialismului îi sunt proprii ca „valori centrale”, valorile politice; lumii de mâine, **valorile moral-religioase.**

Restructurarea sistemului axiologic al unei societăți în jurul unor noi „valori centrale” este de natură să imprime și o nouă direcție progresului umanității în ansamblu.

Problema și-ar putea găsi, însă rezolvarea în următorii termeni: **morală, însăși, este piatra de încercare a oricărei credințe religioase.** Religie și morală - mai exact, morală și religia - într-o lume mai rapidă și deconcertantă schimbare, impun, nu numai, o nouă imagine a omului asupra lumii, dar și o nouă perspectivă asupra propriei sale esențe.¹⁹⁵

*

Conștiința pare să reprezinte, într-o primă aproximare, caracteristica umană fundamentală. Se ridică totuși întrebarea dacă într-adevăr putem defini omul prin conștiință.

Mai întâi, pentru că putem accepta cu greu că omul este om fără a fi și ființă morală. Este într-adevăr om, criminalul, cel care dă dovadă de o imoralitate crasă? De altfel când caracterizăm un semen de-al nostru ca având conștiință, implicăm automat și dimensiunea morală.

Alain rezolvă tranșant problema: „Ce conștiințe? Nu este decât una. Oamenii avizați se înșeală totuși distingând conștiința morală de conștiința psihologică. În realitate orice conștiință este de ordin moral, pentru că ea opune întotdeauna ceea ce trebuie să fie la ceea ce este [...] A avea conștiință morală înseamnă a te ști spirit și acest fapt te obligă înfinit; căci noblețea obligă. Marea problemă este de a fi un om, întreaga morală, ca și întreaga filosofie se realizează aici.”¹⁹⁶

*

Este evident că nu putem avea înțelegerea binelui dacă nu avem reprezentarea răului. Aceste două categorii etice sunt polare: nu putem determina sfera dezirabilului sau a naturii binelui dacă nu avem o experiență a răului; conștiința morală descoperă, deseori, binele tocmai prin negarea răului; ea concepe binele ca pe o negare a răului, ca depășire a acestuia.

Nu discernem întotdeauna cu ușurință binele, dar umanitatea, în întregul ei, ca și ființa morală, au un criteriu teribil pentru a judeca ce acțiuni trebuie să facem și la care să ne abținem: răul. Conștiința morală, deci, nu poate fi numai conștiința binelui, ci și a răului pe care îl neagă, blamează, respinge. Ea, însă este (trebuie să fie) completată și confirmată de actul negator al răului.¹⁹⁷

*

¹⁹⁵ Ibidem, pp.37-40.

¹⁹⁶ Ibidem, pp.55-56.

¹⁹⁷ Ibidem, p. 82.

Având în vedere poziția indivizilor față de un sistem normativ dat ca și modalitățile de raportare a acestora la situații concrete, exteriorizate prin conduită morală, putem deosebi mai multe tipuri caracteriale de comportament moral:

Tipul contestatar. Contestatarul cunoaște obligativitatea socială, cuprinsă în normele morale, dar aceasta se realizează la un nivel pur rațional, fără să-l implice sentimental sau volițional. Din această cauză putem aprecia că nici nu are simț moral sau, în cel mai bun caz, acesta este „atrofiat sau nede dezvoltat”. Deoarece nu poate trăi izolat de societate, contestatarul își elaborează diverse strategii de conduită, mergând până la stimularea unor comportamente „virtuoase” chiar dacă acestea nu izvorăsc din convingeri morale. Putem evidenția aici două subvariante:

a) Recalcitrantul, care are o atitudine neconformistă manifestă și intră în conflict direct cu moralitatea acceptată la nivelul unei colectivități. El are o scăzută percepție a corelării interesului individual cu interesul colectiv. Este marcat de o „voință negativă” care îl determină să conteste orice sistem normativ, manifestând predispoziție către comportamentul anarhic și nihilist.

b) Ipocritul, care își disimulează cu grijă conduita morală pentru a nu-și atrage sancțiunea socială (nu atât cea morală cât cea juridică sau materială); evită să intre deschis în conflict cu colectivitatea dar, mai devreme sau mai târziu, atitudinea sa profund imorală va fi dezvăluită. [...] De regulă nu are conștiința culpabilității - sensul pozitiv al „conștiinței încălcate” - încât nu poate accede la simțul moral.

Tipul convențional. Manifestă supunere ad literam față de normativitatea acceptată, dovedind incapacitate de inovare morală. Face tot posibilul pentru a nu încălca regulile și a nu intra în conflict cu autoritatea, pentru a nu-și crea probleme la nivel psihic. Este conformist, lipsit de discernământ, și spirit critic sau autocritic. Are convingeri morale ferme dar fără profunzime. [...] Tipul convențional reprezintă o latentă nocivitate socială din două puncte de vedere:

1) Conformismul său moral este sursă de birocrațism sau formalism în viața socială; chiar când acționează conform valorilor morale, o face din teama de a nu greși, nu din dorința și voința de a practica binele;

2) În momentul crizei generate de o posibilă modificare a sistemului normativ, tipul convențional poate adera la orice alt sistem normativ, inferior sau cu deficiențe mai mari, de pildă al unor colectivități delictive sau fanatice.

Tipul duplicitar. Reprezintă tipul care asimilează cerințele normativității doar în plan cognitiv, la fel ca și tipul recalcitrant [...] În situațiile concrete când respectarea normativității aduce atingere interesului personal, preferă s-o ocolească sau să nu-i dea curs pozitiv. Spre deosebire de ipocrit, el are conștiința culpabilității. Nu este niciodată capabil să se substituie în locul altuia - interesele celui alt fiind diferite de ale sale - punând întotdeauna pe prim plan interesele personale [...] În plan social generează oportunism și carierism, tendințe de parvenire. Înteressant este că poate genera și comportamente sociale pozitive: dacă nu poate evita conflictele, oportunistul încearcă să le medieze; manifestă o apreciabilă capacitate pragmatică față de noutatea situațională și o rapidă adaptabilitate socială. Sub raport moral însă, tipul duplicitar este categoric blamabil, chiar în cele două situații apreciate ca fiind pozitive cu rezultatul obținut, conduita sa fiind imorală: în primul caz, acționează astfel pentru a păstra aparențele; în cel de-al doilea caz, pentru avantaje exclusiv personale. Este tipul lui „totul pentru mine; dacă se întâmplă să fie și interesul celorlalți, cu atât mai bine!”

Tipul amoral. Se deosebește radical de tipurile anterioare tocmai pentru că îi lipsește însușirea cognitivă a exigențelor morale; este lipsit de capacitatea, dobândită prin educație, de a decodifica semnificația normelor și valorilor morale. „Din acest unghi, «amoralitatea» este

punctul «0» al moralității, iar amoral este, prin excelență, copilul în faza preeducațională, coeficientul de amoralitate scăzând pe măsura educației morale.” (Tudor Cățineanu). Individual amoral are o mare șansă de perfecționare morală prin educație și autoeducație.

Tipul ezitant. Este reprezentat de individul care face cu claritate distincția între bine și rău, dar nu și între diferitele grade de realizare a binelui. Ezitățile manifestate în conduită nu se datorează atât spaimei de a greși cât mai ales fricii de a nu fii ales „cel mai bun lucru de făcut”. Din această cauză își întârzie acțiunile - homo cunctator - dintr-o neputință tragică de a delibera asupra diferitelor variante ale binelui. Întrucât amânarea acțiunilor poate fi adesea echivalentă cu suspendarea manifestării lor efective, tipul ezitant poate proba chiar un comportament condamnabil din punct de vedere moral: non-obiectivarea prin faptă morală. Este evident că, din cele trei dimensiuni ale spiritului moral: rațiune, sentiment și voință, tipului ezitant nu îi este dezvoltată cea din urmă.

Tipul revoluționar. Revoluționarul, acest tip caracterial ce poate fi considerat model (un imbold către perfecțiune, ideal), către care se îndreaptă evident opțiunea socială - nu și a autorității sociale, mai înclinată spre conservatorism - este spiritul critic prin excelență, expresia simțului moral la cea mai înaltă cotă. Capabil să analizeze cu mult discernământ manifestările ce nu corespund cerințelor normativității morale, tipul revoluționar este și capabil să amendeze sistemul normativ de pe pozițiile unei alte experiențe morale, superioare. Deoarece acționează concret în situații concrete, el este singurul capabil de creativitate morală, singurul care își asumă responsabilitatea precum și consecințele acestei responsabilități. Simțul moral al tipului revoluționar este rezultatul unei îndelungate experiențe și reprezintă nivelul cel mai înalt al dezvoltării sale. Este tipul care interiorizează cu discernământ normativitatea exterioară în autoimperativitate și care, dacă decide că trebuie să se supună exigențelor unui sistem de norme este pentru că, în mod liber, a decis că merită să se comporte astfel. Iar atunci când în cadrul procesului firesc de înnoire morală, un sistem normativ îi apare depășit, își asumă responsabilitatea schimbării acestuia. Aici este și diferența esențială dintre tipul contestatar și cel revoluționar: dacă primul vizează mai mult sau mai puțin, disoluția oricărei normativități, tipul revoluționar își asumă - în cazul când consideră că este necesar - destructurarea normativității sociale, pentru însă a o restructura la un nivel superior. Acest tip caracterial este evident cel spre care se îndreaptă efortul educațional social și „nu este reprezentat doar de personalitățile de excepție. El poate fi ilustrat de omul cel mai simplu, omul cotidian și anonim, care neavând cultură teoretică, poate avea o cultură morală rafinată, un simț moral sigur și nuanțat”. (T. Cățineanu). Este de fapt tipul înzestrat cu un simț moral care se apropie cel mai mult de absolut.¹⁹⁸

*

În greaca veche, etica desemna căutarea unei „bune maniere de a fi” sau „înțelepciunea acțiunii.” În acest sens etica este o parte a filosofiei, cea care ordonează existența practică în funcție de reprezentarea binelui. Desigur, este meritul gândirii stoice de a nu considera etica drept o parte oarecare a filosofiei, ci însăși inima filosofiei.

Realitatea contemporană demonstrează că, într-adevăr, gândirea morală nu este numai inima filosofiei ci și centrul în jurul căruia gravitează întreaga reflexie teoretică: politică, științifică, estetică, religioasă, chiar economică [...] într-o societate în care rațiunea este aservită în întregime unicei logici a eficienței economice și în care, faptul că se ignoră dimensiunea umană a domeniului economic, face ca societatea să fie nemiloasă cu cei sărmani. Situația conduce la concluzii disperate pentru majoritatea oamenilor.

¹⁹⁸ Ibidem, p. 82.

Criteriile economice de rentabilitate transformă și intervențiile medicale într-un act de profundă inegalitate și inechitate socială: cei bogați, au dreptul la grefe, la îmbogățirea materialului genetic, la controlul asupra reproducerii celorlalți (prin contracepție) sau al lor (prin înseminare artificială), în timp ce săracii au drepturi excesiv de limitate.

Aceste comentarii etice nu se mai pot sprijini exclusiv pe forța opiniei publice. În țările dezvoltate există organisme publice, la nivelul societății civile dar și la nivel de stat, care funcționează ca „adevărate comisii naționale de etică”.¹⁹⁹

*

S-ar părea că grija de a proteja drepturile fundamentale umane, visul generos al întregii umanități, determină o azeziune generală a popoarelor lumii la „prima morală cosmopolită” [...] În primul rând, ne punem întrebarea odată cu profundul nostru filosof Petre Țuțea, cine are dreptul de a stabili care sunt drepturile omului și câte să fie acestea? (și limita acestora). În al doilea rând, etica drepturilor omului riscă să devină din ce în ce mai mult, un paravan care camuflează practici dictatoriale și interese economice și politice evidente. Și, nu în ultimul rând, azeziunea popoarelor la asemenea principii morale generoase s-a făcut din convingere sau din motivul - prea puțin moral - de a nu fi izolate?...

Dacă judecăm termenii propuși de Hans Jonas, prin care constrângerile prezente sunt necesare pentru a prezenta echilibrul ecologic necesar viitorului îndepărtat al umanității, constatăm că demersul ecologist contemporan își asumă o responsabilitate care îl înscrie în rândul celei mai autentice etici.

„Problema de căpetenie rămâne astfel, oricum am întoarce lucrurile, aceea a oamenilor. De la ei trebuie să înceapă îndreptarea pe care o dorim cu toții...” (P.P. Negulescu) Iar **oamenii sunt, în cea mai mare parte, produsul educației lor.**²⁰⁰

*

Pentru că viitorul se construiește în prezent, am insistat în lucrare asupra necesității educării și edificării unei conștiințe morale pornind de la înțelegerea în acest mod a responsabilității.

Tocmai acest rol esențial al conștiinței morale în fundamentarea acțiunii umane, și tocmai pentru că această acțiune poate să și dezumanizeze, ne face să afirmăm necesitatea sporirii atenției societății pentru integrarea în structurile conștiinței morale a unor noi exigențe precum: atitudinea față de drepturile omului; o nouă înțelegere a principiului toleranței; un răspuns ferm iresponsabilităților de orice fel; o extindere a preocupărilor etice și dincolo de om; o „pragmatizare a binelui” (mai bine mai puțin rău în practică decât mai mult bine în teorie); în sfârșit, o nouă cultură a dialogului.

(Principiul toleranței) care, așa cum subliniază Andrei Marga [...] nu se confundă cu relativismul etic (de astăzi), acesta susținând „cu aceeași forță neotoleranța, etici și politici autoritare și chiar dictatoriale.” Toleranța desemnează de fapt înțelepciunea conștiinței morale de a face perceptibilă unitatea rațiunii în diversitatea vocilor ei. Aceasta nu înseamnă acceptarea oricăror norme sau practici morale ale unor alte culturi ci, invitație la dialog. **Cultura dialogului este esențială pentru formarea conștiinței morale a omului zilelor noastre, posibil chiar o condiție fundamentală a salvării viitorului omenirii, într-o epocă dominată de intransigență moralizatoare.**

Oamenii nefiind nici mai buni nici mai răi decât în alte epoci, să mizăm pe cartea colectivă a științei și a formației (Gilles Lipovetsky). Nu avem dreptul de a refuza această șansă

¹⁹⁹ Ibidem.

²⁰⁰ Ibidem, pp. 179-184.

și, mai ales, nu avem dreptul de a o refuza generațiilor viitoare. Astfel, „Fii o conștiință!”, semnifică, din punct de vedere moral „Fii pentru umanitate, în întregul său!”²⁰¹

*

Evreii, armenii, grecii se pot așeza în Occident fără să se piardă [...] Românii nu pot face aceasta fără pierderea ființei lor. [...] Pentru că s-a format în acest spațiu specific, nici o altă ființă nu este atât de legată de spațiul său ca cea a poporului român. De aceea, oamenii se leagă prin instinct de locul lor ambivalent ca de suportul ființei lor complex ambivalente. Ei emigrează numai ca indivizi sporadici, nu în grupuri mai compacte. Iar acești indivizi suferă de o nostalgie dureroasă, până când fiii lor se deznaționalizează în masa străină în care trăiesc. Românul «tânjește» între străini. El nu mai este om întreg atâta vreme cât este departe de țară.

²⁰²

*

Dar spiritul de sinteză complexă a neamului nostru nu se explică numai din persistența lui din vremuri imemorabile, în spațiul de mijloc dintre Occident și Orient, ci și din îmbinarea în el a caracterului latin și al creștinismului ortodox.

Regretând și el (Mircea Eliade), pe de o parte, că împrejurările istorice ne-au împiedicat să parcurgem împreună cu popoarele Occidentului drumul lor în cultură, consideră, pe de altă parte, un bine că **poporul nostru a păstrat o spiritualitate proprie**, care îl face capabil de o intermediere în dialogul cultural mondial ce se anunță (între cultura Occidentului și cea a popoarelor afro-asiatice).

Mircea Eliade accentuează faptul că toată cultura impresionantă a Occidentului din ultimele secole și-a luat impulsul din Renaștere, ca și faptul că ea a devenit o cultură a păturii intelectuale, de care poporul nu se împărtășește; câtă vreme **cultura românească a păstrat caracterul popular nu numai pentru că ea e opera poporului și din ea se împărtășește tot poporul, ci și pentru că toată activitatea culturală scrisă care s-a desfășurat în Țările Române «s-a făcut pentru luminarea și întărirea sufletească a poporului»**.²⁰³

*

Dar filosofia, literatura și în oarecare măsură, arta au fost puternic animate de **duhul individualismului (în Occident)** mișcându-se însă, poate tocmai de aceea, într-un orizont închis, precis delimitat, inferior spiritului creației folclorice și incapabil să o stimuleze. Filosofia a creat sisteme individualiste și, ca atare, închise într-o finitudine sau unilateralitate, cu pretenția de a explica totul și, prin urmare de a-l mărgini.

Filosofia, literatura și artele generate de Renaștere, s-au condamnat la epuizare (odată cu Nietzsche) pentru că au rupt legătura cu creația largă, complexă, înălțătoare, indefinibilă în conținutul ei a păturilor populare și cu valorile reale, înnobilitoare, pe care masele le cinstesc [...] Căci spiritul aflat în legătură cu realitatea indefinită nu se epuizează niciodată.²⁰⁴

*

Singurul ideal de om cultivat în Apus a fost cel al cavalerului, care a stat în legătură cu acest spirit de cucerire. Monahismul s-a transformat în Occident, cu vremea, în instrument de extindere a domniei Bisericii, de menținere și de întărire a ei prin acțiuni militare sau diplomatice, în loc să rămână un model al eforturilor de desăvârșire morală a omului.

²⁰¹ Ibidem, pp. 196-197.

²⁰² Dumitru Stăniloae, Reflecții despre spiritualitatea poporului român, Ed. Elion, București, 2001, pp.6-8.

²⁰³ Ibidem, pp. 16-20.

²⁰⁴ Ibidem, pp. 19-23.

Cruciadele, din expediții de recucerire a Locurilor Sfinte, s-au transformat în acțiuni de extindere a dominației Bisericii din Apus și de exploatare a creștinilor din Răsărit prin feudalii occidentali, obișnuind spiritul apusean cu ideea de cucerire și de exploatare colonială a altor continente.

Cavalerii manifestau un spirit de aventură și de curaj, dar pe urmă deveneau exploatare s-au chiar de la început un mobil al curajului lor, era pe lângă dorința de glorie, dorința de îmbogățire (ca în cazul războiului troian, pornit de Agamemnon - n.a.). Oamenii simpli erau făcuți pentru a da cavalerului senior onoarea cuvenită prin supunerea totală și prin munca în folosul lui (ca și actualii masoni, urmași ai cavalerilor templieri - n.a.). Chiar episcopul era un asemenea cavaler (de multe ori).²⁰⁵

*

Eminescu a explicat bine rezistența în luptă a poporului român din necesitatea apărării pământului său ca unic suport al existenței sale și incapacitatea de rezistență a cavalerilor medievali, care urmăreau să câștige doar slava deșartă a unor laude (Scrisoarea III). [...] Preocuparea aceasta de educare a poporului în spiritul unei înalte spiritualități se încadrează în toată mentalitatea Bisericii din Răsărit, a cărei literatură a urmărit în mod principal formarea unui om desăvârșit.

Echilibrul românesc nu e un echilibru al mediocrității (cum afirmase tânărul Cioran). Chiar dacă soluția aleasă pare cea mai simplă, cea mai puțin spectaculoasă, simplitatea aceasta cuprinde în ea cumpăna între luarea în considerare a o mulțime de posibilități. [...] Românul consideră ca echilibrul constituie normalitatea existenței. Lipsa de echilibru, purtând existența din extremă în extremă, e păgubitoare acesteia; manifestările neechilibrate sunt bolnăvicioase și producătoare de dezordine sau de boală sufletească.

Poporul român a primit, prin literatura bizantină, o educație în acest sens; el a primit o educație în vederea unui umanism echilibrat, de stăpânire asupra pornilor unilaterale, pătimase, stăpânire față de care omul nu poate valorifica toate potențele naturii sale, adică umanitatea sa integrală.²⁰⁶

*

Echilibrul, ca act continuu de conștiință și de voință, e o cumpănire între aplicarea totală într-o parte sau alta. Poporul român îl socotește pe omul aplecat într-o parte lipsit de mintea întregă. «E cam într-o parte» are sensul: e cam nebun. «E cam într-o ureche» are sensul că respectiva persoană nu ia seama la tot ce i se spune ca să-și facă judecata pe baza tuturor elementelor variate și contradictorii ale realității date. Amândoi aceștia sunt lipsiți de echilibru. Redând în alte cuvinte lipsa «minții întregi», românul spune de un om purtat unilateral de o pasiune: «Nu e în toate mințile», iar aceasta înseamnă nebun sau furios. Pe cel ce e luat în stăpânire în mod unilateral de o pasiune, îl numește «apucat». Toate aceste expresii conțin însă nu numai o caracterizare a individului în sine ci și o caracterizare a raportului individului cu societatea. Ele indică un om «cu care nu te poți înțelege», care lucrează «de capul lui», nu se sfătuiește cu alții, nu ține seama de părerile lor, care îi atrag atenția asupra altor aspecte ale realității, ușurându-i o judecată și o faptă echilibrată. De aceea, toate expresiile amintite indică nu numai o deficiență referitoare la dreapta judecată (discernământ) sau la gândirea corectă, care ține seama de toate elementele situației, ci și, o deficiență de ordin moral: omul acela e «nebun», pentru că nu e bun, pentru că ceea ce face el nu e folositor sau bun pentru societate și până la urmă nici pentru el. «Nebunia» nu este numai o deficiență mintală, ci

²⁰⁵ Ibidem, p. 29.

²⁰⁶ Ibidem, pp. 31-44.

și una morală. Desigur, e vorba de o nebunie care încă nu e o stare de schizofrenie sau de idioțenie. Aceasta nu e osândită, căci nu implică o manifestare conștientă și voluntară.²⁰⁷

*

Un scriitor de asemenea foarte citit de practicanții și îndrumătorii vieții spirituale din Răsărit, care a întrunit în personalitatea sa latinitatea și poate latinitatea din părțile noastre, căci se socotește că e originar din Sciția Minor cu spiritualitatea bizantină, consideră acest discernământ ca suprema virtute: «vreau să vă vorbesc despre bunul cel mai ales care este puterea discernământului sau dreapta socoteală». Au fost oameni cu virtuți excepționale, și totuși s-au prăbușit în cele mai grave greșeli (sinuciderea lui E. Hemingway etc.). «Ce i-a făcut pe aceștia să rătăcească de la calea cea dreaptă? Nimic altceva după judecata și părerea mea, decât că n-au avut darul discernământului (când au greșit mai ales). Căci acesta învață pe om să se păzească de ceea ce trece măsura în amândouă părțile și să meargă pe calea împărâtească (cea de mijloc, a echilibrului)». Din această definiție se vede că discernământul este și o măsură.

Spiritul românesc își dă seama că trebuie să pună o măsură fiecărei porniri, fiecărei tendințe, căci altfel se dizolvă. Dar în același timp, e dornic de o perfecționare la infinit.

Câtă vreme în Occidentul ultimelor secole s-a afirmat ca naturală starea de război a tuturor contra tuturor (bellum omnium contra omnes) sau «lupta pentru existență», Heliade Rădulescu, ca exponent al poporului român a considerat această luptă ca o cădere de la natură, iar ca naturală, armonia între diferitele aspecte și tendințe ale realității.²⁰⁸

*

În Occident fiecare individ trebuia să fie, în evul mediu, pierdut în masa stăpânită de autoritatea bisericească, care trebuia să apară puternică și distantă. Toți credincioșii aveau să privească spre locul unde se află autoritatea și nu să comunice între ei. Domurile uriașe erau o expresie a feudalismului medieval.

Un moment al echilibrului și al grației este mănăstirea lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș. Se simte în ea cum în locul masivității s-a preferat grația [...] Icoanele pe sticlă, cu adaptarea tehnicii vitraliilor occidentale la conținutul picturii bizantine reprezintă aceși sinteză originală între Orient și Occident.

Problema care se pune azi poporului nostru este: bogata lui imaginație creatoare manifestată în port, în cântec, în arta manuală se va mai putea, oare, manifesta în mediul orășenesc și în condițiile unei vieți în care tehnica va avea un rol tot mai mare? Nu vor fi interzise toate aceste domenii (port, cântec, artă manuală), activării în continuare a imaginației creatoare a poporului român?²⁰⁹

*

Românul este dotat cu o luciditate scânteietoare, tăioasă, care are oroare de neclaritate și destramă orice ceață a ambiguităților. El vrea să înțeleagă un lucru până la capăt. Dar își dă seama după ce a mers până la capătul efortului de înțelegere de limita pe care el o întâlnește. Luciditatea lui e ea însăși o însușire mai complexă decât luciditatea occidentală, franceză de pildă. Pentru că ea e unită cu o altă înțelegere decât cea rațională analitică și definitivă, la care se reduce de obicei înțelegerea occidentală. [...] Ea cuprinde în ea însăși, în afară de cunoașterea științifică sau rațională și de legătura cu domeniul accesibil al acesteia, legătura cu domeniul unei alte înțelegeri, al înțelegerii spirituale (domeniu al misterului)...

²⁰⁷ Ibidem, p. 46.

²⁰⁸ Ibidem, pp.48-52.

²⁰⁹ Ibidem, pp.68-73.

*Stan Pățitul, Păcală nu sunt agenți ai răului, nu-și servesc niște interese care sunt spre răul altuia, ci înving răul, e drept nu prin vitejie, ci prin păcăleala care e deșteptăciunea pusă în slujba binelui, a binelui propriu și a binelui altora [...] Prin păcăleală, deșteptăciunea împlinește și ea un rol antiindividualist, comunitar, făcând de răs inferioritatea răului, a prostiei orgolioase ca forțe care apar superioare și destramă comunitatea prin păruta lor superioritate. Și e semnificativ că numai poporul român a creat un tip ca Păcală și se amuză atâta de isprăvile lui.*²¹⁰

*

Nu se poate contesta că românul practică copios ironia. Poreclele ce și le dau în sate este o dovadă incontestabilă despre aceasta, ca și toate caracterizările și istorisirile hazlii care se pun în circulație pe seama mai tuturor locuitorilor din sat, bărbați și femei, tineri și bătrâni.

Literatura cultă, epigrama și polemica folosesc de asemenea în mod frecvent ironia. Poporul practică ironia mai ales împotriva celui leneș și fudul, față de cel găunos și nefolositor ca om pentru oameni; prin ea se exercită o adevărată pedagogie socială.

*Fără îndoială, ironia atestă un ascuțit spirit de observație, o fină sesizare a oricărei trăsături ce se abate de la măsura cuvenită, un uimitor dar de caracterizare a acestei abateri prin porecla corespunzătoare.*²¹¹

*

Fără îndoială, umorul deține un loc important în viața poporului român. El e zâmbetul aproape permanent în care se exteriorizează spiritul lui. Prin el românul manifestă o robustețe de spirit nedoborâtă de greutatea vieții, oricât de mari ar fi ele. El a învățat că greutatea nu sunt mai mari decât forța lui vitală, că forța omului în general, că tristețea răsare dintr-o nerăbdare și disperare care înseamnă abdicarea de la viață (venind de la diavol).

*Poporul nostru iubește umorul în toate împrejurările, și lipsa de umor e resimțită aproape ca un defect moral și, ca o lipsă de grație și de putere. [...] Umorul stă în strânsă legătură cu luciditatea poporului român. Luciditatea aceasta nu e tragică, ea nu descoperă sub aparențele dureroase sau teatrale ale vieții o esență problematică sau amenințată de neant (ca Cehov în eroii săi, ca Sartre, ca Heidegger), ci o esență cu mult mai tare. Dar această esență e tare în modestia ei, în conștiința întemeierii sale în ceva superior omului însuși.*²¹²

*

Poporul român se dovedește - prin groaza de urât sau de singurătate și prin trăirea intensă a dorului ca remediu al urâtului sau al singurătății absolute - un popor al comuniunii. În dor, o persoană trăiește valoarea eternă a persoanei iubite. Ea e departe, dar n-a încetat să existe cu totul.

*Noțiunea românească a omeniei e tot așa de greu de definit ca și noțiunea dorului. Ea nu e noțiune livrescă [...] Omenia românească are multe sensuri, ea e prezentă în mod difuz într-o mulțime de însușiri ale poporului român [...] A fi «om de omenie» înseamnă a fi om adevărat, a fi realizat adevăratele calități de om [...] «Om de omenie» nu-i o însușire posibil de practicat în izolare, ci e o relație cu ceilalți, e relația normală cu semenii săi. Omul nu e om decât în relația normală cu semenii săi. **Omenia e contrariul individualismului, a nepăsării de ceilalți, e contrariul chiar al unui individualism prin care nu s-ar fi urmărit interese egoiste, ci simpla nepăsare față de ceilalți, sau afirmarea de putere gratuită în stil nietzscheian.** «Mă omenesc»*

²¹⁰ Ibidem, pp.76-85.

²¹¹ Ibidem, p.86.

²¹² Ibidem, pp.93-98.

față de cineva înseamnă că îi acord atențiune și cinstirea aceluia, mă feresc să-l tratez într-un mod grosolan, așa cum ar merita, poate. ²¹³

*

Ospitalitatea este o trăsătură caracteristică unanim recunoscută a poporului român. În ea se manifestă aceeași umană deschidere spre om, aceeași tendință spre comuniune, care se manifestă în omenie și în dor. Ospitalitatea e omenia manifestată față de străini.

Ocazia de a primi un străin e o adevărată sărbătoare pentru român [...] Uneori atenția și respectul față de străni e așa de mare, că cei din rudenia, din satul, din neamul propriu se simt puși pe al doilea plan. [...] De aceea, pe teritoriul românesc s-au așezat totdeauna mulți străini. Românul s-a obișnuit încă din vremea migrației popoarelor cu faptul acesta. Și străinii au trăit bine pe acest teritoriu printre români, s-ar putea spune că chiar mai bine decât marea majoritate a românilor. [...] Poate nici un alt popor nu e atât de dornic să învețe de la alte popoare [...] **Poporul român e dornic să învețe, să împrumute, să-și lărgească spiritul pe măsura dimensiunii universale. Dar el încadrează totul în originalitatea spiritului propriu [...] Până la urmă, influențele acestea au avut ca efect doar fecundarea unei literaturi și culturi proprii. Ceea ce a rămas pură imitație a căzut deoparte, în afara răului în continuă creștere a culturii noastre proprii.** ²¹⁴

*

Credința în Dumnezeu cere oamenilor să fie buni, așa cum este El însuși. Omul bun este «omul lui Dumnezeu». Omul rău e un «păgân», care nu crede în Dumnezeu. [...] Încercări pot veni și peste oamenii buni. Dar până la urmă ei sunt ajutați să ajungă la o și mai mare bucurie.

Toate acestea reprezintă un program pentru înnobilarea reală a omului. Și numai în comuniunea bucuroasă cu alții, așa cum e practică de poporul român, se înobilează omul. Numai în comuniune se înaintează la nesfârșit în această noblețe și în descoperirea fără sfârșit a tainei omului, care se hrănește din taina comuniunii între Persoanele Sfintei Treimi. ²¹⁵

*

Or, tocmai spațiul acestui interval (între Dumnezeu și om) este spațiul credinței, spațiul unei potențiale întâlniri între pământ și cer. În acest interval se mișcă îngerii, urcând și coborând, ca pe scara lui Iacob. [...] Problema intervalului mi-a părut ca inevitabilă și când m-am apucat, cu mulți ani în urmă, să scriu un text de etică (Minima moralia). Etica nu are relevanță decât ca scenografie a intervalului. Cineva care nu se află în condiția itineranței, care nu se situează în dinamica unui parcurs existențial, nu are nevoie de etică. Dacă ești sfânt, problema eticului nu se pune [...] Sfântul a intrat în lumină, e absorbit în metabolismul ei, a trecut de partea cealaltă...

De partea cealaltă, dar în sens invers, a trecut și demonul, pentru care, de asemenea, problema eticului nu se pune. **Problema eticului se pune pentru noi, care nu suntem nici într-o parte, nici în alta, care ne aflăm în interval, un soi de mișmașuri, de corcitură, când halucinați de retorica purității și a absolutului, când prăbușiți în cea mai neagră mizerie trupească, sufletească și mentală. De aceea suntem o bună materie pentru etică, pentru că suntem echivoci, pentru că avem posibilitatea alegerii în fiecare moment. Nu suntem nici buni ca Dumnezeu, nici răi ca Diavolul. Și atunci trebuie o anumită ordine, pentru ca un asemenea conglomerat ambiguu să funcționeze convenabil. Ordinea aceasta e eticul. [...] Eticul e un drum, credința e**

²¹³ Ibidem, pp.111-113.

²¹⁴ Ibidem, pp.120-126.

²¹⁵ Ibidem, pp.203-204.

un drum. Formația noastră intelectuală și profesională e un drum. Căsătoria e un drum. Până și moartea e un drum, dacă nu ne lăsăm păcăliți de gesticulația ei fatală... ²¹⁶

*

E un fapt că textele sacre ale tuturor marilor tradiții ale lumii, din Persia până în Grecia, din lumea arabă și iudaică până la cea creștină, din Mesopotamia, Egipt și India, până în China și Siberia Meridională, admit că intervalul dintre ființa supremă și lumea pământescă e foarte aglomerat. Cerurile sunt înlocuite de o indefinitate de creaturi complicate, diferențiate și foarte active [...] Nu se ocupă toți de toate: unii au în grijă omul individual, alții popoarele, alții marile cicluri ale timpului [...] Clement din Alexandria, de pildă vorbește la un moment dat despre „îngeri de dreapta” și „îngeri de stânga” (în Quis dives salvetur?, dar și în Stromate). Îngerii de dreapta se ocupă de sufletele celor care s-au îndreptat prin pocăință, în vreme ce îngerii de stânga se ocupă, pedepsitor, de cei păcătoși pe care îi așteaptă iadul. Cum vedeți, îngerilor de stânga le revine the dirty joc, administrarea sufletelor împietrite.

În termeni plotinieni, daimonul nostru, ființa angelică, este, așadar, coaja imediat anvelopantă, a identității noastre. E o extensie a eului. E prima extensie, prima expansiune a omului creat înspre Dumnezeu, după cum este prima extensie a lui Dumnezeu înspre omul creat. S-a spus mereu că îngerii sunt „dublul” ceresc al omului. ²¹⁷

*

Existența îngerilor este, întâi de toate, un articol de credință. Numai credinciosul știe, fără umbră de îndoială, că îngerii există. Problema lui e că nu are instrumentarul necesar pentru a-și „exporta” credința, pentru a transmite și altora substanța convingerilor proprii. Teologia occidentală, la o anumită vârstă a ei - perioada scolastică (Toma d’Aquino ș.a.) -, a încercat totuși imposibilul. A încercat să găsească argumente care să convingă pe cale rațională, care să dea credinței o structură articulată, plauzibilă. N-aș spune că a reușit. Pentru că teologia e, prin esența ei, un efort de a aborda trans-raționalitatea.

Jean Daniélou, pe urmele Sfinților Părinți, unifică atribuțiile îngerului păzitor în trei mari categorii... Îngerul păzitor e „înger al păcii” (Ioan Chrysostomul) „înger al căinței” (Hermas) și „înger al rugăciunii” (Tertulian) [...] În sfârșit, îngerul păzitor are de jucat un rol decisiv în momentul morții, și dincolo de hotarul ei. S-ar putea spune că toată lucrarea lui are în vedere buna desfășurare a exitului și a evoluției noastre postume. El guvernează ieșirea noastră din lume, așa cum guvernase intrarea în ea. ²¹⁸

*

Toți marii învățați ai creștinismului timpuriu sunt de părere, că în economia divină, fiecare seminție își are îngerul ei păzitor. Nu doar individul uman are, prin urmare, un înger, ci și poporul din care face parte [...] Îngerii lor nu au dreptul să le îngrădească în vreun fel, liberul arbitru. Asta înseamnă că orice popor își poate nesocoti, dacă vrea, tutela angelică, lăsându-se ispitit de impulsuri inferioare. Mai interesant, din punctul meu de vedere este însă un al treilea răspuns. Poți greși nu numai întorcând spatele îngerului, ci, dimpotrivă, idolatrizându-l, acordându-i o obediență și un cult care în mod normal nu se acordă decât lui Dumnezeu. Acest tip de eroare repetă întrucâtva, eroarea îngerilor căzuți. Cauza căderii lor a fost pornirea orgolioasă de a uzurpa tronul Tatălui, sentimentul că sunt egali cu el. Eroarea naționalismelor agresive (ultranaționalisme) constă și ea în supradimensionarea instanței naționale, în

²¹⁶ Andrei Pleșu, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, București, 2003, pp.20-22.

²¹⁷ Ibidem, pp.23-28.

²¹⁸ Ibidem, pp.40 și 114-120.

amplasarea valorilor ei deasupra tuturor celorlalte valori. Națiunea ia locul iubirii de aproapele, ia locul înțelepciunii, ia, la urma urmelor, locul lui Dumnezeu. Când națiunea devine un Absolut, Absolutul devine relativ. Uităm că „patria noastră este” cum spune Apostolul Pavel - „în ceruri” și facem din așezământul nostru pământesc un templu idolatru, o limită opacă, singura rațiune de a fi a vanității noastre.²¹⁹

*

Într-o primă instanță „iubirea aproapelui” nu pretinde de la noi altceva decât să privim defectele celuilalt cu aceeași indulgență, cu aceeași înțelegătoare complicitate cu care privim propriile noastre defecte. Să credem în fondul lui bun, în dreptul lui la compasiune și la iertare.

Scripturile cer însă ceva mult mai greu de acceptat decât să-ți reconsideri atașamentele curente. Nu e vorba, doar, să iubești pe cineva pe care, până mai adineaori, îl priveai cu benignă indiferență. Ți se cere, nici mai mult, nici mai puțin, să-ți iubești dușmanul (Matei 5,43-48). Asta e, pentru conștiința comună, ceva foarte greu de asimilat.

Dacă între mine și dușmanul meu apare un al treilea, separat de noi, dar nu străin de noi, sub a cărei benevolență să ne putem întâlni, atunci relația noastră redevine plauzibilă. Acest al treilea, acest mesager al împăcării, delegat, prin natura lui, să ne păzească de ispite schimonositoare, să educe în noi **facultatea de a iubi** după modelul iubirii „celeilalte”, dumnezeiești, este îngerul. Una din sarcinile lui e tocmai aceea de a aduce “între oameni bunăvoire”. E peste puterile mele să contemp lu senin portretul vrăjmașului meu. Dar dacă mă pot raporta la genul lui, la “dublul lui ceresc”, pe care el îl contrariază mereu, la fel cum și eu îl contrarez pe al meu, mă liniștesc[...] „Iubește-ți dușmanul” înseamnă „adu-ți aminte că îngerul lui îl iubește”, „învață să iubești asemenea îngerilor”.²²⁰

*

Pierderea simțului de orientare, a direcției, „angelismul” difuz - iată efectul intervenției luciferice. Vizate sunt nu neputințele noastre, ci înzestrările noastre, facultățile creatoare de care dispunem. Ele trebuie urgent deviate, dereglate, transformate în tot atâtea vanități. Așa apar: diavolul savant (prostul uz al cunoașterii), diavolul artist (prostul uz al fanteziei și talentului), diavolul agitator (prostul uz al libertății) sau diavolul politic (prostul uz al puterii). Să nu uităm diavolul teolog (prostul uz al credinței), despre care vorbește Epistola sobornicească a lui Iacov (2,19): „Tu crezi că Dumnezeu este unul, și bine faci; dar și dracii cred...”

Așa stând lucrurile, spiritul textului biblic - dacă nu litera lui - ne îngăduie să credem că faimosul „Iubește pe aproapele tău” poate însemna mai mult „iubește-l pe omul de lângă tine”. Îngerul e și el „aproapele” nostru: nu aproapele de alături, ci aproapele de sus. „Iubește-ți aproapele” e, din unghiul angelologiei, un îndemn de a-ți iubi îngerul, de a adânci misterul proximității sale până când ea se contopește cu proximitatea lui Dumnezeu.²²¹

*

Îngerii sunt organizați după un principiu al subordonării stricte, în funcție de gradul de apropiere sau depărtare de Dumnezeu. Universal acceptată e ierarhia de nouă trepte a lui Dionisie Areopagitul (sfârșitul secolului al V-lea), începând cu cetele cele mai înalte ale Serafimilor, Heruvimilor și Tronurilor, continuând cu cetele mijlocii ale Domniilor, Virtuților și

²¹⁹ Ibidem, pp.165-168.

²²⁰ Ibidem, pp.194-196.

²²¹ Ibidem, pp.210 și 259.

Puterilor și terminând cu ceata cea mai apropiată de om: Începătorii, Arhangheli, și Îngeri (Îngerii propriu-ziși).

Or, sufletul, cu tot cortegiul de facultăți intermediare pe care el le presupune (afectivitate, intuiție, imaginație etc.), apare, în Weltanschauung-ul Europei moderne, ca o instanță discreditată; el e fie uitat (până într-atât încât Carl Gustav Jung a putut declara că psihologia modernă e „o psihologie fără psyché”), fie asimilat unui sentimentalism vag, situat undeva între emotivitate romantică și derapaj halucinatoriu. Instinctul polarizant, obsesia simplificărilor binare au sfârșit prin a pune între paranteze existența sufletului.²²²

O SCURTĂ INCURSIUNE ÎN LUMEA MARILOR GÂNDITORI AI OMENIRII

²²² Ibidem, pp.262-270.

Anul 399 î.e.n. rămâne o dată memorabilă în istoria Atenei și a lumii. Este anul în care Socrate, ajuns la vârsta senectuții – împlinise șaptezeci de ani – și după o viață exemplară, închinată desăvârșirii morale a concetățenilor săi, se vede târât în fața justiției sub o gravă, întreită învinuire: că nu crede în zeii cetății, că introduce zei noi și că pervertește tineretul.

I-a fost dat lui Socrate ca la bătrânețe, când pentru devotamentul lui civic și integritatea lui morală ar fi trebuit să aibă parte de o adevărată apoteoză, să fie strivit de mecanismul orb al justiției ateniene. De altminteri momentul istoric era prielnic demagogilor și delatorilor de profesie, nu oamenilor integri.

Detesta lingușirea mulțimii practică de majoritatea oamenilor politici, propunând, ca optimă terapeutică, **rostirea adevărului întreg, cu riscul de a displăcea celor îndemnați să urmeze calea virtuții.**²²³

*

Politica, socotea filosoful, este o meserie sau o profesiune ca oricare alta. Ea cere pregătire temeinică și cunoștințe în varii domenii. De aceea există puține șanse de a fi folositoare cetății activitatea unor oameni investiți cu largi prerogative în viața publică doar prin capriciile hazardului. Era, pentru filosof, o modalitate de a **denunța diletantismul în viața politică.** Și totodată de a extinde, și în acest domeniu, **ofensiva contra imposturii, desfășurată, pe tărâm filosofic, împotriva sofștilor.**

În rechizitoriul său politic Socrate nu-i cruță nici pe cetățenii atenieni de rând. De la critica guvernărilor trece la dojenirea guvernaților. „Când o să asculte de dregătorii lor, atenienii care se fălesc cu disprețul ce-l au față de aceștia?” se întreabă el într-o convorbire cu fiul lui Pericle, relatată de Xenofon. „Când se vor înțelege între ei acești oameni, care, în loc să se unească pentru binele lor, nu caută decât să-și facă răni și au mai multă pizmă pe concetățenii lor decât pe străini; ei care sunt veșnic dezbinați și în întrunirile particulare, și în sfaturile obștești, care-și fac mai multe procese decât oriunde, care preferă să tragă folos unul din paguba altuia, decât să-și vie în ajutor unul altuia; care se îndeletnicesc cu treburile publice ca și când ar fi străine de ei, și se ceartă pentru ele, neîntrebuințându-și bucurosi puterea decât în astfel de lupte. Iată izvorul neștiinței, al răutății, al dușmăniei dintre cetățeni, al urilor care bântuie statul; și mi-e teamă că într-o zi patimile astea să nu aducă după ele nenorociri pe care statul n-o să le poată răbda.”

Intransigența morală în îndeplinirea însărcinărilor obștești și intoleranța față de racilele societății ateniene a timpului au atras asupra lui Socrate adversitatea atât a aristocraților, cât și a democraților. Așa a izbutit el să se pună rău și cu unii și cu alții. Este neîndoielnic o împrejurare care explică sfârșitul lui tragic. Nu însă singura. Și nici cea mai importantă.²²⁴

*

De altfel pentru unii atenieni **campania morală** întreprinsă de filosof nu era lipsită de ambiguități, putând oferi destule pretexte pentru o acțiune represivă din partea autorităților. Soarta a vrut – și aceasta a fost cruda ei ironie – ca omul care s-a străduit toată viața să-și învețe semenii să deosebească adevărul de neadevăr, esența de aparență, să cadă el însuși victimă confuziei între aparență și esență. Prima, în timp, și cea mai pernicioasă confuzie, s-a bucurat, din nefericire pentru filosof, de girul unui dramaturg de geniu – Aristofan. Pe temeiul acestei confuzii Socrate a fost adus la același numitor cu sofștii rău famați. Asemenea acestora, el lăsa impresia, cel puțin la o judecată superficială, că prin dialogurile sale paradoxale, lipsite adesea de concluzii netede, clatină adevărurile statornicite de veacuri, subminează credințele tradiționale, surpă temeliile instituțiilor politice și idealurile morale ale societății ateniene. Într-o vreme când marasmul economiei ateniene, urmând înfrângerii în războiul peloponezic,

²²³ Doru Cosma, *Socrate, Bruno, Galilei în fața justiției*, Ed. Sport – Turism, București, 1982, pp.34-35.

²²⁴ Ibidem, p.34.

impunea, pentru a i se pune capăt, muncă încordată, întrebuițarea cu folos a fiecărui ceas, abandonarea oricărei îndeletniciri gratuite, preocupările lui Socrate, acest „pierde vară” (și iarnă!), care cutreiera străzile Atenei și despica firul în patru cu primul om întâlnit pentru a afla **ce este adevărul, binele și frumosul, ce înseamnă înțelepciunea, în ce constă virtutea și dacă ea se poate învăța**, etc. etc., erau socotite nu numai derizorii, ci de-a dreptul o sfidare la adresa strădaniilor obștei ateniene. Pentru politicienii pragmatici ai timpului, mai ales, o atare îndeletnicire era scandaloasă. Cu atât mai scandaloasă cu cât Socrate se recunoștea fără ocol un pasionat al disputelor de idei. „Din ce soi de oameni sunt eu? Din cei care simt plăcere să fie combătuți, dacă greșesc, dar să și combată pe cel ce greșește, fără să-mi placă mai puțin când sunt combătut decât când combat la rândul meu. Ba consider că primul lucru este cu atât mai avantajos cu cât e un bine mai mare să fii eliberat tu însuși decât să eliberezi pe altul de un rău foarte mare.”²²⁵

*

În realitate, Aristofan și Socrate nu erau făcuți să se înțeleagă. Nu atât pentru că poetul comic vedea în filosof un distrugător al datinilor strămoșești, cât mai cu seamă din pricina faptului că adora alt zeu decât Socrate. Aristofan era un închinător al lui Dionysos, iubea natura și poezia, era un extravertit, cu ochii larg deschiși asupra aspectelor comice ale lumii. Socrate era adeptul lui Apollo, prețuia mai presus de toate rațiunea, era un spirit interiorizat, un explorator al lumii lăuntrice a omului, un căutător al adevărului.

Un fapt este sigur: între poetul comic și filosoful moralizator al cetății nu se putea arcui nici o punte de înțelegere. Spre neșansa lui Socrate, înrâurirea teatrului aristofanesc asupra opiniei publice ateniene a fost, cel puțin într-un moment decisiv pentru destinul filosofului, mai puternică decât prestigiul moral al acestuia din urmă. Cauza: **marea mulțime a oamenilor se lasă mai lesne antrenată de râsul hohotitor al unui poet comic decât de îndemnurile morale ale unui filosof.**²²⁶

*

Într-adevăr, Socrate înmănușează însușiri rareori întâlnite la același ins. Dăruit cu o neobișnuită ascuțime a minții și cu un spirit critic neconcesiv, înzestrat cu o mare mobilitate spirituală și cu o forță dialectică irezistibilă, își întrebuițează calitățile nu pentru a-și scoate în prim plan propria-i persoană, așa cum obișnuiau sofistii, ci doar **pentru a risipi pâcla neștiinței din mințile celor din jur, neștiință care, potrivit credinței sale, îi împiedica pe oameni să deosebească binele de rău și să urmeze calea virtuții.**

«Sărăcia – spunea el – nu-i deloc pizmuită, nu stârnește certuri, o păzești fără paznic, și nesocotită, crește și se întărește mereu». Pentru că prețuia doar zestrea sufletească a oamenilor, se mulțumea, în ordinea practică a lucrurilor, cu strictul necesar. Deși cea mai mare parte a timpului o jertfea pentru a-și povățui prietenii și a da lecții tinerilor, **nu primea bani pentru comorile de gând și de suflet pe care le risipea în jur, comportare în vădit contrast cu arghirofilia sofistilor. Proceda astfel pentru a nu întina puritatea acțiunii sale morale, dar nu mai puțin pentru a-și păstra întregă libertatea de gândire și de mișcare. Pentru valorile materiale nutrea un dispreț suveran, mulțumindu-se cu foarte puțin.**²²⁷

*

Socrate n-a fost un gânditor cufundat cu capul în norii abstracțiunilor sterile, așa cum i-a plăcut lui Aristofan să ni-l înfățișeze. Și nici nu a nutrit ambiția deșartă de a făuri un sistem filosofic frumos rotunjit, dar străin de nevoile reale ale oamenilor în mijlocul cărora îi fusese dat să trăiască. Țelul strădaniilor lui, a fost unul precumpănitor practic: să-și îndrume semenii pe

²²⁵ Ibidem, pp. 136-137.

²²⁶ Ibidem, p. 25.

²²⁷ Ibidem, pp. 29-30.

calea virtuții aducătoare de fericire. De logică și teoria cunoștinței s-a ocupat numai din considerații practice, pentru a putea spulbera scepticismul și nihilismul moral al sofistilor. Încredințat că scopul vieții omenești este fericirea, care nu poate fi realizată decât prin înfăptuirea binelui, filosoful și-a pus înaintea de toate întrebarea dacă și în ce fel poate fi săvârșit binele și evitat răul. Și a răspuns că **la temelie binelui stă cunoașterea, știința, iar la originea răului, ignoranța.** Pentru că, argumenta el, **nimeni nu ar săvârși răul dacă ar ști în ce constă binele aducător de fericire.** S-a întrebat apoi dacă știința, în general, și știința binelui și a răului, îndeosebi, sunt cu puțință. Și a dat un răspuns afirmativ. Era convins că rațiunea umană are capacitatea de a extrage esența logică a lucrurilor, de a desprinde adevăruri permanente și universal valabile din opiniile individuale și variabile ale oamenilor.²²⁸

*

Cerceta mai întâi să vadă dacă ei (interlocutorii) credeau că adânciseră îndeajuns cunoștințele omenești, pentru a se putea ocupa cu astfel de materii sau dacă ei socoteau că e nimerită renunțarea la lucrurile de domeniul omenească pentru a se consacra celor de domeniul divin.

El vorbea întotdeauna de lucruri omenești, căutând ce e cuvios sau nelegiuit, ce e frumos sau urât, ce e drept sau nedrept, ce e înțelepciunea sau nebunia, ce e curajul sau nemernicia, ce este statul, ce înseamnă un om politic, ce va să zică cărmuire și om de guvernământ, străbătând astfel toate cunoștințele pe care trebuie să le aibă cineva pentru a fi, după părerea lui, virtuos și fără de care nu ești vrednic decât de numele de sclav.

Îndemnul la cunoașterea de sine i-a venit de la preceptul înscris pe frontispiciul templului din Delfi: cunoaște-te pe tine însuși. Un precept pe care el l-a tălmăcit nu atât ca pe o invitație la cunoașterea individualității proprii, cu toate particularitățile ei, cât mai ales ca pe un îndemn la cercetarea esenței general umane imanentă ființei lui.²²⁹

*

Pentru sofisti (și în primul rând pentru Protagoras) cunoașterea realității este rezultatul întâlnirii a doi factori, deopotrivă de schimbători: subiectul cunoscător și obiectul de cunoscut. Eul cunoscător îndeosebi, redus de ei la făptura psiho-fizică a fiecărui ins, nu poate descoperi prin simțuri decât un adevăr relativ și variabil de la individ la individ.

După Protagoras, «omul este măsura tuturor lucrurilor, și a celor care există precum există, și a celor care nu există precum nu există». O afirmație pe cât de celebră, pe atât de ambiguă, pentru a nu spune obscură. După unii exegeți sensul acestui aforism ar fi că rațiunea umană constituie principalul instrument de cunoaștere a lumii. După alții, mai aproape, se pare, în interpretarea lor, de adevărata concepție a gânditorului, maxima citată ar vrea să spună că unica sursă a cunoașterii o constituie simțurile omenești, diferite de la individ la individ. Drept urmare realitatea apare în chip divers diferiților oameni, încât despre aceleași lucruri oamenii pot avea păreri diferite și chiar contradictorii. Mai mult, același individ poate percepe în mod diferit același lucru, în raport cu starea, variabilă, a organelor sale senzoriale în diverse momente ale existenței lui. În sfârșit, cum înseși lucrurile lumii înconjurătoare se află în continuă devenire, simțurile nu pot furniza oamenilor, în decursul timpului, date identice despre acele lucruri.

De aici Protagoras deducea că nu există adevăruri statornice și general valabile despre lume, că despre același lucru se pot face afirmații diametral opuse, la fel de adevărate din punctul de vedere al subiectului cunoscător și că, deci, constituirea științei, ca ansamblu coerent de adevăruri universale și permanente, este cu neputință. Adevărul obiectiv, același pentru toată lumea, nu stă deci în puterea rațiunii umane să-l afle. De aici până la a conchide că știința nu

²²⁸ Ibidem, p.43.

²²⁹ Ibidem, p.44.

este posibilă, că găsirea unor criterii sigure pentru a deosebi binele de rău și dreptatea de nedreptate nu este cu puțință, nu mai era decât un pas. Un pas pe care sofistii l-au făcut cu promptitudine și dezinvoltură, pentru că le înlesnea atingerea scopurilor practice urmărite.²³⁰

*

Socrate a sesizat sofismele adversarilor săi și a trecut la contraatac, mai întâi împotriva nucleului „logic” al acestora. După părerea sa, procesul cognitiv nu poate fi redus la reproducerea datelor furnizate de simțuri. El se desfășoară potrivit principiilor rațiunii, ale nous-ului, care sunt aceleași pentru toată lumea. Dincolo și mai presus de insul psiho-fizic, în procesul cunoașterii intervine subiectul logic, care, supunându-se legilor comune tuturor oamenilor, face cu puțință descoperirea adevărului obiectiv, independent de subiectivitatea fiecărui individ. În felul acesta devin posibile științele naturii, dar și etica, deoarece subiectul logic oferă criterii stabile și pentru aprecierea conduitei umane. Pentru a-și determina convorbitorii să-i accepte ca adevărate concluziile prin care logos-ul și principiile morale erau reabilitate, **Socrate începea prin a-și proclama ignoranța.** Spre deosebire de sofisti, care pretindeau că știu totul și pot demonstra orice, el obișnuia să spună - cum am văzut - că singurul lucru pe care îl știe sigur este că nu știe nimic. Era de fapt doar premisa necesară pentru a putea purcede apoi la formarea și definirea conceptelor. Și în această privință el se deosebea de sofisti. Pentru că **în vreme ce aceștia împrumutau conceptele din limbajul curent, cu înțelesurile lor multiple și uneori contradictorii, Socrate desprindea trăsăturile comune ale lucrurilor, căutând esența.** Iar această esență logică a lucrurilor el nu o turna în formule date de-a gata, ci o degaja printr-un **dialog** inductiv meșteșugit, angajat cu prietenii, cu discipolii sau cu interlocutorii ocazionali.

Practicând o adevărată artă a „moșitului” logic, numită de atunci înainte maieutică, după etimonul ei grecesc, slujindu-se adesea de ironie pentru a-și încurca adversarii în propriile lor contradicții și a-i constrânge să accepte în cele din urmă ideile sale, filosoful îzbutea să stabilească împreună cu convorbitorii săi, adevăruri permanente și universal valabile oricând și pentru oricine, lăsându-le interlocutorilor impresia că le-au descoperit ei înșiși și că lucrurile nu pot fi decât așa și nu altfel.²³¹

*

Tot în antichitate s-a conturat așa-numita metodă socratică, prin aplicarea, de către autorul ei, Socrate (469-399 î.e.n.) a două procedee: a) primul procedeu este „ironia” socratică sau disimularea (gr. Eiron meia = „a disimula”, „a ascunde”, îi servea autorului pentru a combate eroarea. El consta în prezentarea lucrurilor așa cum nu sunt, adică a simula că știu sau nu știu ceva; b) al doilea procedeu a luat numele de „maieutică” (gr. Maieutike = „priceperea de a moși”) și îi servea lui Socrate în cadrul discuțiilor filosofice angajate cu interlocutorii săi la descoperirea adevărului. Ironia sau disimularea era îndreptată împotriva pretenției cuiva de a ști ceva, îndeosebi, pentru a combate susținerea sofistilor – a acelor profesori de retorică și de învățătură înaltă – că știu tot ceea ce se poate ști [...] Prin diferite procedee, mai ales prin întrebări și răspunsuri, Socrate îi silea pe interlocutori să ajungă la concluzia că nu știu nimic. După ce interlocutorul își recunoștea ignoranța, el introducea cel de-al doilea procedeu, maieutica, considerând că, prin întrebări meșteșugite, omul ar putea să dea la iveală, în răspunsurile sale, adevărul, pe care l-ar poseda fără să-și dea seama și care, după opinia sa, ar trebui doar „moșit” prin asemenea interogații.²³²

*

²³⁰ Ibidem, p.45.

²³¹ Ibidem.

²³² Gheorghe Botiș, *Inițiere în filosofie*, Ed. Moldova, Iași, 1997, pp.221-223.

La capătul acestei sumare expunerii a concepției socratice, se poate măsura mai lesne distanța care desparte pe Socrate de sofști. O distanță pe care unii contemporani, în frunte cu Aristofan, n-au știut – ori n-au vrut – s-o vadă. Pentru că, de bună seamă, filosofia, ca și etica socratică, se află la antipodul speculațiilor și „moralei” majorității sofștilor. Nu mai vorbim de fibra morală a înțeleptului, cu totul alta decât a aceluia pe care i-a combătut neînduplecat toată viața. **Modestie, simplitate, solitudine față de toți oamenii, fără deosebire de stare socială, sau avuție** – la Socrate; trufie, suficiență, prejudecăți elitare – la sofști. **Încredere în capacitatea rațiunii de a descoperi adevărul și de a găsi calea binelui aducător de fericire** – la cel dintâi; **reducerea rațiunii la rolul de unealtă menită să asigure triumful cauzei proprii, chiar cu sacrificarea adevărului și a principiilor morale** – la cei din urmă. **Acord desăvârșit între voință și faptă, dăruire generoasă în îndeplinirea misiunii liber asumate, intransigența față de racilele societății ateniene, franchețe netemătoare – cu prietenii, cu discipolii, cu obștea concetățenilor** – la Socrate, arghirofilie și versatilitate morală, adulare a mulțimii și toleranță – interesată – față de viciile oamenilor, demagogie deșănțată în politică – la adversarii lui. ²³³

*

Socrate este singurul care afirmă că în el, în interiorul său „simte ceva divin, un zeu”, iar această „prezență interioară” este „daimonionul” care-l conduce în acțiunile sale, îl inspiră sau îl oprește să facă sau să spună ceva. Recunoaștem astfel în „daimonion” frâna sau cenzura morală a **conștiinței**, dar totodată el ne apare ca o formă particulară de dedublare a personalității filosofului, din care și prin care, acesta se descoperă și se cunoaște pe sine însuși (R.J. Ralph). Prin aceasta problema vieții interioare este pusă în discuție, omul devenind din acest moment cea mai importantă problemă pentru el însuși, un lung și nesfârșit discurs istorico-cultural pe care-l inaugurează Socrate. [...] Și astfel **ajungem să înțelegem, împreună cu Cicero, de ce Socrate este primul care „a coborât filosofia din cer pe pământ introducând-o în casele oamenilor” și oferindu-ne-o nouă, tuturor ca pe marele dar al înțelepciunii și al ridicării omului prin cunoaștere.** [...]

Vocația de educator, de îndrumător al oamenilor, este mărturisită și deschis și direct de către Socrate, în repetate ocazii, și această idee nu-l va părăsi nici în fața judecătorilor care-l vor condamna la moarte tocmai pentru că **a încercat, și a reușit, ca să îndrepte lumea, făcând-o mai bună și mai înțeleaptă decât fusese înaintea sa.** (influențând însă filosofia, din păcate, mai puțin decât Platon și Aristotel, care au fost preluați și ridicați la un rang înalt de cultura occidentală - n.a.)

O lume epuizată sufletește și sărăcită moral, dezorganizată social (de războiul peloponeziac - n.a.) are nevoie de **un îndrumător, de un salvator moral.** Socrate a fost omul potrivit, omul providenței de care Atena și lumea grecească aveau nevoie ca să fie salvate în acel moment de gravă criză istorică. Și soarta a făcut ca suferințele cetății să fie răsplătite nu numai cu Socrate ci și cu Pericle, cu Fidias, cu Platon și Aristotel, cu Eschil, Sofocle și Euripide, cu Xenofon. ²³⁴

*

Doctrina morală a lui Socrate are un scop practic imediat, de schimbare a oamenilor, iar filosoful declară deschis această activitate a sa de educator: **„Cetățeni ai Atenei, câtă vreme mai am suflare și sunt în putere nu voi înceta să vă dau îndemnuri și să predic”** (Platon, Apologia, 29 d-e). Ceea ce recomandă Socrate este virtutea. Dar, „formarea omului” este un act moral complex care depășește cadrele stricte ale educației. El este un **formator spiritual.** **„Omul nu este nimic altceva decât suflet”** spune Socrate și întrucât „persoana ta este

²³³ Doru Cosma, op.cit., p.50.

²³⁴ Constantin Enăchescu, Socrate. Descoperirea omului și cunoașterea de sine, Casa editorială Odeon, București, 1994, pp.8-32.

însuși sufletul tău...trebuie deci să ne cunoaștem sufletul nostru așa cum ne îndeamnă cel care spune să ne cunoaștem pe noi înșine'' (Platon, Alcibiade, 130 c-e). De aici și concluzia practică care se desprinde: „**de suflet trebuie să avem grijă, căci acesta este scopul pe care trebuie să-l avem în vedere**'' spune Socrate (Platon, Alcibiade, 132 c). Socrate ca moralist nu este numai formator ci și terapeut al sufletului. Ori acest lucru este făcut pentru prima dată în istoria umanității de înțeleptul atenian (interesant este de ce Socrate nu a lăsat nimic scris, toată opera sa – dacă e toată -, fiind transmisă prin discipolul său Platon - n.a.).²³⁵

*

La Platon, nebunia era considerată din mai multe puncte de vedere. În „Phaidros'', Socrate expune astfel tezele sale despre nebunie: „nebunia este de două feluri: una pricinuită de bolile omenesti și, alta, de părăsire a rosturilor obișnuite, urmare a unui îndemn divin. Iar nebunia cea divină am împărțit-o în patru părți, după cei patru zei: inspirația celui ce străvede în viitor am raportat-o la Apollon, pe cea a inițiatului în mistere la Dionysos, inspirația ce este proprie poetului, la muze, iar nebunia îndrăgostirii, despre care am zis că este cea mai aleasă dintre toate, am pus-o pe seama Afroditei și a lui Eros.'' (Platon, Phaidros, 265 b).

Nebunia divină oferă perspectiva unei vieți fericite, liniștite, senine, echilibrată, deschisă către cunoașterea adevărului și a însușirii acestuia. Ea este totodată o stare creatoare a spiritului, o cunoaștere anticipată de tip profetic, dar și o comuniune spirituală cu semenii săi. Nebunia divină este o stare apolinică a spiritului care cultivă valorile morale, opusă celei tragice. În cazul lui Socrate, înțeleptul apare ca un inspirat care este chemat să nu se împotrivescă ordinii lumii ci dimpotrivă să o mențină, să o corecteze, să o conducă pe calea perfecțiunii. Aceasta a fost vocația filosofului.²³⁶

*

Marele merit al lui Socrate nu constă numai din faptul că a trecut mistica delfică prin filtrul rațiunii critico-reflexive umane scoțând din aceasta filosofia, ci în faptul că a extras din aceleași surse mistice un model exemplar uman, **ființa morală**, pe care l-a oferit oamenilor ca pe un sistem de referință la care ei trebuie să se raporteze și pe care trebuie să și-l încorporeze, ca pe o condiție de desăvârșire a propriei lor naturi.

Socrate a avut marea înțelepciune de a nu se împotrivi divinității ci de a extrage din aceasta esența ei, pe care a restituit-o oamenilor ca pe un dar pe care el l-a făcut umanității. Omul socratic este o ființă morală prin excelență.

Dacă vrem să dobândim înțelepciunea trebuie să-l imităm pe Socrate, spune I. Gobry. Dar dacă moralistul ne îndeamnă să-l imităm pe Socrate, imităm de fapt înțelepciunea acestuia. Socrate este **un model al înțelepciunii (până la Mântuitorul nostru Iisus Hristos - n.a.) și un „mediator''** între noi și înțelepciune, așa cum este pentru el daimonionul. [...] Socrate a avut **vocația educării omului**. El simțea acest impuls, această aptitudine a sa pe care a comparat-o cu profesiunea mamei sale moașa Phainarete. El aplică, în acțiunea sa de descoperire a adevărului și cunoașterii, metoda maieutică.²³⁷

*

Ultimul mare act al vieții lui Socrate este moartea acestuia. Exemplul morții filosofului atenian rămâne unul dintre cele mai ilustrative acte de umanism, cu o profundă semnificație morală, la care suntem de fiecare dată invitați să medităm.

Procesul lui Socrate este expresia unei anumite părți a societății împotriva rațiunii și deși condamnat la moarte, Socrate se va înălța deasupra judecătorilor și societății. Procesul este înscenat de adversarii săi sofști și retorii, cât și, într-o anumită măsură, de **politicienii** pe

²³⁵ Ibidem, p.49.

²³⁶ Ibidem, pp.101-106.

²³⁷ Ibidem, pp.111-114.

care filosoful atenian i-a combătut toată viața. Capetele de acuzare ale celor trei sicofanți Anytos, Lycon și Meletos erau: „Socrate s-a făcut vinovat de refuzul de a recunoaște zeii pe care îi cinstește cetatea și de introducerea de alte noi divinități. El este de asemenea vinovat de coruperea tineretului.” (cf. Diogene Laertios)

Dominarea angoasei de către liniștea sufletească este rezultatul unui exercițiu îndelungat, de o viață. Aceasta este adevărata artă și scopul final al înțeleptului care se îndeletnicește cu filosofia; iar înțeleptul nu se mai poate mira de nimic și nici teme de nimic pentru că el a atins perfecțiunea pe care o dă cunoașterea de sine devenind propriul său stăpân.²³⁸

*

Dar Socrate nu numai că nu a apelat la sprijin străin în proces, dar nici personal nu a făcut eforturi pentru a strânge probe în apărare ori pentru a-și pregăti pledoaria.

«Nu ți se pare că mi-am petrecut toată viața gândindu-mă la apărarea mea?». Și cum prietenul tot nu se dumirea, a adăugat: «pentru că toată viața mea n-am făcut nimănui rău, ceea ce eu socotesc drept cea mai frumoasă pregătire a apărării mele». «Bărbați ai Atenei, vă spun hotărât: dacă m-aș fi apucat să fac politică, de mult aș fi fost pierdut și nu v-aș mai fi fost de folos nici vouă, întru nimic, nici mie însumi. [...] Nu este om care să se fi împotrivit cu hotărâre mării mulțimi – aceasta de aici sau o alta – care să fi înlăturat mai multe nedreptăți și călcări de lege în statul său și care să fi scăpat cu viață».

«Eu nu găsesc, atenieni, că-i drept să te rogi de judecător și să scapi prin rugăminți, ci să-l lămurești și convingi, că doar nu de aceea șade judecătorul acolo, ca să jertfească dreptatea pentru hatâruri, ci ca să judece după ea; el a jurat, nu că va face pe placul cui i se va părea, ci că va judeca după legi. De aceea, nici noi nu trebuie să vă îmbiem la călcarea jurământului, nici voi să vă lăsați târâți într-acolo...Nu-mi cereți, deci, bărbați ai Atenei, să fac față de voi ce nu socot vrednic, drept și sfânt.»²³⁹

*

SPINOZA (Baruch de), filosof olandez (Amsterdam, 1632 – Haga, 1677). Fiu al unui negustor evreu din Amsterdam, a primit o educație strălucită. Atitudinea sa destul de liberă față de practicile religioase l-a dus la excomunicarea din sinagogă. În mediile creștine și-a găsit dascălii care l-au inițiat în științe: medicul F. A. Van den Enden i-a predat fizica, geometria și filosofia carteziană. Cucerit de filosofia lui Descartes (în sensul depășirii acesteia și criticii sale - n.a.), s-a retras în vecinătatea orașului Haga, apoi chiar la Haga, consacându-se meditației și câștigându-și existența prin șlefuirea de lentile pentru microscopie. Opera sa principală, *Etica* (terminată în 1675 și publicată în 1677, după moartea sa) este **o doctrină a mântuirii prin cunoașterea lui Dumnezeu**.

Acest „tratat de beatitudine” se prezintă ca un raționalism absolut, ca o filosofie fără mister. Mântuirea este posibilă întrucât sufletul nostru participă în mod original la intelectul divin. Etica nu este decât un tratat despre Dumnezeu, dar și despre om, analizând sufletul omenesc, afecțiile și posesiunile sale, toate elementele existenței individuale. Acest ocol este destinat să permită **o educație concretă individului, făcându-l să recunoască în el, în adâncul „gândirii” sale, însăși prezența lui Dumnezeu**. Dificultatea acestei filosofii vine de la faptul că Spinoza se situează mereu din unghiul de vedere al lui Dumnezeu sau al înțelepciunii. Fichte și Hegel îi vor reproșa că a „expus” adevărul fără a-l fi făcut „înțeles”.²⁴⁰

*

Înfăptuirea supremei perfecțiuni umane este scopul final al cunoașterii. În acest scop este necesară îndreptarea intelectului spre a-l face să înțeleagă lucrurile și a-l feri de erori.

²³⁸ Ibidem, pp.119-124.

²³⁹ Doru Cosma, op.cit., p.52.

²⁴⁰ Didier Julia, *Dicționar de filosofie*, Colecția Larousse, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999, pp.315-316.

Există patru moduri de cunoaștere: 1) din auzite; 2) dintr-o experiență nelămurită întâmplătoare; 3) prin deducerea esenței unui lucru din altul; 4) prin perceperea esenței unui lucru sau a cauzei sale celei mai apropiate. Cel de-al patrulea mod de cunoaștere este acela care trebuie folosit cu precădere, fiind singurul prin care se poate cunoaște fără risc de eroare esența unui lucru. [...] **intelectul intuiește, cu claritate și distincție, adică cu deplină certitudine, ideea cunoscută:** ca bunăoară ideea că partea e mai mică decât întregul. De adevărul unei astfel de cunoștințe nu ne îndoim câtuși de puțin; de unde rezultă că ea este efectiv și riguros adevărată. Prin asemenea intuiții intelectuale cunoaștem – asigură Spinoza - „esența adecvată a lucrului”, fără risc de eroare.

Rezultă că unica posibilitate de cunoaștere adevărată este intuiția intelectuală. Din astfel de elemente ar trebui să se alcătuiască cunoașterea noastră despre natură. Cum însă aceasta nu e posibilă, intuițiilor intelectuale de care dispunem, prea puține la număr, le vom da ca ajutor deducția, ca o a doua sursă, inepuizabilă de astă dată, de cunoaștere, luând intuițiile intelectuale doar ca punct de plecare al deducțiilor. (s-ar putea spune, că filosoful ajunge la adevăr, așa cum detectivul sau criminalistul rezolvă cazurile pe care le cercetează - n.a.).²⁴¹

*

Căci ceea ce se întâmplă cel mai adesea în viață, ceea ce oamenii, așa cum rezultă din faptele lor, prețuiesc ca pe cel mai mare bine, se reduce la acestea trei, anume: bogăție, onoruri, plăcerea simțurilor. Dar de fiecare din acestea trei mintea este absorbită, așa încât nu mai poate cugeta nicidecum la vreun alt bine.

Îndeosebi, după ce am băgat de seamă că, câștigul banilor, plăcerile și măririle nu sunt vătămătoare decât atâta timp cât sunt căutate pentru ele și nu ca mijloace pentru alte scopuri. Dacă, dimpotrivă, sunt căutate ca mijloace, vor avea atunci o măsură și vor dăuna foarte puțin; din contra, vor contribui mult să ne ducă la scopul pentru care sunt căutate.

Binele suprem constă însă în a ajunge să ne bucurăm, dacă este posibil, împreună cu ceilalți, de o atare natură omenească superioară).

Să luăm ca bune anumite reguli de viață, și anume pe acestea: I. **Să vorbim pe înțelesul mulțimii și să facem după felul ei de a vedea tot ce nu ne împiedică întru nimic de a ne atinge scopul.** [...] II. **Să gustăm plăcerile atât cât este nevoie să ne păstrăm sănătatea.** III. **În fine să urmărim banii sau orice alt bun material atât cât este nevoie ca să ne păstrăm viața și sănătatea, și să practicăm acele obiceiuri ale societății care nu se opun scopului nostru.**²⁴²

O LUCRARE FĂRĂ PRECEDENT ÎN ISTORIA EREI CREȘTINE: LEGALIZAREA PĂCATELOR

²⁴¹ Baruch de Spinoza, în *Tratatul despre îndreptarea intelectului și despre calea cea mai bună care duce la adevărată cunoaștere a lucrurilor*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p.VII (în prefața lui Al. Posescu) și pp.3-4.

²⁴² Ibidem, pp. 6-11.

Și astăzi sângele nevinovat continuă să curgă în timp ce păcatele îngâmfării, nepăsării și desfrânării copleșesc lumea. Noua Sodomă, tehnică, își etalează în vitrine mari, luminoase, scârboase produse priapice și lezbice. Să fie doar o coincidență că tsunamiul asiatic a lovit regiunea unde se practica turismul sexual infantil iar în cealaltă parte a globului Katrina a ales întâmplător New Orleans unde densitatea de «cazinouri» era maximă? În **imbecilitatea pragmatică a omului modern**, unde totul se evaluează în dolari, nu poate încăpea IDEEA CĂ EXISTĂ UN PLAN TRANSCENDENT capabil nu doar să influențeze, ci să determine, până la amănunt chiar, cele ce se petrec în concreta noastră existență. În capul obez al celor care deși văd nu pricep nimic, nu încapă ideea de judecată. Ei nu aud strigătele celor nedreptățiți, torturați, uciși pentru dreptate, dar noi, foștii deținuți politici, sensibilizați fiind, le auzim, mai ales noaptea. Chiar dacă semne sunt destule comoditatea îl împiedică pe omul contemporan să-și întrerupă telenovela (sau filmul/emisiunea) și să privească cinstit la propria-i viață. Pentru ei, cei ce nu cred în existența unui spațiu transcendent, pentru cei ce n-au minte să înțeleagă din cele ce se întâmplă tot mai frecvent în juru-le că cele ce s-au petrecut la Sodoma și Gomora se pot repeta oricând și oriunde, totul e simplu pentru că se reduce la **satisfacerea instinctelor primare**.²⁴³

*

Pentru restul însă, pentru cei mulți, pe care Dumnezeu i-a făcut întregi, lucrurile se pun altfel pentru că pe lângă «drepturile omului» ei înțeleg că mai au, în primul rând, datorii. Dumnezeu n-a trasat nimănui «sarcini de producție» dar a fixat, obligatorii (minimale), reguli de comportare: să nu furi, să nu minți, să nu curvești etc. Nimeni, cinstit fiind, nu poate să închidă ochii și să-i țină până la sfârșitul veacurilor în speranța că va beneficia de statut de neștiutor, adică de nevinovat. Oricum scadența se apropie. Și vorba lui Nichifor Crainic: «Când va cădea marea întuneric / Vei vedea!».

Procesul comunismului atâta timp amânat de cei obligați să-l deschidă a început de la sine, sau din îngeresc ordin. Poate a fost nevoie de sângele părintelui Roger (ucis la Taizé), cel chemat și el să completeze (recent) numărul. Ciudat e că mâna demente ce-a lovit cu cuțitul a crescut la Iași și printre motive a pronunțat cuvântul «**masonerie**». [...]«Dumnezeu este îndelung-răbdător și mult-milostiv dar nepedepsit nimic nu lasă». Naum (1,3) Puteți fi siguri că așa este. «Națiunile captive» pretind un proces al comunismului asemănător cu cel de la Nürnberg.²⁴⁴

*

Cât privește păcatul desfrânării sau devianțele sexuale contemporane (care corespund cultului erotic/al plăcerii, de care vorbea părintele Constantin Galeriu), este suficient numai să ne amintim filmele și emisiunile vulgare/erotice, literatura și unele reclame de la radio, articole, cărți și studii închinată toleranței nelimitate și drepturilor acestor «minorități», abrogarea art.200 Cod penal și recentul marș al homosexualilor și lesbienele din București (conceput nu atât pentru drepturile lor, cât mai ales pentru publicitatea și atragerea de noi adepți prin prozelitism, asemenea practicii sectelor religioase): „Editura Christiana din București și-a propus să răspundă, din punct de vedere creștin, tot mai numeroaselor provocări insidioase ale unei contemporaneități «ieșite din fire» și fascinate luciferic de propria-i perversitate. **Sexualitatea joacă un rol aparte în criza generală a umanului, tinzând să devină marea obsesie a mentalității post-moderne**, atât ca exces hedonic pe linia unui «firesc» rău valorizat, cât și ca aventură deviantă sau tentație a «nefirescului», legitimată formal prin sofismele unei libertăți confundate ideologic cu «descreierisirea»...[...]

²⁴³ I. C., în Buletin informativ, Nr.3 (17)/14 septembrie 2005, F.R.F.D.P., p.3.

²⁴⁴ Ibidem.

După ce s-au străduit îndelung să obțină toleranța noastră, a heterosexualilor «retrograzi», homosexualii din România, îndeosebi prin liderii lor, par să ne pretindă acum și complicitatea efectivă. Ei nu par deloc mulțumiți doar cu drepturile protectoare (minorități protejate de lege), ci ambizionează ca perversiunea lor să fie asimilată normalității (în școli mai ales) – și nu numai de către «societatea civilă», ci chiar și de către comunitatea...eclenzială! (Florin Buhuceanu: «...homosexualitatea este nu doar îngăduită, ci chiar plăcută lui Dumnezeu»!!!) Or, această pretenție reprezintă un fel de «perversiune a perversiunii». [...]

Homosexualitatea nu este doar o boală în sine, de natură psiho-socio-educatională, ci atrage în mod fatal după ea numeroase alte boli și perversiuni, ce primejduiesc pe termen lung nu doar sănătatea unor indivizi izolați, ci și pe aceea a întregului corp social. [...] O dată abolită norma, orice anormalitate devine posibilă și pasabilă, așa că nu este nicidecum de mirare că din rândul homosexualilor (fie bărbați – gay, fie femei – lesbi) se ivesc, proporțional, cele mai multe cazuri de pedofilie sau incest, așa cum rezultă din anchetele citate. Iar dincolo și mai presus de toate acestea, homosexualitatea minează de la sine bazele vieții de familie, zăgăzuește natalitatea, relativizează ansamblul principiilor morale și neagă, în ultimă consecință, însăși ordinea firească a lumii create, vădindu-se astfel nu doar ca o formă vicioasă de disoluție a umanului, ci și ca o formă indirectă de «luptă împotriva lui Dumnezeu». ²⁴⁵

*

Ieșirea în stradă a pederăștilor nu a fost sancționată cum s-ar fi impus de către Biserica Ortodoxă Română (având probabil motivele ei întemeiate sau nu). La fel și «cazul» supermediatizat Tanacu (în care o călugăriță a murit în urma exorcizării făcute) nu a fost abordat de conducerea Bisericii drept și nepărtinitor (părintele Daniel Corogeanu a fost imediat caterisit și exclus din monahism, fără a fi avut întâi loc o anchetă a Bisericii și cea a criminalității): „Față de ieșirea în stradă a pederăștilor, Biserica (instituția ca atare, nu comunitatea de credincioși) a avut o atitudine ambiguă. Nu a fost de acord cu parada homosexualilor, dar nici nu a protestat răspicat. A mormăit și cum ar fi avut puterea să o facă. Îngăduința cu care Biserica a tratat manifestarea gay-lor se înscrie într-o serie a **concesiilor din ce în ce mai importante pe care le-a făcut în ultimii ani diverselor provocări ale unei societăți cu puternice tendințe păgânizante**. Ceea ce arată că ierarhii încearcă să nu-i mai supere pe principalii agenți ai secularizării: mass-media și zisa «societate civilă». [...] Cu atât mai mult ni se pare extrem de suspect felul în care Biserica s-a dezis – inclusiv printr-un comunicat al Patriarhiei – de un cleric care fusese supus unui adevărat **linșaj mediatic**. Mai ales că avem informații potrivit cărora cazul Tanacu va fi folosit drept pretext pentru «curățarea» mănăstirilor de «fundamentalistii religioși. «Fundamentalistii» înseamnă (pentru ateii, dar, din păcate, și pentru unii ierarhi) acei călugări tradiționaliști care se țin de buchea Evangheliei și de cea a scrierilor Sfinților Părinți, monahi care respectă canoanele cu strictete și, din această pricină, se opun curentului de «aggiornamento». Care curent presupune adaptarea Bisericii la mai toate racilele veacului, transformarea mănăstirilor în «puncte de atracție turistică», în «muzee ale Ortodoxiei», cu exponate vii, în costume «de epocă». Într-un cuvânt, «fundamentalistii» se împotrivesc ecumenismului ideologizat și relativizării normelor tradiționale de viață monahală. ²⁴⁶

*

Semnalul de luptă contra «fundamentalistilor» l-a dat un preot-profesor din București, care a declarat, într-o emisiune televizată, că «în Moldova există o rețea de mănăstiri eretice, antiecumeniste, naționaliste, care au ieșit de sub ascultarea ierarhiei și fac parte dintr-o mișcare

²⁴⁵ Răzvan Codrescu, în art. Problema homosexualității: aspecte medicale și teologice, Puncte cardinale, Nr.9 (177)/septembrie 2005, p.8.

²⁴⁶ Claudiu Târziu, în art. Miza unui linșaj mediatic, Puncte cardinale, Nr.7 (175)/iulie 2005, p.1.

rusă», ba a și cerut «curățarea» acestora. Mai mult, a dat și numele unei astfel de mănăstiri: Petru-Vodă din Neamț. În logica aceluia preot, a fi naționalist și antiecumenist este egal cu a fi eretic. Dincolo de asta, aserțiunea este mincinoasă în mare parte. Pentru că sunt mănăstiri care se opun ecumenismului și în care este cultivată identitatea națională, dar acestea nu încalcă disciplina și nu fac politică. Iar Mănăstirea Petru Vodă, călăuzită duhovnicește de Protos. Iustin Pârvu (87 de ani, fost deținut politic sub regimul ateu al comunismului și care a scăpat cu viață dintr-o încercare de asasinat, ucigașul confundându-l cu alt preot, pe care l-a înjunghiat cu cuțitul (ulterior prins), este o dovadă exemplară a Ortodoxiei românești. Poate că preotul acela (din București) a fost «intoxicat» și s-a grăbit să se facă remarcat cu o declarație șocantă. Este însă regretabilă ieșirea sa, mai ales că vine pe fondul unui atac furibund al necredincioșilor din presă și din societatea civilă asupra Bisericii. Adversari mai vechi sau mai noi ai B.O.R. au cerut, pe ton ultimativ, «reformă» în Biserică, eliminarea religiei din școli, punerea «cu botul pe labe» a fanaticilor, stoparea urgentă a sfințirilor de lucrări publice etc. Ne temem ca, în acest context, ieșirea televizată a preotului acuzator să nu fie semnul unui început de complicitate între unii dintre slujitorii B.O.R. și adversarii tot mai influenți ai acesteia.²⁴⁷

*

În cazul de față, toate emisiunile mass-media, toate articolele din ziare, nu caută altceva decât să ducă lumea în derută, să scadă credibilitatea Bisericii și în același timp să umilească conducerea Bisericii că nu ține în ordine evenimentele care au loc în Biserică. [...] Lipsa locurilor de muncă, lipsa protecției sociale (pentru mulți, care nu mai primesc ajutorul de șomaj, desființarea plasamentelor de copii ai străzii, lipsa de centre de școlarizare pe banii statului a acestor copii fără familie, îi împing pe acești tineri să ajungă pe la mănăstiri. Fiind deja contaminați de viața în grup («anturaje») și de tot felul de lipsuri în educație, este normal să te trezești cu tineri afectați de schizofrenie sau de alte boli mintale. Degeaba se fac comentarii la Ministerul Culturii, Ministerul Justiției și în alte domenii care răspund de aceste evenimente, atâta timp cât pe nimeni nu interesează protecția socială în România pentru clasa muncitoare de jos. [...] Fapta acestui părinte (dacă nu e mână diavolească) nu trebuie atât de mult condamnată pe cât trebuie deplânsă. Aceasta dovedește că înălțarea minții și lipsa de experiență poate duce la eșecuri (ca în cazul medicilor chirurghi, să zicem). Nu trebuie să ne batem joc de ieșirea lui, trebuie ajutat cu orice preț să-și dea seama că a luat-o greșit (dacă a greșit)...²⁴⁸

*

Ce a făcut părintele Daniil? A primit în mănăstirea sa de maici o soră declarată ca având serioase probleme psihice. A făcut bine? Dacă el a crezut că o poate ajuta, punând multă dragoste și atenție, și luptând cu armele Bisericii (rugăciunea și postul) împotriva bolii ei, atunci Dumnezeu sigur că nu a trecut cu vederea fapta sa. Învățătura Sfinților Părinți spune că trăind înconjurați de oameni cu multă dragoste și făcând ascultare, chiar dacă ești bolnav mintal, boala se poate vindeca, într-o mai mare sau mai mică măsură. [...] Sora Irina a început să aibă crize. Să zicem că presa și medicii săi au dreptate, iar crizele erau de schizofrenie și nu de îndrăcire. Dar cum te apucă crizele tocmai când se fac slujbe în biserică și ți se citește rugăciuni? Mi-a fost dat aici să văd două cazuri de schizofrenie până acum și vă pot spune că oamenii aceia nu reacționau deloc la slujbe și nu intrau în criză când erau în biserică și li se citeau rugăciuni. [...] Puțini sunt cei care dau dovadă de bărbăție la un Maslu, când e vorba de a imobiliza un îndrăcit. A fost un caz în care atâta putere avea diavolul în ființa ce o țineam încât eram 4 inși și cu greu, cu toată puterea noastră, abia puteam să o ținem la podea. Un om nu poate să aibă asemenea putere, nu. Și aici vine cazul Tanacu: puteau maicile să țină o îndrăcită când avea crize?

²⁴⁷ Ibidem.

²⁴⁸ Păr. Calistrat de la Bârnova, în cadrul art. Cazul Tanacu, de Răzvan Codrescu, Puncte cardinale, Nr.7 (175)/iulie 2005, p.2.

Nicidecum. Trebuia legată. [...] Părintele Daniil era singurul slujitor la Mănăstirea Tanacu. Pravila Bisericii spune că preotul nu poate face singur Sfântul Maslu, ci este nevoie de doi preoți, cel puțin. [...] Așa încât ceea ce i-a rămas părintelui de făcut era doar citirea rugăciunilor din Moltitfelnic. [...] Moare un om care este posedat. Ce spune Biserica în astfel de cazuri? Păi e cât se poate de limpede: dacă dracii sunt pricina morții, și nu patimile în care te-ai aruncat de bunăvoie, atunci sufletul acela este mântuit. Hristos îl primește împreună cu Mucenicii, pentru că a răbdat chinuri mucenicești. [...] Cred că am fost suficient de limpede în ce am scris până aici ca să înțelegem că tot ce s-a întâmplat acolo a fost după pravilă și nu s-au încălcat întru nimic rânduielile Bisericii. Și atunci Dumnezeu le va purta de grijă tuturor celor care au fost implicați în caz...²⁴⁹

*

E mai presus de orice discuție că omul trebuie să desfășoare o activitate curentă, prin care să-și arate vrednicia; creștinește vorbind, lenea este un păcat, iar Sfinții Părinți ne avertizează adesea că «omul fără ocupație este jucăria diavolului». Pe de altă parte, însă, **activitatea omenească nu trebuie să fie un efort brusc, orbesc, animalic, omul trebuie să aibă înțelepciunea de a nu se în-dobitoci muncind.** Munca nu este o valoare supremă și nici o valoare în sine. Simpla strădanie materială, dacă ne face să uităm de cele sufletești, devine mai degrabă păgubitoare pentru omenscul din noi. Nu cantitatea de sudoare ne arată vrednicia, ci calitatea roadelor activității noastre. [...]

Despre omul care exagerează cu munca brută, pur materială, se spune că «muncește ca o vită» sau că «dă în brânci muncind» (dar «a da în brânci» înseamnă tocmai a cădea în patru labe, adică a te face asemenea...patrupedelor). Pe de altă parte, un astfel de om ajunge «să nu-și mai vadă capul de treburi», adică să-și piardă rațiunea, conștiința, personalitatea. Dintr-un astfel de «activism» (politic mai întâi) rău înțeles s-a născut și acea monstruoasă lozincă post-decembristă: «Noi muncim, nu gândim!» (invocată de minerii care au asaltat, în câteva rânduri Bucureștiul - n.a.)...Tocmai aici e miezul problemei: **omul, câtă vreme vrea să rămână om adevărat, trebuie să și «muncească», să și «gândească».** Munca fără gândire nu aparține omului, ci vitei. Să nu uităm nici altceva: anume că munca în sens fizic, câștigarea mijloacelor de subzistență «cu sudoarea frunții», nu este, conform Bibliei, decât unul dintre rezultatele «căderii în păcat» (a lui Adam), deci, într-un fel, o pedeapsă a Firii. Inițial, nu ca să robească muncind l-a făcut Dumnezeu pe om. Munca ne întovărășește, ce-i drept, în condiția noastră actuală, dar e cel puțin neînțelept să faci dintr-un «blestem» o binecuvântare...**Muncim ca să trăim, dar nu trăim ca să muncim. Comunismul este cel care a impus la noi o viziune profund viciată a muncii, tradusă în șabloane de tipul «Munca l-a făcut pe om» (oare, nu Dumnezeu l-a făcut pe om?...- n.a.).**²⁵⁰

*

În limba română există două cuvinte care par să aibă – dar nu au – același înțeles. Este vorba de «a munci» și «a lucra». Traducătorii vechi ai Bibliei simțiseră corect diferența: «**a munci**» se aplica numai omului stricat de păcat; **Dumnezeu nu muncește, Dumnezeu «lucrează».** [...] Or, omul este făcut «după chipul și asemănarea lui Dumnezeu»; dacă Dumnezeu «lucrează», atunci și omul este chemat să se ridice de la «a munci» la «a lucra». De altfel, cuvântul «muncă» (de origine slavă) înseamnă, etimologic, «chin», «suferință». Din aceeași rădăcină (muka) s-au născut și cuvinte ca «mucenic», «mucenie», «a mucenici». În limba veche, caznele infernale erau numite «muncile iadului». «A (se) munci» însemna, în mod obișnuit, «a chinui» pe cineva sau «a se chinui» pe sine. Uneori omul «se muncește singur», dar

²⁴⁹ Monahul Filotheu, de la Mănăstirea Petru Vodă, în același articol.

²⁵⁰ Răzvan Codrescu, în art. Redescoperirea vredniciei creștine de la «a munci» la «a lucra», Puncte cardinale, Nr.3 (171)/martie 2005, p.7.

mai adesea «este muncit» de alții; **diavolul, mai ales, tinde «să-l muncească» pe om.** Rareori se întâmplă, în limba veche, ca «munca» să capete un aspect nobil sau pozitiv. Ea este, de obicei, oarbă, chinuitoare și stearpă, asociată curent cu robia (robul «muncește», în timp ce omul liber «lucrează»). De muncit, muncește și animalul (ca rob al omului). Omul care «muncește» (în sensul originar al cuvântului) se împărtășește cu Dumnezeu și cu îngerii Săi. [...]

Din «a lucra» rezultă «lucrurile», «lucrările» (operele); din «a munci» nu rezultă decât înmulți-rea muncii cu ea însăși («muncile», «muncirile») ... Poți să muncești fără să gândești, dar de lucrat nu poți lucra fără gândire. **Problema noastră este astăzi, după lunga noapte comunistă, tocmai de a ne ridica, treptat, de la «munca» brută la «lucrarea» conștientă, de la robie la libertate, de la îndobitocire la reumanizare. Să fim activi, dar «lucrători», iar nu simpli «muncitori»; să urmăm modelul divin, iar nu modelul bovin! (sau al „vițelului de aur”, adulat de unii - n.a.).** Altminteri, riscăm să rămânem robi și vite de povară ale istoriei, în timp ce popoarele «lucrătoare» vor prospera și ne vor disprețui de la înălțimea faptei luminate de gând. ²⁵¹

*

La sfârșitul anului 1989, aceleași forțe oculte care au creat comunismul au hotărât că atât ideologia marxistă, cât și edificiul politic, construit pe temeiul ei își epuizase rolul istoric și în consecință nu mai servea «cauzei». [...] «Comunismul și-a făcut datoria, comunismul poate să plece». Confrunțați cu acest comandament inexorabil, marea majoritate a membrilor din nomenclaturile statelor comuniste s-au plecat, știind de unde vine. O parte a abandonat marxismul, a adoptat valorile democrației și a rămas în actualitate. O altă parte, nevoind să abjure crezul marxist, s-a retras discret din viața publică, rămânând simpli comentatori ai spectacolului lumii. Pentru nomenclatura de la București, însă, dispoziția imperativă a «patronului nevăzut» de a părăsi scena politică a avut alt ecou. Nicolae Ceaușescu a refuzat cu obstinație să accepte că veacul comunismului a luat sfârșit. Ca urmare, pentru înlăturarea lui a fost necesară o lovitură de stat, cu consecința ei firească: lichidarea celui care întruchipa regimul răsturnat. [...] Dar pentru ca acest proiect să reușească (reanimarea comunismului muribund și «reformarea» lui), evitându-se primejdia instaurării unei democrații autentice, noua putere avea nevoie de timp spre a se consolida. Confruntat cu această problemă, Iliescu și-a dovedit măiestria în «arta conspirației», provocând în mod artificial prelungirea tulburărilor, care în mod normal ar fi trebuit să înceteze după răsturnarea lui Ceaușescu. Așa au fost inventați «teroriștii». [...] Foștii nomenclaturiști sau urmașii lor sunt astăzi miniștri, deputați, consilieri, conducători ai instituțiilor economice, sociale și culturale. [...] Cadrele fostului aparat de represiune, securiștii și milițienii, au devenit, cu sprijin politic, «prosperi oameni de afaceri». Aceste categorii sociale îi datorează lui Ion Iliescu poziția și prosperitatea, îl sprijină până în pânzele albe și îl consideră, fără rezerve, «Președintele lor». [...] Noroc că mandatul / mandatele prezidențiale ale lui Ion Iliescu s-au epuizat de la sine, obligându-l la o poziție mai modestă pe scena politică, pe care nu pare a avea de gând s-o părăsească decât cu picioarele înainte (asemenea liderilor comuniști, avizi de putere - n.a.). ²⁵²

*

Ion Iliescu a început să intre în panică. El spune că dacă va fi judecat pentru mineriada din 1990 – lucru foarte probabil -, acest act de justiție va fi «o palmă pe obrazul României» (?!), căci ar fi cu totul nepotrivit ca un fost șef al statului să fie chemat la bară. I-auzi! (Pe Traian Băsescu l-au chemat și s-a dus, iar Iliescu...) Și procesul lui Ceaușescu – orchestrat de aceiași actori principali ca și cei de la mineriada '90 – ce-a fost atunci? Dar să lăsăm asta, căci ce spune Iliescu denotă o mentalitate de bolșevic înrăit. După logica lui, chiar dacă un șef de stat

²⁵¹ Ibidem.

²⁵² Gabriel Constantinescu, în art. Ion Iliescu la sfârșit de mandat, Puncte cardinale, Nr.11(167)/noiembrie 2004, p.3.

trage în populație (căci el ordonă), chiar dacă asmute o categorie socială (minerii și IMGB-iștii în cazul acesta) împotriva alteia (intelectualii), chiar dacă ține pe loc evoluția țării vreme de 15 ani, trebuie protejat. El este mai presus de lege, în răspărul Constituției. Ei așa! ²⁵³

*

Oamenii astăzi fac haz de necaz de virtute și de virtuoși (zâmbind când aud pronunțându-se cuvinte precum „patriotism”, „naționalism” sau „educație”... - n.a.). Orice rețineră în a face tot ce te taie capul este o slăbiciune. **Atâta timp cât în lume exista conștiința răului și a lucrului necuviincios, atâta timp cât societatea își impunea într-un fel sau altul un comportament virtuos, lumea se supunea stăpânirii vremelnice și își înfrângea pornirile către rău. Acum, dacă stăpânirea te îndeamnă la nebunii - vezi cazul Marii Britanii, unde guvernul încurajează practicarea sexului oral -, nu-i de mirare că oamenii, înclinați spre rău încă din zorii istoriei lor (sau din tinerețile lor, cum spune Biblia), vor face păcatele care le sunt permise, ba chiar sugerate de către conducătorii lor «iluminați». La urma urmei, a păcătui a fost dintotdeauna mai ușor decât a fi virtuos. La fel, a spune o minciună disculpatoare, decât a afirma adevărul incomod. Astăzi, Europa și America întreprind o lucrare fără precedent în istoria erei creștine: legalizarea păcatelor (interesant este că „inițiatorul” proiectului Uniunii Europene s-a ghidat, destul de mult, după modelul Statelor Unite, și chiar numele său – Colombo pare predestinat apropierei/politicii filoamericane; iar islamul condamnă „rătăcirile” Occidentului - n.a.).**

Creștinătatea e prinsă în lanțurile patimilor și nu acceptă nici o forță care să o elibereze, ci se abandonează unei puteri malefice, care sub acoperirea unor vorbe mari, precum toleranță, libertate, egalitate, o încătușează și mai tare. Oamenii astăzi caută senzaționalul, pentru că sensibilitatea lor a scăzut și pragul de impresionabilitate e din ce în ce mai ridicat. Ca urmare, se caută din telecomandă imagini dintre cele mai ciudate și mai deochiate. Gustul pentru morbid, y compris. Oamenii astăzi, în special tinerii, consumă droguri; și beția «caldă» s-a ridicat la cote alarmante. Adânc în sufletul lor, oamenii nu sunt mulțumiți nici de ei înșiși și nici de ceea ce văd în jurul lor. Dar, pentru a scăpa de depresie, ei nu vor să aleagă calea activă, dificilă, a rugăciunii, ci, împietriți, recurg la modalitatea pasivă și facilă a expunerii furibunde la stimulii creatori de virtualitate. Pe lângă droguri, alte modalități de evadare sunt televiziunea, cinematograful și jocurile video.

Oamenii astăzi sunt conduși de președinți și de prim-miniștri, nu de regi, nici de împărați. Statele sunt laice, președinții sunt atei sau de credințe îndoielnice. Mulți dintre ei mai sunt și cinici afaceriști și carieriști. Dumnezeu știe ce e în sufletul lor, dar din exterior așa se vede. Ei nu își mai pleacă genunchiul în fața altarului, al Papei sau Patriarhului, ci numai în fața banului. Doctrina spirituală oficializată în mod tacit astăzi în lume se bazează pe imperativul de **a crede orice**. New Age-ul nu se pregătește, există deja. Trebuie să cauți un guru, să dai bani ca să te faci o vită blajină împăcată cu sine și cu starea de mizerie spirituală în care te afli. **Trebuie să îți deschizi mintea să crezi orice, să tolerezi orice. Trebuie să te împaci cu păcatul și cu abundența de ocazii de a-l compromite. Trebuie să te împaci cu lipsa de moralitate a lumii, cu propria lipsă de virtute și de cultură, să fii de o pasivitate absolută, să nu crezi orice, să te mângâi cu ignoranța, să te alini cu nepăsarea. Iată omul «spiritual» pe care l-a creat societatea de consum.** Acesta este tabloul «nesimțirii celei împietrite» la care a ajuns omul, cununa de creație, cel făcut de Dumnezeu cu puțin mai prejos decât îngerii. Avem o alternativă: să revenim la Cale, Adevăr și la Viață sau să primim, toți și fiecare în parte, mai devreme sau mai târziu, pedeapsa divină. Să nu ni se pară că e de joacă! **Există un iad și mai aprig decât cel**

²⁵³ Art. I-a venit rândul lui Iliescu?, Rost, Nr. 29/iulie 2005, p.9.

pe care noi înșine ni l-am creat pe pământ. La scara rătăcirii la care s-a ajuns, numai o minune dumnezeiască ne poate salva. ²⁵⁴

*

Articolul I-18 (din Constituția Europei) relativizează autonomia internă a statelor membre, introducând o «clauză de flexibilitate», permițând Uniunii de a se sesiza de noi competențe. [...] Care este semnificația acestei Charte a drepturilor fundamentale (anexă a Constituției)? Înseamnă că orice persoană, cetățeană sau nu a Uniunii are dreptul la reședință, muncă și cetățenie în orice stat al Uniunii. Că orice emigrant cu reședință legală sau ilegală va primi aceleași prestații familiale ca și cei ce rezidă regulat sau s-au născut în statul respectiv. Constituția europeană este pe cale de a elabora un drept de colonizare a Europei. Cei care vor vota acest proiect de Constituție europeană trebuie să știe că vor fi obligați, odată Constituția instaurată ca lege fundamentală, să participe la finanțarea, prin impozit regulat, funcționarii acestei legi și ipso facto, la întreținerea imigranților, al căror număr este imprudent a-l determina. Ascultând mijloacele de comunicare pe toate undele, constatăm evocarea fericirii, o dată cu obținerea acestei realizări. **Toate drepturile acordate imigrației nu reprezintă altceva decât suprimarea națiunilor, cu drepturile lor înscrise în Constituțiile naționale, decât pregătirea mondialismului, prin care vom asista la un amestec de populații, deplasate din orizonturi diferite, fiecare păstrându-și tradițiile, regulile, limbile și năravurile lor. Ce vor deveni băștinașii, familiile lor, așezați pe ale lor meleaguri, o dată cu istoria lor? Vor fi obligați să împartă truda muncii lor cu acești emigranți. Așa, vom asista la o sărăcie generalizată. Comunismul a eşuat colectivizarea mulțimii, mondialismul va schimba drapelul roșu cu un alt drapel, dar viața de om sărac și flămând va fi aceeași...** ²⁵⁵

²⁵⁴ Mihai Ciprian Câșlariu, în art. Iadul pe pământ, Rost Nr.29/iulie 2005, pp.47-48.

²⁵⁵ Filon Verca (Franța), în art. Proiect de constituție europeană, Permanențe, Nr.6/iunie 2005, p.2.

REGĂSIREA REPERELOR ADEVĂRATEI VIEȚI CREȘTINEȘTI ȘI TRĂIEREA ÎN DUHUL ORTODOXIEI (COMBATEREA ECUMENISMULUI)

Să știi că cei ce ne chinuie prin batjocură, tocmai aceștia sunt vrăjmașii noștri. Și la ei s-a gândit Domnul când a poruncit: iubiți pe vrăjmașii voștri. Ei ne fac binele neștiind ce fac. Amărându-ne și strâmtorându-ne, ei aprind în noi torța înflăcărării dumnezeiești. [...] Durerea ta pentru necredința unora arată dragostea ta față de Hristos. [...] Prima regulă a misionarismului să îți fie: trebuie să te rogi lui Dumnezeu pentru cei căzuți din credință.

La sinucidere te gândești? Dar ea este banchetul diavolului (și cel mai mare păcat, neiertat de Dumnezeu). Sinuciderea înseamnă să nu mergi după voia lui Dumnezeu, nici după voia ta, ci după voia Satanei.

Până să vină vremurile de acum, popoarele europene întrebuițau cuvântul „judecată” în loc de criză de câte ori se abătea asupra lor vreo nenorocire. Acum a fost doar înlocuit cuvântul vechi cu unul nou și cel pe înțeles cu unul de neînțeles. [...] Iar asta înseamnă: criză prin secetă, criză prin inundații, criză prin războaie, molimi și așa mai departe. Și actuala restriște financiar-economică este privită de popor ca o judecată a lui Dumnezeu, dar nu este numită „judecată”, ci „criză”. Ca restriștea să fie sporită prin neînțelegere! ²⁵⁶

*

Făcătorii de rele nu știu niciodată ce fac. Omorându-l pe cel drept, ei se omoară în fapt pe sine, în vreme ce pe drept îl proslăvesc. [...] Mai întâi vine cunoașterea credinței, și după aceea toate celelalte învățături. [...] Citește primul capitol al cărții despre Iov, și te vei încredința că duhul rău nu poate năvăli asupra omului dacă nu-i îngăduie Dumnezeu. [...] Binele veșnic, viața și împărăția fără de moarte, nu sunt fângăduite cunoașterii (obiectivul principal în propaganda masonică, care ascunde adevăratul obiectiv: dominația, manipularea și exploatarea omului - n.a.), ci credinței. Dumnezeu a dat omului puțină destulă pentru a crede, însă neîndestulătoare spre a putea cunoaște. Nu a recunoscut lucrul acesta și filosoful Kant, criticul rațiunii omenesci? [...]

Să știi: te iubește cu adevărat cel ce se roagă pentru tine în taină lui Dumnezeu. [...] Înțelepciunea nu este într-o singură virtute, ci în adunarea tuturor virtuților. Precum a zis Înțeleptul: înțelepciunea și-a zidit sieși casă pe șapte stâlpi (Pilde 9,1). Înțelept este sufletul ce are măcar cele șapte virtuți de căpetenie.

Omul n-are mai mare bun ca sufletul pe această lume. Și tocmai acest cel mai mare bun este singurul pe care îl poate scăpa de pieire și de moarte. [...] Sufletul omului este în ochii lui Dumnezeu un lucru mai de preț decât întreaga lume materială, după cuvântul lui Hristos: ce-i va folosi omului dacă va dobândi întreaga lume, iar sufletul său și-l va pierde? Așadar, nu poate fi mai mare grijă vrednică de om ca grija mântuirii sufletului său.

Una din cauzele principale ale actualei dezordini și restriști de pe acest mic continent european este duplicitatea moralei. O morală este postulată pentru viața privată, și alta pentru cea publică. ²⁵⁷

*

Credința religioasă este una dintre cele mai complexe realități ale sufletului omenesc. [...] Dar, prin păcat, mulți dintre urmașii lui Adam, luând răul ca bine și binele ca rău, s-au îndepărtat de Creatorul lor și de credința cea adevărată, căzând în politeism și idolatrie. [...]

²⁵⁶ Episcop Nicolae Velimirovici, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, vol.1 (Scrisori misionare), Ed. Sophia-Press, București, 2002, pp.10-21.

²⁵⁷ Ibidem, pp.56-157.

Iar atunci când această credință a fost grav amenințată de politeism și idolatrie, însuși Dumnezeu a intervenit în istorie în mod providențial. Astfel, înainte de potop oamenii ajunseseră la o totală dezorientare religioasă și morală. [...] Deci, pentru a fi salvat un om bun, și cu el tot ceea ce dă valoare vieții pământești, au trebuit să piară toți oamenii răi. De aici reiese că numai credința este cea care dă sens vieții pământești.

Creștinul care, într-adevăr, este purtător de har, este un creștin smerit, preocupat să biruie atât răul din el, cât și răul din lume.

Credința ortodoxă – darul lui Dumnezeu la care nu trebuie să renunțăm nici de am plăti cu viața [...] Credința, deci, nu este un lucru pe care poți să-l schimbi după bunul plac, nu este nici capriciu, ci este darul și puterea lui Dumnezeu care dă valoare vieții tale pământești. ²⁵⁸

*

Cu un secol în urmă, părintele Ioan de la Valaam scria: „Viața noastră pământească este scurtă în comparație cu viața viitoare – cea veșnică. Este ca o picătură de apă în mare. Și totuși, ne gândim atât de puțin la Veșnicie și nu ne pregătim pentru ea, în realitate, suntem profund cufundați în lucrurile lumești și am uitat «unicul necesar».

Oamenii zilelor noastre sunt și mai cufundați în lucrurile lumești, față de cei din trecut. Și aceasta este. De fapt, semnul **egoismului**, al unui egoism feroce și devastator. Despre un astfel de egoism, unul din „înțelepții” orientului necreștin spunea: „Problema este că ego-ul poate să convertească totul înspre propria folosință, chiar și spiritualitatea. [...] **Facem mișcările, gesturile adecvate, dar în realitate nu vrem cu nici un preț să sacrificăm nici cel mai mic element din modul nostru de viață. Trebuie să ieșim din materialismul spiritual.** Dacă nu ieșim din acesta, ne vom înzestra poate cu o colecție bogată de cunoștințe spirituale, foarte prețioase după părerea noastră. Am studiat atât de mult!...Dar vai!... aceste comori de cunoaștere, acest cumul de experiențe nu sunt decât un element al vitrinei ego-ului, care contribuie la a o face mai grandioasă. Noi le expunem și, făcând aceasta, ne asigurăm în ce privește existența noastră, confortabilă și fără riscuri, de ființe «spirituale». În fapt, n-am făcut decât să amenajăm o prăvălie, o prăvălie de vechituri.” (Chogyam Trungpa) ²⁵⁹

*

Lichidarea unui popor începe prin a-i șterge memoria: îi distrugi cărțile, cultura, religia, istoria și apoi altcineva îi va scrie alte cărți, și va da altă religie, altă cultură, va inventa altă istorie. [...] Perfidia cu care se înrădăcinează zi de zi în viața noastră mentalitatea noului veac este de negrăit. [...] Cine dorește o nouă religie? Cine vrea să se închine într-o nouă biserică? Cine vrea o singură stăpânire sub un singur stăpân? Cine? Orice ortodox cunoaște răspunsul la această întrebare: numai înainte-mergătorii Antichristului! [...]

Din totdeauna creștinii cei neinițiați, naivii, au luat cuvintele ce li s-au spus drept fapte, și astfel au fost înșelați de inițiați, de escrocii tuturor vremurilor până azi. Aceștia, fiind buni psihologi și cunoscători ai tehnicii manipulării prin cuvinte frumos meșteșugite (sofisme), prin promisiuni adânci și cu putere de adormire a conștiințelor, prin imagini abil truate, au aiurit mulțimile neprevăzătoare.

Satana, dușmanul de veacuri al omenirii și urătorul de Dumnezeu, și-a găsit colaboratori supuși și suspuși [...] Scopul lui este să aducă toată omenirea în fundul iadului. (Apocalipsa 17,16) și să vadă pământul pustiit. Neputând lupta împotriva lui Dumnezeu se răzbună pe creștinii cei drept credincioși, purtători de Dumnezeu. ²⁶⁰

*

²⁵⁸ Vasile Sorescu, *Biserica Ortodoxă, stâlp și temelie a Adevărului*, Ed. ”Pelerinul”, Iași, 2002, pp.5-61.

²⁵⁹ Ibidem, pp.61-69.

²⁶⁰ Ibidem, pp.91-108.

„Eu nu sunt pentru ecumenism; socot că ecumenismul este produsul masoneriei; iarăși vor să relativizeze credința adevărată. A avut dreptate Biserica zicând că nu prea suntem uniți. Ecumenismul este pan-erezia timpului nostru. Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă nu sunt două surori. Nu există decât un singur cap al Bisericii, Iisus Hristos. Nu poate exista decât un singur trup, adică o singură Biserică. Deci noțiunea de Biserică surori este improprie.” (Cucernicul Părinte Dumitru Stăniloae, † 1993).

„Ce este ecumenismul! Ecumenismul, în schimb, este o formă instituționalizată prin care, sub numele păcii și al unității, sunt adunate la un loc toate religiile lumii precum evrei, musulmani, budiști care nu cred în Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu și Mântuitor, și unde se dezbat probleme economice, politice, sociale, culturale etc. Ecumenismul caută prin toate acestea să se impună ca noua religie a viitorului. Cu certitudine, Biserica Ortodoxă este ecumenică, adică sobornicească. Una este însă ecumenicitatea și alta este ecumenismul.” (Arhimandritul Gheorghios Kapsanis)

„Ecumenismul acesta este în sine o acțiune diabolică și sunt de acord cu unii teologi greci care spun că ecumenismul este cea mai mare erezie a secolului nostru...Am sperat că România va fi următoarea țară care va ieși din ecumenism.” (Cucernicul Părinte Gheorghe Calciu)

„În cel mai bun caz, ecumenismul așa-zis «creștin» poate să reprezinte greșeala neintenționată și care, deci, se poate bucura de circumstanțe atenuante, prin care cultele protestante și romano-catolicii nu își dau seama că Biserica lui Hristos există deja și ele ființează în afara ei [...] În Occident este un fapt incontestabil că harul lui Dumnezeu s-a pierdut cu multe secole în urmă. Romano-catolicii și protestanții de astăzi nu cunosc puterea harului dumnezeiesc. De aceea, nu ne mirăm că ei nu sunt capabili să-l deosebească de înșelătoriile drăcești.” (Cuviosul Serafim Rose, † 1982) ²⁶¹

*

Catolicii - cu rațiunea lor - au ajuns să examineze chimic Sfânta Împărtășanie (ca și în cazul giulgiului de la Torino - n.a.), ca să vadă dacă într-adevăr este Trupul lui Hristos [...] Una din principalele diferențe pe care le avem este și aceasta: Voi puneți creierul, noi credința. Voi ați dezvoltat raționalismul și, în general, elementul uman. Cu rațiunea voastră limitați puterea dumnezeiască, pentru că aruncați la margine harul dumnezeiesc [...] Nume de catolici, de martori ai lui Iehova, etc., nu e bine să pomeniți la Sfânta Proscomidie. Pentru aceștia nu se pot scoate miride și nici parastas nu se poate face.” (Cuviosul Paisie Aghioritul, † 1994)

„Evreul îmi spune că Hristosul meu e un copil din flori și Preasfânta Fecioară a mea e o desfrânată, iar Sfânta Evanghelie îmi spune că acest lucru e de la diavolul. [...] De ce v-am spus acestea, creștinii mei? Nu ca să-i omorâți pe evrei și să-i prigoniiți, nu, ci ca să-i plângeți că L-au lăsat pe Dumnezeu și s-au dus cu diavolul. V-am spus ca să ne căim acum până mai avem vreme, ca să nu se întâmple să se mânia Dumnezeu pe voi și să ne lase din mâna lui și să pășim și noi ca evreii și chiar mai rău.” (Cosma Etolianul, † 1779)

Vaticanul nu abandonează nimic din dogmele trecutului, pe care le reafirmă cu energie și radicalism ori de câte ori i se pare că «deschiderile» ecumenice au mers prea departe sau că n-au dus la rezultatul scontat, acela de a convinge toate celelalte Biserici să se unească cu și sub „succesorul lui Petru”. ²⁶²

*

În secolul al XVI-lea, în lumea catolică a apărut protestantismul, ca o reacție la tot felul de abuzuri și de abateri disciplinare și morale ale clerului catolic, pe de o parte, iar pe de altă

²⁶¹ Ibidem, pp.125-166.

²⁶² Ibidem, pp.168-175.

parte din cauza slăbirii în credință (atâta câtă mai era) și a lipsei de adâncime a trăirii religioase.

Apariția protestantismului a fost legată, în mod deosebit, de persoana lui Martin Luther, fost călugăr catolic. [...] El i-a răspuns (mamei sale): „Dacă vrei să trăiești bine și să mori greu, treci la protestantism, iar dacă vrei să trăiești greu și să mori ușor, rămâi tot în credința catolică.”

Din protestantism, cu timpul, aveau să se despartă atât sectele neoprotestante, cât și sectele religioase. Potrivit unui studiu din anul 1980, numărul sectelor desprinse din toate religiile istorice se ridică la peste șase mii. Cu toate acestea, cuvintele Sfântului Pavel rămân normative pentru toate locurile și timpurile: „Este un Domn, o credință, un botez.” (Efeseni 2,5) [...] Până în anul 1054 d.Hr., Biserica creștină a fost nedespărțită. ²⁶³

*

În mod deosebit, Biserica Romano-Catolică susține următoarele **inovații** doctrinare: - primatul papal; - Erezia „Filioque”, potrivit căreia „Duhul Sfânt porcede și de la Fiul, nu numai de la Tatăl”; - „Imaculata concepție” a Maicii Domnului – adică învățătura greșită că Maica Domnului s-a născut fără păcatul originar sau strămoșesc; - Învățătura despre purgatoriu, ca loc intermediar între rai și iad; - Folosirea azimei la Sfânta Liturghie, în loc de pâine dospită cum s-a folosit în practica Bisericii din primele veacuri; - Celibatul preoților, ceea ce contravenea rânduielii din Biserica primară ca preoții să fie căsătoriți, și altele. Toate aceste inovații, cu profunde implicații în organizarea și viața Bisericii, nu au nici o bază în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție apostolică și de aceea Biserica Ortodoxă le-a respins cu toată fermitatea.

În legătură cu pretenția episcopilor Romei de supremație în Biserică, la o conferință ținută la 12 februarie 1942, la sala Dalles, Ioan Gh. Savin, profesor de Apologetică la Facultatea de Teologie din Iași, Chișinău și București, spunea următoarele: „**Despărțirea Bisericii se datorează tendinței episcopilor Romei de a-și asuma lor și scaunul lor, drepturile și prerogativele care reveneau Bisericii întregi.** Adică dreptul de a învăța, sub călăuzirea Sfântului Duh, în materie de credință și de mântuire. Acest drept nu revine însă nimănui decât Bisericii în întregime ei, reprezentată prin cei ce dețin plenitudinea harului, transmis de Sfinții Apostoli, adică episcopilor ei. Tuturor și nu unuia singur [...] A i se substitui un om, fie și cel mai înalt dintre ierarhi, înseamnă a se substitui un om lui Hristos însuși, un om care s-ar considera pe sine ca cel ce se jertfește pe sfintele altare, ceea ce este nu numai o apostazie, dar și o profanare. Această supremație și infailibilitate papală, cu totul contrară spiritului Bisericii și Tradiției Apostolice, a fost aceea care a sfâșiat și unitatea Bisericii și ecumenicitatea ei. Nu pretențiile patriarhului Constantinopolului, Fotie, nici ambițiile lui Cerularie au dus la schismă, ci dorința papei de a se situa deasupra episcopilor și deasupra Bisericii, făcându-se pe sine cap văzut al Bisericii, care Biserică nu are decât un singur cap, nevăzut și totuși de-a pururi prezent, care este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii. ²⁶⁴

*

Iisus Hristos ne învață ceea ce este drept, cinstit, folositor și în general toate virtuțile, în câteva cuvinte clare și înțelese de toată lumea, spunând: ”**Toată legea și profeții stau în aceste două porunci**” (Mt. XXII, 40), adică, în iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui, sau atunci când ne dă rânduială; ”**Faceți altora tot ceea ce vreți ca ei să vă facă vouă înșivă, că aceasta este legea și profeții**” (Mt. VII, 12). Nu mai este nici lucrător, nici sclav, nici femeie atât de simplă, nici copil, nici persoană săracă cu duhul, care să nu înțeleagă aceste pilde fără nici o greutate și această claritate este semnul și caracterului adevărului. [...]

²⁶³ Ibidem, pp.32-36.

²⁶⁴ Ibidem, pp.32-34.

Nu este nimic care-l supune pe om atâta diavolului ca iubirea bunurilor și dorința de a deveni bogat. (prezentă într-un înalt grad la avari - n.a.) Căci sunt și azi persoane care zic: Noi vă vom da tot ce vreți numai să vă aruncați la picioarele noastre, ca să vă închinați nouă. Aceste persoane par oameni dinafară, dar ele sunt instrumentele (vasele - n.a.) diavolului. Noi vedem de asemenea că atunci diavolul nu l-a ispitit pe Iisus Hristos numai el singur, ci că l-a ispitit și prin oameni (chiar apropiați uneori - n.a.). [...] Acest dușman ne face promisiuni mari, nu pentru a ne da, ci pentru a ne face să pierdem și ceia ce avem. El ne dă ocazia de a răpi binele altuia, ca să ne răpească curăția și dreptatea. El ne pune piedici promițându-ne comori pe pământ, pentru a ne lipsi de cele din cer. El vrea să ne îmbogățească aici jos, de teamă ca să nu posedăm aceste bogății veșnice. Dacă el nu ne poate răpi bunurile nevăzute promițându-ne acestea de aici, el încearcă s-o facă prin sărăcie. Așa a făcut cu dreptul Iov. ²⁶⁵

*

Nu numai atât, dar Sfântul Ioan este primul care a cunoscut treptele formale din metodică pedagogică modernă. El este deci precursorul treptelor formale din metodică pedagogică de astăzi. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur ocupă un loc de cinste între marii pedagogi ai lumii.

Și ceea ce este meritoriu este tocmai actualitatea principiilor fundamentale ale educației creștine desprinse din operele sale.

Cea mai frumoasă caracterizare a meritelor pe care Sfântul Ioan Gură de Aur le-a avut în educația creștină a omenirii a adus-o omagiul marelui dascăl al școlii românești, prof. Nicolae Iorga, erudit și genial istoric, care afirma: „Dacă e imposibil să se înfățișeze din toată literatura bisericească latină o figură care să reprezinte în toate elementele ei viața religioasă a acestei părți occidentale a creștinătății, în Orient avem una, pe Sfântul Ioan Hrisostom (Gură de Aur). ²⁶⁶

*

În privința orizontului înnoirilor sale, Sfântul Ioan a exercitat o influență în sensul ridicării morale a credincioșilor săi; căci el însuși era un moralist prin excelență, dar un moralist practic, evanghelic, în inima și viața căruia **credința fără fapte nu avea nici o valoare**. „Credința fără fapte, spune el, este o fantomă fără putere.” [...]

Sfântul Ioan este, prin excelență, oratorul dragostei creștine. Întreaga lui viață și activitate pastorală a fost afierosită acestei iubiri. Nu numai atât, dar Sfântul Ioan a fost și un aprig adversar al patimilor omenești. A biciuit viciile, îngâmfarea, necinstea, prostia, a criticat aspru lăcomia și luxul și toate ticăloșiile societății din vremea sa, de la pătura ei cea mai de jos, până la palatul împăratului. A combătut cu putere nedreptățile sociale ale timpului, provocate de inegalitatea și lupta dintre clase, fapt pentru care el poate fi numit drept unul dintre cei mai de seamă reformatori sociali creștini ai vremii sale.

Sfântul Ioan a fost nu numai un critic nemilos al scăderilor contemporanilor săi, ci și un organizator neîntrecut al asistenței sociale, fapt care a făcut ca el să fie supranumit „ambasadorul săracilor”. ²⁶⁷

*

Problema educației – zice Sfântul Ioan Gură de Aur – este o problemă de care depinde orânduirea întregii lumi. De ea depinde totul. Lipsa educației este cel mai cumplit păcat și culmea răutății. Neglijarea educației înseamnă neglijarea mântuirii omului. Din lipsa de

²⁶⁵ **Comentariu la Evanghelia de la Matei. 90 omilii de Sfântul Ioan Gură de Aur**, Editat de Mănăstirea „Portărița”, Satu Mare, 2003, pp.8-107.

²⁶⁶ Marin Stamate, **Educația creștină în opera Sfântului Ioan Gură de Aur**, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2003, p.138.

²⁶⁷ Ibidem, pp.21-22.

educație vin bolile, pagubele, tulburările și miile de rele. Un om lipsit de educație este un dușman comun al tuturor și al lui Dumnezeu, al naturii, al legilor și al vieții sociale. [...] Astfel, în viața omului el distinge patru etape caracteristice, și anume: copilăria, adolescența, maturitatea și bătrânețea. Educația exercită o influență binefăcătoare mai ales asupra copilăriei și adolescenței. [...] Educația este o artă; ea este arta cea mai bună și cea mai nobilă. Nu există artă mai mare ca educația, pentru că în timp ce toate celelalte arte au în vedere un folos în lumea acesta, educația se săvârșește în vederea celei viitoare. [...]

Educația, după Sfântul Ioan, este posibilă fiindcă natura omenească este înzestrată cu voință liberă. El acordă o deosebită importanță liberului arbitru, pentru că toată legea morală se bazează pe acest principiu. **Păcatul nu este în noi de la natură, ci noi suntem buni sau răi prin propria noastră voință. De aceea, omul nu e supus fatalității. Cele bune și cele rele se află în a voi și a nu voi.** Căci voința este mai puternică decât natura, pentru că natura lucrurilor urmează voinței și nu voința urmează naturii. [...]

Ființa umană are o seamă de coordonate care trebuie cunoscute, e animată de puteri sufletești care o frământă și de orizonturi care o solicită, are sensibilități care o fac aptă sau inaptă pentru anumite lucruri, încât este necesar ca educatorul să le știe și să țină cont de ele în procesul educativ. [...] Unul din aceste elemente este **optimismul**. Lucrarea de educație cerută de toate vârstele și în toate sensurile trebuie aplicată într-o atmosferă de blândețe și bună dispoziție, nu sub porunci, severe și amenințătoare, ci cu stăruință și îndemn părintesc, pentru că numai bunătatea dezarmează indiferența și reaua-voință a subiecților educației.²⁶⁸

*

Întreaga educație să se exercite în mod intuitiv, pentru că nimic nu ajunge și nu se reține în minte, până nu trece mai întâi prin simțuri. Căci **numai când cunoști clar lucrurile, îți poți forma o concepție realistă despre lume.** În timp ce educației simțurilor se acordă o atenție deosebită prin alimentarea lor cu tot ce este bun și folositor, pentru rațiuni se pot utiliza chiar asocieri armonioase și întrepătrunderi între știință și credință (metode, principii etc.). [...] Dumnezeu a dat omenirii doi învățători: natura și conștiința: „Nici unul din ei nu grăiește, dar prin tăcere au instruit pe om. Natura, prin priveliște, pune în uimire pe spectator și-l trimite la Cel Care a făcut această minunăție. Conștiința glăsuiește înlăuntrul omului și ne învață toate cele ce trebuie să facem.” [...] Formarea copilului se aseamănă cu zidirea unei case: după cum la zidirea ei nu îngăduim tuturor, fără deosebire, să se apropie de zidire, tot astfel și aici. [...]

În viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur, educația este cea mai mare binefacere și cea mai nobilă acțiune umană, deoarece prin intermediul ei se face ordine în sufletul copilului și se formează caracterul; iar educatorul îi întrece în măiestrie pe toți artiștii care știu să picteze și să sculpteze, pentru că arta educației lucrează cu sufletul omului, partea cea mai de preț a ființei umane. [...] După Sfântul Ioan Gură de Aur, factorii principali ai educației sunt: familia, școala, Biserica și societatea. [...] **Cea mai înaltă calitate a pedagogului este aceea ca între fapta și vorba lui să fie o deplină armonie.** [...]

Sfântul Ioan stăruie asupra Pocăinței ca mijloc de educație, întrucât cunoaște necesitatea ei categorică pentru desăvârșirea morală, pentru câștigarea mântuirii. Motivul pentru care stăruie atât de mult, asupra pocăinței, îl arată Sfântul Ioan Gură de Aur în Omilia a opta (1) când spune: „Pocăința este leac al greșelilor, mistuirea nelegiuirilor, vărsare de lacrimi, încredere în Dumnezeu, este armă împotriva diavolului, sabia ce-i taie capul, nădejde în mântuire, nimicire a deznădejzii.” După Sfântul Ioan, drumul spre pocăință îl deschide milostenia, pe care o numește „regină între virtuți”, iar „milostenia este prețul de răscumpărare a sufletului.” [...]

²⁶⁸ Ibidem, 30-43.

După Sfântul Ioan Gură de Aur, societatea constituie un factor negativ pentru educație. (anturaje, etc. - n.a.) Ea exercită o influență negativă asupra oamenilor. Încă din vremea lui, societatea, prin felul ei de trai, prin exemplul continuu pe care-l oferea tinerilor, era un neîncetat prilej de corupere și degradare spirituală. [...] Prin urmare, Sfântul Ioan Gură de Aur se ridică împotriva bogaților care, prin exemplul rău și nedemn al exploatării altora, aduceau pe cei lipsiți în stare de josnicie (de cerșetori). [...] Sfântul Ioan critica fără milă tot ceea ce constituia un exemplu rău pentru societate. [...]

Dar, unul din exemplele cele mai dezastruoase erau spectacolele din teatru și din hipodrom (lupte de animale). [...] Păgânii, din interese materiale, făceau ca aceste jocuri să coincidă cu sărbătorile creștine, ca să poată avea public mai numeros și dintre creștini. Ceea ce era mai scandalos însă era faptul că „cele mai multe spectacole erau aranjate tocmai în săptămâna Postului Mare așa, încât timpul de pocăință și de tăcută pregătire a creștinilor era tulburat prin orgia spectacolelor, iar inimile se lăsau lesne amăgite.”²⁶⁹

²⁶⁹ Ibidem, pp.46-67.

CINE CREDEȚI CĂ AR TREBUI SĂ APERE NEAMUL ROMÂNESC ȘI ORTODOXIA ?

Cuvântul patrie vine de la latinescul pater, care înseamnă tată, iar patria înseamnă ceea ce e al părinților, adică moșia părinților, a moșilor, a strămoșilor. Deci prin patrie se înțelege pământul ori țara părinților, moșilor și strămoșilor noștri, în care ne-am născut, am crescut și ne-am înfrățit cu toți cei ce au locuit în ea, în măsura în care toți am avut aceleași aspirații. [...]

*E ușor de înțeles că față de patria noastră avem anumite datorii. Cea dintâi dintre aceste datorii este iubirea de patrie sau patriotismul, ori sentimentul patriotic, pe care trebuie să-l avem față de propria noastră patrie sau țară. [...] **Patriotismul adevărat n-are nimic de a face cu demagogia**, iar adevărații patrioți sunt muncitorii și țărani care se străduiesc ca, prin munca lor, să dea patriei tot ceea ce îi este necesar, precum și intelectualii de toate categoriile, care își pun munca lor, în slujba patriei, străduindu-se cu toții să contribuie la înflorirea și propășirea ei. [...] A doua datorie față de patrie este apărarea ei față de toți cei ce caută să-i umbrească și să-i păteze bunul nume, ori să-i diminueze stima de care ea se bucură în ochii altora. [...] În al treilea rând, noi suntem datori ca, atunci când patria noastră este în pericol, să o apărăm chiar cu prețul propriei noastre vieți, după cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos care zice că: „**Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are: să-și pună viața pentru prietenii săi.**” (In 15,13) și numai astfel arătăm că patriotismul nostru nu este o vorbă goală, ci o realitate puternică.²⁷⁰*

*

Adevăratul patriotism poate fi denaturat prin două extreme la fel de periculoase, și anume: șovinismul și cosmopolitismul. Șovinismul este concepția care susține superioritatea unor rase, națiuni sau popoare față de altele, manifestând intoleranță, dispreț sau ură față de acestea. El poate degenera în rasism. [...] Cosmopolitismul neagă importanța apartenenței la o națiune, susținând că omul trebuie să fie „cetățean al lumii” și nu al unui anumit stat El propagă indiferență și chiar dispreț față de cultura națională și răspândește ideea renunțării la independența și suveranitatea națională, militând pentru crearea unui „stat mondial” sau a unui guvern mondial. El e direct opus patriotismului, admitând adevărul dictonului: „Ubi bene, ibi patria” (unde e bine, acolo-i patria). El a apărut prima oară în antichitate, fiind propagat de filosofi cinici și stoici. [...]

*După învățătura creștină, amândouă aceste forme denaturate ale patriotismului sunt condamnabile. [...] Cât privește cosmopolitismul, acesta e potrivit chiar firii omenești, deoarece nimeni nu-i poate iubi pe cei mai îndepărtați ai săi, fără să iubească mai întâi pe cei mai apropiați. **Iubirea de umanitate nu se poate realiza fără iubirea de patrie și de neam. De aceea cosmopolitismul în mod practic este irealizabil.**²⁷¹*

*

*Nu este deloc ușor să vorbească cineva despre Satana și despre diavoli, deși epoca noastră – arogant numită progresistă – pare a fi mai mult sau mai puțin după chipul Satanei. [...] În evident contrast, dacă cineva ar face o lectură chiar succintă a Evangheliilor sinoptice, ar constata că, în ciuda unor deosebiri între ele, cuvântul și activitatea lui Hristos se concentrează asupra patimilor, asupra Crucii și Învierii Lui, acte care se desființează stăpânirea diavolului și a legiunilor acestuia. De altfel, într-o perfectă și consecventă continuitate cu datele biblice, sunt izbitor de caracteristice cuvintele Sfântului Ignatie Teoforul: „**Sârguiți-vă, deci, să vă adunați***

²⁷⁰ Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean, *Morala creștină*, Ed. a IV-a, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2004, pp.298-299.

²⁷¹ Ibidem, pp.299-300.

*mai des în Euharistia lui Dumnezeu și spre slava Lui. Căci atunci când vă adunați des, sunt nimicite puterile Satanei...’’ (Către Efeseni 13,1...) [...] răul, cu cât devine mai puțin vizibil, cu atât corupe mai puternic persoanele și lucrurile. [...] **Cu cât omul vede mai clar universul și cu cât devine mai vizibilă în ochii lui stăpânirea absolută a lui Dumnezeu Creatorul, cu atât se limitează puterea distrugătoare a Satanei.** [...] Pe de altă parte, când oamenii nu sunt de partea Satanei, ci se unesc cu Dumnezeu, își dau seama că puterea Satanei este limitată. [...] În epoca noastră, spune el (prințul Mișkin, din romanul „Idiotul’’ de Dostoievski), conștiința a fost pervertită atât de profund de demonism, încât oamenii care păcătuiesc și săvârșesc crime nu mai simt nici măcar o urmă de mustrare a conștiinței. Săvârșesc crima de dragul crimei! [...] Răul, care este numai pervertire a lucrurilor bune, se asprește în evoluția lui. [...] Înșă puterea satanică nu stăpânește niciodată în mod absolut. Nici un împas și nici o lume de coșmar nu închid ușa raiului, adică a unei noi lumi ce va să vină, a Împărăției dumnezeiești. Și aceasta pentru că diavolii au fost învinși. [...] Și așa cum s-a arătat în tratatul de față, logica satanică, rigidă, impersonală și înrobitoare dă naștere individualismului și îl cultivă. Individualismul sau egoismul înseamnă ruperea de trupul comun al universului creat și al istoriei. [...] Individul își închipuie nu numai că este centrul universului, ci mai ales că toți cei din jurul lui completează împotriva acestui centru ca și cum ar fi dușmanii lui din naștere!²⁷²*

*

Numai că, din exces de zel, celor care au conceput această reclamă (la Pepsi) le-a scăpat un lucru esențial. Vrând doar să le dea Pepsi și muzică oamenilor care așteptau „pâine și circ’’, ei i-au ajutat, fără să fie conștienți, să înțeleagă mai bine oferta lor pe cei care nu doresc „pâine și circ’’. Și să o respingă...

Cine dorea în primele secole ale Bisericii „pâine și circ’’? Creștinii, cei care erau mâncați în arene de fiare? Creștinii, care erau omorâți de fiare? Nu, în nici un caz. Sfântul Ignatie Teoforul, episcopul care a preferat să moară mâncat de lei decât să se lepede de Hristos, nu a vrut circ. Creștinii care răbdau fel de fel de prigoane nu vroiau circ. Atunci cine vroia circ?

Păgânii, cei care se închinau la idoli, cei care trăiau în patimi ca niște animale (sau mai rău - n.a.), cei care erau flămânzi după spectacolele sângeroase ale Colloseum-ului și după plăcerile trupești. De ce organizau împărății astfel de spectacole? Pentru a ține poporul flămând în lanțuri. Pentru a hipnotiza poporul cu circ, pentru a-i anihila spiritul de revoltă. Da, ei vroiau să țină poporul în lanțuri. Și luptele gladiatorilor erau lanțuri foarte fine. Pe care oamenii simpli, care veneau să privească luptele, și le puneau de bună voie.

Ce ne spune reclama de la Pepsi? Că împărății de astăzi vor să ne amortească mințile, să ne adoarmă conștiințele, dându-ne Pepsi și rock pentru a ne ține mai ușor în lanțuri, pentru a ne manipula mai ușor.

Nu trebuie să limităm oferta lor la Pepsi și muzică, trebuie să înțelegem că oferta este mult mai largă: prin Pepsi putem înțelege toate bunătățile pământești, iar prin muzică putem înțelege tot divertismentul pe care mass-media îl oferă cu atâta generozitate. Un amănunt (din reclamă - n.a.): în timp ce cântă în mijlocul arenei, amazoana Beyoncé mișcă fundul cât mai ispitor, pentru a-i stârni și mai tare pe privitori. Ceea ce mărește target-ul celor care au făcut reclama...Și dacă tot am făcut referire la divertismentul contemporan, am putea să mai observăm încă ceva: isteria luptelor KI – o formă modernă a luptelor de gladiatori, cărora mass-media îi acordă din ce în ce mai multă atenție – ne arată faptul că **lumea se întoarce spre circul păgân.** De fapt, lumea se întoarce spre idolatrie și spre desfrâul păgânesc. Vrem sau nu,

²⁷² Nikolaos Matsoukas, *Teologie dogmatică și simbolică*, vol.IV (Demonologie), Ed.Bizantină, București, 2002, pp.11-166.

oamenii de astăzi vor să Îl uite pe Hristos, să uite de mântuire, și să trăiască numai pentru poftele lor. ²⁷³

*

Nu este în duhul Ortodoxiei să spună cineva: „Apocalipsa vine peste 15 sau peste 20 de ani, ori mâine sau răspoimâine.” În același timp, însă, **este în duhul Ortodoxiei să observăm și noi semnele apropierei sfârșitului, să ținem cont de aceste semne și să ne întărim în credință, să luăm putere pentru a rezista prigoanei de astăzi.** Pentru că nu este nevoie să vină Antihrist ca unii ortodocși să se lepede de credința lor. Se leapădă de Hristos toți cei care trăiesc în patimi, toți cei care se leapădă de Biserică pentru a trăi după propriile pofte. [...] Nouă, creștinilor, ar trebui să ne fie străină teama și disperarea că Antihrist va veni. Trebuie să ne fie teamă de căderile și de patimile noastre. Dacă noi vom cădea în patimi, ne lepădăm de Hristos până să vină Antihristul! Iar dacă noi vom merge pe calea virtuții, vom merge și dacă va veni Antihristul. ²⁷⁴

*

Auziți ce vor aceștia (cei care au conceput programa Ministerului Educației și Cercetării despre Educația pentru sănătate) să învețe copiii noștri în școli: „Se pare că sexul oral genital este mai frecvent întâlnit la persoanele civilizate, cu o igienă personală ridicată, precum și la cuplurile homosexuale.” Fac o mică paranteză: deci, dacă nu-l practicăm, înseamnă că nu suntem persoane civilizate. „Pозиțiile în care este practicat sunt cele mai variate, mai cunoscută fiind poziția «69», care este descrisă cu amănuntul în programa respectivă. [...] Continui să citez: „Preferința multor cupluri pentru sexul oral genital este motivată de faptul că reprezintă o modalitate de a avea relații sexuale fără riscul apariției unei sarcini, precum și un mijloc de a ajuta bărbatul în a obține erecții, iar pentru femeie, de a avea relații sexuale fără a-și compromite virginitatea. [...] Considerat ca o relație din sfera normalului de către sexologi, și apreciat de către cei care-l practică, sexul oral genital este condamnat în continuare de anumite persoane sau grupuri populaționale – auziți de ce! – din cauza criteriilor moral-religioase sau, pur și simplu, din cauza lipsei de experiență.” (!) Adică, va trebui ca fiii noștri să aibă mai întâi puțină experiență și apoi să își formeze un punct de vedere. [...] Dar, deocamdată, au amânat acest proiect. S-ar putea să îl mai amâne un an, doi, cinci, zece.

Este trist, însă, că oamenii care ar trebui să se ocupe de educația copiilor noștri dau dovadă de atâta „respect” față de valorile creștine și vor să ne distrugă fiii. **Satana și-a dat seama că dacă astăzi îi va îngenunchea pe copiii noștri, mâine copiii îl vor chema pe Antihrist.**

Spunea Sfântul Ignatie Briancianinov că Antihristul nu va veni de capul lui. Antihristul va veni pentru că lumea îl va chema. Va fi o foame după Antihrist, o foame după minunile sale, după bunăstarea materială pe care o va da, va fi o foame după liniștea socială pe care o va aduce. [...] Dar mi-a spus prietenul meu: „Am înțeles ce-o să fie când o să vină Antihrist (dacă, de exemplu, o simplă defecțiune la centrala electrică a generat, într-un orașel de munte, o panică teribilă). O să fie o panică generală. Haos, haos, haos, și lumea o să vrea liniște, lumea o să vrea echilibru, lumea o să vrea stabilitate socială, bani – și îl va chema pe Antihrist.” ²⁷⁵

*

Nu este greu să observăm faptul că **mass-media ne bagă pe gât învățătura Antihristului.** Nu este greu să vedem că așa-zișii oameni de cultură, chiar dacă într-o anumită măsură cochetează cu Ortodoxia și se pricep să facă exegeze biblice, să scrie articole sau să țină discursuri, nu-L trăiesc pe Hristos. Să nu ne fie teamă să vedem în acești lideri de opinie

²⁷³ Danion Vasile, Despre înaintemergătorii Antichristului, Ed. Cartea Ortodoxă, 2004, pp.8-9.

²⁷⁴ Ibidem, pp.15-16.

²⁷⁵ Ibidem, pp.17-20.

înaintemergătorii Antihristului. [...] Este deci cazul să mărturisim, că de vom tăcea, vor striga pietrele în locul nostru. [...]

Este clar că din ce în ce mai mulți tineri vor iubi păcatul și pentru creștini va fi din ce în ce mai greu să reziste pe calea virtuții. Dar Hristos este Același. **Lumea aceasta ne învață să iubim păcatul și desfrâul.** Iar viața din facultate - și mai ales cea din cămine - vedește asta cât se poate de bine. Am avut un coleg care, în timpul facultății, a fost invitat acasă de o colegă, parcă pe motiv că avea nevoie de un curs. Și când a venit la ea, binecuvântata colegă și-a desfăcut halatul și a spus: „Ia-mă!” Și colegul meu, iubitor de virtute, a rezistat ispitei și a fugit acasă. În fața lui Dumnezeu va avea mare cunună. Trebuie să ne dăm seama că, **așa cum ispitele vin peste noi de-a valma, tot așa vine și harul lui Hristos, tot de-a valma, adică ne covârșește dacă vrem să luptăm pentru Hristos.** [...]

Să vă vorbesc acum mai mult despre televiziune, ziare, cărți? Cred că este de prisos, pentru că voi înșivă mergeți pe stradă, vedeți tarabele cu ziare, vedeți că în România nu avem un ziar ortodox de mare tiraj, în timp ce Playboy și Penthouse le găsim peste tot. [...] Era un afiș în București cu „manelizarea României”. Este trist faptul că românii ascultă manele. Și ce manele! În același timp este trist faptul că cei care disprețuiesc manelele ascultă altă muzică pătimasă (hard-rock etc.).²⁷⁶

*

Noi nu trebuie să urcăm pe scara duhovnicească pentru o lună sau pentru trei luni sau pentru un an. Dacă ar trebui să fim duhovnicești vreme de o săptămână, cred că toți am fi sfinți. Numai că Hristos vrea să sporim duhovnicește până la sfârșitul vieții, pentru că dacă am căzut înainte de sfârșitul vieții, am pierdut tot – dacă am căzut și n-am apucat să ne pocăim (nu să devenim sectanți/”pocăiți” - n.a.). [...] Mi-am dat seama că, într-adevăr, **în sărăcie ești tot timpul în mâna lui Hristos.** [...] Ajutorul dumnezeiesc a refuzat să vină numai când, datorită unei raportări greșite la Hristos, nu mi-am dat seama că trebuie să-i cer cu smerenie ajutorul.

Nu vorbesc despre situația personală, ci vorbesc despre faptul că, pe cât de aproape de Hristos sunt creștinii care o duc greu, de pe o zi pe alta, pe atât de departe de Hristos sunt unii creștini care au siguranța banului, au căruțele lor, caii lor, știți cum e. Cum zice în Psaltire: Unii se laudă cu căruțele lor, alții cu caii lor, iar noi ne lăudăm cu numele Domnului Dumnezeului nostru. (Psalm 19,8) Altfel spus: aceștia se laudă cu merțanele lor, cu vilele lor, cu jeep-urile lor etc., iar noi ne lăudăm cu numele Domnului. [...] Există oameni de o condiție materială medie, care totuși, știind că au un venit precis, aproape exclud faptul că pot trece prin vreo încercare materială. Sunt oameni care fac împrumuturi la bănci sau în alte părți, fiind convinși că vor avea întotdeauna de unde să plătească. Cred că mulți dintre ei vor ajunge să facă compromisuri, pentru că, la un moment dat, dintr-un motiv sau altul, când banul s-a împușinat, ești pus în situația de a face un compromis. Să ne ferească Dumnezeu de astfel de momente de cumpănă.²⁷⁷

*

Campaniile pro-homosexualitate, bine finanțate, bine organizate, reprezintă una din mâinile Antihristului. Trebuie să ne dăm seama că legalizarea păcatului, înlocuirea virtuții cu păcatul și considerarea păcatului ca ceva firesc este o treaptă pe care oamenii, o dată ajunși, vor deveni ca animalele și-l vor chema pe Antihrist. [...] Și, dacă mulți guvernanți sunt iubitori de păcat, nu este de mirare că unele dintre legile pe care le dau – și în mod special cele care au implicații morale importante pentru viața poporului – sunt într-o măsură mai mică sau mai mare potrivnice învățăturilor lui Hristos. [...]

Trebuie să înțelegem că **nu există altă șansă de supraviețuire decât calea nevoinței, calea sfințeniei.** Astăzi, când cineva se găsește să vorbească despre sfințenie, pare destul de

²⁷⁶ Ibidem, pp.27-40.

²⁷⁷ Ibidem, pp.41-46.

ciudat. Avem o deformație profesională, ne apasă cuvântul acesta, ne zgârie; nu ne place cuvântul „sfîntenie”. Vrem să vorbim despre lucruri frumoase, dar pe cel care ne vorbește despre sfîntenie îl considerăm ciudat, anormal. Și de fapt nu înțelegem că **Ortodoxia fără sfîntenie nu este Ortodoxie**. În măsura în care creștinul duce lupta cea bună, se spovedește și se împărtășește, este sfânt. Precum știți, în perioada de început a Bisericii, creștinii erau numiți sfinți: „Sfintelor, sfinților...”, zice preotul la Liturghie, adică Sfintele Taine se dau celor care duc lupta cea bună. [...]

Despre liniște... Trăim cu viteză maximă într-o societate apostată, trăim în plină hăituială... După ce o să vă căsătoriți și-o să aveți familie, o să vedeți câtă alergătură e. **Vrăjmașul vrea să nu avem liniște. Vrea să trăim în aceeași viteză cu lumea asta. Și Hristos vrea exact reversul.** (dar nu în mânia, agitație, supărare - n.a.).²⁷⁸

*

Am scris Cartea nunții îndurerat de faptul că din ce în ce mai multe familii se destramă. De ce se destramă? În primul rând pentru că tinerii nu știu cum să-și întemeieze o familie. Fetele, de obicei, se îndrăgostesc de tinerii fără credință în Dumnezeu, crezând că îi vor schimba. Dar de cele mai multe ori soțul necredincios o schimbă pe soția credincioasă, cu forța sau cu binișorul. Sau femeia necredincioasă îl schimbă pe soțul credincios. Gândiți-vă foarte serios că, **dacă vă căsătoriți cu cineva, cu cineva-ul acela trebuie să rămâneți de mână până la moarte, și chiar după aceea.** Problema este foarte serioasă. Dacă nu vă gândiți ca, întâi de toate, familia voastră să fie creștină, mai devreme sau mai târziu se va alege praful de ea; iar dacă nu se alege praful prin divorț, se ajunge la o conviețuire stearpă, sterilă, tristă. Și veți înțelege cuvântul lui Sartre care a zis: „Aproapele meu e iadul.” [...]

Închei cuvântul meu povestindu-vă sau aducându-vă aminte o secvență din filmul Inimă neînfricată (Brave Heart) despre eroul Scoției, William Wallace. Cred că și părintele Serafim (Rose) ar fi recomandat ucenicilor săi să vadă acest film istoric. Pe câmpul de luptă, în fața dușmanului foarte puternic, în fața invadatorului englez, William Wallace, un fel de Mihai Viteazul al scoțienilor, întreabă: „You wanna fight?” („Vreți să luptați?”), și scoțienii răspund: „No, no...” Le era frică să se bată cu englezii, așa cum și nouă ne e frică uneori să ducem războiul duhovnicesc. (împotriva ispitelor și patimilor - n.a.) Și încercând să îi convingă pe oameni să lupte pentru a scăpa de asupritori, Wallace continuă: [...] **„Bine, bine, luptați și poate veți muri, sau fugiți și poate veți rămâne în viață. Și-o să muriți acasă, în paturile voastre, mulți ani de-aici înainte, când ați da orice ca să schimbați toate zilele, de-acum până atunci, pentru o singură șansă, doar o singură șansă, să vă întoarceți aici, pe câmpul de luptă, și să spuneți dușmanilor că ne pot lua viețile, dar niciodată nu ne vor putea lua libertatea!”**

Să ne ajute bunul Dumnezeu să înțelegem că, într-adevăr, în războiul duhovnicesc ne putem pierde viețile, dar nu trebuie să pierdem libertatea pe care o avem în Hristos!²⁷⁹

*

Veacul al XVIII-lea a însemnat răzvrătirea împotriva Bisericii și a clerului pontifului roman. Veacul al XIX-lea a însemnat răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu. Veacul al XX-lea înseamnă pactul cu diavolul. Datoriile s-au mărit și boala s-a înrăutățit; iar Domnul a spus că judecă păcatele părinților până în a treia și a patra generație. [...] Bolnavii cei mai greu bolnavi! Cezarul, pontiful și filosoful...nu în vechea Romă păgână, ci în mijlocul Europei botezate! **Aceștia nu sunt biruitorii, ci sunt cei mai biruiți.** Când Bonaparte a batjocorit sfintele odoare ale Kremlinului, când Pius s-a numit pe sine infailibil și când Nietzsche a făcut public cultul lui față de Antihrist (trecut prin casa de nebuni...- n.a), atunci soarele s-a întunecat pe cer – și nu numai un soare, ci o mie de sori de ar fi fost, s-ar fi întunecat toți de durere și de

²⁷⁸ Ibidem, pp.46-56.

²⁷⁹ Ibidem, pp.57-61.

rușine – căci iată o minune pe care lumea nu a mai văzut-o niciodată: un ateu împărat, un ateu pontif și un ateu filosof. [...]

Vedem că **vremurile noastre indică apogeul lepădării de Dumnezeu**. Ne apropiem de sfârșitul lumii. Vorbind despre confruntarea din secolul al XIX-lea dintre Europa și credința creștină, Vlădica Nicolae întreba: „Cine este atunci biruitor, dacă nu cezarul, pontiful și filosoful Europei descreștinate? Biruitorul este mujicul rus și țăranul din Balcani, după cuvântul lui Hristos: Cel ce este mai mic între voi toți, acesta este mare. (Luca 9,48) [...] Unde este astăzi acest țăran ortodox? Unde este astăzi țăranul care are vitejia purtătoare de cruce și înțelepciunea apostolească? Aproape că nu mai poate fi găsit. Ce vedem astăzi la țăranul din Balcani? Superstiții sau necredință, fugă după desfrâul orașului, băutură, lăcomie. Țăranul de astăzi îi oferă preotului un rol decorativ, căutându-l doar la nunți, botezuri și înmormântări. Nu este greu să vedem că, în loc să își păstreze credința, țăranul a căutat să îl copieze pe orășean. Și l-a copiat – mai ales în cele rele.”²⁸⁰

*

Pentru Biserică, Dumnezeu e întotdeauna pe primul loc, iar omul, lumea, totdeauna pe locul doi. Trebuie să ascultăm de oameni cât timp nu sunt împotriva lui Dumnezeu și a poruncilor Lui. Dar **când oamenii se ridică împotriva lui Dumnezeu și a poruncilor dumnezeiești, Biserica trebuie să se împotrivescă**. Dacă ea nu procedează astfel, ce Biserică mai e și asta? Oare reprezentanții Bisericii, dacă nu procedează astfel, mai sunt ei reprezentanții apostolici ai Bisericii? [...] Dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu – acesta este principiul coexistenței dintre Biserică și stat. Nu colaborare, ci coexistență între Biserică și stat. Nu colaborare, cu atât mai mult atunci când Cezarul prigonește toate cele ce sunt ale lui Dumnezeu și nu vrea să știe nimic din cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci țintește doar să nimicească tot ce este al lui Dumnezeu. Aici lipsesc condițiile principale pentru colaborare. [...]

Faptul că mai suntem în viață ține doar de milostivirea lui Dumnezeu și de puterea lui Dumnezeu. Iar de jur împrejur se învârteste cea mai ticăloasă minciună universală legiferată în educația ateistă: «Hristos este mort», «Hristos este o înșelăciune». Iată programul de educație. Oare așa ceva poate fi acceptat, oare cu așa ceva se poate colabora? Și după aceea să te mai consideri creștin?²⁸¹

*

Totuși, este greu pentru oamenii care fac primii pași în viața duhovnicească să facă diferența între teologia adevărată, izvorâtă din sfințenie, și teologia cosmetizată, izvorâtă din înțelepciunea lumească. [...] Un criteriu este dreapta-credință, mai exact fidelitatea față de predania Bisericii. Nici un dascăl care contrazice învățăturile dogmatice ale Sfintelor Sinoade Ecumenice sau predania Sfinților Părinți nu se poate numi teolog. [...] Un al doilea criteriu este **orto-praxia, dreapta făptuire care trebuie să însoțească dreapta credință**. Când un teolog nu trăiește cum învață este un fals teolog. [...] Un alt criteriu este rugăciunea: mulți teologi scriu despre rugăciune, și chiar despre rugăciunea lui Iisus, fără ca ei înșiși să se roage. [...] Un alt criteriu este dobândirea așa numitului cuget al Bisericii. Degeaba cunoaște cineva citate întregi din Sfinții Părinți dacă nu știe cum trebuie înțelese și folosite. [...] Dacă ne vom alege drept învățători părinți care sunt urmași ai sfinților și icoane de sfințenie, ne aflăm pe drumul cel bun. Dacă ne vom alege drept învățători filosofi care spun lucruri interesante și originale, dar care se opun teologiei Sfinților Părinți, atunci mergem spre prăpastie. [...] Iată un verdict dur dar obiectiv. Îi aparține cunoscutului Mitropolit Hierotheos Vlachos, una dintre cele mai importante figuri ale teologiei ortodoxe contemporane. [...] „O Biserică care răstignește în loc să se

²⁸⁰ Ibidem, pp.57-61.

²⁸¹ Ibidem, pp.75-79.

*răstignească, care trăiește în slavă lumească în loc de slava Crucii, o Biserică care cade în fața celor trei ispite ale lui Hristos în pustie, în loc să le biruiască, este o Biserică secularizată. O asemenea Biserică este menită să se acomodeze la o societate căzută și să rămână în această stare căzută; răspândește dezamăgire și disperare printre cei care caută ceva mai profund și mai substanțial.’’ [...] Nu o întoarcere la Sfinții Părinți strict rațională, strict intelectualistă. Ci o întoarcere la modul de viață pe care Biserica îl cere de la fiecare dascăl al ei: la **viețuirea filocalică**. Și dacă teologii contemporani s-ar lăsa modelați de duhul filocalic, am asista la un veritabil cutremur cărturăresc... ²⁸²*

*

*Ba lumea se închină la idoli, chiar dacă la altfel de idoli. Care sunt valorile zilei de azi, așa cum le arată filmele și ziarele? **Viață destrăbălată, goană după îmbogățire, căutare a puterii sociale**. Vrem să găsim și alți idoli? Uitați-vă ce propun reclamele. „Beți vodka cutare, folosiți crema cutare.’’ Se exacerbează **cultul trupului**. Trupul, din templu al Duhului Sfânt, e făcut templu al poftelor. Închinarea la chipuri cioplite mai este înlocuită și cu închinarea la cine știe ce cântăreți sau formații de muzică. [...] Un puternic idol cu care trebuie să luptăm este **comoditatea în viața duhovnicească**: „De ce să ne rugăm mai mult? Ce, suntem călugări? De ce să facem efortul de a trăi cât mai mult sfințenia?’’ Ne mulțumim să constatăm lipsurile altora. Și nu facem bine. Ar trebui să sfărâmăm și acest idol al comodității. Să avem curajul să trăim creștinismul așa cum trebuie, să ardem pentru Hristos cu toată ființa noastră și să ne apropiem cu evlavie de sfinții care și-au dat viața în lupta cu închinătorii la idoli. [...] **Dreapta credință nu este o filozofie interesantă care se poate adapta anumitor împrejurări**. E un adevăr de neclintit care trebuie apărat cu orice preț. Și **toți trebuie să fim pregătiți ca la nevoie să ne apărăm credința**. [...] Asta înseamnă dreaptă-credință – să nu cedezi, să nu renunți la Hristos de frica pătimirilor. [...] Dar, după cum arată arhimandritul athonit Vasilios în cartea sa *Intrarea în împărăție, teologia ortodoxă este viață și nu doar filozofie*. ²⁸³*

*

Asta este Ortodoxia: jertfă și sfințenie. Și noi, românii, avem cu ce să ne mândrim. În temnițele comuniste am avut foarte mulți mucenici, și sângele lor nu poate să nu rodească.** [...] Demnă a fost mărturisirea părintelui Gheorghe Calciu, pentru care seminariștii au făcut tot ce le-a stat în putință ca să îl apere înainte ca securitatea să îl închidă. E nevoie și acum de tineri curajoși care să riște orice pentru a fi gata să apere adevărul. **Tinerii care au strigat în ’89 „Vom muri și vom fi liberi!” ne-au dat șansa de care trebuie să profităm pentru a trăi în libertatea religioasă udată cu sângele lor. Libertatea pe care la nevoie trebuie să o apărăm.

*Gândiți-vă că s-au auzit destule voci ortodoxe, chiar ale unor ierarhi – între care s-a remarcat Vlădica Averchie Taușev, prietenul Sfântului Ioan Maximovici – care ne-au prevenit că **se pregătește o nouă formă de prigonire a creștinilor. Nu vor mai fi omorâți creștini în număr mare. Nu. Ci va fi impusă o nouă mentalitate, mentalitatea păgână, încetul cu încetul**. Doar și în perioada interbelică mulți teologi au tras alarma asupra pericolului comunismului și nu au fost luați în seamă. Să nu se întâmple așa și cu **invazia neopăgânismului contemporan. Teologii să înțeleagă că idolatria de astăzi trebuie să primească un răspuns pe măsură.** ²⁸⁴*

*

*Dacă Dumnezeu mă va lumina, nădăjduiesc să scriu și o modernă Exortație la mucenicie, despre marele adevăr că **suntem creștini numai în clipa în care suntem gata să ne jertfim pentru Hristos**. Și că, deși vremurile par a fi nepotrivite pentru mucenicie, de fapt nici o vreme nu este potrivită pentru o astfel de jertfă. Atâta doar că în vremea de astăzi este nevoie –*

²⁸² Ibidem, pp.80-87.

²⁸³ Ibidem, pp.92-95.

²⁸⁴ Ibidem, pp.97-98.

poate mai mult ca oricând – și de o formă de mucenicie nesângeroasă. Azi nu mai există prigonitori care să îți ofere mari bunătăți cerându-ți să te lepezi de Hristos. Azi diavolul lucrează cu mai multă iscusință (viclenie - n.a.), convigându-i pe creștini să se lepede de Hristos fără să fie supuși la chinuri. Îi momește prin satisfacerea tuturor dorințelor și poftelor, fie ele și împotriva firii. Îi momește făgăduindu-le o eliberare din robia lui Hristos. Numai că, promițându-le libertatea, de fapt le-o fură.

Ce fac oamenii care ajung în lanțurile propriilor patimi și poftes? Se grăbesc să îi molipsească și pe alții de boala de care ei înșiși s-au molipsit: și astfel devin mici apologeti ai păcatului, dar aprigi dușmani ai învățăturii lui Hristos. [...] Aș vrea să le atrag atenția fraților mei în Hristos că fiecare dintre cei care va încerca să le vorbească despre înaintemergătorii Antihristului sau despre sfârșitul lumii își asumă o astfel de prigoană. Cuvântul meu este slab, este lipsit de putere, și nu îi deranjează pe cei care uneltesc împotriva Bisericii lui Hristos. Dar cei care mărturisesc Ortodoxia cu putere vor fi batjocoriți în fel și chip de către înțelepții lumii acesteia.

Diavolul nu vrea ca Biserica să nască mucenici. Sau, dacă îi naște, diavolul face tot ce îi stă în putință pentru ca oamenii să nu înțeleagă jertfa lor. Atunci când vor încerca să dărâme un mărturisitor, slujitorii diavolului nu vor mai face greșeala de a se lăuda cu o nouă victimă din turma lui Hristos. Ci vor încerca să o batjocorească în fel și chip, încercând să îi convingă pe oameni că persoana în cauză era de fapt biruită de cine știe ce păcate, că făcea parte din cine știe ce grupare sectantă sau schismatică, că era un pericol pentru Biserica vremurilor noastre dominate de toleranță și de dorința de unitate. Se va spune despre acel mărturisitor că este ultranaționalist sau că este dușman al neamului. Că este eretic sau că este iubitor de eretici. Că este foarte păcătos sau că este exagerat de rigorist, nefiind în stare să înțeleagă neputințele celorlalți. Acuzele vor fi foarte variate, și vor fi alese astfel încât să aibă efectul maxim. Presa și mass-media le vor trâmbița cu dezinvoltură. Chipurile, spre binele oamenilor.²⁸⁵

*

Și ce vor face oare noii mărturisitori? Mulți dintre ei, prigoniti în fel și chip, agonisindu-și ocară unora dintre frații lor ortodocși pentru care se roagă cu zdrobire de inimă, vor părăsi această lume cu sufletul îndurerat pentru că mărturia lor a fost trecută cu vederea. Dar, ajunși în ceruri, vor vedea că jertfa lor a dat roade. Vor vedea că pătimirea lor nu a rămas fără ecou.

Alții, din rânduiala lui Dumnezeu, vor reuși să arunce sămânța cea bună în inimile însetate de adevăr. Și, oricât de iscusite ar fi cursele vrăjmașilor, nu vor reuși să îi convingă pe cei întăriți în credință să treacă cu vederea mărturia cea bună.

Aș fi preferat de o mie de ori să scriu o carte despre lucrurile frumoase care vor veni. Mi-ar fi plăcut mult mai mult să scriu despre răspândirea Ortodoxiei și despre sfârșitul tuturor ereziilor. Numai că, din păcate, vremurile care se apropie vor fi ale apostaziei și nu ale adevărului. Cu toate acestea, cine va răbda până la sfârșit, acela se va mântui (Matei 24,13). [...] Totuși, fie că ne dăm sau nu seama, Dumnezeu lucrează. Dumnezeu nu doarme. El ne iubește, și atunci e firesc să rănduiască mântuirea noastră oricât de mari ar fi cursele pe care ni le întinde vrăjmașul. [...] Chiar dacă nu mai asistăm la convertiri în masă, puținele convertiri care au loc sunt impresionante. Să nu le trecem cu vederea. Sunt mici biruințe ale lui Dumnezeu. Cel ce va birui și în lupta finală. În ultimul turnir.²⁸⁶

*

²⁸⁵ Ibidem, pp.103-105.

²⁸⁶ Ibidem, pp.105-108.

Cuvintele cuviosului (Sfântului Varsanufie de la Optina) s-au adeverit: comuniștii i-au întrecut în cruzime chiar și pe prigonitorii care în primele secole ale Bisericii i-au dat pe creștini la fiare. Noi trebuie să ținem seama de faptul că, deși poate vreo altă prigoană le fel de sângeroasă nu va mai fi, totuși prigoana contra învățaturii lui Hristos nu a încetat. A început de mult, și capătă o intensitate din ce în ce mai mare. Și, la vremuri grele, noi să stăm alături de părinții duhovnicești, căci sub îndrumarea lor vom face față ispitelor. [...]

Duhovnicii noștri se vor mântui numai dacă se vor osteni să ne ducă de mână spre rai. Să nu lăsăm să se irosească jertfa lor. Oricum, chiar dacă nu avem duhovnici înainte-văzători, cum au fost sfinții stareți de la Optina, care să ne spună cum va fi prigoana prin care vom trece, putem auzi însă cu toți glasul puternic al lui Hristos care ne vorbește prin Sfintele Scripturi: **În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea.** (Ioan 16,33)²⁸⁷

*

Și eu mi-am dat seama, cu stupeoare, că rădăcinile epocii în care trăim sunt unele artistice (nu filosofice, nu economice, nu politice). O estetică a păcatului care pornește de acolo de unde a pornit estetica urâtului, teoretizată în secolul trecut. Cei care o practică sunt poeții simbolști, primii care o practică conștient (programatic). Iar noi, oamenii de la începutul acestui mileniu, trăim în plan social, ca pe o realitate deja banală, o fantezie estetică a unor nebuni din Franța secolului al XIX-lea – estetica urâtului.

Urâtul exista și până atunci, fără îndoială, de la începuturile lumii. Păcatul exista și el: existau homosexualitatea și celelalte. Dar felul în care epoca modernă vede păcatul și urâtul e cu totul altul. Grecul săvârșea păcatul, homosexualitatea de exemplu, pentru plăcere. **Pentru modern, păcatul este o atitudine existențială. Înțelegeți diferența? Nu mai este numai o plăcere.** Iar noi venim și-i spunem: „Lucrul acesta este foarte rău, o să-ți producă durere!” Și el răspunde: „Foarte bine, concepția mea despre viață e durerea!” Eu îi spun: „Lucrul acesta e rușinos și urât!” „Foarte bine, eu idealizez urâtul, și trăiesc pentru urât, și admir formele urâte!”

Luați pictura, o să găsiți acolo, spre exemplu, femeia: într-un fel este ea în epoca antică, într-un fel în epoca barocă. Epoca modernă – femeia desfigurată, femeia știrbă, bătrână. Picturile abominabile: „Bordelul” lui Picasso și altele. **Ceva s-a întâmplat, noi ne-am defectat, e altă viziune.** În secolul trecut apăruseră niște nebuni, undeva în Franța. Apăruse un oarecare Baudelaire, care și-a vopsit părul verde și avea o amantă negresă cu care scandaliza toată lumea bună (este ceea ce el numea „plăcerea aristocratică de a displăcea”). Scoate și o carte - „Florile răului”, Normal, când lumea vede ce scrie acolo, îi topește tirajul.²⁸⁸

*

Omul modern e absurd și lui îi este suficient faptul că lumea e absurdă, nu vrea să o schimbe. Ba, el încearcă să se convingă, și reușește, să iubească lumea asta absurdă. [...] Sovieticii și-au dat seama că prin astfel de cărți nu poți supraveghea ordinea într-un stat. Își dădeau seama că dacă aveau niște cetățeni care citeau Nietzsche și Eugen Ionescu, îi scapă din mână. De ce? Pentru că aceste cărți distrug scara valorilor. (așa cum cărțile lui Dan Brown subminează scara valorilor creștine, etc. - n.a.) Iar **cu un om care nu are o scară a valorilor, care nu mai are „nimic sfânt”, ca să zicem mai simplu, nu poți sta de vorbă, nu-l poți sensibiliza cu o idee sau alta, fie ea politică sau religioasă.** Acesta este omul descurajat și dezgustat, „îngreșat, ca să folosim termenul unui mare cântăreț al absurdului (Jean P. Sartre, existențialist francez, autorul cărții „Greața”), omul timpului în care trăim. [...]

²⁸⁷ Ibidem, pp.109-110.

²⁸⁸ Ieromonah Savatie Baștovoii, **Două conferințe despre curaj și libertate în ortodoxie și alte întrebări fără rânduială**, Ed. Sophia, București, 2002, pp.12-13.

Noi trăim o lume a distrugerii, a fragmentarismului în ființa noastră umană (a sfâșierii personalității noastre, potrivit criticului și scriitorului Theodor Codreanu - n.a.) Acești câțiva nebunatici de altă dată și-au impus obsesiile lor tuturor. Picasso spunea că arta lui, cubulețele ce le vedeam sunt, de fapt, cioburile unui întreg ce a existat cândva. Pentru el, arta e „distrugerea formei”. Nietzsche pune problema asta cumva existențial, el mai degrabă propune niște probleme existențiale, decât filosofice. El spune: „Pentru a crea ceva nou, trebuie să distrugem ce este vechi”. Distrugerea s-a făcut, adică atunci când a venit, omul a distrus realitatea care lui nu-i plăcea. Și cred că pictura lui Picasso e foarte expresivă și reprezentativă pentru lumea modernă: pentru că cioburile acelea rămân împrăștiate, ele nu creează o nouă formă, mai bună, pentru că omul nu și-o poate defini, închipui, el doar tânjește după ea și stă cu cioburile astea stricate în fața lui...(devenind și el prin urmare, un „om împrăștiat” sau un „om sfâșiat” - n.a.) Ceea ce a fost cândva, el a dărâmat, dar nimic nou nu a făcut. (și ne dăm seama, de diferența tot mai mare care ne separă pe noi de înaintașii noștri, mai ales în plan cultural și spiritual...- n.a.)²⁸⁹

*

Și eu cred că punctul nostru comun e nemulțumirea față de tot ceea ce ne înconjoară pe noi – nu în sensul că nu suntem de acord că copacii cresc în sus și soarele e prea departe -, dar cum ne raportăm la noi înșine, ce loc ne atribuim nouă în această societate, în această lume, care este rostul nostru? De exemplu, nouă nu ne place lânzezeala, dar, în loc să facem ceva, noi stăm și „discutăm”: „Starea e foarte proastă în Biserica noastră! Să iei și să dai jos toți ierarhii corupți și să pui niște oameni de treabă!” Toți vorbesc, nimeni nu face nimic.

***Creștinismul e o religie în excelență pentru tineri.** [...] De ce a tinerilor? Pentru că e o religie a jertfei, a jertfelniciei. Când își pierde omul capul? La tinerețe. El s-a îndrăgostit, nu poate să nu se jertfească pentru ceea ce iubește. El caută fie ființa, fie ideea pentru care să se jertfească, dar, până la urmă, ideea nu-l satisface. [...] Până la urmă, noi avem nevoie de o ființă ca să ne jertfim pentru ea, nu de o idee, de o ființă vie. Și de aici putem porni, abia de aici încolo omul căruia îi vorbim ne va înțelege. Atunci când vorbim despre creștinism, trebuie să vorbim în primul rând despre Ființa creștină, să vorbim despre Hristos. [...] Am găsit la părintele Sofronie, în cărțuia tradusă de părintele Rafail, că **poți mărturisi dogma Sfintei Treimi, poți ști absolut tot despre credință, dar dacă nu e viață, trăire, dogmele se transformă într-o simplă concepție existențială, în filozofie, în tot ce vrei, numai nu în „cuvintele vieții celei veșnice”, dacă noi nu căutăm viața asta, care este în Hristos.** [...]*

Noi stăm bombardați de patimi, de pietrele lumii din jur, condamnați pentru credința în Hristos, pentru ciudățenia asta de credință, dar nu spunem, ca Apostolul: „Doamne, lucrează Tu”, ci noi spunem: „Nu-i frumos să faceți cutare și cutare!” și încercăm să-i convingem și ne mirăm de ce nu suntem ascultați. Și până la urmă murim și noi și ne aducem aminte că poate trebuia, totuși, probabil, să-L fi întrebat pe Dumnezeu!²⁹⁰

*

*Într-adevăr, sărăcia distruge, dar știți pe cine distruge sărăcia? Pe cei pe care i-ar fi distrus și bogăția. Pentru că [tot] ceea ce caută ei, îi distruge. **Știți ce-l distruge pe om? Nu sărăcia [și nu bogăția], nemulțumirea îl distruge.** Sunt oameni foarte săraci care sunt fericiți (care nu se compară permanent cu cei bogați, și care nu suferă de complexe de inferioritate - n.a.). Sunt pustnici care mănâncă o rădăcină de sfeclă o dată la două săptămâni și sunt așa de fericiți. Și încă mai vin uneori deștepți și-i alungă de acolo! Știm, nu? Și alții au și cutare și cutare și își pun ștreangul de gât că nu știu ce nu le ajunge. (sau învinși de remușcări ori de disperare - n.a.) Înțelegeți? Nemulțumirea nenorocește. [...]*

²⁸⁹ Ibidem, pp.14-17.

²⁹⁰ Ibidem, pp.17-28.

Deci, aici trebuie să fim atenți, ca orice lucru pe care-l aflăm despre Dumnezeu și despre viața creștină să-l și aplicăm în viața noastră. Spunea unul dintre Părinți, zice, cuvântul pe care l-a auzit îl și îndeplinea, și până nu-l făcea nu se ducea să întrebe alt cuvânt. [...] Eu așa vă spun, drept, că am simțit lucrurile astea, așa m-am folosit eu de ele. **Vedeți, un citat, fie din Scriptură, fie din altă parte, noi nu doar să-l pricepem cu mintea. Îl pricepem în clipa în care îl trăim și el ne schimbă viața noastră, și ne schimbă înspre bine.** Și asta se întâmplă în inima fiecăruia diferit.²⁹¹

*

El (Bătrânul Selașiil) n-avea dorința de a converti. El n-avea orgoliul omului care se crede în stare să convertească pe cineva la Hristos. Și eu cred că noi tot așa îi putem converti pe oameni. Trăind în noi înșine și când vedem că ei nu se convertesc, să ne spunem: „Măi, încă nu s-a născut Hristos în inima mea, pentru că dacă Hristos ar fi fost în mine n-avea cum să nu se îndrăgostească omul acesta de creștinism.” [...] Lăsați-L pe Dumnezeu să lucreze. [...]

Deci, problema tânărului de azi e că nu are în numele cui se jertfi. De asta el caută o femeie pentru care să se jertfească. Și, când acolo, se trezește că ea, săraca, căuta să se jertfească și ea în numele cuiva, și parcă nici el nu face atâtea parale, cât să merite să-ți dai viața pentru el. Și nici apartamentul nu era așa de grozav. Chiar așa...De aici începe drama.

De asta creștinismul este o religie a tinerilor, este o religie a jertfei, care întotdeauna este mai mare (decât aspirațiile tale) și nu te mai saturează de ea, tot nu-ți ajunge, te jertfești și te jertfești și nu-i mai de capăt, atât de minunat! Și este o jertfă a tot ce este mai bun, a tot ce caută tânărul: a vieții, a biruinței, a frumuseții, a veșniciei. De asta zic eu că nu este nici o religie mai seducătoare (mai atractivă - n.a.) pentru tineri decât creștinismul, numai că noi l-am făcut așa posac cu înrâncenările astea care merg împotriva lui Hristos. Oricum ne vrăjmășim cu El, nu ne rugăm, nu respectăm nici o poruncă, dar măcar hai să ne vrăjmășim cu folos! Să ne batem cu Dumnezeu ca Iacov și să-i zicem: nu Te las să pleci până nu mă binecuvintezi! Să începem înfruntarea cea bună, pe care El spune că o va încunună. Și ce poate fi mai atrăgător pentru un tânăr?²⁹²

*

Oamenii toți se nasc cumva singuri, dacă nu-L dobâdești pe Hristos, zadarnic ești cu oamenii, dar cea mai sigură cale de a te întâlni cu Hristos este, totuși, de a rămâne singur. Rugați-vă la Dumnezeu, împăcați-vă cu El și nu uitați că Dumnezeu, înainte de a fi noi neînțeleși, a fost El neînțeles, înainte de a fi noi singuri, a rămas El singur, părăsit pe Cruce. Se spune că noi pătimim mai puțin decât El și mai puțin simțim suferințele. Să știți că a fost cineva până la noi care a trecut prin stările astea, pentru că „în toate fiind ispitit – spune Apostolul Pavel -, poate și pe noi să ne înțeleagă.” Gândiți-vă mai mult la acest Dumnezeu minunat al nostru, la acest Hristos. Și cred că o să vă dispară singurătatea; singurătatea este o stare, nu este o realitate fizică. Deci, gândiți-vă mai mult la acest Hristos. [...]

Și știți care este drama, care este „patima ortodoxiei” pe care o evocă Sfântul Grigorie (Teologul)? Știți că, imediat după hirotonire, Sfântul Grigorie a fugit în Pont. S-au tulburat mulți: de ce Grigorie n-a vrut să fie preot și chiar a lăsat preoția? Iată că după un timp vine acest Grigorie, pe care noi astăzi îl numim mare, și spune motivul: „Îmi este rușine să vă spun, dar adevăratul motiv pentru care am plecat este acela că mi-a fost rușine să fac parte din tagma preoților, care sunt plini de toate păcatele și patimile și bătăliile – eu vă spun cuvintele Sfântului Grigorie, deschideți „Tratatul despre preoție” (care cuprinde Cuvinte ale Sfinților Ioan Gură de Aur, Grigorie Teologul și Efreem Sirul...) – și, zice, mi-a fost rușine să stau în rând cu ei.” Așa că **patima, durerea ortodoxiei, nu este apostazia sectelor, ci apostazia preoților (a**

²⁹¹ Ibidem, pp.46-62.

²⁹² Ibidem, pp.69-91.

*unora dintre ei, mai precis - n.a.), este apostazia credincioșilor, este apostazia noastră a tuturor – dramă care a existat dintotdeauna.*²⁹³

*

Noi înșine suntem Biserica. Să facem noi ordine în noi înșine, fiecare cum poate, și în jurul tău se vor mântui mii. Mentalități să schimbăm noi!? Noi gândurile noastre nu le putem schimba, dar vrem să schimbăm mentalități. (noi putem să ajutăm la schimbarea lor, prin stimularea opiniei publice în acest sens, dar nu vom reuși noi să le schimbăm; e meritul lui Dumnezeu...- n.a.) [...]

- Ce înseamnă să fii rob al libertății? De ce e minunat? Noi suntem niște robi minunați și liberi, tocmai pentru faptul că suntem robi ai lui Hristos, dar fiind robi ai lui Hristos, nu mai suntem robi oamenilor. (sau ai patimilor / diavolului - n.a.) E un mare lucru. Tocmai așa scăpăm de robia oamenilor, nu mai plecăm capul în fața oamenilor, nu mai nădăjduim în voința oamenilor. [...]

Deci, asta e cu necredincioșii. Nu-i problema noastră, ne rugăm: „Doamne, Tu știi, Tu l-ai zidit, Tu dă-i credința, că eu n-am de unde să i-o dau.” [...] Dar cei care au chemarea nebuniei pentru Hristos, cam nu mai au nevoie de o încredințare de la oameni. Omul nu poate îndrăzni să spună: tu ești bun pentru nebunie. Nebunia este cea mai grea formă de nevoie, cea mai grea mărturisire și propovăduire a lui Hristos. Ea pare foarte seducătoare și parcă foarte ușoară. Mare lucru, o faci pe prostu'. Într-adevăr, n-ai făcut nimic dacă o faci pe prostul, dar n-ai făcut-o pentru Hristos. [...]

Nebunia pentru Hristos tocmai prin asta e greu s-o duci, pentru că până și ai tăi, creștinii tăi, preoții tăi, te batjocoresc, te scuipă, te dau afară. Ești doar tu și Hristos. [...] Toate au fost duhovnicești, și căderile, și ridicările, toate mi-au folosit și, să vă spun drept, dacă am dobândit ceva de la Dumnezeu, este tocmai înțelegerea că din toate ne putem folosi: și din bucuria aia din noaptea călugăriei, dar și din spaima imediată dinaintea ei, când îmi venea să-i iau pe toți la bătaie și să plec, să nu mă mai întorc niciodată acolo, pe care, totuși, am învins-o și am văzut că-i bună și aia. Toate sunt bune, sunt duhovnicești, toate, dacă ne întoarcem la Hristos și cu rănilor noastre, și cu micile noastre biruințe. **Biruință este a nu te sinucide. Știi!? Și, iată că încă suntem biruitori – slavă Domnului!** – toți cei care mai suntem aici. Așa că, asta a fost cea mai duhovnicească întâmplare din viața mea, când am înțeles că orice poate aduce folos duhovnicesc, dacă ai ochi și vrei să înțelegi asta.²⁹⁴

²⁹³ Ibidem, pp.106-121.

²⁹⁴ Ibidem, pp.128-172.

«ADEVĂRUL MAI PRESUS DE TOATE», REFLECTAT ÎN OPERA PĂRINTELUI SERAFIM ROSE

Dacă vrem să avem o interpretare autentică a semnelor vremurilor, primul lucru pe care trebuie să-l stăpânim este o cunoaștere ortodoxă temeinică. [...] Însăși firea lui Antihrist, cel ce voiește a fi ultimul mare conducător al lumii și ultimul dușman al lui Hristos, este de a fi anti – Hrist iar anti nu înseamnă numai împotriva ci și imitație a cuiva, în locul cuiva. Antihristul, după cum spun toți Sfinții Părinți în scrierile lor despre el, va fi cineva care Îl va imita pe Hristos, care adică va încerca să-i amăgească pe oameni arătându-se pe sine ca fiind Hristos revenit pe pământ. [...]

Este bine să avem (în relațiile cu evreii sau sectanți, etc.) următoarea atitudine: „Eu vă respect și nu vreau să mă amestec cu credința voastră, dar cu toate acestea există o singură cale adevărată de a crede (ortodoxia=dreapta credință - n.a.), în ciuda altor căi care se îndepărtează de adevăr. Eu trebuie să fiu conform adevărului.” [...]

De aceea, atunci când evreii vor începe să construiască Templul (din Ierusalim), aceste secte nu vor mai putea de bucurie deoarece, pentru ele, acesta este semnul venirii lui Hristos. Dimpotrivă, știm foarte bine că acesta este semnul venirii lui Antihrist, căci Hristos nu va mai veni la Templu. Templul a fost distrus. Hristos va veni la sfârșitul vremurilor doar pentru a deschide veșnica împărăție a cerurilor. Singurul care va veni la Templu va fi Antihrist. ²⁹⁵

*

Se întâmplă că, începând cu 1917, Rusia a pierdut o sută de milioane de oameni, dintre care cel puțin șaiszeci de milioane au fost uciși chiar de sovietici. Așadar, iată un semn foarte prezent în vremurile noastre: răcirea dragosteii. Această răceală este răspândită nu numai prin lume în general, ci și printre creștini. [...]

Apoi avem un alt semn, care în vremurile noastre a atins proporții fără precedent: Evanghelia este propovăduită la toate neamurile. [...] Urmează acum semnul urâciunii pustiirii și toate cele legate de Templul din Ierusalim (devenit un obiectiv principal, în cadrul masoneriei - n.a.) Pentru prima dată în istorie, reconstruirea Templului a devenit o posibilitate reală. [...] Dar acum, începând cu 1967, locul pe care a fost așezat Templul este în mâinile evreilor. De aceea, pentru prima dată devine foarte posibil ca Templul să fie construit. Singurul lucru care stă în calea evreilor este marea moschee a musulmanilor de acolo. Dacă aceasta va fi distrusă, este foarte probabil că după aceea va urma un război. ²⁹⁶

*

Un alt semn este faptul că atunci când va veni, Antihrist trebuie să fie și conducătorul lumii, iar acest lucru s-a făcut posibil numai în vremurile noastre, acela ca un singur om să poată conduce întreaga lume. [...] De asemenea, faptul că toți locuitorii lumii se află într-o legătură mai strânsă ca niciodată (prin mijloacele de comunicare și transport), înseamnă că în momentul în care într-o țară va veni o catastrofă de proporții – o strâmtorare sau ceva de acest gen – atunci tot restul lumii va fi afectat (Războiul din Irak este un exemplu). [...]

Vă voi da un exemplu, unul care trebuie să fie foarte aproape de noi deoarece este vorba de un scriitor creștin-ortodox: Alexander Soljenițan. [...] „Dacă lumea n-a ajuns la un sfârșit, ea s-a apropiat în schimb de o răsturnare istorică majoră, egală în importanță cu trecerea de la Evul Mediu la Renaștere.” El vorbește aici foarte serios despre posibilitatea sfârșitului lumii, întemeindu-se pe observațiile sale conform cărora este imposibil ca oamenii să trăiască mult

²⁹⁵ Pr. Serafim Rose, Semnele sfârșitului lumii, Ed. Biserica ortodoxă și Ecumenița, Galați, 2004, pp.13-34.

²⁹⁶ Ibidem, pp.39-42.

fără a avea rădăcini spirituale adânci; în Răsărit, aceste rădăcini spirituale au fost dezrădăcinate de comunism, iar în Vest de umanismul secularizat. În alte scrieri, Soljenițan, ca și alți scriitori realiști de astăzi vorbește despre diferite motive, deosebite de cele spirituale, prin care el afirmă că umanitatea se confruntă astăzi cu o criză majoră. El pomenește de acele chestiuni care se regăsesc în tot felul de reviste sau ziare, precum apropierea momentului în care resursele pământului se vor sfârși dacă vor fi folosite la nivelul la care sunt folosite acum; dezastruoasa poluare a aerului și a apei, care e mult mai gravă în Rusia decât în America; suprapopularea pământului și apropierea unei perioade de criză a lipsei de hrană și, bineînțeles, dezvoltarea industriei de arme din ultimele decenii, care face tot mai posibilă anihilarea vieții umane – toate acestea făcând parte din grupa semnelor materiale sau fizice ale mării crize ce se apropie; apoi, sfârșitul epocii moderne, poate chiar sfârșitul lumii înseși etc.²⁹⁷

*

În discursul său de la Harvard, Soljenițan menționează în mod special ceea ce s-a întâmplat cu trei ani în urmă în timpul unei pene de curent. El zice: „Pentru numai câteva ore, centrul culturii voastre este lăsat fără energie electrică și, deodată, mulțimi întregi de cetățeni americani încep să jefuiască și să creeze dezordine. Sistemul vostru social trebuie să este destul de instabil și nesănătos...” Acum patruzeci de ani, în America, dacă luminile se stingeau, oamenii s-ar fi ajutat unii pe alții, ar fi aprins lumânări și așa mai departe. Acum, în schimb, se duc și sparg ferestre, jefuiesc, iau tot ce găsesc în cale,ucid oameni și dispar pe dată. Într-un timp scurt, ceva s-a schimbat. (să ne amintim de recentele jafuri și omoruri din New Orleans, grav afectat de Uraganul Katrina - n.a.) [...]

Totuși, între timp, se fac pregătiri pentru un lucru foarte important care trebuie să se întâmple înainte de venirea sfârșitului lumii: urmează să se constituie un guvern mondial unificat din care Creștinismul este cumva aruncat afară. Ceva de acest gen pare că reușește și comunismul să facă. [...] Iar în Apocalipsă, Sfântul Ioan afirmă că vremurile din urmă vor fi însoțite de faceri de minuni din partea duhurilor necurate. Astfel, unul din semnele venirii sfârșitului este înmulțirea semnelor și a minunilor demonice, adică a falselor minuni și a altor lucruri de acest gen. Spunând aceste lucruri, să pomenesc și de creșterea în ultimele decade a satanismului fățiș – cultul satanic, care numai în acești ultimi 20 de ani și ceva a ajuns să-și câștige o faimă și o popularitate impresionantă: oameni care se numesc pe ei vrăjitori; interesul crescând pentru religiile păgâne asiatice – care în ultimele două sau trei decenii au devenit foarte la modă, astfel încât asistăm la o nouă naștere a lor în Occident – guru americani și englezi, maeștri zen și așa mai departe.²⁹⁸

*

Soljenițan spune despre Rusia și despre alte țări care au îndurat comunismul următoarele: „Prin suferințe cumplite, țara noastră a ajuns la un progres spiritual de o intensitate atât de mare încât sistemul occidental în starea lui actuală de epuizare spirituală nu ne pare deloc atractiv. Un fapt incontestabil este slăbirea [morală a] ființelor umane din Occident, în timp ce în Răsărit ele sunt tot mai neclintite și puternice.” [...] Părintele Dimitrie Dudko, mai ales, spune lucruri asemănătoare, argumentând foarte bine în acest sens; el zice că cineva i-a spus o dată cât de bine este să fii în Occident, deoarece acolo oamenii au multă libertate și pot să-și practice Creștinismul în libertate. Iar el a răspuns că acolo oamenii au o spiritualitate cu confort, în timp ce aici avem o spiritualitate cu suferință și, de aceea, este una mai adâncă. Iar pe temeiul suferințelor și a martiriului nostru, poate crește o sămânță de

²⁹⁷ Ibidem, pp.43-52.

²⁹⁸ Ibidem, pp.63-73.

Creștinism, fiindcă sângele martirilor este sămânța Creștinismului. Iată de ce în poporul rus și în cei care au suferit sub comunism în general se întâmplă ceva foarte profund. ²⁹⁹

*

Pentru a birui în această grea luptă profețită de Însuși Hristos, trebuie să ne înarmăm cu toate armele Duhului Sfânt, care sunt: dreapta credință ortodoxă, rugăciunea neîncetată acasă, pe cale și la biserică; postul, deasa spovedanie, împărtașania regulată, ascultarea de duhovnic, citirea cărților sfinte, milostenia, viața creștină curată, ascultarea, smerenia, cinstirea Sfintei Cruci și, mai ales, trăirea în iubire și iertare, în numele lui Iisus Hristos [...]

Ecumenismul este erezia care are la bază credința că, de fapt, nu există o Biserică văzută a lui Hristos și că structura sa vizibilă la nivelul societății umane se formează de abia acum, prin eforturile universaliste ale Ecumenismului de a uni toate Bisericile creștine (și chiar pe cele necreștine) într-o unică Biserică Mondială. [...]

Trăim într-o epocă de adânc dezzechilibru spiritual, epocă în care mulți creștini ortodocși sunt ca niște copii duși de valuri, purtați încoace și încolo de orice vânt al învățaturii, prin înșelăciunea oamenilor, prin vicșugul lor, spre uneltirea rătăcirii. (Efeseni 4:14) Pare într-adevăr să fi sosit timpul când oamenii nu mai suferă învățătura sănătoasă, ci – dornici să-și desfăteze auzul – își grămădesc învățători după poftele lor, și își întorc auzul de la adevăr și se abat către basme. (II Tim. 4:3-4) [...]

Ideologia care stă în spatele mișcării ecumenice, care a inspirat declarații și acțiuni de felul celor menționate mai sus, este o erezie ai cărei termeni sunt deja clar definiți: „Biserica lui Hristos nu există, nimeni nu se află în posesia Adevărului Absolut. Biserica se constituie de abia acum, în zilele noastre.”

Nu trebuie însă să dezbatem prea mult pentru a ajunge la concluzia că demolarea din interior a Ortodoxiei, adică a Bisericii lui Hristos, ar însemna de fapt distrugerea a însuși Creștinismului. [...] Astfel ecumenismul „creștin” nu va putea să sfârșească decât în sincretismul unei religii mondiale. Într-adevăr acesta este scopul nemărturisit al ideologiei de tip masonic, care inspiră și animă „Mișcarea Ecumenică”, ideologie care, la ora actuală, a pătruns atât de adânc în conștiința celor care participă la așa-zisul dialog ecumenic, încât pentru creștinismul denaturat de astăzi următorul pas logic care se prefigurează este intrarea în comuniune cu religiile necreștine. ³⁰⁰

*

În secolele trecute astfel de întâmplări diavolești adevărate (cum sunt așa-zisele apariții ale OZN-urilor, etc.) nu uimeau pe nimeni [omenirea acelor timpuri fiind mai conștientă de realitatea puterii diavolului]. Astăzi însă, unul din semnele crizei spirituale la care asistăm constă din aceea că omul modern, în pofida „luminării” și „înțelepciunii” sale, nu mai este capabil să-și explice aceste experiențe atunci când se confruntă cu ele, pentru că a pierdut reperele adevăratei vieți creștinești care să îl ajute la aceasta. [...] În primul rând fenomenele extraterestre nu constituie decât unul din multitudinea de evenimente „paranormale” care uluiesc omenirea la ora de față. [...] În limbaj creștin, aceasta înseamnă că avem de-a face cu o nouă dezlănțuire demonică asupra omenirii. În viziunea apocaliptică creștină, se știe de existența unui timp (pe care tocmai îl trăim) în care puterea ce ține în frâu cele mai de pe urmă și cele mai sălbatice manifestări demonice pe pământ nu se va mai manifesta la un moment dat (II Tes. 2:7). [...]

Dispariția modurilor de guvernare și a ordinii publice bazate pe concepția creștin-ortodoxă asupra lumii, întruchipată în persoana regelui, domnului creștin ortodox, sau împăratului, este deja de mai multă vreme un fapt istoric de domeniul trecutului [chiar

²⁹⁹ Ibidem, pp.78-79.

³⁰⁰ Pr. Serafim Rose, *Ortodoxia și religia viitorului*, Ed. Cartea Ortodoxă și Ed. Egumenița, Galați, 2004, pp.8-39.

îndepărtat]. Viziunea creștin-ortodoxă asupra lumii nu mai există ca un tot organic nealterat, căci Satan a fost dezlegat din închisoarea lui în care a fost ținut închis prin harul Bisericii lui Hristos. El a ieșit acum să amăgească neamurile (Apoc. 20:7-8), spre a le pregăti pentru închinarea la Antihrist de la sfârșitul lumii [care acum este].³⁰¹

*

Episcopul Ignatie scrie: „Cu toții ne aflăm în înșelăciune. Conștiința acestui fapt ne păzește ea singură de înșelăciune. Este o mare înșelătorie să crezi că nu poți să fii înșelat.” El citează pe Sf. Grigorie Sinaitul, care ne avertizează: „**Nu este puțin lucru să dobândești înțelegerea exactă a lucrurilor și să te eliberezi de toate cele ce se opun harului;** căci înșelăciunea diavolească se arată de obicei, mai ales începătorilor, sub forma adevărului și a virtuții.” Apoi zice: „Dumnezeu nu se supără pe acela care, temându-se de înșelăciune, se păzește pe sine cu mare frică, neîncrezându-se în semne (de pildă, vedenii - n.a.), chiar când sunt de la Dumnezeu. Dimpotrivă, pe unul ca acesta Dumnezeu îl cinstește pentru dreapta lui socoteală.”

Reacția cea mai frecventă a celor care se „botează în Duhul Sfânt” este râsul. [...] În întreaga istorie a gândirii și trăirii creștine nu se cunoaște nimic și nici nu s-a pomenit vreodată de „râsul Duhului Sfânt”. Dar tocmai acest „râs” este elementul care ne indică precis că „mișcarea harismatică” pentecostală este o orientare religioasă total străină de creștinism. [...] Sfântul Efreem ne spune: Râsul și îndrăzneala sunt începutul stricării sufletului. [...] Râsul alungă virtuțile, nu-și aduce aminte de moarte și nu gândește la chinuri [cf. Proloagele și Viețile Sfinților pe larg]. Nu este oare evident cât de departe rătăcim prin ignorarea învățăturilor de bază ale Ortodoxiei?³⁰²

*

„Noul Creștinism” ignoră complet, ne spune chiar Nikolai Berdiaev, „spiritul monahal și ascetic al Ortodoxiei istorice”, ignorare care îi demască în mod efectiv falsitatea. [...] Este semnificativ faptul că în ultimii ani figura lui „Isus” a căpătat o proeminență ciudată în America. A fost abrogată binecunoscuta interdicție de a se prezenta în filmele de lung metraj și în spectacolele teatrale figura lui Hristos. Musical-uri senzaționale și de largă audiență la mase, cu caracter satanic și masonic, prezintă parodii blasfematorii ale vieții Sale. „Mișcarea lui Isus”, care este de orientare predominant „harismatică”, se întinde cu repeziciune mai ales în rândurile adolescenților și tinerilor. [...] Nu negăm că **o deșteptare ortodoxă este foarte de dorit în zilele noastre**, când mulți creștini ortodocși au pierdut duhul adevăratului creștinism, iar trăirea arzătoare și autentic creștină se vede într-adevăr mult prea rar. Viața în societatea contemporană a devenit prea confortabilă; viața lumească mult prea atractivă. Pentru prea mulți, Ortodoxia a devenit o chestiune de afiliere la o parohie sau organizație bisericească în care se îndeplinește „corect” un ritualism exterior. [...] **Trăirea creștină constă din a lupta până la sânge împotriva patimilor.** [...] Căci adevărata Ortodoxie, în mod necesar, apare cu adevărat „nelalocul ei” în aceste vremuri satanice. Ea devine o minoritate din ce în ce mai accentuată a celor disprețuiți și cam „nebuni”, siliți să trăiască în mijlocul unei mase al cărei „revitalism” religios este inspirat de un duh cu totul altul. [...] **Fie ca toți creștinii ortodocși să se întărească pentru marea bătălie care îi așteaptă, și să nu uite niciodată că, în Hristos, victoria este deja a noastră.**³⁰³

*

La Catedrala episcopală Sf. Ioan din New York City este invitat să țină predici David Spangler, membru de frunte al Fundației Findhorn. El a afirmat că dacă vrem să intrăm cu

³⁰¹ Ibidem, pp.187-191.

³⁰² Ibidem, pp.241-245.

³⁰³ Ibidem, pp.268-289.

adevărat în „Noua Eră” avem nevoie de o „Inițiere Luciferică” (adică masonică - n.a.) [...] În mod similar, există în prezent o mișcare în sânul bisericii romano-catolice de asimilare a tehnicilor psihice ale lui Karl Jung, unul din partizanii fondatori ai mișcării New Age. Jung, care participa la ședințe de spiritism și recunoștea că este ajutat de niște „spirite călăuzitoare” propovăduia că lupta în contra „părții întunecate” a sufletului este o greșală fatală a creștinismului tradițional și că deci este neapărat necesar să adăugăm o a patra entitate la numărul Persoanelor Sfintei Treimi: pe Lucifer! (?!!!) [...]

Mișcarea New Age și obiectivele sale constituie doar aspectul ezoteric al unei mișcări mult mai largi, ieșite la iveală în cele două decenii care s-au scurs de la scrierea cărții de față. Aceasta este o mișcare multitentaculară și cameleonică ce merge clar către „globalism” sau către ceea ce se numește „conștiința globală”, noțiune care începe să fie îmbrățișată din ce în ce mai mult de marea majoritate a omenirii. [...] În anii din urmă băncile internaționale de investiții au făcut pași uriași către țelul final al unei hegemonii absolute asupra sistemului financiar mondial.³⁰⁴

*

Dar la un nivel mai adânc se poate vedea cum chiar conceptul în sine de unitate în diversitate, așa cum se aplică el astăzi, în realitate distruge diversitatea. Să luăm un exemplu la îndemâna oricui: dacă aderentul la o religie [oricare ar fi ea] crede că toate celelalte religii și fiecare în parte sunt egale cu a sa, ce sens ar mai avea să se cramponeze cu orice preț de religia lui? El nu va mai putea spune cu adevărat că este credincios respectivei religii la care aderă; el nu mai poate fi cu adevărat ceea ce susține că este. Mai curând, deși poate exterior menține niște „tradiții” religioase sau culturale, el devine un fel de gol care așteaptă să fie umplut de vreo nouă revelație. El devine un fel de gol ca toți ceilalți care sunt infectați de această mentalitate modernă. (apartenența la religie, devine asemănătoare cu cea politică, putându-se ușor migra, mereu, în altă parte...-n.a.) Așadar nu se poate vorbi nicidecum de unitate sau de diversitate, ci se poate vorbi de o asemănare monotonă a golurilor individuale. Această „unitate întru monotonie” este tocmai starea ideală care va permite ca Satan să-și exercite hipnoza asupra minții maselor umane ale zilelor celor de pe urmă. [...]

Cu etalonul său patristic de viață duhovnicească și învățăturile subtile despre dreapta socoteală [discernământul duhovnicesc], **doar Adevăratul Creștin Ortodox este capabil să deosebească rapid și dintr-o singură privire înșelăciunile diavolești care se infiltrează în toate sferele vieții. Aceasta este cauza pentru care Satan vede în Ortodoxie inamicul numărul unu, și de aceea toate eforturile lui sunt concentrate în a o submina din interior.** Din aceleași motive nouă ne revine deci să ne ținem cu toate puterile sufletului și trupului nostru de scumpa noastră Ortodoxie, așa cum ne îndeamnă cu urgență și Părintele Serafim Rose.³⁰⁵

*

Nihilismul – care consideră că nu există Adevăr absolut, că toate adevărurile sunt relative – este, după cum a afirmat Eugene, filosofia care stă la baza culturii secolului XX: „S-a răspândit atât de mult, încât a devenit universal; a penetrat perfect și adânc în mințile și inimile tuturor oamenilor de astăzi, încât nu mai există nici un «front» pe care să fie combătut.” Miezul acestei filosofii, spune el, a fost „exprimat cel mai clar de Nietzsche și de un personaj al lui Dostoievski în fraza: «Dumnezeu a murit, prin urmare omul devine dumnezeu și totul e permis.»” [...] „Nihilismul epocii noastre se află în toate”, scria el, „și aceia care nu aleg să-l combată în numele deplinătății ființei Dumnezeului celui viu sunt deja devorați de el. [...] Acum,

³⁰⁴ Ieromonahul Damaschin Christensen, în Epilog la op.cit., pp.302-311.

³¹⁶ Ibidem, pp.312-317.

la trei decenii de la scrierea lucrării, pe măsură ce puterile nihilismului și anti-creștinismului pătrund tot mai adânc în ființa societății noastre, cuvintele lui (a păr. Serafim Rose) sunt mai necesare ca oricând.

În introducerea din partea întâi a cărții, Eugene scria: „**Cele două Împărății sunt edificate pe două credințe: Împărăția lui Dumnezeu pe credința în Hristos; Împărăția Omului pe credința în lume.**” Ultima, afirmă el, se bazează în aparență pe „evidență” și „necesitate”, dar, la un nivel mai profund, disimulează pofta omului: „Adevărul este că omul lumesc nu-și dorește altă lume. Pentru că «cealaltă lume» deschide existenței o profunzime și o complexitate pe care omul «trupesc» (în starea lui căzută) nu dorește să o înfrunte; «cealaltă lume» perturbă toată «pacea lumească a minții» și îi distrage pe oameni de la datoria «evidentă» și simplă «de a face ca lucrurile să meargă înainte».”

În prima parte, Eugene a dezvoltat această idee spunând că, **deși creștinul pare să fie un idealist, totuși el este adevăratul realist, și nu omul lumesc, pentru că numai el poate înțelege existența așa cum este ea:** „Necazul și suferința și moartea, inseparabile de această viață, sunt teoretic acceptate de omul lumesc, dar el va face tot ce-i va sta în putință pentru a le aboli sau cel puțin pentru a le alina sau pentru a-și distrage atenția de la ele. Privind la partea «pozitivă» a lucrurilor; creștinul le acceptă și le întâmpină cu bucurie, știind că fără asemenea încercări nu există progres în viața duhovnicească. [...] Lumea trebuie înfruntată; dar în Hristos avem o putere care ne înobilează și prin care înfruntăm și biruim lumea.”³⁰⁶

*

În dezbateră despre natura modernismului, Eugene dorea de asemenea să evalueze, potrivit învățăturii creștin-ortodoxe, cei trei „idoli” ai epocii moderne. Pe primul l-a identificat drept „cultul civilizației”. Schițând câteva trăsături ale acestui idol, a arătat cum pot fi creștinii înșelați de el în numele slujirii „umanității”, înțeleasă ca scop în sine; și a prezentat aceasta în contrast cu trăsăturile autenticei mile creștine. [...]

Știința este următorul idol al epocii moderne pe care Eugene plănuia să-l pună în discuție. „Știința modernă”, scria el, „și-a conferit sieși putere absolută. Chiar «curiozitatea», rădăcina științei moderne, urmărește tot puterea, pentru că această cunoaștere obiectivă dobândită tot prin curiozitate consideră că «faptele» îi stau la dispoziție.” Și aici compară știința cu magia, afirmând că „amândouă au același punct de vedere. Amândouă sunt preocupate de fenomene și de manipularea lor, cu miracole și rezultate. Amândouă sunt o încercare de a împlini dorința omului, o încercare de a supune realitatea propriei dorințe. Diferența este că știința (știința modernă) este o magie sistematizată; știința a găsit o metodă, în vreme ce magia lucrează prin asocieri și impulsuri lăuntrice. [...] Da, oamenii de știință se pot considera raționali (în cel mai propriu sens al cuvântului) atât timp cât se limitează la preocupările din laborator, înrobiți de tehnică. Dar pentru cineva care nu este atât de înrobit de tehnică, cineva capabil să vadă lucrurile dintr-o perspectivă mai largă – nu vor începe să semene toate aceste rezultate ale științei cu un peisaj magic?”

Idolul modern al științei este pus în legătură cu un al treilea idol pe care l-a descris Eugene: credința în progresul istoric al umanității. (potrivit căreia comunismul de pildă era un stadiu superior capitalismului - n.a.) Desigur, Eugene a privit această credință ca pe o răsturnare desăvârșită a adevărului. Potrivit opiniei comune a contemporanilor săi, „progresul” civilizației s-a realizat cumva de la antichitatea clasică la Renaștere, depășind civilizația medievală. Eugene contrazice această viziune, susținând că Renașterea a fost de fapt „o tranziție de la mentalitățile medievale la cele moderne, reprezentând în esență o profundă degenerare în comparație cu mentalitățile medievale (religioase) și un prim stadiu al

³⁰⁶ Monahul D. Christensen, în Prefața editorului american la vol. Păr. Eugene (Pr. Serafim) Rose, Nihilismul. O filosofie luciferică, Ed. Egumenița (Biserica Ortodoxă), Galați, 2004, pp.8-14.

viziunii haotice care se va instala...” În această tranziție, apar noi forțe care se unesc cu cele vechi. „În această perioadă”, scrie el, „s-a realizat un compromis între nou și vechi, între «creștinism» și «umanism». [...] Noile forțe erau prea puternice pentru a fi satisfăcute cu acest compromis, iar Biserica se va trezi mai devreme sau mai târziu în fața realității că prin acest compromis și-a vândut sufletul.”³⁰⁷

*

Pentru Eugene, falsitatea ideii moderne de „progres” s-a dovedit în degenerarea inevitabilă a raționalismului și umanismului iluminist în iraționalism și subumanism. [...] Subumanismul ne învață că «umanismul» Iluminismului, care neagă adevărata natură a omului ca și chip a lui Dumnezeu, nu este deloc umanism; iraționalismul ne învață că «raționalismul» Iluminismului, care divorțează de Dumnezeu – ultima «rațiune», nu este în fond rațional.” [...] **Încă din această parte a cărții, Eugene nu va ascunde că vede în nihilism rădăcina Revoluției în epoca modernă.** [...]

«Problema nihilismului», explica Eugene, „este în profunzime o problemă de adevăr: este, într-adevăr, problema adevărului. [...] Nimeni, cu siguranță – aceasta este accepțiunea comună – nu este atât de naiv, încât să mai creadă în «adevărul absolut»; adevărul, în epoca noastră iluminată este «relativ». Ultima expresie, să observăm - «**orice adevăr este relativ**» - este traducerea populară a afirmației nietzscheene «**nu există adevăr absolut**».” Eugene a remarcat că „adevărul relativ» este reprezentat în epoca noastră de cunoașterea științifică”, un sistem care operează cu ipotezele fundamentale că „orice adevăr este empiric, orice adevăr este relativ.”

Dezvoltarea gândirii moderne, scrie Eugene, a fost „un experiment al posibilităților de cunoaștere a omului care și-a asumat faptul că nu există Adevăr revelat. [...] Concluzia acestui experiment este o negare absolută: dacă nu există Adevăr absolut, nu există deloc adevăr; căutarea adevărului în afara Revelației a ajuns într-un punct mort. [...] Oamenii de rând nu mai așteaptă de la omul de știință revelarea vreunui adevăr, ci aplicații tehnologice ale unei cunoașteri care nu mai are decât o valoare practică. Aceste valori ultime pe care altădată oamenii le atribuiau adevărului sunt căutate în alte surse, iraționale. [...]

Mentalitatea nihilistă are ca unic scop fundamental distrugerea credinței în Adevărul revelat și pregătirea noastră pentru o „Nouă Ordine” în care nu va mai fi nici o urmă a „vechii” viziuni asupra lucrurilor, iar omul va fi singurul Dumnezeu.³⁰⁸

*

O imagine a „omului nou” a fost portretizată în pictura și sculptura contemporană care a apărut în cea mai mare parte după al doilea război mondial. „Noua artă”, scrie Eugene, „celebrează nașterea unei noi specii, creatura adâncurilor, subumanitatea.” [...] Și în același timp cu crearea acestei noi specii umane, nihilistul luptă să creeze „o ordine cu totul nouă, o ordine pe care cei mai fervenți apărători ai ei nu ezită să o numească «anarhie». În timp ce nihilismul este o problemă a adevărului, „anarhia este o problemă a ordinii – o problemă a tipului de ordine posibilă fără adevăr.” [...] „Nihilismul îi este sensul, anarhia – finalitatea.”

În timpul epocii „glasnostului” de la sfârșitul anilor ’80, președintele partidului comunist din Rusia spunea poporului că de acum comunismul nu mai trebuie să se situeze pe o poziție ostilă față de restul lumii, pentru că există pretutindeni în lume organizații care, deși nu se numesc „comuniste”, urmăresc același scop. Francmasoneria, mișcarea „New Age”, sectele evreiești și pseudo-creștine, marile puteri economice și o mulțime de grupuri politice de interes – toate au dorința comună de a instaura „o nouă ordine mondială în istoria umanității”, absolut distinctă de Vechea Ordine a concepției tradiționale creștine despre lume.

³⁰⁷ Ibidem, pp.15-16.

³⁰⁸ Ibidem, pp.17-19.

Și liderii politici ai Statelor Unite au ridicat, conștient sau inconștient, stindardul „noii ordini mondiale.” ³⁰⁹

*

Lumea aceasta îl poate primi doar pe Antihrist, acum sau în oricare altă vreme. Nu-i de mirare, atunci, că **este dificil să fii creștin**. Nu este dificil, este imposibil. Nimeni nu poate accepta cu bună știință un mod de viață care, cu cât este trăit mai autentic, cu atât mai mult duce spre (o aparentă) autodistrugere. Și din această cauză ne răzvrătim mereu, încercăm să ne ușurăm viața, încercăm să fim creștini pe jumătate, încercăm să dobândim ce-i mai bun din ambele lumi. Până la urmă trebuie să alegem. Fericirea noastră stă într-una din cele două lumi, nu în amândouă. Dumnezeu ne dă tărie să urmăm calea răstignirii. Nu este altă cale de a fi creștin.” [...]]

Însă părintele Serafim nu trăia în religie pentru avantajele pe care le-ar fi putut obține de acolo. [...] El era doar un călugăr simplu, ce căuta adevărul mai presus de toate. Prin această frază se rezumă întreaga viață a părintelui Serafim Rose. [...] **Nu putem fi ortodocși doar când vorbim, vreme de jumătate de oră, iar apoi viața noastră este o viață de păcat, o viață de iubire de patimi, o viață de iubire de sine. Ori suntem ai lui Hristos tot timpul, ori nu suntem deloc.** Și mai târziu, părintele Paisie Aghioritul a spus următoarele: cei care nu se află într-un duh cu Sfinții Părinți, să nu îndrăznească să le comenteze scrierile, să nu îndrăznească nici măcar să le traducă. ³¹⁰

*

La ce măsură duhovnicească a ajuns părintele Serafim mergând pe calea predanisită de mărturisorii Tradiției Ortodoxe putem înțelege citind câteva fragmente din jurnalul său:

„Noi, ce ne numim creștini, nu trebuie să așteptăm nimic altceva decât să fim răstigniți. Căci a fi creștin înseamnă a te răstigni, în aceste vremuri și în oricare alte vremuri, de când Hristos a venit întâia dată. Viața Sa este model – și avertisment – pentru noi toți. Trebuie să fim răstigniți individual, mistic, căci răstignirea deplină este singura cale către înviere. Dacă vom învia cu Hristos, trebuie mai întâi să ne smerim împreună cu El – chiar până la umilinta cea din urmă, cea de a fi devorați și scuipați afară de lumea care nu ne înțelege. [...] Și trebuie să fim răstigniți la vedere, în ochii lumii, căci Împărăția lui Hristos nu este din această lume, și lumea nu o poate primi, și nu o poate primi nici măcar un singur reprezentant al ei, nici pentru o singură clipă. Lumea aceasta îl poate primi doar pe Antihrist, acum sau în oricare altă vreme.” ³¹¹

³⁰⁹ Ibidem, pp.24-35.

³¹⁰ Danion Vasile, în Anexă la vol. Păr. Serafim Rose, *Semnele sfârșitului lumii*, pp.100-121.

³¹¹ Predoslovie la ediția românească la vol. *Ne vorbește părintele Serafim Rose. Scrisori.*, Ed. Biserica Ortodoxă și Ed. Egumenița, Galați, 2003, pp.7-8.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ NU A FOST DOAR CONTEMPLATIVĂ, CI ȘI LUPTĂTOARE

Regretatul profesor Paul Caravia (m.2002), fost deținut politic, și-a dedicat aproape întreaga activitate de după 1989 studiului documentar care atestă pe de o parte amploarea și perversiunea represiunii comuniste, iar pe de altă parte rezistența opusă regimului terorist de către segmente importante ale societății românești. Interesul deopotrivă istoric și moral al demersului său îl așază nu doar printre cei mai de seamă cercetători ai arhivelor totalitare, dar și în galeria marilor mărturisitori. *Lucrarea sa de ansamblu (cf. și Gândirea interzisă. Scrieri cenzurate – România: 1945-1989, volum apărut în anul 2000 la Editura Enciclopedică din București) se constituie într-o adevărată cruciadă împotriva uitării, onorând și împlinind mesajul istoric al unei generații martirizate. Este însă simptomatic pentru fundătura în care a intrat necesarul deziderat postdecembrist al unui 'proces al comunismului' (măcar unul moral, dacă nu juridic) faptul că volumele atât de substanțiale coordonate de Paul Caravia nu s-au bucurat de recenzii sau dezbateri pe măsură. Lumea românească se consumă, neexorcizată, într-un cotidian amnezic și vulgar, iar în subsidiar nu mai prididim să ne mirăm că am ajuns rușinea Europei și a propriei noastre istorii! (eu aș merge cu ideea chiar mai departe: ar trebui poate să ne întrebăm foarte serios, cine sunt aceia care s-au opus acestor recenzii... - n.a.)*³¹²

*

Să vedem însă ce spun datele statistice efective, atâtea câte s-au putut inventaria deocamdată. Prietenului meu îi stătea la îndemână, încă din 1998, cu răceala și precizia documentului pur, dicționarul statistic intitulat Biserica întemnițată. România:1944-1989, alcătuit de Paul Caravia, Virgiliu Constantinescu și Flori Stănescu (și apărut sub egida Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, fără limitări profesionale, ceea ce dă posibilitatea unor comparații foarte relevante), unde se află înregistrate 2544 de persoane, între care **2398 de preoți (ortodocși - 1725; greco-catolici - 226; romano-catolici - 165; protestanți și neoprotestanți - 90; de alte religii - 36).** Deși neincluși în corpul dicționarului, sunt menționați în studiul introductiv și **31 de ierarhi ortodocși și scoși din scaun (sechestrați sau exilați, unii morți în împrejurări pe cât de obscure, pe atât de suspecte, ca Irineu Mihălcescu sau Nicolae Popoviciu), peste 1500 de cazuri de personal ecleziastic epurat, precum și 60 de monahi despre care se știe cu certitudine că au sprijinit mișcarea națională de rezistență.**³¹³

*

Un caz aparte este cel al deținuților politici preoți după ieșirea din închisoare, printre care aflăm nume ilustre: **N. Steinhardt, Constantin Voicescu, Gheorghe Calciu-Dumitreasa** (acesta din urmă rearestat în 1979, pentru protestul său deschis împotriva ateismului oficial și a dărâmării bisericilor, și eliberat abia în 1984, iar în 1985 constrâns să părăsească țara) etc. *Lucrarea – apărută și în traducere engleză – se remarcă printr-o vastă informație, sursele (în frunte cu arhivele M.I. și ale Securității) fiind înregistrate și coroborate cu meticulozitate. [...]*

Da, prietene, vor fi existat și ierarhi manipulabili, și preoți nevrednici, și monahi compromiși; nu pretinde nimeni că Ortodoxia românească n-a avut uscăturile ei, numai că pădurea nu se judecă prin uscături. Miile de deținuți și sutele de morți, zecile de ierarhi înlăturați din scaun (ba chiar lichidați) sau de monahi subversivi (pentru regimul comunist -

³¹² Răzvan Codrescu, *Cartea îndreptărilor. O perspectivă creștină asupra politicului*, Ed. Christiana, București, 2004, pp.167-169.

³¹³ Ibidem.

n.a.)(copleșind cu mult, cum era și firesc, numărul celor de alte confesiuni adunați la un loc) nu reprezintă tot Ortodoxia?! Mai degrabă se poate spune altceva: că majoritatea covârșitoare a ortodocșilor în sânul națiunii române a făcut ca Biserica strămoșească să aibă, proporțional, și mai mulți virtuoși, dar și mai mulți păcătoși decât minoritatea catolică sau decât confesiunile de dată recentă, uneori cu totul ne semnificative numeric. Faptul că "virtuoșii" sunt cu cerbicie ignorați, iar "păcătoșii" tendențios invocați, ține de lipsa de rectitudine a adversarilor. În orice caz, Paul Caravia avea toată dreptatea să conchidă, în studiul introductiv al Bisericii întemnițate: „Se vede că Biserica nu a fost numai contemplativă, ci și luptătoare.”³¹⁴

³¹⁴ Ibidem.

UN MODEL DE CREȘTIN ÎNTRU HRISTOS: PĂRINTELE DUMITRU STĂNILOAE (1903-1993)

Anul 2003 rămâne în conștiința creștină românească legat de memoria a două mari personalități ale spiritualității și culturii naționale, purtând același nume greu de sfințenie: Dimitrie Cantemir (280 de ani de la moarte în luna august și 330 de ani de la naștere în luna octombrie), prima noastră personalitate enciclopedică, și Dumitru Stăniloae (10 ani de moarte în luna octombrie și 100 de ani de la naștere în luna noiembrie), cel mai de seamă teolog român – ambii mărturisind, la distanță de două veacuri unul de celălalt, **adevărata noastră vocație europeană: cea de sinteză originală și creatoare între Orient și Occident, între Ortodoxie și latinitate**” (dar „în două valori supraordonatoare: cea ortodoxă și cea națională”); explicând și impunând „legitimarea principială a naționalismului creștin, cu implicațiile lui mai degrabă morale decât politice”).

Cartea de față se vrea un omagiu adus de autor și de editori Părintelui Dumitru Stăniloae la Centenarul nașterii sale. Prin pilda unei vieți exemplare și prin uriașa operă pe care ne-a lăsat-o (ca autor, dar și ca traducător), Părintele Stăniloae continuă să fie printre noi o prezență esențială și să ne arate, cu smerită măreție, adevărata măsură a vredniciei ortodoxe românești, care ne înobilează și ne obligă deopotrivă, în acest târziu al istoriei.³¹⁵

*

Oamenii sunt judecați astăzi, tot mai mult, și după atitudinile lor politice. La noi, cel puțin, am asistat, în anii din urmă, la nașterea unor adversități ireconciliabile pe temeuri politice. [...] Trebuie menționat de la bun început că Părintele Stăniloae nu a făcut politică, nu s-a angrenat în dispute politice, dar, ca orice om atent la viața societății în care trăiește, a avut atitudini politice și a exprimat opinii în legătură cu viața politică a țării. [...]

Părintele Dumitru consideră că nimic din ceea ce se întâmplă în societatea în mijlocul căreia trăiește nu poate fi indiferent credinciosului, în general, și preotului, în particular. Acest lucru este valabil și la nivelul întregii Biserici. ”Preotul e om ca toți ceilalți, și Biserica vedește promptă înțelegere pentru toate problemele și durerile timpului.” [...] Dar, spre deosebire de omul fără credință sau cu o credință greșită, ”sufletul unui adevărat fiu al Bisericii nu uită, când e impresionat de o nouă problemă socială, de alte multe lucruri și probleme.” [...] ”**Biserica, ca și omul care și-a performat personalitatea după spiritul ei, nu-și pierde cumpătul, nu exagerează, nu trece dintr-o extremă în alta.**” [...]

Trebuie să mai remarcăm că, în conjunctură și cu alți oameni politici ai perioadei (interbelice - n.a.), Părintele își sprijinea întregul crez - să-i spunem politic – pe două elemente fundamentale: creștinismul ortodox și promovarea valorilor naționale tradiționale (cam aceasta înțelegea el prin ’’naționalism’’, un termen foarte uzitat în epocă, dar care astăzi riscant de folosit, din pricina conotațiilor peiorative pe care le-a căpătat în timpul din urmă, din varii motive, pe care nu le analizăm acum). [...] Prin urmare, nu vom trata aici, pe larg, despre aplecarea evidentă a Părintelui Stăniloae spre doctrina naționalistă, dar trebuie evidențiat că el vedea acest naționalism numai infuzat de toate valorile creștine (’’de mult, mult creștinism’’), și în primul rând de iubire jertfitoare.³¹⁶

*

³¹⁵ Răzvan Codrescu, în Prefață (Lămurire editorială) la vol. lui Costion Nicolescu, **Teologul în cetate. Părintele Stăniloae și aria politicii**, Ed. Christiana, București, 2003, pp.9-10.

³¹⁶ Costion Nicolescu, op.cit., pp. 13-24.

Lumea contemporană se caracterizează, însă, printr-o **îndepărtare de creștinism, deosebit de periculoasă pentru viitorul ei, și care, ca atare, trebuie abandonată:** ” La Apus și la Răsărit, neamuri întregi își întorc fața de la creștinism, stăpânite de ideea că acesta nu le mai poate fi de nici un folos, ba le este chiar o predică pentru rezolvarea noilor probleme de viață. **Trebuie să recucerim timpul actual. Nu prin argumentația frazelor sau a cine știe ce partid politic, ca instrument lumesc, ci prin flacăra duhului ce se consumă în iubire, în muncă, în abnegație.**” [...] **”Europa a fost adusă pe marginea prăpastiei din pricina mentalității deviate a spiritului din Apus”, drept pentru care ” trebuie să se întoarcă deplin la înțelepciunea cuprinsă în duhul răsăritean.”**

O altă cauză a crizei societății moderne o reprezintă valul de ideologii antropocentrice și materialiste care au invadat lumea, deturnând omul de la destinația sa eschatologică, de următor în veci al lui Hristos [...] De fapt, Părintele Dumitru considera că **singura democrație reală, în sensul propriu și autentic al cuvântului, o poate oferi numai creștinismul.** Cu prilejul alegerii noului patriarh rus, Părintele Dumitru face câteva remarci pertinente în legătură cu rolul social al Ortodoxiei: ”Ortodoxia e forma creștină cea mai apropiată de ideea de democrație reală, de dreptate socială și de confraternizare între neamuri, ideea ce a izbucnit cu atâta forță în Răsărit și care va influența fără doar și poate întreg Apusul.” Individualismul protestant a crescut o dată cu era burgheză. Catolicismul dictatorial reprezintă ultimul vestigiu al feudalismului medieval. Comunismul rusesc (dar inventat și sprijinit din Apus - n.a.) are ca bază materialismul dialectic al lui Marx. Dar **aspirația spre dreptate socială a fost însământată omenirii de creștinism.**³¹⁷

*

În principiu, Părintele nu agreea (nici - n.a) individualismul propagat de doctrina liberală. Acest lucru reiese și dintr-o luare de poziție la crearea Frontului Renașterii Naționale: ”Noi trecem acum de la forma individualistă, liberală, raționalistă, democrată a vieții sociale, la cea național-solidaristă, susținută, cum e și firesc, nu de rațiunea care separă, ci de credința religioasă care unește. Va fi fost necesară la vremea ei și forma individualistă liberală a vieții, pentru a se pune în valoare marea însemnătate a omului.” [...] **”Liberalismul ar fi fost sistemul perfect dacă se menționa necesitatea iubirii în sânul unei astfel de societăți.”** Or, după părintele, o structură socială corectă nu poate avea drept model decât relațiile intertrinitare, deoarece ”Sfânta Treime este modelul după care trebuie să se organizeze viața între oameni, dar Sfânta Treime este viață în iubire.” Și Părintele sfârșește prin a se întreba, cu o anumită îndoială: ”Va ști omenirea să valorifice creștinismul pentru a ieși din zbuciumul social? De asta depinde soarta ei.”

Comunismul se insinuează totdeauna în umbra unor tendințe sau mișcări anarhice. Părintele sesizează cu premoniție că ”viforul comunismului ne amenință integritatea teritorială și unitatea națională.” Singura alternativă de rezistență în fața ofensivei comuniste și de combatere eficientă a ei o vede Părintele Stăniloae în ”**naționalismul creștin**”. [...] Căutând să demonteze baza doctrinară a comunismului Părintele Stăniloae arată cum ”comunismul duce până la consecințele extreme deviza Revoluției franceze: Egalitate...”, presupunând, în mod greșit, că ”între oameni ar exista o egalitate naturală”. Or, oamenii nu sunt egali, fiecare are un număr de talanți diferit, ceea ce conduce la necesitatea unei ierarhii sociale care să aibă în vedere tocmai numărul talanților fiecăruia și felul în care aceștia sunt înmulțiți. [...] **Creștinismul și comunismul sunt incompatibile, fie și numai pentru faptul că scopul declarat al comunismului este distrugerea credinței.** [...] **”De ce urăște în chip fanatic comunismul creștinismul? La baza dreptății sociale pe care o revendică stă ura...”**³¹⁸

³¹⁷ Ibidem, pp.30-37.

³¹⁸ Ibidem, pp. 37-48.

*

”Creștinismul a descoperit că muncitorul manual nu e de o esență inferioară aristocratului sau intelectualului, cum socotea lăudata filozofie antică.” [...] Părintele constată, nu o dată, cu durere, o îndepărtare a clasei intelectuale de Biserică, precum și statutul social marginalizat al preoțimii. Acest lucru este cu atât mai regretabil cu cât pătura intelectuală este, în marea ei majoritate, formată din copii ai brazdei. De aceea, el vede o îmbunătățire a stării morale a națiunii numai prin reaproierea păturii intelectuale de Biserică, prin scoaterea ei din ”amorțeală”. ”Pătura intelectuală să înțeleagă porunca ceasului greu prin care trece neamul, să înțeleagă că trăim un ceas de supremă încercare, să nu atingă sensibilitatea poporului în mijlocul căruia s-a așezat, cu un trai prea domnesc, prea costisitor, prea neserios...”

Părintele consideră că în societate trebuie să existe o ierarhie întemeiată ontologic, adică pe diferența de număr de talanți între oameni și pe felul în care aceștia și-i lucrează. În vârful ierarhiei s-ar cuveni să stea geniile. Ceea ce ar trebui, însă, să caracterizeze această ierarhie este iubirea creștină și spiritul de jertfă pentru ceilalți membri ai societății. În orice caz, teoriile egalitariste comuniste sunt greșite și periculoase pentru societate, după cum ”individualismul și despotismul” reprezintă două ”extreme bolnave”. Ierarhia socială, fie ea a claselor sau a indivizilor, nu trebuie să conducă la exploatare. Cel chemat să rezolve acest tip de probleme este Statul: ”Statul ar trebui să-și ia în grijă realizarea dreptății sociale, împiedicând abuzul de acumulare...”

”E rău să nu mai fie un neam într-o credință. Nu mai este una în toate. Am primit o scrisoare anonimă, unde mi se spune că fac o legătură prea strânsă între Ortodoxie și națiune, că națiunea ar fi pe planul doi. Întâi să-L iubești pe Dumnezeu și apoi națiunea. Nația este lăsată și ea de Dumnezeu. Fiecare națiune are un fel de a prinde spiritualitatea, așa cum are și fiecare om. Națiunea noastră de la început a fost așa, creștin-ortodoxă. Nu poți despărți cele două aspecte, cel puțin la noi.”³¹⁹

³¹⁹ Ibidem, pp.52-117.

PARTEA A III-A:

***MODELE
DE PATRIOTISM
ÎNTRU ETERNITATE
SAU
CUM
TREBUIE INTERPRETAT
NAȚIONALISMUL***

MOTTO:

*Doctrinile care nu sunt create de filosofi profesioniști, ci
de cugetători literați, au totdeauna o influență mai
puternică, vie și practică, asupra contemporanilor.*

LEV TOLSTOI

**TESTAMENTUL LUI CLEMENT ANTONOVICI,
UNUL DINTRE MARI PROFESORI DE LIMBA ROMÂNĂ**
(un elogiu postum adus de autor unui cetățean de onoare al Sucevei)

- *Anii au trecut și toate cele trăite m-au determinat, poate, să nu intru în politică. În general, eu am o fire de luptător, dar parcă nu prea îmi place toată lupta aceasta din lumea politicianismului. Poate că ar trebui făcută o deosebire între politica adevărată și cea ce se cheamă politicianism. Și, în momentul de față, nu se prea face politică, ci se face mai mult politicianism. [...]*

- *Pentru moment, eu sunt cam îngrijorat de ceea ce se întâmplă în poezia românească din zilele noastre. Dar. Privind în general, sunt, totuși, optimist, deoarece, până la urmă, sunt convins că poezia va intra în matca ei firească. Vorbesc de poezia care să fie înțeleasă, să emoționeze, să meargă la inima și mintea cititorului. După cum ați observat, acum până și martirii noștri clasici sunt luați în derâdere. Chiar și Eminescu este considerat un fel de poet pentru clasa a IV-a. Așa ceva este o necuviință față de marele nostru poet. Este ca și cum ai fluiera într-o biserică, atunci când venim cu astfel de judecăți cu privire la cel mai mare poet român și unul dintre cei mai mari poeți ai lumii.*

- *Dar bine că mai apare în manualele alternative.*

- *Da, mai apare. Dar aici este vorba de detractorii lui Eminescu, pentru că intelectualii noștri țin la Eminescu. Dar nu numai intelectualii, chiar și oamenii simpli. Lucrurile vor merge, sunt convins, pe un făgaș normal. Cât va mai dura până se va intra pe acest făgaș, nu știu. Dar asta depinde și de educatori, de profesorii pe care îi au tinerii.*

- *Dar avem noi acești educatori? Pentru că la condițiile care sunt în învățământ, la salariile care se asigură, acest domeniu devine tot mai puțin tentant.*

- *Din păcate, aveți dreptate. Ceea ce se întâmplă astăzi în învățământ este o adevărată dramă. Dar sperăm că lucrurile se vor îndrepta și în acest domeniu, așa încât, peste câțiva ani, învățământul va deveni un domeniu atractiv. Față de ceea ce se întâmplă acum...*

- *Sunteți cam optimist din fire. Și cu poezia, și cu învățământul...*

- *Da. Sunt un optimist moderat, să spun așa, nu chiar entuziast. Oricât am vrea noi să facem abstracție de ceea ce se întâmplă în jurul nostru, nu reușim să ne izolăm, ne doare ceea ce este rău în jur. Nu putem fi atât de egoiști, încât să nu vedem ceea ce se întâmplă în jurul nostru. Iar un scriitor, cu atât mai mult nu poate sta nepăsător. Și trebuie să facem ceva, să luptăm măcar cu condeiful, dacă nu cu altceva.*

- *O ultimă întrebare: ce vă doriți în viitor?*

- *În primul rând, sănătatea, care este un mare bun, un prețios bun, pentru fiecare om. În al doilea rând, aș dori să fie mai puțină suferință în jurul nostru, poate că și țara va intra într-un făgaș normal, să fim încrezători, să fim optimiști în această privință (ca buni creștini, cum ne pretindem unii că am fi - n.a.). Mi-aș dori să rămână, totuși, ceva, după ce nu voi mai fi, să rămână măcar câteva pome dintre cele pe care le-am scris, în conștiința cititorului. Pentru că așa cum spunea poetul latin Horațiu, „Nu vom muri cu totul.”³²⁰*

³²⁰ Tiberiu Avram, *Interviuri cu jupâni*, Grupul Editorial Crai Nou, Mușatinii, Bucovina Viitoare, Suceava, 2005, pp.132-134.

MIHAI EMINESCU TRĂIEȘTE PRINTRE NOI, PRIN OPERA ȘI IDEILE SALE...

... De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii;
Veacul nostru ni-l umplură saltimbacii și irozii...
În izvoadele bătrîne pe eroi mai pot să caut;
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Poți să-întîmpini patrioții ce-au venit de-atunci încolo ?
Înaintea acestora tu ascunde-te, Apollo !
O, eroi! Care-n trecutul de măririi vă adumbriseți,
Ați ajuns acum la modă de vă scot din letopiseț,
Și, cu voi drapîndu-și nula, vă citează toți nerozii,
Mestecînd veacul de aur în noroiul greu al prozii.
Rămîneți în umbră sfîntă, Basarabi și voi Mușatini,
Descălecători de țară, dătători de legi și datini,
Ce cu plugul și cu spada ați întins moșia voastră
De la munte pîn' la mare și la Dunărea albastră.
Au prezentul/nu ni-i mare? N-o să-mi dea ce o să cer?
N-o să aflu între-ai noștri vreun falnic juvaer?
Au la Sybaris nu suntem lîngă capiștea spoielii?
Nu se nasc glorii pe stradă și la ușa cafenelii,
N-avem oameni ce se luptă cu retoricile suliți
În aplauzele grele a canaliei de uliți,
Pamblicari în ale țării, care joacă ca pe funii,
Măști cu toate de renume din comedia minciunii?
**Au de patrie, virtute, nu vorbește liberalul
De ai crede ca viața-i curată ca cristalul?**
Nici visezi că înainte-ți stă un stîlp de cafenele,
Ce își rîde de-aste vorbe îngîmîndu-le pe ele.
Vezi colo pe urîciunea fără suflet, fără cuget,
Cu privirea-mpăroșată și la fălci umflat și buget,
Negru, cocoșat și lacom, un izvor de șiretlicuri,
La tovarășii săi spune veninoasele-i nimicuri;
Toți pe buze-avînd virtute, iar în ei monedă calpă,
Chintesență de mizerii de la creștet pînă-n talpă.
Și deasupra tuturor, oastea să și-o recunoască,
Își aruncă pocitura bulbucății ochi de broască...
Dintr-aceștia țara noastră își alege astăzi solii!
Oameni vrednici ca să șază în zidirea sfintei Golii,

În cămeși cu mâneci lunge și pe capete scufie,
Ne fac legi și ne pun biruri, ne vorbesc filosofie.
Patrioții ! Virtuoșii, ctitori de așezăminte,
Unde spumegă desfrîul în mișcări și în cuvinte,
Cu evlavie de vulpe, ca în strane, șed pe locuri
Și aplaudă frenetic schime, cîntece și jocuri...
Și apoi în sfatul țării se adun ca să admire
Bulgăroi cu ceafa groasă, gregotei cu nas subțire;
Toate mutrele acestea sunt pretinse de roman,
Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian!
Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi
Să ajung-a fi stăpîină și pe țară și pe noi!
Tot ce-n țările vecine e smintit și stîrpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții,
Toți se scurseră aicea și formează patrioții,
Încît fonfii și flecarii, găgăuții și gușații,
Bîlbîți cu gura strîmbă sunt stăpîinii astei nații!

Voi sînteți urmașii Romei? Niște răi și niște fameni!
I-e rușine omenirii să vă zică vouă oameni!
Și această ciumă-n lume și aceste creaturi
Nici rușine n-au sa ieie în smintitele lor guri
Gloria neamului nostru spre-a o face de ocară,
Îndrăznesc ca să rostească pîn'și numele tău... țară!

La Paris, în lupanare de cinismu și de lene,
Cu femeile-i pierdute și-n orgiile-i obscene,
Acolo v-ați pus averea, tinerețele la *stos*..
Ce a scos din voi Apusul, cînd nimic nu e de scos?
Ne-ați venit apoi, drept minte o sticluță de pomadă,
Cu monoclu-n ochi, drept armă bețișor de promenadă,
Vestejiți fără de vreme, dar cu creieri de copil,
Drept științ-avînd în minte vreun vals de Bal-Mabil,
Iar în schimb cu-averea toată vrun papuc de curtezană...
O, te-admir, progenitură de origine romană !
Și acum priviți cu spaimă fața noastră sceptic-rece,
Vă mirați cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?
Cînd vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă
Numai banul îl vînează și cîștigul fără muncă,

Azi, cînd fraza lustruită nu ne poate înșela,
Astăzi alții sunt de vină, domnii mei, nu este-așa?
Prea v-ați arătat arama, sfîșiind această țară,
Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară,
Prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei,
Ca să nu s-arate-odată ce sunteți-niște mișei!
Da, cîștigul fără muncă, iată singura pornire;
Virtutea? E-o nerozie; Geniul? O nefericire.

Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Țepeș Doamne, ca punînd mîna pe ei
Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei,
Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni.³²¹

*

De la Nistru pîn' la Tissa
Tot Românul plînsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atîta străinătate.
Din Hotin și pîn' la mare
Vin muscalii de-a călare.
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au facut dușmanii cale,
Din Satmar pîn' în Săcele
Numai vaduri ca acele,
Vai de biet Român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici nu îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă.

³²¹ *Eminescu. Opera poetică*, vol.I, (Fragment din Scrisoarea III, 1881), Ediția a III-a, Ed. Cartier, Chișinău, 2005, pp.170-173.

Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.
De la Turnu-n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin pe drum de fier,
Toate cântecele pier,
Zboară păsările toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.

Își desbracă țara sînul,
Codrul - frate cu Românul -
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă -
Sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii
Mîncă-i-ar inima cîinii,
Mîncă-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Ștefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În sama părinților.
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă.
Doar s-a-ndura Dumnezeu,
Ca să-ți mîntui neamul tău!

Tu te-nalță din mormînt
Să te-aud din corn sunînd
Și Moldova adunînd.
De-i suna din corn odată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,

Îți vin codri-n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară -
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spînzurătorile!³²²

*

Azi au apărut și la noi o sumedenie de cărți despre francmasonerie, unde grămezi de mistere sunt "revelate" - astfel că nu cred să mai deranjeze pe cineva observațiile mele privind actele de mai jos. Aceste texte pot interesa, în egală măsură, pe cifratori, dar omul tehnic trebuie avizat că se află în fața unor **documente de importanță excepțională în înțelegerea destinului lui Eminescu**. Ori, e un lanț nesfârșit de coincidențe, ori treaba e serioasă, și atunci e groasă de tot.

Iată, mai întâi, interogatoriul lui Eminescu, în ospiciul din strada Plantelor, la 12 iunie 1889, cu trei zile înainte de moarte:

- Cum te cheamă?
- Sunt Matei Basarab, am fost rănit la cap de către Petre Poenaru, milionar, pe care regele l-a pus să mă împuște cu pușca umplută cu pietre de diamant cât oul de mare.
- Pentru ce?
- Pentru că eu fiind moștenitorul lui Matei Basarab, regele se temea ca eu să nu-i iau moștenirea.
- Ce-ai de gând să faci când te vei face bine?
- Am să fac botanică, zoologie, mineralogie, gramatică chinezească, evreiască, italenească și sanscrită. Știu 64 de limbi.
- Cine e Poenaru care te-a lovit?
- Un om bogat care are 48 de moșii, 48 de râuri, 48 de garduri, 48 de case, 48 de sate și care are 48 de milioane.

Aceste 4 întrebări și 4 răspunsuri constituie un text cu cele mai ciudate simetrii cu putință. Că Eminescu se compară pe sine cu Matei Basarab, nu e neapărat o ciudățenie. Am arătat, în mai multe rânduri, că Matei Basarab este voievodul preferat al ziarului *Timpul*, citat foarte des în teoriile sociale din anii 1880-1883, și mai ales în contextul polemicii cu A.D. Xenopol și ceilalți istorici de la *Românul* pe marginea lui Tudor Vladimirescu. În 1882-1883, în plin elan creator, Eminescu proiecta înființarea unei societăți "Matei Basarab" (așa cum era "Societatea Carpații", așa cum va fi "Societatea Petru Maior" în Transilvania), ale cărei scopuri rămân consemnate în

³²² Ibidem (Doina, 1883), pp.254-256.

manuscrisele sale: "O organizare între români asemenea societății francmasonilor și iezuiților și a bisericii catolice. Pretutindeni oameni care să ție registru de tot sufletul românesc. Cel slab trebuie încurajat și lăudat pentru ca să devină bun; trezită deșertăciunea lui, decorat la nevoie, trezite mii de speranțe în el, în caz de extremă nevoie ajutat chiar. Să se simtă că Societatea Matei Basarab reprezintă o putere enormă."

Concomitent, în *Timpul*, legând numele domnitorului valah de o expresie din Scrisoarea III, el scria: "Nu zicem ca sub cerul acestei țări să nu trăiască și să nu înflorească oricâți oameni de altă origine. Dar ceea ce credem, întemeiați pe vorbele bătrânului Matei Basarab, e că țara este, în linia întâi, elementul național, și că e scris în cartea veacurilor ca acest element să determine soarta și caracterul acestui stat". Matei Basarab și Tudor Vladimirescu sunt, pentru Eminescu, cei doi "stâlpi" care punctează istoric "mlaștina fanariotă": a-i fi numit, pe oricare dintre aceștia doi, era firesc de vreme ce el se considera continuatorul legitim al lor.³²³

³²³ Nicolae Georgescu, *A doua viață a lui Mihai Eminescu*, Ed. Europa Nova, București, 1994.

MIHAI EMINESCU – UN APĂRĂTOR AL CREȘTINISMULUI ORTODOX ȘI AL INTERESELOR NEAMULUI ROMÂNESC

*Eminescu a fost numit frecvent «poetul nepereche», «cel mai mare poet», «personalitatea completă a culturii românești» etc. Dacă adăugăm la zecile de epitete pe care le rostește la oră un profesor și interminabilele comentarii pe care bietul elev trebuie să le înghită cu toptanul fără prea multe întrebări, avem o imagine a modului defectuos în care va fi perceput Eminescu de copii. Nici un profesor nu mi-a argumentat vreodată de ce Eminescu este un poet atât de mare. Nici unul nu mi-a spus că jurnalistul Eminescu era cel puțin la fel de profund ca poetul Eminescu. Poate nici ei nu știau aceste lucruri. **Dar cei care fac manualele de așa natură știu exact care este adevărul și acționează în consecință.** Dar membrii Academiei Române știu și mai bine ce înseamnă să scoți tone de cărți despre poezia lui Eminescu, evitând pe cât se poate de dibaci texte la fel de importante în care se pune degetul pe rana societății românești și se dau soluții de vindecare. Modul defectuos sau intenționat defectuos în care se predă Eminescu echivalează cu un atentat asupra culturii și istoriei românești. Atentat, care este tot mai minuțios elaborat în laboratoare obscure (oculte) și a cărui față o întrezărim în manualele alternative pe care le cunoaștem cu toții. Nu vorbim aici despre prezentarea lui Eminescu numai în școala primară, gimnaziu sau liceu, ci și în universități. Otrava împrăștiată ajunge cu mare ușurință în toate revistele literare și culturale. Marii oameni de cultură cad în capcana acestor denigrări mârșave. Eminescu trebuie prezentat copiilor în cu totul alt mod. **Nu de poetul genial are atâta nevoie copilul cât mai ales de luptătorul neostenit pentru neam și țară.** M-aș bucura ca în loc de recitări papagalicești ale poeziilor lui Eminescu, lumea să reproducă tot mai mult textele sale politice, să ia aminte la lupta și la jertfa sa. ³²⁴*

*

*A fost o vreme - și mă refer la perioada dictaturii comuniste – când unii comentatori au încercat să facă din Eminescu un aderent al „proletariatului” și de asemenea un susținător al „ateismului”. Era atunci citată mai ales poezia „Împărat și proletar”: „Religia – o frază de dânzii inventată (scil. Bogații, moșierii, capitaliștii) / Ca cu a ei putere să vă aplece-n jug / Căci de-ar lipsi din inimi speranța de răsplată / După ce-amar muncirăți mizeri viața toată, / Ați mai purta osânda ca vita de la plug?” În realitate, marele nostru poet a fost un creștin autentic, ceea ce rezultă din viața, ca și din opera sa. Poeziile, proza și publicistica sa sunt o mărturie în acest sens (inclusiv manuscrisele). [...] E drept că s-a aplecat mai mult asupra filosofiei, dar prin aceasta a ajuns și la teologie. [...] Manuscrisele lui Eminescu demonstrează interesul ce i l-au trezit vechile religii ale lumii, ca de pildă cele egiptene, apoi budismul, religiile greco-romane, ale vechilor geto-daci. Neîndoielnic însă, **creștinismul l-a atras cel mai mult.** [...] Considerațiile de până aici ne dezvăluie - este evident - un Eminescu despre care s-a vorbit mai puțin până acum. În orice caz, el a fost nu numai un geniu în ale literelor, ci putem spune, fără a greși, un adevărat savant, care și-a pus cunoștințele în slujba scrisului.*

Ce este adevărul? De două mii de ani aproape ni se predică să ne iubim, și noi ne sfâșiem. [...] «Vedem cele bune și le aprobăm, dar urmăm cele rele». [...] E în aceasta...mântuirea? Fi-va omenirea cultă, omenirea știutoare mai bună decât cea neștiutoare? După câte știm dintrecut și vedem azi, nu. [...] noi, conservatorii, avem în statul român rolul de a apăra tradițiile neamului nostru și, mai presus de toate, pe cele

³²⁴ Cezarina Bărzoi și Ionuț Băiaș, în art. De ce trebuia asasinat Eminescu?, Permanențe, Anul VIII, Nr.1/ianuarie 2005, p.10.

religioase. Și ne vom folosi în această apărare de toate mijloacele, în puterea cuvântului: de toate.³²⁵

*

Pentru noi, Românii, timp de două mii de ani, Biserica, maica spirituală a poporului nostru, cum a numit-o Mihai Eminescu ne-a fost călăuză în toate cele bune.

În vâltoarea trăirii libertății, a unei libertăți anarhice, îndeosebi de o bună parte a tinerilor noștri, suntem încredințați că Biserica, instituție sfântă - Trupul lui Hristos - va rămâne mai departe limanul nostru sufletesc. Această încredințare ne este dată de Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, când spune: „Nici porțile iadului nu vor birui Biserica Mea.” (Matei 16,18) Într-adevăr, cuvintele Mântuitorului s-au adevărit, dacă luăm aminte la persecuțiile din primele veacuri creștine, când Biserica a rămas neclintită iar numărul trăitorilor și mărturisitorilor credinței creștine a crescut. [...]

Patriotismul...nu este iubire a țărânei, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară. [...] *E mică țărișoara noastră, îi sunt strânte hotarele, greutățile vremurilor au știrbit-o; dar această țară mică și știrbită e țara noastră, e țara românească, e patria iubită a oricărui suflet românesc; într-însa găsim toate putințele dezvoltării, întocmai ca într-una oricât de întinsă. Athena era un petic de pământ și totuși numai din comorile ei și-a luat împărăția lui Alexandru podoabele măririi. S-o facem mare pe țărișoara noastră prin roadele muncii noastre și prin mărirea vredniciilor noastre.*³²⁶

*

„Toată mizeria noastră publică o îmbrăcăm în formele politice ale unei civilizații calpe (false), precipitarea (aruncarea) noastră spre fundul râului o numim progres, fierberea unor elemente necurate și lupta lor cu elementele ce-au mai rămas încă sănătoase în țară se numește politică. Acela ce cutează a se revolta față cu această stare de lucruri, acela care îndrăznește să arate că formele poleite învelesc un trup putred, că progresul nostru ne duce la pierzare, că elementele sănătoase trebuie să se conjure și să facă o luptă supremă pentru mântuirea acestei țări, este denunțat opiniei publice de către negustorii de principii liberale, umanitare ca barbar, ca antinațional, ca reacționar.” [...]

Eminescu constată decăderea vieții noastre publice și totodată micșorarea vitalității noastre ca neam. Pretutindeni triumfă fraza goală, pretutindeni statul e la discreția unei societăți de exploatare. În același timp, conservatorii sunt mereu acuzați de reacționarism. *Eminescu arată că acest cuvânt, rațiune, nu are nici un sens dacă e aplicat la conservatori, fiindcă aceștia nu voiesc stabilirea stărilor din trecut. Ar fi bine dacă s-ar putea face o reacțiune fiindcă aceasta ar însemna readucerea în țară a puterii pe care neamul nostru o avea în secolul al XIII-lea și al XIV-lea. Așa ceva nu-i cu putință, nu poate exista un partid capabil să îndeplinească așa ceva. O reacțiune în adevăratul sens al cuvântului nu-i cu putință în țară, și a crede în ea, înseamnă a te lăsa vrăjit de iluzii. Totuși, nu există patriotism fără dragoste de trecut.*³²⁷

³²⁵ Mitropolitul Nicolae Corneanu, în Prefață la vol. de antologie a lui Fabian Anton, *Mihai Eminescu. Ortodoxia*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003, pp.5-14.

³²⁶ Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Mihai Eminescu. Cuvinte de suflet*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2006, pp.3-28.

³²⁷ Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Fragmente din publicistica lui Mihai Eminescu*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2005, pp.28-36.

**FRAGMENTE DIN CARTEA
„DUBLA SACRIFICARE A LUI EMINESCU”
DE THEODOR CODREANU**

Eminescu n-a ajuns să marcheze politica românească, deși el este întemeietorul doctrinei naționale moderne. Dimpotrivă, opera lui a fost cu grijă separată de structurile de profunzime ale politicii naționale (chiar vizând și Marea Unire), opera lui publicistică fiind interzisă după al doilea război mondial, efectele prelungindu-se până azi. Nu e simptomatic că Eminescu are atâția dușmani înverșunați și după 1989? (și vom vedea mai departe, doar o parte dintre ei). În mod fățarnic se vorbește de ”statutul” de poet național. În realitate, de un secol încoace, Eminescu este înlăturat, sub o formă sau alta – cu excepția unor perioade, ca, de pildă, anii premergători Marii Uniri – de la plăsmuirea destinului nostru național. Iar anii bolii au directă legătură cu această interdicție a lui Eminescu și consacră o sacrificare ce datează din una dintre cele mai negre zile ale istoriei românești: 28 iunie 1883. N-am găsit echivalente pentru asemenea zi decât 26 iunie 1940, sau 23 august 1944, ziua arestării mareșalului Antonescu (sau 11 februarie 1866, ziua arestării domnitorului A. I. Cuza - n.a.)

Am temeieri să cred că așa-zisul ”cult Eminescu” este o diversiune ad hoc confecționată pentru a preveni și a face ineficace un veritabil cult Eminescu (așa cum ”naționalistii” de la Partidul România Mare, au împiedicat nașterea unui veritabil partid de dreapta naționalist - n.a.).

Prin numita diversiune, însă, se creează impresia (pe care naivii o iau ca atare) că eminescianismul este, dimpotrivă, un element nefast, inamicul public nr.1 al democrației și statului român. Nu întâmplător unul dintre mercenarii candidi ai curentului antieminescian asimila ”cultul pentru poet” cu acela al lui Ceaușescu (Gh. Grigurcu). Cum deșănțatul cult ceaușist (confecționat și întreținut de cei care se declară, azi, anticomuniști și anticeaușiști), ne-a dus la dezastru, prin echivalare, se sugerează că eșecul României se datorează atât comunismului, cât și ”naționalismului” eminescian (în fond, se ține seama de influența lui Eminescu, de pildă asupra legionarismului, condamnat de către unii, cunoscându-se faptul că acesta a preluat doctrina eminesciană - n.a.). În realitate, statul român n-a atins niciodată exigențele lui Eminescu, fiindcă nici nu și-a propus vreodată, deși marii gânditori au pledat statornic pentru asimilarea organică a eminescianismului ca temei al ființei noastre.³²⁸

*

Nici în școală nu există un veritabil cult Eminescu. Puțini profesori știu să-l facă accesibil pe scriitor. Dacă există elevi ”sătui” de Eminescu (după cum ne asigură, în ultima vreme, N. Manolescu), e fiindcă aceștia sunt deopotrivă ”sătui” (din varii pricini) și de I. Creangă, și de T. Arghezi, și de Hortensia Papadat-Bengescu etc. Când ți se propune ca ideal, în spirit pseudo-postmodernist, cultura de tip Coca-cola, e normal ca Eminescu și valorile clasice, în genere, să fie privite ca anacronisme. Nu Eminescu e vinovat dacă nu-i mai spune nimic lui Cristian Preda (analist politic), bunăoară, ci o anume inaptitudine culturală care amenință cu lichidarea ființei europene.

Altminteri, un poet basarabean pătruns de duhul curat al eminescianismului, Nicolae Dabija, contrazice, recent, profeția lui T. Maiorescu relativ la influența ce o va avea poetul în secolul al XX-lea. E adevărat, poetul a marcat pe marii gânditori și scriitori ai secolului, dar n-a devenit mit național fiindcă n-a modelat din temelii viața politică, socială și morală, grație

³²⁸ Theodor Codreanu, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, Ed. Serafim, Brașov, 1999, pp.15-18.

clivajului dintre "pătura superpusă" și națiunea profundă. În consecință, spune Nicolae Dabija într-un editorial, secolul al XX-lea a aparținut mai degrabă eroilor lui Caragiale decât lui Eminescu. [...]

De aceea, cu mâhnire o spun, **28 iunie 1883** este o cheie hermeneutică pentru istoria noastră modernă și ea marchează **înlăturarea lui Eminescu de la făurirea destinului românesc (ca de altfel și a marelui om politic Alexandru Ioan Cuza - n.a.)**. De atunci, orice mișcare politică ce și-l revendică, este marginalizată și descrisă în culori sumbre. [...] Tinând seamă că documente importante despre boala poetului au dispărut, la fel de misterios, de la Ober Döbling (conform cercetărilor lui Ion Grămadă), încât nici azi nu se cunoaște diagnosticul corect pus de medicii vienezi, e la fel de probabil că cineva a avut interesul ca documentele din anii "întunecați" să fie distruse, eventual păstrate cele ce țineau de literatură, care au și intrat la Biblioteca Academiei.³²⁹

*

Pentru a proba izbucnirea bolii și a legitima internarea la stabilimentul doctorului Șuțu pe data de 28 iunie 1883, trei fapte au fost interpretate ca decisive: incidentul cu doamna Slavici (care trimite un bilețel lui T. Maiorescu, anunțând că poetul a înnebunit), întâmplarea de la cafeneaua Capșa (al cărei martor a fost Grigore Ventura) și baia de la Mitrașewski, încheiată cu punerea lui Eminescu în cămașa de forță spre a fi internat. În evenimente sunt implicate mai multe persoane, dintre care trei par să joace un rol principal: **d-na Szöke (Slavici), T. Maiorescu și Grigore Ventura**. Eminescu se afla atunci pe culmea creației sale poetice și ziaristice. Se pare că el juca, în acel moment, un rol public mult mai important decât a lăsat să se înțeleagă istoria literară tradițională. Realizase performanțe unice nu numai ca poet, dar revoluționase și jurnalistică de idei politice și sociale, desăvârșind începuturile unor precursori precum Cezar Bolliac și D. Bolintineanu. Transformase Timpul dintr-o publicație modestă de partid într-un ziar de audiență națională și de înaltă clasă jurnalistică, fiind "șeful" unei echipe unice de ziariști, din care mai făceau parte I. L. Caragiale și Ioan Slavici.

S-a remarcat mai demult că **Eminescu nu făcea politica unui partid ci impusese un punct de vedere național, purtând amprenta excepționalei sale gândiri**. N. Georgescu a sesizat și un alt merit fundamental: poetul a pus capăt jurnalisticii de tip masonic, înconjurată de secrete și parole, modă care proliferase din perioada pașoptistă. Jurnalistică lui redă demnitatea proprietății cuvântului, cristalizând, totodată, o doctrină națională modernă, capabilă să oblađuiască aducerea României pe locul meritat în rândul marilor culturi și civilizații europene.³³⁰

*

Or, independența de gândire la Timpul, este știut, și-o asumase Eminescu, nicicum altcineva, fapt care avea să-l coste. Așadar, în context, se relevă și mai limpede paternitatea eminesciană, filogermanismul său fiind spiritual (după ce studiasc intens operele filosofice și cultura germană - n.a.), iar nu politic. Poetul dorea o alianță a țărilor latine. [...] Societățile Carpații, Matei Basarab și Balcanii, erau, în concepția sa, forme de contracarare a maladiei noastre seculare – cea mioritică a discordiei. [...] Articolul din 10/22 aprilie 1870 se încheia astfel: **"Românii au nenorocirea de a nu avea încredere în puterile lor proprii; noi nu ne-am convins încă cum că: puterea și mântuirea în noi este!"** Or, meteahna oamenilor noștri politici a fost dintotdeauna ignorarea puterilor proprii, făcându-și iluzii că alții ne vor îmbogăți și salva. [...]

Societatea Carpații ajunsese să numere peste 20 000 de membri, având drept țintă unirea politică și culturală a tuturor românilor cu cei din Ardeal, Banat, Bucovina și Basarabia.

³²⁹ Ibidem, pp.18-31.

³³⁰ Ibidem, pp.72-77.

Dominată de ardeleni, din această societate făceau parte mulți intelectuali de valoare. Societatea era pregătită chiar și pentru luptă armată (fiind supravegheată de serviciile secrete, îndeosebi cele habsburgice - n.a.). Imperiul habsburgic o simțea ca pe o amenințare foarte serioasă și a impus guvernului de la București desființarea ei, condiție stringentă a încheierii tratatului secret din 1883 (dintre Carol I și "rudele" sale - n.a.).

În numerele anterioare ale Timpului, el ia atitudine împotriva ofensivei catolice în România (motiv de revoltă pentru d-na Slavici, gazda lui fiind catolică)(având pregătit un articol/mai multe în care se declara împotriva proiectului înființării unei Mitropolii/episcopii catolice în Regatul României, și pe bună dreptate - n.a.), apără interesele noastre în "chestiunea Dunării", este necruțător cu partidul de guvernământ etc, dar faptul care atrage atenția în mod deosebit este intervenția în scandalul diplomatic, stârnit de discursul lui Petre Grădișteanu la Iași ca trimis al ziarului Timpul. N-a luat parte propriu-zis la festivități. A găsit de cuviință că Doina trebuie citită la Junimea, unde a fost adevărata sărbătoare a zilei. Antiteza dintre discursul și toastul lui Grădișteanu și Doina eminesciană este prăpastia dintre adevăratul patriotism și patriotarii fulgerați în Scrisoarea III. Alții luaseră inițiativa și plățiseră pentru ridicarea statuii, guvernării grăbindu-se să-și însușească fapta, patronând serbarea. [...] Aparent, discursul lui Grădișteanu venea împotriva negocierilor secrete. Însă rapida retractare a celor spuse pare să fi intrat deja în "scenariu", scopul vizat fiind altul. Mașinațiunile poartă amprenta masoneriei, ceea ce lui Eminescu nu i-a scăpat.³³¹

*

Eminescu observă că după 1870 francmasoneria a proliferat enorm, îngroșând rândurile "păturii superpuse", punând, adică, în prim plan, interesele personale și de grup, ca și ale unor puteri străine în țara noastră. Așa s-a născut **patriotismul de paradă**, la antipodul celui manifestat de un Tudor Vladimirescu sau un Nicolae Bălcescu. Pentru Eminescu, masonul C. A. Rosetti era "părintele demagogiei române", fiind numit și de V. Alecsandri "hidoasa pocitură". [...] O mare bătălie intermasonică s-a dat în jurul încheierii tratatului secret cu Puterile Centrale, un ascendent dobândind masonii germanofili asupra celor francofili. [...] În ultimele sale comentarii politice din Timpul sesizează din nou metoda masonică a loviturilor secrete, dar nu pare preocupat de urmările asupra-i ale acestor ultime mașinațiuni. [...] Poetul își aduce aminte că, pe la 1867, Petre Grădișteanu redacta o foaie umoristică – Scrânciobul, în care a ridiculizat, pur și simplu, ideea unirii tuturor românilor. [...] Pe bună dreptate se întreba Eminescu, cum de s-a transformat Grădișteanu, brusc, în apologetul unirii? [...] Nu era greu de prevăzut că Viena va protesta și că pentru a-i da satisfacție scuzele n-ar fi fost suficiente. Era, de fapt, un bun prilej pentru desființarea Societății Carpații și de "aruncare peste bord" a indezirabililor. Eminescu se găsea în capul listei. (în acord cu ceea ce politician român, aflat în străinătate, transmitea în țară cam așa: „**Și mai închideți-i gura lui Eminescu!**”)

Poetul nu cruță nici Biserica Ortodoxă Română pentru moliciunea ei tradițională. Eminescu a scos-o atunci din expectativă. Episcopul Melchisedec Ștefănescu, patriot și istoric erudit, prețuit de poet, a fost însărcinat cu întocmirea unui raport privind propaganda catolică în România. Melchisedec a încredințat lui Eminescu publicarea raportului în Timpul (iar alții, desigur, să fi aflat de intenția de publicare a acestui material "exploziv" - n.a.). Prima parte, cu o prezentare redacțională a lui Eminescu (neinclusă, din păcate, în ediția academică și vom vedea de ce!), a apărut, coincidență (!), în chiar ziua de 28 iunie 1883 (devansând poate ziua stabilită sau grăbind acțiunea autorităților, ca și în cazul...arestării Mareșalului Antonescu! - n.a.). Eminescu preciza și de astă dată că "**îndărătul înființării episcopiei catolice este mâna politicii orientale a Austriei**", a Habsburgilor "care au făcut și fac propagandă catolică; o fac din Bosnia și o fac din București." (potrivit politicii de deznaționalizare, care le servea

³³¹ Ibidem, pp.79-88.

interesele de dominație și expansiune - n.a.) Cele ce spunea Eminescu nu puteau lăsa nepăsători pe cei ce negociau în secret cu Casa de Austria și nu au lăsat-o indiferentă nici pe doamna Slavici (care era o înfocată catolică și s-a pus la dispoziția masoneriei, trecând peste prietenia dintre Eminescu și Slavici... - n.a.).³³²

*

Eminescu a primit crucificarea în "cămășoiul de forță" la 28 iunie 1883, după ce împlinise vârsta de 33 de ani. Simplă coincidență, simplă întâmplare, ca tot destinul. **Ceea ce n-am înțeles noi, românii, e că poetul a primit crucificare pentru întreg poporul român, căruia a vrut să-i atragă atenția că e în mare primejdie de a se depărta de menirea sa care e o menire creștină.** Poate că toate au legătură cu următorul semnal de alarmă pe care l-a tras poetul în multe rânduri: "Ireligiozitatea, abstracție făcând de dogme, se întinde într-un mod înspăimântător în secolul nostru." Din clipa în care s-a hotărât să se dăruiască adevărului (lui Hristos, pe deplin - n.a.), el și-a asumat și condiția martirului, pe care-l așază alături de înțelept și erou: **Ș-așa-s de mulți / Ce mint cu gândul, vorba, fapta, ba / Se mint pe sine însuși chiar, încât / În mine s-a stârnit mândria cruntă / De-a spune adevărul – dacă chiar / Prin el lumea s-aprinde.** [...] Așadar, în iunie 1883 Eminescu era "stricat cu toată lumea", cum o spune însuși: cu liberalii, cu masonii, cu conservatorii, cu guvernul, cu casa regală, cu imperiile vecine și cu sine însuși (în ultimul caz, luptând cu sine însuși și cu orice patimă omenească - n.a.). Se putea o situație mai ingrată? [...]

Caragiale a plâns în ziua când a prânzit la Maiorescu, puțin înainte ca poetul să fie îmbrăcat în "cămășoiul de forță" al morții (civile), neștiind atunci de grozăvia planului maioreșcian. Între timp, însă, răsuflaseră niște adevăruri. Și a mai ținut să spună: "Acest Eminescu a suferit de multe, a suferit și de foame. Da, dar **nu s-a încovoiat niciodată** (cum avea să spună mai târziu, un erou al rezistenței anticomuniste, d-l Ion Gavrilă-Ogoranu, prin ciclul de volume intitulat: „Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc.” - n.a.); era un om dintr-o bucată și nu dintr-una care se găsește pe toate cărările." (În Nirvana) Ce spune, în definitiv, Caragiale? Că dacă el, sau Slavici, sau mai ales Maiorescu se încovoiaseră uneori sau mai des, Eminescu (prin caracterul și intransigența sa - n.a.) nu o făcuse niciodată. El adunase în sine condiția triplă a martirului, eroului și înțeleptului: **"Martirul, eroul și înțeleptul sunt numai trei forme ale unei și aceleiași substanțe: adevărul.** [...] **În sfârșit, adevărul e stăpânul nostru, nu noi stăpânii adevărului.**"³³³

*

Iată, reala reacție la Timpul se produce imediat prin graba suspectă de a-l înlocui pe Eminescu din redacție, fapt anunțat pe 2 iulie, "când direcțiunea politică și redacțiunea o luă Mihai Paleologu (strămoș al cunoscutului eseist mason Al. Paleologu - n.a.). Este limpede că abia s-a așteptat "îmbolnăvirea" incomodului pentru ca patronii să se descotorosească de el. Și pentru a-l scoate definitiv din viața civilă nu vor ezita (mai târziu, când Eminescu încerca să se întoarcă la profesia lui de credință - n.a.) să desființeze ziarul. [...] Insist asupra faptului că **primul care a înțeles viclenia publicității în jurul bolii sale, a fost poetul.** Din acest punct de vedere, el a purtat un adevărat război cu prietenii, cu adversarii. [...] Ea a mers până la gesturi disperate ca spargerea vitrinei, la Iași, cu călcarea în picioare a volumului editat de Maiorescu. Asemenea ieșiri i-au adus încarcerarea la Mănăstirea Neamțului. [...] Să mai amintesc că **Eminescu a încercat în repetate rânduri să reintre în posesia lăzii cu manuscrise și cărți, aflată la Maiorescu.** Era dreptul său elementar; dar criticul se considera stăpân și peste averea spirituală a poetului. Lipsit de aceasta, Eminescu trebuia s-o ia de la zero, căci memoria nu-i suficientă spre a-ți revizui opera. Lada însemna pentru poet viața, mai mult decât pierderea

³³² Ibidem, pp.88-99.

³³³ Ibidem, pp.99-150.

postului de la Timpul. Ingrată postură și-a asumat atunci Maiorescu, în pofida argumentului că a salvat manuscrisele de cine știe ce avataruri, până la cedarea lor către Biblioteca Academiei (după mulți ani și după presiuni ale opiniei publice! - n.a.)³³⁴

*

În articole, Matei Basarab (alături de Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul ș.a.) este **simbolul arheului românilor**. Eminescu se simte continuator (întrupare "metempsihotică") și solidar cu toți acești iluștri apărători ai ființei naționale. [...] Gazetarul luptător este ipostază de mare voievod, care și-a ales drept armă scrisul, căci vremurile moderne sunt potrivite pentru astfel de arme. **Iar dacă politica românească n-a evoluat, în ultimă instanță, pe toboganul intereselor transnaționale, se datorează și extraordinarei verve publicistice a culturii critice eminesciene, în ciuda sentimentului zădărniceii ce se degajă din mărturiile ultimilor ani.** I. C. Brătianu va urma, după proclamarea regatului (fapt cu care Eminescu a fost, în cele din urmă, de acord - n.a.), marile linii naționale ale gândirii poetului, deși gazetarul a fost sacrificat. **În vreme ce Carol I era regele politic al românilor (adus și sprijinit de unii masoni - n.a.), Eminescu era (este și va rămâne, cu voia noastră și a lui Dumnezeu - n.a.) regele spiritului național. [...]**

Nu puteau încăpea doi regi într-o singură țară. În mod fatal, unul dintre ei trebuia eliminat. Iar eliminatul a fost Eminescu. El și-a asumat sacrificiul, așa cum au făcut-o dintotdeauna cei mai buni, ca la strămoșii daci. Pentru compensație, el a fost proclamat doar regele poeziei, poetul național. Acesta e sensul ontologic al creării mitului Eminescu de către T. Maiorescu, cel care a contribuit (decisiv - n.a.) la "aruncarea peste bord" a ziaristului, care l-a numit "cea mai înaltă încorporare a inteligenței române". [...] "Pentru că fiind moștenitorul lui Matei Basarab regele se temea să nu-i iau moștenirea." (sunt însăși cuvintele lui Eminescu, la procesul său de punere sub interdicție, prin care încearcă să spună adevărul până la capăt; că regele Carol I se simțea umilit și se temea că își va pierde popularitatea - n.a.) Sunt cuvinte care exprimă exact cauza morții civile a lui Eminescu. Existând în manuscrisele poetului și un plan de abdicare a regelui, adevărul spuselor devine și mai grăitor (adăugând și incidentul de la Capșa, în care Eminescu tunase și fulgerase la adresa regelui - n.a.). **La nivel arheal, Eminescu iar nu Carol era moștenitorul lui Matei Basarab.**³³⁵

*

Un om al bisericii, vestitul canonic Alexandru Grama, a tipărit în 1891 cea dintâi carte despre Eminescu. Desigur, contestarea lui Eminescu – poetul și gânditorul politic – a început încă din timpul vieții, nedepășind firescul dintr-o viață culturală obișnuită. Paradoxal, Grama îl acuză pe Eminescu în numele creștinismului, al patriotismului și al moralei, pietre de temelie a eminescianismului. [...] Am pomenit, în prefață, că un poet de talia lui Mircea Cărtărescu își asuma mândria de a fi co-participant la începutul demitizării lui Eminescu. [...] Ce zicea Grama în 1891? El sintetiza majoritatea relelor care au motivat, în adâncuri, moartea civilă și cea fizică. Le voi sistematiza, deoarece trasează modelul tuturor denigrărilor de peste un secol:

- 1) *Eminescu n-a fost un geniu autentic, ci unul fals, creat prin "mitizare"; Grama face un soi de teorie a geniului: "genii adevărați" (Voltaire, Goethe, Cervantes, Shakespeare) și "genii falși" (Eminescu). Ba, ajunge să afirme că n-a fost "nice geniu";*
- 2) *Eminescu a fost, pur și simplu, un om comun care a înnebunit la 35 de ani (apreciere după ureche). Adevăratul Eminescu e cel din ultimii ani, care ilustrează "întunecimea minții";*

³³⁴ Ibidem, pp.148-159.

³³⁵ Ibidem, pp.163-164.

- 3) *A fost lipsit de capacitate intelectuală, încât, în Germania (Grama nu știa și de Viena), a rătăcit "câtva timp", întorcându-se în țară cum s-a dus, "fiindcă îi lipsea pregătirea gimnazială (adică bacalaureatul - n.a.);*
- 4) *A început să fie adulat ca poet din pricină că s-a conformat "gustului lingvistic" al "noii direcții" de la Convorbiri literare, care imita servil literatura germană;*
- 5) *Eminescu nu corespundea interesului național, "se ferea de a manifesta în poeziile sale merite ale "direcției noi", dar aceasta a comis o greșeală de neiertat, a introdus "cultul nemeritat și periculos al lui Eminescu ("Dilematicii" anului 1998 preiau oroarea de cultul Eminescu în termeni similari!) [...];*
- 6) *Cultul postum al lui Eminescu i se pare de-a dreptul scandalizant, ca și dilematicilor (celor de la „Dilema” - n.a.). Grama protestează împotriva bustului care i s-a ridicat la Ateneu, precum contemporanii noștri împotriva statuii lui Gh. Anghel: "Aceasta este a treia situațiune comică în suirea lui Eminescu pe scara geniiilor";*
- 7) *"Ci adevărul e că Eminescu n-a fost nice geniu, și nice barem poet. Ci o ceată de oameni din alte motive a sedus publicul nostru cu cultul lui Eminescu într-un mod care nu se va putea nicidecum scuza." Ce a fost? Cu siguranță, "o nulitate literară", în jurul căreia s-a stârnit o idolatrie: "De la 1883 încoace, cultul lui Eminescu își serbează prin publicul nostru toate orgiile sale." (Uluitor, dar așa credea, în ultimii ani, până și Petru Creția!) Eminescu nu merită nici "numele de poet mediocru". (Exact ca dilematicii, care-l văd sub nivelul poezilor din Epigonii). [...]*
- 8) *În poezie, nu e "absolut nimic alta decât simțul sexual sub formă de amor și un urât sub forma pesimismului lui Schopenhauer";*
- 9) *Ideea lui N. Manolescu și a altora că tinerii sunt torturați în școală cu Eminescu a fost emisă întâia oară de Grama. [...] Modelul Eminescu trebuie extirpat urgent din fața tinerelor generații. [...] Nu propunea Eugen Negrici instituirea unei tăceri de cel puțin zece ani în jurul lui Eminescu?*
- 10) *Maiorescu ar fi făcut mult mai bine României dacă lăsa nepublicate în volum poeziile lui Eminescu. [...] De aceea, dilematicii și comilitonii lor încearcă acum din nou, poate cu mai mulți sorți de izbândă, să ne scape de rușinea națională numită Eminescu.*³³⁶

*

Este exemplul lui Moses Gaster, care nu s-a dovedit la înălțimea prieteniei lui Eminescu. Ce porniri obscure l-au îndemnat pe Gaster, în 1910, să strecoare, în Encyclopedia Britannica, informații falsificatoare despre fostul său prieten? Să fi fost mai puternică atmosfera de ostilitate creată de congenerii săi decât prietenia? Posibil. [...] Ei bine, Gaster n-a găsit altceva mai bun decât a informa publicul englez că Eminescu este pseudonimul unui poet "de origine turco-tătară". Așadar, avea România un poet important, dar acesta nici măcar nu era român! [...] Necazul mare este acela că neadevărurile de acest gen rămân înscrise în paginile unor lucrări considerate de atâția, și justificat întru totul, drept izvoare istorice, cu netăgăduite virtuți documentare. [...] Aici vine poetul nostru, cu o îndrăzneală miraculoasă, "riscând" enorm. Este limpede că, reducând adevărul în poezie, Eminescu se abătea de la estetica maioreșciană, pentru care adevărul e obiectul exclusiv al științei. [...] Adevărul precede cuvântul. De aceea, cuvântul e marele chin al poetului, chin pe care estetica tradițională nu și l-a pus niciodată (apropiați ai săi mărturisesc că lucra excesiv de mult uneori, până termina ce și-a propus - n.a.). [...]

Nu se considera Eminescu "poet de ocazie"? [...] Într-adevăr, ca și Rimbaud, Eminescu se știa nu numai poet, ci și "savant" (în sensul de cercetător atent - n.a.). Într-o

³³⁶ Ibidem, pp.165-168.

scrisoare, mărturisește Veronicăi Micle că preocuparea lui de căpetenie este "științifică și literară". Slavici, la rândul-i, probează că atunci când Eminescu era acaparată de o problemă științifică (de economie politică, domeniu în care excela, ori de istorie etc. - n.a.) nu se lăsa până nu cerceta lucrurile până la deplină limpezire. Noica a văzut că Eminescu face parte din categoria rară a artiștilor-savanți, comparându-i manuscrisele cu cele ale lui Leonardo da Vinci și cu caietele lui Paul Valéry. **Câți dintre critici au înțeles cu adevărat această incomparabilă sete de cunoaștere a poetului român? Foarte puțini. Este binecunoscută suficiența de sine a criticului estetizant în literatura noastră.** Cei mai mulți privesc cu suspiciune și iau în derâdere pe literații și pe oamenii de știință care nu despart poetul de cugetătorul politic și științific. [...] Astronomul Charles Nordmann dădea exemplul florii, cu momentele succesive ale evoluției sale, întrebându-se: există oameni care să cuprindă dintr-o privire întregul? Eminescu era conștient de această dificultate extraordinară și atribuia lui Dumnezeu capacitatea de a cuprinde simultan "roata universului" (trecutul, prezentul și viitorul omului - n.a.) Omul prinde lucrurile numai "bucată cu bucată", în succesiune. [...]

Einstein a distrus credința în obiectivitate a vechiului scientism întemeiat pe mecanica lui Newton și pe apriorismul lui Kant. Einstein a lucrat toată viața la găsirea "ecuației universului". Și ca semn că înaintașul său din România trăia într-o lume similară, vom descoperi că Eminescu era bântuit de aceeași dorință de a stăpâni o "teorie a ecuațiunii universale", leitmotiv al însemnărilor din manuscrise. Nici unul nu a găsit-o în termeni matematici (deși urmașii lui Einstein fac astăzi progrese în Grand Unification Theory). În schimb, Eminescu a cucerit-o în limbajul poeziei, se pare singurul domeniu în care Dumnezeu permite apropierea de Sine, alături de credință. [...] Legenda spune că Einstein ar fi găsit "formula universului" și că, înspăimântat de ceea ce se poate face cu ea (v. misteriosul experiment Philadelphia), a distrus-o. Poate că în nopțile lui de singurătate ultimă Eminescu însuși a întrezărit-o. De aceea, Domnul l-a pedepsit, întunecându-i gândul. [...] Am atras atenția, în altă parte, asupra izbitorii asemănări (în ceea ce privește concepția asupra timpului și spațiului) dintre intervalul einsteinian și ghemul eminescian.³³⁷

*

Arta poetică eminesciană deschide un drum atât de îndrăzneț și de complex (mai ales sub raport filosofic - n.a.), încât i-a găsit nepregătiți pe criticii literari, fiindcă marii scriitori români de la dânsul s-au revendicat, de la Bacovia, Blaga și Arghezi, până la Nichita Stănescu și Cezar Ivănescu. De aici începe paradoxul eminescian. Era normal ca o viziune ontologică dublată de una cosmologică, atât de cutezătoare, să apară cu un ceas mai devreme decât în știință. Din nefericire, s-a întâmplat asta în cultura unui popor marginalizat și care mai suferă și de un viclean complex al întârzierii, asociat cu obsesia "sincronizării" cu alții. Iată izvoarele dramei: în timp ce Eminescu a fecundat toată marea cultură românească modernă (și în câteva cazuri alte culturi – exemplul cel mai fericit fiind influența exercitată asupra marelui poet simbolist slovac Ivan Krasko), **critica autohtonă a creat mitul "romantismului întârziat"**. Să ne mai mirăm de dezinteresul Europei față de Eminescu?

Am demonstrat în Eminescu – Dialectica stilului că două evenimente artistice excepționale au revoluționat, în acest sens, literatura europeană, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea – polifonismul romanelor lui Dostoievski și armonia eminesciană. De aceea, **pentru Eminescu abia astăzi bate ceasul consacării universale, în pofida vocilor demolatoare**. Acest ceas nu mai trebuie ratat din pricina obtuzității unora dintre români. [...] De altfel, "galaxia Grama" s-a născut ca reacție antieminescologică, primul eminescolog "primejdios" fiind T. Maiorescu. În el bate tare părintele Grama. Blăjeanul îi reproșa lui Maiorescu două chestiuni: 1) că a avut nefericita idee de a-l edita pe Eminescu (generând, altfel spus, ramura de temelie a

³³⁷ Ibidem, pp.207-226.

eminescologiei – editologia); 2) că, recunoscând în poet pe "cea mai înaltă încorporare a inteligenței române", a impus "artificial" mitul Eminescu. Aceste idei-forță ale lui Grama sunt reluate de ultimii săi discipoli. [...] Acum, după ce Eminescu a fost editat integral, s-a trecut la culpabilizarea eminescologiei [...] "Corectă" e logica lui Cristian Preda: de vreme ce Eminescu este o nulitate absolută, cu milă trebuie privită și știința despre nimic – eminescologia.

*Ce mai rămâne din Eminescu? Mia de lei cu chipul poetului, bancnotă devalorizată, pe care Cezar Paul-Bădescu, responsabilul de număr 265 al Dilemei, a luat-o drept simbol pentru a arăta ce este cu adevărat Eminescu!*³³⁸

³³⁸ Ibidem, pp.224-252.

EMINESCU – EROUL CULTURII MODERNE ROMÂNEȘTI, CARE A TRĂIT ÎN FREAMĂTUL VIETII NAȚIONALE

Se constată că, cel mai adesea, în teritoriile românești, minoritarii (în special evreii, în marea lor majoritate!) au venit cu mentalitate de stăpâni, ca agenți ai țării lor de nucleu, refuzând armonizarea cu legile locului (în ultimele veacuri - n.a.). S-a vorbit mult de xenofobia sau de antisemitismul românilor, dar arareori s-a încercat să se explice de ce mintea cea mai luminată a poporului român, M. Eminescu, s-a văzut în tragica postură de a scrie acea teribilă poem intitulată Doină, în care se spune: «Cine-au îndrăgît străinii, / Mânca-i-ar inima câinii, / Mânca-i-ar casa pustia, / Și neamul nemernicia!» Eminescu rezuma un întreg travaliu istoric de comuniune strâmbă dintre majoritari și minoritari, în condițiile în care ultimii aveau o altă menire decât în civilizațiile de nucleu din Occident, unde, dimpotrivă, mai degrabă minoritarii au avut de suferit. Până și evreii și găgăuzii (care nu aveau țări de nucleu) au fost utilizați de țări (apoi de comuniști) spre a-i disloca și a-i rusifica pe moldoveni, în Basarabia. [...] **Eminescu a fost cel dintâi care a înțeles soarta istorică a Basarabiei ca pe o cheie a destinului românesc însuși. [...] Dându-l pe Eminescu, moldovenii au produs marea sinteză a geniului național, chintesenta românismului. O asemenea sinteză, dar politică, a fost la vremea lui, Ștefan cel Mare. [...] Încât «moldovenismul» uzurpat de doctrinarii panslaviști se opune decisiv și radical celor două plăci turnante ale românismului – Ștefan cel Mare și Mihai Eminescu.**

339

*

Eminescu este conștiința arheică a neamului românesc, explicând Golgota basarabeană (dar nu numai) și proiectând-o ca destin și sarcină pentru generațiile viitoare; în urmă-i s-au ridicat alte conștiințe remarcabile. [...] **El a avut uriașa dorință să deschidă ochii «păturii superpuse» asupra tendințelor ei rapace antinaționale în numele unui demagogic «patriotism». Adică a vrut să vindece clasa politică de «complexul sfâșierii». Pentru asta, el a sacrificat creația propriu-zisă și s-a angajat într-o teribilă luptă cu politicianismul. Întreaga tragedie a existenței lui Eminescu de aici a pornit, de la publicistică.** [...] Nimeni n-a dorit mai mult ca Eminescu «un mare viitor» țării sale. Numai că o «Americă dunăreană», poetul o știa bine, echivala cu înstăpânirea definitivă a străinilor în țară. Ce-ar fi ajuns România ca «Americă dunăreană» ne-o arată astăzi Basarabia, colonizată masiv de străini și deznaționalizată până la limită. România nu putea fi o creație hibrid ca America, rezultat al unor împrejurări istorice specifice și al unor relativ recente valuri de colonizare. Specificul civilizațiilor europene este altul, fiecare cu geniul său inconfundabil într-o admirabilă diversitate în unitatea europeană. De aceea, o Românie fără a avea ca reazem poporul român este un nonsens (cu atât mai mult, cu cât în România minoritățile n-au fost oprimate, dimpotrivă, tendința a fost inversă!)³⁴⁰

*

Maiorescu reușește să dea lovitura de grație lui Eminescu la sfârșitul anului 1883 (la câteva luni după internarea lui - n.a.), când publică un volum de 64 de poezii eminesciene (fără a avea acordul autorului, motiv de revoltă și de furie mai târziu - n.a.). Abilitatea sa a fost extremă, aceste poezii erau menite să distrugă imaginea unui Eminescu naționalist, adversar de temut al liberalilor, teoretician al problemelor societății românești. Astfel, Maiorescu reușește să scindeze opera eminesciană, limitând-o la poezie. Din acel moment și până în zilele noastre,

³³⁹ Theodor Codreanu, *Basarabia sau drama sfâșierii*, Ed. Pax Aura Mundi, Galați, 2004, pp.70-112.

³⁴⁰ Ibidem, pp.19-153.

*Eminescu este cunoscut de toată lumea drept «marele poet», «poetul național al României», ștergându-se aproape complet opera sa ziaristico-politică (păstrată de altfel, de Maiorescu în secret), operă cu mult mai valoroasă și mai bogată decât opera sa poetică. Una din primele persoane care a sesizat lovitură de maestru a lui Maiorescu a fost Ibrăileanu. [...] Volumul de poezii are un succes teribil (poate și datorită publicității și prestigiului lui Maiorescu), multe versuri devin suport pentru romane ieftine, cântate în cafenele și saloane, pierzându-și profunzimea.*³⁴¹

*

*Eminescu - care, în tinerețe, sub influența lui Kant și a lui Victor Hugo, îmbrățișează cu multă ardoare proiectul unui tribunal al continentului (european) întru asigurarea păcii – înțelege pe deplin adevărul că omul aparține întregii omeniri numei prin intermediul colectivității în mijlocul căreia trăiește. El nu este, firește, în epocă, singurul care preconizează că ideea umanității nu poate fi opusă dreptului națiunilor (n-avem decât să ne gândim la Xenopol sau Hasdeu), dar intervențiile sale se remarcă printr-o anume netezire a formulărilor. «Individul care are într-adevăr dorința de a lucra pentru societate nu poate lucra pentru o omenire care nu există decât în părțile ei concrete - în naționalități» (ca atare, Eminescu se declara împotriva structurilor supranaționale și masonice - n.a.).*³⁴²

*

*Necesitatea comerțului? O recunoaște și Eminescu, la modul general. Doar îi conspectase pe economiștii englezi. [...] Cu toate acestea, în articolele sale, poetul nu obosește să scrie că, «la urma urmelor», tot negoțul nu e decât «un soi de samsarlic între consumator și producător, un fel de manipulare care scumpește articolele». Influența teoriilor fiziocratice care considerau clasa comercianților drept o «clasă sterilă» (apud G. Călinescu)? De fapt, Eminescu are în vedere specula, ceea ce el numește «samsarlic». [...] Cu alt prilej, Eminescu ține să spună că n-ar avea nimic împotriva dacă totul s-ar face prin «muncă reală și cinstită în comerț și industrie», dar nu prin operațiile «care nu produc valori, prin samsarlicuri, prin traficuri, prin operații îndoielnice, prin așa-numitele operații de bani ce ei fac exploatând împrejurările, starea de strâmtorare sau mizerie sau prostia tuturor» (cum ar fi creditele cu dobânzi mari, „jocul la bursă” sau alte „inginerii financiare” etc, toate fără muncă cinstită și productivă - n.a.). [...] Ceea ce îl îngrijorează cel mai mult sunt efectele de ordin etic, o astfel de activitate financiară (mai ales cămătăria) influențând negativ caracterul oamenilor.*³⁴³

*

Cum spune un vechi proverb românesc, transcris de Iordache și de Eminescu însuși, „Dracul nu face biserici”; el face cârciumi. [...] Cârciumii evreiești (locaș al Diavolului) i se opune Biserica creștină (locaș al Domnului) [...] Într-un articol din 1879, scriind despre fenomenul de „cârciumărie evreiască” (văzut ca un „adevărat scandal”, ca o „cangrană a societății”), Eminescu deplânge faptul că duminica țaranul român preferă cârciuma (spațiu de „prostituție sufletească”), în locul bisericii (spațiu de înălțare sufletească). „Cârciumile (evreiești) sunt locale de îndobitocire și de prostituție sufletească și libertatea de a le ținea deschise duminica și sărbătorile face ca biserica să fie pustie în zile mari și cârciuma plină.” [...] „Ei (evreii) au înveninat și exploatat viciul beției în sate, au amestecat băuturile cu materii otrăvite, au înveninat astfel fizicește, au corupt moralicește populațiunile noastre.” [...] „Deprinși a se organiza repede și lesne, ca orice popor vechi, ținut la un loc prin

³⁴¹ Ibidem, pp.10-11.

³⁴² Alexandru Oprea, *În căutarea lui Eminescu gazetarul*, Ed. Minerva, București, 1983, p.330.

³⁴³ Ibidem, pp.131-133.

solidaritate de rasă, de interese și de religie, ei (evreii) dau în sinagogă ordine de zi pentru concurarea și ruinarea negoțului creștin...’’(aprecieri care ne fac să credem că Eminescu era la curent cu conținutul sau caracterul scrierilor talmudice! - n.a.)³⁴⁴

*

*Eminescu nu a nutrit, fundamental vorbind, niciodată simțăminte și idei xenofobe gratuite, în speță, antisemite, ci doar s-a pronunțat împotriva acelor etnii străine care puneau în pericol ființa națională a neamului românesc, mai cu seamă prin acțiunea parazită asupra organismului etnic autohton. Așadar, încă o dată, **reacțiile lui Eminescu sunt de apărare, iar nu agresive.** De altfel, Eminescu însuși și-a explicat, în acest sens, poziția în articolul *Evreii și conferința*, publicat la 9 ianuarie 1877: „Cine știe cât de departe suntem de-a urî pe evrei – și aceasta o poate pricepe orice om cu privirea clară – acela va vedea că în toate măsurile noastre restrictive numai dreapta judecată și instinctul de conservare au jucat singure rolul principal.” Și, spre a avea o imagine și mai clară asupra datelor acestei „cestiuni”, se impune să reiterăm o idee afirmată de Eminescu în studiul *Influența austriacă asupra românilor din principate și anume că dintre toate instrumentele de penetrare în ființa altor state și popoare, pentru a le domina cu ușurință, politica austriacă miza cel mai mult, în epoca modernă, pe comerciantul evreu, datorită caracterului său funciar internaționalist (deci, prin definiție, ostil oricărei idei naționale).* [...]*

*Titu Maiorescu în Însemnările zilnice amintește, undeva, într-o formă voalată, că, în tinerețile sale, ar fi fost francmason, dar în toate celelalte lucrări, cu caracter public, continuă să susțină indiferentismul politic al „Junimei”. [...] În realitate, încă din 1865, Petru Mavrogheni și Iorgu Sutz, împreună cu Vasile Pogor și Titu Maiorescu puseseră bazele lojei „L’Etoile de Roumanie” (Steaua României). Un an mai târziu apare ziarul politic (sic!), literar și comercial: Constituțiunea, în al cărui comitet de redacție intrau aproape toți membrii inițiați ai lojei, bineînțeles și Titu Maiorescu (ziarul își va modifica titulatura, în 1867, numindu-se *Gazeta de Iassi*). Este evident caracterul opozant al „Stelei României” față de orientarea naționalistă a grupului condus de Simion Bărnuțiu, în programul ei figurând la loc de cinste toleranța politică și religioasă. [...] în lupta lor din acei ani pentru câștigarea de drepturi politice și civile, comunitățile izraelite au căutat să se folosească de organizația Francmasoneriei. [...]*

Pentru Eminescu problema care-i stă lui mai mult la inimă se reduce la dreptul de cumpărare a proprietăților rurale. [...] Este vorba, în ultimă instanță, de ceea ce semnala și consulul francez (Platner) când arăta că bancherii evrei se lansează în operații cămătărești, folosind gajuri ipotecare și dacă legislația le-ar permite să stăpânească bunuri rurale „întregul pământ al Moldovei ar trece în puțini ani în mâinile lor”. [...] „Nici un neam de pe fața pământului nu are mai mult drept să ceară respectarea sa decât tocmai românul, pentru că nimene nu este mai tolerant decât dânsul.” (Eminescu)³⁴⁵

*

*Pentru a înțelege mai bine programul politic eminescian, bazat pe statul natural sau organic, în care **egoismul etnic poate fi strunit prin cultură**, trebuie să remarcăm umanismul eminescian, care este incompatibil cu xenofobia: „Acuza cea mare, pronunțată, altminteri, ar fi aceea de xenofobie, de lungă carieră în cazul Eminescu. Clișeul însă a blocat calea de*

³⁴⁴ Andrei Oișteanu, *Imaginea evreului în cultura română*, Ed. Humanitas, București, 2004, pp.178-440 (o lucrare controversată).

³⁴⁵ Nicolae Cărlan, *Mihai Eminescu în context bucovinean*, Grupul Editorial Mușatinii și Bucovina Viitoare, Suceava, 2000.

înțelegere a extraordinarului simț istoric al poetului, pe care N. Iorga i l-a recunoscut cel dintâi. [...] În definitiv, egoismul etnic este natural în tendința lui de a elimina etniile potrivnice. Nestrunit însă prin cultură, duce la barbarie. **Cultura începe cu depășirea egoismului de orice soi, Umanitatea e una singură în diversitatea (prismatică, zice Eminescu) a popoarelor și națiunilor.** „Unul e în toți, tot astfel precum una e în toate” constituie fondul ontologic al înaltului umanism eminescian. Ajunși însă la universal prin „monogramul” etnic ce și s-a dat. Din acest punct de vedere, „xenofobia” poetului e o poveste ticluită anume să abată atenția de la adevărul doctrinei sale.³⁴⁶

*

Cine persistă în acuzația de xenofobie, ori n-a priceput mecanismul edificiului teoretic și practic, ori are interesul expres să perpetueze o prejudecată întreținută cu abilitate de către cei ce se simțeau sau se simt vizați direct de poet. Poporul român (inclusiv intelectualii săi autentici) n-a simțit niciodată în celebra Doină un rușinos sentiment de xenofobie, ci o realitate tragică a istoriei naționale: **„De la Nistru pân’la Tisa / Tot românul plânsu-mi-s-a / Că nu mai poate străbate / De-atâta străinătate.”** etc. Este împotriva ontologiei arheității (eminesciene) să-ți urăști semenii, deci și pe străini. Pentru Eminescu, omenirea formează un singur corp, căci arheii popoarelor se-ntâlnesc întru Archaeus. Omenia mioritică a îngăduit primirea ospitalieră a multor prizonieri printre români. Numai că o parte dintre aceștia s-au transformat din prizonieri aiurea în prizonieri în România! Asta e toată povestea. Povestea iepurelui care a primit vulpea în casă și s-a văzut azvârlit pe ușă. Iepurele din poveste nu-i altul decât înrăitorul „xenofob” Eminescu. Și desigur, poporul român etichetat aidoma, în bloc. Ținta lui Eminescu n-a fost să stârnească porniri xenofobe, ci să contribuie la normalizarea raporturilor strâmbe dintre autohtoni și periferici, în sensul unei sănătoase direcții naționale, a cărei măsură să fie adevărul. **Naționalitatea în marginile adevărului. Sintagma este incompatibilă cu xenofobia.**³⁴⁷

*

Pentru un naționalist (patriot) ca Eminescu, era firesc, să-și atragă nenumărați dușmani, inclusiv în rândul presei românești și străine, aservite unor interese. Astfel, nu se poate explica atitudinea sau campania ostilă din presă, atunci când manuscrisele lui Eminescu, predate de Maiorescu Academiei în 1902, au putut fi oferite publicului larg. Pretextul invocat de Maiorescu, că acestea aduceau deservicii „defunctului poet” s-a dovedit imediat fals, pentru că ele de fapt i-au sporit considerabil valoarea și prestigiul de gânditor și filosof. De altfel, „tot în Sămănătorul, nu după multă vreme, în speță la 4 ianuarie 1903, Ilarie Chendi, unul din cei ce foloseau manuscrisele spre editare, avea să scrie: «Cu operele postume ale lui Eminescu s-a întâmplat un fenomen foarte ciudat. În loc de-a saluta unanim salvarea din ghearele pieirii a unui tezaur poetic imens, presa a preferat să certe pe descoperitorii acestor scrieri.»” [...] „Iubesc acest popor bun, blând, omenos, pe spatele căruia diplomații croiesc charte și resbele, zugrăvesc împărății despre cari nici prin gând nu-i trece...” (Eminescu)³⁴⁸

*

Dar Eminescu nu este numai un poet de geniu. Este ceva mai mult. El este cel dintâi care a dat un stil sufletului românesc și cel dintâi român în care s-a făcut fuziunea cea mai serioasă – fuziunea normală – a sufletului daco-roman cu cultura occidentală. El, vagabondul, lipsit de diplome școlare, feciorul lui Gheorghe Eminovici de la Ipotești, este eroul culturii noastre moderne. Aceasta se poate vedea chiar numai prin argumentul lingvistic. Comparați limba din poezia lui cu limba oricărui scriitor român și veți vedea că la nici unul elementul

³⁴⁶ Theodor Codreanu, *Provocarea valorilor*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1997, pp.20-21.

³⁴⁷ Theodor Codreanu, *Modelul ontologic eminescian*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1992, p.113.

³⁴⁸ Constantin Noica, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, Ed. Eminescu, București, 1975, pp.36-71.

autohton nu s-a îmbinat atât de armonios cu cuvintele noi, expresia fuziunii perfecte a sufletului național cu gândirea europeană.³⁴⁹

*

*Eminescu a fost naționalist entuziast, vizionar, intransigent, criticist, dar numai o nețărmurită dragoste de neam e cauza atitudinii sale de viață. O concepție filosofică îi întărește sentimentul și atitudinea. [...] Eminescu a exaltat puterea de rezistență și creație a națiunii, opunând acelor vânturători de idei care nu-și dădeau seama că o națiune mică fără religia naționalității se ruinează și se reduce la rolul de colonie în care promiscuitatea de idei și forme e un principiu. [...] Națiunea, singura realitate, e singura nelimitată ca durabilitate, e singura creatoare de civilizație. Tot ce se va face într-o țară trebuie să aibă pecetea națională. Încrederea lui în vigoarea și triumful națiunii era atât de stăpânitoare, încât națiunea devine la el regulatorul tuturor gândurilor în domeniul politic și cultural. **Națiunea era punctul central al vieții lui sufletești.** [...]*

*Naționalismul lui Eminescu e de o mare noblețe. Rar scriitor să fi simțit mai intens și mai fără întrerupere emoția eminamente socială de a se crede reprezentantul unei colectivități, de-a scrie și lupta numai pentru interesele acesteia. **Eminescu și-a trăit viața pentru națiune și s-a contopit deplin cu suferințele și nădejile acesteia.** Asta-i replica lui față de cei ce prețuiau numai ființa individuală, față de cei ce nu știu că nu-s nimic în fața totului, că nu prețuiau nimic dacă zbuciumul gândurilor și simțirilor nu se integra în gândirea și simțirea colectivității. Departe de Eminescu atitudinea de plantă stearpă, blestemată să nu înalțe niciodată mireasma ei în concertul mireasmelor unei pașiști. Eminescu trăiește în freamătul vieții naționale.³⁵⁰*

*

*Din păcate, Mihai Eminescu este mai actual decât suntem noi, cu gândirea noastră de astăzi. Deci un om, pentru că și el a fost un om, un om care, acum aproape un secol și jumătate de la nașterea sa, **a văzut lucrurile mult mai limpede decât le vedem noi,** contemporanii acestor fapte. Dacă am avea răbdarea să citim cu atenție unele din articolele politice care se referă la realitatea economico-socială și politică de atunci și modul în care Eminescu a analizat-o și a dat soluții, vom vedea că în primul rând realitatea aproape că se repetă și, în al doilea rând, că soluțiile date de Eminescu sunt valabile, sunt aproape singurele soluții pe care le mai putem găsi. **E trist că nu am reușit să depășim etapa de consumatori ai operei eminesciene și nu reușim să devenim continuatori în fapt ai gândirii eminesciene.** [...] După părerea mea, poezia „Doina” este un text normal și nu ascunde nici un fel de atacuri, bombe sau surprize. Ea se referă la o situație de fapt din acel moment. Această poezie nu trebuie citită și aplicată stricto-senso la realitatea de astăzi, ci trebuie citită și înțeleasă în realitatea de atunci, dacă ne referim la mesajul și conținutul său informațional. [...] În primul rând toată lumea recunoaște că este un poet național. **Este un poet naționalist în sensul bun al cuvântului naționalist, pentru că există o confuzie destul de mare care se face atunci când se pronunță cuvântul naționalist. Unii înțeleg prin naționalist un element îndreptat împotriva altora. Eu consider că naționalismul este o acțiune în favoarea propriei națiuni, în nici un caz îndreptată împotriva altor națiuni.** [...]*

Unii, aflați într-o situație de putere de o anumită natură, căutau să se legitimizeze și atunci și-l apropiu, deci și-l luau în posesie pe Eminescu, să se justifice cu el (mai ales comuniștii - n.a.). Dacă noi vom căuta cu lumânarea elemente antisemite, scoțând din contextul general al gândirii lui Eminescu problema evreiască și scoțând câteva adjective și uitând contextul și ideea generală (ba și contextul istoric - n.a.), sigur îl putem declara antisemit, gândind la nivelul

³⁴⁹ 100 cei mai mari scriitori români, Ediția a II-a revizuită, lucrare elaborată sub egida Uniunii Scriitorilor din România, coordonată de Mircea Ghițulescu, Ed. Lider, București, 2005, p.75.

³⁵⁰ Dumitru Murărașu, *Naționalismul lui Eminescu*, Ed. Pacifica, București, 1994, p.150.

epidermei. De aceea cred că în cazul de față ar trebui să o gândim la nivelul intelectului și nu la nivelul epidermei. În ceea ce privește antisemitismul lui Eminescu, eu cred că el a atras atenția asupra unui fenomen economic în măsura în care negustorii evrei erau agenți economici, deci agenții care efectuau o transformare dureroasă asupra societății românești; marea lor majoritate erau evrei și poetul s-a găsit într-o situație de adversitate față de evrei printr-o adversitate față de un fenomen economic și social. ³⁵¹

³⁵¹ Eugen Uricaru, fostul președinte al Uniunii Scriitorilor din România, în vol. lui Mihai Vicol, *Un deceniu în interviuri (1990-2000). De la Gorbaciov la Cezar Ivănescu*, Ed. Junimea, Iași, 2003, pp.147-149 (în art. Eminescu este mai actual decât suntem noi, apărut în România liberă, ianuarie 1998).

EMINESCU, ÎN IPOSTAZA DE ECONOMIST, PUBLICIST ȘI MORALIST AL VIEȚII SOCIAL-POLITICE

Mihai Eminescu, poet, prozator, publicist și economist, a fost unul dintre exponenții de seamă ai gândirii social-economice din țara noastră în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Publicistul Mihai Eminescu, convins de necesitatea cunoașterii realităților concrete ale economiei românești, ale vieții economice în general, a analizat și interpretat numeroase probleme economice, comerciale, financiare, monetare etc. Preocupat permanent de legătura dintre teorie și practică, fiind redactor la diferite ziare, el a oferit cititorilor, în mod constant, analize documentate și riguroase. [...]

*Prin opțiunile sale privitoare la dezvoltarea industrială a țării – prioritate strategică a cărei împlinire trebuie sprijinită în mod obligatoriu de către stat – Mihai Eminescu se manifestă ca **un adept al protecționismului economic**, iar prin concepția sa despre relațiile sociale – **necesitatea imperioasă a înlăturării exploatării de orice fel și bazării edificiului social pe raporturi de echitate interumană** – aderă la ideile liberalismului politic.*

Astfel, se poate afirma că Mihai Eminescu are o atitudine disimetrică față de liberalism: îl respinge în plan economic, dar îl susține, din punctul de vedere menționat, în plan politic.³⁵²

*

*Așa cum evidențiază Mihail Manoilescu, Mihai Eminescu s-a ridicat „în toate domeniile împotriva a tot ceea ce reprezintă copie (copiere mecanică n.n.) și import de gândire”. De aceea, arată Ion Bulborea, el și-a exprimat convingerea că „**reorganizarea economico-administrativă a țării nu trebuie să fie copia palidă a unor formule străine, ci rezultatul studierii adânci a tradițiilor înaintate ale poporului, a cerințelor lui imediate și de perspectivă.**” Iar Eugen Simion subliniază: „Exasperat de reformismul străin de legile firii și de legile nației, Mihai Eminescu critică vehement legile străine care nu se potrivesc la noi, popor de țărani (țară cu economie slab dezvoltată – n.n.), și cere să se respecte doar legile care porcesc de la popor și rezultă din trebuința poporului, care este, totodată, și trebuința naturii.” [...]*

Gândirea sa economică – arată Mihail Manoilescu – se poate urmări pe trei linii, care toate au ca punct comun de pornire ideea de dreptate. Căci el a văzut întâi, în viața omenirii, tot ceea ce era exploatarea a omului de către om: exploatarea dintre țară și țară, exploatarea dintre clasă și clasă, exploatarea dintre neam și neam.

*Cea dintâi l-a dus la **concepția independenței economice**; cea de a doua la **principiul dreptății sociale**; cea din urmă la **ideea românismului economic**. Și astfel, gândirea lui Mihai Eminescu se reazemă pe o mare bază triunghiulară ale cărei vârfuri sunt însemnate cu cuvintele: independență, dreptate, românism.” [...]*

Mihai Eminescu este părintele a două teorii economice: cea a economiei naționale și a costurilor aferente. [...] Teoria economiei naționale. Nevoile oamenilor și ale popoarelor de a-și însuși cât mai multe bunuri și de a-i domina, astfel, pe nonposesori, constituie motorul dezvoltării ramurilor de activitate economică ale fiecărei națiuni. De aceea, evoluția economiei oricărei țări este, întotdeauna, o victorie a posesorilor asupra nonposesorilor. [...] Teoria costurilor aferente. Elaborarea, la nivel de țară, a strategiei de producție trebuie să reprezinte aplicarea principiului producerii mărfurilor pe baza mediei productivității muncii naționale. Fabricarea în lăuntru granițelor a acelor produse care reclamă, absolut sau comparativ, un volum mai mare de muncă decât în alte țări, dar sunt vitale pentru națiune, este înțelept a fi

³⁵² Radu Mihai Crișan, *Spre Eminescu. Răspuns românesc la amenințările prezentului și la provocările viitorului*, Ed. Cartea Universitară, București, 2005, pp.9-65.

încurajată, nicidecum sistată. Aplicarea de către o țară precar dezvoltată economic, a politicii liberului schimb în relațiile comerciale externe, o aservește inevitabil națiunilor puternice.³⁵³

*

„Un popor se crește prin industrie proprie. Nația agricolă e expusă de-a fi exploatată de vecinul industrial. Dependenta economică o atrage după sine pe cea politică. La noi industria este slab dezvoltată și se confruntă cu un proces de înstrăinare amplu. Neapărat trebuie să devenim nație industrială, măcar pentru trebuințele noastre.” [...]

„Aproape singurul producător în țara noastră e țăranul. Susținerea întregii xenocrații se traduce în muncă țărănească, în bir plătit de țăran în sute de forme. Regimul inuman de muncă îi subminează însăși substanța biologică și conduce la degenerarea clasei țărănești.” [...]

El a fost unul dintre cei mai sinceri și mai înfocați apărători ai țărănimii, considerând că această clasă este, cu adevărat, temeliea neamului, întrucât însăși existența și dăinuirea acestuia stau în numărul țăranilor, în vigoarea brațului lor de apărători ai patriei și în mănosul produs al muncii lor. [...] Din acest considerent, el numește țărănimea clasa pozitivă căci ea este cea care produce elementele absolut necesare omului în existența lui firească: mâncarea, locuința și îmbrăcămintea. [...] Referindu-se la situația concretă în care se afla țăranul român, Mihai Eminescu considera că „am clădit un aparat greoi și netrebnic pe spatele său, aparat reprezentativ cum îl numim, și care nu-i decât pretextul de a crea din ce în ce mai multe posturi, plătite tot din munca lui direct sau indirect. Într-o țară care n-are export industrial țăranul muncește pentru toți...”³⁵⁴

*

„Comerțul. Este folositor în măsura în care sporește puterea de muncă și aptitudinile poporului. Altfel, este nociv. Modul de efectuare a liberalizării industriei și a comerțului a facilitat, cu concursul statului român, preluarea lor de către străini în detrimentul elementului românesc. Aplicarea, în relațiile comerciale cu străinătatea, a politicii liberului schimb este complet contraproductivă pentru interesele unei țări agricole – cum e România. De aceea, țara noastră trebuie să instituie taxe vamale prohibitive și, simultan, să încurajeze producătorii interni în realizarea de produse manufacturate. [...]”

Sectorul financiar. La noi sporirea veniturilor statului înseamnă, totdeauna, diminuarea veniturilor fiecărei gospodării private. Dările se percep nu din prisosul producției, ci din necesitățile primare ale claselor de jos, din plata muncii zilnice. De aceea, mărirea contribuțiilor instituite de stat este echivalentă cu mărirea mizeriei populației. [...]

Bogăția unui popor stă în muncă, nu în bani. A încuraja munca, atât pe cea musculară cât și pe cea intelectuală, a o diversifica, a o crea acolo unde nu există, a da aptitudinilor naționale posibilitatea de-a se aplica, după soiul lor, la ramuri diverse de producție, înseamnă a construi, cu pragmatism, o economie națională solidă. [...]

Industria fără protecție nu se poate înființa, iar neatârănare politică fără industrie proprie puternică nu poate exista. Țările dezvoltate industrial proclamă libertatea comerțului internațional, dar recurg la măsuri de sprijinire a industriei proprii.”³⁵⁵

*

„Capitalul bănesc folosit de străini pentru prelucrarea proprietății asupra moșiilor din România este prin natura lui, cu totul indiferent față de soarta locuitorilor țării. Din momentul în care societăți străine și-ar pune capitalul la mijloc pentru a cumpăra și exploata moșiile din țară, fie și după cele mai înaintate reguli ale științei, cultura mare nu va fi decât o unealtă și mai draconică pentru aservirea poporului românesc. [...]”

³⁵³ Ibidem, pp.97-102.

³⁵⁴ Ibidem, pp.107-119.

³⁵⁵ Ibidem, pp.128-181.

Scoala n-ar trebui să fie o magazie de cunoștințe străine, ci o gimnastică a întregii individualități a omului. Elevul nu e un hamal care-și încarcă memoria cu saci de coji ale unor idei străine, sub care geme, ci un om care-și exercită toate puterile inteligenței, întărindu-și aparatul intelectual și ridicându-și, totodată, nivelul moral. [...]

Independența politică și dezvoltarea durabilă a oricărui stat sunt determinate de gradul său de prosperitate economică. **Singura cale onestă de dobândire a avuției este munca. Ierarhia socială n-ar trebui să fie decât o ierarhie a muncii. Semidoctii și cei cu conștiința pătată trebuie eliminați neîntârziat, din toate posturile care le permit să influențeze prezentul și viitorul țării. Silirea lor la muncă productivă este imperios necesară.**”³⁵⁶

*

„Imperative naționale și politica militantă. Teorii abstracte de cosmopolitism, importate de aiurea, s-au împrăștiat pe nesimțite și au slăbit, cu încetul, simțul conservării naționale al românilor. Ele au introdus, în mecanismul nostru politic, fraza goală în locul realității.

De libertățile politice se folosesc numai privilegiații. Clasele de jos ale societății au fost lăsate pradă exploatativilor de pretutindeni – fiind astfel nevoite să facă față concurenței elementelor străine legate prin instituțiuni de ajutor mutual și de protecțiune a fiecărui de către toți ceilalți.” [...]

Revoluția franceză în versiune neconvențională. Acțiune internaționalistă, mediatizată drept franceză, nu a liberat spiritul uman, ci a introdus, în omenire, ceea ce este mai condamnabil în libertatea de a-și exprima oricine părerea. Pentru aceasta a folosit, concomitent, cel puțin două arme: **umanismul** – în planul religios; **raționalismul** – în cel filosofic. **Prin umanism a subminat autoritatea monarhică și pe cea a lui Dumnezeu și a destrămat întocmirea creștină a societății. Prin sofismele raționalismului a discreditat tradițiile și a semănat vrajba între clasele sociale. Proclamarea banului, pe orice cale ar fi el câștigat, drept unic criteriu de ierarhizare a oamenilor în societate este doar una dintre consecințele nefaste ale mentalității instaurate la 1789.**³⁵⁷

*

Mihai Eminescu deținut politic? Verticalitatea fără fisură a conștiinței sale gazetărești i-a atras indezirabilitatea. **Forțele antiromânești din afara și dinlăuntrul țării îl discreditează în ochii opiniei publice și îl extermină, lent, în detenție.** [...]

A te manifesta liber înseamnă a dispune după propria-ți judecată de puterile tale fizice, intelectuale și morale. Statele demagogice (masonice - n.a.) au inventat pseudoproblema egalității pentru a escamota problema reală a libertății. Lupta între partidele politice se dă pentru obținerea controlului asupra minții noastre. Fiecare dintre ele știe că, din acel moment, a pus mâna pe forța noastră fizică și pe cea intelectuală.

Mihai Eminescu, spre deosebire de liberali și de socialiști, concepe echitatea, la nivel societal, ca egalitate de șanse, iar nicidecum de condiții sociale. [...]

Este Tradiția opusul Modernității? Neamurile trăiesc sufletește prin tradiție și material prin civilizație. Tradiția nu este, în nici un fel, contrară modernității ci, dimpotrivă, o completează. Ea rezează minimul de lucruri verificate, care, mai ales în vremuri tulburi, te ajută să nu greșești. [...] Mai mult, tradiția nu este, în nici un fel, contrară modernității; ci, dimpotrivă, o completează, întrucât, sintetizează Nichifor Crainic: ”Tradiționalismul nu e o forță ce se opune civilizației”, pentru că el ”este tehnica vieții sufletești a unui neam”, iar ”civilizația e tehnica vieții materiale a omenirii”. [...] Căci, **”în ipoteza că națiunea își pierde tradițiile, ceea ce nu-i o imposibilitate (mai ales - n.n.) pentru popoarele tinere, această**

³⁵⁶ Ibidem, pp.197-243.

³⁵⁷ Ibidem, pp.253-255.

pierdere ar fi egală cu însăși dispariția poporului, cu dizolvarea lui în masa umanității.” (cf. Alexandru Papacostea). [...]

Cu alte cuvinte, completează Ion Zamfirescu, ”totul e ca omul-personalitate să aibă simțul valorilor, să-și dea seama de însemnătatea misiunii lui și să dețină sufletește mijlocul de a se ancora în lumea unor finalități ideale ale vieții.”³⁵⁸

*

„Naționalismul constructiv. Drepturile la viață ale unei națiuni sunt întemeiate pe istoria ei, pe idealurile ei de viață, pe mijloacele morale pe care le are pentru a le realiza dar, mai ales, pe voința de a duce la îndeplinire aceste idealuri. **Naționalismul constructiv, explică Pompiliu Nicolau, ”reprezintă opera de afirmare a specificului național, prin dezvoltarea la maximum a calităților și corectarea, până la nimicire, a scăderilor acestui specific.** [...]

Miza averilor și pericolul Constituției. Avere e putere. Oamenii, prin trebuințele lor, depind de acela care o deține. De aceea, a năzui după bogăție e totuna cu a năzui după putere. Omul are atâta libertate și egalitate pe câtă avere are. **Cel sărac e totdeauna sclav și neegal cu cel de care depinde prin trebuințele sale.** Ceea ce numim, în genere, cestiuni constituționale nu sunt, în esență, decât cestiuni de posesiune. **Pericolul oricărei constituțiuni constă într-o împărțeață perversă a averilor.** [...]

Capcana îndatorării externe. **O țară subjucată economic, cesionată întreprinderilor străine, debitoare altor țări, nu mai este pe deplin stăpână pe soarta ei, chiar dacă politicește se bucură de o constituție și de o organizare politică în aparență neatârnată.** [...]

Cum plămădim coeziunea națională. **O națiune dăinuie în măsura în care membrii săi formează o comuniune morală.**”³⁵⁹

*

„Învățământul este menit să creeze personalități organice. [...] Ancorarea profundă în spiritualitatea și experiența neamului lor le ajută să reacționeze eficient în fața dificultăților, chiar și atunci când se ivesc pe neașteptate. **Acum însă, școala creează tipul omului universal – de nicăieri și de peste tot, lipsit de viziunea globală asupra lumii și a existenței (omul hiperspecializat sau „fragmentar” - n.a.). Rupt de tradiție și de mediul în care a trăit, acest om este incapabil să facă față neprevăzutului. Orice bandă politică îl poate manipula, fără ca el să bage măcar de seamă. Îi stă în putere să se autoregreseze individual, utilizând pârgii precum: gândirea, cultura, munca, cinstea, economia, gimnastica, meditația, contemplația și rugăciunea.** [...] Marea realitate a vieții este viața ca fapt, ca unitate. Înțelegerea globală, experimentală, concretă, nu se poate obține decât prin contemplație... **Nu înțelegi viața cercetând milioanele de fragmente care o alcătuiesc, ci încercând să-i pătrunzi sensul esențial. Nu poți înțelege omul studiind antropologia, istoria sau economia politică, ci lămurindu-ți, ție însuți, sensul existenței umane, condiția umană. Meditația, tăcerea, singurătatea, contemplația, sunt exerciții spirituale pe care nu le mai practică aproape nimeni astăzi.** [...]

Omul modern trăiește prea mult înconjurat de fapte și adevăruri abstracte, universale. Contemplația are tocmai acest rol de a transforma adevărurile universale în experiențe concrete. **Dacă oamenii s-ar gândi mai des la viață, la dragoste și la moarte – la aceste trei realități decisive și esențiale -, lumea contemporană ar fi, fără îndoială, altfel.**” (cf. Mircea Eliade).³⁶⁰

*

Cealaltă față a studiilor în străinătate. Pecetea malefică a anului 1848. **Cultura străină ca atare nu poate strica pe om dacă trece prin filtrul caracterului deja formal al acestuia. Invers, inima încă neformată a omului este asemenea unei bucăți de ceară în care poți imprima**

³⁵⁸ Ibidem, pp.266-272.

³⁵⁹ Ibidem, pp.273-316.

³⁶⁰ Ibidem, pp.318-331.

ce vrei, iar când, cu vârsta, această inimă se întărește, n-o mai poți îndrepta, o poți numai rupe. Fruntașii revoluției de la 1848 s-au dus să studieze în străinătate la vârsta când omul nu poate opune nici o rezistență năvălirii cotropitoare a unei culturi străine, oricât de nepotrivită ar fi pentru dânsul. Minte lor, nepregătită pentru a pricepe fondul civilizației străine cu care au venit în contact, a luat cuvintele prin care omul se inițiază în cunoașterea unei civilizații drept civilizația însăși. Reveniți în țară au avut guvernul pe mână. În loc de a trezi forțele morale ale poporului, ei l-au disprețuit și au instaurat tirania vorbelor (demagogia - n.a.). [...]

Până unde ne sunt utili investitorii străini? Model decizional de acceptare/respingere a lor. Oricât de mult și-ar putea ameliora întreprinderea producția prin intervenirea unui capital străin, însă cu condiția ca străinul să devină proprietarul ei, ar trebui, indignați, să-i refuzăm oferta. [...] Riscuri ale penetrației străine. Un activ economic încape pe mâna unui străin de origine, care caută să scoată lapte din piatră. Puțin îi pasă de soarta lucrătorului. Omul e pentru el un instrument de muncă, o vită trebuitoare pentru un timp mărginit, până ce vinde altuia afacerea.³⁶¹

*

Un tratat de comerț între două puteri de forțe inegale este un act de aservire pentru cea mai slabă. În generalitatea cazurilor, prin încheierea unor asemenea învoiri, țările mici au pierdut mai mult decât au câștigat. La adăpostul și sub garanția tratatelor de comerț li s-au știrbit multe și varii interese, nu numai economice, dar și politice. [...]

Corupție, republică și monarhie. **Politicianul este tipul omului care câștigă fără muncă și care îndeamnă și pe alții să urască munca cinstită. El este gata, pentru a-și asigura interesul personal, să facă concesii de orice natură în domeniul afacerilor publice. Un grup de bancheri, mai mare pe lumea întreagă, îl utilizează pretutindeni pentru a dizolva unitatea națională a popoarelor.** [...] Limbă și dănuire națională. A sili pe un popor să învețe altă limbă înseamnă a-l tâmpi, a-l face intelectual inept, deci și economic și politic inept. [...]

Menirea României în ecuația firii. **Balanța istoriei va avea nevoie de comoara nepuizabilă a sufletului românesc, pentru a-i reda Occidentului, pietrificat în dogme științifice, viața și sensul uman. Când națiunile europene, obosite de căutări amăgitoare, se vor vedea amenințate de pericolul alunecării fatale pe panta materialismului, și nu vor mai găsi în ele însele nici o scânteie regeneratoare, poporul român, generos și înțelegător, își va începe adevărata sa misiune în această lume.**³⁶²

³⁶¹ Ibidem, pp.333-342.

³⁶² Ibidem, pp.345-376.

UNUL DINTRE CEI MAI MARI GÂNDITORI AI LUMII: ROMÂNUL MIHAI EMINESCU

*Cine a fost mai mare: poetul Eminescu sau gazetarul Eminescu? Iată o dilemă scolastică, pe care o respingem de plano, singurul punct de vedere valabil fiind cel exprimat de Șerban Cioculescu: al unor **vocații paralele**. [...] Se poate spune, fără a se comite o exagerare, că asa cum poezia română ar fi arătat altfel dacă n-ar fi existat Eminescu, tot astfel și publicistica românească – marcată esențial de strălucirea și de forța explozivă a verbului său gazetăresc. [...] Dar nu este exclus faptul ca, în adâncul concepțiilor sale, el să fi fost un conservator, poate chiar mai conservator ca înseși conservatorii (care, la acea dată nu aveau încă o doctrină definită - n.a.). N-a fost decretat poetul drept «reacționar», afirmându-se că dorea să întoarcă istoria țării la anii 1400, pe vremea pârcălabilor și-a voievozilor? [...] Expresii ca aceea de «reacționar» sunt «cuvintele magice ce trebuie să ne spulbere în ochii țării». Urma o demonstrație a falsului ce se comite, pornindu-se de la analogia cu epoca Restaurației, din istoria Franței: «În țara noastră nu există Legitiști, nici Orleaniști, sau Imperialiști, sau clericali, nu avem noblețe, nici privilegii de reconstituit». (20 dec. 1878) [...] Într-adevăr, respingând acuzația de «reacționar», Eminescu arăta că, în Apus, reacțiunea «are drept ideal un stadiu al societății, o vârstă oarecum: stadiul feudalității». Spiritul acesteia este «staționar», «nu face nici o concesie dezvoltării interne a societății». Poetul declară însă ferm că el este pentru «orice concesie», cu condiția de a «se împăca cu existența statului național», de a fi «indicată de mersul normal al dezvoltării naționale». ³⁶³*

*

*La prima sa ieșire în arena jurnalistică - cu articolul O scriere critică, 1870 – el se ridică ferm și eficient în apărarea lui Aron Pumnul și a Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. [...] În numeroase alte articole și note de ziar, Eminescu prezintă și apără situația bisericii ortodoxe și a școlii românești. [...] Eminescu relatează în coloanele ziarului «Timpul» (1877-1878) derularea primului proces politic de la Cernăuți, în care erau implicați membrii Comitetului de conducere a Societății Academice Arboroasa, în frunte cu Ciprian Porumbescu. El stabilește în mod concret că vinovăția pentru care fuseseră arestați cei cinci arboroseni nu era de competența justiției, ci cădea sub incidența reglementărilor academice, ceea ce, finalmente, completul de judecată a și fost nevoit să confirme prin achitarea celor inculpați prin abuz. Dar, mai cu seamă în articolele despre răpirea Bucovinei și despre decapitarea lui Grigorie Ghica (de către Poarta Otomană), Eminescu se arată, cu cea mai acută îndurerare, solidar cu soarta Bucovinei, denunțând fără menajamente raptul oneros al ținutului și asasinatul abominabil al voievodului care cutezase a protesta cu atâta vehemență împotriva acestei nelegiuiri nemaipomenite (în 1775). [...] Fundația Culturală a Bucovinei face din sprijinirea apariției acestei cărți un nimerit prilej de omagiere a celui pe care Nicolae Iorga l-a considerat „**expresia integrală a sufletului românesc**”. ³⁶⁴*

*

*Dacă «istoria omenirii e desfășurarea cugetării lui Dumnezeu», cum afirma tânărul student Mihai Eminescu pe vremea pregătirii și desfășurării Serbării Naționale de la Putna, rezultă că orice etnie nu poate fi decât un dat, o emanație a divinității, care caută să-și fortifice necurmat identitatea întru devenirea de sine și integrarea în universalitate. [...] **Adept convins***

³⁶³ Alexandru Oprea, op. cit., pp.13-123.

³⁶⁴ Dumitru Cucu, în Cuvânt înainte la vol. lui Nicolae Cârlan, op.cit., pp.5-6.

și fervent al afirmării specificului național. [...] Mihai Eminescu susține că civilizația și cultura românească modernă, ca expresie a geniului creator al poporului nostru, trebuie să-și apere și să-și mențină sigiliul inconfundabil dobândit de-a lungul istoriei și întreținut grație, în primul rând, unui instinct de conservare etnică, dar și ca efect al simțământului și conștiinței naționale. Eminescu este, credem, primul dintre oamenii noștri de spirit care, făcându-și din Miron Costin un aliat de prestigiu, elogiază fără rezerve, în acorduri poetice emoționante, «țărânel, acest unic și adevărat popor românesc». [...]

«România Jună» se declară împotriva «cosmopolitismului școlii lui Maiorescu» iar o însemnare din manuscrise mărturisește că-i este rușine de acel «român de paradă» care «vrea a-și fi însușit monopolul, privilegiul patriotismului și a naționalității». Nu principiul naționalității îl dezavuează, ci compromiterea acestuia prin frenezie demagogică: «Naționalitatea trebuie să fie simțită cu inima și nu vorbită numai cu gura (și foarte des). Ceea ce se simte și se respectă adânc se pronunță arareori.» [...] În perioada cât a activat la ziarul „Timpul”, Eminescu s-a transformat într-o veritabilă tribună de luptă și instanță de apărare a drepturilor ancestrale ale românilor din teritoriile ocupate de marile imperii ale vremii, îndeosebi cel habsburgic și cel rusesc. Consecvent, mereu prompt și avizat, pasionat uneori „mai peste marginile iertate” (cum zicea Titu Maiorescu), dar totdeauna lucid și de bună credință, poetul și-a exprimat fără înconjur atașamentul față de cauza pentru care aceștia (românii) se angajau în acțiuni vizând, pe de o parte conservarea propriei identități etnice, amenințate de pericolul deznaționalizării, iar pe de altă parte, racordarea la lupta pentru promovarea idealurilor comune cu cele ale românilor din „Țara liberă”. [...] Cât despre politica oficială a imperiului (habsburgic) față de etnie, este de remarcat caracterul ei duplicitar, fățarnic; în timp ce propagandistic se afirma grija egal distribuită a împăratului față de popoarele sale (oare ce fel de grijă? - n.a.), în fapt se urmărește o sistematică și tenace acțiune de deznaționalizare a românilor din Bucovina, lovitura de grație administrându-li-se nu numai prin mutațiile demografice dirijate pe ascuns, ci și prin subminarea vieții lor spirituale: a limbii, bisericii și școlii. ³⁶⁵

*

Este cert că el era împotriva proprietății, rezultat al unui rapt social, dar nu-l încânta ideea comunizării tuturor bunurilor, bunuri în care vedea o condiție a raiului oamenilor și un mijloc al dezvoltării societății. Drept care va folosi caracterizări dintre cele mai drastice la adresa, bunăoară, a „comunismului” lui Saint-Simon (și J.J. Rousseau - n.a.). [...] Bazându-se tocmai pe această teorie (a lui Malthus, preluată de Lasalle), economiștii dovedesc de cincizeci de ani și mai bine că socialismul nu poate desființa mizeria, pe care însăși natura o generează, ci o poate doar generaliza, repartizând-o în mod uniform pe întreaga societate. [...] În rezumat, „nu este vorba numai de forța de expresie a gazetăriei eminesciene, ci și de faptul că, trăind într-un moment de răscruce din dezvoltarea societății române moderne, el a știut să definească, într-o manieră originală, inimitabilă, acele probleme nevralgice primordiale asupra cărora vor fi obligate să revină cele mai importante curente social-politice și filosofice din țara noastră. [...] Eminescu nu era împotriva progresului tehnic, ci a folosirii acestuia ca mijloc de înrobire a omului de către om. ³⁶⁶

*

Istoria dinăuntru a popoarelor este o luptă între ideea statului și individualismului. Ce este individualismul? Fiecare ființă organică e pentru sine lucrul principal, semenul său – lucru secundar. Dorințele și aspirațiile oricărui individ omenesc sunt nemărginite, încât funcția principală a vieții, a inimii sale este nu realizarea unei dorințe, ci dorința, voința ca atare. De

³⁶⁵ Nicolae Cârlan, op.cit., pp. 35-78.

³⁶⁶ Alexandru Oprea, op.cit., pp.196-203.

acolo proverbul: toată lumea să piară, numai Manea să trăiască. Acest element e și periculos și folositor. Periculos, dacă o putere mai mare nu-i pune margini; folositor, dacă în margini legiuite el caută a-și realiza prin muncă, aspirațiile sale și, precum soarele este tatăl luminii și al umbrei, tot așa individualismul este tatăl înfloririi și al decăderii, justiției și a in justiției, binelui și răului.

Față cu această iluzie a inteligenței și a inimii individuale, care e cauza că om pe om exploatează, om pe om se nimicește, față cu acest bellum omnium contra omnes, un ochi mai limpede (conștiința - n.a.) zice: Stai! Nimicind pe vecinul tău, tu lovești în tine, căci puterile care expotează natura brută s-au împușinat, tu ești mai sărac cu o sumă oarecare. Deci vecinul să trăiască. El produce grâu, el are trebuință de mine, eu de el, nimicirea sa ar fi o pierdere vădită pentru mine, care nu mă pot ocupa cu toate celea. Va să zică, interesele individuale sunt armonizabile. Iată dar ideea statului: ideea armoniei intereselor. [...]

Dar producătorii de grâu au o țintă comună, interese comune, iată clasa; identitatea de interese naște o identitate de păreri: iată principiile; se cere realizarea acestor păreri în stat: iată partida. Tot așa fac breslașii. Formează o clasă, au principii, sunt o partidă. În locul individualismului personal vine cel de clasă. Pentru a-și asigura cercul de exploatare ele încremenesc câteodată: iată castele. Nimic nu va schimba natura societății. Ea va rămâne un bellum omnium contra omnes (un război al tuturor contra tuturor), sub orice formă pașnică s-ar prezenta. Puterile în luptă se comasează, în locul indivizilor avem clase, forme superioare a aceluiași principiu, care se luptă pentru supremație.

Statul însă, ca o formă și mai înaltă a aceluiași principiu, nu vede în clase indivizi deosebiți, ci un complex de organe sociale, un individ: națiunea. Toate clasele sunt înaintea sa egal de importante, menirea sa este de a stabili armonia între ele, de a opri ca una să fie exploatată prea mult prin alta, căci toate trăiesc și înfloresc una de la alta și pieirea uneia condiționează pieirea mai curândă sau mai târzie a celeilalte. [...] De aceea, se vor vedea în toată omenirea două serii de idei, două tabere, aceea a indivi-dualismului, sistemul liberal, și aceea a armoniei intereselor, a statului ca o unitate absolută a monarhiei juridice. Libertatea e libertatea de a exploata, egalitatea e egalitatea de a deveni tiran ca și vecinul meu, fraternitatea – un moft ilustrat prin ghilotină.³⁶⁷

*

Am susținut întotdeauna că chestiunea cosmopolitismului e una ce nu există. Să nu fim inventivi în chestiuni a căror înțeles ar fi greu de definit pentru fiecare din noi. Poate că ar exista cosmopolitism – dacă el ar fi posibil. Dar el e imposibil. Individul care are într-adevăr dorința de-a lucra pentru societate nu poate lucra pentru o omenire care nu există decât în părțile ei concrete – în naționalități. Individul e osândit prin timp și spațiu de-a lucra pentru acea singură parte căreia el îi aparține. În zadar ar încerca chiar de-a lucra deodată pentru toată omenirea, el e legat prin lanțuri nedesfăcute (prin conștiință și sentimente - n.a.) de grupa de oameni în care s-a născut. Nimic nu e mai cosmopolit decât matematica pură d.ex., și cu toate astea omul de știință va fi silit să o scrie într-o limbă oarecare și prin acest mediu de comunicare ea devine întâi și-ntâi proprietatea unui grup de oameni, a unei naționalități, și acea naționalitate privește pe omul de știință de al său ori cât teoriile lui ar putea să aparțină omenirii întregi.

Cosmopolitismul e o simulație (o mare iluzie, o utopie precum comunismul - n.a.) și nimic alta, el n-a fost niciodată un adevăr. Străinii care au interese personale în Țara Românească de ex. vor simula totdeauna cosmopolitismul pentru că, declarându-și adevăratele lor simțuri, ar putea să periclitizeze interesele lor individuale. State slabe, cum era Germania în secolul al XVIII, vor simula cosmopolitismul, pentru a denigra tendințele naționaliste ale

³⁶⁷ Opere politice (Mihai Eminescu), vol. II, Ed. Timpul, Iași, 1998, pp.10-11.

inamicilor lor tari. **C-un cuvânt: cosmopolitismul nu există decât ca simulație, ca fățărnicie. El mai e pretextul pentru lenea și indiferentismul celor care nu cunosc un alt scop în lume decât acela de a trăi bine. A acuza însă de cosmopolitism oameni care se interesau de toate chestiunile vitale ale națiunii noastre, oameni care lucrează pe când alții numai vorbesc, este sau un semn de rea-credință (mergând până la satanism - n.a.) sau unul de primitivitate.**³⁶⁸

*

S-a conchis că Eminescu nu este original, ci un fidel discipol al lui Kant și, mai ales, al lui Schopenhauer. Toată concepția despre lume a lui Eminescu a fost redusă la pesimismul devastator de sorginte schopenhaueriană [...] pierzându-se din vedere complexitatea ansamblului, organicitatea întregii opere. A fost nevoie de competența lui Constantin Noica pentru ca, în sfârșit, gânditorul să-și ocupe locul cuvenit în seria de filosofi care s-au ridicat la concept, adâncind temeiul ființei. [...] Demonstrația lui Noica este pe deplin convingătoare: Eminescu a recurs la o transformare ontologică a conceptului așa cum a procedat Platon cu Ideea. Termenul de Idee (idea) a fost un universal înaintea lui Platon, dar numai acesta i-a dat demnitatea ontologică, ridicându-l la general. Astfel, Ideea a devenit pecetea inconfundabilă a filosofiei platoniciene. [...] **Constantin Noica arată însă, că marele merit al lui Eminescu e de a-i fi dat conceptului (numit Archaeus - n.a.) ceea ce-i lipsea, că l-a ridicat de la universal la general.** [...] Noica dădea și exemplul lui Hegel care a făcut din Spritul absolut un arheu în măsură să pună în mișcare istoria. Desigur, același rol arheal îl are voința la Schopenhauer, materia la Marx, focul la Heraclit sau eul absolut la Fichte.³⁶⁹

*

„Archaeus este singura realitate pe lume.” Noi, însă, imediat ne întrebăm: este arheul spirit sau materie? [...] Filosofia europeană a inventat întrebarea dramatică spirit sau materie?, sintetizând tendința schizoidă a metafizicii occidentale și pe care filosofii orientale n-au ajuns să și-o pună, deși ele însele au fost interpretate conform acestei paradigme. [...] În funcție de răspuns, fiecare gânditor primea eticheta potrivită. Trei dintre ele au oblatuit clasamentele: materialiști, idealști, dualști. Ultimii deja constituiau o «aberație», un fel de oaie neagră a filosofiei, de unde și raritatea lor. Marx, Hegel, Descartes, iată exemplele tipice pentru fiecare – ism din cele trei. Există, însă, și a patra categorie de gânditori, care ar putea fi numiți neutralști, considerați adesea drept cei mai periculoși pentru incapacitatea lor de «decizie». De regulă, ei se află între Scylla și Charybda, fiind acuzați de idealști că pactizează cu materialistii, iar de către aceștia din urmă că sunt, de fapt, vânduți idealștilor. Pentru ei, schisma dintre spirit și materie este artificială și păgubitoare, deoarece respectivele concepte numesc fațe complementare ale aceleiași realități ontologice.

Marii gânditori stau deasupra zadarnicei dispute, chiar când ei înșiși sunt înglobați într-o tabără sau alta. Se știe, Kant, de pildă, a fost catalogat drept idealist, dar Eminescu nu-l așază în rândurile acestora, deoarece criticismul nu e nici materialism și nici idealism, recte nici «elefant», nici «călugăriță», cum zice ironic poetul. [...] Ontologia fundamentală a lui Heidegger (mai ales cel din ultima fază, de după Kehre este în măsură să pună capăt istoriei sistemelor filosofice închise. Cum deja am sugerat, **Eminescu s-a situat deasupra dilemei filosofiei europene tradiționale.** [...] E ceva în căutările poetului atât de puțin în spiritul metafizicii tradiționale încât, va trebui să admitem că gândește ființa ca și cum ar fi fost în preajma unui Heidegger, iar câțiva dintre ultimii cercetători n-au mai putut ignora acest fapt (Constantin Barbu, A. I. Brumaru, Svetlana Paleologu-Matta, îndeosebi).³⁷⁰

*

³⁶⁸ Ibidem, p.614.

³⁶⁹ Theodor Codreanu, *Modelul ontologic eminescian*, op.cit., pp.9-11.

³⁷⁰ Ibidem, pp.11-12.

«Mă opun ideii kantiene că prin simțuri nu poți cugeta nimic; dimpotrivă, ele stimulează gândirea filosofică». [...] Eminescu procedează la o răsturnare esențială (ca și Heidegger în fața lui Hegel, ca istoric al filosofiei): el deplasează centrul de greutate de la sfârșit (conștiința în genere) la început (conștiința individuală, aceea a «inimii», pe care Kant o eliminase din cunoașterea obiectivă). [...] Kant nu-l «convertește», ci poetul absoarbe, cu puternica lui personalitate, apriorismul gnoseologic la propria lui viziune asupra lumii. Pentru Kant, patima este un obstacol gnoseologic de netrecut, dar pentru Eminescu este condiția primordială: «Sucul înviator al gândirii e patima. E vorba numai ca această patimă să aibă un obiect nobil și desigur că cel mai nobil e adevărul». (Fragmentarium, Opere, vol. XV, p.88). Sau și mai tranșant: «Adevărul este în inimă, creierul nu e de(cât) lacheul inimei». (Idem) [...] (El) nu-l părăsea pe Kant, ci-l adâncea, depășind impasul metafizicii kantiene, încercând să acopere golul acestui sistem (considerat mai bun decât multe altele - n.a.), spre a demonstra că metafizica e, totuși, posibilă. [...] **El admite ceea ce nici Platon, nici Kant și nici Schopenhauer n-ar fi admis – anume că fiecare individ cunoscător are dreptatea de partea lui, dar că nimeni în parte nu deține privilegiul adevărului. Este una dintre intuițiile extraordinare ale acestui geniu, care ni-l face pe deplin contemporan.** [...] Mentea sănătoasă este aceea care veșnic rectifică, reconstruiește realul. [...] Oricum, Kant n-ar fi admis relativitatea cunoașterii științifice, după cum Schopenhauer n-ar fi admis că geniuul nu-i obiectiv. Eminescu definește știința cu toată claritatea: «o vecinică corectură». (Fragmentarium, Opere, vol. XV, p.343)³⁷¹

*

Într-o ciornă de scrisoare (dec.- ian., 1869-1870), își propunea: «Modul de-a judeca, d-a raționa românesc, prin urmare o filozofie românească, care să primească între pietrele ei unghiulare două cestiuni nepuse în filozofie și nestudiate de nimeni. Cestiunea națiunii și a religiunii – singurele lucruri cari ne-au scăpat și a făcut să trăim și astăzi». [...] **Salvarea a fost creștinismul, cu aspirația lui spre universal.** «Catolicismul a scăpat Europa de caste», conchide Eminescu. Și asta deoarece creștinismul a redat statului funcția complexă de armonizare a intereselor, pe care închistarea în caste o suprimase. [...] **De ce Christos e așa de mare. Pentru că prin iubire El a făcut cearta între voințe imposibilă. Când iubirea este, și ea este numai când e reciprocă absolut va să zică universală; când iubirea e, cearta e cu neputință și de e cu puțință, ea nu e decât cauza unei iubiri preînțoite și mai adânci încă de cum fuse - înainte»** (Ibidem, p.218) [...] Omul nu se poate salva decât regăsindu-se arheal, în propria sa națiune și, de aici, în omenire. [...]

Eminescu a suferit inimaginabil pentru România și aproape că nu există articol în care să nu protesteze și să nu fulgere de mânie în contra politicianilor incapabili a depăși adevărurile de școală (și a-și recunoaște arheul național). [...] Pot românii să renunțe la modelul Eminescu fără a se sinucide spiritual? Ontologia arheității este una dintre superbe creații ale geniului european. În mod direct, Eminescu este confirmat de întreaga cultură națională, iar în mod indirect de mari cuceriri ale gândirii europene [...] Putea, dintr-o asemenea Weltanschauung, să rezulte o gândire politică și socială reacționară, antieuropeană și fascistă? [...] Paginile acestea încearcă să demonstreze, cu cărțile pe față, că eminescianismul este departe de a fi anacronic, că vizionarismul poetului nostru este extraordinar de fecund și de modern și sub aspectul «rațiunii practice», atât de contestate de către ultimii detractori. Dar pentru asta, trebuie început cu începutul, cu gândul ontologic, izvorul întregii creații eminesciene și chintesența modelului cultural național.³⁷²

³⁷¹ Ibidem, pp.20-23.

³⁷² Ibidem, pp.8-131.

A AVUT EMINESCU ÎNTR-ADEVĂR UN MARE SIMȚ ISTORIC?

Cu toate că studiile de istorie le-a publicat în gazete, Eminescu impresionează prin rigorismul documentării, prin acribie științifică, prin cuprinderea întregii istorii naționale, de la origini până în zilele sale, prin patriotismul ardent (dar manifestat în marginile adevărului), prin consecvența cu care își urmărea scopul propus, așa cum îi declară, cu luciditate, unui coleg junimist: „Panule, știi tu că în lumea aceasta nu este nimic mai interesant decât istoria poporului nostru, trecutul lui tot, tot este un șir neîntrerupt de martiri?” Îl îndeamnă la această reflecție obârșia sa țărăneasă, cu care se mândrește. [...]

Prietenia Poetului cu trecutul țării nu este declarativă, ci ea este fundamentată pe cunoștințe profunde, prin apelarea permanentă la document și prin vastitatea informației bibliografice (chiar dacă a glorificat unele momente istorice în poezia sa - n.a).

*Cu un acut simț al istoriei, Eminescu s-a dovedit a fi un **exponent integral al spiritului național**. Pentru el, erau evidente cele două componente esențiale ale statorniciei caracteristicilor fundamentale ale culturii unei națiuni: limba și istoria.*³⁷³

*

*Pentru domnitorul Cuza, contemporanul său, nutrea o simpatie aparte. Îl vizitează, în ianuarie 1870, la Döbling, unde domnitorul fusese surghiunit. Prilejul de a vorbi despre personalitatea lui Cuza îi este oferită de discursul lui V. Boerescu rostit la Ateneul român la 14 februarie 1882 și publicat în „Românul” zece zile mai târziu. Polemistul intră din nou în arenă și-l contrazice pe autorul discursului în privința reformelor lui Cuza. Cuza a lovit „într-o clasă, dar a întins mâna pentru a ridica pe țărani, clasa productivă a țării”. Prin dizolvarea de către Cuza a Adunării Elective a Principatelor Unite din 2 mai 1864, care se opunea legiferării reformei agrare și a celei electorale („lovitură de stat” condamnată de Boerescu), țara a fost împroprietărită „c-o a cincea parte din teritoriul ei, de pe care Cuza Vodă a alungat acele adunături de bizantini sodomiți”. Dimpotrivă, abdicarea lui Cuza la 11 februarie 1866, ca urmare a conjurației organizate de conservatorii și liberalii-radicali, este după opinia îndreptățită a lui Eminescu, „o infamie și o lașitate”. „Vor trece veacuri – continuă Eminescu – și nu va exista român căruia să nu-i crape obrazul de rușine de câte ori va răsfoi istoria neamului său la pagina lui 11 februarie și stigmatizarea acelei negre felonii va răsări pururi în memoria generațiilor, precum în orice ar răsare iarba lângă mormântul vândutului Domn.” Între feloni se află și militari care și-au încălcat jurământul față de Domn și l-au trădat. De altfel, face el, cu amărăciune, altă constatare: „a-și încălca jurământul a devenit în România un titlu de înaintare”, iar „dacă vom cerceta istoria răsturnării lui Cuza vom afla că aproape toți conspiratorii, afară de câțiva amăgiți, erau **străini** (ca și în alte mari lovituri se stat, precum cea din 23 august 1944 - n.a.). Străinii au adus un străin” (pentru a le fi servite toate interesele individuale și masonice, după caz - n.a.).³⁷⁴*

*

Om profund al epocii sale, el privește istoria nu ca pe o simplă acumulare de date și fapte din trecut, ci are o viziune științifică asupra ei ca o neîntreruptă lucrare a generațiilor. [...] Eminescu ajunge la concluzia, validată de timp, conform căreia, „nașterea unui neam nu putea să se producă printr-un accident, nici printr-o hotărâre a cuiva anume, ci ca un proces de o natură mai înaltă, din planul marilor geneze.” Așa gândind, într-o filozofie personală a istoriei,

³⁷³ Tudor Nedelcea, *Eminescu, istoricul*, Ed. Fundația „Scrisul românesc”, Craiova, 1998, pp.9-10.

³⁷⁴ Ibidem, pp.70-73.

*Eminescu proiecta rădăcinile timpului istoric (care coincide cu timpul neamului) departe, în planul eternității. [...] Temeiurile interioare, în creație cât și în biografia sa, sunt evidente: **cultul adevărului, cultul patriei și cultul muncii.** [...] În cadrul acestor „temeiuri de adâncime”, cultul trecutului este remarcabil și explicabil. În epoca sa se manifestau serioase tendințe de eludare a adevărului istoric, a tradiției istorice, în favoarea unei influențe occidentale exagerate (este incredibil cât de mult se aseamănă acele timpuri cu cele din prezentul nostru! - n.a.). Ziarul „Românul”, în special prin C. A. Rosetti (portavoce a liberalilor, și „părintele demagogiei române”, cum l-a numit Eminescu - n.a.), „au contactat obiceiul de a așterne în socoteala trecutului tot ce le dorește inima și, făcând meseria aceasta de precupeți de vorbe mari zeci de ani de-a rândul, au ajuns să creadă poate ei înșiși ceea ce spun.” [...] Fără a fi demolator sau nihilist, Eminescu inaugurează în proza politică și în special în scrierile cu conținut istoric, spiritul critic [...] El, istoricul, nu s-a înșelat niciodată când a fost vorba despre problemele majore ale istoriei românilor și de timpul său. [...] Prin lucrarea gazetăriei sale, el devine național, tot așa cum devine național, prin lucrarea versului său. ³⁷⁵*

*

*Reîntregirea Basarabiei cu patria-mamă (alături de Ardeal și Bucovina de Nord), era văzută de Eminescu înscrisă în «sâmburele românismului», în ceea ce poetul numea arheu. Nimeni nu s-a exprimat mai optimist în privința viitorului Basarabiei decât acest geniu acuzat de «pesimism». Iar **profeția lui s-a împlinit cu asupra de măsură la 1918.** Ce s-a întâmplat după ține numai de inaptitudinea clasei politice românești incapabile să facă față propriei corupții și strivitoare presiuni imperiale dinspre «revoluția mondială» a Sovietelor. [...] Imperiile știu că un popor trebuie nimicit ca arheitate (identitate națională - n.a.), pentru ca – smuls din rădăcini (mancurtizat) (mai ales din rădăcinile creștin-ortodoxe, în cazul românilor - n.a.) – să poată dobândi o altă identitate, cea convenabilă. ³⁷⁶*

*

Nădăjduim că Istoria ne va da dreptate. Dar ea trebuie ajutată. Bine ar fi ca, urmându-l, să ne recunoaștem în modelul eminescian. Din păcate, România ca țară dilematică, fără aderență la tendința eminesciană întârzie să facă din Eminescu un „mit lucrător”. Ar fi păcat să ne trecem vremea, visând să fim, dovedind o „idolatrie machiavelică” (C. Tănase), cu izbucniri ciclice de „nevroză patriotardă” fără a ne activa. Prezența lui Eminescu în cultura română obligă. El ne invită, ca o somație istorică, să uităm umilința și ploconirea pentru a ne rosti în deplinătate ființa națională. Iar Basarabia, scria – parcă testamentar – netranzaționarul gazetar, ni se cuvine fiind chiar „misia noastră istorică”. Ea ar trebui pregătită. Și veritabilul liant rămâne cultura. Altminteri, avertiza tot Eminescu, „unirea politică e o nebunie”. Or, Eminescu reprezintă avangarda românismului cultural. Cu el alături, suntem îndreptățiți să credem că Unirea e pe-aproape. Mai ales că genialul poet avea oroare de civilizația vorbelor.

*Eminescu, concretizând conceptul globalizant al ființei naționale se exprimă ca românită fundamentală, lucrând în specific (v. Aureliu Goci: În Europa fără Eminescu?...) Și, pe bună dreptate, criticul se întreabă frisonat: **putem intra în Europa fără Eminescu?** Cel care a fost o summa a structurilor de rezistență a devenit acum un obstacol, un nume repudiabil? Prea obișnuiți cu ratarea marilor ocazii ale istoriei, s-ar putea să-l acuzăm pentru neputințele noastre tot pe marele poet. Și dacă, obsesiv-deziderativ, invocăm integrarea europeană (făcând mai degrabă o risipă de vorbe), nu înțelegem pudoarea în a „ataca” chestiunea reintegrării. Cele două tendințe nu se exclud, nu sunt și nu pot fi în conflict. Și doar așa vom putea împlini*

³⁷⁵ Ibidem, pp.22-27.

³⁷⁶ Theodor Codreanu, *Basarabia sau drama sfâșierii*, op.cit., p.16.

porunca peste veac a spiritului nostru tutelar. Regăsirea națională a românilor basarabeni a fost posibilă prin Eminescu (mai iubit și prețuit, au spus unii, decât în România de astăzi - n.a.).³⁷⁷

*

Eminescu – credem – poate fi angajat și în disputa despre postmodernism care resuscită problema formelor fără fond, despre specificitatea națională și globalism. Părerea noastră este că naționalismul său a fost înțeles unilateral și primitiv chiar, ca și „pesimismul” de care eminescologia mai nouă de orientare ontologică s-a debarasat definitiv. Naționalismul eminescian trebuie înțeles în mod hegelian ca „substanță” și ca „o conștiință de sine”, ca „unitate a întregului”, ca „treaptă universală a spiritului”. Supranaționalismele, ca forme noi ale internaționalismului, mai încearcă să ne determine la o acțiune de lepădare de Ideea națională (prin urmare și de Eminescu). Or, nici un teoretician serios al naționalismului nu prognozează dispariția în viitor a naționalului. Ceea ce propune postmodernismul la acest capitol este o utopie, o convenție.³⁷⁸

*

Astăzi, după eșecul total al Estului, Europa pare să dea semne că ar vrea să se trezească și să-și recunoască arheul – adică unitatea (în ce privește trecutul ei, tradițiile... - n.a.). Asta se vrea oare Casa Comună a Europei? Sau e o nouă mască internaționalistă? **Numai soluția românească eminesciană ar putea da consistență unei comunități europene reale. Nu e un paradox? Tocmai cea mai dezbinată etnie să dea răspunsul? Spre propria ei mântuire și a Europei.** [...] «Făcând parte - spune Mircea Eliade - , trupește și spiritualicește, din Europa, mai putem fi sacrificați fără ca sacrificiul acesta să nu primejduiască însăși existența și integritatea spirituală a Europei? De răspunsul care va fi dat de Istorie, acestei întrebări, nu depinde numai supraviețuirea noastră, ca neam, ci și supraviețuirea Occidentului.» (Destinul culturii românești) Se pare, cheia acestui răspuns este asimilarea sau ignorarea modelului ontologic eminescian. Căci... Archaeus este singura realitate pe lume...³⁷⁹

*

„Cântări și laude-nălțăm
Noi, Ție Unuia
Primindu-L cu psalme și ramuri
Plecați-vă neamuri,
Cântând Aleluia!

Christos a înviat din morți,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte călcând-o.
Lumina ducând-o
Celor din morminte!”³⁸⁰

*

„Sărăcia pentru mase e cu mult mai deschisă corupțiunii decât averea. [...] **O serioasă turburare socialistă amenință Europa. Cetățenii «liberi, independenți și înfrățiți» ai republicei universale, care sunt reprezentați (inclusiv prin n.n.) prin liberalism, încearcă a răsturna toate formațiunile pozitive de stat. Atentate, scene de uliță, turburări, încep a-și**

³⁷⁷ Adrian Dinu Rachieru, *Bătălia pentru Basarabia*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Augusta, Timișoara, 2002, pp.35-36.

³⁷⁸ Mihai Cimpoi, în dialog cu A. D. Rachieru, op.cit. mai sus, p.129.

³⁷⁹ Theodor Codreanu, *Modelul ontologic eminescian*, op.cit., p.167.

³⁸⁰ Radu Mihai Crișan, *Testamentul politic al lui Mihai Eminescu*, Ed. Cartea Universitară, București, 2005, p.3.

arunca umbrele de pe acum. Cercul de oameni într-adevăr culți e foarte mic (dar și mai mic astăzi! - n.a.). Împrejurul acestui cerc e unul mai mare, al publicului cult, care poate să priceapă și să aprecieze cultura învățaților, fără însă a produce ceva pe acest teren. Masa e sau incultă sau pe jumătate cultă, lesne crezătoare, vanitoasă și lesne de amăgit. Oamenii cu cunoștințe jumătățite, semidocți sau inculți cu totul, caută a o asmuți asupra claselor superioare, a căror superioritate constă în naștere, avere sau știință. Cultura omenirii, adică grămădirea unui capital intelectual și moral, nu seamănă cu grămădirea capitalurilor în bani. Victoria principiilor liberale-socialiste însemnează moartea oricărei culturi și recăderea în vechea barbarie. [...]

În cursul întregii istorii a românilor putem vedea, la ivirea unor pericole mari, înveninându-se, și mai mult, urile de partid, netoleranța politică. [...] Sentimentul istoric al naturii intrinseci a statului sau o mână de fier, din nefericire, lipsesc; așa încât, departe de-a vedea existența statului asigurată prin cârma puternică și prevăzătoare a tot ce poate produce nația mai viguros, mai onest și mai inteligent, suntem, din contră, avizați de-a aștepta siguranța acestei existențe de la mila sortii, de la pomana împrejurărilor externe, care să postuleze ființa statului român ca pe un fel de necesitate internațională. Cum că acea necesitate internațională n-are nevoie de-a ține seama de sentimentele noastre intime, de existența rasei latine, ci numai de existența unui petec de pământ cvasineutru lângă Dunăre, ne-a dovedit-o cu prisos Congresul (de la Berlin n.n.). [...]

Istoria își are logica ei proprie: nici un neam nu e condamnat de a suporta, în veci, un regim vitreg, corupt și mincinos. Ne temem că aproape e ziua în care simțul conservării fizice, revoltat de maltratările administrative și fiscale și de exploatarea excesivă din partea străinilor, va prefăce poporul nostru într-o unealtă lesne de mănuit în contra chiar a existenței statului...

Prin urmare: atenție! Greșalele în politică sunt crime; căci în urma lor suferă milioane de oameni nevinovați, se-mpiedică dezvoltarea unei țări întregi și se-mpiedică, pentru zeci de ani înainte, viitorul ei."³⁸¹

*

„Bătrânul Phoenix arde în văpaie
Dar din cenușă reînvie iară
El moare azi, în forma-i, dar ideea
Chiar și de vrea nu poate să mai moară.

Bătrânul Phoenix arde în văpaie
Și din cenușa proprie renaște
Dar, spre-a-nvia mai mândru el din moaște
Îi trebui lina vântului bătaie.

Aș vrea să fiu ca pasărea aceea.
Ca Phoenix care arde blând în pară
Pierind în vânt ca glasul care zboară,
Ca un suspin, ca unda, ca scânteia.”³⁸²

³⁸¹ Ibidem, pp.28-30.

³⁸² Ibidem, p.31.

UN ROMÂN ȘI UN CREȘTIN AUTENTIC, CARE S-A DĂRUIT ȚĂRII SALE ȘI A FOST SACRIFICAT: MIHAI EMINESCU

În opinia mea este extrem de important să recunoaștem astăzi, că **prin sacrificarea lentă, îndelungată și dureroasă a marelui gânditor român, în cei aproape șapte ani de agonie și de așa-zisa „nebuie”, s-a dat de fapt o lovitură serioasă spiritului românesc și poporului român.** Sufletul românesc, sfâșiat de atâtea neîmpliniri și la acea vreme, s-a scindat și mai mult ulterior, exceptând doar perioada 1918-1940, accentuând complexul de inferioritate cultivat de masonerie și de trădătorii de neam vânduți acesteia, complex prezent la mulți români care nu dau doi bani pe cultura și tradiția noastră.

Românii au chiar și după atâtea vreme de la moartea sa, o imagine deformată și trunchiată, despre cel care ar fi trebuit declarat cu siguranță **erou național**. Uităm faptul incontestabil că Eminescu **a exercitat o influență uriașă asupra generațiilor următoare, care i-au preluat multe din ideile și idealurile pentru care a luptat prin arma teribilă a scrisului.** Eminescu a pătruns în cultura universală mai ales prin filosofii sau gânditorii români, precum Constantin Noica, Petre Țuțea, Corneliu Zelea-Codreanu, Nichifor Crainic, Mircea Vulcănescu, E. Cioran, M. Eliade, Lucian Blaga și alții...

*

*Pe de altă parte, e adevărat că nu poți vorbi despre masoni fără serioase riscuri de a a cădea în speculații, dat fiind că e vorba de o societate secretă și discretă. Peste toate, francmasoneria are mulți dușmani de paradă, zgomotoși, care, uneori, dau impresia că sunt puși înadins să atragă atenția asupra puterii imense pe care ar deține-o și să semene, astfel, dacă nu spaimă, cel puțin respect. [...] Iar documentaristica francmasonică se cere descifrată cu altă măsură, căci aceea "la lumina zilei" e cu grijă înlăturată. George Munteanu (ca și N. Georgescu, avut în vedere de autor), venit și el de pe un vast teren documentaristic, conchide, de asemenea, că în vremea lui Eminescu era o modă a jocurilor și a intereselor masonice, iar Societatea Junimea era una masonică. (adică în întregime, ceea ce nu admite autorul - n.a.) [...] Însă e tot atât de adevărat că interesele politice conjuncturale ale anului 1883 i-a coalizat pe masonii din partidele rivale în problema românilor din Ardeal, abandonați dualismului austro-ungar. De-aici începe **cazul Eminescu.** (care, așa cum se știe s-a implicat foarte mult, prin articolele sale politice, ca și în cazul românilor din Bucovina etc., dar și prin poemul Doina de pildă; iar unii politicieni români negociau atunci un tratat secret cu Germania - n.a.)³⁸³*

*

*În sine, poate că moartea biologică a lui Eminescu n-are nici o importanță. Ce sunt câțiva ani în plus sau în minus în ordinea eternității? Poetul o știa mai bine decât toți: Și când gândesc la viața-mi, îmi pare că ea cură / Încet repovestită de o străină gură, / Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-aș fi fost. / Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost, / De-mi țin la el urechea – și râd de câte-ascult / Ca de dureri străine? ... Parc-am murit de mult. (Melancolie, 1876). **Poetul învățase să moară.** (încă de atunci, din 1876!...- n.a.) De aceea, moartea lui civilă și moartea biologică nu-l privesc pe el, ci pe noi. Având semnificația despicării în două a operei sale – poezie versus publicistică -, moartea lui civilă a provocat o scindare tragică a spiritului românesc. Ilie Bădescu numea ruptura din sânul operei "o negustorie barbară" care "provoacă o fracturare a spiritului românesc și deopotrivă o tragică alienare a elitelor*

³⁸³ Theodor Codreanu, Dubla sacrificare a lui Eminescu, Ediția a doua revăzută și adăugită, Ed. Serafim, Brașov, 1999, pp.71-72.

românești în istorie.” Consecințele acestei alienări sunt atât de profunde, încât ele se manifestă nu numai ca antiteză neîmpăcată (concept filosofic eminescian) între diverse grupuri ale elitei intelectuale, dar și ca un soi ciudat de schizofrenie individuală, în stare să-i contamineze până și pe eminescologi. [...]

*Ce-i drept, poetul voia o societate secretă, dar proromânească, pe când masoneria se pune în slujba unor interese supranaționale. În mss. 2263, f./44r, vorbește de două societăți ”a tuturor românilor, veniți în țară”: **Carpații și Balcanii**. Prima știm că s-a înființat la 24 ianuarie (zi nu întâmplător aleasă) 1882. Dar Eminescu voia una și mai cuprinzătoare de tip francmasonic (adică parțial secretă, parțial la vedere - n.a.), cu numele lui Matei Basarab, ultimul nume de domnitor pronunțat de el înainte de moarte, cu care s-a și identificat: ”O organizare între români asemenea Soc[ietății] francmasonilor și a iezuiților, ca a bisericii catolice (adică o societate activă - n.a.). Pretutindeni oameni, care să ție registru de tot sufletul românesc. Cel slab trebuie încurajat și lăudat pentru ca să devie bun; trebuie trezită deșertăciunea lui (adică conștiința - n.a.), decorat la nevoie, trezite mii de speranțe în el, în caz de extremă nevoie ajutat chiar. Să se simtă că Soc[ietatea] Matei Basarab reprezintă o putere enormă”. **Tinta: unirea tuturor românilor și ”Emanciparea economică și intelectuală a întregului popor românesc”.** Eminescu a simțit că masoneria românească nu se identifica cu aceste idealuri ale sale și de aici războiul cu ”cosmopolitismul”, promotor al unui pseudosincronism cu Europa, în spiritul căruia au deviat, la un moment dat, și unii junimiști francmasoni. ³⁸⁴*

*

*Poetul îl avertizase pe T. Maiorescu încă din perioada berlineză că tinta vieții lui nu este să-și facă o carieră universitară care l-ar ”pune bine cu lumea”. George Munteanu, cum deja am atras atenția, a realizat o remarcabilă analiză a programului de studiu, absolut insolit, al poetului, la Viena și Berlin. Trimis de junimiști să-și pregătească teza de doctorat, din Charlottenburg, Eminescu îi scria la 5 februarie 1874 lui Maiorescu că aprofundarea filosofilor germani l-a orientat spre elaborarea unei filosofii practice vizând scoaterea României din subistorie (obiectiv preluat și de Emil Cioran, Mircea Eliade...- n.a.): ”Interesul practic pentru patria noastră ar consta, cred, în înlăturarea teoretică a oricărei îndreptățiri pentru importul necritic de instituții străine, care nu sunt altceva decât organizații specifice ale societății omenesti în lupta pentru existență, care pot fi deci preluate în principiile lor generale, dar a căror cazuistică trebuie să rezulte în mod empiric din relațiile dintre popor și țară (teritoriu)(aspecte valabile chiar și astăzi, în perspectiva aderării la Uniunea Europeană! - n.a.). Nu mă pot pronunța acum mai pe larg asupra acestui subiect, el mi-a ocupat însă cea mai mare parte din cugetarea proprie și din studii, așa că până acum n-am respectat în fixarea temelor mele o succesiune de tip didactic.” (ulterior s-a pronunțat asupra acestor probleme, cu o dăruire ieșită din comun - n.a.). **Iată, dacă vreți, o dovadă de ”nebulie”(imensa dragoste a marelui Eminescu față de țară - n.a.) Ea constă în faptul că poetul nu năzuiește ”să se pună bine cu lumea”, ci să reaseze în albiile ei naturale această lume. Aici e cheia înțelegerii tragediei de după 1883 (masonii nu puteau permite așa ceva...- n.a.). ³⁸⁵***

*

După 1883, aceasta va fi norma societății care l-a eliminat din mijlocul ei pe poet: orice va gândi despre idealurile sale reformatoare va fi luat drept argument pentru boală. Vlahuță, unul dintre pușinii care au încercat să înțeleagă tragedia poetului, a mărturisit că, vizitându-l la sanatoriul dr. Șuțu (evreu se pare sau vândut evreilor din masonerie - n.a.), Eminescu i-a spus ”cu un ton important despre un plan al lui de reorganizare socială, la crea se gândește

³⁸⁴ Ibidem, pp.66-68.

³⁸⁵ Ibidem, pp.68-69.

demult, o lucrare colosală, care-l muncește și îi dă nopți de insomnie și dureri de cap ucigăse.” Gh. Panu, în *Amintirile sale de la Junimea*, vorbește de un ultim sfat pe care i l-a dat poetul, la o masă la care fusese invitat și Eminescu: ”- **Panule, știi tu că în lumea asta nu este nimic mai interesant decât istoria poporului nostru, trecutul lui, tot, tot, este un șir neîntrerupt de martiri. Ți-o spun ție, fiindcă te-ai ocupat de istoria românilor.** Apoi s-a sculat și fără să zică nimic a plecat.” Nici nu mai era nimic de spus în fața ”gălăgioșilor” meseni ai lui Panu.

A se recepta totul ca nebunie (patologică - n.a.), iată grozăvia morții civile rezervate lui Eminescu. *Poetul a primit asta martiric, cu o luciditate imposibil de evaluat (a acceptat să moară, resemnat dar demn precum Socrate, sau mai bine spus împlinind voia lui Dumnezeu - n.a.). [...] De s-ar dovedi că nimeni n-a vrut să-l atingă pe ziarist cu nici o floare, pe mine tot m-ar intriga de ce în societatea românească trebuie să decidă, cu o regulă de fier, ignoranța și incompetența profesională, care, conform demonstrației faptice a dr. Vuia, au tiranizat pe medicii români, silindu-i să-l otrăvească mortal pe Eminescu, în vreme ce medici de aiurea i-au ferit pe Nietzsche și Guy de Maupassant de infernul injecțiilor mercuriale.* ³⁸⁶

*

”Inflexibil” cu principiile și cu soarta națiunii, poetul n-a putut fi scos din cursă decât cu arma psihiatriei (armă utilizată mai ales de masoneria roșie sau comunistă, prin „agenții psihopolitici”, folosind expresia d-lui Traian Popescu și a scriitorului Pan Izverna, ultimul publicând o carte despre acest gen de manipulare și distrugere a creștinilor - n.a.). La o adică, oameni ca Eminescu sau N. Făgărășanu pot fi transformați chiar în nebuni, prin ”tratamente” adecvate. N. Georgescu aduce probe că metoda se practica pe vremea lui Eminescu, Stalin fiind devansat cu mulți ani. Cazul inginerului feroviar N. Făgărășanu, prieten al lui Eminescu, este elocvent. Societatea civilă românească era foarte sensibilă la asimilarea oricărei ieșiri din normă cu rătăcirea mintală. Până și dr. Boghean pune problema propriului risc de a trece în ochii opiniei publice drept un ”nebun” (!), gândindu-se la ce pățise Eminescu. [...]

Am arătat, în altă parte, că poetul deja gândea într-o perspectivă pluridimensională, conform căreia **ceea ce cunoaștem noi ca indivizi mărginiți, exprimă nu adevărul (dumnezeiesc - n.a.), ci un punct de vedere asupra adevărului (și doar o parte a acestuia - n.a.), numit de Eminescu și cu metafora ”cercului strâmt”.** Orice referențial (cerc strâmt) implică o viziune asupra lumii care acționează cu forța implacabilă a unei raționalități monovalente de tipul patului lui Procust. De aici se nasc prejudecățile și dogmele. [...]

Ceea ce nu se conformează devine aberant. De aceea, împotriva geniului ”se ridică toți proștii”, cum spunea Swift, dar nu numai proștii. **Eminescu s-a ”abătut” de la normă ca poet și ca ziarist.** De fiecare dată, însă, aceste diferențe au fost reduse la dimensiunile procustiene ale ”cercului strâmt”, ale protipendadei vremii. Unei cunoașteri adecvate, aparenta abatere de la normă a geniului îi apare ca deschidere spre adevăr, spre obiectivitate, așa cum o spusese încă Schopenhauer. Se consideră că, de fapt, mediocritatea este inadecvare la real. O infirmitate a limitei care atrage după sine **egoismul, minciuna, cameleonismul – tot atâtea arme de reușită în ”comedia cea de obște”.** ³⁸⁷

*

Ca geniu poetic, Eminescu n-a fost receptat în toată grandoarea viziunii sale (nici n-a existat atunci posibilitatea), ci a trezit un viu interes fiindcă opera lui rezona cu o anume convenționalitate romantică. Propriu-zis, gloria lui imediată s-a mulat pe modelul mitic al geniului ca formă de nebunie superioară, mitul geniului izolat și neînțeles (mit pe care, di variate motive, cum ar fi cel al propriei popularități, l-a impus Titu Maiorescu, cel care împreună cu Grigore Ventura și alții s-au vândut, direct sau indirect masoneriei - n.a.). Nu e o

³⁸⁶ Ibidem, pp.69-71.

³⁸⁷ Ibidem, pp.72-74.

simplică coincidență că această glorie a-nceput să crească după 1883, înlesnită deopotrivă de zgomotul (mediatic - n.a.) care s-a produs în jurul îmbolnăvirii poetului și de apariția ediției (trunchiate - n.a.) lui Maiorescu. Faptul a fost sesizat de Alexandru Grama în studiul său demolator din 1891, care e adevărata reacție față de noutatea operei eminesciene la nivelul vechiului referențial estetic. Întreținerea artificială a interesului pentru mitul geniului s-a produs, simultan, cu o uitare a ziaristului. S-a insinuat aici o formidabilă viclenie a istoriei secrete; în vreme ce poetul a fost "salvat" prin referențialul "nebulniei superioare" (ca ipostază a geniului romantic), ziaristul a fost asociat cu mizeria și vulgaritatea bolii propriu-zise (la început, diagnosticat de sifilis, apoi de demență - n.a.). De aici insinuarea că Ziaristica a fost scrisă "pentru o bucată de pâine" sau că e un produs al "urilor" patologice, al obsesiilor, deci al "nebulniei inferioare". [...]

*Pentru N. Georgescu, 28 iunie nu mai coincide cu momentul îmbolnăvirii poetului, deși e posibil ca atunci să se fi produs o criză nervoasă cu mult mai violentă decât toate celelalte anterioare (datorită măsurii luate de autorități de a desființa societatea **Carpații**, la care era președinte și exilării sau arestării unor membri marcanți - n.a.) consemnate de Slavici, Ion Russu-Șirianu, Al. Ciurcu, G. Ocășanu etc. **De crize nervoase nu sunt scutiți nici cei mai sănătoși oameni (chiar și creștinii - n.a.), în momente de cumpănă ale vieții. Evenimentele din nefasta zi nu pot fi explicate exclusiv prin patologie, cum s-a făcut până azi, aceasta devenind un factor secundar, exacerbant de cu totul alte motivații, îngropate cu grijă și strașnic păzite de un secol încoace. Pomenitele motivații sunt de ordin politic, iar nu patologic. Faptul ne obligă să restructurăm și să redimensionăm toate informațiile la anii blestemați ai poetului, dar nu numai. [...]** Trebuie schimbat referențialul. ³⁸⁸*

³⁸⁸ Ibidem, pp.74-76.

PARTEA A IV-A:

ORTODOXIA
ESTE
MODUL
DE
VIATĂ
AL
ROMÂNILOR

MODERN ȘI TRADIȚIONAL ÎN MODUL DE VIAȚĂ AL ROMÂNILOR PREZENȚI ÎN STRĂINĂTATE

1. INTRODUCERE. PRECIZĂRI CONCEPTUALE

Înainte de toate, sunt necesare anumite precizări legate de cei doi termeni: „modern” și „tradițional”. Distanța este utilă, cu atât mai mult cu cât sfera conceptuală a acestora este în general destul de largă și dificil de analizat.

Din punct de vedere etimologic, va trebui să admitem că ideea sau conceptul de modern este susceptibilă de mai multe înțelegeri, dar asemănătoare: „1. Care aparține timpului prezent sau trecutului apropiat; în pas cu progresul actual; nou, recent... 2. Care acceptă, cultivă idei, moravuri etc. noi, la modă... 3. Potrivit ultimei mode; la modă... 4. Care aparține unei epoci posterioare antichității... 5. Care cultivă un rol preponderent disciplinelor umaniste... ; scriitor, artist, învățat care aparține perioadei de după Renaștere...”³⁸⁹

Cât privește cel de-al doilea termen - tradițional, avem iarăși câteva sensuri: „1. Care este întemeiat pe o tradiție, care este conform unei tradiții: *cultură tradițională; artă tradițională; educație tradițională*; 2. Care funcționează potrivit unei tradiții; care se conformează unei tradiții: *societate tradițională; școală tradițională*; 3. Care trăiește, acționează potrivit regulilor fixate prin uz într-o anumită colectivitate: *țaran tradițional*; 4. Care este consacrat prin uz, care a intrat în obicei; obișnuit...”³⁹⁰

Analizând și alți termeni, din familia de cuvinte a acestora, vom avea surpriza să constatăm că, de pildă, **modernismul** care într-un dicționar mai vechi însemna: „1. Însușirea de a fi modern, caracterul a ceea ce este modern; atitudine modernă; preferință (exagerată) față de tot ceea ce este nou, modern. 2. Curent sau tendință din arta și literatura sec.XX, care neagă tradiția și susține principiile de creație noi – Din fr. modernisme.”³⁹¹, în alt dicționar, mai recent, este explicat astfel: „1. Preferință pentru tot ce este modern, nou; tendință, spirit de inovare (în limbă, în expresie, în artă); modernitate: *modernismul său șochează*; 2. Manifestare, atitudine preponderent sau exclusiv modernă; 3. Nume generic pentru curentele și școlile din sec. al XX-lea...”³⁹²

Aceeași schimbare se poate remarca și în ce privește termenul **moderniza**. În dicționarul Academiei Române, acesta desemnează: „A adapta la cerințele, la exigențele prezentului, a face să corespundă acestor cerințe; a înnoi. ♦ A da unui lucru un aspect modern, conform gusturilor și cerințelor actuale. ♦ Spec. A modifica limba unui text din trecut în conformitate cu normele limbii actuale. – Din fr. moderniser.” Iar, în cel nou (al Ed. Litera Internațional), înseamnă: 1. (tr.) a da unui text un caracter, un aspect modern; a modifica limba unui text actualizându-l; *editorul a modernizat limba autorului*; 2. (tr.) a adapta la realitățile prezentului; a înnoi, a face să corespundă stadiului contemporan al progresului: *investitorii străini vor moderniza uzinele*; 3. (refl.) **a adopta obiceiuri, comportamente etc. moderne; a deveni modern: *poartă fustă mini, s-a modernizat!*** [Din fr. moderniser].

³⁸⁹ Ioan Oprea; Carmen-Gabriela Pamfil; Rodica Radu; Victoria Zăstroiu, *Noul dicționar universal al limbii române*, Ed. Litera Internațional, București-Chișinău, 2006, p.837.

³⁹⁰ Ibidem, p.1516.

³⁹¹ *Dicționarul explicativ al limbii române*, realizat de Academia Română, Ed. a II-a, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p.645.

³⁹² Ioan Oprea..., lucr.cit., ibidem.

Prin urmare, sensul termenului „modern” (și al familiei sale de cuvinte) tinde să se schimbe și să fie elogiât, în timp ce „tradiția” și „tradiționalismul” (din sfera „tradiționalului”) capătă o conotație negativă. Ca argument în acest sens, pe lângă ceea ce s-a arătat mai sus, stă „definiția” **tradiționalismului** din dicționarul de tip „modern”: „1. Atașament (exagerat) față de ideile, de concepțiile, de obiceiurile sau de tehnicile tradiționale; atitudine dictată de acest atașament; 2. Orientare social-politică și culturală caracterizată prin supralicitarea elementelor tradiției ca valori în sine și prin respingerea noilor valori, produse de evoluția social-politică și culturală. [Din fr. traditionalisme]”³⁹³

La o privire mai atentă, vom remarca opoziția tot mai evidentă între modernitate și tradiție, mai precis între spiritul modern (ultraprogresist, secularizat, tributar tehnicii și științei) și spiritul tradițional (conservator, religios, respectând Sfânta Tradiție).

Se poate observa, de asemenea, că termenul de „modern” devine tot mai apropiat de cel de „civilizat”, că în limbajul uzual ele se identifică adeseori. Dar, ce înțeleg oamenii moderni prin „civilizat”? Dicționarul Academiei explică: „1. Care are o cultură și o tehnică înaintată, care a ajuns la un nivel superior de civilizație, la un standard de viață ridicat. 2. Care este manierat, politicos...”

Observați cât accent se pune în definiția de mai sus pe „tehnică” și „standard de viață”, care nu pot fi, evident, decât superioare.

Despre modernitate și „morală” sa a nihilismului stau mărturie și afirmațiile de mai jos:

*„Dacă istoria filosofiei, de la Socrate la Hegel, este istoria rațiunilor pe care filosoful-preot le oferă pentru a legitima supunerile, istoria pur și simplu este cea a nihilismului progresiv, unde prin nihilism se înțelege victoria forțelor reactive și a voinței de a nega viața. Nihilismul realizat, identificat de Nietzsche cu lumea modernă, ar reprezenta „victoria categorică a sclavilor”, rezultat al voinței negative de putere, ce triumfă „prin sustragerea forței celuilalt”. Modernitatea, prin urmare, nu aduce decât aparent ceva nou. Ea nu ar reprezenta decât o schimbare de formă a nihilismului, înlocuirea valorilor superioare cu valorile umane, consecință a „morții lui Dumnezeu” – un eveniment „zgomotos”, dar neesențial. **Morală înlocuiește acum religia, iar locul valorilor divine este luat de utilitate, progres, valorizarea istoriei; se rămâne, prin urmare, în imperiul valorilor prestabilite, în aceeași „istorie a unei erori”. „Oamenii superiori”, susține gânditorul, sunt cei ce cred că pot lua locul zeului defunct prin propriile mijloace (rațiunea). Noile valori, cele umane, care sunt fundamentate în cadrul unei culturi clădite pe principiul științei, sunt la fel de opresive ca cele vechi, valori conformiste, incapabile să tulbure ordinea stabilită. Mai mult, sunt valori care, în lipsa unei instanțe terminale, blocante, a unei valori supreme (Dumnezeu), subminează însuși principiul valorii (cf. Gianni Vattimo). Valorile devin convertibile și efemere, ceea ce erodează „optimismul” omului modern. Ajuns la apogeu, nihilismul e întrupat pentru Nietzsche de figura „Ultimului Om”, a omului modern, care și-a pierdut încrederea în fundamentele valorilor.***

*Modernitatea a construit sinele în jurul conștiinței înțeleasă ca rațiune, conștiință care, mobilizată de „pasiunea pentru adevăr”, subordonează toate celelalte componente ale personalității.*³⁹⁴

³⁹³ Ioan Oprea..., lucr.cit., p.1516. Volum editat și apărut la București și Chișinău, în 2006.

³⁹⁴ Gabriel Troc, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iași, 2006, pp.49-64.

2. ROMÂNII AU O SPIRITUALITATE PROPRIE ȘI TRADIȚIONALISTĂ, MARCATĂ DE ORTODOXIE

Părintele Dumitru Stăniloae și nu puțini alți oameni de cultură, au remarcat legătura intrinsecă dintre psihologia poporului român și spiritualitatea lui profund creștină și ortodoxă. Nu o singură dată s-a spus, de pildă, că noi ne-am născut ca popor creștin și ortodox. Prin urmare, rădăcinile noastre istorice datorează mult ortodoxiei, pe care unul dintre apostolii creștinismului – Sfântul Apostol Andrei (Ocrotitorul României) i-a pus primele temelii durabile pe acest pământ binecuvântat.

Dar, să vedem ce spune părintele Stăniloae, cu referire la modul nostru de viață:

*

*Dar poporul român însuși nu și-a părăsit niciodată teritoriul său. El n-a putut face aceasta, în primul rând pentru că aici s-a pomenit din vremea formei sale lingvistice și spirituale geto-dace. Ba se poate spune că din vremi imemorabile. **Spațiul pe care-l locuiește s-a imprimat în ființa lui.** El nu poartă urmele memoriei nici unui alt spațiu. [...] Eminescu a exprimat înrădăcinarea poporului român în spațiul său prin versurile nemuritoare: Dar noi locului ne ținem, / Cum am fost așa rămânem. (în poezia *Revedere* - n.a.)*

*Ba se poate spune că în aceste versuri este exprimată nu numai înrădăcinarea poporului român în spațiul său, pentru că viețuiește în el din vremuri imemorabile, ci și un al doilea motiv al acestei înrădăcinări: **persistența poporului nostru în acest spațiu corespunde unui anumit mod de a fi al lui.***

*El stă aici, pentru că ființa lui s-a structurat ca o ființă de graniță între Orient și Occident. El nu poate deveni unilateral occidental, sau multilateral oriental. Dacă s-ar muta din acest spațiu de graniță, el și-ar pierde ființa sa. Părăsirea spațiului acesta înseamnă pentru poporul român nu numai părăsirea unui loc străvechi, ci o pierdere a ființei sale.*³⁹⁵

*

Identificarea românului cu spațiul propriu naște în el atunci când e rupt de acest spațiu, cu o intensitate deosebit de accentuată, „dorul”, care e pentru el o adevărată boală. Dorul lui nu se referă numai la persoane, ci și la locul, la satul propriu. „Dorul” îl cheamă continuu să se întoarcă la spațiul său originar. „Mi-e dor de gardul vecinului”, scrie o româncă emigrată în America. În multe doine românești, fiica își muștră mama că a măritat-o în alt sat. Numai intelectualul se rupe cu o relativă ușurință de satul propriu, sufletul fiindu-i luat în stăpânire de o ideologie abstractă, uniform universalistă.

*Totuși, românii nu se simt legați numai de satul propriu și de hotarul lui. Locuitorii unui sat se mișcă des în spațiul satelor din jur, din care face parte satul lor, ca dintr-un întreg. Ei se simt că fac parte dintr-o „țară”, în sensul cel mai vechi al cuvîntului: din „țara Oltului”, „țara Oașului” etc. Când împrejurările îi silesc să se depărteze, ei văd în ochii sufletului lor contextul „țării” lor și se doresc după ea ca după casă în sens mai larg.*³⁹⁶

*

Între Orientul afro-asiatic sau indiano-american, în care omul e torturat de spaima naturii sau e purtat de setea de a se contopi cu ea, și Occidentul european, care pune o prăpastie între om și natură și tinde la nimicirea acesteia, spiritualitatea românească, moștenind o trăsătură a spiritualității bizantine, manifestă o relație de intimitate între om și natură, care promovează atât umanitatea, cât și natura. Natura e corpul și expresia omului și omul nu poate progresa decît menajînd și înălțînd natura împreună cu sine.

³⁹⁵ Păr. Dumitru Stăniloae, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1992, pp.5-6.

³⁹⁶ Ibidem, pp.8-9.

Dar spiritualitatea românească a adaptat într-un mod propriu corespunzător poziției sale particulare între Orient și Occident, această trăsătură însușită din cultura bizantină. [...]

Dar spiritul de sinteză complexă al neamului nostru nu se explică numai din persistența lui din vremuri imemorale în spațiul de mijloc între Occident și Orient, ci și din îmbinarea în el a caracterului latin și al creștinismului ortodox. [...]

*Noi nu sîntem nici unilateral raționaliști ca latinii din Occident sau ca grecii, care au influențat latinitatea occidentală, nici unilateral mistici ca slavii sau ca popoarele asiatice și africane de un panteism și mai total prin religiile lor impersonaliste, ci **unim luciditatea rațională a latinității personaliste, cu sentimentul de taină, prezentă în toate**, dar cu o taină luminoasă, în care se poate înainta la nesfîrșit și care nu ne anulează ca persoane originare în sentimentul unității de comuniune pe care îl trăim.*³⁹⁷

*

Înregistrăm azi reacția lui Mircea Eliade, care, sub impresia crizei tot mai acute a culturii occidentale și a importanței pe care o cîștigă în aprecierea Occidentului cultura de alt caracter a popoarelor afroasiatice, atrage atenția asupra rolului de intermediere pe care-l poate avea spiritualitatea românească între marele și inevitabilul dialog, ce se anunță între cultura occidentală și cultura acelor popoare, care intră masiv în arena istoriei universale.

Regretînd și el, pe de o parte, că împrejurările istorice ne-au împiedicat să parcurgem împreună cu popoarele Occidentului drumul lor în cultură, consideră, pe de altă parte, ca un bine că **poporul nostru a păstrat o spiritualitate proprie, care ne face capabil de o intermediere în dialogul cultural mondial ce se anunță.** [...]

Se poate spune că umanismul occidental, medieval și modern, nu e umanismul care dezvoltă și cultivă armonios toate puterile omului în așa fel ca să slujească bunei și armonioasei conviețuirii sociale.

*Evul Mediu occidental a urmat perioadei de migrație și barbarie a unor popoare care au fost încadrate în imperiul roman, apoi încreștinate cu sila și ținute într-o rînduială exterioară prin forța seniorilor feudali și cavaleri, trecuți și ei la creștinism direct de la viața barbară.*³⁹⁸

*

Unilateralul, oricît de interesant ar părea și oricît de intensă ar fi plăcerea pe care o promite și o oferă, se dovedește pînă la urmă simplist, monoton și obositor, pe cînd sinteza prilejuiește experiențe complexe, rafinate și mereu noi. Numai cel grăbit alege atitudini parțiale, atrăgătoare la început, dar dezamăgitoare la sfîrșit. Românul prin bogata experiență nu se lasă atras de primul impuls. El știe care va fi rezultatul final al unei asemenea grabe. El își alege atitudinea privind-o în lumina ultimelor ei urmări. Deși el spune: „Dă-mi, Doamne, mintea românului de pe urmă”, în aceasta nu exprimă numai faptul că românul nu vede de la început atitudinea dreaptă pe care trebuie s-o aleagă, ci și faptul că românul a învățat mult din contemplarea rezultatului final al atitudinilor sale.

Echilibrul românesc nu e un echilibru al mediocrității. Chiar dacă soluția aleasă pare cea mai simplă, cea mai puțin spectaculoasă, simplitatea aceasta cuprinde în ea cumpăna între luarea în considerare a o mulțime de posibilități. [...] Românul consideră că echilibrul constituie normalitatea existenței. Lipsa de echilibru, purtînd existența din extremă în extremă, e păgubitoare acesteia; manifestările neechilibrate sînt bolnăvicioase și producătoare de dezordine sau de boală sufletească. [...]

Interferența lucidității, a mirării și a duioșiei ilustrează poate cel mai mult decît orice natura paradoxală a sufletului românesc, sinteza sau echilibrul ce se realizează în el

³⁹⁷ Ibidem, pp.12-14.

³⁹⁸ Ibidem, pp.16-26.

între Occidentul lucid și realist și Orientul care abordează realitatea intuitiv, prin participare și prin trăirea indefinită a ei, cu toată ființa.

*Românul e dotat cu o luciditate scînteietoare, tăioasă, care are oroare de neclaritate și destramă orice ceață a ambiguităților. El vrea să înțeleagă un lucru pînă la capăt. Dar își dă seama după ce a mers pînă la capătul efortului de înțelegere de limita pe care el o întîlnește.*³⁹⁹

*

*Românul rîde de greșelile altuia, dar nu-l condamnă definitiv, ci îl iartă. Nu voiește moartea păcătosului. Are inima moale, se întoarce ușor, o vorbă bună îl îmblînzește; o explicare a situației grele, care l-a făcut pe altul să greșească, îl înduioșează. Iartă și pe dușmanii de care spunea mai înainte că nu-l va ierta nicodată. Noi n-am avut revoluții sîngeroase. Caragiale își ironizează eroii iar aceștia se luptă între ei. În final, învinge dușoia. „Oameni sîntem”, e o expresie caracteristică prin care explică iertarea ce și-o acordă. Observarea ascuțită a defectelor umane fundează, în același timp, înțelegerea neputințelor, limitelor umane. Cunoașterea pătrunzătoare de om, explică atît ironia, cît și iertarea românească. [...] Poporul nostru iubește umorul în toate împrejurările și lipsa de umor e resimțită aproape ca un defect moral și ca o lipsă de grație și de putere. [...] Precizînd cele spuse mai înainte despre ironie, am putea spune că poporul nostru o folosește mai mult ca mijloc de demitizare a unor adversari, deci ca umor în scopul de a-și micșora teama de ei și de a-și afirma superioritatea, nu ca o expresie a unei malițiozități. Ironia lui este în toate aceste cazuri mai degrabă umor, deși cel lipsit de ea poate să o simtă ca ironie.*⁴⁰⁰

*

În dor, românul trăiește simțirea intensă a legăturii în care se află cu cei cu care a viețuit la un loc, cînd e depărtat de ei. Dorul e simțirea acută a absenței acelora din orizontul său, care poartă urmele lor ce nu pot fi umplute de alții. În dor, se trăiește o prezență sui-generis a celor absenți, se trăiește durerea absenței lor. [...]

Dorul soților despărțiți, al copiilor și al părinților nu se stingă pînă nu e satisfăcut. „Am să mor cu dorul lui”, „mă duc cu dorul lui în mormînt”, spune mama care-și dă seama că nu sînt perspective de a-și revedea fiul înainte de moarte, afirmînd prin aceasta că dorul nu o va părăsi nici cînd va muri. Dar cînd are perspectiva de a-l mai vedea zice: „dorul lui mă ține în viață”. Dorul soților care au trebuit să se depărteze unul de altul pentru o vreme nu se stingea în trecutul poporului nostru printr-un divorț acceptat cu inimă ușoară, cum se întîmplă azi. Aceasta e o dovadă despre comuniunea adîncă care lega pe soți în concepția poporului nostru.

Omul occidental nu are un cuvînt pentru trăirea acestei legături, care persistă atît de puternic, chiar cînd partenerii ei sînt la distanță. Aceasta pentru că nu are trăirea atît de intensă exprimată de acest cuvînt, întrucît, datorită individualismului său, nu realizează comuniunea adîncă pe care o trăiește poporul român. Iar omul afro-asiatic nu are acest cuvînt, poate pentru că are sentimentul confundării cu toate, deci și cu cei iubiți, chiar dacă sînt la distanță.

*Tăria acestui sentiment al comuniunii care persistă chiar în condiția depărtării spațiale o manifestă poporul nostru în mulțimea cîntecelor de dor. Cîntecele acestea se numesc în același timp cîntece de jale, căci în dor e o tristețe, e o jale.*⁴⁰¹

*

Omenia românească are multe sensuri; ea e prezentă în mod difuz într-o mulțime de însușiri ale poporului român. E un nume general pentru toate relațiile cinstite, atente, sincere, înțelegătoare, lipsite de gînduri de înșelare a semenilor. A fi om de omenie înseamnă a fi om

³⁹⁹ Ibidem, pp.34-60.

⁴⁰⁰ Ibidem, pp.72-76.

⁴⁰¹ Ibidem, pp.80-86.

adevărat, a fi realizat adevăratele calități de om. Omenia înseamnă frîna în calea tuturor pornirilor, care coboară pe cineva de la treapta de om. Omenia e granița între om și animalul inconștient sau fiara. [...]

Ospitalitatea este o trăsătură caracteristică unanim recunoscută a poporului român. În ea se manifestă aceeași deschidere spre om, aceeași tendință spre comuniune, care se manifestă în omenie și în dor. Ospitalitatea e omenia manifestată față de străini. Prin ea, românul descoperă îndată umanul în străin și-și descoperă umanul propriu față de străini. [...]

Contactul cu străinii, cînd aceștia nu devin periculoși pentru existența lui demnă, a fost folosit de poporul român pentru dezvoltarea propriei sale umanități, care tinde spre dimensiuni universale.

Poate nici un alt popor nu-i afit de dornic să învețe de la alte popoare. Această dorință degenerază uneori, cînd românii se află în contact cu un singur popor străin, situat momentan în vreo anumită privință, pe o treaptă superioară, într-o imitație dizgrațioasă.⁴⁰²

3. STUDIU COMPARATIV ÎNTRE LUMEA SATULUI ȘI LUMEA ORAȘULUI. CONFRUNTAREA DINTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE SAU ÎNTRE DOUĂ MODURI DE VIAȚĂ

Viața sufletească a țăranilor. Evident, țăranul are și el aceleași funcții sufletești ca și orășeanul. Și el are instincte, emoții, reprezentări, memorie, gândire, temperament; și el e animat de valori spirituale și are un orizont de viață. [...] Instinctele, de exemplu, nu sunt la fel în cele două lumi și, mai exact, ele nu joacă același rol în viața țăranilor și a orășenilor. Fără îndoială – pentru a curma de la început orice posibilitate de interpretare falsă a acestor considerații – instinctele sunt factorul fundamental al vieții noastre, fie că suntem de la țară sau de la oraș, fie că suntem civilizați sau nu. Dar, dacă acest lucru e incontestabil, nu se poate tăgădui, totuși, că ele au, în general, un rol mai mare la țărani decât la orășeni. La aceștia din urmă instinctele sunt mai deturnate, mai travestite; unele categorii de orășeni au tins adeseori să sublimizeze instinctele, să le spiritualizeze, căutând, dacă nu chiar să le înlăture cu totul, ceea ce e imposibil, să le înlocuiască, cel puțin parțial, predominarea, substituind în locul lor tendințe și motive mai spirituale. Să nu se uite că întreaga categorie de reprimări, pusă în lumină cu atîta lux de psihanaliză, e caracteristică citadinului, nu ruralului. Numai orășeanul refulează, nu sateanul, pentru care a trăi conform tendințelor sale naturale nu e nici o rușine; dimpotrivă, așa se cuvine.⁴⁰³

*

Cu toată precizia mare și – o consecință a acesteia – automatismele pe care le implică și favorizează viața orașului modern (în special cea profesională), ea e, totuși, în același timp, prea mobilă, variată și mereu cu noutăți, ca să fie tot așa de prielnică habitudinilor ca cea satească. Țăranul e, deci, mult mai mult decât citadinul, o ființă a obișnuinței, un om rutinar (Comparația se referă mai ales la citadinul instruit, cel mai puțin instruit fiind mai aproape de comportamentul ruralului și în această privință). Acest lucru ni-l confirmă și faptul amintit înainte că, în domeniul social, **țăranul e determinat în cea mai mare măsură de tradiții.** Căci tradițiile nu sunt decât relații sociale cristalizate și obiectivate, adică habitudini sociale. [...]

Desigur, și țăranul poate dovedi uneori o voință mai susținută, dar aceasta e mai rar. Că lucrul stă așa ne arată și teoria și istoria culturii. Se știe că voluntarismul, ca atitudine și ca

⁴⁰² Ibidem, pp.89-97.

⁴⁰³ George Em. Marica, *Studii de istoria și sociologia culturii române ardelenne din secolul al XIX-lea* (Satul ca structură psihică și socială), vol. 1, Ed. „Dacia”, Cluj-Napoca, 1977, pp.53-54.

concepție de viață, e un produs târziu al evoluției umane. În Europa de Apus, el s-a afirmat mai pregnant numai începând din secolul al XVIII-lea înainte. Și cu cât tipul de civilizație pe care-l analizăm e mai apusean, adică mai îndepărtat de stilul de viață arhaic, cu atât el e mai urbanizat, cu atât voluntarismul domină mai mult înăuntrul lui. [...]

Un ultim aspect al caracterului, care mai trebuie examinat, e în legătură cu societatea, anume: cum se comportă individul față de semenii săi. Are el caracter, adică prezintă el anumite norme în atitudinea sa față de ceilalți și poți prevedea conduita sa? Iată ce cred că se poate spune în această privință. Țăranul e un om mai sobru și mai aspru în relațiile sale, tendință ce poate să meargă până la cruzime (Cruzimea sa e însă primitivitate, datorită lipsei unei culturi afective, nu perversiune; după cum și egoismul său incontestabil e un egoism naiv, nu unul calculat). Dar el e un om mai deschis și mai sincer decât orășeanul; e închis și suspicios numai față de străini (mai ales față de orășeni). Țăranul e, apoi, un om mai natural: nu pozează, nu afectează și nu caută, în general, să-și atribuie calități și situații pe care nu le are. În privința aceasta e un om de bun simț, nu are nimic artificial în conduita sa. Lucru imposibil, fără îndoială, și pentru că el trăiește într-un cerc mic. **Dar atitudinea lui autentică față de semeni și față de viață în general, izvorăște, desigur, și dintr-o seriozitate indiscutabilă a sa, datorită condițiilor mai grele în care trăiește; împrejurările nu-i permit să fie un om ușuratic sau un fleac; cine trebuie să dea piept cu natura direct ca el, în fiecare moment, trebuie să fie un om dintr-o bucată (Pe urmă să nu uitate că poza e o chestiune de civilizație).** Aceasta nu înseamnă, însă, că e un om încuiat, care nu știe să râdă. Dimpotrivă, țăranul nu are nimic din morga burghezului. Atitudinea lui e numai serioasă, nu grav-pretențioasă; de aceea face cu plăcere haz dacă are ocazie. Când se întâlnesc mai mulți și când au timp de poveste, de exemplu în călătorii, e o adevărată sărbătoare să constați ce plini de umor sunt sătenii, ironizând foarte dibaci și fără să fie răutăcioși, fie persoane absente, fie chiar pe cele prezente. Veselia continuă, apoi, de multe ori prin cântece, ceea ce scoate poate și mai bine în evidență tinerețea lor sufletească. Pentru aceste motive, socotesc că e o mare eroare să se zică că țăranul e un om bătrân. Strâns legat de cele spuse mai înainte, țăranul e mai spontan și mai simplu în manierele sale, lucru ce a făcut să se spună că e un om naiv, afirmație, fără îndoială, greu de susținut. ⁴⁰⁴

*

Personalitatea țăranului, ca a oricărui om mai nediferențiat, nu-i o personalitate complexă, dimpotrivă, e o personalitate simplă, un om deschis fără ocolișuri sau inhibiții, nu cunoaște nimic din complicațiile psihologice ale omului modern sau cel puțin din dezvoltările speciale și unilaterale ce se întâlnesc și în celelalte civilizații majore, cum e omul interiorizat, misticul sau ascetul etc. Țăranul e pentru aceasta un om prea al pământului, al realității. Dar pluralismul său nu e materialism sau egoism neînfrânat. În orice caz, egoismul său incontestabil e, cum am mai spus-o, naiv, spontan, nu calculat. E un extrovertit, cum se zice astăzi, adică o ființă a cărei tendințe sunt îndreptate în afară, care caută să activeze în lumea aceasta concretă. Thomas și Znaniecki vorbesc chiar de natura eminentemente practică a țăranului, atrăgând atenția că și viața sa estetică și intelectuală ar avea în mod genuin un caracter practic. Și, într-adevăr, dacă prin aceasta se înțelege orientarea realistă a țăranului, cei doi autori au dreptate; cum ne arată și faptul că țăranul nu se încurcă cu teoretizări, pe care le disprețuiește ca lucruri inutile și cum ne arată, în general, lipsa lui de înțelegere pentru gratuit, în afară de petreceri și podoabă. Desigur, țăranul are un gust deosebit pentru împodobire (a îmbrăcămintei, a casei, a uneltelor), însă această activitate e legată de senzorial și concret, chiar dacă nu e ceva practic, e ceva în folosul indirect al vieții; în orice caz, nu e o activitate dezinteresată, un ideal sau o valoare spirituală, lucru ce se întâlnește la țară numai în cazul religiei. ⁴⁰⁵

⁴⁰⁴ Ibidem, pp.55-70.

⁴⁰⁵ Ibidem, pp.74-75.

*

Viața spirituală a țăranilor. [...] Iată de ce încep această parte cu expunerea religiozității țărănești, cu atât mai mult cu cât religia e forma de spiritualitate cea mai importantă la rurali și, în general, la populațiile pre-citadine. Ce bogăție de folclor religios se întâlnește și astăzi la sat, cu greu își poate închipui un citadin obișnuit. Înainte vreme, credința a fost o necesitate inexorabilă, nu numai pentru primitivi și rurali, dar și pentru civilizați și pentru citadini. Numai de 150 de ani încoace, aceștia din urmă au început să devină mai indiferenți față de religie, ceea ce nu s-a întâmplat la țărani. Spre deosebire de orășeni, ea continuă să joace și astăzi la ei un rol însemnat, după cum ne arată frecventarea mai asiduă a bisericilor la țară, respectul mult mai mare pe care-l au față de preot și după cum ne arată și sacrificiile neobișnuite pe care le fac și astăzi sătenii – comparativ cu orășenii – pentru Casa Domnului, dar mai ales cum ne arată invocarea divinității în toate actele deosebite ale vieții lor, adică a sprijinului ei. Ce face omul nu e nici după concepția țaranului chiar de tot neînsemnat, dar **esențialul e ce vrea Dumnezeu.** Căci nu numai că Dumnezeu poate orice, de exemplu, El poate să înfrângă legile naturii, făcând minuni – aceasta n-ar fi încă totul, căci așa ceva pot face într-o oarecare măsură, după țărani, și diferitele spirite bune sau rele -, dar el e în ultimă analiză temeiul și stăpânul acestei lumi. Ordinea cosmică e, deci, dependentă de orientarea divină, însă nu numai ordinea naturală depinde de cea divină, dar și cea socială e oarecum expresia voinței lui Dumnezeu. Avem aici o altă rădăcină a stabilității și continuității atât de puternice a vieții sociale sătești – alături de determinația mai puternică a naturii amintită mai înainte – într-un cuvânt: a conservatorismului țăranilor. **Căci a încerca să schimbi ordinea socială înseamnă, cum am relevat înainte, a te abate de la ordinea așa cum a lăsat-o Dumnezeu, de la început pentru totdeauna.** [...] **Dacă omul are noroc, adică dacă Dumnezeu vrea ca el, atunci el va reuși; dacă nu, oricât s-ar strădui, el n-ajunge la nimic. De aceea, țaranul nu se îndoiește de Dumnezeu – spre deosebire de citadin – oricâte nenorociri ar da peste el.** ⁴⁰⁶

*

Cauzele acestei credințe mai puternice, mai indiscutabile a țaranului trebuie căutate, în primul rând, în dependența lui mai mare de natură, al cărei curs nu poate fi prezis sau controlat, în așa măsură, cum e cazul factorilor umani; mai ales cu mijloacele primitive și reduse de care dispune el. Așa trebuie explicată – cel puțin parțial – și **ireligiozitatea tot mai accentuată a omului modern: prin faptul că el depinde direct tot mai puțin de natură și tot mai mult de civilizație, cu ajutorul căreia el stăpânește într-o bună măsură și natura.** [...]

O a doua cauză hotărâtoare a religiozității – în medie – mai intensivă la țară, trebuie căutată în puternica dominație a spiritului colectiv. Or, credința, mai ales la țărani, e o chestiune colectivă și tradițională – poate chiar miezul acestei lumi – și trebuie, deci, păstrată ca atare. Țaranul, atrage atenția foarte bine Gunther, se orientează mai puțin după poruncile lui Dumnezeu sau după conștiința sa, cât după ceea ce fac alții și după cum au făcut înaintașii, adică după obicei. De aici și ortodoxia lui mai mare (Evident, nu numai obiceiul susține la țară religia, ci și invers). Schimbările religioase, atrag atenția Sorokin, Zimmerman și Galpin, au loc mai întâi la orașe, ele ajungând mult mai târziu în mediul rural, unde nu le vom regăsi nici în același număr și nici trăite cu aceeași forță ca în locul lor de origine. Astfel că există totdeauna mari diferențe între atitudinea religioasă a urbanilor și a ruralilor (care au fost mai accentuate în epocile de răsturnare și frământare religioasă). Că țaranul nu e un individualist în materie de credință – ca de altfel în toate domeniile – ne arată și importanța pe care o are, în această privință, biserica ca instituție. Pentru el, fără îndoială, religia e intim legată de biserică. Din

⁴⁰⁶ Ibidem, pp.82-84.

cauza acestui caracter social al religiozității sale, **orice îndepărtare de biserică înseamnă și o slăbire a legăturilor sale cu comunitatea.** ⁴⁰⁷

*

Moralitatea. [...] Un lucru care trebuie accentuat, pentru că se mai întâlnesc și acum, în această privință, anumite idei false. În special, înainte de vreme se credea că, cu cât omul e mai puțin „civilizat” (în sensul modern al cuvântului), cu atât el e mai bestial, adică mai imoral. Și astăzi mai există încă, în anumite cercuri citadine, prejudecata despre imoralitatea țăranilor. Că lucrurile nu stau așa, ne artă în mod pregnant mai ales statistica comparativă a delicvenței. Nu numai că ruralii nu se remarcă prin mai multe delictе decât cetățenii, dimpotrivă, coeficientul de delictе e mult mai mare decât la oraș, dar delictul rural e mai direct, mai impulsiv, mai puțin subversiv, nu pe la spate, ca la oraș; unde delicvența se caracterizează prin mai multă strategie, înșelătorie, plan, minciună, cum subliniază foarte just Sorokin, Zimmerman și Galpin. Acești autori socotesc că delicvența mai mare a orașului nu se datorează nici stării economice, care nu e mai rea aici ca la țară, și nici insuficienței instrucției, analfabetismul e doar mai răspândit printre săteni, ci următoarelor cauze: slăbiciunii familiei urbane, eterogenității, mobilității și densității mai mari, interacțiunii sociale mai intensive, mai complexe și mai extinse a populației urbane; apoi orașul ar fi locul unde înfloresc: scepticismul, cinismul, intelectualismul; aici se găsesc localurile ce încurajează viciul, ca și cinematograful și literatura criminală; tot aici delicvenții au posibilitatea de a se ascunde mai bine.

Personal cred că toate aceste cauze s-ar putea rezuma la două mai însemnate. Prima e controlul mai mare pe care-l exercită comunitatea la sat (familia, vecinii, opinia publică etc.), chiar și astăzi, cu toată urbanizarea, ce a adus o slăbire a lui, datorită intervenției și amestecului tot mai insistent al statului. Se știe că orașul, din cauza mărimii, eterogenității sale etc., exercită un control mai redus asupra cetățenilor săi (la nivel spiritual și comportamental, doar, pentru că, de pildă, aducându-i pe țărani la bloc, comuniștii au dorit supravegherea și manipularea mai ușoară a lor - n.a.). De aici numărul mai mare al delicvențelor săi, îndeosebi în clasele de jos, mai puțin controlate decât restul populației; fiindcă acestea dau procentul mare de delicvenți: la oraș, clasele de sus se disting, dimpotrivă, printr-un coeficient mai redus chiar decât ruralii. Deci, nu orașul ca atare, ci anumite împrejurări – ce apar mai des aici, dar nu sunt legate în mod absolut necesar de fenomenul urban – determină o delicvență mai mare în sânul lui, față de țară. Se poate chiar spune că, dacă pe anumite laturi orașul e mai imoral decât satul, pe alte laturi e superior (cum ar fi cultura politică, în vederea alegerilor - n.a.); în orice caz, orașul, pe lângă că e locul unde se fac atâtea fărădelegi, e și locul unde se fac atâtea fapte bune, unde înfloresc uneori o moralitate foarte sublimată și dezinteresată, o caritate care nu ține seama de persoane sau de gradul lor de vină, ea îndreptându-se până și spre exemplare extrem de decăzute și anonime. Și pe această latură, orașul e mai diferențiat; în el se găsesc criminalii cei mai înfricoșători, epavele și ruinele morale citadine, ca și exemplarele morale cele mai ridicate.

A doua cauză principală a numărului mai scăzut de delicvenți, la țară, e persistența mai mare a credințelor religioase aici, de care sunt legate moravurile și diferitele comandamente sătești relativ la ceea ce e bine și rău. ⁴⁰⁸

*

Dar, prin aceste ultime considerații, atingem un alt fundament al acțiunii sale de toate zilele, cel de ordin pragmatic. Să nu se uite că țăranul e un om mai natural, cu instincte puternice, nesublimat, nu o ființă detașată de pământ. De aici și neputința religiei de a impune cu totul comandamentele ei în viața lui. Omul nostru se poartă bine cu ceilalți de teama lui

⁴⁰⁷ Ibidem, pp.84-85.

⁴⁰⁸ Ibidem, pp.95-98.

Dumnezeu și de gura lumii, dar și pentru că știe că are nevoie de ei (inclusiv la anumite festivități, muncile câmpului etc.). În orice caz, nu dezinteresarea, cum am mai relevat, constituie temeiul acțiunii sale morale, ci reciprocitatea: el ajută pentru că știe că va avea la rândul său nevoie și așteaptă, bineînțeles, sprijin în caz de necesitate. Însuși raportul său cu Dumnezeu – s-a remarcat – are la bază reciprocitatea (de o parte fapte bune și practică religioasă, de cealaltă parte ajutor). Când acest element practic nu funcționează, frâna divină și nici chiar cea socială nu ajung deseori să corecteze lipsa de simpatie morală a țaranului, cum ne arată și felul cum se comportă el cu cei care nu-i mai sunt trebuincioși: bătrânii, infirmii. În special astăzi, când au dispărut multe din vechile comandamente ale stilului de viață patriarhal, ruralul lasă de dorit. Dar cred că niciodată moralismul, adică dominația necontestată în viață a principiilor morale, n-a fost caracteristică vieții țărănești, pentru că așa ceva presupune o înaltă și unilaterală cultură etică.

Într-adevăr, în zilele noastre, deficiențele etosului sătesc, mai ales cu disoluția moralei sociale tradiționale, se resimt tot mai mult. [...] Țăranul nu știe ce e rafinamentul sexului (necesar oare?! –n.a.), al hranei sau al celorlalte simțuri.

Dar această primitivitate (? - n.a.) mai mare a simțurilor și a felului în care ele sunt satisfăcute nu înseamnă, totuși, repet, că el e un pervertit sau un hedonist. Dominația normelor sociale împiedică afirmarea lor nestăpânită. Astfel, tendința sexuală e încadrată foarte devreme în instituția bine organizată a familiei sătești. Cea de achiziție a limitată de normele sociale respective (care opresc exploatarea, uzurparea etc.), ca și de condițiile precare de viață în care trăiește și de randamentul redus al muncii dale, astfel că un țaran cu greu poate să huzurească sau să se îmbogățească.⁴⁰⁹

*

*Dimpotrivă, orgiile și patimile apar la oameni mai diferențiați, acolo unde constrângerile sociale nu mai au priză, în epocile rafinate și individualiste. În viața la țară nu există, deci, loc nici pentru lascivi și nici pentru opulentă. Și nu numai că țăranul nu e, și nu poate fi, un om bogat, dar el fiind o ființă mai primitivă (? - n.a.), mai simplă, mai nespecializată, nu e nici un om însuflețit de o concepție mamonistă de viață, cum e de atâtea ori burgezul. Nu e homo oeconomicus; altfel spus, economicul nu se găsește la el în cultură pură. O indicație, în acest sens, o poate constitui faptul că delictele cele mai numeroase împotriva bunurilor sunt la oraș, nu la țară (e drept însă, pe de altă parte, că aici sunt și averile cele mari, oamenii cei mai săraci și tot aici se găsesc și indivizii cei mai dezintegrați sufletește). [...] Nu i-a intrat nici acum în sânge spiritul de economie, cum se vede foarte bine din faptul că, atunci când e la altul, țăranul risipește sau nu calculează deloc. Dacă economisește la el, o face fiindcă nu prea are sau pentru a-și putea procura bunul la care năzuiește el cel mai mult astăzi. Care e aceasta? Răspunsul e absolut unanim: pământul. E drept, pe acesta îl dorește (uneori - n.a.) cu o pasiune sălbatică, aproape neomenoasă. Pentru pământ nu se dă, uneori, înapoi nici de la crimă sau fărâdelegi; în orice caz, pentru el își încarcă de multe ori sufletul. Dar să nu se uite însă că pământul e dintre bunuri cel mai puțin economic, altfel spus, un bun de care omul se leagă și se poate simți legat nu numai pentru valoarea lui economică (ca sursă de existență), ci și pentru o serie de alte considerente absolut neutilitare: el poate fi vatra strămoșilor, locul copilăriei și al copiilor săi; posesia lui dă apoi țăranului conștiința independenței și a demnității de proprietar, convingerea că prin aceasta el e cineva, având un anumit rost și loc în spațiul social, spre deosebire de țigani sau venetici. [...] **În concluzie, țăranul nu e nici un materialist, dar nici un spiritualist; poate tocmai în acest echilibru – în care, desigur, materia atârnă ceva mai greu – rezidă secretul succesului și al persistenței sale. [...] Dacă e vorba de a-l caracteriza printr-o formulă, se poate spune despre el – cum am mai relevat – că e un naturalist, în sensul că el e un om natural (adică***

⁴⁰⁹ Ibidem, pp.100-105.

neprefăcut și artificial - n.a.). Nu disprețuiește de loc bunurile, nu e un ascet (desigur, nu pot fi toți călugări - n.a.). Dar nu face prea mare efort ca să le aibă și mai ales nu știe cum să parvină la ele. (Ceea ce dovedește încă o dată că nu e materialist - n.a.).⁴¹⁰

*

Dar nu numai că țăranul se desprinde mai greu de comunitatea sa, dar el i se opune mult mai rar. El are un mai puternic simț de „noi”. Și zice mai des „noi” decât cetățeanului. Ceea ce înseamnă că, **la țară, nu individul e măsura lucrurilor, - individualismul și libertatea individuală sunt ceva străin lumii sătești, fiind opera orașului – ci complexul suprapersonal din care face parte el.** [...] În general, viața rurală, cu toată primitivitatea (simplitatea - n.a.) țăranului, e mai pașnică; se întâlnesc aici mai puține fricțiuni, conflicte și răsturnări sociale. Pe când atmosfera urbană e mai tumultuoasă și mai agitată, de aceea și orășeanul – după cum prea bine se poate constata la tot pasul – e mai irascibil și mai nervos. Această situație paradoxală se datorează dominației mai puternice amintite a spiritului social, colectivismului (comuniunii - n.a.) mai mare ce caracterizează civilizația rurală.

Dacă, deci, viața la țară decurge mai liniștit, aceasta își are explicația nu în faptul, cum spune Gunther, că săteanul e un om ca atare, mai măsurat și mai stăpânit, ci în împrejurarea – subliniată mereu de Thomas și Znanięcki – că „țăranul e membru permanent al unei comunități stabile, întreaga sa situație e cunoscută social și viața sa e determinată social; **el simte în spatele lui sancțiunea grupului și se știe în acord perfect cu autoritatea tradiției**”. Adică viața sătească se petrece între cunoscuți și e dominată în mai mare măsură de norme colective, care sunt – comparativ – mai numeroase și regulează mult mai mult viața de toate zilele și raporturile interindividuale; de aceea, s-a putut spune că comportamentul său are un caracter mai ritualizat, mai ceremonial, aproape sărbătoresc (Gunther). În schimb, dominația mai puțin incontestabilă a spiritului social și prezența relativ mai accentuată a individualismului – care, în mod fatal, implică și interese mai diferite – fac ca cetățeanul, cu toată capacitatea lui psihică de inhibiție mai mare, datorită dezvoltării amorului propriu (apoi invidiei, geloziei, resentimentului, ambiției etc.) și, în general, cultului personalității, să aibă reacții mult mai nestăpânite, așa că **orașul e locul unde înfloresc neînțelegerile, patimile, conflictele de tot felul, apoi infracțiunile și delicturile.** Comportamentul țăranului e, deci, mai controlat decât al urbanului; de aceea și conformismul social e mai mare la țară decât la oraș.⁴¹¹

*

Dominarea tradiției. Într-adevăr, dacă spiritul social are o importanță mai mare la sat decât la oraș, aceasta se explică și prin existența și mai ales prin dominația necontestată a tradiției. Oricât ar fi țăranul de egoist, comunitatea nu-i permite să violeze prea mult tradiția. Adică dacă presiunea socială e mai puternică și mai eficientă la sat, aceasta se datorează împrejurării că nu e vorba numai de colectivul actual, ci și de cel istoric, de lanțul continuu de antecedente și strămoși. Tradiția dă prestigiu și forță opiniei publice. [...] Dominația tradiției explică aversiunea țăranului față de inovație și progres (mai degrabă prudența lui - n.a.), - e fundamentul oricărei ordini statice – apoi simplitatea și omogenitatea mai mare a vieții rurale. [...] Căci **conflictele sunt numeroase și acute acolo unde există schimbare socială și mai ales schimbare rapidă.**

Neraționalismul. Această puternică determinație a tradiției la țară ne apropie de o altă caracteristică esențială a lumii rurale: neraționalismul ei. [...] Dacă țăranul, deși nu e mai neinteligent și nu are o capacitate de gândire mai redusă decât cetățeanul, e, totuși, o ființă mai puțin rațională decât ultimul, aceasta se datorează faptului că rațiunea (intelectul, reflexia critică) nu ocupă, la el, locul pe care-l are ea în viața orășeanului, din cauză că **țăranul e o**

⁴¹⁰ Ibidem, pp.106-109.

⁴¹¹ Ibidem, pp.121-122.

*ființă mai instinctivă, mai emotivă și mai intuitivă. Intervin, deci, o serie de factori, care contracarează influența rațiunii. Pe când la orășean, dat fiindcă e, comparativ, mai puțin instinctiv și mai puțin emotiv, că fantezia sa e mai controlată, în toate domeniile unde se exercită, că capacitatea sa de abstracție e mai dezvoltată, **intelectul are o importanță mai mare în viața lui și, în general, în stilul de viață urban; importanță care poate merge chiar, în unele cazuri, până la preponderență și chiar la o dezvoltare unilaterală în detrimentul celorlalte laturi sufletești.** [...] Neraționalismul mai mare al țăranului – în comparație cu orășeanul – ni-l mai arată însăși dominația amintită, în viața lui, a tradiției, ce înseamnă un comportament rutinar, nemotivat, sau, în cel mai bun caz, motivat mitologic, adică nerațional. [...] **În general, țăranul nici nu are nevoia noastră de cunoaștere, el știe, comparativ, relativ multe despre mediul său imediat – social sau natural – dar acestea le află pe nesimțite, fără să vrea; știința lui nu iese dintr-o dorință de a fi informat cât mai mult și cât mai bine. Explicația pe care o are el asupra universului face parte integrantă din religie; de asemenea și filosofia sa, sedimentată în proverbe și zicători, nu poate fi desfăcută de credință.**⁴¹²*

4. GLOBALIZAREA SAU ATENTATUL ASUPRA FAMILIEI ȘI MODULUI DE VIAȚĂ TRADIȚIONAL (CREȘTIN-ORTODOX)! ROMÂNII CARE LUCREAZĂ ÎN STRĂINĂTATE, NU VIN NUMAI CU BANI...

*Punctul de plecare al lucrării de față dovedește că **trăim o dezintegrare socială și ecologică accelerată în aproape fiecare țară a lumii, așa cum o relevă creșterea sărăciei, șomajului, inechităților, criminalității, destrămării familiilor și a deteriorării mediului înconjurător.** Aceste probleme provin în parte dintr-o creștere de cinci ori a producției economice începând din 1950, care a sporit solicitările umane asupra ecosistemului dincolo de limita la care planeta ne poate întreține. Urmărirea continuă a creșterii economice, ca principiu de organizare a politicii publice, accelerează prăbușirea capacităților de regenerare a ecosistemului și a structurii sociale care stau la baza comunității umane. În același timp, ea intensifică competiția pentru resurse între bogați și săraci, competiție pe care săracii o pierd în mod invariabil. Guvernele par absolut incapabile să facă față acestei situații, iar frustrarea opiniei publice se transformă în furie. Este mai mult decât un eșec al birocrățiilor guvernamentale. Este o criză de guvernare, născută din convergența forțelor ideologice, politice și tehnologice aflate în spatele unui proces de globalizare economică, ce transferă puterea din mâinile guvernelor responsabile pentru binele public, în cele ale **câtorva corporații și instituții financiare, mănate de un singur imperativ, căutarea profitului financiar pe termen scurt.** Aceasta a dus la concentrarea unei masive puteri economice și politice în mâinile unei elite formate din **câteva persoane, a căror parte absolută din produsele unor rezerve tot mai reduse de bogăție naturală continuă să crească într-un ritm susținut, asigurându-se astfel încă o dată de faptul că sistemul funcționează perfect.**⁴¹³*

*

*Atât în țările bogate, cât și în cele sărace, pe măsură ce se intensifică concurența pentru resurse naturale, spațiu și depozitarea reziduurilor, acei oameni care s-au întreținut din agricultură și pescuit la scară mică, precum și din alte activități productive bazate pe resurse naturale descoperă că **acestea le sunt luate pentru a servi câtorva, iar ei sunt lăsați să se***

⁴¹² Ibidem, pp.125-128.

⁴¹³ David C. Korten, *Corporațiile conduc lumea. Raport asupra marii finanțe internaționale: FMI, Banca Mondială, BERD, PHARE, G7*, Ed. Antet, Oradea, 1995, pp.116-117.

*descurce singuri. Cei fără putere economică se trezesc că împrejurimile lor devin locurile favorite ale depozitării reziduurilor sau ale furnalelor poluante. **Micii producători, ca și fermierii și meseriașii, odinioară coloana vertebrală a comunităților sărace dar stabile, sunt dezrădăcinați și transformați în forță de muncă flotantă, fără țară, separați de familiile și locurile lor natale.** Sute de mii de copii, mulți fără familie, își câștigă existența din cerșit, din furturi, căutând prin gunoaie, din prostituție și făcând munci de ocazie pe străzile marilor orașe din Asia, Africa și America Latină (astăzi cifra e cu mult mai mare). S-a estimat că există 500.000 de prostituți minori numai în Thailanda, Sri Lanka și Filipine. Tot mai multe milioane de persoane își părăsesc familiile și căminele în căutarea unei șanse și a unor mijloace de supraviețuire. Adăugându-se la cele 25 până la 30 milioane de persoane care muncesc în afara țării lor ca imigranți legali, se estimează că există între 20 și 40 de milioane de muncitori imigranți clandestini, refugiați economici **fără drepturi legale și cu prea puțin acces la serviciile de bază.** Unii dintre ei, în special femeile, sunt ținute în izolare și supuși unor forme nerușinate de abuz psihologic, fizic și sexual (cifrele sunt din 1995, astăzi sunt desigur mult mai mari - n.a.).*

414

*

*Când instituțiile financiare conduc lumea, probabil că este inevitabil ca interesele banilor să capete preponderență asupra celor umane. Ceea ce trăim ar putea fi cel mai bine descris ca un caz în care **banii colonizează viața.** [...]*

Antropologul Helena Norberg-Hodge este o excepție. Ea a avut privilegiul să cunoască viața satelor tradiționale din Ladakh, o regiune transhimalaiană din Cașmir, India, când zona a fost prima oară deschisă străinilor cu aproximativ 20 de ani în urmă. [...]

*«În Ladakh-ul tradițional să legi fericirea de venituri sau posesiuni ar fi fost de neconceput. **Un respect adânc înrădăcinat pentru nevoile umane fundamentale ale celuilalt și o acceptare a limitărilor naturale ale mediului înconjurător** ferea poporul Ladakhi de a **confunda valorile.** Fericirea era pur și simplu trăită. Cu toate că nu duceau o viață ușoară potrivit standardelor occidentale, oamenii își satisfăceau necesitățile lor fundamentale, fizice, sociale, spirituale și creative în siguranța oferită de o comunitate plină de solicitudine și caritabilă și o economie agrară abundentă care le asigura subzistența. Trăiau cu o vizibilă bucurie».*

*Norberg-Hodge a făcut vizite regulate în regiune, observând și consemnând schimbările ulterioare pe măsură ce **amestecul dezvoltării înțelese în stil occidental a «creat un gol în viețile oamenilor, o inferioritate în percepțiile lor de sine și o lăcomie pentru bogățiile lor materiale».** Colonizarea contemporană a regiunii Ladakh s-a desfășurat printr-o penetrare combinată a turiștilor occidentali, a mass-mediei, a modelelor educaționale și a tehnologiei. «Un turist occidental poate cheltui mai mult într-o zi decât ar putea cheltui o familie Ladakhi într-un an. Văzând acest lucru, ei se simt dintr-o dată săraci. Noua comparație creează o prăpastie care nu existase până atunci, pentru că în tradiția Ladakhi oamenii nu aveau nevoie de bani pentru a duce o viață prosperă și mulțumitoare. Societatea Ladakhi se baza pe cooperare și ajutor reciproc.* ⁴¹⁵

*

*Ulterior, „**efortul guvernului indian de a industrializa regiunea Ladakh a determinat bărbații să-și părăsească familiile din regiunile rurale ca să devină salariați la oraș.** Deoarece lumea contemporană îi recunoaște numai pe salariați ca membri «productivi» ai societății, gospodinele, țărani tradiționali și bătrânii ajung să fie brusc caracterizați ca «neproductivi», într-un contrast deplin cu rolurile în tradiția Ladakh. **Slăbirea legăturilor familiale și***

⁴¹⁴ Ibidem, pp.

⁴¹⁵ Ibidem, pp.285-288.

comunitare sporește insecuritatea individuală care, la rândul său, contribuie la o foame pentru simbolurile statului material.» [...] Una dintre dificultățile majore căreia trebuia să-i facă față administratorii coloniali era de a-i forța pe cei care-și câștigau existența lucrându-și propriile pământuri și zone comune să renunțe la terenurile lor și să lucreze la dezvoltarea plantațiilor. Aceasta însemna să devină dependenți de o economie a banilor astfel încât resursele, munca și consumul lor să poată aduce profit coloniștilor. O primă măsură era de obicei, aceea ca pământurile «necultivate», care erau în general pământuri comune, să fie declarate ca fiind proprietatea administrației coloniale. [...] În multe state colonizate, introducerea impozitelor care pot fi achitate numai în numerar a constituit un mijloc de forțare a oamenilor să intre în economia lichidităților... ”⁴¹⁶

*

Colonialismul clasic s-a încheiat după cel de-al doilea război mondial și noul colonialism corporatist l-a înlocuit prin **ajutoarele pentru străinătate, investiții și comerț.** [...] Creșterea economică s-a pătruns de o semnificație mistică, devenind elixirul eliberării. [...]

Nimeni nu se bucură în fața perspectivei unei vieți într-o lume a sistemelor ecologice și sociale, care se apropie de colaps. Totuși, continuăm să primejduim civilizația umană și chiar supraviețuirea speciei noastre, numai ca să permitem unui milion și ceva de oameni să acumuleze bani peste nevoile lor reale. Continuăm să înaintăm cu îndrăzneală într-o direcție în care nimeni nu vrea să meargă (dacă ar ști direcția). Ajungem acum să înțelegem că **globalizarea economică s-a efectuat la un preț mult prea mare.**

În numele modernității, creăm societăți disfuncționale care cultivă în orice împrejurare comportamente patologice, cum ar fi violența, concurența extremă, sinuciderile, abuzul de droguri, lăcomia și degradarea mediului înconjurător. Asemenea conduită constituie o consecință inevitabilă, atunci când o societate nu reușește să satisfacă nevoile membrilor săi pentru relații sociale ca încrederea, afecțiunea și un țel împărtășit și respectat de toată lumea. [...] Întreita criză a sărăciei crescând, distrugerii mediului înconjurător și **dezintegrării sociale** este o manifestare a acestei disfuncții. Nebunia colectivă de a urma politici care adâncesc disfuncțiile nu este inevitabilă. Ideea potrivit căreia suntem prinși ca-ntr-un clește de forțe istorice de neînfrânt și a imperfecțiunilor umane inerente față de care nu avem altă alegere decât resemnarea este o minciună sfruntată. [...]

Ar fi cazul să înțelegem că „globalizarea economică este promovată prin anumite opțiuni conștiente ale celor care văd lumea prin interesul corporatist. **Există alternativă umană și cei care văd lumea prin prisma interesului uman au dreptul și puterea de a alege.** Societățile sănătoase depind de comunități locale sănătoase, cu autoritate, care cultivă relațiile de compasiune între oameni și ne ajută să ne legăm de un petic al planetei vii, cu care viețile noastre se întrepătrund. Asemenea societăți trebuie construite prin **acțiuni la nivel local, de la o gospodărie la alta și de la o comunitate la alta.**

Totuși, am creat un context instituțional și cultural care privează localul de autoritate și face ca o asemenea acțiune să fie dificilă, dacă nu chiar imposibilă. Ca să corectăm această profundă disfuncționalitate **trebuie să îndepărtăm iluziile transei noastre culturale colective.** Să recuperăm puterea cedată unor instituții ratate, să ne asumăm responsabilitatea pentru viețile noastre și să refaceam structura fundamentului constituit din familie și comunitățile griului, să creăm locuri pentru oameni. ”⁴¹⁷

*

Pornind de la cele spuse de dr. Korten, fost înalt funcționar într-o agenție internațională de dezvoltare, deci care a cunoscut din interior ceea ce se întâmpla (inclusiv interesele americane

⁴¹⁶ Ibidem, pp.288-290.

⁴¹⁷ Ibidem, pp.290-298.

în zona respectivă), trebuie să analizăm noi înșine acest fenomen al imigrării forței de muncă din România și emigrarea unor familii românești în Occidentul secularizat, fenomen pe care nu-l putem trece cu vederea, având în vedere fie și numai faptul că peste două milioane de români sunt plecați la muncă și o parte destul de însemnată s-a stabilit deja acolo.

Lăsând deoparte aportul financiar pe care îl aduc unii dintre ei pentru familiile și rudele lor din țară, implicațiile sunt cu mult mai importante și profunde.

În primul rând, aș considera că se înregistrează o depopulare sau o scădere demografică semnificativă, iar prin exodul unor specialiști sau tehnicieni, ne putem confrunta tot mai mult cu o nouă problemă, vizând aducerea altor persoane care să-i înlocuiască (ceea ce în unele locuri, este foarte dificil, și există destule cazuri în acest sens, consemnate de mass-media). Credeți oare că aducerea unor grupuri masive de străini din Est (chinezi, etc.) pentru a acoperi golurile create, va fi soluția și încă soluția cea mai adecvată?

În al doilea rând, consecințele culturale și spirituale sunt extrem de importante, iar despre globalizarea culturală am tot vorbit în această antologie. Vreau însă să mai precizez că această acțiune organizată de oculta mondială prin miile de societăți din întreaga lume, afectează în mod ireversibil modul de viață tradițional, lovind de fapt cu putere în creștinism și în mod special în cel autentic, și anume cel ortodox! Mentalitățile din Occident, privind familia, relațiile sociale (încrederea în alți oameni, prietenia adevărată, sinceritatea, comuniunea și comunicarea, etc.) sunt preluate astăzi de mulți români, fără niciun fel de discernământ și de cele mai multe ori, în mod inconștient (prin mass-media ș.a.m.d.). Ca și în cazul alcoolicilor, această problemă nu îi privește doar pe ei, sunt afectați și cei din jurul lor! Există români, care întrebați fiind despre masonerie, ei zic că-i bună...

Va trebui să conștientizăm pericolul schimbării mentalităților într-un sens nedorit și greșit. Noi nu trebuie și nu putem înlocui mentalitățile comuniste (legate de muncă, felul de a gândi, iresponsabilitate, etc.) cu altele la fel de nocive, consumeriste și care idolatrizează „puterea banului” și confortul „omului modern”.

Nu vă pune pe gânduri faptul că tot mai multe femei românce preferă astăzi ca să nască în străinătate (pentru dobândirea cetățeniei sau dublei cetățenii și alte drepturi!), să-și boteze copiii cu prenume străine și adesea chiar într-o nouă religie? Nu vă îngrijorează atragerea studenților să lucreze, pe perioade de câteva luni sau racolarea lor definitivă (în slujba unor companii), care îi va folosi chiar și împotriva intereselor țării de origine? V-ați pus întrebarea de ce statele occidentale și-au deschis porțile pentru forța de muncă din Est (tolerând munca la negru, în general), când și așa, ele aveau probleme legate de șomaj?

Fără îndoială, masoneria nu stă deloc degeaba. Masoneria de orientare comunistă a sărăcit majoritatea covârșitoare a cetățenilor români între anii 1946 și 1989, iar după această dată a continuat „opera” sa, prin închiderea unui număr uriaș de societăți de producție, silindu-i pe țărani, care înainte lucrau la oraș, să se orienteze (în disperare de cauză) spre munca în străinătate. Pe de o parte, unele terenuri au rămas nelucrate, copiii au rămas în grija soțiilor rămase acasă sau alte rude (cu problemele aferente educației acestora!), iar pe de altă parte, imigranții români au suportat influența directă sau indirectă a secularizării și materialismului societății de consum, pentru a le transmite mai departe...

Pericolul cel mai mare este, în esență, **atacul îndreptat împotriva familiei și satului românesc, adică împotriva modului de viață tradițional.** Prezentul ne demonstrează că Uniunea Europeană este foarte interesată în „modernizarea” satului românesc (încă ne-globalizat și rezistent, conservator, protector al familiei creștin-ortodoxe) și investirea unor fonduri uriașe în această direcție. România se pare, că trebuie să devină un stat agrar-industrial (mai ales agrar), pentru că așa au hotărât puternicii Europei și ai lumii.

Conform unor sondaje, cum este și cel al Fundației pentru o Societate Deschisă, „sătenii nu prea au încredere în oameni” și „oamenii de afaceri, micii întreprinzători și asociațiile agricole sînt privite cu suspiciune”. Se arată că „spiritul antreprenorial este în continuare străin sătenilor”. Și, analizând aceste afirmații, găsiți că nu e normal să fie așa, după experiența traumatizantă a colectivizărilor forțate și tranziția noastră deosebit de dureroasă și interminabilă? Apreciați, că satul românesc trebuie să renunțe la conservatorismul său și la tradițiile sale?

Mai interesant este faptul că, același studiu sociologic menționează următoarele: „Jumătate dintre respondenți cred că homosexualitatea ar trebui pedepsită prin lege, și aproape nici unul dintre cei ce au răspuns întrebărilor nu are (sau nu recunoaște că are) printre rude și prieteni un homosexual sau o lesbiană”. Apoi, „nici românii nu se bucură de aprecierea sătenilor. Patru din cinci oameni cred că aceștia încalcă legile și doi din cinci merg pînă la a spune că ei ar trebui forțați să trăiască separat de restul societății pentru că nu se pot integra.” Și „în general, sînt ceva mai toleranți cei care au intrat în contact direct cu oameni de diferite naționalități sau religii.”

Vă spun ceva aceste cuvinte? Ați observat că nu adună informații decât în mod trunchiat? Spune ceva despre unii romi, calificați în furturi din gospodăriile oamenilor și recoltelor de pe pământurile lor? Este firesc, ca un „EuroBarometru Rural” (din 2005) să analizeze astfel mentalul colectiv al comunităților rurale românești? Sunt într-adevăr țărani români refractari progresului, intoleranți și aproape xenofobi, după cum rezultă din acesta?

Dacă, înainte comuniștii au încercat confiscarea pământului moștenit din străbuni și sistematizarea satelor (urbanizarea), constatăm din păcate, că acum, cu alte lozinci se încearcă treptat, același lucru. Nu spun că bunăstarea n-ar fi bună sau de dorit în lumea rurală, dar ea trebuie să respecte interesele comunităților locale și nu pe cele ale unor „băieți deștepți” care vor profita din plin de fondurile europene, numai în interesul lor.

Să nu uităm că această fundație, care a efectuat sondajul (ori l-a comandat numai) este condusă de d-na Alina Mungiu-Pippidi, cea care „s-a remarcat” mai ales prin ficțiunea piesei „Evangheliștii”, care desigur a deranjat pe credincioșii ortodocși. Oare, chiar nu mai contează istoria Bisericii Ortodoxe și rânduiețile sale bisericești? Să fie așa cum spune un tânăr din Iași, care nu crede în biserica propriu-zisă (în „clădire” și în altar, etc.), care spune că „crede în Dumnezeu și atît”? Oare sectanții sau chiar diavolii nu cred la fel în existența lui Dumnezeu?

Poate că ar trebui să ne punem și întrebarea că, dacă familia este amenințată cu dezintegrarea, ce se va pune totuși în locul ei? Un răspuns ar putea fi acesta: Globalizarea (masoneria mondială) dorește să o înlocuiască cu „familia mai mare, **a firmei**”. Astăzi, firma în care omul se angajează și lucrează are puteri nebănuite de el.

În acest sens, merită reprodus un articol care pare a fi o radiografie fidelă a noului mod de viață propagat de adepții și artizanii globalizării, a stilului de viață occidental (materialist în general și secularizat), care tinde să înlocuiască și să desființeze modul de viață autohton și tradițional (creștin-ortodox).

*

Se trezesc, de regulă, înainte de 8 și se culcă după miezul nopții. Sînt victimele blocajelor de trafic matinal. Lucrează în clădiri noi, securizate, „de birouri”. S-au lăsat de fumat. Vara practică turismul de week-end. Iarna uneori schiază în Alpi. Fac cumpărături o dată pe săptămână în hipermarket-uri. Sînt predispuși mai mult să cheltuie, decît să economisească și sînt tentați să încerce produse nou-apărute pe piață. Iau vitamine. La televizor se uită la știri și la meciuri. Văd filme acasă, pe home-cinema, înainte ca ele să apară în cinematografe. Au telefoane mobile 3G. Se constituie în publicul-țintă inițial al diverselor publicații (25-40, studii superioare, dinamism, carieră, venituri peste medie), abandonat pe parcurs pentru că ei nu prea au timp să citească. Au păreri proprii despre lume și viață și așteaptă ocazii pentru a le susține

cu argumente. Gîndesc pozitiv. Sînt conștienți că există o psihologie a succesului și, în general, încearcă inconștient să o aplice. Unii suferă de depresie. Această caracterizare s-ar putea să li se pară superficială. Middle class? Mai bine, oameni "de firmă".

Firma și brand-ul. *Firma este "instituția" care îi adoptă și care, în general, ajunge să le inspire o încredere puternică, amestecată cu un soi de respect. De fapt, încrederea pleacă de la poziția lor "în firmă": posturi-cheie în care se simt importanți, indispensabili. Încredere, pentru că, în timp, și dacă își văd de treabă, "poziția" nu se degradează, ba dimpotrivă, pot urca pe scara ierarhică. Promovarea (însoțită de măririi de salariu, prime etc.) este cea mai bună dovadă că și "firma" crede în ei. Aici își petrec majoritatea timpului, aici mîncîncă în pauza de prînz, aici își fac prieteni printre colegii de birou, de multe ori aici se și căsătoresc. Firma le oferă stabilitate.*

*După ce a terminat Medicina, Marius era deabusolat. Îl aștepta corvoada de a fi medic rezident într-un spital, pe un salariu de nimic, dornic de șpagă, ignorat de "adevărații doctori" care îi fuseseră profesori în școală. Simțea că ultimii ani, în care se pregătise pentru cariera de medic, nu-l făcuseră mai bun, nici mai deștept. Se simțea un nimeni. Atunci a început să acorde mai multă importanță job-ului sau part-time de la o "multinațională". Răspundea la telefoane la numărul pentru "relații cu clienții". A început să se implice mai mult, iar job-ul său a devenit în scurt timp full-time. S-a implicat și mai mult și într-un an a ajuns team-leader. A uitat total de diagnostice, fișe, parafe. Firma se mîndrea cu faptul că printre angajații săi era și un medic, **convertit la adevărata "religie" a succesului.***

"Eu lucrez la... de cinci ani! Poți să-mi spui tu orice, eu unul sînt convins că ofertele noastre și planul de marketing sînt mai tari decît ale voastre!" Acesta poate fi un început de conversație între doi "oameni de firmă" care lucrează în același domeniu, la firme concurente. Cu timpul, apare și încrederea în brand. În aproape orice tip de brand. De ce telefoanele Nokia sînt mai bune decît cele Samsung? "Pentru că Nokia e specializată pe tehnologie mobilă, pe cînd Samsung nu..." De ce trebuie să te ferești de Logan? "Pentru că e mașină românească, iar brand-ul inițial, adică Dacia era jalnic..." De ce există Moș Crăciun? "Pentru că așa vor publicitarii și copiii noștri..."

Creditul și card-ul. *Firma îți permite și chiar te încurajează să-ți cumperi casa, mașina și alte obiecte plăcute și utile omului, pe care să le plătești treptat, muncind asiduu, timp de cinci, zece, douăzeci de ani, în cadrul firmei. Încă o dovadă de stabilitate, cu condiția să fii, la rîndul tău, fidel.*

Revenind la Marius, pe el nu-l sperie creditele. E deja convins că nu se întoarce prea curînd la cariera de medic, care e instabilă în România. "Nici n-aș mai avea cum pentru că mi-am luat deja casa. Cum să-mi plătesc casa dintr-un salariu de doctor?"

Așadar, creditul devine mai mult decît un contract, e o posibilitate de a trăi confortabil, cînd încă ești foarte tînăr. Și nici măcar nu "simți" banii pe care îi dai lunar la bancă pentru că ei sînt reținuți automat de pe card. A avea mai multe card-uri în portofel, cu Nadia, cu Hagi sau, pur și simplu, lucioase și colorate și a fi unicul deținător al cod-ului PIN înseamnă că ești într-o "situație" demnă de încredere.

Familia. *În general se căsătoresc în jurul vîrstei de 30 de ani pentru că altfel nu se mai justifică creditele și multiplele card-uri. Apoi apar și copiii care populează noua casă și "consumă" din salariul lu' tata. Încă o dovadă de stabilitate. Firma va fi recunoscătoare. Totuși de cele mai multe ori familia devine un refugiu și abia atunci capătă valoare.⁴¹⁸*

*

Spre deosebire de articol precedent, merită reprodus și unul scris de o susținătoare a globalizării și cosmopolitismului (de o doamnă, profesoară de limbi străine, ca și unul dintre

⁴¹⁸ Adina Popescu, în art. Firma, card-ul și confortul de acasă.

detractorii lui Mihai Eminescu – Simona Popescu), pentru că noi înșine avem nevoie să putem separa apele, desprinzând ceea ce este adevărat de ceea ce este fals. Mă îndoiesc de faptul, că parcurgând volumele anterioare, și cu cultura pe care o aveți, nu veți putea realiza acest lucru.

*

*În ce valori credem azi, în **secolul XXI globalizat**? În valorile universalizante ale unui Occident ce se globalizează? Sau credem în valori "glocalizate", hibridizate cu elemente locale în cadrul unui proces inevitabil de translare și adaptare a valorilor cu circuit global la contexte culturale specifice?*

Teoreticienii postmoderni ai globalizării au insistat asupra procesului de hibridizare sau creolizare din cadrul interacțiunii global-local, proces în care globalul nu se impune uniformizant și omogenizant. (?-n.a.) Viziunea lumii globale astfel proiectată, în care dihotomiile (centru-periferie, cultura dominantă-cultura subalternă) sînt progresiv deconstruite în favoarea eterogenității și a pluralității, poate fi citită ca o instanțiere a dezideratelor și conceptelor postmoderne, în speță celebrarea pluralității diferențelor, descentrarea puterii și depășirea opoziției între est și vest, etc.

Focalizarea pe hibridizare vine să combată interpretări mai "reducționiste", ce insistă pe "americanizarea" lumii. Arjun Appadurai, Ian Pieterse, Roland Robertson sau John Tomlinson se arată foarte critici față de teorii în cheie neo-marxistă ale imperialismului cultural sau de analize de tip "modernist", weberian, ca cea întreprinsă de George Ritzer privind McDonaldizarea lumii. Unul din obiectivele majore ale insistenței asupra hibridității culturii globalizate este de a oferi "localului", subalternului, perifericului, posibilitatea de a reacționa la asaltul globalului. "Localul" nu rămîne pasiv, nu este supus unui nou proces de colonizare culturală, cum e descris în teoriile imperialismului cultural. Localul reacționează în mod creativ, lansînd el însuși mișcări globale. Corelată cu acest obiectiv este redirecționarea atenției gîndirii teoretice și politice dinspre Occident, "vestul", înspre "restul" lumii, în principal spre Orient, și evaluarea acestuia în cadrul unor discursuri ce nu sînt "colonizante", "orientalizante", în accepția dată de Said acestui termen.

Teza hibridității este predicată pe ideea fluidității culturii globalizării. Nu numai imaginile difuzate de mass-media, dar și ideile, valorile, ideologiile și convingerile se constituie în fluxuri, în peisaje fluide (denumite scapes de Appadurai). Peisajul mediatic (mediascape) și cel ideatic (ideoscape) se adaugă și se intersectează cu fluxurile tehnologice (technoscape), economico-financiare (financescape) și cu cele trasate de migrația forței de muncă (ethnoscape). Odată cu această fluidizare, cultura cu valorile și convingerile, pe care le reproduce, își pierde soliditatea și coerența de odinioară, nu mai oferă puncte de reper fixe, dar nici nu mai impune constrângeri și restricții asupra procesului de modelare a identității culturale. Cultura în calitate de "peisaj ideatic" în combinație cu "peisajul mediatic" se vede restrînsă la funcția de a oferi doar "resurse" culturale, componente ale bricolajului identitar pe care subiectul îl operează bucurîndu-se de multiplele opțiuni care-i stau acum la dispoziție.

Se amplifică maximal posibilitatea de a-ți modela proteic identitatea făcînd abstracție de principiile, prejudecățile și ritualurile comunității de care ești legat prin proximitate fizică, cum ar fi comunitatea unui anume oraș sau a unui anume cartier, ba chiar de comunitatea locatarilor din blocul în care locuiești. Accesînd pe Internet diferite rețele, interacționezi cu și participi activ în cadrul unor comunități aflate la mare distanță și structurate pe un set de valori și norme complet diferit. De această posibilitate se bucură nu doar adolescenții avizi de contacte în cyberspace, ci și persoanele aflate în diaspora, cum ar fi "cei plecați la muncă în Vest" și care pot astfel locui simultan două lumi culturale (din Vest și de acasă).

Idealul cultural și valoric, care se desprinde pe fundalul acestei hibridități funciare a lumii globalizate, este cosmopolitismul transnațional sau transcultural. Cosmopolitul

contemporan își refuza programatic cantonarea într-un singur sistem de norme și valori, negociind între mai multe culturi. Cosmopolitul globalizat nu ar fi – susține filozoful italian Giacomo Maramao – doar elita occidentală cu vederi postmoderne, ci în special populația imigrantă venită din Est sau din Sud. În continuare Maramao insistă că nu populația afluentă din vestul globalizant și hegemonic dovedește o adevărată înclinație spre cosmopolitism, ci mai degrabă imigranții, precum românii ce muncesc în Italia, Spania sau America. Spre deosebire de aceștia, italienii, spaniolii sau americanii se așteaptă ca toată lumea să învețe limba lor, să adopte stilul lor de viață, să îmbrățișeze valorile și principiile lor și rămân astfel înghețați în proiectul unei singure culturi și închiși la posibilitatea unui dialog transcultural autentic.

Maramao indică în mod indirect o tendință opusă hibridizării culturale care se manifestă în chiar centrul lumii globalizante. Dacă el identifică această tendință în mod paradoxal în rîndurile elitei politice occidentale, Zygmunt Bauman și Milton Friedman o regăsesc în rîndurile populației migrante. Aceasta nu cvelebrează hibriditatea culturală, ci o resimte ca pe o povară de care s-ar dezbara opînd ori pentru identitatea dominantă, cu care vrea să fie asimilată, ori pentru identitatea de origine, pe care o reconstruiește, o reimaginează respingînd valorile culturii în care este nevoită să locuiască și să muncească. Hibridizarea care are totuși loc în mod inevitabil nu ar fi, prin urmare, în același timp și dezirabilă.

Se observă cum un nou trend de rigidizare și de polarizare în direcția valori și principii monocrome se constituie pe fundalul fluidității și hibridității peisajului ideatic globalizat. Se cuvine a menționa, în acest sens, în primul rînd fundamentalismele de toate culorile ce au proliferat în ultima perioadă. Ele nu pot fi considerate a fi externe proceselor de globalizare, ci dimpotrivă sînt un produs al globalizării, o reacție la dizlocările și rupturile pe care aceasta le produce, inclusiv la hibridizarea pe care o promovează.

Concomitent sînt reciclate noțiuni opuse poziției conceptuale cosmopolite, noțiuni cum ar fi națiunea și naționalismul, care la un moment dat erau considerate a fi conservatoare și nocive tocmai prin esențialismul și omogenitatea pe care le presupun. Dacă la mijlocul anilor '90, Appadurai considera că națiunea e pe ducă, iar naționalismul ce izbucnise în Europa de Est era asociat cu un tribalism primitiv, după septembrie 2001, în America se revine la necesitatea unei ideologii naționaliste, e drept sub denumirea de "patriotism". În prezent, naționalismul, contraofensiva localului împotriva structurilor și a fluxurilor globale, se instaurează tot mai puternic și în Europa: unul din motivele pentru care în Franța s-a votat împotriva Constituției Europene a fost teama ca o integrare sporită într-o structură supranațională ar periclita suveranitatea națională a Franței.

Dacă hibriditatea în relația local-global va fi tot mai tare circumscrisă sau contestată, cum vom percepe circularitatea și propagarea valorilor din cadrul ideoscape-ului global? Cum va fi înțeleasă din perspectiva transnațională, noțiuni și valori în favoarea unei abordări omogenizante și totalizante?⁴¹⁹

5. ADOPTAREA DE CĂTRE TOT MAI MULȚI ROMÂNI A MODULUI DE VIAȚĂ ȘI DE GÂNDIRE OCCIDENTAL?!

Rămâne de analizat în continuare felul în care se exercită influența culturii și stilului de viață occidental asupra românilor care intră în contact cu acestea.

Vom începe prin a remarca faptul, că suntem vrînd-nevrînd cu toții astăzi supuși unei influențe de acest gen, venită mai ales prin mass-media românească (filme și emisiuni, etc.) dar

⁴¹⁹ Mădălina Nicolăescu, în art. Hibriditate în peisajul ideatic global (profesor univ. la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea București).

puțini dintre noi se lasă totuși asimilați sau influențați, încât să se îndepărteze definitiv de tradițiile poporului român și de stilul de viață autohton.

Nu însă același lucru se întâmplă cu românii care vin în contact direct sau nemijlocit cu Occidentul. Asupra lor se exercită **o influență mult mai puternică**, fie prin diferitele experiențe de viață trăite (prietenii care le leagă acolo, impresiile despre tot ceea ce văd în jur etc), fie prin mijloacele de informare din acele țări în care se află, care cultivă în general, într-un grad mult mai ridicat viziunea materialistă asupra vieții, cultul eroticului, cultul violenței, trăsăturile negative de caracter (individualismul/egoismul, duritatea sau lipsa compasiunii față de alții, spiritul războinic etc.), superficialitatea în gândire și ușurința în acte ș.a.m.d.

Până la urmă, este vorba de **contactul dintre tipuri diferite de cultură și spiritualitate (dintre Modern și Tradițional, nu între nou și vechi)**. Atâta vreme, cât fiecare dintre ele caută să se îmbogățească cu elemente noi și benefice, preluate de la celelalte, nu este nicio problemă. Dimpotrivă, au toate de câștigat. Dar, atunci când sunt preluate fără discernământ modele (idoli) și influențe noi și negative, încep să apară mari probleme.

Între modernitate (prefătată de umanism și Renaștere, începută odată cu Revoluția sângeroasă din 1789) și tradiție a existat mereu o prăpastie iar acest fapt a permis selectarea elementelor inovatoare pozitive de cele negative. Pentru că, trebuie să recunoaștem, **nu tot ceea ce este nou este automat și ceva bun**. Vă amintesc de pictura „abstractă”, „postmodernistă”, „cubistă” sau de episodul destul de recent al unui pictor japonez, care a legat pensula de coada unei pisici...

Indiscutabil, și gusturile și chiar valorile se schimbă, prin contactul prelungit cu stilul de viață occidental. Românii din străinătate preferă și ei tot mai mult un confort material sporit și „la modă”. Aceasta se observă îndeosebi, prin preluarea decorațiunilor interioare, coloristica caselor și încăperilor, dotările ultramoderne etc. Încep să creadă mai mult în cuceririle tehnologice create de **om** și în **știință**, și tot mai puțin în propriile valori religioase. Deși, perspectivele sunt de-a dreptul sumbre în acest sens (case cu tablou de comandă unic, cu televizor în toate încăperile, cu camere video peste tot, etc.) iar dreptul la intimitate este exclus.

Uită că inovațiile s-au născut prin inspirație și ajutor divin, uită de tradiția lor creștin-ortodoxă care îi învață să fie cumpătați și să nu-și lipească inimile de acestea (mai ales de „arginți”), uită de poruncile lui Dumnezeu, dintre care prima este: „Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine” (Ieșire 20, 2-3) iar a doua spune: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer sus și din câte sunt pe pământ jos, din câte sunt în ape, sub pământ. Să nu te închini acelor și să nu le slujești lor” (Ieșire 20, 4-5).

Potrivit învățăturilor noastre ortodoxe (păstrate nealterate în timp!; rămânând într-adevăr cumulate în dreapta credință), aceste porunci (care sunt **cel mai mult încălcate în Occident**) trebuie să le înțelegem foarte bine. Iată, ce spune catehismul ortodox în acest sens:

„Porunca aceasta (întâia) ne învață că este un singur Dumnezeu adevărat. Totodată, porunca ne învață să ne străduim ca să-L cunoaștem pe Dumnezeu, pentru ca închinarea și cinstirea cuvenite Lui să nu le dăm nimănui altuia, ci numai Lui, Dumnezeuul Cel adevărat. Contra acestei porunci păcătuiesc aceia care înlocuiesc în parte sau cu totul învățăturile dreptei credințe, cu alte credințe rătăcite, precum și aceia care nu mai vor să stea în legătură cu legiuitii ocârmuitori bisericești. De asemenea, păcătuiesc contra dreptei credințe: vrăjitorii, descântătorii, cei ce fac farmece, cei ce umblă să cheme spiritele celor morți. Păcatul acestora este că pun descântecul și vrăjitoria lor mai presus de voința și puterea lui Dumnezeu, pe de o parte; iar pe de alta, ei înșeală pe cei slabi de înger să creadă că își pot împlini năzuințele fără

*muncă și osteneală proprie. Sfânta Scriptură învață că vor primi **pedepse grele** toți aceia care se lasă stăpâniți de credințe deșarte.*''⁴²⁰

Cât privește cea de-a doua, învățătura este și mai clară:

*„Această poruncă ne învață să nu ne închinăm la idoli, la zei mincinoși, adică să nu punem nimic mai presus de Dumnezeu: **nici avere, nici mâncare, nici plăcere, nici pe noi înșine, nimic din ceea ce este trecător și supus pieirii.** Porunca a doua a Decalogului nu oprește cinstirea icoanelor, pentru că închinarea nu o aducem lemnului și culorilor, ci Mântuitorului și sfinților închipuiți în ele. Pe sfinți îi cinstim ca pe unii care s-au învrednicit în măsură deosebită de harul lui Dumnezeu.*''⁴²¹

Cât privește instituția familiei, se pare că românii din străinătate sunt înclinați și ei să-și revizuiască tot mai mult, concepțiile lor creștin-ortodoxe legate de viața de familie. Libertinajul, scăderea autorității părintești, acceptarea treptată a relațiilor nefirești (homosexuale, perversiunile, etc., cu care se obișnuiesc, se acomodează, le tolerează...), concubinajul (sau „uniunea consensuală”, de fapt traiul în deplină desfrânare!) sunt doar câteva realități dramatice în acest sens.

Însăși sondajele ne spun că tinerii se căsătoresc în general după vârsta de 30 de ani, când au deja o situație stabilă și au experimentat „destul”. În Italia, se pomenește de concubinajul de circa cinci ani dinainte de căsătorie. Aceasta este legea nescrisă sau cutuma. Cine oare, afară de mass-media hotărâște această „**căsătorie de probă**” **păgână și străină de Dumnezeu**? Cum se face, că dacă au ajuns să se „cunoască” atât de bine, statistica relevă faptul că în Occident, circa 70% dintre căsătorii eșuează în divorț? De ce în Suedia și în alte țări, doar câteva procente din rândul tinerilor optează pentru uniunea prin căsătorie? De ce se evită cununia religioasă și de ce se preferă homosexualitatea? De ce majoritatea familiilor cresc unul sau doi copii? Sunt copiii o povară? Cine poate să ne răspundă la aceste întrebări?

Un alt pericol vine din partea ecumenismului și în amestecul voit al învățăturilor și ritualurilor ortodoxe cu cele catolice și protestante. Spre exemplu, se schimbă anumite aspecte legate de pocăință, spovedanie, rolul și noțiunea postului, ținerea sărbătorilor etc.

Și, totuși mai există o speranță în păstrarea și perpetuarea valorilor tradiționale, ținând seama de acei români care au început să se organizeze în străinătate și mă refer în mod deosebit la aceia care au solicitat rudelor din țară preparate tradiționale de Sfintele Paști și de Crăciun! Aceasta ne arată în cazul lor, nu numai dorul de casă și de obiceiuri, ci și dorința vie de a-și păstra tradițiile religioase și de a-și conserva spiritualitatea. Prin urmare, sunt în spirit conservatori, iar acest fapt nu înseamnă ceva rău (nu este neapărat static, reacționar, contrar progresului, ci doar prevăzător și acceptând progresul în anumite limite!).

Ortodoxia nu va fi asimilată de spiritul catolic, protestant sau neoprotestant. Biserica Ortodoxă este lăsată de la Dumnezeu și „nici Porțile Iadului nu o vor birui”. **Ortodoxia trebuie să rămână ceea ce a fost și este: un mod de viață pentru toți creștinii ei**, care recunosc Învierea Domnului și poruncile Sale. Iar acest mod de viață este cu totul străin de formalismul sau credința neînsoțite de fapte. Ce fel de creștini sunt aceia care nu respectă poruncile Sale, care îl iubesc doar cu buzele și cu vorba? Care îi răstălmăcesc învățăturile și Sfânta Scriptură?

Arătați-mi o singură credință care are atâția mucenici, martiri și sfinți. În ce au crezut toți aceștia, încât și-au sacrificat până și viața sau „bunul cel mai de preț”, după cum îl numesc unii? Au crezut în Dumnezeu Cel Viu și au îmbrățișat modelul întruchipat de Mântuitor. Iar alții, urătorii de Dumnezeu i-au răstignit pe eșafodul materialismului antichrist.

⁴²⁰ *Catehismul creștinului dreptcredincios*, tipărit cu osârdia și binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Iustin al Moldovei și Sucevei, Iași, 1957 (reeditat în 2006 din inițiativa și cu purtarea de grijă a Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților), pp.91-92.

⁴²¹ Ibidem, pp.92-93.

Și mai cred că astăzi, ne privesc de undeva și ne îndeamnă pe fiecare dintre noi să nu ne lepădăm de credință în fața noului val de neopăgânism, să nu fim un fel de ucenici ai lui Toma necredinciosul, care nu cred în ceva până ce nu văd cu ochii lor și nu ating cu mâinile lor...

*

*Diferența economică dintre estul și vestul Europei provoacă atracția forței de muncă spre Occident și implicit **acceptarea necondiționată a unor modele occidentale neconstructive din punct de vedere religios moral**. Atractivitatea modelului economic își impune forța și în planul spiritual uman. Această stare de lucru se remarcă tot mai mult și în țara noastră provocând aceleași **abdicări religioase morale de la principiile sănătoase formate într-un mediu creștin ortodox**. În această privință, ceea ce s-a instalat în realitatea europeană intenționează să se instaleze și la noi în țară. Putem considera așadar că ceea ce au nevoie să corecteze creștinii occidentali se aplică și celor din răsăritul Europei. Față de această situație care tinde să se generalizeze, câteva repere Vechi Testamentare arată faptul că oamenii s-au confruntat adesea cu pierderea propriei spiritualități, cu îmbrățișarea nejustificată a unor modele religioase străine, cu pierderea intensității trăirii sacralului și împărtășirii din valorile acestuia. Avertizările proorocilor Vechiului Testament față de aceste situații devin astăzi la fel de actuale și deosebit de importante rămânând ca oamenii să îl cunoască pe Dumnezeu "în și prin textul Scripturii", prin textul și trăirea liturgică dar și prin "textul icoanei".⁴²²*

⁴²² Pr.lect.univ.dr. Mihail Teodorescu, în art. Repere vechi testamentare pentru realitatea religioasă europeană actuală (citând pe pr.dr. John Breck), vol. *Implicații ale religiilor asupra securității în contextul extinderii UE*, coordonat de IPS prof. dr. Nifon Mihăiță, pr. lect.dr. Florea Ștefan, Ed. Valahia University Press, Târgoviște, 2006, p.165.

GLOBALIZAREA CULTURALĂ. MUTAREA ACCENTULUI PE CIVILIZAȚIE

Opoziția dintre cultură și civilizație are drept fundament absolutizarea sensului restrâns al culturii, ea reprezentând numai spiritualitate, în timp ce civilizația, ar cuprinde numai valori materiale și s-ar întrupa în tehnică. Susținătorii opoziției dintre cultură și civilizație, dintre care cel mai important este O. Spengler, aduc următoarele argumente (?! - n.a.):

- cultura înseamnă desprinderea omului de natură, umanizarea, valorizarea, în timp ce civilizația vizează realitatea socială;
- cultura are un caracter afectiv, creator, dezinteresat, individual, pe când civilizația presupune raționalitate, caracter colectiv, pragmatic;
- culturii îi este proprie interioritatea, sondarea și dezvoltarea vieții sufletești a oamenilor, pe când civilizația presupune exterioritate, relații interumane, societate;
- eforturile culturale individuale se cristalizează în valori, civilizația operează cu bunuri și are drept obiectiv difuzarea valorilor;
- dezvoltarea spiritului în cadrul culturii presupune libertatea, în timp ce civilizația se raportează în cea mai mare măsură la necesitate.

*Deși prezentate ca distincte, la unii autori se observă complementaritatea noțiunilor, continua lor interferență. Astfel, după T. Vianu, „civilizația nu este o entitate care s-ar opune culturii, ci numai unul din aspectele ei”, iar după M. De Unamuno, „civilizațiile sunt motrice ale culturii, ele nu servesc decât ca să producă cultură”.*⁴²³

*

GLOBALIZARE CULTURALĂ - Mondializarea piețelor economice, a comerțului, investițiilor, comunicațiilor, a mass-media generează și trăsături culturale mondiale. Este dificil de a vorbi, în prezent, de existența unei culturi globale la scara planetară, dar se pot constata tendințe de omogenizare, la nivel mondial, a modului de viață (același conținut al mass-media, modele unice de vestimentație, de petrecere a timpului liber, gusturi, aspirații, mentalități ce tind să se generalizeze). [...] Există fără îndoială, temeri justificate legate de g. c., care are, printre altele, și implicații culturale negative: marile probleme cu puteri economice uriașe stimulează, într-o manieră ultraagresivă, false nevoi ce modifică stiluri de viață, obiceiuri, ritmuri de existență...⁴²⁴

*

Concepția raționalistă – promovată în secolul al XVIII-lea de către J. – J. Rousseau și M. J. A. de Condorcet – consideră rațiunea drept însușire naturală, comună tuturor oamenilor, dată lor în mod egal. Cultura, prin analogie, cu sensul latin al noțiunii – cultura pământului – nu face altceva decât să dezvolte rațiunea, așa precum sămânța pusă în pământ și bine îngrijită dă roade.

Această concepție – generoasă în sine, deoarece are drept consecință liberalismul, progresul, spiritul pacifist și optimismul – este susceptibilă de critică (prima efectuată încă de romantismul german). Se relevă inconsistența analogiei sus-menționate, neexistând o natură

⁴²³ Topor Rodica, Florica Diaconu, Georgeta Marinescu, *Cultură: Termeni și personalități*. Dicționar, Ed. Vivaldi, București, 2000, p.77.

⁴²⁴ Ibidem, pp.121-122.

omenească identică tuturor indivizilor, cu totul pură. Cultura se imprimă individului prin modele, încă de la naștere, chiar dacă la început asimilarea acestora este inconștientă.

De asemenea, cultura nu poate avea o finalitate unică - promovarea rațiunii într-o evoluție unitară și progresivă -, fapt infirmat de diversitatea culturilor umane. Comportamentul uman nu poate fi supus exclusiv raționalității, deoarece personalitatea, deși o are drept premisă, nu se reduce la aceasta.⁴²⁵

*

În opinia mea, omenirea alunecă tot mai mult pe panta opoziției dintre aceste două categorii, întrucât observăm un asalt sistematic al civilizației asupra culturii, care în filozofie s-ar traduce prin dominarea materiei asupra spiritului, iar cultura este redusă sau înlocuită samavolnic cu una de impostură, cu o „pseudo-cultură”, croită special după tiparele civilizației așa-zis postmoderniste. În mod evident, nu pot să fiu de acord cu autori precum N. Elias și alții, care suprapun cele două noțiuni. Cultura ține mai degrabă de „fond”, pe când civilizația, de „formă”. De aceea, ele pot fi considerate mai bine complementare și fără a pierde din vedere, nici o clipă, rolul mult mai important al culturii, care este creatoare de civilizație și nu invers (aceasta din urmă poate doar înlesni actul creației dar nu creează cultură).

Globalizarea culturală nu vizează altceva decât demolarea culturilor naționale, prin nivelarea lor forțată pe căi diverse și introducerea unui model unic de cultură destinat maselor înrobite. Marii actori ai acesteia se consideră stăpâni de drept și sunt, ca atare, deasupra „legii culturale” creată tot de ei. Fie că ne place sau nu, cultura devine tot mai mult un simplu „produs” sau „marfă” (ca și oamenii; cât cinism!) și supusă automat regulilor de comercializare. Acest aspect a constituit, de altfel și tema unui congres UNESCO, în care s-a respins inițiativa propusă de SUA și partenerul său, Israel.

În opinia mea, acest proiect din cadrul strategiei globalizante nu cred că va avea sorți de izbândă, dacă intelectualii vor lua atitudine și vor arăta pericolele care ne pândesc. Apoi, sunt necesare măsuri de îndreptare a situației existente. Educația (mai ales creștină) și cultura, în general, pot oferi o soluție omenirii, în fața autodistrugerii sale prin ateism de masă și nihilism, dar mai ales prin globalizare. Credința creștină, secondată de cultura autentică, pot împiedica planurile diabolice ale sionismului mondial și acest experiment „de dreapta” al masoneriei negre (de rit scoțian), care vor să ne „înglobeze” forțat, așa cum comunismul a vrut să ne facă „fericiți” cu forța. Pentru creștini, n-ar fi atât de tragic în ultimă instanță pentru că globalizarea, ca și comunismul, nu sunt decât mari încercări ale credinței lor și un bun prilej de a-și mântui sufletul. Dar, în același timp, ei nu pot sta cu brațele încrucișate, atâta vreme cât au posibilitatea de a se opune. Nu este onorant pentru ei să se resemneze, să lase o povară noilor generații, să-și piardă spiritul de luptă în asemenea momente și să-și lepede astfel... credința în Dumnezeu.

Iată, de ce nu pot fi de acord cu unele afirmații din cartea citată mai sus, care acreditează doar „tendența” de omogenizare, de parcă globalizarea culturală (vizibilă mai ales în mass-media, care oferă modele) n-ar fi atât de reală, ci doar în mințile noastre. Se minimalizează și influența marilor concerne, prin exemplul concret oferit: „[...] marile concerne cu puteri economice uriașe stimulează, într-o manieră ultraagresivă, false nevoi ce modifică stiluri de viață, obiceiuri, ritmuri de existență (de pildă, ritualul ceaiului, vestit pentru operațiile sale succesive și atmosfera ce o creează, este periclitat de forța companiei Coca-Cola, localurile

⁴²⁵ Ibidem, p.52.

de fast-food subminează obiceiurile tradiționalelor prânzuri de familie - fie și numai în zile de sărbătoare). Se vorbește și de o „**cultură**” **Mc. Donald**. Desprinzând tendințele pozitive (vorba românului: „nu e dracul așa de negru” sau făcând aluzie la expresia „are și părțile lui bune”, aplicată de unii comunismului! - n.a.) ale g.c. (larga circulație a ideilor, colaborarea culturilor), (aspecte care erau neglijate de comunism, dar în practică și de globalizare - n.a.) nu se pot omite cele negative, deși ambele țin de un mers oarecum implacabil al umanității.”⁴²⁶

Nu vi se pare evidentă inocularea resemnării în cele afirmate mai sus? Nu credeți că omenirea mai are totuși o șansă? Sunteți convinși că vom mai fi aceeași dacă va reuși experimentul globalizării? Iată doar câteva întrebări la care merită să reflectăm cu toții. Poate că n-ar fi rău să ținem seama și de constatările făcute de către unul din cei mai cunoscuți scriitori sud-americieni contemporani, dl. Ernesto Sabato:

*

În 1951 am publicat Oameni și angrenaje. Din nefericire, s-a împlinit presimțirea avută înainte, prin aceea că am primit atâtea critici venite din partea unor progresiști renumiți, încât, timp de zece ani, dorința de a publica m-a părăsit. Mai mult de patruzeci de ani au trecut de la apariția aceluși bilanț spiritual al existenței mele, scris în miezul unor mari convulsii mondiale. Acum, o mare parte din ceea ce am expus atunci reprezintă o realitate dătătoare de fiori. Mulți din cei care m-au atacat și m-au ridiculizat atunci, acuzându-mă de obscurantism, au înțeles mai târziu lumea atroce pe care am creat-o (noi, oamenii - n.a.).

În cartea aceea îmi arătam neîncrederea și preocuparea față de o lume tehnolatră și scientistă, față de această concepție asupra omului și existenței care a început să se supraaprecieze când semizeul renescentist s-a lansat euforic în cucerirea universului, când neliniștea metafizică și religioasă a fost înlocuită de eficacitate, precizie și cunoștințele tehnice. Acel proces de neoprit a sfârșit într-un paradox teribil: dezumanizarea umanității. În acea carte, acum mai bine de cincizeci de ani, am scris:

Acest paradox, ale cărui ultime și tragice consecințe le suportăm astăzi, a fost rezultatul a două forțe dinamice și amurale: banii și rațiunea. Cu ele, omul a cucerit puterea seculară. Dar – și aici se află rădăcina paradoxului – această cucerire se face prin intermediul abstracțiunii; de la lingoul de aur la clearing, de la pârgie la logaritm, istoria dominației crescânde a omului asupra universului a fost, de asemenea, istoria abstracțiunilor succesive. Capitalismul modern și știința pozitivă sunt cele două fețe ale aceleiași realități deposedate de atribute concrete, o fantasmagorie abstractă din care face parte și omul, dar nu omul concret și individual, ci omul-masă, această ființă ciudată, cu un aspect mai degrabă uman, cu ochi și plânsete, voce și emoții, dar în realitate un angrenaj dintr-o uriașă mașinărie anonimă. Acesta este destinul contradictoriu al aceluși semizeu renescentist care și-a revendicat individualitatea, care s-a ridicat cu orgoliu împotriva lui Dumnezeu, proclamându-și voința de dominare și de transformare a lucrurilor. Ignorând că, la rândul lui, va ajunge să se transforme în lucru.”⁴²⁷

*

Foarte importanți pentru formația mea au fost Dostoievski, cu subconștientul său transcendental, și Kirkegaard, care și-a plasat bombele în dalele catedralei hegeliene. Presa din țara lui și luteranii l-au caricaturizat cu cruzime chiar pe el, care era un gen de Hristos reînviat.

⁴²⁶ Ibidem, pp.121-122.

⁴²⁷ Ernesto Sabato, *Înainte de tăcere*, Ed. RAO, București, 2000, pp.99-100.

Iar în privința a ceea ce am putea numi fundamente sociologice și istorice, au fost foarte valoroase studiile lui Munford, Denis de Rougemont, Pirenne, Von Martin și alții care, ca și profesii în deșert, au prevestit tragedia care se apropia. Când motoarele revoluției industriale s-au pus în mișcare, omul s-a văzut înlocuit în mod tragic. Dar, de asemenea, a crescut și rezistența spiritelor lucide și intuitive care au încarnat cu frenezie și curaj rebeliunea romantică. Mari poeți și gânditori ai acelei mișcări au avertizat asupra consecințelor pricinuite de desacralizarea cosmosului și a ființei umane. Mulți au fost calomniați, împinși spre alcool sau spre un trist exil. Cum i s-a întâmplat genialului Shelley, care prezisese în versuri: „Un popor moare de foame pe câmpuri necultivate”.

Acele avertismente nu numai că n-au fost ascultate, dar au fost adeseori luate în răspăr de către raționaliștii preaputernici. Războaie mondiale, teribile dictaturi de stânga sau de dreapta, sinucideri în masă, apariția neonazismului, creșterea criminalității infantile, depresiune profundă. Totul arată că în interiorul Timpurilor Moderne, lăudate cu atâta ardoare, se naștea un monstru cu trei capete: raționalismul, materialismul și individualismul. Iar această creatură, pe care am ajutat-o cu atâta mândrie să se nască, a început să se devoreze pe sine.⁴²⁸

*

Astăzi nu numai că traversăm o criză a sistemului capitalist, ci și o criză a unei întregi concepții despre lume și viață, bazată pe zeificarea tehnicii și a exploatării omului.

Materializarea Universului, legitimă pentru poliedre și reacții chimice, a fost dramatică pentru supraviețuirea viitoare a omului. Înnebuniți de suprad dezvoltare, am comis grava eroare de a ne pierde ființa originală, imitând imperiile mașinii și ale delirului tehnologic.

Odată ce logosul s-a tehnicizat, procesul de industrializare și mecanizare a fost paralel cu perfecționarea mijloacelor de tortură și exterminare. [...] Odată eșuat comunismul, s-a răspândit credința că alternativa era neoliberalismul. În realitate, asta e o afirmație criminală, deoarece e ca atunci când într-o lume în care ar exista numai lupi și miei s-ar spune: „Libertate pentru toți, iar lupii să mănânce mieii”.

Se vorbește despre reușitele acestui sistem al cărui unic miracol a fost să concentreze în a cincea parte din omenire mai mult de optzeci la sută din bogăție, în timp ce restul, marea parte a planetei, moare de foame în mizeria cea mai sordidă. Ar trebui să se pună în discuție ce anume se înțelege prin neoliberalism, pentru că de fapt, felul cum e văzut el nu are legătură cu libertatea. Dimpotrivă, datorită imensei puteri financiare, metodelor propagandei și constrângerilor economice, statele puternice își dispută dominația planetei.⁴²⁹

*

În fiecare dimineață, mii de persoane (chiar mult mai mulți, în fiecare țară... - n.a.) reiau căutarea inutilă și disperată a unui loc de muncă. Sunt marginalizații – o categorie nouă, care ne spune foarte multe despre explozia demografică, cât și despre incapacitatea acestei economii pentru care singurul lucru care de fapt nu contează, este omul cu nevoile sale.

Sunt marginalizați nevoiașii care rămân în afara societății pentru că sunt de prisos. Nu se mai spune că sunt „cei de jos”, ci „cei din afară”. Sunt excluși de la necesitățile minime de hrană, sănătate, educație și justiție; sunt excluși atât din orașe, cât și din locurile lor de baștină. Iar acești oameni care sunt zilnic lăsați pe dinafară, ca balastul aruncat peste bordul unei bărci în ocean, reprezintă marea majoritate.

⁴²⁸ Ibidem, pp.101-102.

⁴²⁹ Ibidem, pp.102-103.

Atâtea valori distruse din cauza banilor, iar acum omenirea, care s-a dedicat în totalitate creșterii economice, nu-și poate adăposti oamenii.

Pentru a face rost de o slujbă, oricât de prost plătită, oamenii își oferă viețile pe de-a-ntregul. Muncesc în locuri insalubre, în subsoluri, pe nave-fabrici, înghesuiți sub eterna amenințare de a-și pierde slujba, de a rămâne pe dinafară.

După cum se pare, demnitatea vieții omului nu a fost prevăzută în planul globalizării. Neliniștea e singurul lucru care a ajuns pe culmi niciodată bănuite. Este o lume care trăiește în perversitate, unde unii, puțini, își contabilizează câștigurile pe seama amputării vieții imensei majorități. S-a ajuns la apariția unui biet om care aparține lumii dezvoltate și care are acces la nenumăratele produse dintr-un supermarket. Și în timp ce acel sărman nefericit doarme liniștit, închis în fortăreața lui de aparate și ciurucuri, mii de familii (sau chiar mult mai multe - n.a.) trebuie să reziste cu un dolar pe zi. Marginalizații de la marele banchet al economiștilor se numără cu milioanele.⁴³⁰

*

Întreaga educație depinde de filozofia culturii care o cârmuiește, și din cauza acestor imitatori obedienți ai „țărilor avansate” – avansate în ce? – dăm peste pericolul răspândirii și mai abilității a robotizării. Trebuie să ne opunem golirii culturii noastre, devastate de acești economiști care știu doar de Produsul Intern Brut – niciodată nu a existat o expresie atât de izbită – care reduc învățămîntul la cunoașterea tehnicii și a informaticii, folositoare afacerilor, dar lipsite de cunoștințele fundamentale care revelează arta.

Orice educație e accesibilă doar celor dinăuntrul zidurilor societății, deoarece lumea tehnicii și a informaticii care, desigur, ne va duce la o apropiere între noi a însemnat, pentru marea majoritate, un abis insurmontabil. [...] Educația nu ține de aspectul material, dar este decisivă pentru viitorul unui popor, deoarece reprezintă puterea sa spirituală, și din această cauză este aservită celor care țin să vîndă țara ca pe niște birouri ale unor mari consortii străine. Da, dragii mei învățători, continuați să rezistați, pentru că nu putem permite ca învățămîntul să se transforme într-un privilegiu.⁴³¹

*

Nu mai suntem așa de siguri că putem spune, precum Goethe, că „omenirea va sfârși prin a triumfa”. Dimpotrivă, la orizont par să se audă ultimele horcăieli. Ajunge să privești câteva buletine de știri sau să citești titlurile din ziare ca să înțelegi că ne transformăm în niște creaturi sinistre, ca acelea grotești din acuarelele pictate de Goya. „Somnul rațiunii naște monștri”, a profetizat acest artist genial care ziua picta portretele doamnelor grase de la curte, iar seara se închidea în cameră ca să lucreze la desenele sale, ca niște defulări care demascau pozitivismul orb al Iluminismului.

În fine, am ajuns la „lumea frântă” de care ne pomenea Gabriel Marcel, și în timp ce realitatea se năruie în bucăți, omul e istovit psihic și sfâșiat spiritual.

Probabil că niciodată nu vom înțelege tot ceea ce a vrut să ne spună Kafka, artistul care a exprimat odată, într-una dintre operele sale cele mai profunde și revelatoare ale secolului al XX-lea, dezorientarea și abandonarea omului contemporan într-un univers dur și misterios. Prăbușirea omului într-o realitate în care birocrăția și puterea au luat locul metafizicii și zeilor. Pierdut într-o lume de tuneluri și coridoare, scurtături și răscruci, între peisaje întunecate și

⁴³⁰ Ibidem, pp.105-106.

⁴³¹ Ibidem, pp.110-111.

colțuri obscure, omul tremură în fața inexistenței vreunui scop și a eșecului oricărei comunicări.

432

⁴³² Ibidem, pp.139-140.

CE ÎNTELESEM NOI PRIN DUHUL LUMESC?

Duhul Sfânt se pogoară asupra celor care și-au curățit viața de tot ceea ce înseamnă patimă, păcat sau răutate. Aceștia sunt oamenii duhovnicești, care primesc de la Dumnezeu și multe alte daruri: al cunoașterii duhovnicești și al înaintei cunoașterii, al străvederii, al citirii în inimile oamenilor, al rugăciunii neîncetate și mântuitoare, al pocăinței permanente și al lacrimilor, al înaintei vederii, al profeției etc. Aceștia însă sunt puțini.

Cei mai mulți sunt însă cei care ascultă și urmează duhului lumii acesteia și care se află sub osânda diavolească. Acesta este un duh anti-creștin și anti-duhovnicesc. Scopul lui este tocmai distrugerea oricărei forme de viață spirituală înaltă, viețuirea în robia patimilor și a păcatelor, ce ne conduc spre chinurile iadului celui veșnic. Și, din nefericire, mulți sunt cei care merg pe această cale largă și ușoară, dar care aduce omului tristețea și nefericirea veșnică. Duhul lumesc este un duh al fărădelegii și minciunii, al răutății și curviei, al necredinței, ateismului și crimei [...] Lupta nu se dă numai în afară, în exterior, ci și în interior. Sufletul omului este potrivit Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe, cei care au cunoscut din experiență toate aceste realități, un câmp de război și de luptă. Aici se luptă neconștient puterile cele bune și puterile cele rele; ale luminii și ale întunericului, fiecare căutând să pună stăpânire pe sufletul omului. [...] Trupul vrea să-și supună sufletul spre împlinirea poftelor sale, după cum și sufletul caută să disciplineze un trup rebel și purtat adeseori de instincte și de pasiuni greu de controlat și de disciplinat. Multe dintre păcate sunt cerute de trup și provoacă durere sufletului. Ceea ce se cere omului este să lupte cu ajutorul harului dumnezeiesc pentru a-și disciplina toate aceste dorințe pătimase și să le dea o direcție și semnificație duhovnicească.⁴³³

*

„Cel mai mare dușman al sufletului nostru, nu este diavolul ci duhul lumesc, pentru că ne atrage în chip plăcut și în cele din urmă ne amărăște veșnic”.

Cu timpul, duhul lumesc devine în inima noastră ca un drog de care devenim dependenți (modernismele, conforturile...).

Pentru că dacă îl vom vedea pe diavol, ne vom cutremura de frică și ne vom ruga lui Dumnezeu ca să ne scape. În schimb, duhul lumesc ne înfășoară tainic și plăcut în mrejele sale și pentru aceasta nu dorim să scăpăm de el. Suntem atrași de duhul lumesc și nu înțelegem cât rău ne face, deoarece el intră încet, încet în inima noastră oferindu-ne tot confortul și plăcerea. Astfel răul înainteașă puțin câte puțin și pune stăpânire pe noi. Pentru că dacă ar veni deodată, nu am fi așa de ușor înșelați. În epoca contemporană, datorită modernismelor și a progresului tehnic, mult duh lumesc a pătruns în inimile oamenilor, în toate domeniile de activitate și a alungat de acolo pe Mântuitorul Iisus Hristos.

Dacă în societatea comunistă duhul lumesc era semănat în inimile creștinilor prin educație, propagandă și idolatrizare, în societatea capitalistă el este semănat prin confort, belșug material, proprietate, concurență, goană după bani, reclame, libertatea păcatelor, mass media etc. [...] Pe măsură ce lumea se îndepărtează de vremurile apostolice și se apropie de cele apocaliptice cresc și se înmulțesc răutățile, păcatele, fărădelegile, pervertirile și apostaziile. Duhul lumesc dictează și manipulează mințile și „conștiințele” multora. Să ne gândim la semenii noștri. (Oare câți dintre noi mai avem moralitate creștină ortodoxă?). În loc să ne îndemne spre asceză creștină, ne îndeamnă spre viață păcătoasă, în loc să ne trimită la biserică, ne îndeamnă la distracție și desfrânare, în loc să ne îndemne spre rugăciune și nevoiță, ne

⁴³³ Ierodiacon Cleopa Paraschiv și Părintele Hristofor, ***Duhul Lumesc, Duh Antihristic***, Ed. Panaghia, Colecția „Rugul Aprins”, Botoșani, 2004, pp.3-4.

robesc spre huzur și odihnă. Toate acestea sunt manifestări ale „duhului lumesc”, bineplăcut stăpânitorului lui – diavolul. Ce va fi mai departe? Dacă la noi nu se vor schimba mijloacele de educație și obiceiurile societății, adevăratul creștinism va slăbi din ce în ce mai mult, iar în cele din urmă se va stinge cu totul, **va rămâne numai numele de creștin, însă duh creștinesc nu va mai fi. Duhul lumesc va umple totul.** ⁴³⁴

*

Domnul Hristos ne spune că ne înșelăm dacă gândim că vom putea dăruia mintea noastră lui Dumnezeu, iar trupul nostru deșertăciunilor, slujind astfel la doi stăpâni. El a spus în continuare: Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni, care sunt potrivnici unul celuilalt, adică lui Dumnezeu și lui Mamona.

Mamona este un cuvânt sirian, care înseamnă bogăție, vistierie cu bani câștigați în mod necinstit. Asemenea bani sunt socotiți de poporul nostru „ochiul dracului”, fiindcă **bani sunt prima ispită cu care diavolul îi ispitește pe oameni.** [...] Dar lumea își are duhurile ei: duhul mândriei, duhul slavei deșarte, duhul mâniei, duhul iubirii de arginți, duhul desfrânării...

Duhul și sufletul nu sunt două realități deosebite. Prin suflet se înțelege în general sediul afectelor, principiul vital. Duhul este partea superioară, fină a sufletului, capabilă de a se pune în contact cu Duhul Sfânt și a-i deveni sălaș sau de a se pune în contact cu lumea devenind astfel duh lumesc. [...]

„Nu știți oare că prietenia cu lumea e dușmănie cu Dumnezeu? Așadar, cel ce vrea să fie prieten cu lumea se face vrăjmaș lui Dumnezeu” (Iacob 4, 1-4). [...]

Omul zilelor noastre, ne spun Sfinții Părinți și o confirmă experiența cotidiană, caută cu orice preț plăcerile lumii, ale trupului și fuge de orice formă de încercare, suferință sau durere. Caută să-și provoace cât mai multe bucurii efemere trupești, neînțelegând că mai devreme sau mai târziu, va avea de plătit pentru această durere. ⁴³⁵

*

Sfântul Apostol Pavel considera că omul, creștinul, are de luptat în întreaga sa viață cu trei dușmani puternici: cu **lumea**, cu **trupul** sau firea sa și cu **diavolul**, însă, pe măsură ce timpul se apropie de apocalipsă, oamenii vor avea posibilitatea să constate că dușmanul – lumea devine tot mai puternic. Fiecare vreme are căderile și ridicările sale, însă în vremurile de apoi, acestea se vor croniciza, se vor generaliza. Ceea ce altă dată era socotit păcat ajunge adeseori să fie considerat astăzi virtute. Conștiința morală simte o știrbire gravă. Moralitatea devine tot mai permisivă, mai laxă, până la o cvasi-abolire a ei, în favoarea cultului plăcerii omului contemporan. Ceea ce în trecut era înfierat, astăzi este acceptat, permis, tolerat și chiar încurajat, în materie de morală.

Spiritualitatea ortodoxă, prin Părinții ei duhovnicești, vorbește astfel despre **opt patimi**, gânduri sau **duhuri ale răutății**, prin care duhurile rele pot pătrunde în sufletul nostru și îl pot dezorganiza. Cunoscându-le și demascându-le, avem mai mari șanse de luptă împotriva lor și de învingere a acestora.

Sfântul Ioan Casian, în Convorbirile duhovnicești, spune: „Opt sunt principalele vicii, care otrăvesc neamul omenesc, și anume: primul este lăcomia la mâncare, ceea ce înseamnă îmbuibarea stomacului; al doilea desfrânarea; al treilea arghirofilia, adică lăcomia sau dragostea pentru bani; al patrulea mânia; al cincilea tristețea; al șaselea lenea, adică neliniștea și lehamitea inimii; al șaptelea deșertăciunea, adică vanitatea sau gloria deșartă; al optulea trufia”. [...]

1) Lăcomia pântecelui [...] are trei forme: a) mâncarea înainte de ora de masă; b) lăcomia la orice fel de mâncare; c) grija de a mânca mâncăruri alese și special gătite. [...] 2)

⁴³⁴ Ibidem, pp.7-9.

⁴³⁵ Ibidem, pp.9-12.

Desfrânarea sau curvia – are o lucrare pătimasă variată: ca relație trupească între sexele opuse în afara cununiei religioase; relații exagerate fără respectarea perioadelor de post și fără finalitatea de a naște copii; onania; relații împotriva firii între același sex; vorbele, glumele, cuvintele ușuratică, triviale și necumpătate, care constituie aluzii la desfrânare. [...] 3) Iubirea de arginți, lăcomia sau dragostea pentru bani, patima de bani, zgârcenia – este goana exagerată și preocuparea pătimasă de obținere a unor bunuri materiale peste strictul necesar unei existențe mântuitoare, furtul, înșelăciunea, asuprirea semenului. [...] 4) Mânia. Există și o mânie mântuitoare, față de păcatele și patimile noastre, față de viața noastră de păcat. Mânia lumească sau pătimasă, însă, se manifestă prin uciderea, lovirea, înfurierea, strigarea la altă persoană sau orice atitudine născută din violență, față de acesta. [...] 5) Întristarea. Există și o tristețe datorată păcatelor noastre și ale semenilor noștri, prin care ne-am îndepărtat față de Dumnezeu, Izvorul a tot binele și al iubirii supreme. Tristețea sau angoasa pe care o provoacă lumea pătimasă, este datorată nerealizării unui lucru dorit, frica, deznădejdea, ținerea de minte a răului. [...] Boala aceasta sufletească pare a fi astăzi, mai mult decât oricând, la ea acasă. Omul zilelor noastre este tot mai tulburat, mai frământat și mai zbuciumat, este asaltat de problemele tot mai multe și mai grele și, neavând o credință puternică, este tot mai expus, mai vulnerabil. Nu întâmplător, statisticile medicale avertizează asupra ratei fără de precedent a creșterii numărului depresiilor (peste 40%) și cazurilor de sinucidere. Duhul lumesc lucrează din plin și este satisfăcut de rezultate. [...] 6) Lenea, trândăvia, neliniștea, descurajarea, dezgustul sau lehamitea. Omul contemporan se află într-o goană nebună după orice formă de plăcere și fuge din calea oricărei dureri, chiar și dintre cele mărunte. [...] 7) Deșertăciunea, adică vanitatea sau gloria deșartă [...] 8) Mândria sau trufia, supraestimarea noastră și disprețuirea semenilor, nesupunere, invidie, clevetire, blasfemie. ⁴³⁶

*

Mândria deși este așezată la urmă, este, prin origine și timp, prima patimă, „tiran crud” și nepăsător, „monstru foarte crud și mai mare decât toate păcatele de mai înainte”, care îi pierde cu o mușcătură cumplită îndeosebi pe cei desăvârșiți și ajunși pe treptele cele mai înalte ale virtuților. Spre deosebire de celelalte patimi care au puteri limitate, aceasta are aspectul unei boli generalizate care nu se mulțumește să vatăme doar un mădular sau o singură funcțiune spirituală a sufletului, ci caută să-l robească în întregime, să-l ducă spre distrugerea totală. Ea caută să surpe și să nimicească din temelii întreaga cetate a virtuților.

La modul general, mândria are două înfățișări: mândria sau trufia trupească și mândria sau trufia duhovnicească. În timp ce prima atacă mai ales pe începători, cea de a doua îi războiește cu precădere pe cei mai înaintați duhovnicești, la care ispitele trupului au fost au fost înfrânte.

„Între mijloacele cele mai eficiente de luptă împotriva acestei patimi, ascetica ortodoxă insistă asupra următoarelor: frica de Dumnezeu, meditarea la viața și pilda Mântuitorului nostru Iisus Hristos, întruparea smereniei desăvârșite, cercetarea noastră și cunoașterea de sine sinceră și autentică care ne ajută să vedem nu numai lucrurile bune pe care le avem ci și lipsurile și slăbiciunile noastre, conștientizarea nimicniciei și nevredniciei noastre în fața iubirii și ajutorului lui Dumnezeu, fuga de laude și de elogi, meditarea la zădărnicia tuturor celor prezente și trecătoare; rugăciunea stăruitoare către Dumnezeu pentru dobândirea darurilor duhovnicești și netrecătoare și pentru trăirea lor ca expresii ale bunătății și iubirii infinite a lui Dumnezeu față de noi. ⁴³⁷

*

⁴³⁶ Ibidem, pp.12-20.

⁴³⁷ Ibidem, pp.20-21.

Numai știindu-i răutățile, Sfântul Maxim Mărturisitorul a putut să ne îndemne: „Păzește-te de maica tuturor relelor, de iubirea de sine, care este iubirea nerațională a trupului. Fiindcă din aceasta se nasc, după toate semnele, cele dintâi gânduri pătimase, care sunt și cele mai generale: al lăcomiei pântecelui, al iubirii de arginți și ai slavei deșarte. Căci acestea își iau prilejuri din așa zisa trebuință neapărată a trupului”. [...] Iubirea de sine are o mulțime de fiice și vlăstare blestemate care se nasc și cresc din ea [...] **mila de sine** [...] **cruțarea de sine** [...] **îndreptățirea de sine** [...] **lauda de sine** [...] **trâmbițarea de sine** [...] **plăcerea de sine** [...] **nălucirea de sine** (că suntem ceva, că știm ceva, că avem ceva...) [...] **închipuirea de sine** [...] **prețuirea de sine** [...] **înălțarea de sine** [...] **încântarea de sine** [...] **înfumurarea de sine** [...] **semeția de sine** [...] **încrederea de sine** [...] **bizuirea pe sine** [...] **răzimiră pe sine** [...] **nesimțirea de sine** sau **împietrirea inimii** [...] **Nesimțirea omoară toate cele trei părți ale sufletului nostru**, adică mintea, inima și voința. [...]

Viața creștină autentică și progresul duhovnicesc încep cu lepădarea de sine. În acest progres de înduhovnicire, creștinul are de luptat cu tot ceea ce este pătimăș și păcătos, pentru a practica și dobândi virtuțile creștine, singurele care pot aduce omului adevărata fericire. [...] Cel ce a lepădat de la sine pe maica tuturor patimilor – iubirea de sine – , ne spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, ușor leapădă și pe celelalte, ca mânia, întristarea, pomenirea răului și cele ce urmează”.

Ca metode de luptă împotriva acesteia, ascetica cretină ortodoxă ne recomandă nevoițele și ostenele trupești și sufletești, prin care se sting patimile, trezvia și paza minții și a gândurilor, neconținută cugetare la moarte și Înfricoșata Judecată, rugăciunea, închinăciunile și metaniile și binecuvântata muncă de obște. Toate acestea conduc la dobândirea și întreținerea în sufletul nostru a smeritei cugetări. ⁴³⁸

*

Experiența duhovnicească arată cu prisosință că lumea materială și trupul, elementul de legătură cu ea, sunt sărace. Chiar și cele mai intense plăceri trupești și lumești se sting foarte repede, lăsând în urma lor un sentiment al eșecului, al zădărniceii, al trăirii lipsite de sens. Așa se explică drama multor occidentali bogați, care în ciuda averilor însemnate pe care le au, a caselor majestuoase și a mașinilor „de catalog” în loc să fie împliniți și fericiți, se simt terminați, sfârșiți și adeseori se sinucid. De multe ori bogăția materială nu înseamnă și bogăție spirituală. Or, unde nu este bogăție spirituală, viața umană este lipsită de sens.

Singurele bogății ce aduc omului împlinirea sunt cele duhovnicești. În sărăcia materială putem fi bogați spirituali iar în bogăția materială putem fi „cadavre vii”. [...] Pe omul duhovnicesc, bucuriile lumești nu-l odihnesc, ci îl obolesc și-l stresează. Oamenii aleargă zi și noapte după plăcerile și bucuriile lumești pentru că se iubesc pe sine și nu află sensul profund al vieții și uită că într-o zi vor pleca din această viață și vor părăsi toate. Când ne vom muta la viața cea veșnică nu vom lua cu noi nici bani, nici case, nici mașini, ci doar faptele noastre bune sau rele. [...] **Duhul lumii, cu toate învățăturile vătămătoare de suflet care îl însoțesc, este un duh potrivnic lui Hristos, este duhul lui Antihrist; răspândirea lui înseamnă răspândirea urii față de credința creștină (ortodoxă) și rânduieii creștine de viață.** ⁴³⁹

*

Aici, la locul de muncă, în spații străine de orice lucru sfânt, între utilaje, mașini și aparate, învață creștinul ortodox viața fără Hristos. Într-un astfel de mediu de lucru, când singura preocupare este munca, nimeni nu se mai gândește ce păcate face, nimeni nu se mai căiește pentru păcatele făcute, fiindcă pe toți nu-i interesează decât producția, având doar frică pentru neîndeplinirea planului de producție, încălcarea regulamentelor, abaterea de la program.

⁴³⁸ Ibidem, pp.22-30.

⁴³⁹ Ibidem, pp.31-34.

Cine oare se mai roagă, cine își mai păzi mintea, cine mai are pacea duhovnicească în inima sa, cine mai cugetă la Înfricoșata Judecată în astfel de locuri de muncă.

Educația, învățătura, cultura anticreștină, bazele teoretice ale societății industriale fac din noi slujitori ai lumii – **mamoni**, oameni fără de Dumnezeu, în care virtuțile mamonice precum hărnicia, priceperea, inteligența, câștigurile, pentru care muncim și trăim, înlocuiesc virtuțile creștine, îndepărtându-L de la noi pe Dumnezeu. [...] Astfel se formează **mamonul** – **omul lumesc** cu caracteristici antihristice, fără de Dumnezeu, plin de poftă și păcate, care nu mai are timp de suflet ci numai de cele lumești. Serviciul, funcția, grijile și obligațiile profesionale îl absorb total astfel încât nu se mai roagă, nu mai merge la biserică, nu mai postește, nu se mai spovedește, nu se mai îngrijește de loc de suflet și nici de familie și uită complet de Dumnezeu. Căci după muncă urmează distracțiile în poftă și păcate. Câți creștini mai citesc astăzi canonul de rugăciuni zilnice și își mai împlinesc și celelalte îndatoriri creștine? [...]

În vremurile antihristice, păcatele împotriva firii vor deveni ca ceva firesc – îngăduite și legalizate pentru că majoritatea oamenilor celor păcătoși vor face politica și legile, fără a mai ține seama de poruncile dumnezeiești. În Franța, este deja legalizată căsătoria între frate și soră, iar 80% din francezi s-au declarat atei. În Olanda peste 50% din populație este homosexuală (iar peste 70% sunt favorabili homosexualității! – n.a.). În S.U.A., sunt orașe numai cu homosexuali. În Las Vegas 65% din oameni sunt homosexuali, iar în alte mari orașe precum San Francisco, o treime din populație este homosexuală. În multe țări din apus este legalizată căsătoria dintre persoanele de același sex (lesbiene și homosexuali).⁴⁴⁰

*

Sfârșitul lumii va fi atunci când păcatele împotriva firii și ereziile se vor înmulți pe pământ, lumea ajungând în situația cetăților Sodoma și Gomora. Dumnezeu va pune atunci capăt lumii păcătoase.

Sfântul Apostol Petru ne spune: „...și dacă cetățile Sodomei și Gomorei le-a prefăcut în cenușă, osândindu-le la pieire și dându-le pe ele drept pildă necredincioșilor din viitor, și dacă pe dreptul Lot l-a izbăvit, pe el, cel întristat de traiul desfrânat al celor nelegiuți – pentru că dreptul acesta locuind între ei, zi de zi își chinuia sufletul său cel drept din pricina faptelor lor nelegiuite pe care le vedea și auzea – toate acestea pentru că Domnul știe să-i scape din încercări pe cei credincioși, iar pe cei nedrepti să-i păstreze spre a fi pedepsiți în ziua judecății, dar mai ales pe cei ce întru pofta stricăciunii lor i se supun cărnii” (II, Petru 2, 6-10). [...]

Însă numai în corabia mântuirii care este Biserica Ortodoxă a lui Hristos, cu ajutorul harului dumnezeiesc și a faptelor bune creștine, putem trece neîntinați pe marea duhului lumesc plină de răutățile păcatelor. Tot ceea ce trebuie să ne preocupe este sfințirea noastră. Pentru aceasta trebuie să ne preocupe să facem Voia lui Dumnezeu. Chiar dacă ni se îngustează locul nostru pe pământ va spori unirea noastră cu Dumnezeu. Pentru că **apropierea noastră de Dumnezeu se face pe măsura lepădării noastre de sine, de lume (duhul lumesc) și de duhul diavolesc.**⁴⁴¹

*

În ziua de azi, despre cele dumnezeiești nu gândește, nu vorbește, nu scrie nimeni și nici măcar prin minte nu le trec oamenilor să le aibă în vedere în acțiunile lor. Mai trebuie atunci să ne minună că învățăturile potrivnice credinței ortodoxe sunt primite în societate și că **societatea înclină către o necredință generală?** [...]

Iar când duhul lumesc intră în mănăstiri cu tot confortul și facilitățile sale (case, mobilă, mașini, utilaje, unelte etc.) se pierde râvna duhovnicească.

⁴⁴⁰ Ibidem, pp.37-39.

⁴⁴¹ Ibidem, pp.40-41.

Astăzi, cel mai important lucru pentru monahi și pentru creștini este să nu se lase modelați de duhul lumesc. Pentru că duhul lumesc este boală. Și după cum căutăm ca să evităm o boală, tot așa și cugetarea lumească s-o evităm. [...] Cei mai mulți se vor lepăda de Hristos conștient, primind documentele antihristice ca să poată trăi mai bine în această lume. Spre exemplu: dacă în acele vremuri vei fi director și nu vei primi documentele antihristice vei fi îndepărtat din funcție; dar vei avea timp să te ocupi de suflet, de lucrul cel nemuritor pentru că timpul de pocăință va fi scurt. [...] În vremurile antihristice, cei care-L vor mărturisi pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, chiar dacă „li se vor restrânge locurile de pe pământ”, vor pierde funcțiile sociale, conforturile...), se vor putea îngriji mai mult de suflet – de lucrul cel nemuritor. Pentru că lumea cu duhul ei lumesc trebuie scoasă din inimă pentru a primi pe Hristos. Dar în acele timpuri oamenii vor fi atât de împătimiți, încât puțini vor fi cei care cu ajutorul harului dumnezeiesc se vor lepăda de lume. Foarte grea va fi și despărțirea creștinilor de părinți, copii și rudeni, care se vor închina lui Antihrist (Luca 21, 16-19).⁴⁴²

*

Sfântul Lavrentie de la Cernigov, canonizat la 22 august 1993, spune: „Vor veni așa vremuri când vor umbla din casă în casă ca lumea să semneze pentru acel «singur împărat» și se va face un recensământ al populației foarte drastic. Vor intra în casa omului, iar acolo unde sunt soțul, soția și copiii, îl vor ruga pe soț să semneze căci altfel nu vor putea cumpăra nimic pentru copii, iar soțul va răspunde: «Iubita mea soție, tu fă cum vrei, eu însă sunt pregătit să mor mai bine pentru Hristos, decât să semnez ceva pentru antihrist». Așa de tragic viitor vă așteaptă.

Vine timpul și nu este departe, când foarte multe biserici și mănăstiri se vor închide și repara, le vor reface nu numai pe dinăuntru ci și pe dinafară. Vor auri și acoperișurile, atât ale bisericilor cât și ale clopotnițelor, dar preoțimea nu va mai lucra la sufletul credinciosului ci numai la cărămizile lui Faraon. **Preotul nu va mai face și misiune.** Când se vor termina lucrările va veni și vremea împărăției lui antihrist și el va fi pus împărat. Rugați-vă ca Bunul Dumnezeu să mai lungească acest timp ca să ne putem întări în credință, căci vremuri groaznice ne așteaptă.

Luați aminte la cele ce vă spun, căci totul se pregătește cu foarte mare viclenie. Toate bisericile vor fi într-o bunăstare imensă, pline de bogății, ca niciodată, dar să nu mergeți în ele (în vremurile antihristice – n.red.). Antihrist va fi încoronat ca împărat în marea biserică din Ierusalim, cu participarea clerului și a Patriarhului. Intrarea și ieșirea din Ierusalim va fi liberă pentru orice om, **dar atunci** să vă străduiți să nu vă duceți, căci totul va fi spre a vă linguși pe voi ca să vă atragă în ispită. [...] Bisericile vor fi deschise, dar creștinul ortodox trăitor, nu va putea intra în ele să se roage, căci în ele nu se va mai aduce Jertfa fără de sânge a Domnului Iisus Hristos. În ele va fi toată «adunarea satanică».

Pentru aceste fărădelegi, pământul nu-și va mai da roada sa și va fi o secetă așa de mare, încât în crăpăturile pământului va putea să cadă un om. **Creștinii vor fi omorâți și izgoniți în locuri pustii, dar Dumnezeu are să-și îngrijească turma Sa, dându-le de mâncare și apă de băut**’’.⁴⁴³

*

Grija lumească cuprinde trei elemente: împătimirea, plăcerea și durerea. Acestea sunt piroanele existențiale care îl țintuiesc pe om de lume, și care explică și frica omului de lume. Această grijă lumească este o totală sau exagerată alipire a omului de lume și coborârea lui la o existență cenușie, improprie, monotonă, robită și de suprafață. Grija este o deprindere mentală

⁴⁴² Ibidem, pp.42-47.

⁴⁴³ Ibidem, pp.48-49.

nesănătoasă și distrugătoare pentru trup și suflet. De fapt cuvântul „grijă” derivă dintr-un vechi verb anglo-saxon, care se traduce „a sufoca”. Grija este molima epocii moderne.

Ne crapă capul de griji, ne îmbolnăvim de griji, nu putem dormi de griji și murim din cauza grijilor. Grija este cea mai perfidă și cea mai distrugătoare dintre activitățile omenești. Grija și frica pentru existență se transmite din minte în inimă, în sistemul nervos, țesuturi, organe și celule. În special în societatea capitalistă multe boli sunt generate de frica pentru existență și agravate de griji și de sentimentul de nesiguranță. [...] Altceva este alipirea vieții noastre de grija pentru hrană și pentru îmbrăcăminte, și altceva este munca ce se face pentru hrană și îmbrăcăminte. De aceea Domnul n-a zis: să nu vă îngrijiți pentru viața voastră, adică nu vă lipiți sufletul sufletul vostru de grijile vieții, de ce veți mânca, și de ce veți bea, și cu ce vă veți îmbrăca. Este deci vorba de grija și silința pentru felul și mulțimea hranei și îmbrăcămînții. Omul cumpătat se mulțumește cu hrana simplă de care are nevoie să trăiască, și cu îmbrăcăminte atât cât să-și acopere goliciunea trupului său. De aceea el se îngrijește puțin, sau chiar deloc de hrana și îmbrăcăminte lui. Cel necumpătat și iubitor de plăceri caută hrană multă și de multe feluri; haine multe, frumoase și de mult preț. De aceea inima lui este ațintită la grija aceasta.⁴⁴⁴

*

Pentru început trebuie să eliminăm gândurile și cuvintele prin care ne facem griji sau care exprimă îngrijorarea. Astfel în loc să ne gândim sau să spunem: „- Sunt îngrijorat că nu voi termina la timp această lucrare!” Să ne rugăm și să ne pecetluim cu Sfânta Cruce și cu smerenie să zicem: „Doamne ajută-mi ca să termin această lucrare”. Iar după ce terminăm să ne pecetluim cu Sfânta Cruce și să zicem: „- Slavă Ție, Doamne!”

Cu cât ne vom ruga mai mult, cu atât ne vom îngrijora mai puțin iar mintea noastră va fi mai curată, mai ordonată și mai luminată și cu ajutorul lui Dumnezeu vom acționa și lucra mai eficient. Să ne rugăm în fiecare dimineață când ne trezim din somn și să spunem Crezul. Astfel ajutorul lui Dumnezeu și minunile dumnezeiești vor umple viața de zi cu zi a celui care renunță la gândurile rele și pesimiste în favoarea gândurilor duhovnicești, constructive și optimiste, pline de credință și de dar dumnezeiesc. Vă puteți debarasa de griji. [...] De asemenea, obișnuți-vă ca ori de câte ori vă doare capul de griji să vă retrageți într-un loc liniștit pentru a vă ruga. Având astfel mintea limpede și curată cu ajutorul darului dumnezeiesc veți putea rezolva cu ușurință și eficiență, pe rând, toate problemele cu care vă veți confrunta. O dată mintea curățită și luminată, să nu vă imaginați că ea va rămâne așa mult timp. De aceea trebuie s-o umpleți cu gânduri bune, și duhovnicești, pline de frică de Dumnezeu, de smerenie, de credință și de nădejde în ajutorul lui Dumnezeu.

Să aveți pomelnice la Sfintele Mănăstiri, unde sunteți pomeniți zilnic la Sfânta Liturghie. În acest fel îngerul păzitor vă va aduce zilnic darul dumnezeiesc și vă va binecuvânta în tot lucrul bun și mântuitor de suflet pe care-l faceți.⁴⁴⁵

*

Grija pentru mântuirea sufletului este o grijă a omului pentru destinul său etern și este opusă grijii lumești. [...] În general în afaceri nu este astăzi nimic sfânt și duhul lumesc și diavolesc al afacerilor iau locul lui Dumnezeu din inima noastră. De aceea Dumnezeu creștinilor adevărați nu le îngăduie afaceri de mari proporții. În orice facem trebui să avem binecuvântarea lui Dumnezeu și răbdare și să ne lăsăm conduși de voința dumnezeiască. Dumnezeu nu binecuvântează la creștinii adevărați decât munca cinstită (Facerea 3.17). Și oare câți bani poate câștiga astăzi într-o zi, un creștin care muncește efectiv? [...]

⁴⁴⁴ Ibidem, pp.55-65.

⁴⁴⁵ Ibidem, pp.66-68.

Dacă însă lucrarea pe care o facem este intelectuală și ținem mintea la Dumnezeu, ea se sfințește fiindcă trăim în Duhul lui Dumnezeu. Atunci când ne aflăm într-o stare duhovnicească, mintea noastră se luminează și înțelegem prin iluminare dumnezeiască ceea ce este bine să facem și ceea ce nu este bine să facem. Iar când nu suntem într-o stare duhovnicească, trebuie să întrerupem lucrul pentru a ne ruga.

*Dacă scriem cărți duhovnicești, cel mai mult ne va ajuta nevoița pentru a avea gânduri curate. Astfel vom deveni vas al harului dumnezeiesc iar tâlcuirile dumnezeiești ne vor veni din iluminarea dumnezeiască și nu din minte, din dicționar sau din călimara de cerneală.*⁴⁴⁶

⁴⁴⁶ Ibidem, pp.73-79.

PLEDOARIA UNUI ROMÂN ÎMPOTRIVA GLOBALIZĂRII ȘI «SPĂLĂRII CREIERULUI»

Mulți dintre noi, conștientizează tot mai mult faptul că trăim **vremuri dificile**, pe care unii chiar se încumetă să le numească apocaliptice și eu cred că aceștia nu sunt chiar atât de departe de adevăr. Există fără îndoială destule semne divine în acest sens. Ceea ce este însă oarecum de neînțeles sau misterios, este faptul că, în acest început de secol și de mileniu, în ansamblu societatea (așa-zis „modernă” sau pretinzându-se astfel) cultivă și încurajează unele conduite sau acțiuni extrem de nocive, cum ar fi:

- apatia și pesimismul (frustrarea tinerilor derivând în cazul românilor, din frustrările și greutatețile interminabilei tranziții);

- lipsa de informație reală (nefalsificată);

- lipsa de inițiativă (inclusiv sau mai ales de spirit civic și critic);

- lipsa de curaj, indiferența și egoismul, violența (verbală și fizică, încă de la cele mai fragede vârste!), vulgaritatea (pseudocultura), lăcomia, pragmatismul, oportunismul, alcoolismul și consumul de droguri, prostituția și homosexualitatea, pedofilia, avorturile, traficul de copii, jocurile de noroc etc.

Trăim după cum se pare, într-o lume cu totul și cu totul alienată (care nu-și regăsește normalitatea), nevrozată, răsturnată și chiar greu de definit. Scara valorilor s-a schimbat, este cu totul alta. Asistăm cu toții, la zorii nașterii unei noi civilizații (**globale**), unui nou tip de om (**homo globalis**), unei noi ideologii („**umanismul” secularizat la nivel global**) și unei noi formule de guvernare (promovate prin Noua Ordine Mondială, New Age, de către sionismul și masoneria internațională). Iar aceste realități dure ale existenței, pomenite deja, sunt în sine agresive, subversive și îndreptate într-un **atac concertat împotriva omului contemporan și tradițiilor sale și împotriva țărilor ortodoxe!** Un exemplu este atacul presei internaționale (a unor ziare de mare tiraj și televiziuni importante) dezlănțuit nu o dată asupra imaginii României, rămânând blocată pe tema copiilor străzii, copiii instituționalizați, adopțiile internaționale și pe cetățenii români de altă etnie (romi, etc.) Așa cum remarca scriitorul Matei Vișniec, problema lor era și este la fel pretutindeni, doar că mass-media s-a focalizat asupra lor. Și la ordinul cui credeți?...

Tot domnia sa preciza recent, că spre deosebire de perioada totalitarismului comunist, în care noi puteam identifica răul relativ ușor, în societatea actuală acest lucru se realizează mult mai greu, atât în cazul celui care se ocupă de critica socială, cât și în cazul convingerii cetățeanului de rând în ceea ce privește manipularea care se exercită și asupra lui. Pentru că, ea este disimulată și vine din multe direcții. De asemenea, se aprecia că delirul mondialismului și societății de consum a atins în prezent cote de-a dreptul alarmante.

Trăim se pare, într-o societate tot mai superficială (datorită puternicelor ingerințe ale globalizării culturale, pornite de peste ocean), tot mai confuză și dezorientată (datorită pierderii reperelor sale spirituale și culturale autentice). Pe un astfel de teren, pregătit din vreme, este grefată astăzi ideologia extremistă a globalizării. Aceasta este susținută din plin, de aproape toate marile corporații și companii transnaționale și de forțele politice ultranaționaliste (antinaționaliste sau foste comuniste), care au acreditat un nou tip de materialism (în locul celui marxist, dialectic și istoric, specific sistemului economico-social comunist): cel al societății de consum (consumerismul), o nouă religie – ecumenismul (marea erezie a timpului nostru) și o nouă „pseudo-religie”: banul. S-a născut astfel și o nouă „morală”: morală banilor și succesului, pornindu-se chiar de la anumite idei iudaice, protestante și neoprotestante, care susțin și astăzi de

pildă, că sărăcia este păcat iar bogăția o virtute. Realitatea ne demonstrează așadar, că lumea modernă de astăzi este încă făurită de spiritul iudaic și protestant. Așa se explică desigur și înverșunarea conducătorilor comunităților evreiești, care s-au opus punerii în scenă a piesei „Neguțatorul din Veneția”, în care personajul principal al lui William Shakespeare este un cămătar evreu, care e în stare de orice pentru bani și care își pierde până și fiica, din cauza iubirii sale de arginți. Așa se explică intrarea recentă a partidului extremist și ultranaționalist România Mare în „familia” noului partid naționalist sau de „dreapta” european, care chipurile ar lupta pentru identitatea națională a fiecărui stat, dar și... **pentru globalizare!**

Din păcate, noi am fost „învățați” (cu sprijinul desigur al mass-mediei, care are o mare influență asupra maselor) să urâm atât politica, cât și pe politicieni, încât am devenit aproape cu toții indiferenți și nu ne prea interesează așadar, nici viitorul României. Nu e de mirare atunci că și tinerii din ziua de azi sunt tot mai indiferenți față de ceea ce se întâmplă la noi, atât la nivel individual, cât și colectiv. De ce? Pentru că ei nu știu să destrame confuzia generală și nu le mai pasă în general de ceea ce li se întâmplă! Sunt de-a dreptul amețiți sau orbiți de „lumina” divertismentului și de kitsch-urile mass-mediei (ale televiziunilor comerciale, ale artei postmoderniste...), de agresivele spoturi publicitare sau cu substrat (și panouri publicitare, cum este de pildă, cel care ne vorbește printre altele de avantajul „identității și cetățeniei europene”!; sugerând ideea că, prin urmare, ar cam trebui să renunțăm la identitatea noastră națională...), de schimbările care se petrec cu repeziciune în această lume, de bombardamentul mediatic (explozia informațională) și de multe alte lucruri. De aceea, cred că subiectul globalizării le este necunoscut încă și cumva inaccesibil.

Eu cred, că oamenii de astăzi și tinerii mai cu seamă, au dreptul să cunoască tot adevărul și au tot dreptul la libertate. Au dreptul să-și dezvolte neîngrădit gândirea și personalitatea, au aceleași drepturi în fața legii și au dreptul la o viață mai bună pentru ei și pentru generațiile viitoare. Iar dreptul sau libertatea de conștiință (de a avea orice opinie despre orice domeniu) nu trebuie să se confunde cu „libertatea” de a impune majorității tirania minorității. Este și cazul celor care cer statului român și forurilor europene scoaterea icoanelor și simbolurilor religioase din spațiul public, într-o țară care are o spiritualitate proprie, o tradiție ortodoxă milenară și o comunitate creștin-ortodoxă covârșitoare.

Părerea mea în această problemă este, că intrăm într-o epocă a neoprotestantismului și ecumenismului, întocmai cum a fost ea planificată de către artizanii din umbră ai globalizării și în care secularismul occidental se extinde la nivel mondial. Altfel, nu-mi explic inițiativele din ultima vreme și mediatizarea tot mai intensă a protestanților și neo-protestanților. De pildă, am avut surpriza să asist la o emisiune-dezbatere de la Radio Actualități, a d-lui Cristian Curte, în care s-a polemizat pe tema **scoaterii simbolurilor religioase din instituțiile de stat (mai ales din școli)**, apoi la emisiunea lui Liviu Mihaiu (Între Bine și Rău) de la TVR 1, difuzată pe 9 ianuarie 2007, având ca temă de dezbatere și dialog inițiativa unui „intelectual” (profesor agronom, cu alura fizică și temperamentul lui Cristian Tudor Popescu, cunoscut ca ateu) de prin părțile Buzăului, dl. Emil Moise, care nici mai mult, nici mai puțin, a cerut, dimpreună cu câteva asociații (cum ar fi asociația „Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, etc...), scoaterea icoanelor și crucilor din spațiul public, pe motiv că ar aduce atingere drepturilor omului (libertății de conștiință?!), că sunt discriminatorii și agresive pentru copiii atei sau de altă confesiune și că ar cultiva... intoleranța! Deși bunul simț îmi spune că nu-mi pot imagina cu adevărat copii care să fie deranjați de prezența acestor icoane. Deși, sunt unii care au mărturisit că au umblat mult prin lume și nu i-a deranjat nici un simbol religios. Deși, până la urma urmei, minoritatea trebuie să respecte mai întâi majoritatea și nu invers. **De când o minoritate (cum au fost și comuniștii ș.a.) a devenit sau are pretenția de a se impune majorității?** Este, după părerea mea și nu numai a mea, un tupeu fantastic din partea ei, bazat desigur pe sprijinul unor

forțe din străinătate (în primul rând, unele organizații umaniste...). Este dacă vreți, preludiul unei tiranii, inspirate sau impuse de artizanii globalizării (compus dintr-un cerc foarte restrâns de mari capitaliști și sioniști, masoni...), aplicarea în teritoriu a principiilor subversive ale acesteia.

Am rămas surprins puțin de faptul că „poetul” Florin Iaru, unul dintre prezentatorii ciclului de emisiuni intitulate „Mari români” a apărut cu patimă vădită punctul de vedere al acestor „iconoclaști” (în fond, unelte în mâna altora) și a avut „curajul” să spună că el este ateu. Puțin, pentru că oricum prestația lui în emisiunile acestea se încadra perfect în tiparul politicii globalizării (anticreștine și antinaționale). Adică, a rămas consecvent acestor principii transnaționale și „umaniste”.

Dar, pentru a descifra acest fenomen complex al globalizării (atât ca ideologie/doctrină, cât și ca sistem), este nevoie mai întâi, de pătrunderea sensului cât mai exact al unor concepte, care prezintă relevanță în acest caz. Din punct de vedere etimologic, **globalizarea** reprezintă un termen nou și care nu ne spune aproape nimic. Dicționarele păstrează și ele în mod suspect, tăcerea. Dacă veți întreba bunăoară pe oricine din jur despre acest subiect, cred că veți obține un răspuns nesatisfăcător. Din punctul meu de vedere, globalizarea sau mondializarea (dacă îi putem spune și așa), reprezintă în esența ei **un proces de unificare (politică, economică, culturală...) care se desfășoară la nivel global, și determinat printr-o strategie îndelung gândită de anumite forțe oculte, care și-au propus, nici mai mult și nici mai puțin, decât dominația și dictatura asupra întregii omeniri!** O spun cu toată convingerea, din postura unuia care am abordat această problematică până acum în patru volume (o carte și o antologie în trei volume).

Am putea încerca să dăm totuși și o mică definiție globalizării, definiție pe care doresc să v-o propun: **Globalismul sau comunitarismul reprezintă acel sistem și doctrină, bazat pe ideologia globalizării (înglobării politice, economice și culturale), promovat de anumite cercuri oculte, la nivel mondial, care militează pentru instaurarea Noii Ordini Mondiale și unui guvern mondial (supus sionismului și francmasoneriei), prin unificarea treptată a tuturor statelor și prin exercitarea controlului total asupra vieții tuturor indivizilor.**

Promotorii celor două sisteme (celui capitalist și celui comunist), sunt așadar **sioniștii și masonii**, care încearcă pe diverse căi, să obțină puterea totală, prin **desacralizarea lumii** (și întoarcerea la păgânism sau semibarbarie), **decăderea dramatică a culturii și desființarea națiunilor (statelor autonome) și naționalismului autentic** (adică a apartenenței firești la țara natală). Dintre aceste obiective, ultimul este vizat în mod special. Naționalismul este practic pus la zid de către mass-media internațională și locală, înfierat ca extremism, fascism, xenofobism, antisemitism etc., deși până și acești termeni sunt denaturați în mod voit și folosiți în mod greșit. De pildă, xenofobia ar trebui interpretată ca frică de străini iar în realitate este folosită în chip acuzator de „ură față de străini”, antisemitismul nu este ostilitatea față de evrei, ci față de semiți în general (arabi) ș.a.m.d.

De aceea, mi se pare absolut regretabil faptul că multe din dicționarele uzuale interpretează astăzi naționalismul drept o „doctrină politică bazată pe apărarea (uneori exagerată) a drepturilor și aspirațiilor naționale”, iar ceea ce ne interesează pe noi (globalizarea sau globalismul) nu apare în nici un fel. Acest lucru ar trebui să ne dea de gândit, pentru că **prăbușirea sistemului comunist în fostul URSS și Europa de Est a fost regizată atent și premeditată (în România, având în paralel cu Revoluția din 1989 o lovitură de stat militară organizată prin cooperarea unor forțe atât din interiorul țării, cât și din exterior) iar capitalismul învingător s-a orientat apoi spre imperialism (de altfel o acuzație venită tocmai de la comuniști!), spre neocolonialism și neoliberalism, spre un extremism de dreapta, care a subminat și subminează mereu dreapta tradițională și democrația autentică din întreaga lume. Pretutindeni veți vedea că, dreapta ca și societatea civilă aproape că nu există. Oare de ce?**

S-a spus uneori că s-a abuzat de folosirea termenului de „naționalism” (după cum susțin unii intelectuali), dar mai important este faptul că **s-a denaturat în mod premeditat sensul (înțelesul) naționalismului**, o doctrină altădată foarte apreciată. Mass-media a reușit să-i dea în timp acestui concept, o conotație negativă, asimilându-o tot mai mult cu xenofobia și extremismul (ba mai mult, „confundând-o” cu **ultranaționalismul, inventat desigur anume pentru a compromite naționalismul și chiar ideea națională**), la ordinul masoneriei mondiale, care a considerat că nu-i mai este de folos (după ce și-a îndeplinit rolul principal de factor dezintegrator al imperiilor din ultimele două veacuri, imperii care îi stăteau împotriva), că trebuie să se descotorosească de el și că trebuie aruncat în lada de gunoi a istoriei.

Ori, să stăm și să judecăm drept, noi înșine. Naționalismul reprezintă cu totul și cu totul altceva: patriotismul curat, nealterat, constând în iubirea de țară și în tot ceea ce jertfim cu dăruire pentru țara natală, în sentimentul și dorința de a-ți servi mereu, cu devotament patria și neamul, inclusiv în a răspunde oricărui agresioni la adresa lor. În schimb, **comunismul și globalismul (capitalismul corporatist și agresiv)– adevăratele forme de extremism ale istoriei noastre recente** – sunt trecute încă, în general vorbind, sub tăcere. Nu vi se pare suspect? Nu întâmplător, observăm că nu s-a condamnat oficial comunismul în multe țări, foștii activiști și securiști și-au păstrat și sporit chiar privilegiile și averile, și nici n-au fost pedepsiți autorii nenumăratelor crime comise (culmea ironiei, în numele unor „idealuri înalte ale omenirii”). În schimb, este tot mai laudat **mondialismul sau supranaționalismul** (cu organismele sale ramificate în toată lumea), văzut **ca un rezultat firesc al modernității, al umanismului și toleranței** dintre popoare, aducător de prosperitate și de pace în întreaga lume?! Istoria ne-a demonstrat însă, cu prisosință utopia și absurditatea comunismului, falimentul său, natura lui criminală (începând cu crimele „Revoluției proletare” și terminând cu cele ale „Revoluției noastre” din 1989, care se dovedește abia acum, cu probe, că a fost de fapt absorbită de o lovitură de stat bine regizată, ilegitimitatea lui (sub presiunea și forța armatei sovietice) și va demonstra desigur și ”viabilitatea” ideii de „națiune universală” și de „suprastat”.

Înțelegând prin națiune acea „comunitate stabilă de oameni, istoricește constituită ca stat, apărută pe baza unității de limbă, de teritoriu, de viață economică și de factură psihică, care se manifestă în particularitățile specifice ale culturii naționale și în conștiința originii și a sorții comune”, putem remarca astăzi faptul că, **atacul dezlănțuit asupra ideii naționale și naționalismului** (asupra patriotismului, termen și el demonetizat, încă din „epoca de aur”) este concertat cu **atacul asupra națiunilor**, care potrivit planurilor globaliste desigur, trebuie neapărat să dispară. De ce? Pentru că altfel nu pot fi nivelate culturile naționale și nu se poate produce mai rapid **«omogenizarea indivizilor și a națiunilor»**, care să transpună în practică nașterea unei «națiuni universale», a unei limbi și a unei culturi unice, a tipului de ”om nou”(oare al câtelea?!) – **homo globalis** –, sluga fidelă a globalismului și a unui pragmatism feroce. Până la urmă, de ce să nu spunem că același scop - sclavia omului, dar de tip „modern”, l-a urmărit insistent și sistemul comunist, prin dictatura unui grup restrâns de privilegiați, alcătuită din mulți activiști de partid influenți și impusă de către securiști.

Globalizarea nu poate fi înțeleasă deci, dacă nu este cunoscut mai cu seamă trecutul nostru recent, adică perioada comunismului. Pentru că, globalizarea sau globalismul este un sistem cu mult mai perfid decât comunismul (în locul atacului brutal și direct, uzează de procedee mai silențioase și indirecte: psihologice, economice etc.) și pe care l-a perfecționat. Ea oferă iluzia libertății tuturor și al paradisului pe pământ, dar în același timp supraveghează atent fiecare schimbare din societate și fiecare individ (prin imensa bază de date, care se creează acum și aparatura de urmărire tot mai perfecționată) zdrobind astfel din fașă orice încercare de restabilire a demnității și libertății omului. Acționează la nivel individual și împiedică asocierea persoanelor în această direcție! Este un comunism restructurat sau

cosmetizat și un imperialism mascat, sub care se ascunde aceeași ideologie diabolică (profund anticreștină și antinațională) și profund nivelatoare. Veți vedea că doar actorii s-au schimbat iar piesa a rămas în general aceeași, doar cu mici retușuri.

Adepții globalizării au ambiții foarte mari, ei se consideră în mod evident deasupra tuturor și deasupra istoriei, sunt cinici și diabolici. De aceea, ei nu trebuie văzuți ca simpli infractori, pentru că ei comit un lucru extrem de grav: ei sunt cei ce fură însăși viața oamenilor!...

Un exemplu preluat chiar din istoria noastră recentă, ar fi edificator. Așa cum regimul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej a fost tipul de comunism dur și extrem de violent (conducând la moartea a sute de mii de români și în care teroarea a fost directă și maximă, sub controlul strict și asistența consilierilor sovietici), iar regimul lui Ceaușescu a optat pentru **teroarea indirectă** (inoculând românilor **teama de Securitate** dar și „naționalismul” său de paradă, care a dorit să compromită definitiv naționalismul românesc), tot astfel putem spune că, experimentul comunist îl precede pe cel al globalismului pe care îl experimentăm astăzi, dar au în sine aceeași natură. Deosebirea dintre acestea două tipuri de experimente sunt insignifiante în comparație cu asemănările dintre ele.

Extrem de interesantă mi se pare totodată și preocuparea „celor din umbră” pentru ascunderea adevărului față de publicul larg, îndeosebi a celui referitor la Mișcarea legionară din România și prezentarea ei într-o perspectivă cât mai inadecvată și ostilă (fascism, extremism, fanatism etc. etc.), atât înainte de 1989 cât și după această dată. În realitate, legionarii lui Corneliu Zelea-Codreanu au fost spre deosebire de alte formațiuni mai radicale, cum a fost cea a lui A. C. Cuza, mult mai ponderați, realiști și responsabili, datorită spiritului lor civic și creștin, suportând după cum spun numeroase documente istorice, umilințe și brutalități, care nouă, celor de astăzi, ni s-ar părea incredibile (cu mult mai grave decât scenele bine cunoscute ale mineriadelor postdecembriste și tulburărilor de la Târgu Mureș).

Atunci, cine are încă interesul de a-i asimila pe legionari, precum au făcut și comuniștii, cu extremiștii cuziști sau de alte culori politice, unii finanțați și conduși chiar de către masoni? În realitate, ei au fost, exceptându-i pe cei care s-au infiltrat (cu sprijinul KGB-ului sovietic), **adevărați eroi ai luptei anticomuniste și antimasonice.** Acesta este adevărul, domnilor. Dacă ei ar fi fost într-adevăr extremiști, cu siguranță că n-ar fi intrat în rândul lor atât de mulți intelectuali români (dintre care unii foarte cunoscuți), nu s-ar fi produs acel impact social formidabil (ajungând o forță redutabilă și cu adeziuni atât de mari în rândul românilor), n-ar fi ajuns la guvernare alături de Antonescu ș.a.m.d. Dacă un francmason reactivat, precum Alexandru Paleologu, îl „glorifica” pe regele Carol al II-lea (unul dintre conducătorii cei mai ireponsabili ai României, care în finalul „carierei” a cedat fără luptă în 1940 aproape jumătate din teritoriul ei) și îi îndemna pe tineri să nu tragă concluzia „greșită” că legionarii ar fi fost buni, din moment ce comuniștii erau văzuți acum ca răi, și că legionarii erau cei profund încrâncenați, fanatici și extremiști, nu înseamnă că este și opinia pe care noi trebuie s-o acceptăm fără rezerve.

În opinia mea, tot ceea ce ține de globalizare intră și trebuie să intre sub incidența liberului acces la informațiile de interes public, ca și în cazul condamnării comunismului. Ambele sisteme trebuie cunoscute mai întâi de către specialiști (istorici, sociologi, politologi etc.) până în cele mai mici detalii și condamnate de către autorități cu hotărâre și pentru totdeauna. Așa cum renunțarea la comunism și la mentalitățile acestuia cere cu necesitate reforme și legi în toate domeniile (mai ales legea lustrației și legea deconspirării „poliției politice”), tot astfel trebuie să procedăm și în cazul globalizării, după ce vom fi cunoscut pericolul pe care îl reprezintă pentru fiecare individ, adică pentru fiecare dintre noi și pentru toate națiunile în care democrația mai înseamnă ceva.

Merită să subliniem de asemenea faptul că, în esență, comunismul și globalizarea și-au propus (în ceea ce privește individul, la nivel psihologic) același lucru: «spălarea creierului». Chiar dacă acest subiect este luat în derâdere, după cum am remarcat în ultima vreme, de către anumiți actori, pentru a preîntâmpina dezvăluirile de acest gen, sper că voi fi totuși destul de convingător.

Ca să înțelegem mai bine despre ce este vorba, trebuie să pătrundem puțin mai departe în culisele ideologiei perfide a globalizării. În numele unor idealuri atât de nobile (afișate și în vitrina comunismului de altfel), precum: pacea între popoare, umanismul și toleranța, libertatea și drepturile omului, democrația, se săvârșesc în continuare și astăzi, datorită adepților globalizării nenumărate dezinformări, manipulări, abuzuri, fărâdelegi (și uneori, în extremis, chiar crime) iar omul este constrâns în felurite chipuri și prin diverse mijloace neortodoxe (dar extrem de subversive) să renunțe la drepturile și libertățile sale fundamentale. Adică, poporul nu mai contează în fapt.

Spălarea creierului nu este desigur, o lucrare propriu-zisă de spălare obișnuită, așa cum ar înțelege poate unii în mod simplist și greșit. Ea reprezintă o operație foarte minuțios pregătită de alții, de pervertire a gândirii, de răsturnare a valorilor (în stilul filosofiei lui Nietzsche), o operație în sine diabolică, un adevărat atentat asupra libertății, culturii și spiritualității omului! Cineva se întreba chiar, dacă nu cumva noi trăim acum, efectiv, un nou „experiment Pitești”, ceea ce este desigur foarte probabil, cu mențiunea că poate într-o nouă formă, generalizată! Pentru că, asistăm la nivelarea sau uniformizarea gândirii și comportamentului uman, la nivelarea statelor lumii, în scopul înglobării (absorbirii) lente a acestora într-un vast imperiu. Unde este atunci „unitatea în diversitate”?

«Spălarea creierului» presupune în fond o serie de schimbări, care constau în distrugerea premeditată a oricărei specificități de structură a individului și colectivităților umane, ștergerea oricăror diferențe, și ceea ce este mai important, este faptul că atentează la principiul diversității creației lui Dumnezeu.

Nu întâmplător, ați observat poate, că sunt tot mai mulți cei care își pun în ultima vreme problema identității naționale. De ce? Pentru că sunt îngrijorați de ritmul accelerat de degradare morală și spirituală, de noua „cultură” și opinia lor este răspunsul onest și responsabil față de încercarea impunerii unui model de viață tuturor și a unei gândiri de tip „sablon” la nivel global. Este rezistența omului liber în fața distrugerii identității individuale și naționale, observând schimbările și mutațiile care se produc astăzi în toate domeniile. Ei sunt cei care observă fenomenul degradării omului sub toate aspectele vieții sale, a culturii și civilizației noastre.

Globalizarea nu reprezintă - așa cum se spune - o etapă a unui proces istoric firesc din evoluția omenirii, un fenomen de ”modernizare”, un așa-zis spațiu intercultural și multicultural, între religii, ori între națiuni, sau între civilizații. Nu este nici rezultatul științei și tehnologiei, care astăzi ne unesc mai mult ca oricând într-un timp foarte scurt, dar în mod indirect. Ea este altceva. **Este vorba de o nouă himeră sau utopie, utilizată în mod diabolic pentru a ne forța să trăim într-o lume atee sau imorală, izolați unii de alții în fapt și să acceptăm necondiționat manipularea și sclavia modernă.** Arhitecții acestei noi lumi, a Noii Ordini Mondiale, au lansat deja (mai ales prin mișcarea New Age sau Noua Eră) directivele «națiunii universale» și ale guvernului mondial «al păcii». Adepții masoneriei pun astăzi la cale dominația absolută a lumii întregi și a fiecărui individ în parte, ca într-un sinistru joc de șah, în care aproape toți oamenii nu sunt decât simpli pionii de sacrificiu.

Politica a devenit pentru cei puternici (cu capital impresionant), un fel de joc de cărți, în care cărțile sunt destinele oamenilor, considerați simple zero-uri. Sărăcii au devenit un fel de deșeuri sociale, cu care nu prea știi ce să faci, unde să le mai arunci... Însăși proiectul comunist a

eșuat mai ales, datorită unor oameni importanți care s-au opus masoneriei. Este vorba de președintele John Fitzgerald Kennedy, care a inițiat programul ambițios spațial și Ronald Reagan, care a supralicitat programul înarmării. Economia sovietică n-a mai putut ține pasul și n-a putut să reziste competiției cu americanii. Este atunci o întâmplare că primul a fost asasinat iar celălalt a trecut prin câteva încercări serioase de asasinare?...

Personal cred că nu întâmplător ne sunt devalorizate tradițiile și culturile naționale, iar în locul lor ne sunt **inoculate** anumite opțiuni de viață și orientări precum pragmatismul, oportunistul, carierismul și materialismul societății de consum. Studiați anumite filosofii, cum este pragmatismul, utilitarismul, materialismul, existențialismul, pozitivismul și altele, și veți vedea că ele au marcat și continuă să aibă numeroși adepți sau tot mai mulți adepți în zilele noastre. Ca și în cazul „supra-statului” preconizat, cultura nouă, de tip Coca-cola sau McDonald’s, cultivă și ea un gen de ”supraom” - **homo globalis** -, sau individul:

- apatrid (deznaționalizat sau separat complet de țara lui natală și devenit apoi cosmopolit sau cetățean al «națiunii universale»...);
- depersonalizat (adică devenit aproape identic cu oricare altul, șters, lipsit de inițiativă, conformist);
- obedient sau sclav (supus întrutotul celor care-i furnizează confortul său, inclusiv creditele „avantajoase” și mijloacele de existență);
- desacralizat (înstrăinat de Dumnezeu, ateu sau liber-cugetător, sau de ce nu, chiar mason, sau mason de „grad superior” – închinător pe față lui Lucifer);
- consumerist (fidel și supus necondiționat „spiritului de consum” inoculat de cei care își permit să-i creeze «nevoile»);
- însingurat (deși trăiește printre mulți oameni și ”comunică” destul de mult cu ei).

Chiar și numai aceste șase trăsături de bază enumerate aici, ne pot trimite cu gândul la simbolistica masonică.

Dacă avem în vedere **mijloacele și efectele globalizării**, vom remarca fără îndoială câteva mai importante: manipularea și intoxicarea informației, răspândirea unor filosofii materialiste (nihilismul, pragmatismul și altele), relativizarea adevărului, nivelarea sau «omogenizarea» culturilor naționale, uniformizarea gândirii tuturor oamenilor și a modului lor de viață, transferul centrului de greutate dinspre viața spirituală spre cea strict materială, schimbări grave în structura vieții sociale (disoluția instituției familiei, prin încurajarea căsătoriilor încheiate din interes material și care eșuează în numeroase divorțuri; încurajarea căsătoriilor heterosexuale și a adopțiilor de către acești homosexuali și lesbiene, etc.); schimbări dramatice în viața economică a țărilor îndatorate marilor instituții financiare internaționale; desființarea companiilor mici și mijlocii viabile și care oferă angajaților lor drepturi firești și o protecție socială reală, de către companii specializate în acest sens (precum «pirații corporatiști»), sprijinirea directă și indirectă de către stat a masoneriei (adevărata Mafie) cu bani de la buget (lojele fiind declarate societăți de utilitate publică, în România!) etc.etc. Iar, toate acestea au loc cu un incredibil simț al detașării față de moralitate și dreptate...

O întrebare-cheie se desprinde din actualul context: Vom accepta noi, cetățenii de astăzi, să servim ca sclavi noua tiranie (globală) și acest nou experiment anticreștin și antinațional, fără a ne sinucide astfel din punct de vedere moral și spiritual? Răspunsul meu este unul singur: **Depinde și de noi ca această autodistrugere (inclusiv «spălarea creierelor») să nu se întâmple, să nu se generalizeze.** Dumnezeu nu intervine decât arareori și nici atunci în mod direct și peste voia noastră, prin anumiți oameni pe care îi înzestrează cu calități providențiale (adesea pentru a salva anumite popoare, de pildă pe cel francez prin Ioana D’Arc). Depinde de noi să nu retrăim experiența comunismului) și să învățăm din această lecție teribilă, fără a o

repetă. **Dincolo de această mască a globalizării, se ascund de fapt tot cei care au inventat comunismul: reprezentanții sionismului mondial, care se impun prin organizații de tipul Iluminaților, Masoneriei (masoni evrei) și Francmasoneriei (masoni de altă etnie decât cea evreiască), la care se alătură numeroase secte religioase (mergând până la Biserica Satanistă), unele fundații „caritabile”, unele O.N.G-uri etc.** Este vorba de o rețea imensă internațională!

De aceea, **supraviețuirea noastră, atât ca națiuni cât și ca indivizi liberi, depinde de unitatea noastră, de întărirea societății civile, de independența ONG-urilor și a jurnaliștilor** (care vor crea mereu presiuni asupra magistraților, politicienilor și altor funcționari), de **implicarea masivă a tuturor intelectualilor adevărați** (fie în diverse asociații cu caracter civic, fie chiar în politică, atunci când e în joc soarta națiunii noastre, fie prin lucrările lor). Iată de ce este atât de important astăzi **dialogul urmat de acțiune**. Fără acțiune, dialogul nostru constituie prin urmare doar un lux, o filosofare fără rost sau o pierdere de timp. Să încercăm cu toții, să fim pe cât ne stă în putință și oameni de acțiune, oameni hotărâți. Să nu neglijăm nici relația noastră cu Dumnezeu.

Mă număr printre acei români, care consideră atât **morala**, cât și **educația, domeniile de importanță vitală pentru supraviețuirea noastră și pentru existența oricărei națiuni de pe pământ**. Acestea sunt astăzi, după părerea mea, în cea mai grea suferință, antrenând în degringoladă întreaga societate. E firesc să ne punem atunci unele întrebări. Cine provoacă în mod deliberat decăderea lor și îndeosebi a moralei creștine? Cine urăște atât de mult valorile noastre? De ce suntem și «trebuie» să fim supuși unui **proces de îndobitocire sau de spălare a creierului**, deși comunismul - se spune - că s-a prăbușit? Cui folosesc într-adevăr toate acestea?...

Imperativul vremurilor pe care le trăim este **redescoperirea valorilor autentice și reasezarea societății pe temelia lor trainică**. Pentru a reuși acest lucru, noi trebuie să pătrundem hotărâți în cunoașterea și trăirea realităților adânci nedescoperite sau nepătrunse de analiza noastră, în miezul teribilului război psihologic actual, care îl completează pe cel economic. Abia apoi, ne putem angaja să luptăm cu toată dăruirea ființei noastre împotriva manipulatorilor din umbră și împotriva alienării premeditate a personalității noastre și anihilării dreptului națiunilor la propria lor suveranitate (la autodeterminare).

Prin urmare, nu vom putea supraviețui cu adevărat, ca oameni, fără **aportul informației reale și culturii**, fără **credința noastră vie în Dumnezeu și trăirea creștinismului** (El există, orice am crede noi, păstrând neatins universul cunoscut nouă), și nu în ultimul rând, fără o serioasă **implicare personală în «viața cetății», adică în spațiul public sau în comunitatea locală**. În opinia mea, aceste trei cerințe de mai sus sunt la fel de necesare astăzi și toate trei trebuie duse la îndeplinire, întrucât ideea creștină și ideea națională se completează în mod reciproc și armonios.

În urma multor experiențe personale, observații, reflecții și constatări, am ajuns la concluzia că există realmente oameni și forțe mai mult sau mai puțin oculte, care **urăsc de moarte** toate valorile moralei creștine și lucrează intens prin toate mijloacele posibile pentru pervertirea și anihilarea lor. Războiul nevăzut dintre Bine și Rău nu este deloc un basm de adormit copiii. În câteva cuvinte, voi încerca să ofer aici o argumentație minimă.

Suntem nevoiți să recunoaștem, că din acel moment imemorial al gustării fructului interzis de către Adam, la sugestia Evei dar și a Șarpelui (întruchipare a Răului), omul a pășit în istorie. De atunci, însă, omul este **determinat în mod irevocabil a alege, până la moarte, între Bine (sau Dumnezeu) și Rău (sau Diavol)**. Această alegere nu este ușoară și ea este vitală pentru mântuirea și viața viitoare a omului. Ceea ce putem observa astăzi însă, este proliferarea unei categorii intermediare, a oamenilor **împietriți sau mortificați sufletește („mortii vii”**.

indivizii fără conștiință, fără memoria trecutului și fără personalitate proprie sau distinctă). În atitudinea lor neutră, aceștia tind să aibă toate trăsăturile omului cu «creierul spălat», pe care îl mai putem numi «**omul - robot**» sau «**omul - hibrid**».

Cei activi, în sens negativ, cei care au luat drept bine Răul (sioniștii și francmasonii), se străduiesc din răspuțeri să lărgească continuu acest cerc al oamenilor ezitanți sau nehotărâți, care nu sunt convinși de existența Divinității. Avem deci, pe de o parte ateii sau așa-ziii ”liber-cugetători”, dintre care se recrutează masonii, și creștinii pe de altă parte. Avem astfel o confruntare teribilă (nevăzută) între masoni și creștini (după cum și diavolii se războiesc permanent cu îngerii). Lor, ateilor dar și creștinilor, le sunt adresate în general toate tehnicile moderne de manipulare și este trist să vedem cum mulți care își zic creștini, sunt doar cu numele (autointitulați), căci ei se leapădă în realitate de Dumnezeu, prin tot ceea ce fac și gândesc...

În viziunea masonilor, oamenii trebuie să îmbrățișeze cenușul existenței lor, să prefere cu alte cuvinte urâtul și relativizarea adevărului, să nu mai vadă totul distinct și clar, în alb și negru (pentru că, chipurile ar mai fi multe alte nuanțe!...). Binele și Răul să nu mai fie considerate două categorii opuse și antagonice...

Această omenire, după cum putem observa și noi înșine, devine într-adevăr tot mai incapabilă de a mai distinge clar între adevăr și minciună. Omul zilelor noastre ajunge să le confunde adesea, să le amestece și este chiar «ajutat», să devină un infirm sufletește, să-și piardă atât **curajul**, cât și **limpezimea minții** (adică două trăsături importante ale creștinului), tocmai pentru a deveni cât mai maleabil și manipulabil, până la anularea totală și dacă se poate definitivă a personalității sale, a voinței sale (adică se ajunge la subjugare sau sclavie!).

Dar, această morală la care atentează masonii, reprezintă în fond și la urma urmei morala iubirii și a comuniunii dintre oameni (nu a urii sataniste), învățătura adusă de Fiul lui Dumnezeu în scopul mântuirii noastre, care constă în desprinderea de patimile noastre. **Morala creștină este însăși esența creștinismului!** Or, fără morala creștină, cunoscută și trăită efectiv în viața noastră cotidiană, ajungem foarte ușor în ghearele apostaziei, ale ateismului deghizat în laicism și secularism, ba chiar ale satanismului masonic. Ajungem să ne răzvrătim unii față de alții, să ne învrăjbim, să purtăm un război nevăzut împotriva Creatorului, întrebuițând ca principale „arme moderne” **indiferența, individualismul și raționalismul**, în atmosfera dominantă a materialismului societății de consum.

Dar dincolo de denumirea sa prea vagă sau ambiguă, **globalizarea este în opinia mea personală cea mai mare amenințare la adresa umanității de până acum, deși ea promovează în aparență valori pozitive ca și comunismul: unitatea, toleranța, umanismul, pacea, libertatea...** Aceste valori arată bine doar pe hârtie, întrucât în practică sau în realitate nu sunt acordate națiunilor și nici tuturor indivizilor, ci rămân doar la nivel declarativ, simple utopii în spatele cărora se ascunde setea nestăvilă de dominație a unui grup foarte restrâns de oameni, dar cu o putere de decizie și de influență uriașă.

De pildă, libertatea omului este tot mai limitată și supravegheată, în vreme ce toate marile companii (în frunte cu cele transnaționale) și unele minorități (sexuale, naționale...) își sporesc neîncetat drepturile și își diminuează obligațiile (aspect evidențiat în procesele juridice). Astfel, grupurile de interese de acest fel, au tot mai multă putere și tot mai multă influență, fiind foarte greu de contracarat, chiar de către autoritățile statale.

Ceea ce cred că se impune astăzi ca o necesitate stringentă este împiedicarea declinului accentuat al spiritului public. Trebuie combătute toate confuziile și dezinformările mass-mediei, care reprezintă cu adevărat o forță și o categorie privilegiată, dar care din păcate se supune adeseori unor interese economice, politice sau de altă natură. Aceste interese produc o ruptură gravă în sânul societății de astăzi. Acestea au impus crearea unei realități virtuale pentru cei bogați și a alteia dramatice și reale pentru majoritatea tot mai săracă...

Într-o lume influențată tot mai mult de închinătorii la idoli, dominată autoritar de cultul sau dictatura banului și a confortului material, mijloace prin care omul este supus mult mai lesne globalizării, **cultura și gândirea tind să fie înlocuite prin noi forme sau ambalaje strălucitoare ale civilizației și lipsei capacității de analiză (de cântărire a lucrurilor)**. Încep să conteze tot mai mult diplomația și «bunele maniere». De asemenea, cultura capătă tot mai mult un caracter decorativ, popular sau de masă (ca și în timpul nazismului și comunismului), devenind o „**cultură de consum**”, cum este deja cea nouă de tip american (ruptă aproape complet de tradiție, și respingând cu aroganță cultura tradițională europeană). Totul capătă un caracter comercial și sunt evidente pentru noi mai ales «produsele culturale» din mass-media actuală (în special reclamele publicitare). Analizați ori de câte ori aveți ocazia reclamele care se difuzează și **mesajul lor ascuns sau profund**. Ce părere aveți de pildă, despre cea pe care am observat-o pe un panou imens, care înfățișează un trup de femeie cu un ciocan în loc de cap și unul de bărbat cu un cui în loc de cap? Reclama aceasta se face pentru diverse materiale de construcții, dar să nu credeți că este singura de acest gen...

Cultura adevărată este abandonată mai mult ca oricând pentru un alt mod de existență: căutarea plăcerilor, îndeosebi fizice. Cultura de cartier și fotbalul, manelele și viața de lux (fără griji) câștigă tot mai mult teren. Noul tip de «cultură» se răspândește astăzi în mod vertiginos în toată lumea, cucerindu-i în primul rând pe **tineri** (viitorii consumatori de mâine), mai ales prin intermediul majorității filmelor, emisiunilor și reclamelor americane.

În fața acestui flagel al globalizării, considerat de către tot mai mulți intelectuali a fi unul extrem de negativ și periculos, depășind în amploare și subtilități chiar pe cel al comunismului (și el tragic experiment, cu pretenții hegemonice la nivel mondial), **va trebui să ne repliem, să adoptăm o poziție legitimă de apărare și să luăm cu toții atitudine**. Amintiți-vă că, cu ani în urmă, filosoful Emil Cioran atrăgea deja atenția asupra pericolului reprezentat de **internaționalism**: „*Internaționalismul este o expresie a culturii de masă. [...] Cultura de masă este antispirituală, antilibertară, antiindividualistă. Este suficient să ne gândim la bolșevism sau la hitlerism, fenomene de masă, (de manipulare mai ales, ideologică - n.a.), pe cât de diferite în conținut, pe atât de asemănătoare în formă.*” (în „Schimbarea la față a României”, Ed.Humanitas, București, 2001, pp.35-98). El nu se referă la egocentrism, spunând că este „antiindividualistă”, ci are în vedere ștergerea identității sau anularea personalității individului, pierdut într-o masă.

În fond, globalizarea nu este altceva decât o nouă formă de internaționalism și de colonialism corporatist, un tip de capitalism imperialist (radical sau sălbatic) și, în mod incredibil, un extremism deghizat în rolul de pacificator.

Indiscutabil, noi alunecăm astăzi tot mai mult pe panta globalizării, adică trecem dintr-o extremă într-alta, ceea ce este într-adevăr o mare și adevărată dramă. O nouă tiranie (prima de o asemenea ambiție și anvergură, transpusă în practică) se profilează la orizont, dacă n-a început deja, condusă din umbră de către marii posesori și mânuitori de uriașe capitaluri și cu influență în toată lumea politică. Aceștia desigur nu-și pot permite luxul sau decența de a suporta democrația reală și ca atare nu sunt deloc interesați de respectarea cu adevărat a drepturilor omului, inventate tocmai de strămoșii lor (dar în scop propagandistic!). Ei sunt izbitor de asemănători, în acest sens, cu comuniștii, care aveau și ei demagogia lor, precum și mijloace moderne de manipulare în masă. În aceste condiții, democrația reală devine desigur chiar lipsită de orice sens și aplicabilitate iar **ipocrizia (fariseismul) este ridicată la rangul de politică de stat**.

Câteva întrebări se impun aproape de la sine. Unde este atunci mult trâmbițata libertate a omului? Unde este adevărul? Suntem constrânși să respectăm cu toții, la nesfârșit, regulile impuse de noul joc din «satul global»? Chiar nu mai prezintă omul nici o valoare în sine și este

disprețuit atât de mult, încât nu însemnează un simplu „animal social”, ca în vremuri străvechi, ci cel mult un obiect sau un număr oarecare pentru statistică? Numai așa se explică necesitatea buletinelor electronice (conținând semnul fiarei, cifra 666) și preconizata **implantare a microcipurilor** în fiecare individ, ceea ce pe unii americani nu-i deranjează, optând pentru „siguranța” lor și a copiilor lor (sau din alte interese pragmatice...).

Mai observăm că globalizarea cultivă astăzi libertăți excesive față de anumite minorități în detrimentul majorității, minorități care de fapt sunt manipulate, pentru a se realiza un obiectiv central: **desființarea statelor naționale**. Este posibil și ca uniunile unor state să aibă același scop, dar nedeclarat. Cum altfel putem înțelege astăzi pretențiile de autonomie teritorială? De asemenea, este cultivat în masă **disprețul** celor «realizați» sau bogați, față de cei considerați «ratați» sau săraci (defavorizați de soartă), precum și disprețul față de preoți și religie, față de valorile creștinismului în special și cele cultural-naționale, considerate astăzi depășite sau anacronice. Este avansată tot mai mult **ideea ecumenismului** (unirea tuturor religiilor lumii, la orice nivel), **ideea sincretismului religios** (împrumutând precepte de la toate religiile) și este sprijinită în continuare hirotonirea unor preoți lipsiți de chemare sau vocație pentru viața duhovnicească și îndrumarea credincioșilor.

În opinia mea, **denigrarea marilor eroi ai neamului nostru se subscie îngropării valorilor naționale, care stau în calea făuririi noului tip de om și a «națiunii universale»**. Dar, din fericire pentru noi, **nimeni și nimic nu poate împiedica adevărul ca să iasă la lumină**, oricât ar fi de bine ascuns sau îngropat, pentru că El cunoaște Învierea și pentru că numai o viață trăită în adevăr poate fi un prilej continuu de bucurie, după cum spunea Constantin Noica. Iată, de ce nu-mi este teamă să vorbesc despre el: pentru că **adevărul merită orice sacrificiu din partea noastră**. Adevărații creștini nu tremură după viața lor în fața morții, ci ei se tem numai de Judecata de Apoi sau de pedeapsa lui Dumnezeu. Ei nu vor ca sufletele lor să îndure calvarul chinurilor veșnice ale iadului, chinuri conștientizate atât de bine în «evul mediu întunecat» (atât de blamat mereu de umaniști și iluminaști pentru unele excese regretabile ale sale).

Cum este posibil, ca într-un manual de istorie pentru clasa a XII-a (probabil și în altele), să apară enunțuri de genul: FRANCMASONERIE = asociație cu caracter filantropic, în parte secretă, ai cărei membri se recunosc prin anumite semne, embleme și simboluri? Am ajuns noi să credem că ea este cumva morală? Este ca și cum am spune că sistemul comunist a fost în slujba omului și a fost mai degrabă bun decât rău (adică invers decât în realitate). Nu înțelegem oare că filantropia afișată este un simplu paravan și că n-are decât un rol de a face prozelitism și de a racola noi adepți din rândul naivilor? Nu am aflat încă adevărul cutremurător, că adepții aceștia „liber-cugetători”, grupați într-un club ascuns și elitist, cu reguli foarte stricte (ca în cadrul Mafiei), practică de fapt un anticreștinism, o obediență strictă (mai severă decât în armată) în cadrul celor 33 de grade masonice, de la care urmează cultul direct al lui Lucifer? Nu realizăm că în fond, masoneria (grupând un cerc restrâns de evrei) sau francmasoneria (cercul amintit, dar mai larg, înglobând și alte etnii), alcătuiesc Biserica lui Antichrist? N-a fost el și este încă Lucifer, îngerul negru decăzut, despre care se vorbește în Biblie și care n-a renunțat niciodată a fi adversarul înverșunat al lui Dumnezeu și creației Sale?

Omul este încununarea întregii creații divine și lui i-a fost dată în administrare această lume și de aceea revolta împotriva lui Dumnezeu este dovada celei mai mari ingratitude și trădări a Lui. Noi nu trebuie să fim părtași ai războiului antichristic și să cădem în cursele lui. Ispitele satanice sunt ce-i drept peste tot, dar este datoria noastră de creștini (mai ales practicanți sau activi) de a le rezista, până la capăt și de a le deconspira. **Sufletul și libertatea omului este marea miză, principalul obiectiv al diavolului iar țările în care ortodoxia (păstrătoare a tradiției creștine și a dreptei credințe) este preponderentă, sunt cel mai mult atacate și astăzi în acest război nevăzut, declanșat în toate domeniile vieții noastre**.

Tocmai de aceea ne revine unora dintre noi, sarcina ingrată, imensă și dificilă de a evidenția **cauzele** acestor stări de lucruri, de a face transparent un astfel de război între oameni și al unora împotriva lui Dumnezeu, și de a căuta **soluții**. Ceea ce caracterizează cel mai bine lumea contemporană este tocmai **înstrăinarea tot mai mare a omului față de Dumnezeu și semenii lui**. Moralitatea trece astăzi prin cea mai mare criză, pentru că tot mai mulți oameni (chiar "creștini") îmbrățișează imoralitatea, materialismul societății de consum

Se impune astăzi, mai mult ca oricând, solidaritatea intelectualilor, care să coaguleze în jurul lor cât mai mulți oameni responsabili și cu simț civic, care să spună deschis adevărul pe care au izbutit să-l cunoască (cu voia și ajutorul lui Dumnezeu, chiar dacă nu recunosc acest lucru întotdeauna). E timpul ca oamenii să se trezească din strania somnolență colectivă în care au fost aduși și din somnul rațiunii (care naște într-adevăr monștri). E timpul să ne apărăm cu hotărâre și cu orice preț toate valorile înaintașilor noștri (măcar pentru strădaniile și sacrificiile lor), valori eterne și universale, atât spirituale cât și naționale. **E TIMPUL TREZIRII SPIRITUALE A OMULUI ȘI A NAȚIUNILOR DIN ÎNTREAGA LUME.**

Am scris aceste rânduri cu speranța unei lumi mai bune, pe deplin convins că, cel puțin două realități crunte ar trebui să ne determine a lua atitudine în vreun fel sau altul și să ne preocupe mai mult. În primul rând, ajungem să recunoaștem noi înșine faptul, că asistăm mult prea indiferenți la **decăderea dramatică a culturii autentice și a modului nostru de viață, a informării în deplin consens cu adevărul** și observăm cu tristețe sau cu dezamăgire că **există tot mai puțini oameni care au curajul să gândească ei înșiși, care au propria lor judecată sau cântărire a lucrurilor.** Iar în al doilea rând, observăm **o desacralizare fără precedent a lumii contemporane, o întoarcere la păgânism (la semibarbarie) tot mai accentuată și cu consecințe incalculabile.** Atacul concertat împotriva naționalismului este coalizat cu cel îndreptat împotriva creștinismului (ținta principală). Rezultatul se vede: tot mai puțini preoți vrednici de misiunea lor înaltă și tot mai puțini „creștini practicanți”, adică creștini în adevăratul înțeles al cuvântului, trăitori în spiritul ortodoxiei care urmează modelul lor întruchipat în persoana divino-umană a lui Iisus Hristos. **Din păcate, spiritul de jertfă creștină pentru aproapele nostru și de jertfă pentru națiune aproape că ne lipsește astăzi cu desăvârșire.**

Este și motivul pentru care cred că este timpul (și nu este încă prea târziu!), ca fiecare dintre noi și fiecare națiune să-și revalorizeze trecutul și tradițiile, să-și descopere energia și optimismul în valorile perene ale umanității, să se trezească la realitate cu adevărat și să lupte pentru păstrarea identității proprii, a spiritualității și culturii neamului său (națiunii sale). **A sosit timpul ca toate națiunile și toți indivizii să se trezească la viață din punct de vedere spiritual,** din inerția lor și să-și urmeze drumul lor firesc, chiar dacă ar fi să facă ele însele istorie (ceea ce ar fi, până la urmă un semn de normalitate).

Concluzionând, globalizarea constituie într-adevăr **un subiect complex, aflat abia la începutul unor investigații serioase.** Spre deosebire de comunism, ea nu face acum obiectul unor cercetări, inclusiv științifice, în mass-media. Ea ridică astăzi tot mai multe semne de întrebare și semnale de alarmă, mai ales în rândul intelectualilor de pretutindeni. Observați cât de mult suferă de pildă, cultura? Iar acest domeniu, în care putem include (sau la care putem adăuga) spiritualitatea este un obiectiv extrem de important în cadrul globalizării! Rezultatul acestui „război” împotriva omului (persoanei) depinde de victoria **globalizării culturale!** Totul se desfășoară prin voința unora (peste voința noastră adeseori), pentru a impune **individul,** adică omul desprins de Dumnezeu, plin de sine (egoist) și plin de alte „calități”!

Eu m-am oprit, în tot ce-am „cules” și în scurtele comentarii făcute în legătură cu diverse subiecte care se leagă de globalizare, mai ales la **originile ei (promotorii – sioniștii, masonii, etc.)**, planurile acesteia vizând aspectele culturale, spirituale și psihologice. Dar implicațiile globalizării actuale sunt uriașe, în plan politic și economic, ba mai mult, după cum am mai scris (dezvoltând subiectul), ating însăși întreg ecosistemul. **Încălzirea globală este domnilor, o tristă realitate a zilelor noastre!**

O informație recentă și pe care nu văd de ce n-ar fi reală, ne spune că în circa 40 de ani – spun unii specialiști în domeniu – calota de gheață de la Polul Nord se va topi. Problema cea mare nu este că va crește nivelul apelor mărilor și oceanelor, ci unde se va ajunge ulterior. O logică elementară în materie de știință, ne arată că acest fenomen al încălzirii planetei noastre va aduce în continuare modificări climatice importante (diverse dereglări, care în 2007 sunt prognozate la „milioane de oameni”!) și va amplifica numărul și dimensiunile catastrofelor naturale (inundații, tornade, uragane, taifunuri, vijelii etc.), pe care noi oricum le observăm în ultima vreme tot mai dese pe mapamond și cu consecințe tot mai dramatice, chiar și în ... România! Amintiți-vă de anumite vijelii cu efecte dezastruoase sau mai ales de inundațiile din 2006. De ce apar ele tot mai frecvent și cu consecințe atât de grave? Creștinii din Evul Mediu (considerat „întunecat” de protestanți și masoni) ar răspunde că datorită înmulțirii păcatelor și fărădelegilor noastre! Dar acest răspuns nu va mulțumi, în mod evident, pe toată lumea. Reiau întrebarea. De ce? Pentru că, din punct de vedere științific, un volum tot mai mare de apă se va evapora în atmosferă datorită căldurii tot mai mari iar actualii curenți marini și de aer, care determină clima planetei, se vor modifica poate ireversibil. S-ar ajunge la haos și autodistrugere, ceea ce niciunul dintre noi nu cred că și-ar dori.

Omenirea se lasă târâtă în momentul de față de politica iresponsabilă a unor lideri politici și popoare care nu vor să-și reducă emisiile de gaze și poluanți, care determină în mare parte încălzirea globală. Sunt vinovați miliardele de oameni, care nu știu măcar sau nici nu bănuiesc acest lucru? Cu siguranță că nu. Iar cei care sunt conștienți de gravitatea acestei probleme, trebuie să ia în mod hotărât atitudine și cu precădere la nivel colectiv! Globalizarea nu este un „joc” al nostru, ci numai al celor care se joacă cu viețile oamenilor! Este cred ultimul vis urât sau coșmar al omenirii!

De curând a murit fostul președinte al SUA, Gerald Ford. Nu îi vom întina memoria, spunând adevărul, atât cât avem la dispoziție. Puțini știu de pildă, că el a fost... **mason**. Și n-ar fi desigur primul și ultimul președinte de stat, care a fost propulsat și susținut de masoneria ocultă mondială. Interesant este faptul că președintele de dinaintea lui (controversatul Richard Nixon, cel care a fost nevoit să demisioneze în urma celebrului scandal de spionaj în tabăra adversarilor politici) l-a înlăturat pe un înalt funcționar, pentru a-l numi în locul lui. Iar ulterior, Gerald Ford (puternicul om de afaceri, patronul „uzinelor” Ford, printre multe altele) a devenit primul președinte al SUA numit și nu ales. Recunoștința lui s-a văzut: l-a reabilitat pe Nixon și a pactizat cu președintele Brejnev al URSS, acceptând și încurajând dominația sovietică asupra Europei de Est!...

Un film intitulat „**Numai dragostea**” mi-a atras iarăși în mod deosebit atenția. El este o metaforă a apostaziei actuale, a distrugerii familiei și identității noastre. Scenariul său este parcă croit și inspirat din tot ce s-a scris despre globalizare și autodistrugerea civilizației noastre. Deznodământul lui este tragic, acesta fiind de altfel o linie caracteristică a culturii apusene (am omis să precizez că este o coproducție a câtorva mari puteri ale lumii). Filmul se încheie cu moartea tuturor pământurilor, sub vitregiile și capriciile naturii, când zăpada și frigul pun stăpânire absolută peste omenire...

În filmul acesta, se subliniază legătura puternică între ceea ce se întâmplă în interiorul omului și ceea ce se întâmplă în exterior și chiar la nivel global. Se spunea de pildă, că **„haosul lumii se oglindește în sufletul omului”**. Acest haos la care se face referire includea și schimbările climaterice. Apare apoi aici o realitate dură și cruntă, aproape incredibilă: **substituirea de persoană**. O vedetă din lumea patinajului de performanță dorește să se salveze și să scape de interesul material al „patronilor” ei. Iar ei au găsit o soluție ingenioasă pentru a-și proteja „afacerea”, deoarece fiind bolnavă destul de grav cu inima, oricum nu le mai era practic...de niciun folos. Și atunci, ei au recurs la sechestrarea unor femei din Europa de Est care îi semănau fizic, la drogarea lor forțată și la...spălarea creierului, fiindu-le introdusă o **nouă identitate și un nou trecut!** Li s-au implantat la mână dispozitive sau cipuri pentru a nu le da nicio șansă de scăpare iar în final au fost ucise. Iată deci, unde poate să ducă globalizarea!...

«Spălarea creierului» (folosindu-se în mod special televiziunea) și pervertirea moralei creștine (prin proză, poezie, teatru, muzică – gen hard rock..., pictură – gen cubism...) sunt două mari realități crunte ale „vremurilor de fier” pe care le trăim. De pildă, impresionismul confunda arta cu însăși realitatea vieții! Nu mai conta stilul...

Vă voi oferi și un alt exemplu. Am rămas profund uimit, după ce inițial am dorit să citez din cartea „Melancolia democrației”, scrisă de Pascal Bruckner (un autor titrat, ca să zic așa, în domeniul sociologiei și politicii) și în ciuda faptului că „opera” sa era protejată „copyright”, când am răsfoit „la întâmplare” dintr-un alt volum al acestui autor... M-a atras desigur titlul său: „Iubirea față de aproapele”. Când mă uit prin el, ce credeți că am descoperit? N-o să vă vină să credeți: cea mai mare blasfemie la adresa iubirii creștine. O iubire exact pe dos, o gloriificare a „sexualității sacre” (pentru care pledează gnosticii și yoghinii de astăzi), un cult al eroticului fără frontiere...Nu cred că ați putea găsi în orice altă carte de literatură (cărțile Sandrei Brown sunt „inocente” în comparație cu aceasta!), expresii, perversiuni și obscenități mai mari decât aici...Dacă aveți îndoieli asupra acestei afirmații, ați putea să vă convingeți singur, doar dacă sunteți sigur că puteți risca și suporta „șocul”. Sigur că aceste lucruri nu m-au interesat, nu m-au fascinat, dar ajungând pe mâinile tinerilor, sunt convins că ar avea în multe cazuri, **consecințe extrem de grave asupra formării lor spirituale și însăși modului lor de viață și de gândire**. Mai trebuie să precizez că unul din personajele principale ale romanului este tocmai o amantă, o femeie talmudistă, având deci concepții profund anticreștine?...

Spațiul nu-mi permite să demonstrez aici profunda imoralitate a apartenenței la masonerie. Desigur, ea se deduce mai ales din antagonismul permanent dintre masoni și creștini. Primii se închină Satanei și sunt în general inconștienți în această privință, iar creștinii își poartă crucea lor dată pe măsură de Dumnezeu și se închină numai Lui. Primii se închină și se supun legii urii, în timp ce creștinii dimpotrivă, au legea iubirii față de aproapele lor și nu pot iubi umanitatea la modul abstract, ci îl iubesc pe Dumnezeu, își iubesc familia, comunitatea locală, patria și neamul.

Un creștin se deosebește în mod fundamental de un mason, prin aceea că el nu-și poate permite sau nu-și îngăduie faptul de a urî și de a dori răul altuia. El poate urî cel mult păcatul, orice fel de păcat. De pildă, deși el poate avea multe informații despre masonerie sau oculă mondială (că ea a manevrat revoluțiile sângeroase din istoria omenirii, războaiele mari dintre națiuni și în interiorul lor, că ne-a adus modernismul, Renașterea, democrația, drepturile omului, care au importante scăderi ș.a.m.d.) și le poate percepe el însuși în evenimentele la care asistă sau participă, totuși nu este capabil de ură. Chiar dacă, în România există în prezent peste 189 de Ateliere și alte grupări ale masonilor, cu peste 6000 de membri activi, creștinii ortodocși (considerați inamicul nr.1 de către ei!) n-au recurs la intoleranță și la măsuri drastice într-o țară în care tradiția ortodoxă face parte integrantă din ființa poporului român și constituie specificul său național. Nu întâmplător, Bucovina (cu mănăstirile sale) a fost desemnată brandul României...

Numai masonii sunt capabili de ură și ei se aseamănă izbitor atunci cu toți fanaticii și extremiștii, atât de stânga (comuniștii), cât și de dreapta (ultra-liberalii sau capitaliștii globaliști). De ce se ating aceste extreme uneori, în ciuda deosebirilor? Datorită... intereselor comune ale celor două părți: masoneriei „roșii”/comuniste și masoneriei „negre”/de rit scoțian. Și mă opresc aici...

Vă pot mărturisi că eu unul nu mă consider un erou, pentru simplul fapt că am continuat să trag un semnal de alarmă, în ceea ce privește pericolele globalizării și bineînțeles că, nici nu mă pot afirma în această postură. Poate că am avut un oarecare curaj (conștiința fiind însă cea care m-a îndemnat să merg mai departe) să pun în lumină atâtea dezvăluiri despre protestantism, masonerie și despre cei care s-au opus și se opun lor. Nu cred că veți găsi undeva, cel puțin adunate la un loc atât de multe informații reale în acest sens, ca în această antologie în trei volume, intitulată *Pledoarie împotriva globalizării și «spălării creierului»*, din care face parte și acest capitol.

Eroismul este în opinia mea, atitudinea tranșantă de a fi de partea adevărului sau de partea lui Dumnezeu, atitudinea de smulgere definitivă din masa inertă a celor care se mulțumesc să stea pe margine și să privească liniștiți și cât se poate de indiferenți ceea ce se întâmplă grav în jurul lor. Nu întâmplător am debutat în 2005 cu un volum intitulat chiar „Ce se întâmplă în România?” (cu subtitlul „*Un proces al comunismului, globalizării și materialismului societății de consum. Criza de morală a conducătorilor.*”) Și după cum spunea cineva, **eroismul cel mai nobil îl veți găsi în creștinism.** Și este un mare adevăr. Fiecare creștin adevărat este până la urmă un erou, pentru că el se identifică cu modelul său, care este Hristos. Este cred un adevăr care nu poate fi nici înfrânt, nici falsificat.

Prin urmare, privind și analizând toate lucrurile mai cu seamă dintr-o perspectivă creștin-ortodoxă, atât integrarea în Uniunea Europeană, cât și proiectul malefic al Globalizării, noi trebuie să devenim mult mai vigilenți și lucizi, mult mai activi, dar...fără a ne tulbura sufletește, adică așa după cum spunea un părinte din Grecia: să trăim „cu neliniștea cea bună”.

Trebuie să fim convinși, că această **nouă și mare provocare pentru lumea contemporană** poate fi - și eu cred că este - o nouă încercare a credinței noastre. Ca și în comunism, astăzi ni se oferă din nou o mare șansă de mântuire pentru mulți dintre noi, pentru ca ... să se „umple cerul de sfinți”. Aceasta nu poate în definitiv, decât să ne bucure, cel puțin pe noi, creștinii de astăzi, sau pe noi cei care suntem pe cale să devenim adevărați creștini.

În fond, singura teamă pe care o poate accepta un creștin este numai **frica de Dumnezeu și de Judecata de Apoi.** Este frica de păcat, prin călcarea poruncilor și frica de consecințele sale. Nu de moarte trebuie așadar să ne temem noi, adică de trecerea la cele veșnice (în fond, cel mai important moment al vieții fiecăruia, pe care trebuie să-l întâmpinăm cu deplină demnitate și seninătate), ci ar trebui să ne temem doar de imposibilitatea mântuirii sufletului și comuniunii noastre cu Dumnezeu.

Nutresc speranța că salvarea lumii va veni prin **Ortodoxie**, care va reuși să spiritualizeze Occidentul, aflat astăzi într-o mare criză morală și cu un vid existențial nemăsurat...

Apoi, pentru că după Dumnezeu urmează în chip natural și firesc neamul și națiunea, sunt întrutotul de acord cu cei care au afirmat că **soluția eminesciană** este puntea care va lega trainic răsăritul creștin cu civilizația și cultura occidentală. Sunt deci, împotriva celor care îl denigreză astăzi tot mai mult și îi aduc acuzații nedrepte și nefondate. Citiți-l vă rog, pe cont propriu pe **Eminescu**, reflectați asupra filosofiei sale și patriotismului său activ, citiți articolele sale îndeosebi sau chiar diverse studii care amintesc despre ele și nu veți avea ce regreta. De altfel, în această antologie, i-am rezervat acestui mare gânditor și creator, dar și creștin în adevăratul

înțeles al cuvântului, nu mai puțin de 7 capitole, care încearcă să-l prezinte și în alte ipostaze, pe care programa școlară și în general mass-media nu prea le-a atins.

Aceasta ar fi, în rezumat, pledoaria împotriva globalizării și «spălării creierului».

MASONERIA ÎȘI APĂRĂ <<COPILUL>> SĂU: TEORIA EVOLUȚIONISMULUI

Indiscutabil, putem afirma acum adevărata apartenență a domnului Cristian Pârvulescu, cunoscutul analist politic de la televiziune, la ideologia masonică (ateistă prin declarații, însă demonică în conținutul ei). Fostul președinte al organizației **Prodemocrația**, cea care a venit cu planul votului uninominal de tip mixt, adoptat de Guvernul liberal al lui Tăriceanu (iar democrația modernă de astăzi, este într-adevăr un produs al masoneriei!), este și semnatarul unui eseu ezoteric într-un volum de creștomafie alături de alți masoni. Este vorba despre „Masoneria. *Spiritul unei națiuni*”, ediție îngrijită de Olimpia Unghelea, Editura Phobos, București, 2006.

Articolul domnului Mihai Corciu, reprodus în întregime mai jos (*Fundamentalismul umanist*, din revista Rost Nr. 53/54 / iulie – august 2007, pp.92-93) întregeste „tabloul” poziției sau principiilor distinsului domn și scoate totodată în evidență, legătura intrinsecă dintre masonerie și evoluționism (inclusiv dintre masonerie și darwinism, cel care afirmă că omul se trage din ... maimuță!).

*

*Articolul „Patima bine temperată” din „Cotidianul” (20 iunie 2007, pag.26) al domnului Cristian Pârvulescu, exprimând poziția sa în privința falsei probleme sociale a prezenței icoanelor în spațiul public, se dorește a fi o pledoarie pentru libertate și echidistanță. Articolul aduce, însă, incidental, „lumină” în mai multe probleme: **identitatea de tip tradițional a omului (religioasă) este disfuncțională în contextul societății moderne, întrucât nu este inovativă („Furia identitară care tulbură începutul de mileniu nu inovează”), religia este fundamentalistă („conservatorism ... formule consacrate de istorie, de la forma laică a naționalismului, la cea religioasă a fundamentalismului”) și, mai specific, istoria creștină a României este cam retrogradă și obscurantistă („... în România <<profundă>>, cultul națiunii se împletește cu cel al sfinților. Iar amestecul devine exploziv.”). Autorul, după bine cunoscuta schemă „hoțul strigă: <<hoțul!>> - invocând libertatea exprimării opiniilor, exprimă de fapt **ofensiva directă a umanismului ateist împotriva culturii tradiționale creștine, care, întotdeauna, atunci când este autentică și consecventă, este etichetată din perspectiva umanismului, în mod abuziv, ca fiind fundamentalism.** Acest nou umanism care se exprimă din ce în ce mai agresiv, nu agreează adevărata religie, sugerând, în mod subtil, în locul acesteia o religie „fără dinți”, o religie culturală, cosmopolită, științifică etc... - oricum altfel, dar nu Adevărată. Religia este o patimă din perspectiva umanismului („Poate fi temperată patima religioasă...?”).***

*O altă problemă asupra căreia primim lămuriri în cuprinsul acestui articol este evoluționismul. **DI Cristian Pârvulescu, cu referință la o emisiune de știri a postului public de televiziune în care s-au adus argumente împotriva teoriei evoluționiste, sugerează CNA-ului, nici mai mult, nici mai puțin decât sancționarea postului pe motiv de încălcare a libertății! După ce, în prealabil, domnia sa se declară susținătorul libertății și al pluralismului educațional („nici o alegere nu poate fi făcută dacă alternativele nu sunt egale”), exprimarea unilaterală a teoriei evoluționiste în învățământul românesc, prin eludarea teoriei creaționiste, nu mai este o problemă de libertate și pluralism! Ba mai mult: poziția științifică creaționistă devine fundamentalism în viziunea domniei sale, întrucât „abordările private” nu concordă, se pare, cu „identitatea ... sociologică fondată pe certitudini personale fundamentale și indiscutabile”, identitate ce pare să sugereze **un veritabil sistem ideologic totalitar de inspirație umanistă** în care normalitatea individului (inclusiv identitatea spirituală, opiniile, interpretările) este stabilită în funcție de ordinea instituită.***

Referindu-ne strict la problema evoluționismului putem afirma: evoluționismul nu este o certitudine științifică, este cel mult o ipoteză de lucru. Orice teorie științifică reclamă cu necesitate verificarea experimentală a acestei ipoteze de lucru, evoluționismul fiind actualmente susținut doar printr-o multitudine de argumente indirecte și discutabile; atât „fenomenul” de apariție spontană a vieții, cât și „evoluția” ei nu au fost niciodată probate experimental sau măcar observate. Invocarea „întâmplării” ca factor explicativ științific al evoluționismului dovedește clar lipsa unei explicații consistente („Opponents of evolution argue that only a divine intelligence, and not some comparatively random, undirected process, could have created the variety of the world’s species” – Evolution – X Religious Debate, Encarta 2005).

Afirmarea agresivă și sistematizată a evoluționismului, specifică modernității, nu este o garanție a adevărului și obiectivității acestei poziții. Nu mulțimea afirmațiilor sau consensul asupra unei idei demonstrează adevărul/corectitudinea acesteia. Teoriile științifice nu sunt perfecte, sunt doar perfectibile, iar oamenii de știință se pot înșela. Instituțiile, chiar și cele de factură academică, pot exprima poziții partinice sau inerțiale, ceea ce va produce rezultate științifice ideologizate. Poziția creaționistă exprimă o poziție științifică, în ciuda aversiunii nejustificate pe care o stârnește evoluționiștilor: așa cum evoluționismul pleacă de la ipoteza evoluției treptate a formelor de viață, încercând să o justifice observațional și experimental (lucru nerealizat până în prezent), creaționismul pleacă de la ipoteza designului predefinit (toate formele de viață au apărut în același timp), analizând aceleași date observaționale disponibile și evoluționiștilor, dar din altă perspectivă. Din punct de vedere științific (exclusiv rațional) avem de a face cu două poziții interpretative a căror confruntare nu se poate face decât pe tărâm experimental și interpretativ. Nu putem înțelege și nici aproba poziția fundamentalistă a domnului Cristian Pârvulescu de interzicere a unei poziții interpretative științifice care, conform argumentației pluraliste a domniei sale ar trebui introdusă în programa școlară, pentru că, în spiritul echidistanței și libertății, să fie prezentată alături de evoluționism.

MATERIALISMUL SAU MOARTEA SPIRITUALĂ

Profesorul de teologie Teodor M. Popescu, „mare sacerdot nehirotont al Bisericii noastre” - după cum spunea despre aceasta vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist -, a marcat, prin activitatea sa de la catedra Facultății de Teologie din București, generații de studenți din perioada interbelică, mulți devenind preoți, iar unii ierarhi ai Bisericii noastre (Patriarhul Teoctist, Î.P.S. Mitropolit Bartolomeu Anania). A fost un important istoric al creștinismului, dublat de un bun patrolog. [...] În cursurile și studiile sale profesorul de teologie a căutat să stabilească relațiile dintre Biserică și Cultură de-a lungul secolelor, pledând pentru o reciprocitate a relațiilor dintre ele realizată prin completare, îmbogățire și împreună-slujire a lui Dumnezeu și a omului. Unul dintre studiile publicate de profesor în 1936 ni se pare semnificativ pentru a înțelege concepția lui Tudor M. Popescu referitoare la problema raportului dintre Biserică și cultură intitulat chiar Biserica și Cultura.

E clar că ambele slujesc omul, dar cu mijloace și scopuri diferite. Din acest punct de vedere, potrivit lui Teodor M. Popescu există chiar un raport de opoziție între cele două. Religia creștină în primul rând, nu are scopuri culturale. „Religia îl leagă pe om de Dumnezeu și îl orientează către El. Scopul său nu se limitează la lumea aceasta. Țelul suprem al creștinului este, deci, să trăiască fericit în veșnicie”. Cultura, în schimb, are alte scopuri legate de viața omului „limitată și închinată nevoilor și aspirațiilor sale de stăpân al pământului”. Iată de ce cultura se deosebește de religie atât prin „geneză cât și prin motivație și scop”. Plecând de aici autorul ajunge să considere că între cultură și creștinism a fost și mai există și astăzi un „conflict de principii și tendințe opuse”. Ceea ce e mai grav este că odată cu epoca modernă, mai cu seamă în aria occidentală a Europei, atât viața religioasă, cât și cultura au intrat în criză.

Teodor M. Popescu recunoaște rolul științei și tehnicii în sporirea bunăstării materiale a omului dar apreciază că viața, cu toate că devine mai complexă, nu înseamnă că este și mai bună. Un om realizat din punct de vedere material este, de cele mai multe ori, mort spiritual. Aici intervine Biserica, care trebuie să oprească decăderea culturii prin misiunea sa religioasă.

O religie, în cazul nostru cea creștină, nu este numai legătura omului cu Dumnezeu, ci „și o concepție și o normă de viață fiind un răspuns la marile probleme ale existenței și ale vieții”. Din aceste considerente creștinismul reprezintă o „religie culturală prin excelență”. Poate că cel mai frumos și mai măreț ideal cultural a fost propus omenirii de religia creștină și exprimat în cuvintele Mântuitorului: „Fiți dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc este”. Pe de o parte, Biserica, prin scopul său final mântuirea oamenilor prin intrarea în Împărăția lui Dumnezeu este în opoziție cu scopul propus de cultură, iar pe de altă parte, această Împărăție se poate afla deja în oamenii dăruți cu sufletul lor Domnului încă din această lume. Iată că scopul culturii devine mai înalt și se întâlnește cu scopul Bisericii, formând un tot armonios. Pentru profesorul universitar Evanghelia nu poate să fie decât sufletul culturii, numai în acest fel cultura „devenind cu adevărat superioară, armonioasă, binefăcătoare”.⁴⁴⁷

⁴⁴⁷ Cristian Ivănuță, în art. Teodor M. Popescu, „mare sacerdot nehirotont al Bisericii noastre”, rev. Rost Nr. 57 / noiembrie 2007, pp.13-14.

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE (SĂ NE IUBIM APROAPELE CA PE NOI ÎNȘINE!)

MOTTO: „*Poporul nostru a trecut în ultimele decenii prin cele mai mari momente ale istoriei sale cu niște conducători sub nivelul nevoilor neamului și statului român. Dar, vorba lui Seneca, suferim de boli vindecabile (sanabilibus aegrotamus malis), iar unul dintre leacurile cele mai sigure este întoarcerea la creștinismul nostru românesc, redându-i cât mai repede puterile lui de altădată.*”

SIMION MEHEDIŢI

Aș dori în final, să fac câteva aprecieri critice, față de una din noile „realizări” ale mass-mediei românești. Și, m-aș opri la emisiunea „Între Bine și Rău”, difuzată la TVR 1, pe data de 3 aprilie 2007, care sunt convins că a indignat pe mulți credincioși din România, printre care mă situez și eu.

Este revoltător în primul rând, faptul că în Săptămâna Mare a Patimilor din Postul Sf. Paști, se aduc în dezbatere publică aspecte și întrebări legate de contestarea divinității și persoanei trinitare a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. În schimb, se subliniază tot ceea ce ar ține de „omul”, „profetul” sau „personajul istoric” Iisus Hristos, pornindu-se ca bază de discuție de la așa-zisele controversate din lumea creștină, apărute în ultimii zece ani, legate de cărțile și filmele care evocă o altă imagine a Fiului lui Dumnezeu, cu totul diferită de prezentarea creștină tradițională.

Nu voi intra aici în amănunte pentru a demonstra falsitatea acestor „noi afaceri” și atacuri la adresa creștinismului, pentru că despre Dan Brown și alți „istorici” de asemenea factură, se vorbește destul în volumele 3 și 4. Ceea ce vreau doar să amintesc, este faptul că acestea sunt tot mai multe (peste 100 de lucrări de pildă despre biografia lui Iisus, apărute doar în Israel, după cum aprecia dr. Hary Culer) și încearcă să semene cât mai multă confuzie în rândul creștinilor. Acesta să fie oare scopul toleranței dintre culte, atât de invocată de partizanii ecumenismului? Să arunci cu piatra în credința altora? Să critici direct și indirect o credință pe care nu o împărtășești?

Este o dovadă de neprofesionalism sau rea voință, ca prestația moderatorului să fie părtinitoare (față de ateism) și să întrerupă adeseori pe cel care vorbește (mai ales când începe să spună ceva important și care deranjează...). Apoi, prestația invitaților mi s-a părut lamentabilă și chiar coordonată. Modul în care a decurs emisiunea și tot ceea ce s-a afirmat, consider că era pregătit sau regizat dinainte. Pentru că, de ce să nu recunoaștem, și miza era destul de mare...

De fapt, ce s-a urmărit prin această emisiune? Aș putea spune, că în primul rând, a dorit să facă puțină publicitate ateismului („liberei cugetări”, „cugetării raționale”), umanizându-l după atâta contestare din ultimele decenii. Dar ceea ce mă surprinde oarecum este alianța fățișă dintre Liviu Mihaiu (un susținător frenetic al lui Carol I, în emisiunea „Mari români”) și Florin Iaru (unul dintre moderatorii aceleiași emisiuni, care se mândrește mereu cu statutul său de ateu convins), „curajul” de a se afișa fără nici o rețineră împreună sau pe aceeași poziție. Chiar dl. Mihaiu preciza la un moment dat că, vorbise despre chestiunea pusă în discuție cu colegul său Florin Iaru.

Invocând „lipsa de diplomație” personală, dl. Mihaiu a dorit să exceleze în întrebări provocatoare, legate de pildă de posibilitatea căsătoriei (!) Mântuitorului cu Maria Magdalena (una din ucenicele Sale mai vrednice, căreia i-a iertat mult), temperamentul violent (!) ilustrat

de răsturnarea meselor negustorilor din Templu (care, chipurile, îl reprezintă ca om obișnuit?!), chiar lipsa abținerii de la mâncare și băutură (!) (în opoziție cu Sf. Ioan Botezătorul) ș.a. Dar cele mai grave aspecte sunt acuzația de „cult al personalității” și întrebarea, dacă a fost comunist sau capitalist!!! În sfârșit, s-a pus capac prin bancul său, prin care se aducea o jignire voalată musulmanilor, în care Allah apărea ca simplu servitor, care aducea cafeaua...

Singurul apărător, după cum era și firesc, a fost părintele (prof.univ.) Constantin Coman, care a venit fiind invitat și chemat, și care i-a pus o întrebare pe măsură: „**L-ați vedea pe Iisus iertându-le și totodată aprobându-le pe prostituate?**”

În rest, intervențiile celorlalți invitați, cum ar fi istoricul (dr.) Hary Culer (din partea cultului mozaic), istoricul (dr.) Cristian Bădiliță, consilierul Mitropoliei greco-catolice din Blaj – Cristian Barta, d-na Corina Chiriac, un reprezentant al islamului, un adventist ș.a. (mai puțin prezentați), n-au avut decât opinii evazive și neconvingătoare, n-au făcut decât să sprijine și să elogieze ecumenismul (în treacăt, chiar și New Age), acreditând ideea că, de fapt, toți cred în același Dumnezeu, deși în mod diferit. Este și ideea gnosticilor și scientologiei. Dar, ea rămâne totuși ceea ce este: un sofism.

Trăirea activă a ortodoxiei și a creștinismului în general, se opune trăirii în religia luciferică a banului sau în cultul lui Lucifer. În acest spirit am alcătuit întreaga antologie. Dușmanul nevăzut „lucrează” și el, dar nu pentru a crea ceva, pentru că nu aceasta e menirea lui, ci pentru a distruge mereu creația divină și a ne depărta de adevărata credință. Se poate ca el să aibă rolul său în „economia” acestei creații, pentru a-i determina pe oameni să-l respingă, să reflecteze și în felul acesta, să se apropie de Dumnezeu. **Singura noastră salvare este deci, să ne apropiem de Dumnezeu, de adevăratul Dumnezeu, Care și-a dat Fiul pentru mântuirea noastră, cu smerenie și iubire, să împlinim poruncile învățăturilor creștine și să ne iubim aproapele nostru ca pe noi înșine, conform poruncii Sale.**

Mărturisesc că inițial am proiectat și realizat întreaga lucrare sub forma unei antologii-trilogii. Însă, din anumite motive, pe care le voi aminti aici, nu am mai continuat cu adăugarea volumului intitulat „**Modele de înalt patriotism și conștiință românească. Interpretarea justă a naționalismului.**” Am considerat că acesta, deși fusese în mare parte finalizat, nu mai era absolut necesar, pentru că, esențialul a fost surprins deja. Apoi, cred că ar fi pus la grea încercare răbdarea cititorului (deja greu încercat). Iar pentru mine desigur, definitivarea acestuia ar fi presupus încă o lucrare de anvergură și îndelungată, poate chiar mult prea pretențioasă și o nouă tehnoredactare personală (inclusiv corectura).

Pot să mărturisesc că nu mi-a fost nici până acum deloc ușor (în condițiile precare etc.) să scriu și să public, începând chiar cu primul volum - *Ce se întâmplă în România?* în cele două ediții, numai pe cheltuiala mea proprie, nici să realizez prezenta lucrare în patru volume (unul mai dificil decât altul) în decurs de aproape trei ani, lucrare pe care eu însumi am tehnoredactat-o și corectat-o (contribuția altor persoane în acest sens fiind infimă dar căroră țin totuși să le mulțumesc pe această cale).

Pentru că am amintit și despre aceste detalii „tehnice”, poate că ar trebui să mai amintesc și faptul că, nu am avut nicio bibliografie indicată de cineva (având deci, o autonomie totală). Am ales operele pe care le-am considerat mai valoroase dintre cele care se încadrau în tematica abordată și cred că, și bunul Dumnezeu m-a ajutat foarte mult în acest sens și nu numai. Desigur, puteam să mai insist și pe alte lucrări sau pe mai multe fragmente iar pe autori îi rog să nu se supere pe mine pentru atâta lucru. De ce? Pentru că o astfel de antologie nu și-a propus să aibă mii de pagini, să inventarieze absolut totul, să cuprindă totul (ci **esența lucrurilor**), pentru că altfel nici nu aș fi reușit.

Am vrut doar să atrag atenția asupra marilor probleme pe care le parcurge lumea contemporană și societatea românească, pericolelor amenințătoare ale globalizării. Am încercat să trezesc conștiința tinerilor (având în vedere spiritul civic aproape inexistent!) și să incit tineretul în acest proiect important sau vital, al redescoperirii valorilor autentice, creștine și naționale. Am încercat, să destram măcar o parte din vălurile groase ale confuziei actuale, care acoperă tot mai mult „ochii minții” omului contemporan, supus unui bombardament mediatic și psihologic fără precedent, de o intensitate și amploare pe care abia începem s-o descifrăm!

Oricum, în contextul aderării României la Uniunea Europeană, vedem că s-a mai pus în ultima vreme accentul și pe regăsirea identității noastre naționale, necesară de altfel într-un concert european al națiunilor. Tocmai aici se vedește importanța acesteia. Fără o identitate precisă, românii riscă să-și piardă, atât naționalitatea cât și tradițiile spirituale și să devină în timp doar cetățeni europeni, apoi mai târziu „cetățeni universali”. Adică, România nu va mai avea rădăcini și se va lăsa purtată de vânt, acolo unde vor dori mereu alții. Ori, noi – românii – avem o identitate și un specific național, strâns legate de religia noastră ortodoxă. Fără aceasta nu cred că ne-am mai putea numi români.

De aceea, prin această antologie plină de informații obiective (după părerea mea, care desigur poate avea o mică doză de subiectivism), sper că am venit în întâmpinarea publicului larg și că ea își va dovedi în timp utilitatea. Subliniez în mod categoric că nu este meritul meu, pentru conținutul acesteia, pentru valoarea sau (Doamne-fereste!) non-valoarea lucrărilor consultate. Eu doar am încercat să le scot în evidență, într-un timp în care se încearcă, într-un mod destul de evident (pentru cei ce analizează fenomenul globalizării), înmormântarea definitivă a acestor valori de patrimoniu cultural, expresii ale geniului creator românesc. Un asemenea fapt nu trebuie să ne lase indiferenți!

De asemenea, sper că veți accepta și faptul că „am știut” să-mi aleg cărțile și autorii, îndemnându-i astfel și pe tinerii de astăzi să procedeze la fel, adică să nu facă niciodată alegeri proaste, să discearnă atent între „opera” unui francmason iluminat precum Dan Brown (sau Sandra Brown) și opera cu adevărat educativă și valoroasă. Sigur că ficțiunea, aventura și senzaționalul sunt mai atractive, mai „interesante” într-o lume desacralizată (secularizată, adică punând accentul pe viața de aici și pe „duhul lumii”, moda ei etc.) și care le cultivă în chip deșănțat, dar cred că aceste lucruri atrag doar spiritele leneșe, „avide de senzații tari” (precum filmele horror sau thriller, erotice etc.), atrase de divertisment exagerat și cretin (din tot felul de emisiuni și filme stupide sau subculturale), fascinate sau vrăjite de o lume fantastică în care pot oricând să evadeze (pentru a fugi de realitate și de obligațiile lor, dar împiedicați totodată să gândească liber și să acționeze în consecință).

Departate de mine, aceeași intenție diabolică de a induce cumva în eroare cititorul, pe care îl respect și-l provoc cât mai mult să-și folosească „arma gândirii”.

Ar fi bine poate, dacă tot am provocat o anume curiozitate, să amintesc numai în treacăt despre ceea ce ar fi cuprins volumul al cincilea. Intenționez să evoc personalitatea unor mari patrioți români, continuând cu opera părintelui Dumitru Stăniloae, cu profesorul de teologie (doctrinar al ortodoxismului și „demofiliei”) Nichifor Crainic, apoi cu filosoful român comparat cu Socrate - Petre Țuțea (filosoful creștin pe care l-am denumit unul al culturii și demnității noastre naționale), cu marele gânditor (provocator, dar nu un creștin-ortodox, în adevăratul înțeles al cuvântului, cel puțin în a doua parte a vieții sale) și filosof „al fragmentelor” - Emil Cioran, eruditul Mircea Eliade (cu aceleași remarci ca și în cazul lui Cioran, adică în perioada în care s-a dedicat națiunii române, fără niciun compromis de orice natură), apoi Mircea Vulcănescu, Lucian Blaga, Constantin Noica (care l-a redat în bună

măsură culturii române pe Mihai Eminescu) și alții. Intenționez chiar să-l include și pe „controversatul” patriot român **Ion Antonescu**...

Nu pot să nu reamintesc, că și în cazul marilor personalități din cultura noastră (inclusiv din literatură), ele sunt supuse astăzi unui proces de **minimalizare**, sau de epurare treptată, dar sigură. Citiți, vă rog numai puțin, ce se scrie în privința lor în diverse dicționare (de pildă, cel de filosofie al autoarei franceze Didier Julia, din colecția Larousse) sau, de ce nu, aruncați o privire în toată mass-media românească și străină.

Desigur, cititorul interesat poate consulta el însuși lucrările avute în vedere, atât cele care au fost menționate până acum pe parcursul antologiei, cât și cele amintite mai jos. Rugămintea mea, adresată tinerilor doritori este aceea de a fi lecturate sau studiate măcar câteva din toate aceste opere, cuprinse în următoarea - să-i zicem - bibliografie:

- **Intelectualii și Mișcarea Legionară. Mari conștiințe românești**, Ed. Fundației Culturale Buna-Vestire, 2000.

- Blănaru-Flamură V., **Generalul Antonescu în cămașa verde legionară**, Ed. Sepco, București, 1998.

- Nichifor Crainic, **Puncte cardinale în haos**, Ed. Timpul, Iași, 1996.

- Petre Țuțea, **Între Dumnezeu și Neamul meu**, Ed. Arta Grafică, București, 1992.

- Constantin Noica, **Eminescul sau gânduri despre omul deplin al culturii românești**, Ed. Eminescu, București, 1975.

- Constantin Noica, **Echilibrul spiritual. Studii și eseuri (1929-1947)**, Ed. Humanitas, București, 1998.

- Mircea Eliade, **Profetism românesc. România în eternitate**, Ed. Roza vânturilor, București, 1990.

- Emil Cioran, **Schimbarea la față a României**, Ed. Humanitas, București, 2001.

- Carmen-Ligia Rădulescu, **Emil Cioran. Conștiința ca fatalitate**, Ed. Recif, București, 1994.

- *Emil Cioran, **Mon pays (Tara mea)**, Ed. Humanitas, București, 1996. (o lucrare apărută postum și controversată)

- *Didier Julia, **Dicționar de filosofie**, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999. (o lucrare cu multe afirmații discutabile despre filosofii români, mai cu seamă cei care n-au fost materialişti) ...

O veste recentă mi-a bucurat sufletul. Sub altarul unei biserici din Roma, arheologii italieni au descoperit moaștele Sfântului Pavel, cel supranumit „Apostolul Neamurilor” și căruia îi datorăm multe din învățăturile și scrierile Noului Testament. M-am întrebat firește, de

ce nu a fost descoperit până acum. Dar, mai importantă decât găsirea unui astfel de răspuns, trebuie să mărturisesc că e un semn divin în aceasta.

Astăzi, într-o lume tot mai secularizată, este pilduitoare viața Sfântului Apostol Pavel, cel care fusese cândva un mare prigonitor al creștinilor (cunoscut sub numele de Saul din Tars) și care ulterior a fost convertit în chip minunat de către Dumnezeu (arătându-i-se pe cale) devenind **unul din marii apostoli ai neamurilor**. La fel și noi, creștinii, trebuie să ne lepădăm pe cât ne stă în putință de toate grijile și bunurile lumești, pentru a le dobândi în schimb pe cele cu adevărat importante și anume pe cele cerești.

Pentru a ne întări în credință și în faptă, cred că e necesară lectura, din când în când, a Noului Testament sau unor părți din acesta. Vă mărturisesc, că în urmă cu mulți ani, lectura Bibliei și îndeosebi a Epistolelor de la sfârșitul ei, mi-au schimbat radical viața. Am descoperit parcă o lume nouă, o lume a dragostei. De aceea, aș vrea să închei antologia (rândurile acestea și volumul acesta au fost alcătuite, în mod cronologic, de fapt la urmă) tot cu Biblia sau Sfânta Scriptură și voi reproduce doar un fragment din **Întâia Epistolă către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel**. Pentru mine, a fost și rămâne reprezentativ dar nu și singurul:

Au n-a dovedit Dumnezeu ne bună înțelepciunea lumii acesteia? [...] Ci Dumnezeu Și-a ales pe cele nebune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți; Dumnezeu Și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să le rușineze pe cele tari. [...] Nu v-a cuprins ispită care să fi fost peste puterea omenească. Dar credincios este Dumnezeu; El nu va îngădui ca să fiți ispitiți mai mult decât puteți, ci odată cu ispita va aduce și scăparea din ea, ca să puteți răbda. De aceea, iubiții mei, fugiți de închinarea la idoli. [...] Ci (zic) că cele ce jertfesc neamurile, jertesc demonilor și nu lui Dumnezeu. Și nu voiesc ca voi să fiți părtași ai demonilor. Nu puteți să beți paharul Domnului și paharul demonilor; nu puteți să vă împărtășiți din masa Domnului și din masa demonilor. Oare vrem să mîniem pe Domnul? Nu cumva suntem mai tari decât El? Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi folosesc. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc. Nimeni să nu caute ale sale, ci fiecare pe ale aproapelui. [...]

Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de minie, nu gîndește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată. [...] Și acum rămîn acestea trei: credința, nădejdea, dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea. Căutați dragostea.⁴⁴⁸

Amintiți-vă mereu aceste cuvinte, căutând să pătrundeți cât mai mult în miezul și taina lor duhovnicească. Amintiți-vă și ceea ce spunea cândva părintele Ilie Cleopa: „**Dacă înțelepciunea și cunoașterea Scripturii ar fi împreună la om, acestea ar fi ca și doi ochi în trup, văzând toate în chip desăvârșit.**”

Eu unul, nu vă sfătuiesc să interpretați Biblia altfel decât în spiritul în care a fost scrisă, precum fac sectanții de diverse orientări. O interpretare duhovnicească înseamnă ca și în cazul legilor omenești de altfel, o interpretare **în duhul adevărului**. Să nu facem acest lucru după cum ne taie capul pe fiecare, cum ne îndemna pastorul Martin Luther. De pildă, luând un caz simplu, să nu interpretăm dragostea de care vorbește Sfântul Apostol Pavel drept dragostea fizică dintre femeie și bărbat, ori mai rău, dintre parteneri de același sex. Aici este vorba despre altceva, despre dragostea dintre oameni, cea duhovnicească, sau dragostea întru Hristos. Iubind semenul nostru, oricare ar fi el (doar vrăjmaș al Bisericii să nu fie, pentru care ne putem doar ruga, iar

⁴⁴⁸ *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, pp.1294-1305.

aceasta e până la urmă tot iubire) și ajutându-l, noi dăm dovadă că-L iubim pe Hristos. Iar **Hristos este modelul nostru de viață suprem.**

Să încercăm prin urmare a combate pe cât ne stă în putință **individualismul**, individualismul globalizării de astăzi (care înlocuiește și suprimă persoana divino-umană), acel individualism al democrației la care face referire părintele Dumitru Stăniloae când afirma că „este **egoism feroce care destramă națiunea, destramă familia, destramă breasla...**”, pe care îl regăsim și în individualismul protestant, despre care Simion Mehedinți spunea că „**afirmă o autonomie împinsă uneori până aproape de anarhie**”, care „**pune libertatea de conștiință a individului mai presus de orice interes al comunității, prin urmare și al statului**”. „Rezultatul a fost o sumedenie de secte și de dizidențe în mijlocul sectelor.”

Să ne rugăm fierbinte Sfântului Apostol Pavel, să ne ajute să luptăm mai mult cu păcatele și ispitele acestei lumi, dar și cu vrăjmașii Bisericii. Semnul divin de care am pomenit mai sus, nu poate fi în opinia mea, decât **vremea unui nou apostolat**, într-o epocă de tot mai aprigă prigoană împotriva valorilor spirituale și Tradiției lăsate de Sfinții Părinți ai creștinismului ortodox.

**BINECUVÂNTAT EȘTI DOAMNE,
ÎNVAȚĂ-NE PRE NOI ÎNDREPTĂRILE TALE...**

AUTORUL

20 noiembrie 2007

TESTAMENTUL UNUI GÂNDITOR CREȘTIN

Mărturisesc că aceste rânduri doresc să rămână mai mult pentru momentul în care nu voi mai fi în viață. Să nu vă închipuiți cumva că m-am gândit să închei conturile cu viața. Departe de mine asemenea intenții. Sinuciderea este un păcat foarte mare. M-am gândit să înșir aici doar câteva mici dorințe personale și precizări, în eventualitatea în care mi s-ar întâmpla ceva grav. Mă gândesc că ați auzit poate de unele morți suspecte, cum au fost de pildă, cea a lui Ioan Petru Culianu (un om de cultură și cercetător, care s-a ocupat printre altele de mass-media și manipulare, etc.), a ziaristului de la „Adevărul” – dl. Dumitru Tinu ș.a.

Aceste dorințe aparțin unui tânăr cu un oarecare simț național, adică unuia preocupat (într-un grad poate prea mare pentru unii!), de prezentul și viitorul României. Asta nu înseamnă că am neglijat trecutul sau credința noastră ortodoxă, ci dimpotrivă am descoperit în acestea punctul de plecare și cea mai mare sursă de energie și optimism, de încredere nestrămutată în viitor.

Mărturisesc că am încercat încă din volumul de debut, intitulat „*Ce se întâmplă în România?*” (*Un proces al comunismului, globalizării și materialismului societății de consum. Criza de morală a conducătorilor*), să trag un semnal de alarmă printre conaționali și să subliniez importanța reșezării societății pe temelia valorilor tradiționale, a unei reforme autentice în toate domeniile de activitate, îndeosebi în planul mentalităților existente și moralei. Au urmat câteva articole publicate în revistele „Dacia literară” și „Episteme”, după care m-am dedicat acestei antologii, care a primit titlul de „*PRIN ADEVĂR, DOBÂNDIM LIBERTATEA ȘI MÂNTUIREA*” (antologie în patru volume pe tema: *Un răspuns creștin-ortodox la provocările globalizării contemporane*). Mai fac precizarea că inițial ea s-a numit „Pledoarie împotriva globalizării și «spălării creierului»”.

Nu-i mai puțin adevărat că am făcut multe sacrificii, precum faptul că am lucrat circa 6-12 ore pe zi (pe lângă serviciul meu foarte obositor), că am lucrat aproape neîntrerupt timp de aproape trei ani (inclusiv tehnoredactarea, adăugirile și corectura), că am avut multe cheltuieli aferente (cărți, calculator, imprimantă, deplasări, unele zile libere etc.), că am întâmpinat unele adversități și obstacole ș.a.m.d.

Despre aceste volume pot să vă mai spun că ele reprezintă în ultimă instanță o invitație și o mare provocare pentru lectură, în condițiile în care oamenii abandonează astăzi tot mai mult lectura, în favoarea „culturii vizuale”, considerată ca fiind mai accesibilă (și ca preț, și ca efort depus privind informarea), la „modă” și poate mai interesantă și relaxantă (desigur doar în aparență fiind astfel). Adevărul e că o carte nu promovează distracția, care dispune desigur de alte mijloace. Iar ceea ce am urmărit mereu este provocarea gândirii (în replică la încercarea de anestezie și adormire promovată de adepții globalizării), dar și provocarea acțiunii, în spiritul creștin-ortodox, cizelarea moralei și caracterului (în cazul tinerilor), sublinierea necesității unei educații sănătoase și a unei responsabilități față de prezentul și viitorul omenirii!

Nu mi-am propus aici să intru în prea multe detalii. E drept că nu am căutat să fiu original. Nu am încercat să mă afirm neapărat, fie ca istoric, fie ca scriitor sau sociolog, politolog sau altceva. De aceea, comentariile mele nu sunt foarte consistente, nu insistă pe limbajul „elevat” sau academic și nici nu le-am valorificat ca atare. Ceea ce am dorit cu adevărat din toată inima a fost să informez publicul larg și în special pe tineri, pentru a

trezi spiritele amorțite, confuze sau leneșe. Prin activarea spiritului critic și obiectiv al adevărului am căutat să atrag cetățenii la viața cetății.

Descifrând cu atenție evenimentele și realitatea însăși, la care am fost martor, am încercat să scot în evidență ceea ce se întâmplă grav, atât în România, cât și în lumea întreagă. Am adus în prim-plan informații și lucruri care nu se spun în general (șoptite pe la colțuri, de teamă!), dar care ne afectează în mod nefast pe fiecare dintre noi.

Am scris acest „Testament” sau aceste rânduri poate cam pretențioase și din considerente, să le zicem practice. În primul rând, mi-am exprimat dorința de a-mi fi publicată în întregime această antologie. Iar în al doilea rând, îi rog pe editori să-mi publice articolele sau cel puțin o parte dintre ele.

Le mulțumesc pe această cale celor care au avut bunăvoința să mă sprijine și au fost alături de mine, împărțându-mi din aspirațiile și convingerile lor. Dacă am greșit din întâmplare cu ceva față de oricine, îmi cer iertare. În felul acesta consider că mi-aș putea lua rămas bun iar nu să dispar așa pur și simplu dintr-o dată...

Ca să fiu sincer până la capăt, ceea ce m-a convins să scriu aceste rânduri este un film intitulat sugestiv „Dispărutul”. Aici întâlnim un tânăr scriitor american, stabilit într-o țară sud-americană, și care „s-a ars, pentru că ... s-a jucat cu focul”. De fapt, acest tânăr aflase de implicarea țării sale de origine (SUA) în lovitura sângeroasă de stat care tocmai avusese loc acolo. A dispărut pe neașteptate dintre cei dragi și apropiați, pentru că ... așa dictau pe moment „interesele Americii” în această țară, mai precis ale celor 3000 de afaceriști americani.

Funcționarii ambasadei americane au știut tot timpul despre ceea ce i s-a întâmplat și cu toate acestea nu i-au sprijinit în niciun fel pe tatăl și soția acestuia să-l găsească sau măcar să-i înapoieze trupul neînsuflețit. I-au mințit cu cinism și nerușinare, deși ei l-au căutat cu disperare săptămâni întregi. Imaginile execuțiilor, a orașelor în stare de asediu, a celor anchetați și apoi uciși, împușcăturile stradale sunt subliniate în film și sunt într-adevăr cutremurătoare.

Filmul acesta se încheie cu precizarea că este inspirat din fapte reale și că rudele victimei au dat ulterior în judecată statul american, în speță pe ministrul de externe de origine evreiască Henry Kissinger. Interesant este și faptul că, la un moment dat este prezentă în film și Fundația Ford, care îi ajută pe cei doi să identifice locul în care s-ar afla „dispărutul” și doar atât, pentru că trupul său nu va fi repatriat ... decât după vreo șapte luni, când nu se mai putea face identificarea sa. Ori, această fundație și fostul președinte Gerald Ford se știe că promovează interesele masoneriei mondiale!

Cred de asemenea, că vizionarea acestui film în cazul meu nici n-a fost întâmplătoare. Și, la urma urmei, nimic nu este întâmplător pe lumea asta.

Mărturisesc că sunt destul de extenuat acum dar totodată mulțumit, că am reușit cu ajutorul lui Dumnezeu, să duc la bun sfârșit proiectul acestei antologii comentate (probabil un nou gen de carte, o crestomație aparte) și că nu mi-am sacrificat în zadar acești ani din urmă și chiar căsnicia. Am fost destul de conștient de împlinirea unei anumite misiuni în această lume și desigur fiecare dintre noi are una. Puțini știu în ce condiții am scris și cât de strâmtorat am fost, dar nu e cazul să vorbesc despre asta.

Am păstrat la urmă dorința mea cea mai mare, aceea de vă îndemna și pe dumneavoastră și pe toți tinerii și intelectualii de astăzi, de a vă apropia cu respect de „cele sfinte”. Reînvierea misticii ortodoxe, adică trăirea autentică a ortodoxiei, în spiritul Adevărului și potrivit modelului creștin care este Domnul nostru Iisus Hristos, este imperativul vremurilor noastre. Noi trebuie să luptăm împotriva duhului Antihristului,

chiar dacă el domină deja lumea contemporană. Îmi exprim chiar încrederea în spiritualizarea pe care o poate produce răsăritul creștin-ortodox asupra Occidentului secularizat. Nu pot decât să doresc ca tot mai mulți occidentali să descopere tezaurul de învățătură al ortodoxiei, tradițiile sale și să se mântuiască dimpreună cu semenii lor cei mai apropiați.

Eu cred că această bătălie care se duce actualmente între cei devotați Tradiției și partizanii Modernității și progresului cu orice preț (inclusiv ai creșterii economice nelimitate, care a declanșat și procesul încălzirii globale printre altele), va fi câștigată la nivel individual. Fiecare persoană va îmbrățișa valorile sau non-valorile în raport de educația primită și de morala adoptată.

Și mai cred că, cu cât vor fi mai puțini creștini practicanți pe pământ (acuzăți de ateism/masoni de „habotnicie”, fanaticism și misticism), datorită prigoanei împotriva lor, cu atât ei vor trebui să-L mărturisească mai mult pe Hristos, cu putere mare și cu încredere în izbânda Binelui. Slavă lui Dumnezeu pentru toate și între oameni bunăvoie. Amin!

CÂTEVA RÂNDUIELI BISERICESTI IMPORTANTE PENTRU CREȘTINUL ORTODOX

CUM SE FACE UN POMELNIC?

Pentru cei vii ce se vor pomeni:

Se scriu:

- părinții trupești,
- părintele duhovnic,
- nașii de botez și de cununie,
- soția / soțul / copiii,
- rude și prieteni

Condiții obligatorii pentru a fi pomeniți la Sfânta Liturghie:

- să fie botezat în Biserica Ortodoxă,
- să fie cununat în Biserica Ortodoxă,
- să nu fie cununat cu rudenii trupești (până la gradul ...) sau duhovnicești (nași cu fini, sau rude ale cumetrilor),
- să aibă nași botezați și cununați ortodox,
- să fie drept-credincioși (să creadă în Sfânta Treime, Maica Domnului, Sfinți; să cinstească Sfânta Cruce, icoanele, sfintele moaște),
- să ducă o viață evlavioasă ortodoxă (rugăciune, post, prezență la biserică, spovedanie, milostenie și alte fapte bune ale credinței)

”Viață evlavioasă ortodoxă” înseamnă:

- să nu fie: curvari, hoți, bețivi, petrecăreți, fumători, drogați, hulitori, atei, apostafi, batjocoritori de orfane și văduve, ucigași, răpitori, scandalagii, răzbunători etc.
- să nu practice: masturbare, perversiuni: împreunări anale / orale, cu animale; homosexualitate și lesbianism sau pedofilie.
- să nu săvârșească, să nu mijlocească, să nu îndemne sau să încurajeze practicile și metodele contraceptive: păzire (calendar, prezervativ, sterilet), băi, leacuri, pastile, avort.
- să nu aibă profesii imorale, prin care se aduc prejudicii (directe sau indirecte) Bisericii și mântuirii altora, de pildă: patron de bar, sex-shop, casă de toleranță, regizor / actor, redactor TV, editor de publicații antiortodoxe (eretice, umanist / evoluționiste), traficanți de droguri, femei, arme etc.

- să nu fie francmasoni: funcționari în organizații, organisme, societăți, fundații, asociații, cluburi și ligi naționale și europene.

- să nu emită prin politica lor legi ce încalcă suveranitatea, autoritatea și autonomia Bisericii și a țării (integrări, adeziuni, afilieri la organizații internaționale: NATO, UE, ONU, UNESCO, FMI, Banca Mondială, Mișcarea Ecumenică etc.)

- să nu creadă în vrăji / superstiții populare ori ”științifice” păgânești și să nu ia sfat în necazurile lor de la vrăjitori și ocultști (chiar botezați ortodox): radiestezie, bioenergie, acupunctură, telepatie, telekinezie, hipnoză, dianetică, meditație transcendențială, spiritism, yoga, sau alte forme de vrăjitorie europeană și orientală.

Toți aceștia se pot pomeni doar la Psaltire.

CE TREBUIE SĂ CEREM ÎNTR-UN POMELNIC

1. Păstrarea credinței ortodoxe, curaj în apărarea credinței, neținând seama de amenințări sau avantaje. Puterea de a săvârși fapte ortodoxe.
2. Venirea la credință a neortodocșilor (păgâni, iudei și eretici creștini: papistași, protestanți și neo-protestanți).
3. Răbdarea necazurilor și a celor ce ni le fac.
4. Răbdare în boală, sărăcie, lipsă.
5. Mulțumiri lui Hristos în necazuri, căci necazurile ne smeresc.
6. Sănătate în Hristos.
7. Cunoașterea păcatelor proprii.
8. Izbăvire de patimi.
9. Milă și iertare de la Hristos a păcatelor și greșelilor noastre.
10. Milă și iertare de la Hristos pentru dușmanii noștri.
11. Căsătorie spre viețuire ortodoxă (între oameni iubitori de Hristos).
12. Ajutorul lui Dumnezeu într-o muncă plăcută lui Hristos.
13. Alte cereri de folos spre mântuire.

NU CEREM:

1. Moartea dușmanilor, pedepsirea celor ce ne-au supărat, umilit, înșelat etc.
2. Bucurii trupești: satisfacții, bogăție, belșug, avansări.
3. Succese cu orice preț, neștiind că boala fără răzvrătire poate aduce mântuire.
4. Puteri supraomenești, paranormale: minuni, vedenii (arătări, lumini, mirosuri) ”spirituale” – pentru bucurie trupească.
5. Ajutor de la Hristos în toate dorințele.
6. Alte cereri după mintea lumii, cum ar fi ”pacea între popoare”, împăcarea tuturor Bisericilor și religiilor etc.

Cererile să nu calce poruncile *Evangheliei* și ale Bisericii.

24 DE ORE ORTODOXE – UN PROGRAM ORTODOX (ORIENTATIV)

DIMINEAȚA

(Dacă e sărbătoare, mergem la biserică)

- Rugăciuni către Hristos, Maica Domnului, Puterile îngerești, Sfinții zilei, 2-3 *Psalmi* etc., după rugăciunile începătoare.
- Se ia anaforă și aghiasmă.
- Rugăciune pentru micul dejun (se face sfânta cruce peste bucate).

LA PRÂNZ

- Câteva rugăciuni îndrăgite (*Psalmi, Acatiste* etc.).
- Metanii sau închinăciuni (după putință).
- Tămâiem camera.

- Ne pomenim viii și morții (părinți, rude, prieteni), cerând pentru ei de la Dumnezeu milă, pace, iertare de păcate și celelalte.
- Rugăciuni înainte și după masă.
- Citim câteva pagini despre viețuirea ortodoxă (din *Proloage, Pateric, Ne vorbește părintele...* etc.)
- Câteva pagini din *Noul Testament*.

SEARA

- Câteva rugăciuni.
- Metanii și închinăciuni.
- Scurtă citire.
- Rugăciuni la masă.
- Tămâiem icoanele și camera.
- Ne miruim (frunte, gură, urechi, mâini).

ÎN CAMERA ORTODOXĂ

- 2-3 icoane (ortodoxe, nu tablouri catolice poreclite ”icoane”).
- Tămâie.
- Untdelemn de la Sfântul Maslu.
- Anaforă și aghiasmă.
- *Psaltire și Ceaslov, Acatistier*, cărți despre credința ortodoxă.
- NU postere (afișe), imprimeuri cu animale, roboți, extraterestri.
- NU imagini cu vedete muzicale, cineastice, pornografice.
- NU bibelouri (mici idoli), sau ceasuri cu imagini religioase.

ALTE RÂNDUIELI ALE FAMILIEI ORTODOXE

- Post miercurea și vinerea.
- Duminica și în sărbători: prezenți la biserică.
- Post și spovedanie în cele patru posturi mari (cel puțin).
- Săptămânal: mergem la Sfântul Maslu.
- Săptămânal: puțină milostenie cu orfani, săraci, infirmi.
- Lunar (sau după puțință): pomelnic cu vii și morți la biserică. Acasă: sfințire și/sau Sfântul Maslu.
- La fiecare salariu cumpărăm o carte, sau icoane, casete cu duhovnici, tămâie etc.
- Anual: 2-3 vizite la mănăstiri.
- La serviciu, în oraș, în vizită: o ținută serioasă (nu ”băbească”, dar fără: rimel, decolteu, minijupă, bluze transparente etc.)
- Renunțarea la televizor (boala de obște a lumii de astăzi).

NU mergem la cabinete de radiestezie, bioenergie, parapsihologie, vrăjitorie, spiritism, yoga sau alte forme de magie și ocultism.

NU ne preocupăm de horoscop, zodiac, astrologie, etc.

NU participăm la distracții în posturi.

NU cununăm oameni nebotezați.

DACĂ AVEM COPII

Ne rugăm împreună cu ei (dimineața, la prânz și seara).

Îi învățăm să facă zilnic cruce, metanii și închinăciuni.

Post: miercurea și vinerea.

Duminica și în sărbători îi luăm la biserică.

Zilnic, dimineața, le dăm anafură și aghiasmă.

Îi învățăm să se spovedească, îi luăm cu noi la duhovnic, cel puțin în cele patru posturi.

Le citim zilnic din Evanghelie, din Viețile Sfinților și din alte cărți ortodoxe. După 7-8 ani le hotărâm să citească singuri.

Îi învățăm să aprindă candela și să tămâieze.

Îi învățăm să dea de mici milostenie la omul sărac.

Îi luăm în vizită la mănăstiri.

La fiecare salar le facem un cadou ortodox: carte, iconiță, cruciuliță, o metanie (pernă mică), mir etc.

Le arătăm cum și de ce să facă un pomelnic.

Îi vom învăța pe înțelesul lor despre Hristos, Maica Domnului, Sfinții Îngeri, diavoli, rai, iad, păcat, pocăință, faptele bune ale credinței, rânduielile Bisericii.

Când sunt agitați, tulburați, speriați, suferinzi de boli psihice ori trupești, îi ducem la preot pentru rugăciuni de liniștire și de sănătate.

Nu ne certăm/îmbătăm/fumăm în fața copiilor (și nici în lipsa lor...)

Părinții păcătuiesc atunci când:

1. Dau copiilor voie să se joace oricând, oriunde și cu oricine.
2. Îngăduie copiilor să privească la televizor.
3. Nu-i învață pe copii să se roage, să postească, să umble la biserică și celelalte, motivând că "nu au timp".
4. Nu își duc copiii la biserică, la mănăstiri, la spovedanie.
5. Le îngăduie să-și petreacă timpul liber la calculator, jocuri electronice, filme, teatre, concerte, circuri, carnavaluri, adunări sportive, cursuri de modă, fitness, karate, yoga, bioenergie, radiestezie.
6. Le îngăduie copiilor orice ținută/tunsoare/limbaj/comportament, motivând că sunt copii și "nu știu".
7. Le permit copiilor anumite păcate, motivând că "trebuie să știe", să fie "căliți de mici" pentru "experiența vieții".
8. Le permit copiilor să citească orice, să mănânce când și ce vor, să doarmă oricât, să meargă oriunde, să fie "liberi" de orice program.

PĂCATE CARE SUNT IERTATE PRIN SPOVEDANIE, DAR NE OPRESC DE LA ÎMPĂRTĂȘIRE

1. Lipsa rugăciunii zilnice.
2. Lipsa postului de miercuri și vineri.
3. Nepostirea în cele patru posturi de peste an.
4. Lipsirea de la slujbele Bisericii.

5. Scandaluri, bătăi, violență. Lovirea părinților.
6. Fumatul și beția.
7. Ceartă/ură veche, stăruitoare.
8. Mărturia mincinoasă.
9. Mutilări (automutilări), crime.
10. Dorința de sinucidere.
11. Responsabilitate morală pentru sinuciderea cuiva.
12. Credința că te poți mântui și fără Hristos, Maica Domnului, Sfinții Îngeri, icoane, Evanghelie, într-un cuvânt, fără Biserica Ortodoxă.
13. Necredința și îndoiala în credință.
14. Reaua credință, care pune la îndoială predania Bisericii Ortodoxe.
15. Lipsa Botezului ortodox (fără aceasta nu poate fi nici spovedit, nici împărtășit).
16. Trecerea la altă credință.
17. Vrăjitorie, fermecătorie, ghicitorie și căutarea lor.
18. Credința în horoscop, zodiac, astrologie, etc. Practicile vrăjitoarești și magice, atât "populare", cât și: bioenergia, radiestezia, yoga, spiritismul, meditația transcendențială, zen-budismul, dianetica, parapsihologia, hipnoza, precum și consultarea celor care le săvârșesc.
19. Port de amulete, talismane (cuarturi, cristale, șnururi, brățări), protectoare, vindecătoare.
20. Jocuri de noroc: robingo, loto, loz în plic, ruletă, bridge, wist, remi, table, cărți, zaruri și jocuri mecanice. Și jocuri sportive: biliard, popice și celelalte.
21. Lipsa deseii spovedanii, spovedania nesinceră, incompletă (ascunzând mai ales păcatele trupești rușinoase).
22. Vizionarea filmelor/spectacolelor erotice/horror/terror.
23. Masturbarea.
24. Perversiuni sexuale (relații orale/anale).
25. Pedofilie/homosexualitate.
26. Relații sexuale fără a fi cununoscut în Biserica Ortodoxă.
27. Relații sexuale cu rudeni după trup și după duh.
28. Relații sexuale cu animale.
29. Folosirea diferitelor metode contraceptive: anticoncepționale, leacuri, băi, păzire, calendar, sterilet, avort, prezervative etc.
30. Copilul mort nebotezat din negrija părinților.
31. Relații conjugale în posturile mari și mici, în duminici și sărbători.
32. Ocupație care se împotrivesc vieții ortodoxe: bar, casă de amanet, bordel, sex-shop, strip-tease, anchetator la poliție, executor judecătoresc etc.
33. Actorie, muzică, dans; participare/organizare de spectacole și emisiuni distractive etc. (regie, coregrafie, scenografie).
Căci: "Sfinții Apostoli afurisesc pe liriști, pe vioriști, pe jucători și pe toți cântătorii din organe, zicând în așezămintele lor (sectanți): „Dacă vreun bărbat sau vreo femeie care a fost începător de jocuri va veni la credință, sau jucător, sau luptător în privesc, sau din cei ce cântă din fluier, sau chitaragiu, sau viorist, sau învățător de jocuri, ori să înceteze, sau, de nu, să se lepede" (Cart.8, Cap.32), adică să fie îndepărtați din Biserică" (Sfântul Nicodim Aghioritul, în *Hristoitia*).

34. Sportul. (care vine din și naște grija față de trup, stimularea curviei, a părerii de sine, a trufiei succesului și a câștigului, riscul sinuciderii în cazul sporturilor extreme: curse diverse, parașutism, alpinism, speologie, cascadorie etc.).
35. Colportaj de publicații sectare, eretice, pornografice.
36. Afaceri necurate, din care au rămas oameni înșelați, pe drumuri, în temniță.
37. Favorizare/îndemn la divorț/avort.
38. Furt (de la oameni, ori din biserică).
39. Neimplicarea (morală, materială) la nevoile (sărăcia, boala) părinților.
40. Neglijarea nevoilor materiale ale familiei.
41. Trafic cu droguri, femei, arme.
42. Neimplicarea copiilor în viața ortodoxă, lipsa exemplului cu fapta și cu cuvântul.
Participarea la experiențe genetice sau de schimbare a sexului.
43. Răpire/sechestrare de persoane.
44. Politică anarhistă, apostată, antiortodoxă.
45. Profanare de biserici, troițe, morminte.

Toate acestea duc la oprirea de la Sfânta Împărtășanie, cu canonisire, între 1 și 15 ani (care se adună!)

**ORICARE DIN PĂCATELE SPOVEDITE ȘI IERTATE, DACĂ SE REPETĂ,
SE SPUN DIN NOU LA SPOVEDANIE, PRIMIND UN NOU CANON.**

CÂTEVA RUGĂCIUNI PENTRU CONDUCĂTORII ROMÂNIEI

În finalul acestei antologii, rog cititorul să se oprească și asupra acestor rânduri. Dacă este creștin, poate va dori să rostească, așa cum fac zilnic alții, trei scurte rugăciuni. Dacă nu este creștin, aș vrea să aibă cel puțin curiozitatea de a citi cu atenție următoarele rânduri care se adresează lui Dumnezeu.

RUGĂCIUNE PENTRU CÂRMUITORII ȘI SLUJBAȘII ȚĂRII

Doamne, Iisuse Hristoase, cel ce fiind adus înaintea divanului ai răspuns dregătorului Pilat ce Te amenința, zicându-i: *Nu ai avea nici o putere asupra Mea de nu ți-ar fi fost dată ție de sus*; iar prin gura Sfântului Pavel, ai grăit: *Tot sufletul să se supună stăpânirilor celor mai înalte, că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu și stăpânirile care sunt, de la Dumnezeu sunt rânduite; pentru aceea, cel ce se împotrivește stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu se împotrivește și care se împotrivesc, judecată își vor lua loruși*; așijderea prin graiul Sfântului Tău Apostol Petru, ne-ai poruncit, grăind: *Fiți supuși oricărei stăpâniri omenești, pentru Domnul, care-i pusă să pedepsească pe făcătorii de rele și să laude pe cei ce fac binele*. Primește acum, Îndurate, rugăciunea umilitului meu suflet, pentru cărmuitorii scumpei noastre țări, căci Tu însuși, Doamne, ne-ai poruncit, prin zisele Sfântului Apostol Pavel, să facem rugăciuni pentru toți care sunt în dregătorii, ca să petrecem viață lină și cu odihnă, întru toată buna-credință și curățenie.

Așa, Doamne, împărate al împăraților și Doamne al domnilor, dăruiește cărmuitorilor acestei țări, legiuitorilor, judecătorilor, ostașilor, profesorilor, preoților și tuturor cărmuitorilor și slujbașilor, de la cele mai înalte până la cele mai puțin însemnate dregătorii: minte înțeleaptă, inimă curată și voință tare, în a înțelege, a dori și a lucra numai binele și dreptatea, după care bunuri dorește și însetează poporul cel iubitor de Tine și credincios Ție din vremuri străvechi.

Milostivește-Te, deci, Doamne, spre acest popor drept-credincios și dăruiește tuturor cărmuitorilor lui, puteri mari, ca să lucreze cu spor la înălțarea și propășirea lui, pentru ca și prin el, și prin slujbașii lui, să se binecuvinteze și să se preamărească preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE PENTRU DUȘMANI

Doamne, Cel Ce Te-ai rugat pentru răstignitorii Tăi, Iubitorule de suflete, și ai poruncit și robilor Tăi să se roage pentru vrăjmași, iartă pe cei ce ne urăsc și ne apasă pe noi. Îndepărtează-ne de la orice răutate și vicleșug, îndreptându-ne către viața cea cu dragoste frățească și lucrătoare de bine. Pentru aceea, cu smerenie ne rugăm și într-un gând Te slăvim pe Tine, Unule, Iubitorule de oameni.

RUGĂCIUNE PENTRU CONDUCĂTORI, OȘTIRE ȘI PATRIE

Doamne, Dumnezeu nostru, Împăratul împăraților și Domnul domnilor, primește mult milostive și acum, rugăciunea umilitului meu suflet, pentru întreg neamul nostru românesc, creștin ortodox. Mântuiește și miluiește, Doamne, pe binecredincioșii noștri conducători ai statului, guvernul țării, pe conducătorii orașelor și satelor și pe toată oastea iubitoare de Hristos. Împuternicește-i, păzește-i întru mulți și fericiți ani, și-i ajută pe toți a progresa în tot binele obștesc. Supune sub picioarele conducătorilor noștri pe toți vrăjmașii și potrivnicii. Pune în inima lor și a tuturor conducătorilor mari și mici, din cler și popor, să lucreze cu puteri mari și succes, cele bune și de pace pentru Sfânta noastră Biserică și pentru întreg neamul nostru creștinesc, ca întru liniștea lor, viață lină și fără de gâlceavă să viețuim în dreaptă-credință, în bună creștinătate și curăție. Ne rugăm Ție, Doamne, auzi-ne și ne miluiește pe noi, acum și în vecii vecilor. Amin. ⁴⁴⁹

⁴⁴⁹ *Carte de rugăciuni*, Ediția a IV-a, Ed. Agapis, 1999, pp.84-86.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- AGHIORITUL, Paisie, *Viața de familie. Cuvinte duhovnicești*, vol.IV, Ed. Evanghelismos, București, 2003.
- ANTON, Fabian, *Mihai Eminescu. Ortodoxia*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003.
- AVRAM, Tiberiu, *Interviuri cu Jupâni*, Grupul editorial Crai Nou, Mușatinii și Bucovina Viitoare, Suceava, 2005.
- BAȘTOVOI, Savatie, *Două conferințe despre curaj și libertate în ortodoxie și alte întrebări fără rânduială*, Ed. Sophia, București, 2002.
- BERG, I., *Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre*, Ed. Vestala, București, 2004.
- BOTIȘ, Gheorghe, *Inițiere în filosofie*, Ed. Moldova, Iași, 1997.
- BRĂILEAN, Tiberiu, *Grădinile lui Akademos*, Ed. Junimea, Iași, 2005.
- *** - *Catehismul creștinului dreptcredincios*, tipărit cu osârdia și binecuvântarea Înalț Prea Sfințitului Iustin al Moldovei și Sucevei, Iași, 1957.
- CÂRLAN, Nicolae, *Mihai Eminescu în context bucovinean*, Grupul Editorial Mușatinii și Bucovina Viitoare, Suceava, 2000.
- CERNAT, Paul; Manolescu I.; Mitchievici A.; Stanomir I., *Explorări în comunismul românesc*, vol.I, Ed. Polirom, Iași, 2004.
- Ierodiacon CLEOPA Paraschiv și Părintele HRISTOFOR, *Duhul Lumesc, Duh Antihristic*, Ed. Panaghia, Colecția „Rugul Aprins”, Botoșani, 2004.
- CODREANU, Theodor, *Promovarea valorilor*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1997.
- CODREANU, Theodor, *Basarabia sau drama sfâșierii*, Ed. Pax Aura Mundi, Galați, 2004.
- CODREANU, Theodor, *Modelul ontologic eminescian*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1992.
- CODREANU, Theodor, *Dubla sacrificare a lui Eminescu*, Ediția a doua revăzută și adăugită, Ed. Serafimus, Brașov, 1999.
- CODREANU, Theodor, *Transmodernismul*, Ed. Junimea, Iași, 2005.
- CODRESCU, Răzvan, *Cartea îndreptărilor. O perspectivă creștină asupra politicului*, Ed. Christiana, București, 2004.
- *** - *Comentar la Evanghelia de la Matei. 90 omilii de Sfântul Ioan Gură de Aur*, Editat de Mănăstirea ”Portărița”, Satu Mare, 2003.
- COSMA, Doru, *Socrate, Bruno, Galilei în fața justiției*, Ed. Sport-Turism, București, 1982.
- CRÎȘAN, Radu Mihai, *Testamentul politic al lui Mihai Eminescu*, Ed. Cartea Universitară, București, 2005.
- CRÎȘAN, Radu Mihai, *Spre Eminescu. Răspuns românesc la amenințările prezentului și la provocările viitorului*, Ed. Cartea Universitară, București, 2005.
- DANION, Vasile, *Despre înaintemergătorii Antichristului*, Ed. Cartea Ortodoxă, 2004.
- DANION, Vasile, *Despre horoscop, cutremure și ghicirea viitorului*, Ed. Bunavestire, Galați, 2003.
- *** - *Dicționarul explicativ al limbii române*, realizat de Academia Română, Ed. a II-a, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998.
- *** - *Eminescu. Opera poetică*, vol.I, Ediția a III-a, Ed. Cartier, Chișinău, 2005.
- *** - *Opere politice* (Mihai, EMINESCU), vol.II, Ed. Timpul, Iași, 1998.
- ENĂCHESCU, Constantin, *Socrate. Descoperirea omului și cunoașterea de sine*, Casa editorială Odeon, București, 1994.
- GEORGESCU, Nicolae, *A doua viață a lui Eminescu*, Ed. Europa Nova, București, 1994.

- GHIȚULESCU, Mircea, *100 cei mai mari scriitori români*, Ediția a II-a revizuită, lucrare elaborată sub egida Uniunii Scriitorilor din România, Ed. Lider, București, 2005.
- Hart, Michael H., *100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii*, Ed. Lider, București, 1992 (lucrare controversată).
- HOLBAN, Eugen, *Pe marginea apariției: «Cartea neagră a comunismului»*, Ed. Căpriana, Paris, 1998.
- *** - *Implicații ale religiilor asupra securității în contextul extinderii UE*, coordonat de IPS prof. dr. Nifon Mihăiță, pr. lect. dr. Florea Ștefan, Ed. Valahia University Press, Târgoviște, 2006.
- JULIA, Didier, *Dicționar de filosofie*, Colecția Larousse, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999. (o lucrare controversată)
- KAPOYEOY, K., *Noile Buletine Antihrist 666*, Atena, 1993.
- Korten, David C., *Corporațiile conduc lumea. Raport asupra mării finanțe internaționale: FMI, Banca Mondială, BERD, PHARE, G7*, Ed. Antet, Oradea, 1995.
- Marica, George Em., *Studii de istoria și sociologia culturii române ardelenne din secolul al XIX-lea* (Satul ca structură psihică și socială), vol. 1, Ed. „Dacia”, Cluj-Napoca, 1977.
- MATSOUKAS, Nikolaos, *Teologie dogmatică și simbolică*, vol.IV - Demonologie, Ed. Bizantină, București, 2002.
- MAXIM, Sorin Tudor, *Conștiința morală*, Ed. Junimea, Iași, 1999.
- MĂTRESCU, Florin, *Holocaustul roșu*, Editura Gerom-Design, București, 1993.
- MURĂRAȘU, Dumitru, *Naționalismul lui Eminescu*, Ed. Pacifica, București, 1994.
- NEDELCEA, Tudor, *Eminescu, istoricul*, Ed. Fundația „Scrisul românesc”, Craiova, 1998.
- *** - *Ne vorbește părintele Serafim Rose. Scrisori*, Ed. Biserica Ortodoxă și Ed. Egumenița, Galați, 2003.
- NICOLESCU, Costion, *Teologul în cetate. Părintele Stăniloae și aria politicii*, Ed. Christiana, București, 2003.
- NOICA, Constantin, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, Ed. Eminescu, București, 1975.
- OIȘTEANU, Andrei, *Imagina evreului în cultura română*, Ed. Humanitas, București, 2004. (o lucrare controversată)
- OPREA, Alexandru, *În căutarea lui Eminescu gazetarul*, Ed. Minerva, București, 1983.
- Oprea prea, Ioan; Pamfil Carmen-Gabriela; Radu Rodica; Zăstroiu Victoria, *Noul dicționar universal al limbii române*, Ed. Litera Internațional, București-Chișinău, 2006.
- OPREA, Marius, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente.1949-1989*, Ed.Polirom, Iași, 2002.
- PHAROS, Philotheos, *Înstrăinarea ethosului creștin*, Ed. Platytera, Colecția Logos și Ethos, București, 2004.
- PLEȘU, Andrei, *Minima moralia. Elemente pentru o etică a intervalului*, Ed. Cartea Românească, București, 1998.
- PLEȘU, Andrei, *Despre îngeri*, Ed. Humanitas, București, 2003.
- RACHIERU, Adrian Dinu, *Bătălia pentru Basarabia*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed. Augusta, Timișoara, 2002.
- ROSE, Serafim, *Semnele sfârșitului lumii*, Ed. Biserica ortodoxă și Ecumenița, Galați, 2004.
- ROSE, Serafim, *Ortodoxia și religia viitorului*, Ed. Cartea Ortodoxă și Ed. Egumenița, Galați, 2004.

- ROSE, Serafim, *Nihilismul. O filosofie luciferică*, Ed. Egumenița (Biserica Ortodoxă), Galați, 2004.
- SABATO, Ernesto, *Înainte de tăcere*, Ed. RAO, București, 2000.
- SORESCU, Vasile, *Biserica Ortodoxă, stâlp și temelie a Adevărului*, Ed. ”Pelerinul”, Iași, 2002, pp.5-61.
- SPINOZA, Baruch de, *Tratatul despre îndreptarea intelectului și despre calea cea mai bună care duce la adevărata cunoaștere a lucrurilor*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
- STAMATE, Marin, *Educația creștină în opera Sfântului Ioan Gură de Aur*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2003.
- STĂNILOAE, Dumitru, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, Ed. Elion, București, 2001.
- TOPOR Rodica, Florica Diaconu, Georgeta Marinescu, *Cultură: Termeni și personalități. Dicționar*, Ed. Vivaldi, București, 2000.
- TROC, Gabriel, *Postmodernismul în antropologia culturală*, Ed. Polirom, Iași, 2006
- VELIMIROVICI, Nicolae, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, vol.1 (Scrisori misionare), Ed. Sophia-Press, București, 2002.
- VICOL, Mihai, *Un deceniu în interviuri (1990-2000). De la Gorbaciov la Cezar Ivănescu*, Ed. Junimea, Iași, 2003.

Reviste, broșuri și alte publicații:

- Buletin informativ (FRFDP), septembrie 2005.
- Evenimentul zilei, martie 2006.
- Gândul, mai 2005.
- Memento, august 2005.
- Memoria, aprilie 2004 – ianuarie 2005.
- Permanențe, octombrie 2004 – iunie 2005.
- Puncte cardinale, noiembrie 2004 - septembrie 2005.
- Î. P. S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Mihai Eminescu. Cuvinte de suflet*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2006.
- Î. P. S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Fragmente din publicistica lui Mihai Eminescu*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2005.
- România liberă, iunie 2005 – august 2005.
- Rost, iunie 2005 – noiembrie 2007.
- 7 Plus, iunie 2005.

CUPRINS

PARTEA I: *TRĂIREA ÎN LIBERTATE ȘI ADEVĂR*

MAI MULTĂ ATENȚIE LA INFORMAȚIILE <u>REALE</u> DIN MASS-MEDIA ROMÂNEASCĂ.....	4
MAREA DIVERSIUNE A MASONERIEI ROȘII: «NAȚIONAL-COMUNISMUL» SAU NAȚIONALISMUL CONFISCAT, TRUCAT ȘI MANIPULAT.....	18
PENTRU ROMÂNII CARE N-AU RENUNȚAT ȘI NU VOR RENUNȚA NICIODATĂ LA LIBERTATE ȘI ADEVĂR.....	36
IAR NOI NU PUTEM RENUNȚA LA PĂGUBOASA MENTALITATE DE SPECTATOR ?.....	38

PARTEA A II-A: *TRĂIREA ÎN DUHUL ORTODOXIEI*

CREDEȚI CĂ SUNT INCOMPATIBILE CULTURA ȘI CREDINȚA ?.....	41
A SOSIT CEASUL RĂSĂRITULUI CREȘTIN. REDESCOPERIREA ADEVĂRATEI TEOLOGII.....	48
URIAȘA MANIPULARE A OMULUI CONTEMPORAN (ASPECTE PRIVIND GLOBALIZAREA ȘI POSTMODERNISMUL).....	61
CÂTEVA DIN <u>EREZIILE EPOCII CONTEMPORANE</u>	88
SĂ NU REDUCEM TOTUL LA UTILITAR, INSTINCTUAL SAU LA RAȚIUNEA PRACTICĂ ȘI RECE.....	97
REAȘEZAREA SOCIETĂȚII CONTEMPORANE PE TEMELIA VALORILOR MORALE ȘI SPIRITUALE	109
O SCURTĂ INCURSIUNE ÎN LUMEA MARILOR GÂNDITORI AI OMENIRII.....	125
O LUCRARE FĂRĂ PRECEDENT ÎN ISTORIA EREI CREȘTINE: LEGALIZAREA PĂCATELOR.....	133
REGĂSIREA REPERELOR ADEVĂRATEI VIEȚI CREȘTINEȘTI ȘI TRĂIREA ÎN DUHUL ORTODOXIEI (<u>COMBATEREA ECUMENISMULUI</u>).....	140

CINE CREDEȚI CĂ AR TREBUI SĂ APERE NEAMUL ROMÂNESC ȘI ORTODOXIA?.....147

«ADEVĂRUL MAI PRESUS DE TOATE», REFLECTAT ÎN OPERA PĂRINTELUI SERAFIM ROSE.....159

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ NU A FOST DOAR CONTEMPLATIVĂ, CI ȘI LUPTĂTOARE.....167

UN MODEL DE CREȘTIN ÎNTRU HRISTOS: PĂRINTELE DUMITRU STĂNILOAE (1903-1993).....169

PARTEA A III-A:

MODELE DE PATRIOTISM ÎNTRU ETERNITATE SAU CUM TREBUIE INTERPRETAT NAȚIONALISMUL

TESTAMENTUL LUI CLEMENT ANTONOVICI, UNUL DINTRE MARI PROFESORI DE LIMBA ROMÂNĂ.....173

MIHAI EMINESCU TRĂIEȘTE PRINTRE NOI, PRIN OPERA ȘI IDEILE SALE... ..174

MIHAI EMINESCU – UN APĂRĂTOR AL CREȘTINISMULUI ORTODOX ȘI AL INTERESELOR NEAMULUI ROMÂNESC.....180

FRAGMENTE DIN CARTEA „DUBLA SACRIFICARE A LUI EMINESCU” DE THEODOR CODREANU.....182

EMINESCU – EROUL CULTURII MODERNE ROMÂNEȘTI, CARE A TRĂIT ÎN FREMĂȚUL VIEȚII NAȚIONALE.....190

EMINESCU, ÎN IPOSTAZA DE ECONOMIST, PUBLICIST ȘI MORALIST AL VIEȚII SOCIAL-POLITICE.....196

UNUL DINTRE CEI MAI MARI GÂNDITORI AI LUMII: ROMÂNUL MIHAI EMINESCU.....201

A AVUT EMINESCU ÎNTR-ADEVĂR UN MARE SIMȚ ISTORIC?.....206

UN ROMÂN ȘI UN CREȘTIN AUTENTIC, CARE S-A DĂRUIT ȚĂRII SALE ȘI A FOST SACRIFICAT: MIHAI EMINESCU.....210

PARTEA A IV-A:

ORTODOXIA ESTE MODUL DE VIAȚĂ AL ROMÂNILOR

MODERN ȘI TRADIȚIONAL ÎN MODUL DE VIAȚĂ AL ROMÂNILOR PREZENȚI ÎN STRĂINĂTATE:

1. INTRODUCERE. PRECIZĂRI CONCEPTUALE.....	215
2. ROMÂNII AU O SPIRITUALITATE PROPRIE ȘI TRADIȚIONALISTĂ, MARCATĂ DE ORTODOXIE.....	217
3. STUDIU COMPARATIV ÎNTRE LUMEA SATULUI ȘI LUMEA ORAȘULUI. CONFRUNTAREA DINTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE SAU ÎNTRE DOUĂ MODURI DE VIAȚĂ.....	220
4. GLOBALIZAREA SAU ATENTATUL ASUPRA FAMILIEI ȘI MODULUI DE VIAȚĂ TRADIȚIONAL (CREȘTIN-ORTODOX)! <u>ROMÂNII CARE LUCREAZĂ ÎN STRĂINĂTATE, NU VIN NUMAI CU BANI...</u>	226
<u>5. ADOPTAREA DE CĂTRE TOT MAI MULȚI ROMÂNI A MODULUI DE VIAȚĂ ȘI DE GÂNDIRE OCCIDENTAL?!</u>	233
GLOBALIZAREA CULTURALĂ. MUTAREA ACCENTULUI PE CIVILIZAȚIE.....	237
CE ÎNȚELEGEM NOI PRIN DUHUL LUMESC?.....	243
PLEDOARIA UNUI ROMÂN ÎMPOTRIVA GLOBALIZĂRII ȘI «SPĂLĂRII CREIERULUI».....	251
<u>MASONERIA ÎȘI APĂRĂ <<COPILUL>> SĂU: TEORIA EVOLUȚIONISMULUI.....</u>	267
<u>MATERIALISMUL SAU MOARTEA SPIRITUALĂ.....</u>	269
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE (SĂ NE IUBIM APROAPELE CA PE NOI ÎNȘINE!)...270	
TESTAMENTUL UNUI GÂNDITOR CREȘTIN.....	276
CÂTEVA RÂNDUIELI BISERICEȘTI IMPORTANTE PENTRU CREȘTINUL ORTODOX.....	279
<u>CÂTEVA RUGĂCIUNI PENTRU CONDUCĂTORII ROMÂNIEI.....</u>	285
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	287

LUCRĂRILE AUTORULUI (evidența lor pe scurt)

Puteți consulta unele lucrări ale autorului, prezentate mai jos și comentariile altor autori pe Internet, accesând pe Google.ro sau Google.Romania:

scribd.com radu iacoboaie
raduiacoboaie și iacoboaieradu
saccsiv, natiunea.ro, Art-emis, Monitorul de Suceava ș.a.

• CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN ROMÂNIA?

Un proces al comunismului, globalizării și materialismului societății de consum”

(volum publicat, Ed. Pim, ed.I în 2004 și ed. a II-a, Iași, 2005)

• CINE A FOST CU ADEVĂRAT EMINESCU?

Suceava, 2007 (antologie)

• OFENSIVA MASONERIEI ȘI ÎMPOTRIVA ORTODOXIEI

Un răspuns creștin-ortodox la provocările globalizării contemporane

Suceava, 2007 (antologie în patru volume)

I. FRAȚI ORTODOCȘI, MĂRTURISIȚI-L CU PUTERE PE HRISTOS, ÎN FAPTĂ ȘI CUVÂNT

(Invazia neoprotestantismului. Dictatura mascată a Uniunii Europene – o nouă probă de credință pentru țările ortodoxe. Naționalismul în spiritul adevărului)

II. JERTFA TINERETULUI NAȚIONALIST DIN PERIOADA INTERBELICĂ

(Confruntarea Masoneriei cu Mișcarea Legionară. Reabilitarea adevărului)

III. OFENSIVA MATERIALISMULUI ÎMPOTRIVA TINERILOR ȘI FAMILIEI

(Masoneria mondială și subminarea creștinismului prin teoriile evoluționiste sau <<filosofia>> lui Antihrist. Despre manipularea opiniei publice și tinerilor prin televiziune și internet)

IV. NE SALVĂM TRĂIND ORTODOXIA!

(Apărarea identității naționale și spirituale. Modele de patriotism. Redescoperirea valorilor creștine și naționale)

- **LUPTAȚI ÎMPOTRIVA SCLAVIEI ELECTRONICE!**
Suceava, 2009 (antologie)
- **DE CE TREBUIE CONdamnATE ECUMENISMUL ȘI MASONERIA**
Suceava, 2011 (antologie)
- **CUM RĂSPUNDEM NOI PROVOCĂRILOR
SATANISTE ALE GLOBALIZĂRII?**
*(Dincolo de așa-zisele «valori» ale civilizației moderne, dincolo de publicitatea
ispititoare și agresivă, dincolo de afirmarea erotismului, violenței și perversiunilor
ș.a.m.d., se ascunde vrăjmașul lui Dumnezeu – satanismul)*
Suceava, 2011 (antologie)
- **CAPCANE DIABOLICE ALE MASONERIEI**
Pitești, 2013 (volum de articole)
- **ADEVĂRUL DESPRE MASONI**
Adevărata față a masoneriei.
Despre cei ce urăsc de moarte creștinismul (ortodoxia)
Pitești, 2013 (sinteza articolelor autorului)
- **7 APELURI CĂTRE ROMÂNI**
Pitești, 2013 (antologie și comentarii)
- **A FOST MASON ALEXANDRU IOAN CUZA?**
Pitești, 2014 (antologie și comentarii)
- **LUPTAȚI ÎMPOTRIVA SCLAVIEI ELECTRONICE!**
Pitești, 2014 (antologie revizuită și adăugită)
- **MASONERIA - ORGANIZAȚIE RELIGIOASĂ ANTICREȘTINĂ**
Pitești, 2014 (antologie revizuită și adăugită)
- **TIMPUL MĂRTURISIRII ADEVĂRULUI!**
Pitești, 2014 (volum de articole publicate)

Puteți cunoaște frumusețile ortodoxiei și Adevărul, accesând pe google.ro sau google Romania, site-uri și cuvinte precum:

Sfintii Inchisorilor, Sf. Valeriu Gafencu, Sf. Ioan cel Nou de la

Suceava, saccsivs, bucovina profundă, apologeticum, apologetica.lx.ro, Crestinism Ortodox, HRISTOS este ORTODOX, Marturisitor ortodox, Ortodox liber - *Nihil sine Deo*, Vestitorul ortodox, Ortodoxie și ecumenism, Tezaurul Ortodox, Biserica „Secreta” - *Despre păstrarea și mărturisirea Adevăratei Credințe*, ortodoxiacatholica, Marturii Ortodoxe, calauzaortodoxa.ro, Blogosfera ortodoxa, frontpress.ro, Eurosceptic.ro, Un blogger SCEPTIK, Nationalisti.ro, agonianatiunii.ro, Sită Deasă, Curtea Brancoveneasca, acvilaortodoxa, DeconspirareaFrancmasoneriei, Părintele Dan Badulescu, Parintele Amfilohie Branza, Monahul Teodot, Părintele Savatie Bastovoi, Danion Vasile, Mugur Vasiliu, Maica Ecaterina Fermo, doctorul Nicolae C. Paulescu, Cornel Dan Niculae, Ion Coja, doctorul Florin Matrescu, Rafael Udriste, Laurentiu Dumitru, Ciprian Voicila, DanielVla, Graiul ortodox, Corneliu Codreanu, N. C. Paulescu, fight4romania, Națiunea.ro, foaienațională.ro, atitudini.ro, familiaortodoxa.ro, luptapentruortodoxie, Marturisim.ro, jos-comunismul, DoarOrtodox, sfaturiortodoxe.ro, axa.info.ro, altermedia, Refuz implant, ramailiber.ro, Santinela Ortodoxa, bunavestire.ro, credo.ro, Miscareaconservatoare, Pentrupatrie.ro, Botoșăneanul Ortodox, Totulpentrutara, Miscarea de Rezistentă, Miscarealegionara.org, Portretul Romaniei interbelice, toaca.md, CodexAlimentarius, Gandeste.org, Bad politics, BibliaOrtodoxa.ro, filocalia.ro, Doxologia, Vietile Sfintilor, Ceaslov, Predania, Sfantul Munte Athos, Pantocrator, Timpul.md, Să fim oameni,crestinortodox.ro,misiune-ortodoxa.ro, avertizari.blogspot.com, singur-ortodoxia, pentrulibertate.ro, Lumea după Eufrosin, Demascarea manipulării colective, Romania uneste-te!, lovitura de stat din 1989, piata universitatii 1990, Vreau sa aflu ...

NOTĂ: Din aceste site-uri de mai sus, aveți acces și la alte pagini importante, atât din țară cât și din străinătate, dar mare atenție la selecția lor, întrucât altele sunt postate de masoni, sectanți etc.

De exemplu, scrierea numelui Isus în loc de cel corect ortodox Iisus indică scriere protestantă (sectantă), o hulă sau blasfemie (prin traducerea lui în limba originală). Site-uri precum prosistemhaha.wordpress.com, carti-bune.ro și multe altele, credem că nu informează corect publicul. Pe de altă parte, site-uri utile (ortodoxe sau nu) observăm că sunt greu de accesat sau virusate intenționat.

Pentru o mai facilă parcurgere a blogului saccsiv accesați vă rog “CUPRINS”:

<http://saccsiv.wordpress.com/about/>

PE COPERTA FINALĂ:

Păcătoșii cu care stă la masă Hristos, și pe care îi face vase alese ale iubirii Sale, au conștiința, dată de sfâșietoarele și îndelung repetatele căderi, acelei neputințe a omului de a crește rupt de ajutorul lui Dumnezeu. N-au pervertit cu totul în ei conștiința stării, prin deprinderea cu păcatul, în iadul deznădejdiei. Păstrează în inima lor cu sfințenie dorul fiului risipitor, dorul întoarcerii la casa iubirii părintești.

Știu printr-o lungă suferință că strălucirea de o clipă a păcatului nu eliberează, ci înrobește, înlănțuie printr-o dependență dureroasă, mutilează chiar, în final, capacitatea ființială a omului de a se bucura, de a comunica, de a se dărui pe sine iubirii.

De aceea, cei întorși din iadul deznădejdiei în lumina smereniei au acea simplitate înțelegătoare, acea atitudine plină de compasiune și cuprinzătoare a inimii, acea putere dată de ura păcatului și de iubirea față de cel ce trece prin ceea ce ei înșiși au trecut, care îi face să poată ajuta cu adevărat și pe aproapele pierdut. Nu judecă pe cel căzut, ci simt urgența de a-i veni în ajutor. Măcar printr-un strigăt către Domnul. Îi face să poată înțelege și sprijini pe cel ce stă să cadă. Îi face să nu se scârbească de cei ce zac în mizerie exterioară și lăuntrică, de cei ce au nevoie de Om să-i arunce în scăldătoare. De pe chipul lor de fii întorși întru iubirea Tatălui strălucește lumii iubirea părintească.

Păcătoșii care stau la masă cu Hristos sunt cei ce conștientizează starea de sfâșiere în care i-a aruncat păcatul, și în aceeași măsură descoperă prin întoarcerea către Dumnezeu, că Acesta de mult le-a pregătit întoarcerea. Și cu cât se înminunează că mult li s-a iertat, cu atât se umplu de iubire către Dumnezeu, după cum zice Scriptura.

PĂR. PHILOTEOS PHAROS